

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK
ÖYKÜLERİNDE DEĞER EĞİTİMİ VE
ÖYKÜLERİN TÜRKÇEYE KATKISI

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Bekir Gökçe

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Nesrin Sis

2008

MALATYA

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Enstitümüz yüksek lisans öğrencisi Bekir GÖKÇE tarafından Yrd. Doç. Dr. Nesrin SİS danışmanlığında hazırlanan *Gülden Dayıoğlu'nun... Gökçe... Öyle-
lerinde... Değer... Eğitimi... ve... Öğretmenlerin... Türkçe... Kartal*
başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından *Türkçe Eğitimi ABD, Türkçe Öğret.*
Bilim Dalı, yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Hakan Kavruk

Üye

Prof. Dr. Nergül Tok

Üye

Yrd. Doç. Dr. Nesrin Sis

ONAY

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2008

Prof. Dr. S. Kemal KARTAL

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	I
KISALTMALAR	V
TABLolar	IX
GRAFİKLER.....	X

1. GİRİŞ

1.1. ÇOCUK KAVRAMI VE ÇOCUK EDEBİYATI

1.1.1. ÇOCUK VE ÇOCUK EDEBİYATI.....	1
1.1.2. ÇOCUĞUN TANIMI.....	1
1.1.3. ÇOCUK EDEBİYATI.....	1
1.1.4. ÇOCUĞUN GELİŞİMİ	3
1.1.4.1. DEVİNİŞSEL GELİŞİM	3
1.1.4.2. BİLİŞSEL GELİŞİM	4
1.1.4.2.1. ÇOCUĞUN BİLİŞSEL GELİŞİMİNE ÖYKÜNÜN KATKISI.....	5
1.1.4.3. DUYUŞSAL GELİŞİM	5
1.1.4.3.1. ÇOCUĞUN DUYUŞSAL GELİŞİMİNE ÖYKÜNÜN KATKISI.....	5
1.1.4.4. DİL GELİŞİMİ	6
1.1.4.4.1. ÇOCUĞUN DİL GELİŞİMİNE ÖYKÜNÜN KATKISI.....	7
1.1.5. OKUL ÇAĞI ÇOCUĞUNUN GENEL GELİŞİM ÖZELLİKLERİ.....	9
1.1.6. ÇOCUK VE EDEBİYAT İLİŞKİSİ	10
1.1.7. ÖYKÜ	12
1.1.7.1. ÇOCUK ÖYKÜLERİNDE BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER...14	
1.1.8. ÖYKÜ ÇÖZÜMLEMELERİNE YENİ BİR BAKIŞ: HİKÂYE HARİTASI YÖNTEMİ.....	15

1.2. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN YAŞAMI SANATI ESERLERİ

1.2.1. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN YAŞAMI	17
1.2.2. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN SANATI	19
1.2.3. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ESERLERİ	22

2. BİRİNCİ BÖLÜM

2.1. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK ÖYKÜLERİNİN HİKÂYE HARİTASI YÖNTEMİYLE ÇÖZÜMLENMESİ.....

2.1.1. AZAT KUŞU.....	30
2.1.2. YOĞURTÇUNUN ÇINGIRAĞI.....	31
2.1.3. GÖKÇEN KIZ ÇEŞMESİ.....	32
2.1.4. LEYLEK KARDA KALDI.....	33
2.1.5. DELİ BEY.....	34
2.1.6. YAKUP'UN OĞLAĞI.....	35
2.1.7. ÇINARIN YAPRAKLARI.....	36
2.1.8. KARA KEDİ.....	37
2.1.9. SINIF GEÇME ARMAĞANI.....	38
2.1.10. KÖYLÜ GÜNEŞE ALDANDI.....	39
2.1.11. KIR GEZİSİ.....	40

2.1.12. İPEK'İN DOĞUMGÜNÜ.....	41
2.1.13. KARA BENEKLİ KUZU.....	42
2.1.14. KORUDAKİ BEBEK.....	43
2.1.15. KÜSKÜN AYICIK.....	44
2.1.16. BENİM	45
2.1.17. GÜLÜNECEK BİR ŞEY Mİ VAR?	46
2.1.18. TOSÇU KUZU.....	47
2.1.19. MİNİK TAY.....	48
2.1.20. ARKADAŞ EDİNMEK ZOR MU?.....	49
2.1.21. NEŞELİ BOYACI.....	50
2.1.22. ANNEMİN SALATALARI NİNEMİN TURPLARI.....	51
2.1.23. CAN MATEMATİĞİ SEVMİYORDU.....	52
2.1.24. HAYRİ KİRAZ FİDANINA BAĞLANMIŞTI.....	53
2.1.25. BAHAR YAĞMURU ÇABUK DİNER.....	54
2.1.26. SICAK EKMEK.....	55
2.1.27. KAYBOLAN ÇOCUK.....	56
2.1.28. DİLEK'İN KÖPEĞİ.....	57
2.1.29. ANNELER YALAN SÖYLER Mİ?.. ..	58
2.1.30. CEM SAĞINI SOLUNU BİLMİYORDU.....	59
2.1.31. KARA KEDİNİN YAVRULARI.....	60
2.1.32. ŞENLİK GÜNÜ.....	61
2.1.33. FATMA NİNE'NİN İNEĞİ.....	62
2.1.34. İKİZLER.....	63
2.1.35. MAVİ TORBADA NE VAR?.....	64
2.1.36. TARLA FARESİ İLE EV FARESİ.....	65
2.1.37. HAYLAZ TAY.....	66
2.1.38. UÇURTMA.....	67
2.1.39. BİLGE'NİN SEVİNCİ.....	68
2.1.40. AK KUZU.....	69
2.1.41. CENGİZ'İN YENİ ARKADAŞLARI.....	70
2.1.42. YALANCI ÇOCUK.....	71
2.1.43. CİLİZ OĞLAK.....	72
2.1.44. UÇAN MOTOR.....	73
2.1.45. ŞERİF'İN BALIKLARI.....	74
2.1.46. KUYRUKLU YALAN.....	75
2.1.47. YAĞMURLA GELEN BARIŞ	76
2.1.48. HIRSIZ KARGA.....	77
2.1.49. ÇOK BİLMİŞ KÖPEKLER.....	78
2.1.50. İLGİNÇ BİR LEYLEK ÖYKÜSÜ.....	79
2.1.51. ZEHRA HANIM'IN CAN YOLDAŞI.....	80
2.1.52. KÖR MEMELİ KARA KOYUN.....	81
2.1.53. BOSTAN BEYGİRİNİN BELLEĞİ.....	82
2.1.54. DUT KUŞLARININ ÖYKÜSÜ.....	83
2.1.55. SICAK YÜREKLİ CEYLAN.....	84
2.1.56. SARI KIZ	85
2.1.57. ARKADAŞIM HACER'İN KÖPEĞİ.....	86
2.1.58. TOPAL İNEK.....	87

2.1.59. GÜLLÜ'NÜN DORU'SU.....	88
2.1.60. ONURLU PANÇO	89
2.1.61. HÜSEYİN'İN KUZUSU.....	90
2.1.62. ÇALINAN KÖPEK	91
2.1.63. KUMLUKTAKİ YAVRU MARTI.....	92
2.1.64. AÇIKGÖZ.....	93
2.1.65. SEN HERKESİ SEV.....	94
2.1.66. OBUR ÇOCUK.....	95
2.1.67. LEYLEĞİ AYAKTA GÖRÜNCE.....	96

3. İKİNCİ BÖLÜM

3.1. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK ÖYKÜLERİNDE DEĞER EĞİTİMİ.....

3.1.1. DEĞER EĞİTİMİ AÇISINDAN OLUMLU TUTUMLAR.....	98
3.1.1.1. Bireye ve Çevreye Duyarlık.....	99
3.1.1.2. Hayvan Sevgisi.....	109
3.1.1.3. Doğruluk, Dürüstlük, İçtenlik.....	117
3.1.1.4. İyilik / Yardımseverlik.....	122
3.1.1.5. Aile Sevgisi.....	127
3.1.1.6. Okul Yaşamının Değeri.....	135
3.1.1.7. Acımanın Değeri.....	143
3.1.1.8. Arkadaş Sevgisi ve Paylaşma Duygusu.....	146
3.1.1.9. Meraklılık, İsteklilik, Girişkenlik	153
3.1.1.10. Tarih Bilinci, Atatürk ve Yurt Sevgisi	157
3.1.1.11. Doğa Sevgisi.....	159
3.1.1.12. Çalışmanın ve Üretmenin Değeri.....	164
3.1.1.13. Yaşama Sevinci.....	167
3.1.1.14. Özverinin Değeri.....	169
3.1.1.15. Komşuluğun Değeri.....	171
3.1.1.16. İnsan Sevgisi ve Hoşgörü.....	173
3.1.2. DEĞER EĞİTİMİ AÇISINDAN ELEŞTİRİLEN TUTUMLAR.....	176
3.1.2.1. Yalan ve Aldatma.....	177
3.1.2.2. Bencillik.....	181
3.1.2.3. Büyük Sözü Dinlememe.....	183
3.1.2.4. Yararsız Gelenekler ve Batıl İnançlar.....	188
3.1.2.5. Aşırı Kaygı ve Korku.....	192
3.1.2.6. Kıskançlık ve Öfke.....	193
3.1.2.7. Ön Yargı.....	194
3.1.2.8. Acele ve Telaş.....	196

4. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

4.1. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK ÖYKÜLERİNİN TÜRKÇEYE KATKISI.....197

4.1.1. Sözcük Seçimi.....	197
4.1.2. Söz Varlığı.....	200
4.1.2.1. Deyimler.....	202
4.1.2.2. İkillemeler.....	208
4.1.2.3. Yansıma Sözcükler.....	213
4.1.2.4. Kalıp Sözcükler.....	220
4.1.2.5. Atasözü.....	222
4.1.2.6. Çeviri Ögeler.....	223
4.1.2.7. Özlü Sözcükler.....	224
4.1.3. Aktarmalar.....	224
4.1.3.1. Deyim Aktarması.....	224
4.1.3.2. Ad Aktarması.....	228
4.1.4. Söz Sanatları.....	230
4.1.4.1. Benzetme	230
4.1.4.2. Kişileştirme.....	239
4.1.5. Cümle Bilgisi.....	240

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. HİKÂYE HARİTASI YÖNTEMİNE GÖRE ÇÖZÜMLENEN ÖYKÜLERE İLİŞKİN SONUÇLAR.....	248
5.2. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK ÖYKÜLERİNİN DEĞER EĞİTİMİNE İLİŞKİN SONUÇLARI.....	258
5.3. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK ÖYKÜLERİNİN TÜRKÇEYE KATKISINA İLİŞKİN SONUÇLARI.....	273
5.4. ÖNERİLER.....	278
KAYNAKÇA.....	281

EKLER

Ek-1. ÇOCUK ÖYKÜLERİNDEKİ SÖZCÜKLERİN SIKLIK DİZELGESİ.....	286
Ek-2. ÇOCUK ÖYKÜLERİNDEKİ DEYİMLERİN SIKLIK DİZELGESİ.....	338
Ek-3. ÇOCUK ÖYKÜLERİNDEKİ İKİLEMELERİN SIKLIK DİZELGESİ.....	346
Ek-4. ÇOCUK ÖYKÜLERİNDEKİ YANSIMALARIN SIKLIK DİZELGESİ ...	351
Ek-5. ÇOCUK ÖYKÜLERİNDEKİ KALIP SÖZLERİN SIKLIK DİZELGESİ...352	
Ek-6. ÇOCUK ÖYKÜLERİNDEKİ SÖZCÜKLERİN KÖKEN YÖNÜYLE SINIFLANDIRILMASI.....	353
Ek-7. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK EDEBİYATINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	354
Ek-8. İNCELENEN ÇOCUK ÖYKÜLERİNDEN ÖRNEKLER.....	358

ÖN SÖZ

Öykü, çocuğa okumayı sevdiren yazınsal metinlerden biridir. Okul öncesi dönemden itibaren başlayan çocuk-öykü iletişimi; yaşam boyu gelişerek devam eder, devam ederek gelişir. Çocuk; öykü, roman gibi yazınsal metinlerle kurduğu ilişkide özne durumundadır. Çocuğu bu tahttan indirmeye kimsenin gücü yetmez. Çocuk okuyucu, öykü ülkesinin tatlı esen havasında kendi sevinçlerini, üzüntülerini, yaşam ortamlarını bulur. Öykünün kahramanı; çocuğun özdeşim kurabileceği, duygu ortaklığına girebileceği kişidir. Çocukta güzellik uyandıran, çocuğun kendisini ve yaşamı tanımasını sağlayan öyküler, çocuğun tutkuyla bağlanacağı metinlerdir.

Kavcar (1999: 5), çocuğun bu tutkusunu şu şekilde değerlendirir: *“Hiçbir çocuk güzel bir masal ve öyküyü sonuna kadar dinlemekten kendini alıkoyamaz. Gençler hoşuna giden bir romanı, uykularını feda ederek, hatta yasak edilse bile gizli gizli okumaktan geri kalmazlar. Yaşlı bir insan da çekici bir kitabı elinden bırakamaz. Bütün bunları yaptıran sanatın insan ruhuna işleyen derin etki gücüdür ve bu güçten eğitim için mutlaka yararlanmak gerekir.”*

Eğitim, kişinin kendisini ve yaşamı keşfetme sürecidir. Yaşam boyu süren bu yolculukta çocuk okuyucunun eğitimi, sağlıklı bir biçimde gelişme olanağını öykünün ikliminde bulur. Çocuğun öykü bahçesine genellikle iki yoldan girilir: sanat ve eğitim. Çağlara meydan okuyup ölümsüzlük sırrına eren öykülerde sanat ve eğitim, beden ile ruh gibi birbiriyle kaynaşmıştır. Usta sanatçı, sanat ile eğitimi başarılı bir biçimde harmanlamayı bilir. Salt eğitsellik ya da öğreticilik tuzağına düşmeden sanat ile eğitimi birbirinin içinde eritir.

Yeryüzünün en eski, en köklü dilleri arasında bulunan Türkçe, son derece kıvrak ve zengin bir dildir. Bu kıvraklık ve zenginlik, dolayısıyla anlatım olanağına yansımış, yüzyılların imbiğinden damıtılarak günümüze dek ulaşmıştır. Şairlerin ve sanatçıların kılavuzluğunda gelişen Türkçe, onların katkısıyla daha güçlü bir nitelik kazanmıştır.

Bu çalışmada; yaşamını çocuklara adanmış, yüreğinde yaşama sevinci hiç tükenmemiş bir yazar olan **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuklar için yazdığı öyküler; metin öğretimine önemli katkı sağlayacak bir yöntemle, hikâye haritası yöntemiyle çözümlenmiştir. Öykülerin çocuk eğitimi açısından taşıdığı özellikler “Değer Eğitimi” bölümünde belirlenmiş; Türkçenin gücüne katkısı ortaya çıkarılmaya

çalışılmıştır. Öykülerin çözümlenmesinde kullanılan hikâye haritası yöntemiyle, gerekli ve gereksiz bilgileri ayırıştırarak, görseller ve anahtar kavramlarla öyküyü uzun süreli belleğine kazımak yoluyla çocuğun; öykülerde işlenen değerlerin farkındalığına kolaylıkla ulaşabileceğine, ana dilinin denizindeki incileri çıkarıp bilinçli bir dil öğrenimi edinebileceğine inanılmıştır.

Bu araştırmada kullanılan anahtar sözcükler; **çocuk, çocuk edebiyatı, çocuğa görelilik, çocuk gerçekliği, devinışsel, bilişsel, duyuşsal, öykü, hikâye haritası, değer eğitimi, söz varlığıdır.**

Gülten Dayıoğlu (Gökçe, 2007: Ek-7) tarafından çoğu 1970 ve 1980'li, bazıları da 1990'lı yıllarda *Milliyet Çocuk Dergisi*'nde yayımlanmak amacıyla 8-10 yaş çocukları için yazılan, Altın Kitaplar Yayınlarından çıkan Gelincik Dizisini oluşturan *Uçan Motor* (1965), *Şenlik Günü* (1983), *Kır Gezisi* (1983), *Azat Kuşu* (1984), *Deli Bey* (1984), *Sıcak Ekmek* (1984), *Uçurtma* (1984), *Kumluktaki Yavru Martı* (1984), *Neşeli Boyacı* (1988), *Küskün Ayıcık* (1989), *Yaşanmış Hayvan Öyküleri 1-2* (1991) adlarını taşıyan 12 öykü kitabında yer alan 67 öykü, çeşitli yönlerden incelenmiştir.

Hikâye haritası; metnin dekor, ana ve yardımcı karakterler, başlatıcı olay, problem, problemi çözüm girişimleri, sonuç, ana fikir ve tepki olmak üzere sekiz elementin yardımıyla daha iyi anlaşılmasını ve hatırlanmasını sağlayan zihinsel bir şema ya da yapıdır. Bu yöntemde adı geçen dekor, bir tiyatro terimi olmasına karşılık, burada, metnin sınıf ortamında canlandırılması dikkate alınarak zaman ve mekân öğelerini karşılamaktadır. Karakter-tip ayrımı gözetilmeksizin, karakter kavramı ile kahraman kastedilmiştir. Problem ise çatışma anlamındadır. Esasen burada metin elementi adıyla geçen öğelerin hepsinin, tepki dışında, klasik metin çözümlemesinde bir yeri vardır. Başlatıcı olay serimi, problem (çatışma) ve problemi çözüm girişimleri düğümü, sonuç ise çözümü karşılamaktadır. Öyküler çözümlenirken hikâye haritası yöntemi kullanılmış, bu sayede metin elementleri en somut biçimde tespit edilebilmiş, öykü metninin yapısının görsellerle desteklenmesiyle metinlere yalınlık, duruluk ve işlevsellik kazandırılmıştır.

Gülten Dayıoğlu'nun öykülerinde işlediği değerler, doğrudan metne dayalı bir değer saptaması biçiminde çözümlenmiştir. Öyküde sunulan değerler, çocuk eğitimi ile ilişkilendirilmiş, bu değerlerin olumlu nitelikleri ve eleştirilen yönleri

belirlenmiştir. Bütün öykülerde hangi olumlu değerlerin işlendiği, hangi tutumların eleştirildiği gösterilmiş ve değerlendirilmiştir.

Öykülerin Türkçeye katkısını belirleme konusu; **Dayıoğlu**'nun sözcük seçimi, söz varlığı; deyimler, ikilemeler, yansımalar, kalıp (ilişki) sözler, atasözü, çeviri söz, aktarmalar; deyim aktarması, ad aktarması, söz sanatları; benzetme, kişileştirme; cümle yapısı ve türleri yönüyle incelenmiş ve öykülerin Türkçeye katkısı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla bütün öykülerde kullanılan sözcüklerin sıklıkları çıkarılıp toplam sözcük sayısı ve farklı sözcük sayısı kökenleriyle birlikte tespit edilmiştir. "Sözcük sıklığı", bir sözcüğün öykü metni içindeki sıklığını, "farklı sözcük/madde başı", kullanılan farklı sözcükleri, "toplam sözcük", farklı sözcüğün toplam kullanımını göstermektedir.

Öykülerdeki deyim, ikileme, yansıma ve kalıp sözler tek tek saptanarak ayrı ayrı sınıflandırılmış, bunların sıklıkları ile ilgili bilgiler çalışmanın sonunda yer alan EKLER başlığı altında dizelgelerle sunulmuştur. Sözcük sıklığı için geçerli olan durumlar, deyim ve ikilemeler için de geçerlidir. Başka deyişle; deyim/ikileme sıklığı, bir deyim/ikilemenin metin içindeki sıklığını; farklı deyim/ikileme, kullanılan farklı deyim/ikilemeyi; toplam deyim/ikileme, farklı deyim/ikilemenin toplam kullanımını göstermektedir.

Bütün öykülerde çok az örneği bulunan atasözü ve çeviri sözler belirtilmiştir. Bütün öykülerde kullanılan deyim aktarmaları ve ad aktarmaları; benzetme ve kişileştirme olmak üzere söz sanatları ortaya çıkarılmış ve yorumlanmıştır. Yazarın bütün öykülerde kullandığı cümleler tek tek incelenerek tür ve yapı özellikleriyle ilgili tablolar verilmiş ve sonuçlar değerlendirilmiştir. Bu yolla yazarın dil ve anlatım özelliklerine ulaşılmaya çalışılmıştır.

Öykünün ikliminde yapılan yolculuğun sonunda **Gülten Dayıoğlu**'nun özgünlüğünü ve yetkinliğini yansıtan öykülerinin çocuk edebiyatına katkıları sunulmuştur. Çocuğu yaşama bütün olarak hazırlamada, çocuğa ana dili bilincini kazandırmada olağanüstü güçleri bulunan öykülerin sözcük ve söz varlığı sözlüğü çıkarılmıştır. Türk edebiyatında artık özgün bir nitelik kazanan çocuk edebiyatının gelişmesi ve çocuğun yaşamda yeterli duruma gelmesinde, **Dayıoğlu**'nun öykülerinin yararlı bir kaynak olacağı düşüncesine ulaşılmıştır.

Çalışmanın oluşmasını sağlayan öykülerin adları ve araştırma boyunca yararlanılan kaynaklar kaynakça bölümünde sunulmuştur. **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuk romanları üzerine yapılmış bir çalışma olmasına karşılık; hedef kitlesi çocuk olan, çocuk duyarlığı ve gerçekliği ile yazılan öykülerin üzerinde akademik bir çalışmanın olmayışı bu konuda araştırma yapma yolunu açmıştır.

Yazar **Gülten Dayıoğlu** ile çalışma boyunca çeşitli aralıklarla mektup ya da telefon yoluyla görüşülmüştür. Bu çalışmanın sonunda Ekler bölümünde sayın **Dayıoğlu** ile yapılan görüşmeye yer verilmiştir.

Çalışmanın başlangıcından beri gerek konu seçiminde gerekse yürütülmesinde çok önemli desteğini gördüğüm danışmanım, saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Nesrin Sis'e; lisans, lisansüstü öğrenimim ve çalışmamda değerli katkıları bulunan Sayın Hocalarım Prof. Dr. Hasan Kavruk, Prof. Dr. Songül Taş, Yrd. Doç. Dr. Ramazan Çiftlikçi, Dr. İlhan Erdem, Dr. Mehmet Akif Çeçen'e; hikâye haritası yöntemini tanıyarak bakış açımı zenginleştiren Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Öğretim Üyesi Sayın Doç. Dr. Hayati Akyol'a saygılarımı sunuyorum. Çalışmanın oluşumuna görüş ve önerileriyle katkı sağlayan meslektaşlarım Selim Emiroğlu'na ve sıklık konusunda bilgisayarda özveriyle çalışan Ahmet Geçici'ye; her zaman desteğini ve ilgisini gösteren sevgili eşim Hatice Gökçe'ye teşekkür ederim.

KISALTMALAR

Genel Kısaltmalar

A.	: Arapça
agö.	: Adı geçen öykü
akt.	: aktaran
Alm.	: Almanca
Ans.	: Ansiklopedi
Bul.	: Bulgarca
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Çin.	: Çince
Doç.	: Doçent
Erm.	: Ermenice
Far.	: Farsça
Fr.	: Fransızca
Hit.	: Hititçe
İng.	: İngilizce
İt.	: İtalyanca
Jap.	: Japonca
Lat.	: Latince
Mac.	: Macarca
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
Moğ.	: Moğolca
Prof.	: Profesör
Rum.	: Rumca
Rus.	: Rusça
s	: sayfa
S	: Sayı
Sanskr.	: Sanskritçe
Sl.	: Slavca
Soğd.	: Soğdca
Süm.	: Sümerce

T.	: Türkçe
TDE	: Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: ve benzeri
Yrd.	: Yardımcı
Yun.	: Yunanca

İncelenen Öykülerin Kısaltmaları (İnceleme Sırasına Göre)

AK	: AZAT KUŞU
YÇ	: YOĞURTÇUNUN ÇINGIRAĞI
GKÇ	: GÖKÇEN KIZ ÇEŞMESİ
LKK	: LEYLEK KARDA KALDI
DB	: DELİ BEY
YO	: YAKUP'UN OĞLAĞI
ÇY	: ÇINARIN YAPRAKLARI
KK	: KARA KEDİ
SGA	: SINIF GEÇME ARMAĞANI
KGA	: KÖYLÜ GÜNEŞE ALDANDI
KG	: KIR GEZİSİ
İD	: İPEK'İN DOĞUMGÜNÜ
KBK	: KARA BENEKLİ KUZU
KB	: KORUDAKİ BEBEK
KA	: KÜSKÜN AYICIK
B	: BENİM
GBŞV	: GÜLÜNECEK BİR ŞEY Mİ VAR?
TK	: TOSÇU KUZU
MT	: MİNİK TAY
AEZ	: ARKADAŞ EDİNMEK ZOR MU?
NB	: NEŞELİ BOYACI
ASNT	: ANNEMİN SALATALARI NİNEMİN TURPLARI
CMS	: CAN MATEMATİĞİ SEVMİYORDU
HKFB	: HAYRİ KİRAZ FİDANINA BAĞLANMIŞTI

BYÇD	: BAHAR YAĞMURU ÇABUK DİNER
SE	: SICAK EKMEK
KÇ	: KAYBOLAN ÇOCUK
DK	: DİLEK'İN KÖPEĞİ
AYS	: ANNELER YALAN SÖYLER Mİ?
CSSB	: CEM SAĞINI SOLUNU BİLMİYORDU
KKY	: KARA KEDİNİN YAVRULARI
ŞG	: ŞENLİK GÜNÜ
FNİ	: FATMA NİNE'NİN İNEĞİ
İ	: İKİZLER
MTNV	: MAVİ TORBADA NE VAR?
TFEF	: TARLA FARESİ İLE EV FARESİ
HT	: HAYLAZ TAY
U	: UÇURTMA
BS	: BİLGE'NİN SEVİNCİ
AK	: AK KUZU
CYA	: CENGİZ'İN YENİ ARKADAŞLARI
YÇ	: YALANCI ÇOCUK
CO	: CİLİZ OĞLAK
UM	: UÇAN MOTOR
ŞB	: ŞERİF'İN BALIKLARI
KY	: KUYRUKLU YALAN
YGB	: YAĞMURLA GELEN BARIŞ
HK	: HIRSIZ KARGA
ÇBK	: ÇOK BİLMİŞ KÖPEKLER
İBLÖ	: İLGİNÇ BİR LEYLEK ÖYKÜSÜ
ZHCY	: ZEHRA HANIM'IN CAN YOLDAŞI
KMKK	: KÖR MEMELİ KARA KOYUN
BBB	: BOSTAN BEYGİRİNİN BELLEĞİ
DKÖ	: DUT KUŞLARININ ÖYKÜSÜ
SYC	: SICAK YÜREKLİ CEYLAN
SK	: SARI KIZ

AHK	: ARKADAŞIM HACER'İN KÖPEĞİ
Tİ	: TOPAL İNEK
GD	: GÜLLÜ'NÜN DORU'SU
OP	: ONURLU PANÇO
HK	: HÜSEYİN'İN KUZUSU
ÇK	: ÇALINAN KÖPEK
KYM	: KUMLUKTAKİ YAVRU MARTI
A	: AÇIKGÖZ
SHS	: SEN HERKESİ SEV
OÇ	: OBUR ÇOCUK
LAG	: LEYLEĞİ AYAKTA GÖRÜNCE

TABLÖLAR

Tablo 1: Çocuk Öykülerinde En Sık Kullanılan 20 Sözcüğe İlişkin Bilgiler

Tablo 2: Öykülerde En Sık Kullanılan 20 Deyim ve Toplam Deyimler İçindeki Yüzdellikleri

Tablo 3: Çocuk Öykülerinde En Sık Kullanılan 20 İkileme ve Toplam İkilemeler İçindeki Yüzdellikleri

Tablo 4: Çocuk Öykülerinde En Sık Kullanılan 5 Yansıma Sözcüğe İlişkin Bilgiler

Tablo 5: Çocuk Öykülerindeki Tek Yargılı Cümlelerin Türlerine İlişkin Bilgiler

Tablo 6: Bağlama Edatı Kullanılmayan Cümle Topluluklarındaki Cümlelerin Türlerine İlişkin Bilgiler

Tablo 7: Bağlama Edatı Kullanılan Cümle Topluluklarındaki Cümlelerin Türlerine İlişkin Bilgiler

Tablo 8: Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Öykülerinde Değer Eğitimine İlişkin Olumlu Tutumları Gösteren Tablo

Tablo 9: Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Öykülerinde Değer Eğitimine İlişkin Zaman Zaman Eleştirilen Tutumları Gösteren Tablo

GRAFİKLER

Grafik 1: Çocuk Öykülerindeki Toplam ve Farklı Sözcük Sayısına İlişkin Bilgiler

Grafik 2: Çocuk Öykülerinde Kullanılan Sözcüklerin Kökenine İlişkin Bilgiler

Grafik 3: Çocuk Öykülerinde Kullanılan Toplam Deyim ve Farklı Deyim Oranları

Grafik 4: Çocuk Öykülerinde Kullanılan Toplam İkileme ve Farklı İkileme Oranları

1. GİRİŞ

1.1. ÇOCUK KAVRAMI VE ÇOCUK EDEBİYATI

1.1.1. ÇOCUK VE ÇOCUK EDEBİYATI

1.1.2. ÇOCUĞUN TANIMI

İnsan, doğumla yaşama ilk adımlarını atar. Genel ve özel sözlüklerde, psikoloji, eğitim ve eğitim bilimleri sözlüklerinde “çocuk” kavramı tanımlanmıştır. Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğünde (Öncül, 2000: 244) “çocuk” kavramı şöyle açıklanmıştır:

[Alm. Kind], [Fr. enfant], [İng. child]

a. En geniş anlamda; olgunluktan önceki bir yaşta bulunan her kız ve erkek.

b. Dar anlamda: Küçük çocuk ile yetişme arasında bulunan kimse. (Ara sıra gelişigüzel olarak, doğumla on iki yaş arasındakileri belirtmek üzere kullanılır.)

c. İnsan yavrusu.

Yalçın ve Aytaş’a (2002: 1) göre çocuk, “bedensel ve zihinsel gelişimi bakımından insanoğlunun 0-16 yaş grubu için kullanılan temel bir kavramdır.” Ciravoğlu (2000: 11), çocuğu, “gün gün, adım adım olgunlaşan, büyüyen, bu amaçla eğitilen insan, yurttaş” biçiminde tanımlar. Yörükoğlu (1992: 13) ise, çocuğun “gelişen bir insan yavrusu, olgunlaşmamış, reşit sayılmayan küçük yurttaş” olduğunu söyler.

1.1.3. ÇOCUK EDEBİYATI

Çocuk edebiyatı; çeşitli tartışmalarla gelişmiş, günümüze dek gelmiştir. Okuyucusu yalnızca çocuk olan yapıtların yazılması düşüncesi daha yenidir; ama hedef kitlesi çocuk olan bir duyarlık gelişerek devam etmektedir. Çocuk edebiyatı; gelişme ve yetişme dönemindeki çocukların temel dil becerilerine (anlama ve anlatma), hayal, duygu ve düşünce evrenine seslenen, yaşamını zenginleştiren, onlarda “güzellik” duygusu uyandıran sözlü ve yazılı ürünlerin genel adıdır. Çocuk merkezli düşünceyle yola çıkan çocuk edebiyatının temel kaygısı çocuğa göreliktir. Yazınsal bir metnin biçim ve içerik yönüyle çocuğun algılama ve anlam sınırını çığnememesi, çocuk tarafından rahatlıkla anlaşılması olarak ifade edilebilecek çocuğa görelik kavramını Yurttaş (1995: 3), şöyle açıklamaktadır:

“Çocuğun düşünem gücüne seslenen, onun rahatça ve tat alarak okuyup anlayabileceği dili ve anlatımı içinde barındıran, ilgi duyabileceği konuları işleyen, onu duygu ve düşünce yönünden besleyen, kurgusu ve olay örgüsü karmaşık olmayıp onun kavrayabileceği bir düzeyde olan, dikkat dağıtıcı ayrıntılardan arıtılmış olan...” **Mustafa Ruhi Şirin** (1994: 19) ise çocuğa görelilik kavramından şunların anlaşıldığını söylemektedir: “Çocuğa görelilik deyince, çocuklar için yapılacak edebiyatın çocuğun büyüme ve gelişme çağlarına, psikolojisine, sözcük, kavram ve bilgisine, algılama düzeyine uygun bir duyarlık anlaşılmalıdır.”

Çocuğa görelilik ilkesi ile birlikte üzerinde durulması gereken bir başka kavram da çocuk gerçekliğidir. **Dilidüzgün** (2003: 66), çocuk gerçekliğini “çocukların gerçekmiş gibi alımladıkları, fakat hiç de nesnel olmayan alımlama farklarının yakalanması” biçiminde tanımlar. Burada, alımlama kavramı dikkat çekmektedir. **Göktürk** (1980: 187), alımlamayı “bir sanat yapıtının, bir tarihsel kültürel bağlamda, alıcının beklentisiyle de ilişkili olarak kavranışı” biçiminde tanımlamaktadır.

Düzenli bir çocuk okuyucu; okuma yolculuğuna genellikle masal, şiir, öykü, roman, anı, yaşam öyküsü, gezi yazısı gibi ürünlerle başlar. Doğal olarak bu ürünler, çocuk edebiyatının kapsamına girer. Çünkü çocukların gereksinimleri doğrultusunda üretilmiş kitaplardır. Çocuk edebiyatının kalitesinin artması da hazırlanan ürünlerin güzel ve etkileyici olmasına bağlıdır.

Sever'e (2003: 9) göre çocuk edebiyatı; “erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayıp bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır.”

Baş (2006: 28-29) ise çocuk edebiyatı ile ilgili şöyle bir tanım geliştirmiştir:

“Çocuk edebiyatı; çocukluk devresi içinde yer alan bireyler için oluşturulmuş, edebiyat ve estetik zevkini taşıyan, çocuğun gelişimini dikkate alan, bu noktada çocuğu yücelten ve ona rehberlik yapan, geçmişle gelecek arasındaki kültür bağları üzerinde çocuğu taşıyan, kültürün taşıyıcılığı ve aktarıcılığı görevini benimseyen, amaçlı, işbirlikçi ve çağdaş bir alandır.”

Çocuk edebiyatının hedef kitlesi çocuktur. Bu konuda üç bilim insanı şu ortak paydada birleşir: “Çocuk edebiyatının hedef kitlesi, diğer hiçbir grup edebiyatında olmadığı gibi özelliğidir, özeldir; o çocuktur. Çocuk ise, algıları, bilişsel, toplumsal, dilsel özellikleri, içinde doğduğu toplumun özelliklerine göre gelişmekte olan bir varlıktır. Bu nedenle diğer grup edebiyatlarıyla çocuk edebiyatı aynı katmanda değerlendirilmemelidir” (Gander/Gardiner 2001; Sever 2003; Dilidüzgün 2006). **Mustafa Ruhi Şirin**'in (1994: 28) şu sözleri, bu görüşü desteklemektedir: “Çocuk edebiyatı, ülkemizde bilimsel anlamda yeni araştırılmaya başlanmış bir alandır. Çocuk edebiyatının en önemli özelliğini, edebiyat konusunun çocukların olası dünyasından alınması, çocuk gerçeği, çocuk bakış açısı denilen çocuğun anlamasını engellemeyecek anlatım biçimi belirlemektedir. Başka deyişle çocuk edebiyatı ve çocuk kitabı öncelikle çocuklar içindir.”

1.1.4. ÇOCUĞUN GELİŞİMİ

Çocuğun gelişimi konusunda değişik adlandırmalar ve sınıflandırmalar yapılmakla birlikte, bu konu daha çok dört başlık altında değerlendirilir: Genellikle bedenle ilgili gelişim özelliklerini anlatan devinişsel gelişim; zihinsel etkinlikleri ve yetenekleri kapsayan bilişsel gelişim; yaşama ve yaşamaya yaptığı uyum becerisini ifade eden duyuşsal gelişim; ve çoğunlukla bilişsel gelişime bağlı olarak gelişen, temel dil becerilerini içine alan dil gelişimi. Dil gelişimi, bu araştırma açısından özel bir önem taşımaktadır. Çocukta dil ve kavram gelişimi; kuşkusuz onun içsel zihin süreci, sosyal yönü ve duygusal özellikleri ile de ilişkilidir. Ne var ki, uzmanlar tarafından çocuğun dil gelişimi çok boyutlu olarak incelenmektedir.

1.1.4.1. DEVİNİŞSEL GELİŞİM

Bilgin'e göre (2003: 55) devinişsel gelişim, “çocuğun kol ve bacakları ile tüm organlarını kullanmada güç ve hız kazanması, beden organları arasında eşgüdüm sağlaması ve onları denetim altına almada becerikli duruma gelmesidir. Bu gelişme, bedensel gelişmeye paralel olarak oluşur ve kişinin çevresine uyum yapmasını sağlar. Çocuk hareket yeteneği kazandıkça deneyimlere girer; nesnelere eller, ağzına götürür, yere vurur ve onların niteliklerini öğrenir; çevresini araştırır ve yoklar; böylece zihinsel gelişmesi için gerekli ham maddeleri oluşturur. Psiko-motor etkinlikler çocuğa toplumsal ilişkilerde ve işbirliğinde, öğrenmede bir araç işlevi görür.”

1.1.4.2. BİLİŞSEL GELİŞİM

Morgan (1982: 60), biliş terimi hakkında şunları söyler: “*Biliş terimi dünyamızı öğrenmeyi ve anlamayı içeren etkinlikler anlamında kullanılan bir sözcüktür. Yaklaşık olarak biliş sözcüğü, ‘düşünme’ sözcüğüyle eşanlamlıdır. Çocuklar yetişkinler gibi düşünmezler. Kendilerine özgü bir dünya görüşleri vardır. Duruma bu yönden bakmak çocuğun dünyasını anlamamız bakımından önemlidir.*”

Biliş terimi, içsel zihin sürecini tanımlamaktadır. Zihin içindeki birçok şeyi kapsayan geniş bir terimdir. Biliş başlığı altına dikkat, algı, bellek, dil gelişimi, okuma yazma, problem çözme, akıl, yaratıcılık; dünyayı tanıma, anlama ve öğrenmeyi içeren tüm zihinsel etkinlikler (cognition) girmektedir (Bayhan ve Artan, 2004: 37; Aydın, 2005: 53). Doğumla birlikte dünyayı tanımaya başlayan çocukların algılama ve düşünme özellikleri bu sürece girmektedir.

Gander ve Gardiner’e (2001: 166) göre bilişsel terimi, “*bilgiyi, belleği, akıl yürütmeyi, sorun çözmeyi, kavramları ve düşünmeyi, yani zihni içine alır.*”

Çok çeşitli bilim adamları ve psikologlar, değişik kuramlar ortaya koyarak çocuğun bilişsel gelişimini açıklamaya çalışmışlardır. Bunların içinde bilişsel gelişim kuramı ile tanınan **Piaget**, dikkat çekmektedir.

Piaget’ye göre bilişsel gelişim, “*beyin ve sinir sisteminin olgunlaşmasıyla bireyin çevresine adapte olmasına yardımcı olan deneyimlerin birleşimidir. Bunu da insanların kalıtsal benzerliğe sahip olmasına ve birçok çevresel deneyimi paylaşmasına bağlamaktadır*” (Bayhan ve Artan, 2004: 37).

“*Bilişsel gelişim birbirini izleyen dört dönem içinde ortaya çıkmaktadır. Doğumdan iki yaşa kadar olan Duyusal Motor Dönem’de bebekler, duyuları ve motor faaliyetleri yoluyla ilişki kurar, çevrelerini keşfetmeye başlarlar. 2-7 yaş arasına denk gelen İşlem Öncesi Dönem’de çocuklar benmerkezcidir, mantıklı düşünme işlemi gelişmemiştir, korunum özelliğini bilmezler. 7-12 yaş arasında yer alan Somut İşlemler Dönemi’nde, çocuk bilişsel güçlükleri yenmeye başlar, korunum sorunu çözümler, işlemleri tersine çevirip sınıflandırma ve sıralama yapabilirler. 7-12 yaş arasını kapsayan Somut İşlemler Dönemi, çocuğun okula başladığı zamana denk gelir. Bu dönemin en belirgin bilişsel özelliği çoklu sınıflamadır*” (Erden ve Akman, 2001: 82-83; Aydın, 2005: 65). Son dönem olan Soyut İşlemler Dönemi’nde ise çocuklar, soyut düşünebildikleri için soyut kavramları kullanırlar, fikir yürütebilirler.

1.1.4.2.1. ÇOCUĞUN BİLİŞSEL GELİŞİMİNE ÖYKÜNÜN KATKISI

Öykü, çocuğun duyarlık ve gerçeklikle oluşturulmuş, düşlerle yoğrulmuş evreninde, zihin yeteneklerini canlı ve üretken kılar, okumaya ilgisini artırır. Çocuk, öyküde yaşananların üzerine dikkatle eğilerek bilinç kazanır. Söz gelimi arkadaşlık duygusunun girişkenlik ve isteklilikle gelişeceğini öğrenir. Öykünün yapı özellikleri belirli kavramlarla (olay, kişi, yer, zaman vb.) somutlaştırıldığı, görselleştirildiği için çocuk, bunu kolay biçimde kavrar; böylece bilgilerin uzun süreli bellekte kalma olasılığı artar. Bilişsel gelişim ile dil gelişimi koşutluk gösterdiği için çocuk, ilkin ağlayarak belirttiği isteklerini zamanla dil yoluyla aktarmayı öğrenir. Öykü, bu dönemde çocuğa; olayları algılayabilme, olaylar arasında ilişki kurma, çözümlleme yapma, yeni öğrenme ve kazanımlar edinme gibi beceriler kazandırır. Çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliği ilkeleri ışığında yazılmış bir öykü; çocuğun kendini ve çevreyi tanımasına, sorun çözme becerisinin gelişmesine, yaratıcı özelliklerini keşfetmesine yardımcı olur.

1.1.4.3. DUYUŞSAL GELİŞİM

Türkçe Sözlük'te (TDK, 2005: 581-582) duymak; "*bilgi almak, öğrenmek, haber almak.*" Duyuş ise "*duyma işi veya biçimi, mecaz anlamı seziş*" demektir.

Demirel'e (1987: 50) göre duyuşsal gelişim; kişinin yaşamaya, yaptığı işe yönelik olan sevgi, korku, nefret, ilgi, tutum ve güdülenmişlik gibi özelliklerini kapsamaktadır. Bireyin yaşamı ve yaşamayı sevmesi, yaşamın güzelliklerini ve öğrendiklerini başkalarıyla paylaşması, ortak bir düşünsel evrenin parçası olması, yaptığı işle ilgili olumlu tutum sergileyip kendini bütün olarak işine ve belirlediği hedeflere vermesi, bu konularda güçlü bir istek duyması, duyuşsal gelişiminin ileri olduğunu göstermektedir.

1.1.4.3.1. ÇOCUĞUN DUYUŞSAL GELİŞİMİNE ÖYKÜNÜN KATKISI

Masal ve öykü gibi türler, çocuğun yaşama açılan kapılarıdır. Çocuk, bu metinler aracılığıyla kendisini ve dünyayı tanımaya başlar. Çocuk duyarlığına seslenen bir öykü; okuyucusuna yaşamın değişik renklerini tanıtır. Çocuk, öykünün gizemli bahçelerinde gezerken iç rahatlığı ve sevinçle doluyorsa, onun yaşamında sağlıklı bir denge olduğu söylenebilir. Acıma ve üzüntü, yaşamın gerçeklerini benimsemeye, ötekiyle duygu ortaklığı kurmaya yardımcı olur. Çocuk, yaşamı tanıdıkça farklı duyuları da öğrenir. Çocukta duyu eğitimi; öykünün renkli, devingen

ve şiirsel dili ile gelişir. Bu bakımdan öykü, çocuğun duyuşsal gelişimini sağlamada önemli bir araçtır.

1.1.4.4. DİL GELİŞİMİ

Çocukta dilin oluşumu ve gelişimi, çok geniş bir araştırma konusudur. Dilin öğrenilmesi ile ilgili kuramlar, dil-beyin ilişkisi, dil-düşünce ilişkisi, dil-kültür ilişkisi gibi örnekleri ile çoğaltılabilir. Dilin oluşumu ve gelişimi üzerine ortaya konulan her türlü yaklaşımın burada açıklanması, araştırmanın sınırı açısından olanaklı değildir. Bununla birlikte çok çeşitli dil bilimciler ve psikologlar, dil edinimine ilişkin kuramlar ortaya koymuşlardır. Bunlar arasında en bilinenleri; davranışçı kuram, sosyal öğrenme kuramı ve psiko-linguistik kuramdır.

“Davranışçı kuram, dilin öğrenilmesini, pekiştirme sonucu belirli davranışların ortaya çıkması şeklinde açıklamaktadır. Bu görüşe göre, bebekler sesleri tekrar ederken gündelik dildeki kelimelere benzer sesler çıkardıklarında çevresi tarafından pekiştirilirler. Böylece bebek çevresi tarafından pekiştirilen bu sesleri daha sık kullanır ve dil gelişir” (Selçuk, 2004: 104).

“Dil gelişimi de bilişsel gelişime paralel olarak ortaya çıkan bir gelişim alanıdır. Dil gelişiminin nasıl ortaya çıktığına ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlardan davranışçı görüşe göre çocuklar konuşulan dili, herhangi bir şeyi öğrendikleri gibi öğrenirler. Çıkardıkları seslerin pekiştirilmesi ve çevredeki seslerin taklidi ile konuşma öğrenilir” (Erden ve Akman, 2001: 83).

“Sosyal öğrenme kuramına göre dil, ana-babanın model olması, çocuğun taklit etmesi, ana-babanın pekiştirmesi ve düzeltici geribildirim vermesi suretiyle kazanılmaktadır. Sosyal öğrenmeciler sosyal etkileşimde gözleme dayalı öğrenmenin önemli olduğunu belirtir” (Selçuk, 2004: 104). Görüldüğü gibi davranışçı kuram ve sosyal öğrenme kuramı, dilin kazanılmasını pekiştirme ve taklit kavramlarıyla açıklamaktadır.

“Dil gelişimi ile ilgili en çok rağbet gören bakış açısı, dil gelişimini biyolojik temellere bağlayan görüştür. Bu görüşün öncüleri, Chomsky ve Lenneberg gibi dil bilimcilerdir. Ancak bu bilim adamları, çevresel koşulların dil gelişimi üzerindeki etkilerini de göz ardı etmemektedir. Dil gelişimini biyolojik ve psikolojik temellere bağlayan kuramlara “psikolinguistik” kuramlar adı verilmektedir. Bunların içinde en önemli kuram Chomsky'ye ait kuramdır. Chomsky'nin kuramına göre, insanlar

doğuştan dil öğrenebilmek için özel bir mekanizmaya sahiptirler. Bu mekanizma sayesinde çocuk, çevresinde konuşulan dili içselleştirir, kurallarını anlar, öğrenir ve daha sonra da uygun dil bilgisi kuralları ile konuşmayı başarır. Bu mekanizma sayesinde, çocuklar tıpkı yürümeyi öğrendikleri gibi, biyolojik olarak belli bir olgunluğa eriştikten sonra konuşmayı öğrenirler. Konuşmayı öğrenmede sözcüklerin anlamlarını kavrama ve anlamlı sesler çıkarma ya da konuşma olmak üzere iki farklı süreçten söz edilir” (Küçükkaragöz, 2003: 97).

“Psikodilbilimsel açıdan, Chomsky, dili, ‘dil kullanan kişinin dili anlama ve üretme yeterliliği’ olarak tanımlamaktadır. Bu yüzden bu kuramın dile olan bakış açısı dilbilgisel çıktılarından ziyade dilsel süreç olmuştur” (Maviş, 2005: 36-37).

“Çocukların kendi dillerini öğrenmede daha fazla sorumluluk aldığını kabul eden Chomsky, çocukların şaşırtıcı dil yapılarının insan beyni yapısına işlendiğini ve doğuştan dile eğilimli olduklarını ifade eder. Chomsky, bütün çocukların dil edinme eğilimine sahip olduğunu savunmuştur. Dil edinme eğilimi, doğumda olgunlaşmamış olarak kabul edilir. Sinir sisteminin olgunlaşmasıyla o da olgunlaşır ve bu sayede çocuk dili kazanır, kuralları yapılaştırır ve gramere ilişkin konuşma üretir ve anlar” (Bayhan ve Artan, 2004: 124-125).

Chomsky'nin kuramında, dil-düşünce ilişkisi zihinsel gerçeklerle açıklanabilen derin yapılarda aranmalıdır. Burada, yüzey yapı ve derin yapı kavramları üzerinde durmak gerekir. Yüzey yapı, cümlenin yapısal özellikleriyle ilgilidir ve söylenilen sözcükleri kapsar. Derin yapı ise cümlenin soyut anlamında gizlidir; konuşan kişinin asıl söylemek istediği anlamı içerir.

1.1.4.4.1. ÇOCUĞUN DİL GELİŞİMİNE ÖYKÜNÜN KATKISI

Çocuk, içinde doğduğu çevrede ana dilini öğrenmeye başlar. “Dil tüm kuralları ile birlikte, geçirilen yaşantılar sırasında doğal olarak öğrenilmektedir. Çocuklar dili modellerini dinleyerek, bu modelleri öykünerek (taklit ederek), geri-iletimi algılayarak, deneyimlerini ve düşüncelerini paylaşarak öğrenmektedir. Çocuklar dili kazanırken ilk modelleri anne-babaları, diğer aile bireyleri, daha sonra toplumsal çevrede ve okul ortamında, etkileşimde buldukları diğer bireylerdir. Modeller kadar çocuklara sunulacak zenginleştirilmiş dil çevreleri de onların dil kazanmalarında, destekleyici etkenlerdir. Çocuk kitapları, okulöncesi dönemden başlayarak dilsel becerilerin edinilmesi sürecinde çocuklara

‘zenginleştirilmiş bir dil çevresi’ yaratan önemli değişkenlerden biri olarak değerlendirilebilir” (Güven ve Bal, 2000: 13; Sever, 2003: 28).

Çocuk, kitapla kurduğu iletişimde ilkin edildir. Masal ya da öykü metnini anne babasından ya da büyüklerinden dinler. Böylece dinlemenin tadına varır. Çocuk dinleme yoluyla olayları belleğinde canlandırabilir, anlama ortak olma çabası içine girer. Söz gelimi öykü metnini dinleyen bir çocuktan beklenen bazı davranışlar şöyle sıralanabilir: Anladıklarını söyle ya da yazıyla bildirme, metinle ilgili sorulara kendine göre yanıt verme, kendini kahramanın yerine koyma, onun fiziksel ve ruhsal özelliklerini, kişilik yapısını anlatma, karşılaştırmalara gitme... Kuşkusuz, bu tür sorulara verilen yanıtlar, öznel, çocuktan çocuğa değişiklik gösterir. Biri, yanıt verirken unutmadığı bir anısını paylaşabilir; öteki, olayları görselleştirerek ya da okuduğu bir kitaptan, izlediği bir filmde yararlanabilir; bir başkası da görüş belirtmeyebilir. Bütün bunlar; çocuğun dil gelişimiyle ilgili yeterlik, yetersizlik, anlama gücü ya da yaşının üstünde oluşuyla ilgili olabilir.

Çocuk kitapları, öncelikle hedef kitlesi olan çocuklarda “güzel”e karşı bilinçli bir duyarlık oluşturmalıdır. Kitapla kurduğu iletişimde kendi gerçekliğine yanıt bulan çocuk, okuduklarından ya da dinlediklerinden anlam ve değer üretmeye başlar. Okuma eylemini üretme ve yaratmayla süsleyen okuyucu, bu sağlıklı iletişimle kitaba ve okumaya kendiliğinden yönelir. Bu nedenle çocuk-kitap etkileşiminde yazarın dile yatkınlığı, söz varlığı ürünleri, düş gücünün zenginliklerini dilin anlatım olanaklarıyla sunma becerisi özellikle üzerinde durulması gereken konulardır.

Özellikle okul öncesi dönemde çocuğun dinleme becerisini kazanmasında kitapların can alıcı işlevleri vardır. İlköğretimin ilk basamağında okumaya yönelen çocuk, kendi duyarlık ve gerçekliğine seslenen, zengin içerikli kitaplar aracılığıyla okumaya ilgi duyar ve okumayı sever. **Gülten Dayıoğlu** (2000: 522-534)’nın *I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu*’nda sunduğu “Çocuk Kitaplarında Eğitsellik” adlı bildirisinden özetlenen şu bölüm, çocuk kitaplarının dile katkısını ortaya koymaktadır:

“Ailede başlayan ve yaşam boyu sürecek olan dil öğrenimi; yaşamın içinde konuşulan, soluyan, nabzı atan, güncel, çağdaş, canlı, çok renkli, zengin bir dilin uygulama alanı bulduğu roman, öykü ve şiirlerle sağlanabilir. Çocuğa dilsel eğitimle dil disiplini veren kitaplar, çocuğun sözcük dağarcığını geliştirir. Çocuğa zengin

içerikli bir dil dağarcığı sunan yazar, okuyucuyu yaşama ve topluma bağlar. Çocuğun yaşam boyu başarılı ve mutlu olmasının altın anahtarı, zengin bir dil dağarcığıdır. Çocuk kitapları; çocukta düzgün tümce kurma, düşünme eğitimi, düşünceyi üretme, değişik insan tiplerini, davranışlarını, düşüncelerini tanıma, yaşanmış ya da yaşanma olasılığı bulunan sorunları çözme gibi çok yönlü kazanımlar oluşturur. Okuduğu kitaplar aracılığıyla yaşamı zihin süzgecinden geçirme eğitimini alan çocuk, kendine özgü görüş ve yorumlar üretebilir.”

Çocuk öyküleri; çocukların gerçek yaşamlarından alınan konuları işlemesi, duyarlık ve gerçeklik ilkelerine uyması, çocuğa göre canlı, devingen, renkli ve şiirsel bir anlatım üzerine kurulması, onların beklentilerine ve gerçekliklerine yanıt aramaları gibi nedenlerle çocuğu etkiler.

Çocukta anlama becerisi; olayları gözlemleyerek, izleyerek, yaparak yaşayarak, dinleme ve okuma yoluyla gelişme olanağı bulur. Anlatma becerisi ise çocuğun yaşamın içinde karşılaştığı sorunları çözerek, konuşarak ve yazarak gelişir. Ana dilinin tadına varan çocukların anlama ve anlatma becerilerini geliştirmelerinde masal, öykü, şiir gibi sanatsal metinlerin payı büyüktür. Bu nedenlerle okuma alışkanlığı ve sevgisi kazanmada çocuklar için yazılmış öyküler temel araçlardır.

1.1.5. OKUL ÇAĞI ÇOCUĞUNUN GENEL GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öyküleri genel anlamda okul çağı çocuklarına seslenen, onların gelişim özellikleri ve gereksinimleri gözetilerek yazılmış metinlerdir. Bu nedenle çalışmada okul çağı çocuğunun gelişim özelliklerine özlü olarak değinilmesinde yarar görülmüştür.

Aşağıda, okul çağı çocuğunun gelişim özellikleri özetle verilmiştir:

“Çocuğun ailesi dışında, dış dünyaya açıldığı ve çevresinin önemli ölçüde genişlediği çağın adı okul çağıdır. Bu dönem ilköğretim yıllarını içine alır, ergenliğin ilk belirtilerinin başladığı 12. yaşta biter. Okul çağı çocuğunun büyümesi bu dönemde sabit ve yavaştır. Çocuğun motor becerileri oyun ve spor yoluyla gelişir. 8-9 yaşlarında erkek çocuklarda fizikî güç, sürat, atlama, fırlatma gerektiren oyunlar önemliyen; kızlar ince motor becerileri gerektiren dans, ritmik beden hareketleri ve küçük kas gruplarının koordinasyonu ile ilgili hareketler konusunda ilerleme gösterirler. Çocuk, okul çağı döneminde, okul öncesi döneme göre, zihinsel süreçlerini (algı, kavrama, düşünme, bellek vb.) kullanmada belirgin bir gelişme

gösterir. Dikkat süresi uzar. Sağ sol ve zaman kavramları gelişir. Okumayı öğrenir. Bu dönemde çocukta somut düşünce hâkimdir. Problem çözme becerisi artar. Sözcük dağarcığı gelişir. Dil kurallarını öğrenen çocuk, ilgi alanlarına yönelik tartışmalara katılır. Çocuğun mizah duygusu gelişir. Çocuğun benlik gelişimi, özdeşim kurma ve empati becerileri; okul çağı döneminde yapacağı etkinliklerle, ailesinin ve çevresinin olumlu yaklaşımıyla gelişme olanağı bulur. Arkadaşlık ilişkilerinin önem kazandığı bu dönemde çocuk, kurallara sıkı sıkıya bağlıdır. Kızlar kız arkadaşlarıyla; erkekler erkek arkadaşlarıyla gruplaşarak oynarlar. Çocukta başkalarının gözüyle olayı görme eğilimi artar. Oyunlar daha düzenlidir. Bir gruba katılmak, grubun bir parçası olmak, grup içinde sevilen biri olmak önemlidir. Okulda başarılı ya da başarısız olmak çocuğu etkiler. Çocuk kendisiyle ve bedeniyle barışıktır” (Dereobalı, 2005: 16-43).

Yavuzer’e (2006: 29) göre, “gelişimsel olarak okul çağı çocuğu, daha karmaşık ilişkiler geliştirmeye hazırdır. Giderek duygu ve düşüncelerinden daha çok haberdar olmaya başlar. Zamana ilişkin geçmiş, şimdiki zaman ve gelecek kavramlarını daha iyi anlar. Bu yaşta artık aileye eskisi kadar bağlı olmadığı gibi kendine dönük ilgileri de azalmıştır. Artık arkadaşlık konusunda akranlarına daha çok güvenmeye, arkadaşlarıyla birlikte okulöncesi döneme kıyasla daha fazla zaman geçirmeye başlar. Günden güne birbirleriyle çocukluk döneminin zevklerini ve hayal kırıklıklarını paylaşırlar.”

1.1.6. ÇOCUK VE EDEBİYAT İLİŞKİSİ

Türkçe Sözlük’te (TDK, 2005: 600) “*olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü ve yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı*” olarak tanımlanan edebiyat kavramı, Arapça “*edeb*” kelimesinden türemiştir. Edeb iyi terbiye, naziklik, usluluk anlamlarında kullanılır.

“Terbiyenin eğitim anlamına geldiği düşünülürken, edebiyat ve eğitim insanla ve insan topluluklarıyla ilgilenip uğraşma bakımından birbirini tamamlayan, birbiriyle yakından ilişkili olan iki alandır denilebilir. Bugün eğitimde en çok geçen terim ‘*kişilik*’tir. Kişilik gelişmesi, her insanın kendi eğilimlerine, yeteneklerine göre gelişmesi, hayatta karşılaştığı yeni şartlara göre izleyeceği yolu kendisinin seçmesi demektir. Böyle bir hayat ve eğitim anlayışı, insanda çok çeşitli bir duyma, düşünme ve hareket etme bilincinin bulunmasını gerektirir. İşte edebiyat bu bilinci

uyandırmaya yarayan araçların başında gelir. Çünkü edebiyat, çağlar boyunca insanoğlunun duyduğu, düşündüğü ve yaptığı her şeyi en zengin ve etkili bir biçimde ortaya koyan bir sanattır” (Kavcar, 1999: 4).

Edebiyat, çocuk eğitiminin en önemli kaynakları arasında yer alır. Bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve dilsel alanda gelişen çocuğu edebiyattan ayrı düşünmek olanaksızdır. Çünkü çocuk, yaşam boyu karşılaşılabileceği sorunları edebiyat fenerinin ışığında çözebilecektir. Temelinde insana özgü duyarlıklarda birleşmek olan edebiyat, çocuğun doğumundan itibaren tanıdığı sözlü ve yazılı eserler ile bütünleşerek büyümesini sağlar. Çocuğun annesinden duyduğu ninniler, dinlediği masallar onun yazınsal metinle etkileşim durumunda olduğunu gösterir. Kuşkusuz bu iletişimi anlamlı ve değerli kılan çocuktur. Çocuğun okuma yazma öğrenmesi ile edebiyatın gizemli bahçelerinde yaşam boyu sürececek tatlı bir yolculuk başlar.

Jacob (1955'ten akt.: Oğuzkan: 2001: 5-7), çocukların edebiyat eserine neden muhtaç olduklarını şu altı nedene bağlar:

- “ 1. Edebiyat hoş vakit geçirtici, eğlendirici bir şeydir.
2. Edebiyat ruha canlılık verir, yaşama gücünü arttırır.
3. Edebiyat hayatı keşfe yardım eder.
4. Edebiyat bir rehberlik kaynağıdır.
5. Edebiyat yaratıcı etkinlikleri teşvik eder.
6. Edebiyat güzel bir dil demektir.”

Edebiyat insanları birbirine yakınlaştıran evrensel bir sanattır. Bu yakınlık aynı toplumdaki insanlar arasında olabileceği gibi farklı toplumlar arasında da gerçekleşebilir. Edebiyatın kuşatıcılığını ve sınır tanımazlığını kavrayan çocuk, kendisi ile “öteki” arasında köprüye gereksinim duyabilir. Bu köprü, kuşkusuz edebiyattır. Böylece çocuk, edebiyatın başka bir işlevi olan farklı duyuları empatik bir süreç içinde tanıyabilir. Çocuğun duyuşsal gelişimi edebiyatın kılavuzluğunda yol alabilir. Bir çocuk, dil sevgisini ve dil bilincini edebiyat değeri taşıyan metinler aracılığıyla kazanabilir. Yaratıcı düşünme etkinlikleri, yepyeni bakış açıları edebiyatın çocuk okuyucuya sunduğu önemli olanaklardır. Okuyan çocuk; araştıran, sorgulayan, problem çözme becerisi gelişen, Türkçeyi doğru kullanan, üretken bir insan modelinin temsilcisi olabilir. Çocuk, edebiyat aracılığıyla estetik bir beğeni kazanabilir. Kendisiyle ve çevresiyle barışık, mutlu biçimde yaşayabilir.

1.1.7. ÖYKÜ (HİKÂYE)

Öykü; Türk kültür tarihinde köklü bir geçmişi olan hikâye sözcüğünün Türkçede uzun süreden beri kullanılan ve giderek tutulan karşılığıdır. Geçmişi bu kadar eski olan hikâyenin dar bir içeriğinin olması düşünülemez. Zaman içinde tarih, destan, kıssa, masal, mesel, menkıbe, rivayet, lâtife, fıkra, hurafe gibi alanları da kapsayan, onlara kaynak olan hikâye yerine; çocuk edebiyatı, **Gülten Dayıoğlu** ve Türkçe üçgeninden yola çıkılarak öykü sözcüğü tercih edilmiştir. Bununla birlikte hikâye kavramının kimi kaynaklarda nasıl geçtiğinin bilinmesi yararlı olacaktır.

Türkçe Sözlük'te (2005: 891), "*gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düz yazı türü, öykü*" biçiminde tanımlanan hikâye; "*anlatma, roman, masal ve olmuş hâdise*" anlamında kullanılan bir kelimedir (Devellioglu, 1995: 369). **Sâmi**'ye (2004: 554) göre hikâye; "*nakletme, bir vak'a ve sergüzeşti sırasıyla anlatma, rivayet; hakikî veya uydurma ve ekseriya hisse kapmağa mahsus sergüzeşt ve vukuât; kıssa, mesel, roman.*" **Doğan**'a (2005: 556) göre, "*olmuş veya olması mümkün olayları yazılı veya sözlü olarak anlatma; bu şekilde anlatılan olay, mesel, kıssa; anlatma, nakletme; olmuş veya olması mümkün olayların anlatılması esasına dayanan edebî tür; boş, gereksiz laf, uydurma*" anlamlarına gelmektedir. Ayrıca sözlük anlamı "*bir sözü ve bir haberi nakil ve rivayet eylemek, bir nesneye benzetmek, bir kimseyi fiilen yahut kavlen taklit etmek, bir kimseden bir söz nakletmektir. Kelime ayrıca anlatı, benzetme, tarih, destan, kıssa, masal, lâtife, fıkra hurafe, roman, siyer, menkıbe, maktel vb. birbirinden farklı muhtevalara sahip ve fakat unumiyetle olaya dayalı anlatım unsurlarını da karşılamaktadır*" (TDE Ans., C. 4, 1981: 225).

Peki, edebiyatta hikâye, neden bu kadar sevilmiştir? Bu soruya tanınmış bir bilim adamı şöyle yanıt veriyor: "*İnsanoğlunun hikâyeye bu kadar ilgi duyması ve onu sevmesinin sebebini bu noktada çözümlerimiz. Temelde yatan faktör, 'merak'tır. 'Ne olmuş?, Nasıl olmuş, Neden olmuş?, Sonra ne olmuş?' sorularında barizleşen insanın merak duygusu, onu hikâyeye götürür. Merak duygusu, çoğu zaman onun 'hoşça vakit geçirme' arzusuna hizmet etmiş ve etmektedir. Tahkiyeli ifadede asıl mesele ilgi, merak ve tesir uyandırabilmektir. Bunların sağlanması için bir ana vak'a ve onun parçaları olan olaylar düzenlenir*" (Tural, 1982: 262).

Hikâye, romana göre kısa bir anlatıdır. Olay, gerçek yaşamdan alınabileceği gibi, hayal ürünü de olabilir. Esasen hikâye, yazarın kurgu gücüne dayanmaktadır.

Türk edebiyatına hikâye tahlilleri ile benzersiz bir katkı sağlayan **Mehmet Kaplan** (1994: 10), hikâye ve hikâyecilere ilişkin şunları söyler:

“Her hikâyeci bize eseri ile hayatın ve insanın ayrı bir yönünü gösterir. Hikâye anlaşılması son derece güç olan hayatın ve insanın içine âdeta bir pencere açar. Günlük hayatta biz hayatı ve insanı dıştan görürüz ve pek az anını biliriz. Hikâyeci bu dış görünüşün arkasındaki gerçekleri keşfeder. Güzel hikâyelerin hemen hepsinde, bilinmeyen bir gerçeğin ifadesi vardır.”

Kaplan'ın belirttiği gibi hikâyeci; hayatı bütün boyutlarıyla tanıyan, okuyucuya yepyeni bakış açıları sunan, kullandığı dilin özelliklerini ve inceliklerini eserin içeriğiyle birleştiren kişidir.

Öyküler, çocuğun gelişim düzeyine göre sınıflandırılabilir. Okul öncesi dönemde bulunan bir çocuk için, öykünün görsel malzeme ile donatılmış olması çok önemlidir. İlköğretimin birinci ve ikinci basamağında bulunan çocuklara yönelik hazırlanan öyküler; değer, ileti, konu, dil ve anlatım açısından farklı özellikler taşımaktadır.

Yalçın ve **Aytaş** (2002: 126-127), yaş gruplarına göre öyküleri üç grupta değerlendirir:

“1. Okul Öncesi: Bu yaş grubuna dâhil çocukların en önemli özelliği bir öykü metnini, okunmasının yanında, kendilerinin de öyküde anlatılan olayı yaşamak istemeleridir. Bu yüzden, öykülerde anlatılan olay, çocukların sadece duygularına hitap etmemeli, onların gözlediği ve yaşadığı olaylardan seçilmelidir.

2. İlköğretimin Birinci Devresi: Eğilimleri içten dışa doğru olan bu yaş grubundaki çocukların, çevreleriyle daha uyumlu ve onlarla ilişki kurma arzusu içinde oldukları görülür.

3. İlk Gençlik Devresi: Bu yaş grubundaki çocuklar büyüklere yönelik öykü metinleri ile çocuk öyküleri arasında köprüdürler. Diğer yaş grubuna bağlı çocuklarda öyküler genellikle hayal mahsulü iken, bu yaş grubuna yönelik öyküler daha gerçekçidir. Hikâyelerin hazırlanmasında çocukların yaş seviyeleri çok önemlidir. Buna dikkat edilmemesi, hâlihazırda herkesin çocuklar için hikâye kaleme aldığı ülkemizde, daha büyük sıkıntılara yol açacaktır. Hikâyeyi her yaştan insan okuyabilir; ama bu türün çocuklar için vazgeçilmez önemi vardır. Hikâye çocuğu güdüler. Bu türün kısa olması çocukların okuma eğilimleri açısından da önemlidir.

Çocuk bir hikâyeyi bazen tek solukta okuyabilir. Hikâyenin çocukta meydana getirdiği bu kısa aralıklı sürükleyicilik, çocuğun uzun dönemde iyi bir okuma alışkanlığı kazanmasına da yardımcı olur.”

Yukarıdaki gruplandırma ışığında bu çalışmada incelenen çocuk öykülerinin, okul öncesi dönemde dinleme yoluyla metnin tadına varan, ilköğretimin birinci devresinde okuma yazmayı öğrenen çocuklara seslendiği söylenebilir.

1.1.7.1. ÇOCUK ÖYKÜLERİNDE BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER

Çocuk öyküsü yazmak, tam anlamıyla uzmanlık ister. Çocuğu ve onun dünyasını tanımayan; bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve dil gelişimini bilmeyen; anlama ve kavrama biçimine, hayal gücüne yabancı kalan biri, çocuk öyküsü yazamaz. Çocuk öykücüsü, çocuğu her yönüyle tanıyan, çocuk gerçekliğini bilen kişidir.

Oğuzkan'a (2001: 98) göre “hikâye ve romanlar, çocukların sınırlı hayat tecrübelerini zenginleştirir, türlü insan tipleri üzerinde düşünmelerine imkân sağlar, geliştirmekte oldukları değer yargılarının daha açıklık kazanmasına yardımcı olur; böylece çocuklar içinde yaşadıkları toplumsal ve kültürel ortama daha kolay uyum sağlar.”

Tanınmış eğitimci ve yazarlardan (Demiray, 1958: 26; Oğuzkan, 2001: 109; Kıbrıs, 2000: 124; Bozdağ, 2000: 372) aktarılarak çocuk öykülerinde bulunması gereken özellikler şöyle sıralanabilir:

1. Hikâye çocukta gerçek hissi uyandırmalı, şahısların karakterleri iyi belirtilmelidir. Bu karakterlerin çocuğu olumlu etkilemesi son derece önemlidir.
2. İşlenen tema ve konu çocuğun ilgili bulunduğu unsur, obje ve varlıklardan seçilmeli; kavrama düzeyine uygunluk taşınmalıdır.
3. Öyküde olay basit, anlaşılabilir, hareketli ve sürükleyici olmalıdır.
4. Zaman ve mekân geçişleri kopukluk göstermemelidir.
5. Kısa cümle ve paragraflardan oluşan, bol konuşmalı, canlı bir dil ve anlatım tercih edilmelidir.
6. Giriş, gelişme ve sonuç bölümleri mantığa uygun biçimde planlanmalıdır.

7. Uzun, karmaşık tasvirlerle, ayrıntılı ruh çözümlemelerine yer verilmemelidir. Tasvirle çocuğun anlayabileceği seviyeye indirgenmelidir.
8. Aşırılığa kaçmamak kaydıyla güldürü ögesinden de yararlanılmalıdır.
9. Metinler çocuğun yaş ve ilgi alanları doğrultusunda biçimlendirilmeli; aşırı politik, ideolojik ve cinsel çağrışımlara meydan verilmemelidir.
10. Öyküyü süslemek, açıklamak ya da tamamlamak üzere çizilen resimlerin, çocuğun yaş düzeyine uygun nitelikte ve miktarda olmasına özen gösterilmelidir.
11. Anlatılan kişi, olay ve durumlar, çocuğun iç dünyasında çelişkilere neden olmamalı; karamsarlığa, ümitsizliğe ve yılgınlığa yol açmamalıdır.
12. Metnin sağlam yapısı kadar, uygun kelime seçimi de metin örgüsü bakımından önemlidir.
13. Metne yönelik heyecanı ve ilgiyi canlı tutan ayrıntılara da yer verilmiş olmalıdır.

1.1.8. ÖYKÜ ÇÖZÜMLEMELERİNDE YENİ BİR YÖNTEM: HİKÂYE HARİTASI YÖNTEMİ

Hikâye, yüzyıllardan beri varlığını sürdüren, köklü, belli geleneği olan, olay ya da durum eksenli bir metindir. “*Zaman ve kültürlere göre birtakım değişiklikler gösterse de hikâye, metin elementleri en somut biçimde tespit edilebilen ve metin yapısı bakımından insanlarda ortak beklentiler oluşturan bir türdür*” (Coşkun, 2007: 54).

“*Çocuklar dinleme yoluyla ilk yaşlardan itibaren öğrendikleri hikâye türünü, sözlü ve yazılı biçimde anlatarak geliştirmektedir. Pellegni ve Galda'ya göre çocuklar 8 yaşına geldiğinde hikâye elementlerinin tamamını hatırlayabilmektedir*” (Aktaran: Akyol, 2006: 142).

Coşkun (2007: 256-257), farklı bilim adamlarından (Barlett, Labov, Rumelhart, Longacre, Stein ve Glenn, Van Dijk, Hoey, Özmen ve Akyol) aktararak bir hikâyeyi oluşturan elementleri şu şekilde sıralamaktadır:

“**1. Dekor:** *Bu bölümde hikâyedeki zaman ve mekân belirtilir. Hikâyede ev, saray, hapisane, mağara, okul gibi kapalı mekânlar kullanılabildiği gibi; tarla, bahçe, yol, orman vb. açık mekânlar da kullanılabilir.*

2. **Kahramanların Tanıtılması:** Hikâyedeki kahramanlar ana hatlarıyla tanıtılır veya alışkanlık hâlindeki durum ve etkinlikleri betimlenir. İnsanlar, hayvanlar veya diğer varlıklar hikâyeye kahramanı olabilir. Bu kahramanlardan bir tanesi ana karakter olur. Ana karakter hikâyedeki problemin oluşmasında ve çözüme kavuşturulmasında en önemli görevi üstlenir. Hikâyede ana karakter kadar etkin olmayan bununla birlikte olaylar zincirinin oluşmasına katkıda bulunan kişilere yardımcı karakter denilir.

3. **Başlatıcı Olay:** Hikâyedeki olaylar dizisini başlatan olaydır. Başlatıcı olay, bir doğal olay veya açlık, acı veya hastalık gibi fiziksel bir sebebe dayanan bir olay olabilir. Başlatıcı olayın ana işlevi, hikâyede çözülmesi gereken bir problemi ortaya çıkarmaktır. Başlatıcı olay, doğal bir olay (heyelan), bir içsel tepki (yalnızlık) veya dışa dönük bir davranış hareket (hizmetçinin mücevheri çalması) olabilir.

4. **Problem:** Hikâyedeki olayın merkezinde yer alan çatışma durumudur. Bu çatışma, başlatıcı olaydan sonra ortaya çıkar ve ana karakterin hikâyedeki diğer karakterlerle veya doğal engellerle mücadelesi şeklinde ortaya çıkabilir. Okuyucu hikâyeye boyunca problemin çözüme kavuşup kavuşmayacağını ve çözüme kavuşacaksa bunun nasıl gerçekleşeceğini merak eder.

5. **Girişim:** Karakterin bir hedefe ulaşmak için gösterdiği gözlenebilir eylem ifadeleridir. Girişim bölümü çoğunlukla problemin çözülmesini sağlar. Fakat bazen çözüm kahramanın girişimleri ile değil de başka bir sebebe bağlı olarak ortaya çıkabilir. Girişim hikâyenin en uzun bölümünü oluşturur. Hikâyede kahramanın birden çok girişimi olabilir.

6. **Sonuç:** Karakterin gerçekleştirdiği girişim ya da girişimler sonucunda hedefine ulaşıp ulaşmadığının veya girişimin sonunda meydana gelen kısa veya uzun vadeli değişikliğin ifade edildiği bölümdür. Sonuç bölümü karakterde olumlu veya olumsuz bir tepki oluşturur.

7. **Ana fikir:** Nasıl bir ders çıkarıldığını veya çıkarılması gerektiğini belirtir. Ana fikir genelde üst düzey düşünme süreçlerinin (analiz, sentez, değerlendirme) kullanılmasıyla elde edilir.

8. **Tepki:** Bu bölümde karakterin girişimlerinin kısa veya uzun vadeli sonuçlarına gösterdiği tepki veya ana karakterin amaca ulaşmasının hikâyede yer

alan ikinci karakteri nasıl etkilediği ifade edilir. Tepki; duygusal, bilişsel veya eylemsel nitelikli olabilir.”

1.2. GÜLTEN DAYIOĞLU’NUN YAŞAMI SANATI VE ESERLERİ

1.2.1. GÜLTEN DAYIOĞLU’NUN YAŞAMI

Gülten Dayioğlu, 1935 yılında Kütahya’nın Emet ilçesinde doğmuştur. Babası Lütfi Uyan, Gedizli, Yüncü Aliler lakabıyla anılan, keçecilikle uğraşan bir aileden gelmektedir. Baba, aileden gelen mesleği değil de şapka devriminin etkisiyle şapkacı olmaya karar vermiş, önce Bursa’da, sonra İstanbul’da ünlü Rum ustalardan bu işi öğrenmiş, hazır şapka ticaretiyle birlikte, şapka ustalığı da yapmıştır. Anne Emine Hanım, Emetli, Hacımemişler lakabıyla anılan ailenin kızıdır. Yazarın deyişiyle “başında her zaman kavak yelleri esen” baba, “yeşil gözlü, tatlı dilli, güzel bir kadın uğruna” onları bırakıp gidince, Gülten’e hem annelik, hem babalık yapmak görevi Emine Hanım’a düşmüştür. **Dayioğlu**, annesini şöyle anlatmaktadır:

“Annem okuma yazma bilmezdi. Ama, çok akışkan bir zekâya sahipti. Keskin gözlemlerini, bıçak gibi esprilerle dile getirirdi. Beni kimseye ezdirmemek için evlenmedi ” (Ateş, 1998: 16).

Gülten Dayioğlu ilkokula Kütahya’nın Emet İlçesinin Örencik Bucağında başladı. İlk iki yılı orada geçti. Yazar, burada kişiliğini etkilediğini söylediği ilk öğretmenini şöyle anlatmaktadır:

“Öğretmenim köy enstitüsü çıkışlı idealist bir öğretmendi. Bana kendi ilkelerini öylesine aşlamıştı ki, söyleşi ve konferanslarımı izleyenler, zaman zaman bana, köy enstitüsünde öğrenim görüp görmediğimi soruyorlar” (Ateş, 1998: 16).

Yazar, öğreniminin bir bölümünü Anadolu’nun çeşitli yerlerinde tamamladı. 1956 yılında İstanbul’da Atatürk Kız Lisesini bitirdi. Bir süre İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde okudu. Dışarıdan sınavlara girerek ilkokul öğretmeni oldu. On beş yıllık hizmetten sonra 1977 yılında istifa ederek öğretmenlikten ayrıldı. Bundan sonra yazarlık çalışmalarını daha yoğun bir biçimde sürdürdü.

Yazar çocuklar için yazmaya yönelişini şöyle açıklıyor;

“1963'te ilkokul öğretmenliği yapıyordum. Okumayı söken öğrencilerin, okumayı pekiştirmek için bol bol kitap okumaları gerekiyordu. Oysa, onlara bu olanağı sağlayamıyordum. Çünkü, çocuk yazını alanı pek boştu. Birkaç yazar dışında hiç kimse çocuk kitabı yazmaya istekli değildi. Bu arada oğlum da küçüktü. O da benzer okuma açlığı içindeydi. Kendisine, okul öncesi döneminde, öğle uykusu uyurken, kendi düşürdüğüm olan birçok öyküyü anlatırdım. Bunları pek sever, yeniden yeniden dinlemek isterdi. Aynı öyküleri, zaman zaman sınıfımda öğrencilerime de anlattığım oluyordu. Benzer ilgiyi onlardan da görüyordum. Sonunda oturup çocuklar için kısa öyküler yazmaya başladım” (Kabacalı, 1993: 57).

Gülten Dayıoğlu, roman, öykü, radyo ve televizyon oyunları yanında, yurt dışındaki işçi çocuklarının eğitim öğretim sorunları ile ülkemizdeki ilköğretim düzenini irdelleyen araştırmalar da yaptı. Bu araştırmaları, 1965 yılından beri zaman zaman Cumhuriyet (1965-1967) ve Milliyet (1967-1987) gazetelerinde ve çeşitli dergilerde yayımlandı. Yurt içinde ve yurt dışında katıldığı toplantılarda, eğitim öğretim sorunları ve çocuk edebiyatı ile ilgili otuza yakın bildiri sundu.

İlkokul üçüncü sınıftayken öğretmenin yazırlık yeteneğini saptamasıyla yazma bilinci edinmeye başladı. On beş yaşındayken bir öyküsü, Afyon'da yerel bir gazetede yayımlandı. Yazarın ilk kitabının basımı 1963 yılında gerçekleşti. *Bahçivanın Oğlu* adıyla okuyucuya sunulan bu kitabı çocuklar için yazmıştı. **Gülten Dayıoğlu**, edebiyattaki ilk önemli çıkışını, gene aynı yılda yazdığı ve 1964-1965 Cumhuriyet Gazetesi Yunus Nadi Ödülünü (ikincilik) aldığı *Döl* adlı öyküsüyle yaptı. O zamandan bu yana kesintisiz, yeni baskılarla ve farklı kuşaklara seslenen yetmiş iki kitap yazdı. Bunlardan, *Döl* (Öyküler, 1970), *Geride Kalanlar* (Öyküler 1975), *Geriye Dönenler* (Öykü-röportaj, 1986) adlı yapıtları yetişkinler içindir. Geri kalanı, altı-on dört yaş düzeyine göre hazırlanmış öykü ve romanlardır. Ayrıca yirmiyi aşkın radyo ve televizyon oyunu yazdı.

Cevdet Dayıoğlu ile evli olan yazarın, yüksek öğrenimini tamamlayıp hayata atılmış iki oğlu vardır; ayrıca yazar iki de torun sahibidir. Yazarın

eserlerinin bir bölümü çeşitli kurumlarca ödüllendirilmiş, bir bölümü de yabancı dillere çevrilmiştir. Lisede edindiği Fransızca yanında İngiltere’de ve Türkiye’de katıldığı dil kurslarında orta derecede İngilizce öğrenmiştir (Ateş, 1998; Sanlı, 2007; <http://www.gultendayioglu.com>)

1.2.2. GÜLTEN DAYIOĞLU’NUN SANATI

1935 yılında Kütahya’nın Emet ilçesinde dünyaya gelen **Gülten Dayioğlu** (<http://www.gultendayioglu.com>); yaşamını “*Benim hayatım kimseyi kırmamak üzerine kuruludur.*” sözünden hareketle çalışma, üretme, sevgi, hoşgörü, kardeşlik ve barış üzerine temellendirmiş bir yazardır.

Gülten Dayioğlu, ilk öğrenimine Emet’in Örencik bucağında başlar. İlkokul öğretmeni, “*Sen yazar olacaksın Gülten!*” sözüyle yazarın kişiliği üzerinde önemli izler bırakır. **Dayioğlu**’nun bir öyküsü, on beş yaşındayken (1950) Afyon’da yerel bir gazetede yayımlanır. Öğretmenlik yaşamı, yazarın yaşamını zenginleştiren ve hayat yelpazesini genişleten deneyimlerle doludur. Özverili bir öğretmen olan **Dayioğlu**, çocukların okuma açlığını temel sorun olarak görür ve küçük oğluna anlattığı diş ürünü öykülerinin, derslerde öğrencileri tarafından beğenilmesi ile çocuklar için yazmaya başlar. Ancak yazarın ilk yazıları, kadın sorunları ve sosyal sorunlar üzerinedir. Küçük adımlarla başlayan öykü yazma çalışmaları, yayımlanacak boyuta ulaşır; ne var ki bu öyküler, yayınevlerinin oyalaması nedeniyle iki yıl sonra Rafet Zaimler Yayınevi tarafından yayımlanabilir. Küçük öykü kitapları, böylece Anadolu’nun kapısından içeri girer.

Dayioğlu, ilkokul öğretmenliği yaparken çocukların severek okuyabileceği kitaplar arar; fakat çocuğa görelikten çok uzak, ağır cümlelerle kurulmuş birkaç kitap dışında ürün bulamaz. Bu gerçeği, çocuk edebiyatındaki boşluğu, çok iyi gören yazar; öğretmenlikte edindiği gözlem, birikim ve deneyimlerini de kullanarak çocuklar için yazma sorumluluğunu üstlenir. Yazar, 1963 yılında yayımlanan *Bahçivannın Oğlu* adlı kitabını özellikle çocuklar için yazmıştır. Aynı yıl yazdığı *Döl* adlı öyküsüyle 1964-1965 Cumhuriyet Gazetesi Yunus Nadi Ödülünü (ikincilik) alır; bu başarısı onun edebiyat dünyasında tanınmasını hızlandırmıştır.

Dayioğlu, *30 Yıl Çocuklarla Soluk Soluğa* adlı kitapta kendi kişiliğini şöyle açıklıyor: “*Yıllar önce katıldığım bir okul toplantısında çok önemli bir özelliği-*

mi keşfettim. On üç yaşlarında bir kız öğrenci bana, şu soruyu sordu: Sizin kitaplarınızı okurken oradaki serüvenleri, görüş ve düşünceleri, karşımda bulunan bir çocuktan dinler gibi oluyorum. Sanki içinizde bir çocuk var gibi. Yoksa siz hâlâ çocuk musunuz? Bu soruyu, bir an bile düşünmeden yanıtladım: Evet; ben hâlâ çocuğum. Sonra günlerce, bu yanıtı irdeledim kendi kendime (...) Çünkü, bende benden içeri bir çocuk olduğuna inanıyorum. Böyle olması da doğal. Otuz yıldan beri kesintisiz olarak çocuklar için öyküler, romanlar, oyunlar yazıyorum. Bu sürenin on beş yılını da ilkokul öğretmeni olarak geçirdim. Bu özelliklerim gösteriyor ki, yaşım kaç olursa olsun, ben hâlâ çocuğum ve hep böyle kalacağım” (Kabacalı, 1993: 59-60).

Özdemir'e (<http://www.gultendayioğlu.com>) göre **Gülten Dayioğlu**; “iyi bir çocuk kitabı yazarında bulunması gereken çocukları severek onların yürek sesini dinlemeyi bilme, dinlediği bu sesi çocuklara özgü dilin çağrışımsal zenginlikleriyle dile getirme, anlatacaklarının hamurunu çocukların düş teknesinde yoğurma olmak üzere üç temel niteliği yazarlığının dokusunda barındıran bir yazardır.” **Özdemir**, 1960'lı yılların başında tanıdığı **Gülten Dayioğlu**'nun o dönemlerde “çocuklar için yazma yönemesi içinde yeni yeni kanat alıştırılmaları yaptığını” anlatmaktadır. Ona göre **Dayioğlu**'nun başarısının odağında, çocukların dünyasına bakış açısı ve bu dünyayı algılayış biçimi bulunmaktadır. Yetişkinlerin minik bir örneği olmayan çocukların dünyasının yasaları, yaşanılan gerçeklerin bu dünyaya yansıması farklıdır. Dayioğlu, daha ilk ürünlerinde bile bu önemli noktayı görebilmiştir.

Öte yandan **Hızlan** (<http://www.gultendayioğlu.com>), kırk beşinci sanat yaşamında yetmiş ikinci eseri yayımlanan **Dayioğlu**'nun, “Gülten Dayioğlu Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Vakfı”nı kurması üzerine yazar hakkında şunları söylemektedir: “Gülten Dayioğlu'yu ben Yunus Nadi Öykü Armağanı'na katıldığında tanıdım. ‘Döl’ başlıklı öyküsü dikkatimi çekmişti. Gözlemiyle, Türkçesiyle, duyarlılığıyla farklıydı. Daha sonra öğretmenlik mesleğinin getirdiği deneyimle, çocuk ve gençlik edebiyatının ünlü bir adı oldu. Şimdi yazarlığının kırk beşinci yılını kutluyor. Onun kitaplarını aşağı yukarı üç kuşak okudu. O okurlarını geliştirirken kendisi de çağın özelliğini kitaplarına yansıttı.”

Dayioğlu'nun “Ürünlerimde hep iyi, güzel, doğruya yönelik öz ve tez bulunuyor. Ancak bu öz ve tezi olabildiğince pembe tüllere sarıyorum” (Kabacalı,

1993: 53) sözlerinden hareketle **Dilidüzgün** (2006: 40), **Gülten Dayıoğlu**'nun, çocuk edebiyatına idealist bir anlayışla baktığını, yanılısama yaratacak bir anlayış sergilediğini düşünür. Ona göre bu durum, var olan gerçeği değil, değiştirdiği ve güzelleştirdiği gerçeği çocuklara sunma, çocuğa kendi idealleri doğrultusunda yaklaşma çabasıdır. **Dilidüzgün**'e göre **Dayıoğlu**, gerçeğin çıplak ve acımasız yüzünün çocuğu inciteceğinden korkmaktadır, belki de okuru olan çocuğa kıyamadığından onu daha güzelleştirilmiş bir dünyaya atmaktadır.

Bu yaklaşımın kuşkusuz doğruluk payı vardır; ne var ki yeterli değildir. Çünkü **Dayıoğlu**, kimi öykülerinde çocuğu gerçeğin yalçın kayalıklarına çarptırmaktan çekinmez. Söz gelimi “*Yoğurtçunun Çingırağı*” öyküsünde ana karakter Satı, annesinin hastalığında kardeşlerinin bakımını üstlenir. Hastalığın bütün aşamalarında korku ile umut arasında gelgitler yaşasa da babasının tutumundan, okul bahçesinin önünde çingırağı göğsüne bastırmasından, gerçeği anlar. “*Leylek Karda Kaldı*” öyküsünde ise ana karakter Erdir, yararsız gelenek ve batıl inançları kutsayan annesinin tutumu, korkutucu sözleri üzerine söğüt ağacının tepesindeki yumurtaların sağlam olduğu yalanını söyler. Öykünün sonunda, leyleğin kışın dondurucu soğuşunda ölmesiyle derin bir acı yaşar. Görüldüğü gibi **Gülten Dayıoğlu**, gerçeğin çıplak ve acımasız yüzünün çocuğu inciteceğinden korkmamaktadır; tersine çocuğu yaşamın gerçek durumlarıyla karşılaştırmaktadır.

Dilidüzgün'e (2006: 44) göre altı tür yazar tipi vardır: *Öğretici Yazar, İdeal Çocuk Yaratmaya Çalışan Yazar, Çocukluğuna Öykünen Yazar, Yanılısamacı Yazar, İdeolojik Yazar, Gerçeği ve Çocuğu Anlayan (İdeal!) Yazar*. Bu ayrımın ışığında **Gülten Dayıoğlu**'nu nasıl bir yazar olarak nitelendirmek gerekir? Öncelikle **Dayıoğlu**, seslendiği hedef kitle olan çocukları iyi tanıyan, onların gelişim özelliklerini bir bütün olarak gören, dil evrenini genişleten bir yazardır. Bu çalışmada incelenen öykülerden de anlaşılacağı gibi, yazar; edebiyat aracılığıyla çocuğun yaşam yolculuğunda yol arkadaşı olur, ona kendi gerçekliğini ve yaşamın gerçekliğini tanıtır. Bu tutum, çocuğun çok yönlü düşünerek yaşamında karşılaştığı sorunlara çözüm bulmasını, sağlıklı karar verebilmesini, kendisini ve çevreyi daha iyi tanımasını, okumanın tadına ve ana dili bilincine ulaşmasını sağlayabilir. Sonuç olarak **Dayıoğlu**'nun, gerçekçi ve çocuğu anlayan bir yazar olduğu söylenebilir.

Bununla birlikte bu çalışmada incelenen kimi öykülerin özelliklerinden yola çıkılarak şunlar da eklenebilir:

Gülten Dayıoğlu, 4 öyküde (“Azat Kuşu”, “Deli Bey”, “Kara Kedi”, “Sıcak Ekmek”) erdemli olma gibi birtakım olguları aktardığı için “Öğretici Yazar” grubuna girmektedir. 2 öyküde (“Gökçen Kız Çeşmesi”, “Neşeli Boyacı”) kurgulanan çocuklar, hedef kitlenin öykünebileceği özelliklere sahip olduğu için yazar, “İdeal Çocuk Yaratmaya Çalışan Yazar” biçiminde nitelendirilebilir. Ayrıca Dayıoğlu, 2 öyküde (“Zehra Hanım’ın Can Yoldaşı”, “Arkadaşım Hacer’in Köpeği”) kendi çocukluğundaki yaşantıları anımsadığı kadarıyla öyküleştirdiği için “Çocukluğuna Öykülenen Yazar” olarak değerlendirilebilir.

Gülten Dayıoğlu, çocuğun düşlerle, serüvenlerle örülü dünyasında sürekli değişim ve gelişim olduğuna inanan ve kendisini çağın gereklerine göre donatan, yeniliğe açık ve yetkin bir yazardır. Yazarın edebiyat vadisinde çocuk öyküleri ile başlayan yolculuğu özgün ve sıra dışı eserleriyle süregelmektedir. Örneğin edebiyatçılar, Dayıoğlu’nun “Suna’nın Serçeleri” romanının başarılı bir bilim kurgu olduğu konusunda uzlaşırlar (Ateş, 1998: 260).

Yazar (<http://www.gultendayioglu.com>), kendisiyle yapılan bir görüşmede fantastik romanlar yazdığını belirtmektedir. Bununla birlikte, bilim kurgu yöntemini bilmeden kullandığını da eklemektedir. Yazarın *Dünya Çocukların Olsa, Mo’nun Gizemi*, *Işın Çağı Çocukları* romanlarının da bilim kurgu olduğu bilinmektedir.

Dayıoğlu, çocuk edebiyatının kapısını araladığı günden beri temel kaygı olarak çocuğa göreliği ve çocuk gerçekliğini görmüş ve bu alana nitelikli ürünleriyle olağanüstü katkı sağlamıştır.

1.2.3. GÜLTEN DAYIOĞLU’NUN ESERLERİ

Çocuk edebiyatının en üretken yazarları arasında yer alan Gülten Dayıoğlu’nun yayımlanmış eserlerini iki ana başlıkta toplamak mümkündür:

A. ROMAN VE ÖYKÜ KİTAPLARI (<http://www.gultendayioglu.com>)

a) Yetişkin ve gençler için yazılmış roman ve öyküler

- ✓ *Döl* (1970)
- ✓ *Geride Kalanlar* (1975)
- ✓ *Geriye Dönenler* (1986)

- ✓ *Yeşil Kiraz* (1992)
- ✓ *Yeşil Kiraz 2* (1999)
- ✓ *Sekizinci Renk* (2003)
- ✓ *Mo'nun Gizemi* (1999)
- ✓ *Kıyamet Çiçekleri* (2002)
- ✓ *Alacakaranlık Kuşları* (2003)
- ✓ *Yada'nın Gizil Gücü* (2005)
- ✓ *Mo'nun Gizemi 2 - Otran-* (2008)

b) Dokuz - on dört yaş düzeyi için yazılmış çocuk romanları

- ✓ *Fadiş* (1971)
- ✓ *Dört Kardeşiler* (1971)
- ✓ *Suna'nın Serçeleri* (1974)
- ✓ *Yurdumu Özledim* (1971)
- ✓ *Ben Büyüyünce* (1979)
- ✓ *Dünya Çocukların Olsa* (1981)
- ✓ *Akıllı Pireler* (1982)
- ✓ *Işın Çağı Çocukları* (1984)
- ✓ *Ölümsüz Ece* (1985)
- ✓ *Parbat Dağının Esrarı* (1989)
- ✓ *Midos Kartalının Gözleri* (1991)
- ✓ *Tuna'dan Uçan Kuş* (1992)
- ✓ *Gökyüzündeki Mor Bulutlar* (1993)
- ✓ *Ganga* (1996)

c) 7-9 Yaş Kesim için Hazırlanmış Eğitsel Öykü Kitapları

(1984 yılında basılan bu dizi, 2006'ya kadar sürekli yeni baskılar yapmıştır.)

- ✓ *Bahçıvanın Oğlu* (1963)
- ✓ *Uçan Motor* (1965)
- ✓ *Kırmızı Bisikletin Binicisi* (1965)
- ✓ *Leylek Karda Kaldı* (1979)
- ✓ *Şenlik Günü* (1983)
- ✓ *Kır Gezisi* (1983)

- ✓ *Azat Kuşu* (1984)
- ✓ *Deli Bey* (1984)
- ✓ *Kumluktaki Yavru Martı* (1984)
- ✓ *Sıcak Ekmek* (1984)
- ✓ *Uçurtma* (1984)
- ✓ *Neşeli Boyacı* (1988)
- ✓ *Küskün Ayıcık* (1989)
- ✓ *Yaşanmış Hayvan Öyküleri I-II* (1991)

Bu kitapların bir bölümü, televizyon oyunu olarak çocuk izleyicilere sunulmuştur. (1989)

ç) Altı-dokuz yaş kesimi için hazırlanmış, her sayfası resimli öykü kitapları: (Bu dizinin ilk baskıları 1988'de yapılmıştır.)

Yirmi kitaptan oluşan bu dizinin adı: ECE İLE YÜCE

Dizideki Kitapların Adları

- ✓ *Duvardaki Gölgeler*
- ✓ *Yüce Kim Biliyor Musunuz?*
- ✓ *Ece Abla Oluyor*
- ✓ *Anneler Çocuklarını Çok Sever*
- ✓ *Kıskanç Bebekler*
- ✓ *Ah Şu Televizyon*
- ✓ *Ece Yazar Olmak İstiyor*
- ✓ *Annem Beni Seviyor Mu?*
- ✓ *Minik Fide Çiçek Açtı*
- ✓ *Ece'nin Turist Arkadaşları*
- ✓ *Çok Güllünç Bir Şey Oldu*
- ✓ *Ece'nin Kardeşi Doğdu*
- ✓ *Ece Kümese Girip Bitlendi*
- ✓ *Ece Okula Başladı*
- ✓ *Ece'den Mektup Geldi*
- ✓ *Ece Yüce ile Nasıl Başedecek*
- ✓ *Ece'nin Çorapları Çok Güllünç*
- ✓ *Öyle Eğleniyorum ki !*

- ✓ *Yüce Nasıl Kanatlandı?*
- ✓ *Aydede Kime Gülümsüyor?*
- ✓ *Ablalar Yaramazlık Yapar mı?*
- ✓ *Leylek Karda Kaldı (Uzun Öykü)*
- ✓ *Kırmızı Bisiklet (Uzun Öykü)*

B. GEZİ KİTAPLARI

- ✓ *Kafdağı'nın Ardına Yolculuk (1987)*
- ✓ *Okyanuslar Ötesine Yolculuk (1990)*
- ✓ *Bambaşka Bir Dünya Amerika'ya Yolculuk (1990)*
- ✓ *Efsaneler Ülkesi Çin'e Yolculuk (1990)*
- ✓ *Kangurular Ülkesi Avustralya'ya Yolculuk (1991)*
- ✓ *Kenya'ya Yolculuk (1992)*
- ✓ *Mısır'a Yolculuk (1994)*
- ✓ *Meksika'ya Yolculuk*
- ✓ *Doğal Güzellikler Ülkesi Kenya'ya Yolculuk" (1993)*
- ✓ *Tüm Zamanların Gözdesi Hindistan'a ve Nepal'e Yolculuk*
- ✓ *Güney Pasifik Adalarına Yolculuk*
- ✓ *Gizemli Buzullar Kıtası Antartika ve Patagonya'ya Yolculuk*

Türkçeye Uyarlanan Yabancı Kitaplar

AYŞEGÜL DİZİSİ

Bazı yabancı çocuk kitaplarını dilimize uyarlayan yazarın pek çok roman ve öyküsü yabancı dillere çevrilmiştir:

- ✓ *Ablalar Yaramazlık Yapar mı?*
- ✓ *Ece'den Mektup Geldi*
- ✓ *Ece'nin Turist Arkadaşları*
- ✓ *Çok Gülinç Bir Şey Oldu*
- ✓ *Aydede Kime Güliyor?*
- ✓ *Ece Kümese Girip Bitlendi*
- ✓ *Ece Okula Başladı*
- ✓ *Geride Kalanlar*
- ✓ *Sık Dişini*
- ✓ *Ebem Kuşağı*

- ✓ *Yılan Nine*
- ✓ *Dünya Çocukların Olsa*
- ✓ *Yurdumu Özledim*
- ✓ *Geriye Dönerler*
- ✓ *Küskün Ayıcık*

Yazarın Kazandığı Ödüller ve Adına Düzenlenen Etkinlikler

1964-1965 Yunus Nadi Öykü Ödülünü (İkincilik) aynı yıl yazdığı *Döl* öyküsüyle, 1974-1975 Arkın Çocuk Edebiyatı Öykü Ödülü'nü "*Leylek Karda Kaldı*" öyküsüyle ve *Güzel Hanım* ile 1974-1975 Arkın Çocuk Edebiyatı Masal Ödülü'nü kazandı

1980 yılından bu yana, Hollanda'ya ve birçok kez, Almanya'ya çeşitli çocuk yazını etkinliklerine katılmak üzere davet edilen yazar, buralarda yaptığı çalışmalarda çocuk edebiyatına ilişkin bildirimler sundu. *Dünya Çocukların Olsa* romanıyla 1984'te George Orwell yılında Alman Yayıncılar Birliği tarafından, dünya çapında yapılan Gençliğe Yarın Umudu Veren Üç Yüz Kitap seçkinde yer aldı. *Gül Gelin* ile 1987 Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Koç Vakfı Öykü Ödülü'ne, *Kafdağının Ardına Yolculuk* romanı ile 1987 Kültür ve Turizm Bakanlığı Çocuk Edebiyatı Ödülü'nü almaya hak kazandı.

1988 yılında TRT Onuncu Uluslararası 23 Nisan Çocuk Şenliğine, çocuk kitapları yazarı sıfatıyla onur konuğu olarak davet edildi. Şenlik etkinlikleri sırasında, Başbakan ve TRT tarafından onur plaketiyle ödüllendirildi. *Parbat Dağının Esrarı* ile 1989 İzmir Büyükşehir Belediyesi Çocuk Romanı Ödülü'nü, 1990 yılında Altın Kitaplar Ödülü'nü, 1991 yılında Çocuk Vakfı Çocuk Edebiyatı Ödülü'nü elde etti. 1993 yılında, **Gülten Dayıoğlu**'nun otuzuncu sanat yılı, İstanbul, Ankara, Kütahya Emet ve Anadolu'nun değişik kentlerinde yıl boyunca çeşitli seminer, panel, konferans ve yarışma etkinlikleriyle kutlandı. 13 Kasım 1995'te Kütahya Gazeteciler Cemiyeti Onur Üyeliği ve Basın Onur Kartı ile ödüllendirildi. 1995 Kasım'ında Kültür Bakanlığı tarafından düzenlenen Eflatun Cem Güney Çocuk Kitapları Yarışmasında Nazan Erkmen'in çizimleriyle ortak oluşturdukları çocuk kitaplarıyla mansiyon ödülü aldı. 3 Kasım 1995'te yazarın doğum yeri olan Emet ilçesinde bir caddeye **Gülten Dayıoğlu** adı verildi.

12-18 Eylül 1996 tarihlerinde İstanbul'da yapılan 13. Bilişim Kurultayı tarafından bilişime katkıları nedeniyle Teşekkür Belgesi verildi. Ayrıca yaşam boyu yararlanabileceği bir internet kanalı armağan edildi. Prizmanet Firması tarafından, internette adına ve eserlerine sayfa açıldı. 1998 yılında Sabah Gazetesi Dergi Grubundan, Mimoza'nın açtığı çağdaş bir Türkiye için mesleğine ve topluma yaptığı katkılar göz önüne alınarak, Cumhuriyetin 75. Yılında yapılan "Yetmiş Beş Başarılı Türk Kadını" anketi sonucunda ortaya çıkan Yetmiş Beş Başarılı Türk Kadını listesinde yer aldı. Mart 1999'da Kütahya Ticaret ve Sanayi Odasının, 73. Kuruluş Yıl Dönümü nedeniyle verilen "sanata katkı" onur plaketiyle ödüllendirildi.

1999-2000 Uluslar Arası Andersen Gençlik ve Çocuk Yayınları Yarışmasına Türkiye adayı olarak seçildi. 11 Kasım 2000 tarihinde, Tüyap Kitap Fuarında düzenlenen bir törenle, Türkiye Edebiyatçılar Derneği Onur Ödülü aldı. 23 Nisan 2001'de Çocuk Edebiyatı ve Sanatçılar Birliği tarafından, Çocuk Edebiyatı Yaşam Boyu Hizmet Ödülü verildi.

1971'de yayımlanan ilk romanı *Fadiş*'in 2001 yılında değişik etkinliklerle otuzuncu doğum yılı kutlandı. Bu etkinlikler Mart 2001'de Altın Kitaplar Yayınevinin Pera Palas'ta düzenlediği basın toplantısı ve kokteyl ile başladı. Nisan 2001'de Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen Fadiş Sempozyumu, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından düzenlenen iki günlük ulusal nitelikli Fadiş Sempozyumu, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen Fadiş Paneli ve okullarda yapılan çeşitli toplantılarla sürdü. Bu sempozyumlarda sunulan bildiriler, Ankara ve Osmangazi Üniversiteleri tarafından kitap hâline getirildi.

2002 yılında Türkiye Edebiyatçılar Birliği Hizmet Onur Ödülü ile ödüllendirildi. 12 Kasım 2002'de Kütahya SSK Kütahya Çocuk Hastanesine Gülten Dayıoğlu adı verildi. 2003'te Kırkinci Sanat Yılı, çeşitli gazete, dergilerde yayımlanan yazılar ve başta TRT olmak üzere, özel televizyon kanallarında yapılan program ve oturumlarla kutlandı. Yapı Kredi Yayınları tarafından 4 Şubat 2003'te sanatının kırkinci yılı nedeniyle çocuk ve gençlik edebiyatı oturumu düzenlendi.

2008 Mart'ının son haftasında Türkiye Kütüphaneciler Derneği'nin internet kanalıyla 1600 noktada yaptığı ankette "En İyi Çocuk Yazarı" seçildi. 22 Mart 2008 günü Ankara Kitap Fuarının açılış töreninde kendisine ödül plaketi verildi.

Yazarlığının 45. yılında yeni romanı *Mo'nun Gizemi 2 -Qtran-* ile okurlarının karşısına çıktı. Bu eser, nisan ayının başında yayımlandı. Böylece 72 çocuk ve gençlik kitabıyla en çok okunan yazarlar arasında yer aldı.

Çocuklara ve gençlere yönelik kitaplarıyla tanınan ve bugüne dek 72 kitabı yayımlanan **Gülten Dayıoğlu**'nun adını taşıyan bir vakıf, 2007 yılında kuruldu. **Dayıoğlu** tarafından kurulan Gülten Dayıoğlu Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Vakfı, çocuk ve gençlik edebiyatı kültürünün gelişmesine katkıda bulunmayı ve seçkin eserlerin ortaya çıkmasını desteklemeyi amaçlamaktadır.

Dayıoğlu (<http://www.gultendayioğlu.com>), vakfın hedefini şöyle açıklamaktadır: “*Vakfın hedefi; özgün bir edebiyat dalı olarak kabul edilen çocuk ve gençlik edebiyatının bilimsel düzeyde gelişimine katkı vermenin yanı sıra çağdaş Türk dili, kültürü ve çocuk gerçekliğinden beslenen ulusal değerleri kapsayıp evrensel açılımı olan çocuk ve gençlik kitaplarının yazılmasını desteklemek ve özendirmeğdir.*”

2. BİRİNCİ BÖLÜM

2.1. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK ÖYKÜLERİNİN HİKÂYE HARİTASI YÖNTEMİYLE ÇÖZÜMLENMESİ

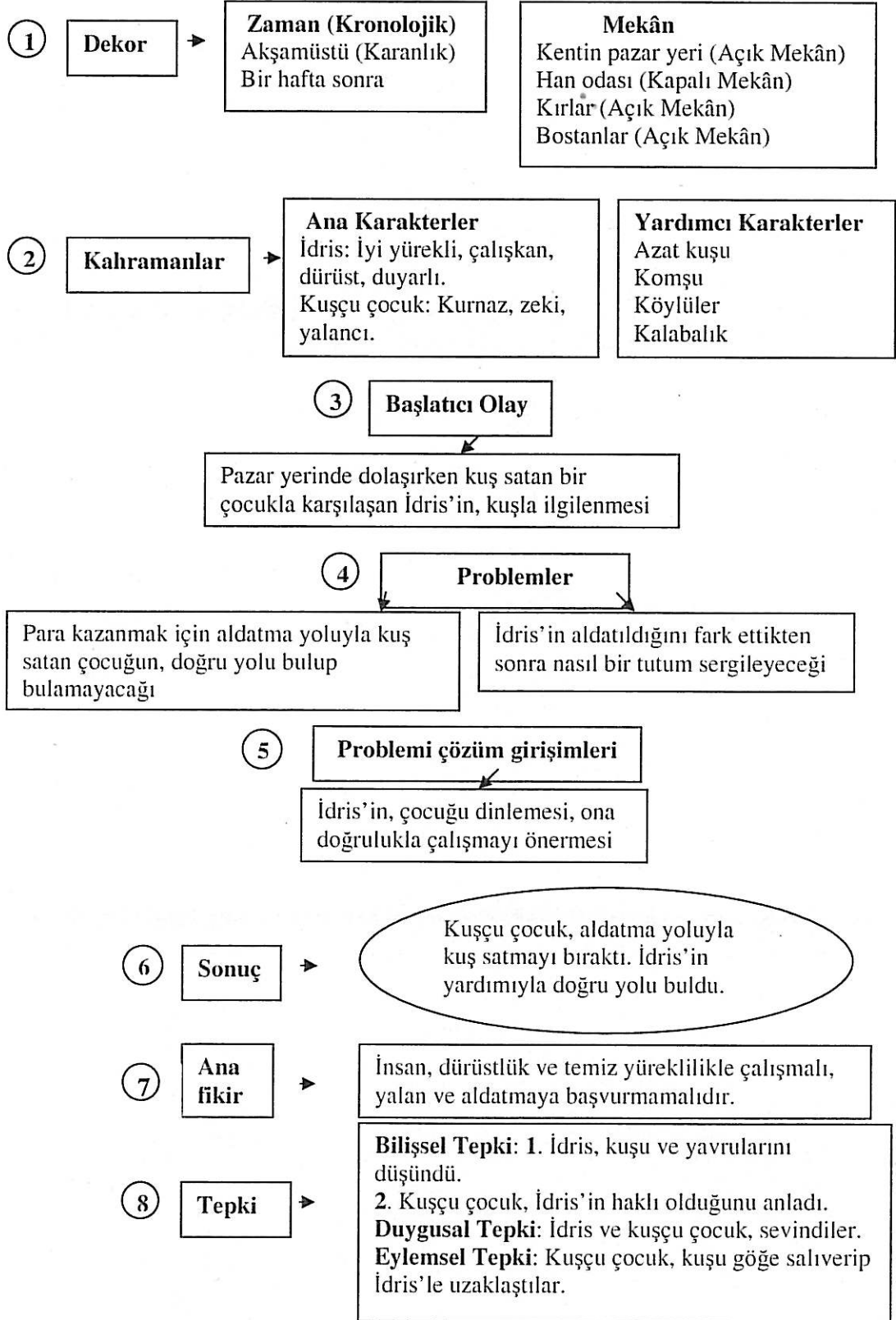
Gülten Dayioğlu'nun çocuklar için yazdığı öyküler, bu bölümde, sırasıyla hikâye haritası yöntemine göre çözümlenmiştir. Bu yöntem; yalınlığı, duruluğu, kullanışlığı, işlevselliği gibi nedenlerle tercih edilmiştir. Ayrıca yazarın çocuk öyküleri, hikâye haritası yöntemine göre çözümlenmeye elverişlidir. Çünkü öyküler kısadır. Bununla birlikte, diğerlerine göre uzun sayılabilecek öyküler ("*Leylek Karda Kaldı*", "*Korudaki Bebek*", "*Hüseyin'in Kuzusu*") de bulunmaktadır.

Uzun öykülerin hikâye haritası yöntemine göre çözümlenmesi; elementlerinin fazla sayıda ve karmaşık olması nedeniyle birçok sorun oluşturmaktadır. Sonuç olarak **Gülten Dayioğlu**'nun çocuk öyküleri, hikâye haritası yöntemine göre çözümlenmeye elverişli görüldüğü için bu yöntem seçilmiştir.

Akyol (2006: 147), hikâye haritası yöntemini tanıtırken "bakış açısı"nın öneminden söz eder; bununla birlikte yöntemin içeriğinde bakış açısı ve anlatıcı geçmemektedir. Öykü çözümlenmesinde her öge, bakış açısı ve anlatıcı ile değer bulduğundan bu bölümde **Akyol**'un uyarladığı hikâye haritası yöntemine bakış açısı ve anlatıcı eklenmiştir.

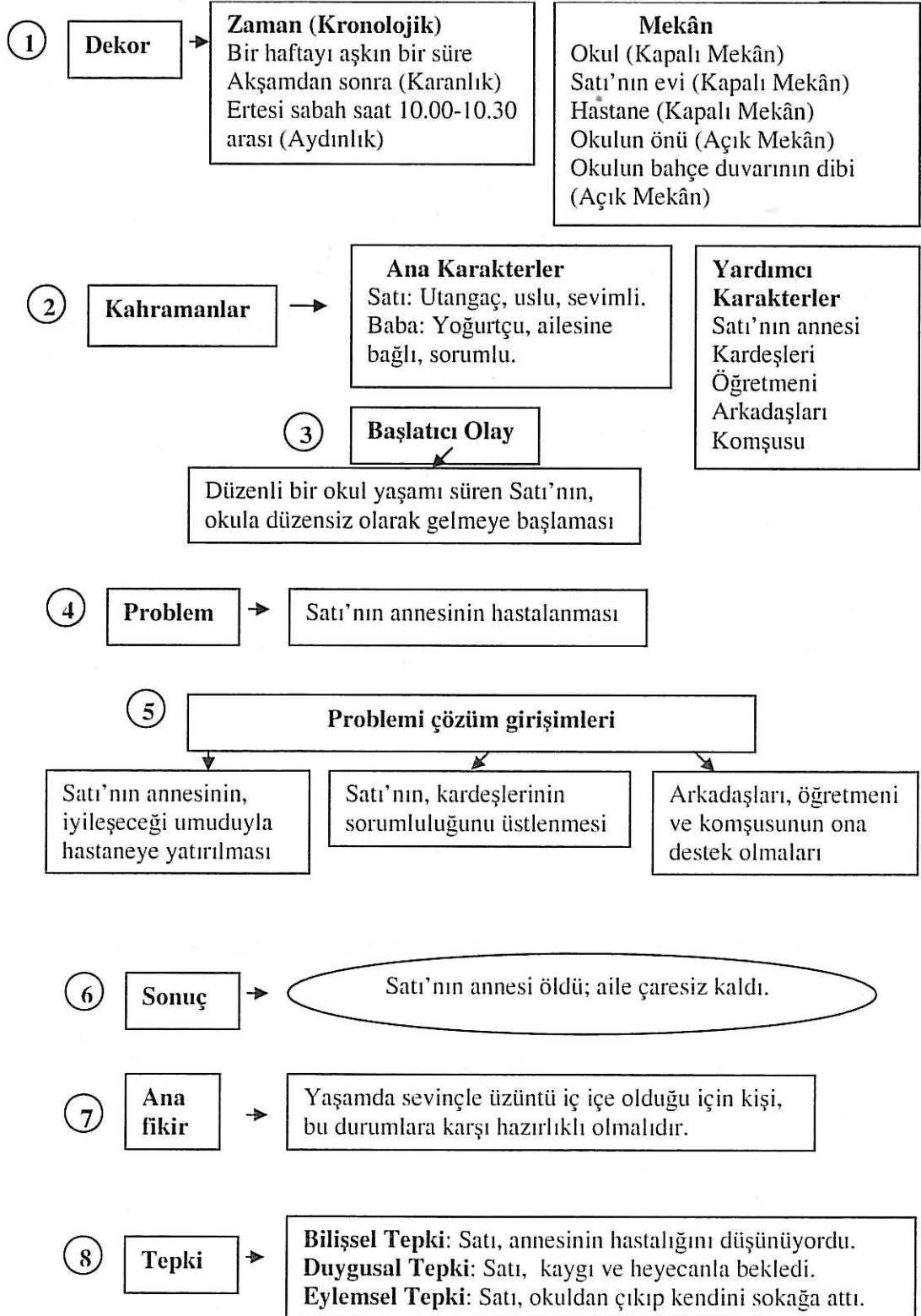
Aşağıda **Dayioğlu**'nun çocuk öyküleri, çalışmanın başında belirtilen inceleme sırasına göre çözümlenmiştir:

2.1.1. AZAT KUŞU

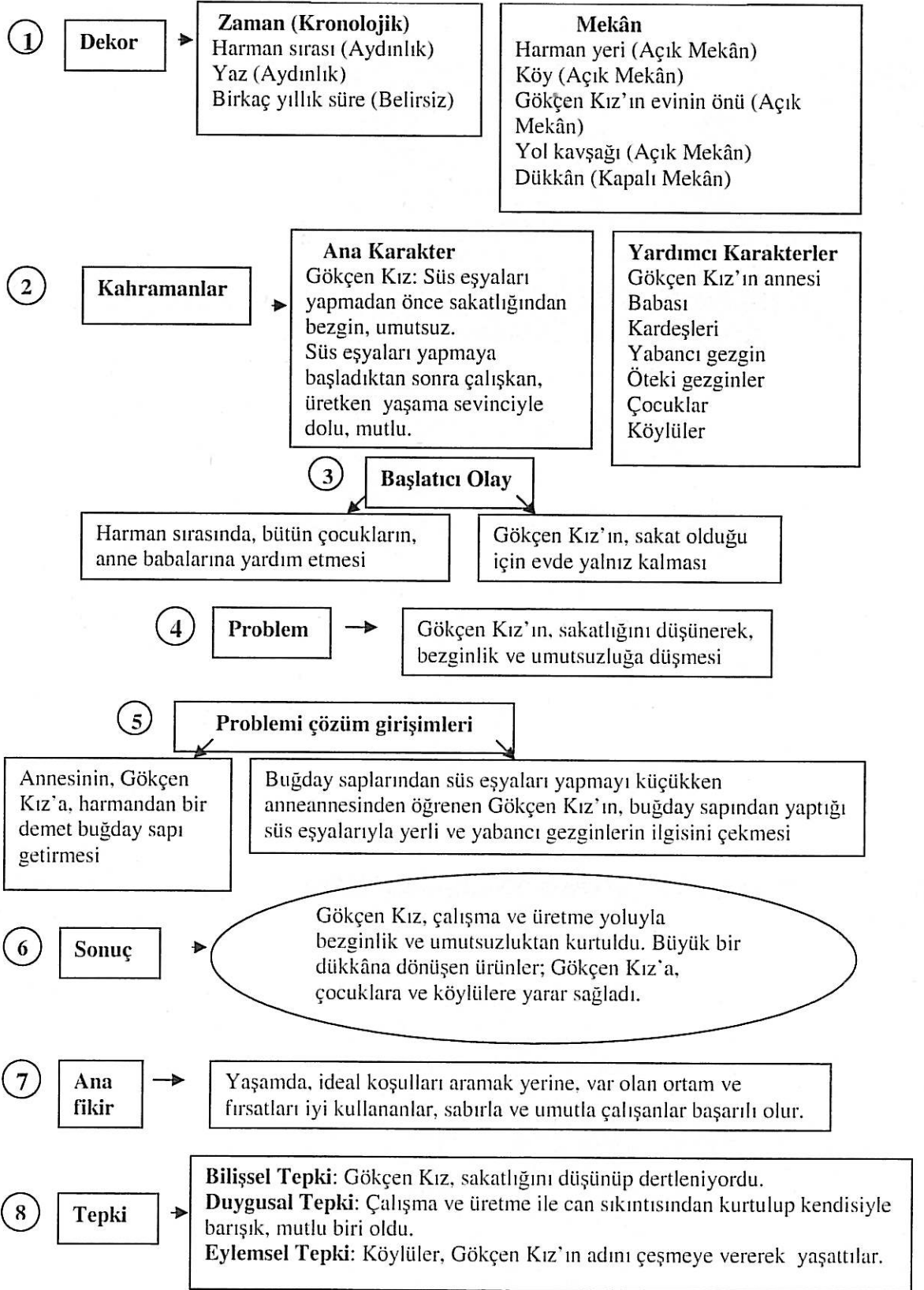
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniğiyle kurgulanmıştır.

2.1.2. YOĞURTÇUNUN ÇINGIRAĞI*

* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

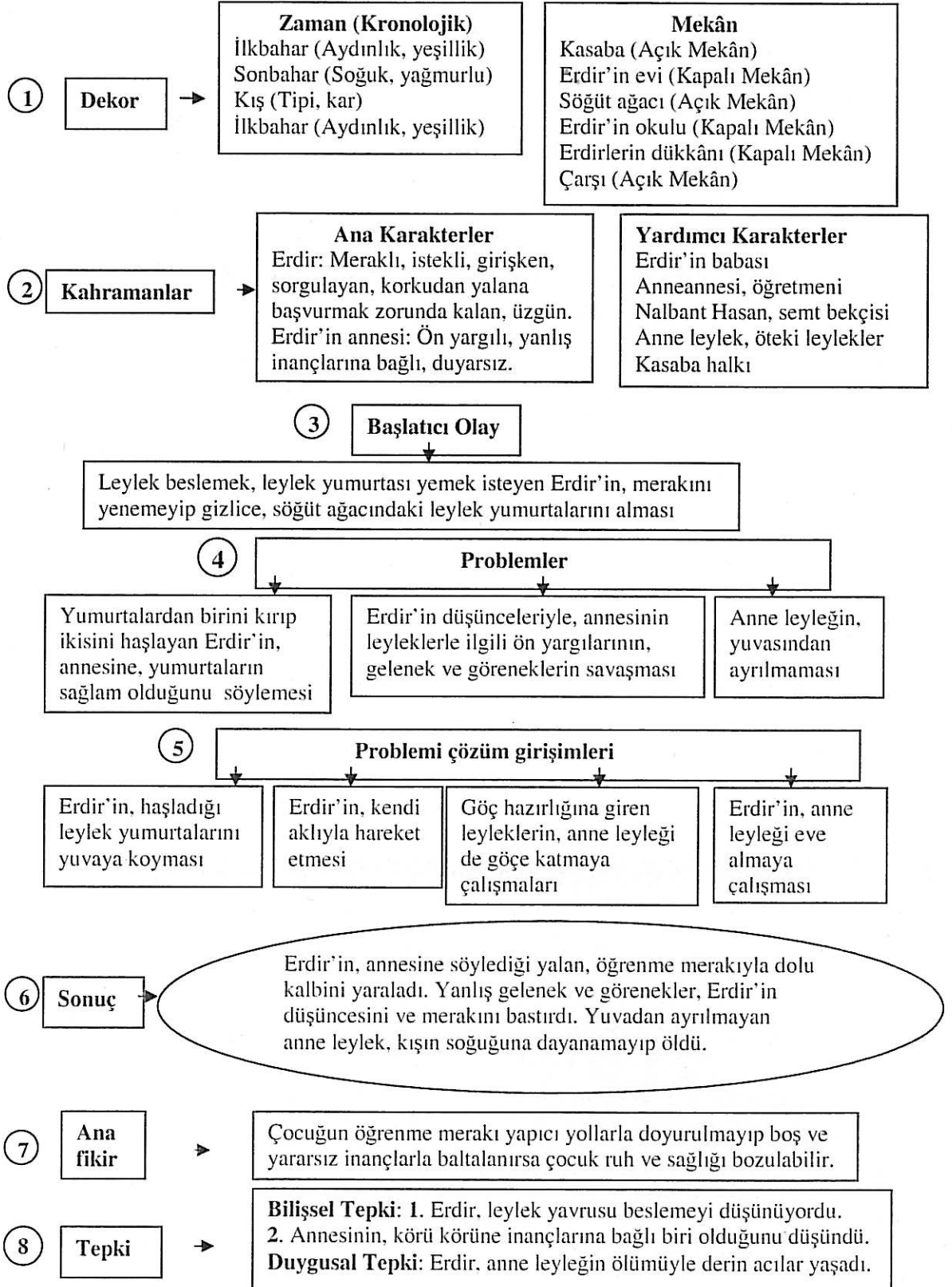
2.1.3. GÖKÇEN KIZ ÇEŞMESİ*

* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

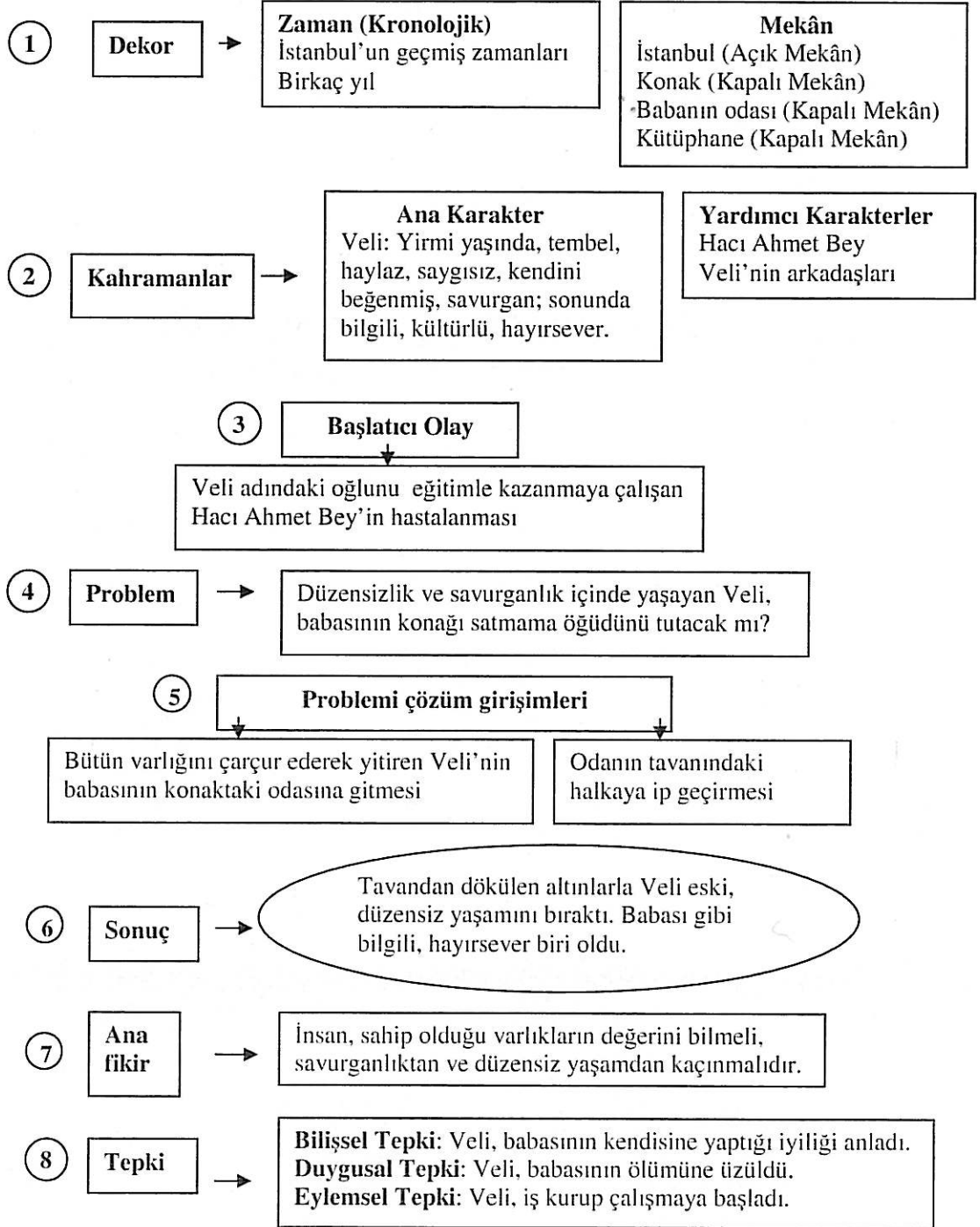

2.1.4. LEYLEK KARDA KALDI*

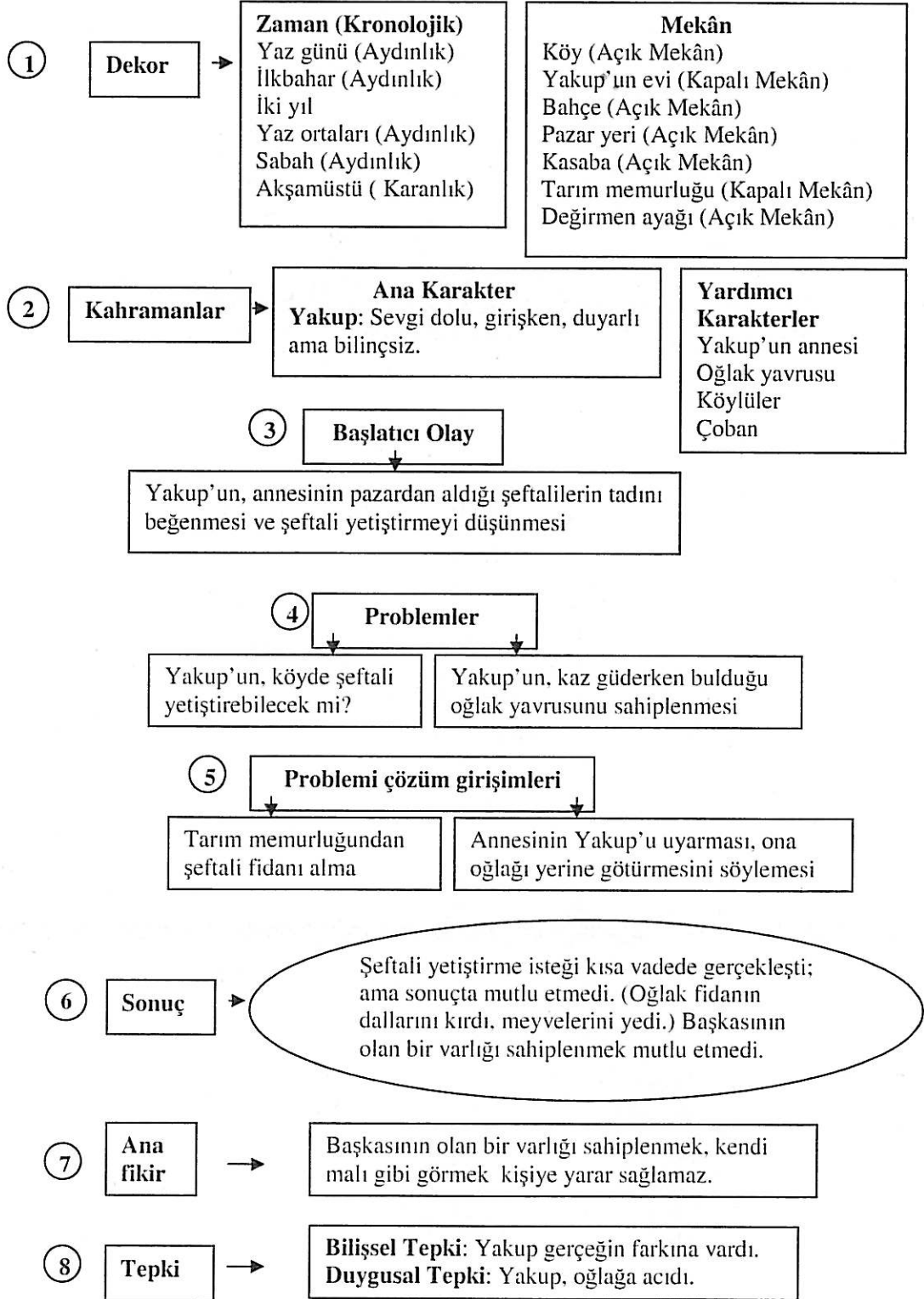
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.5. DELİ BEY*

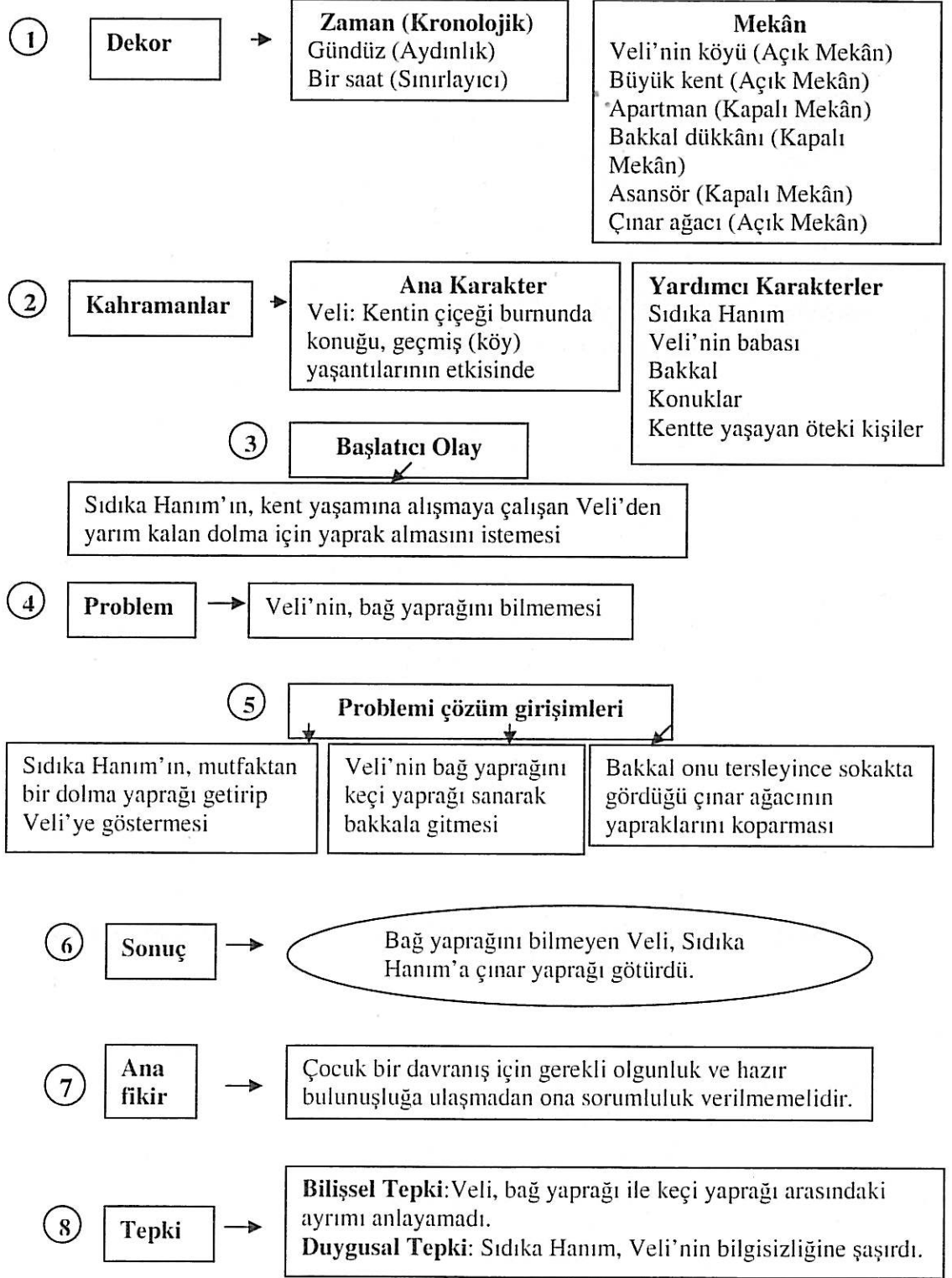
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.6. YAKUP'UN OĞLAĞI*

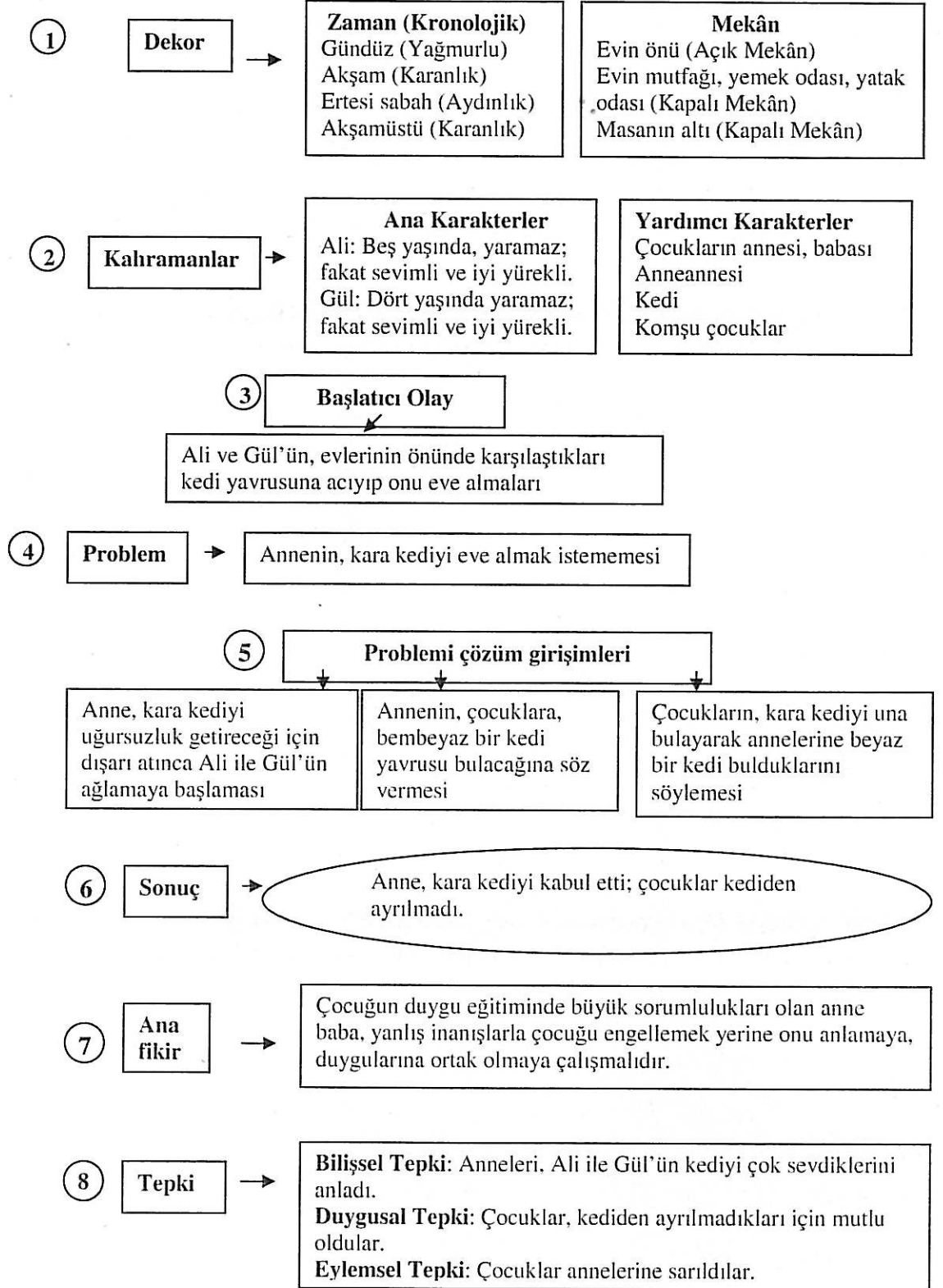
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.7. ÇINARIN YAPRAKLARI*

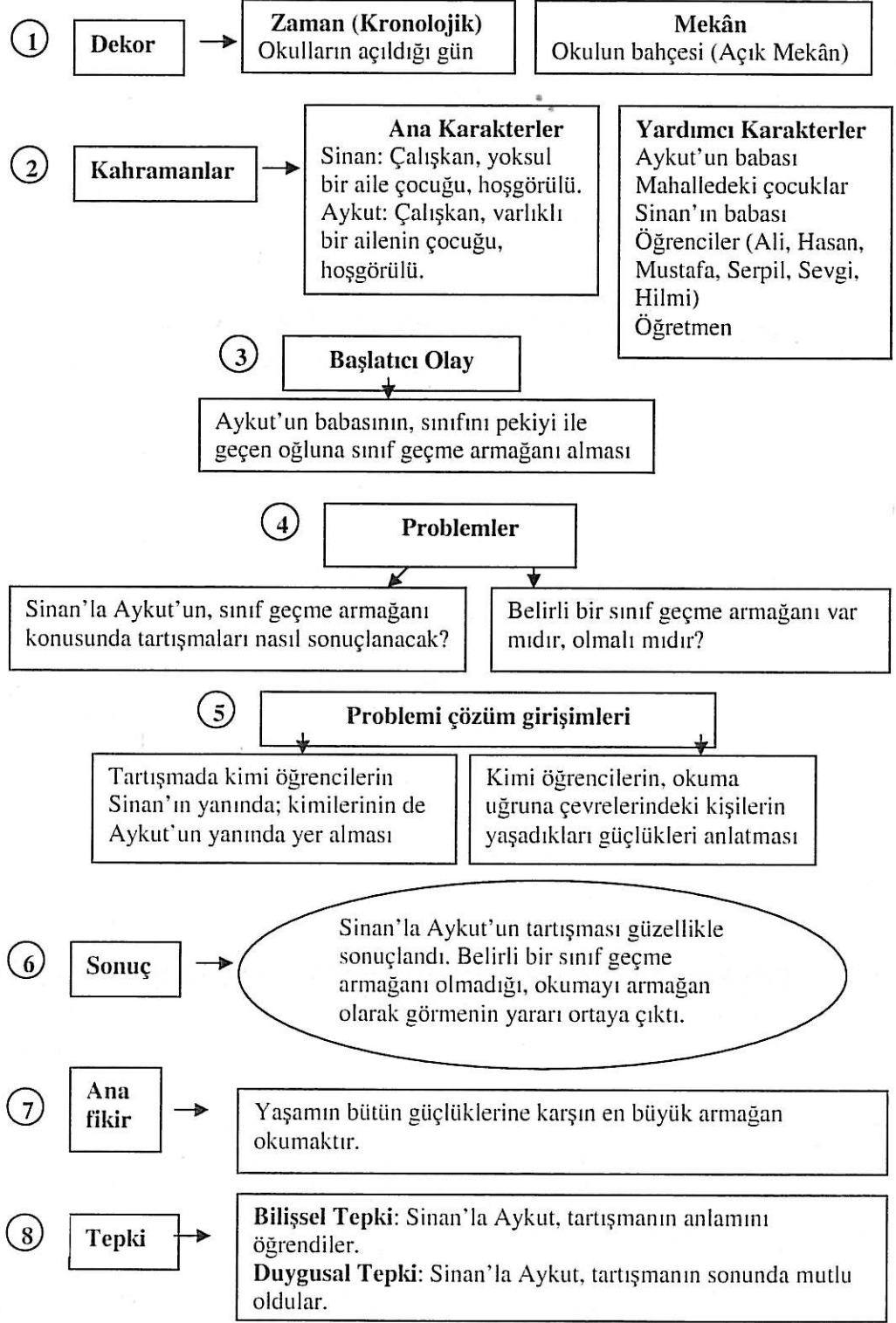
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.8. KARA KEDİ*

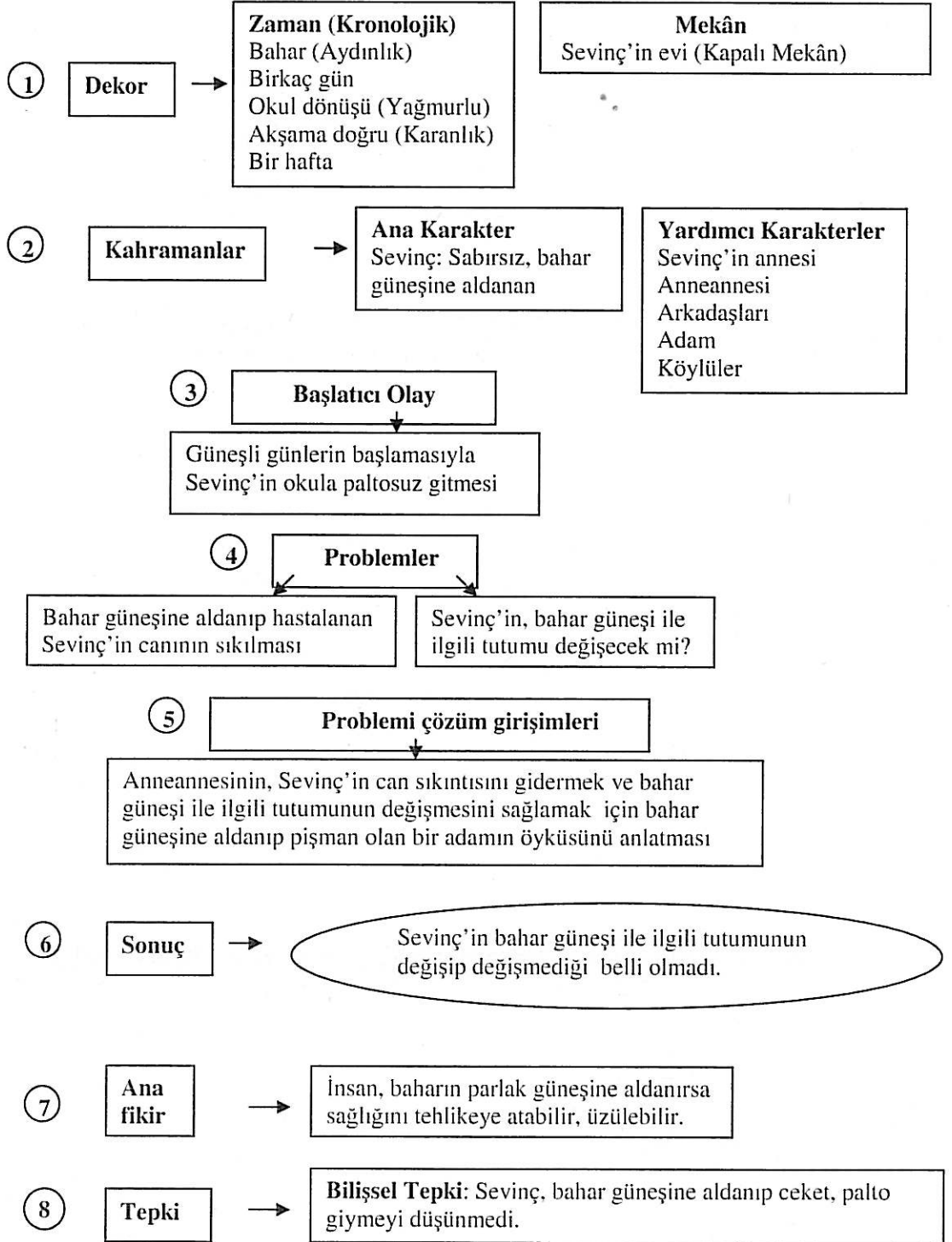
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.9. SINIF GEÇME ARMAĞANI*

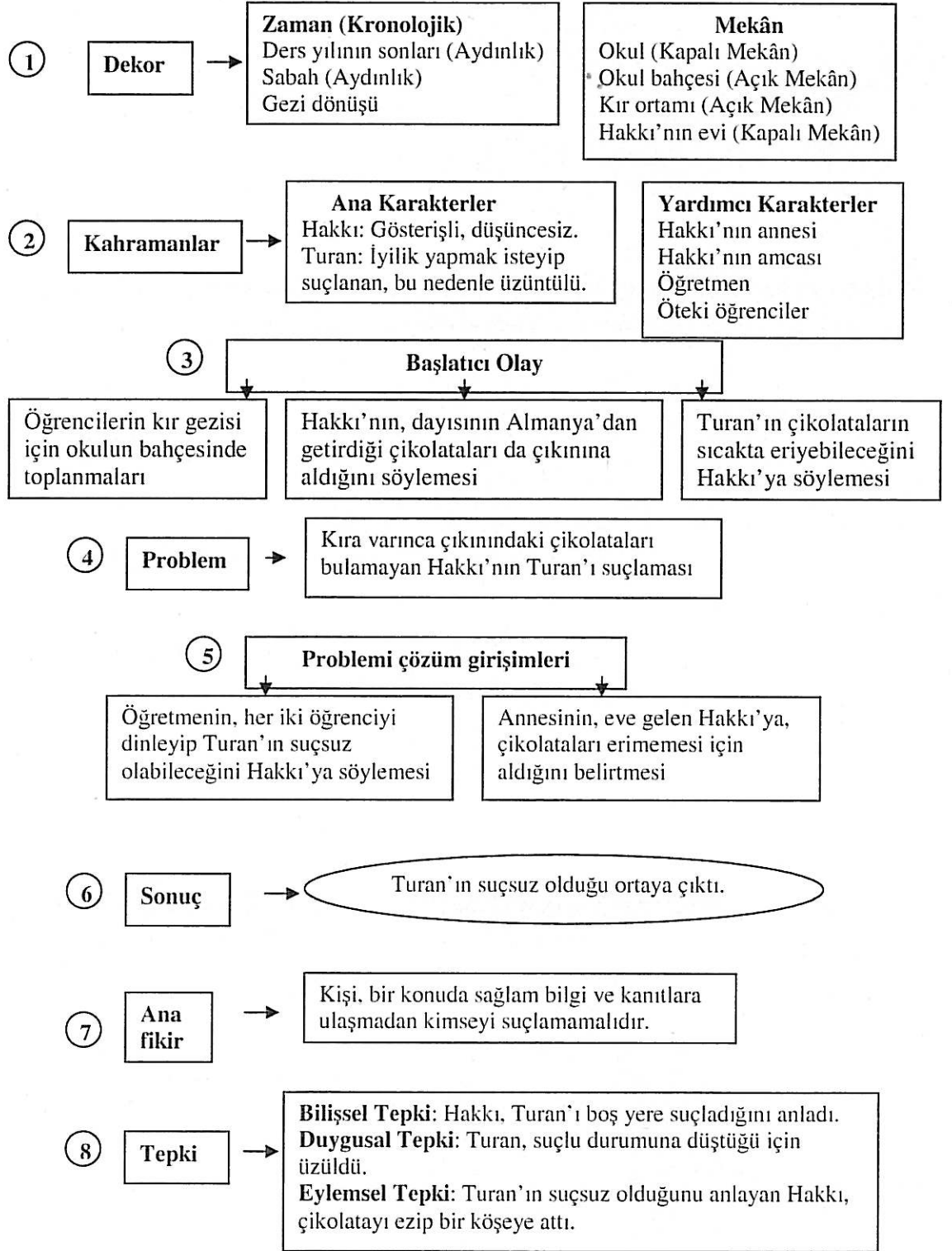
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.10. KÖYLÜ GÜNEŞE ALDANDI*

* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

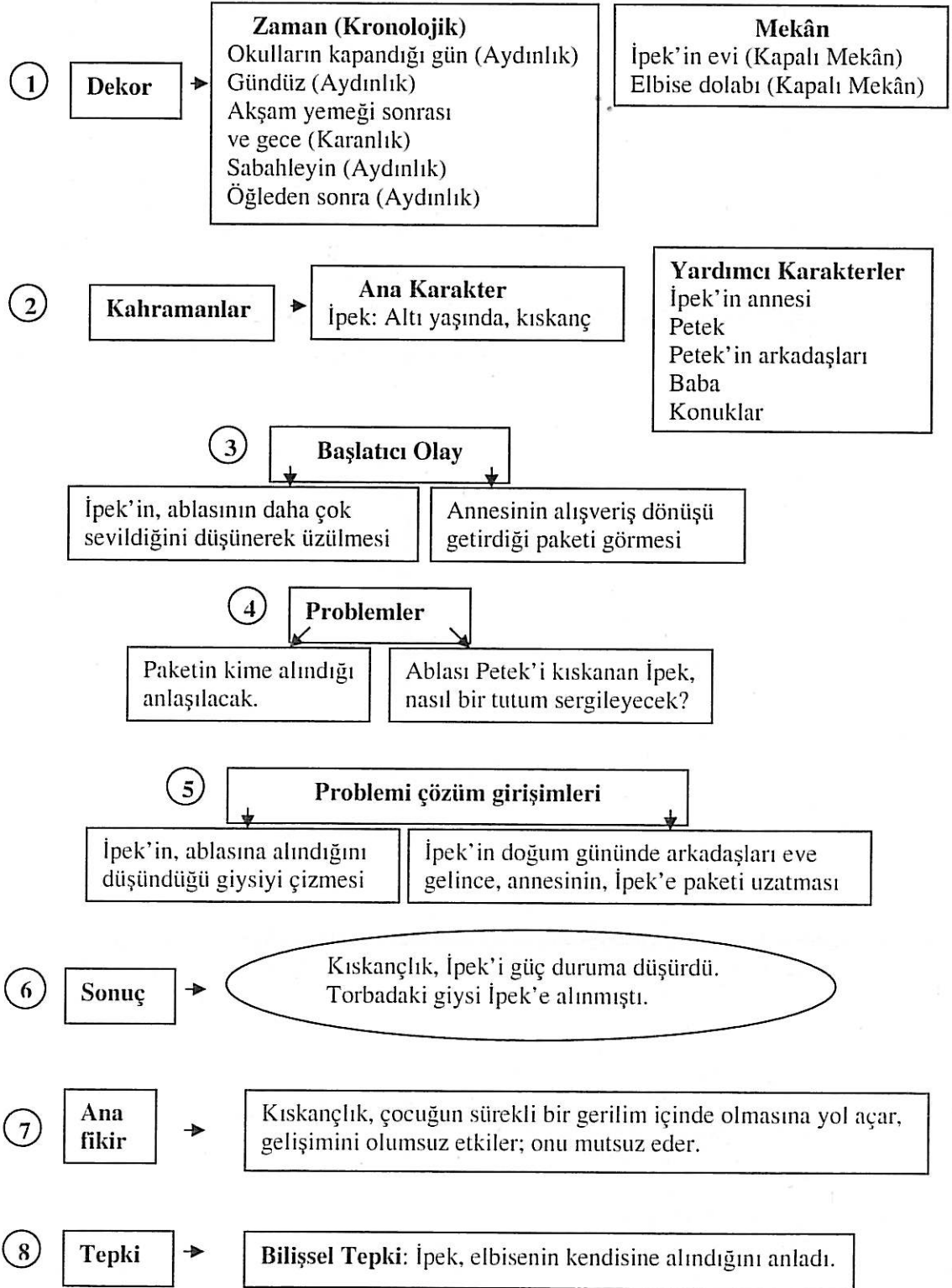
2.1.11. KIR GEZİSİ*

* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

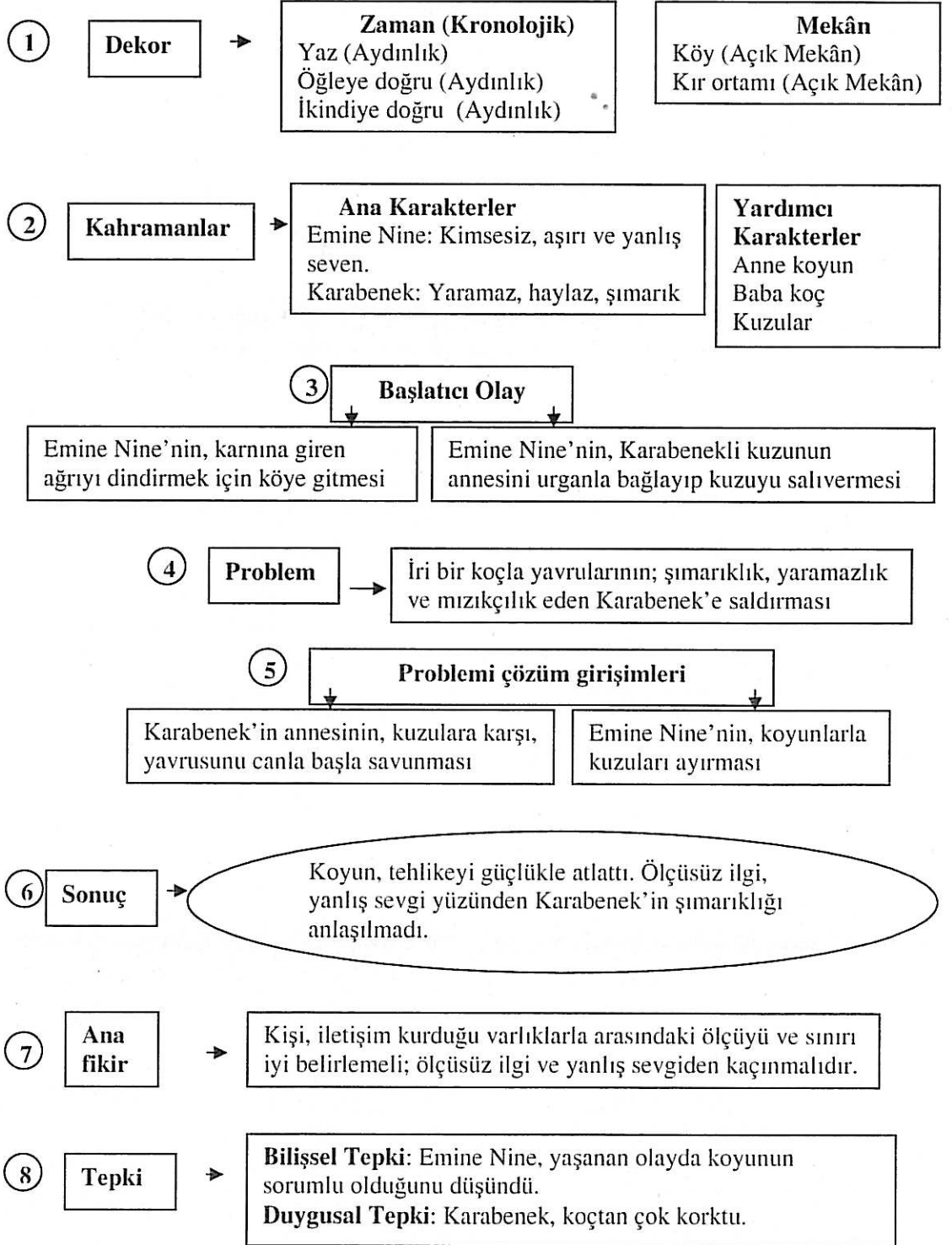

2.1.12. İPEK'İN DOĞUMGÜNÜ*

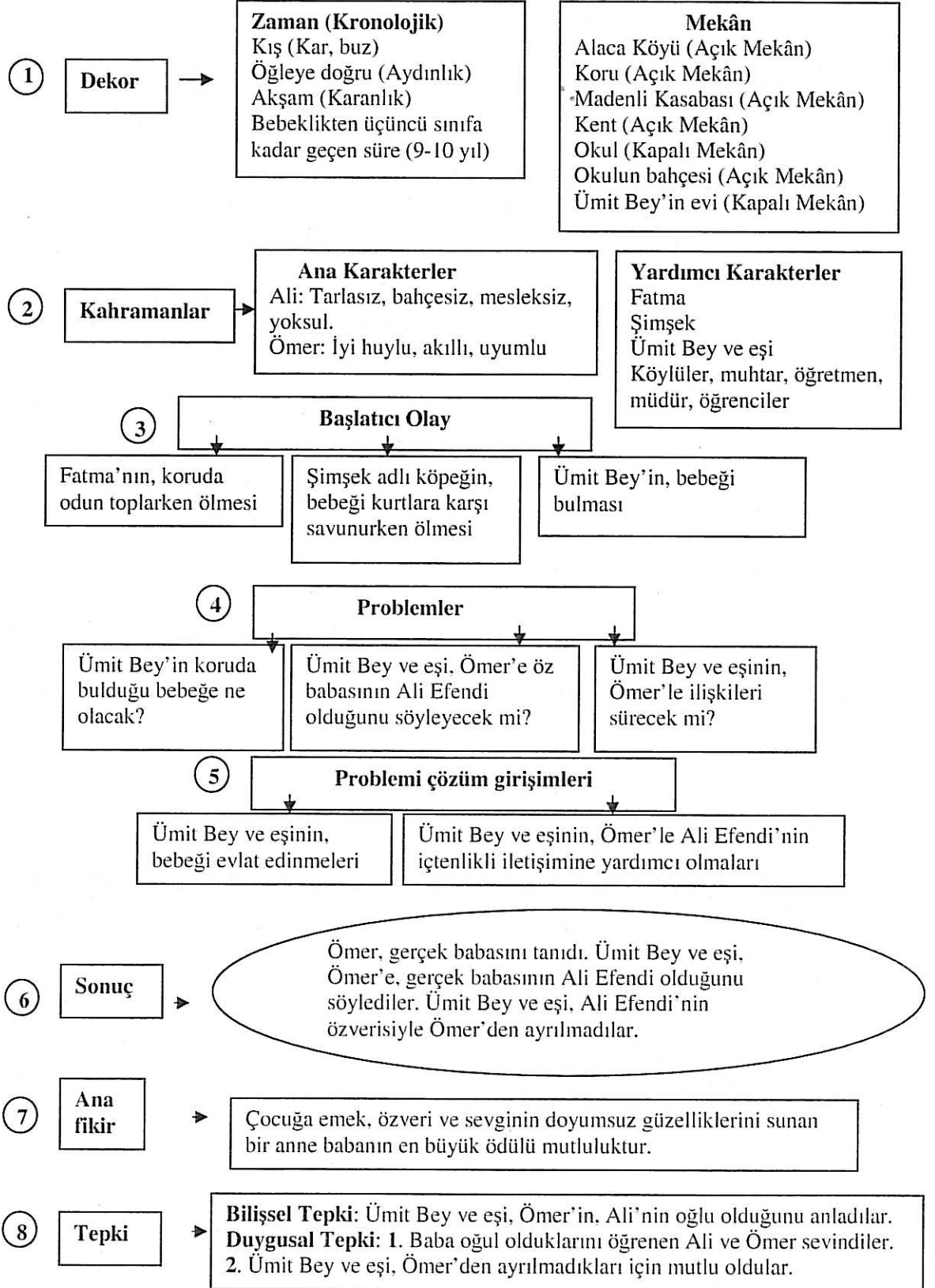
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.13. KARA BENEKLİ KUZU*

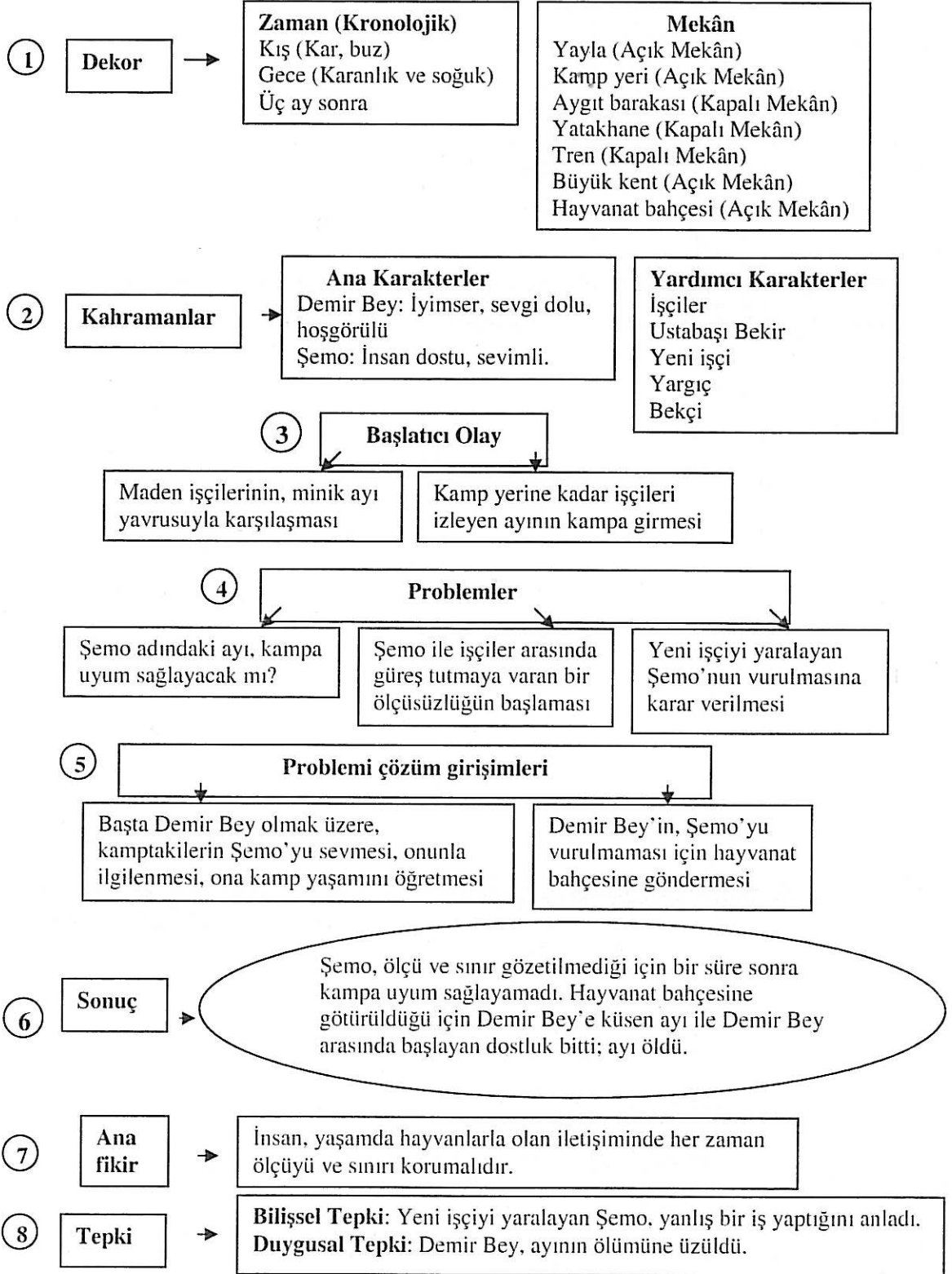
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.14. KORUDAKİ BEBEK*

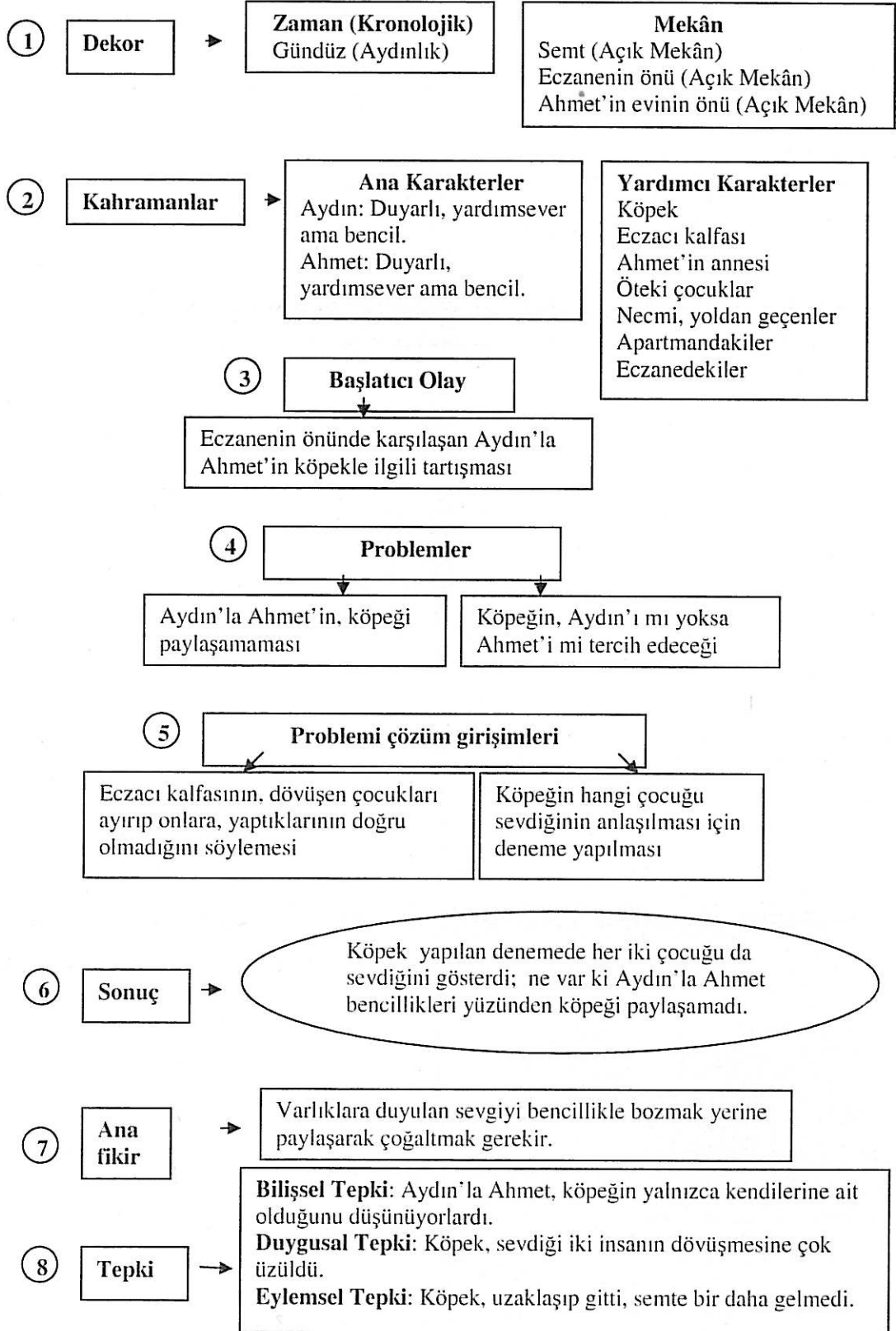
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.15. KÜSKÜN AYIÇIK*

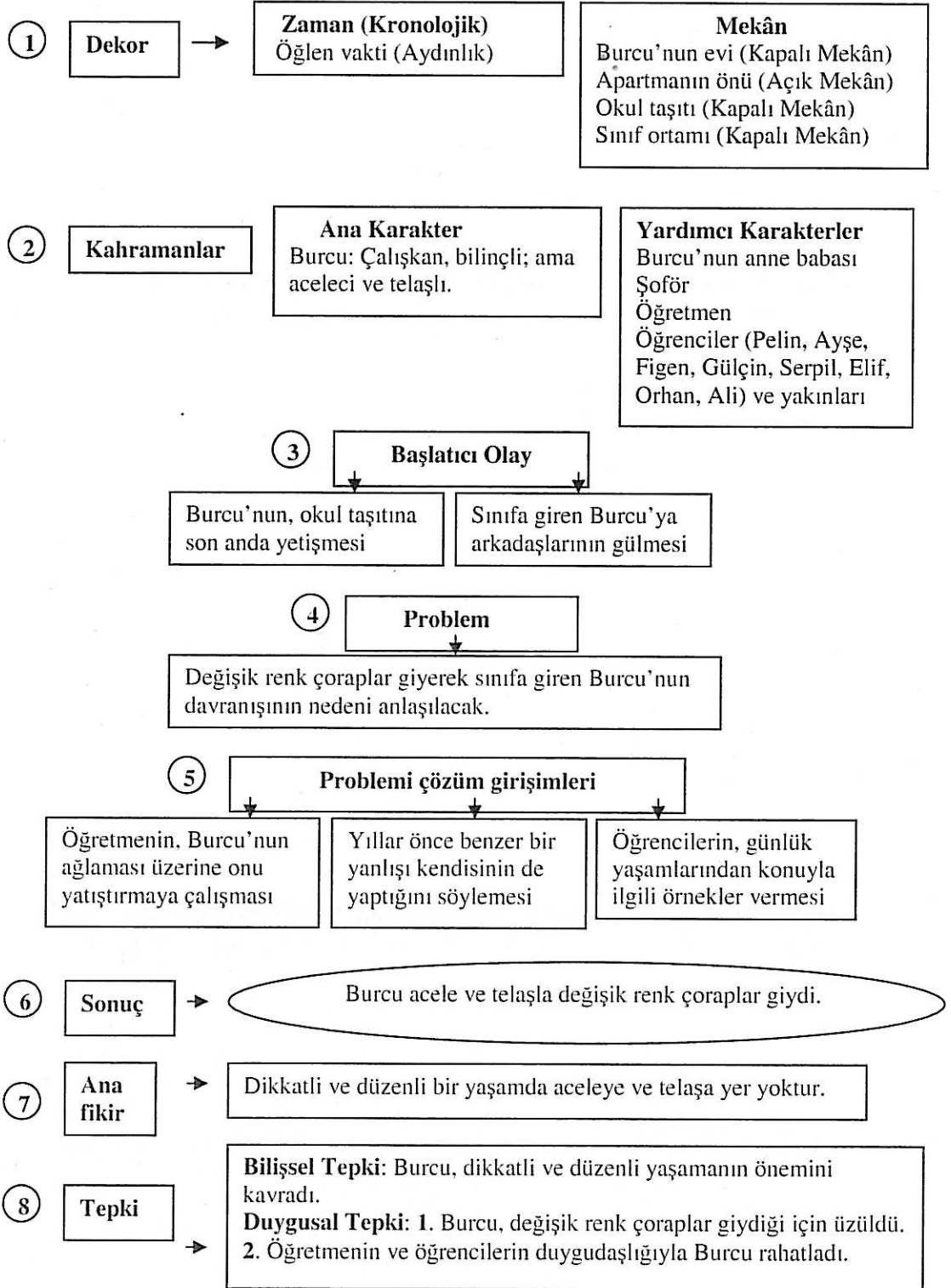
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.16. BENİM*

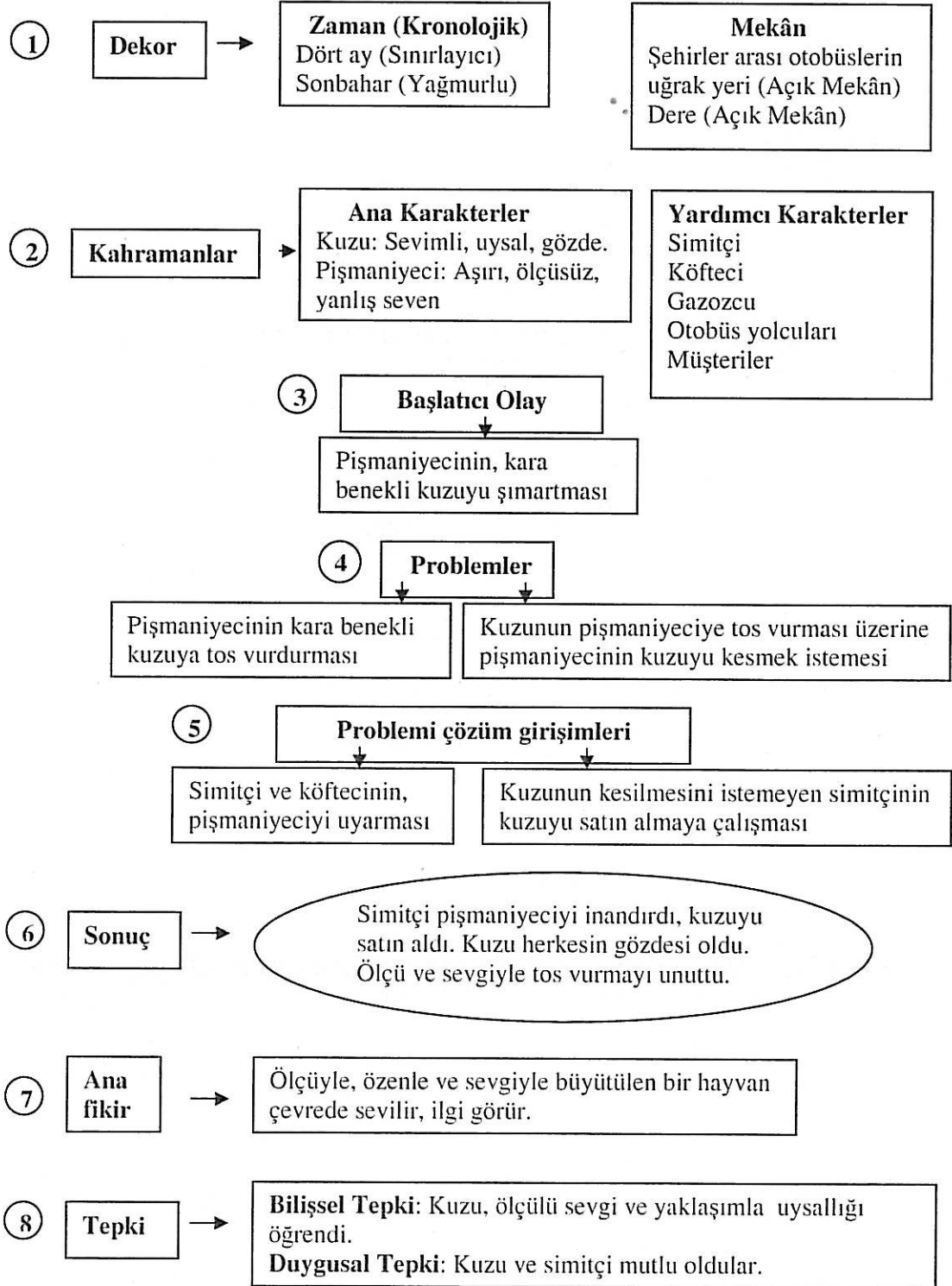
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.17. GÜLÜNECEK BİR ŞEY Mİ VAR?*

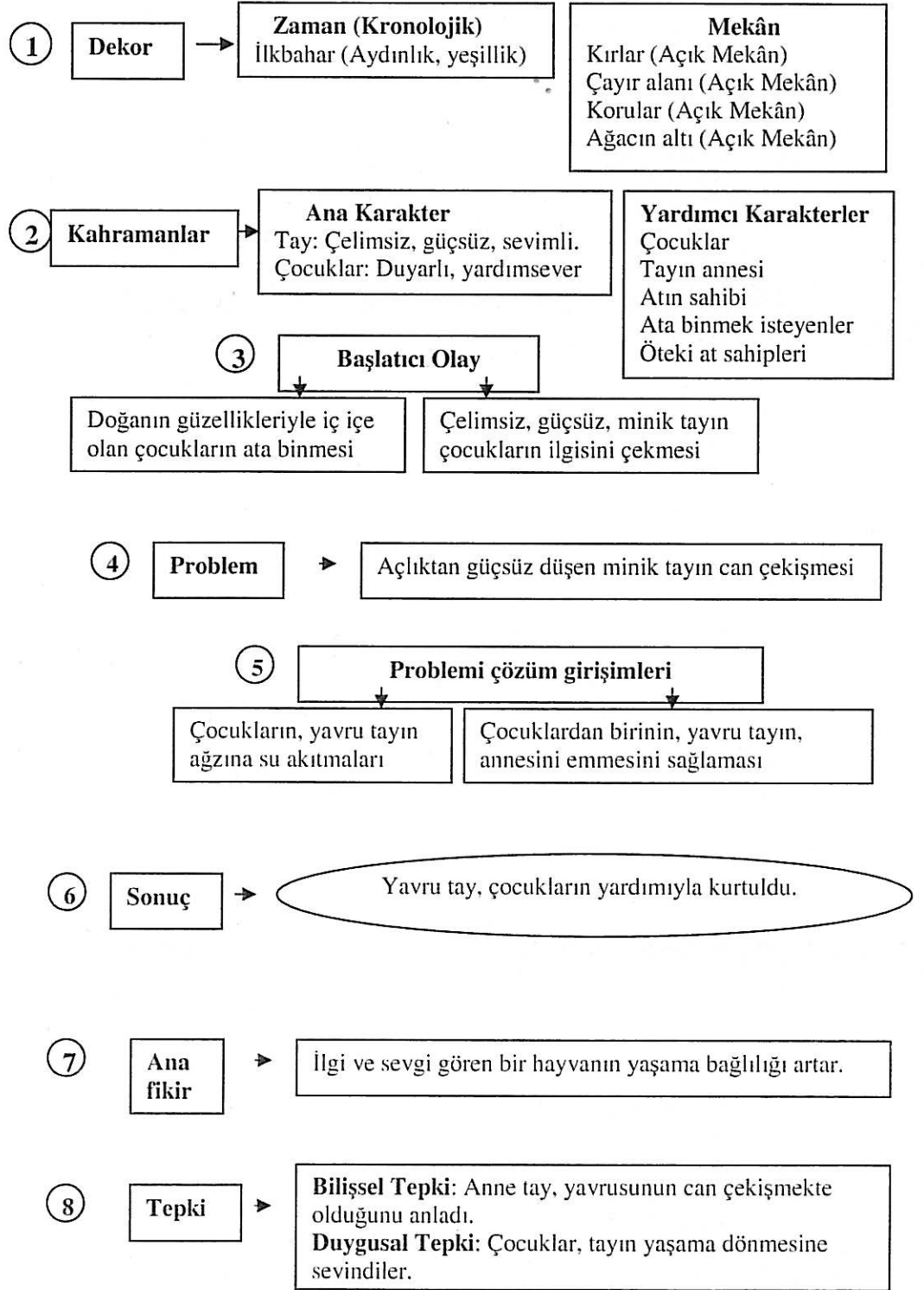
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.18. TOSÇU KUZU*

* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

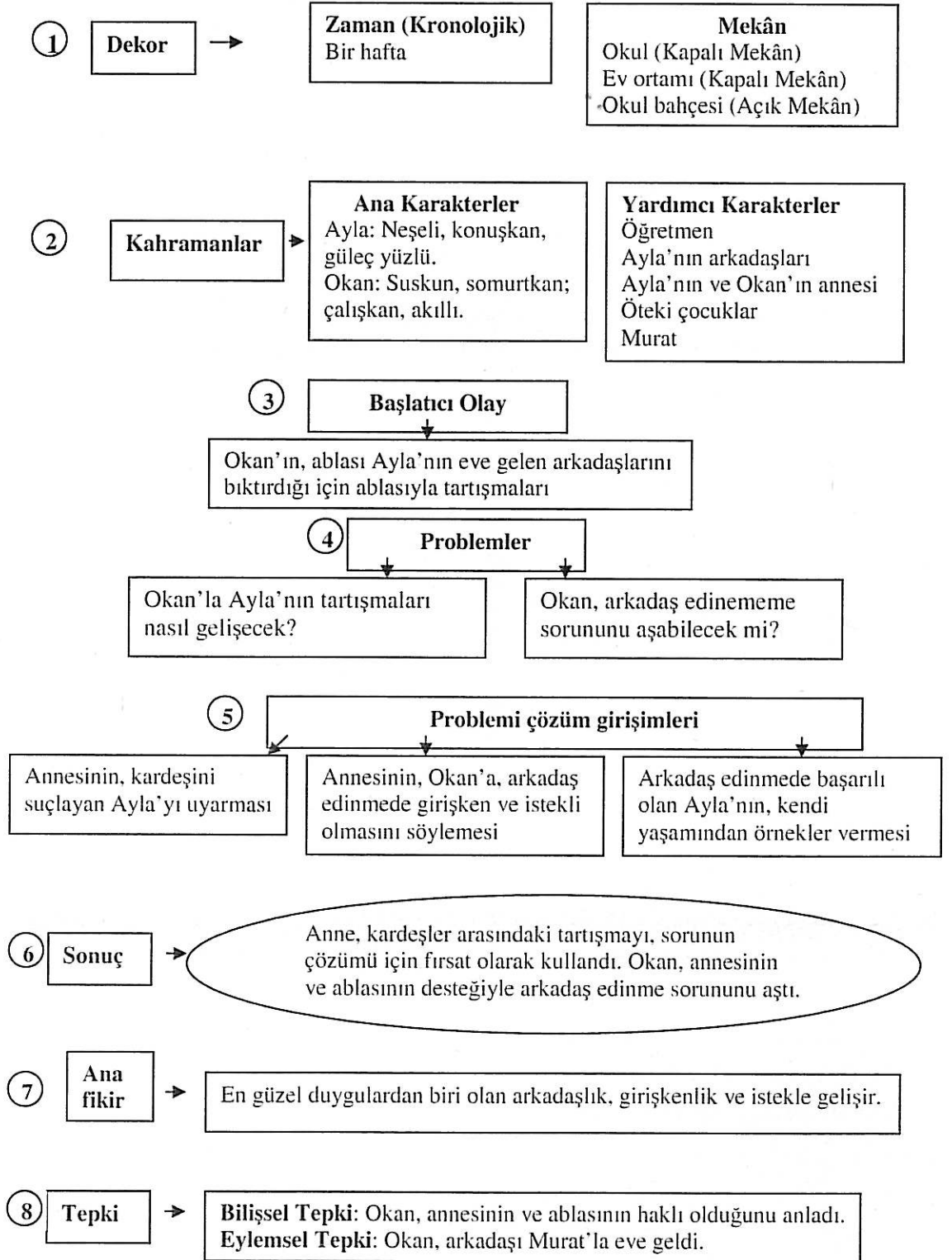
2.1.19. MİNİK TAY*

* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

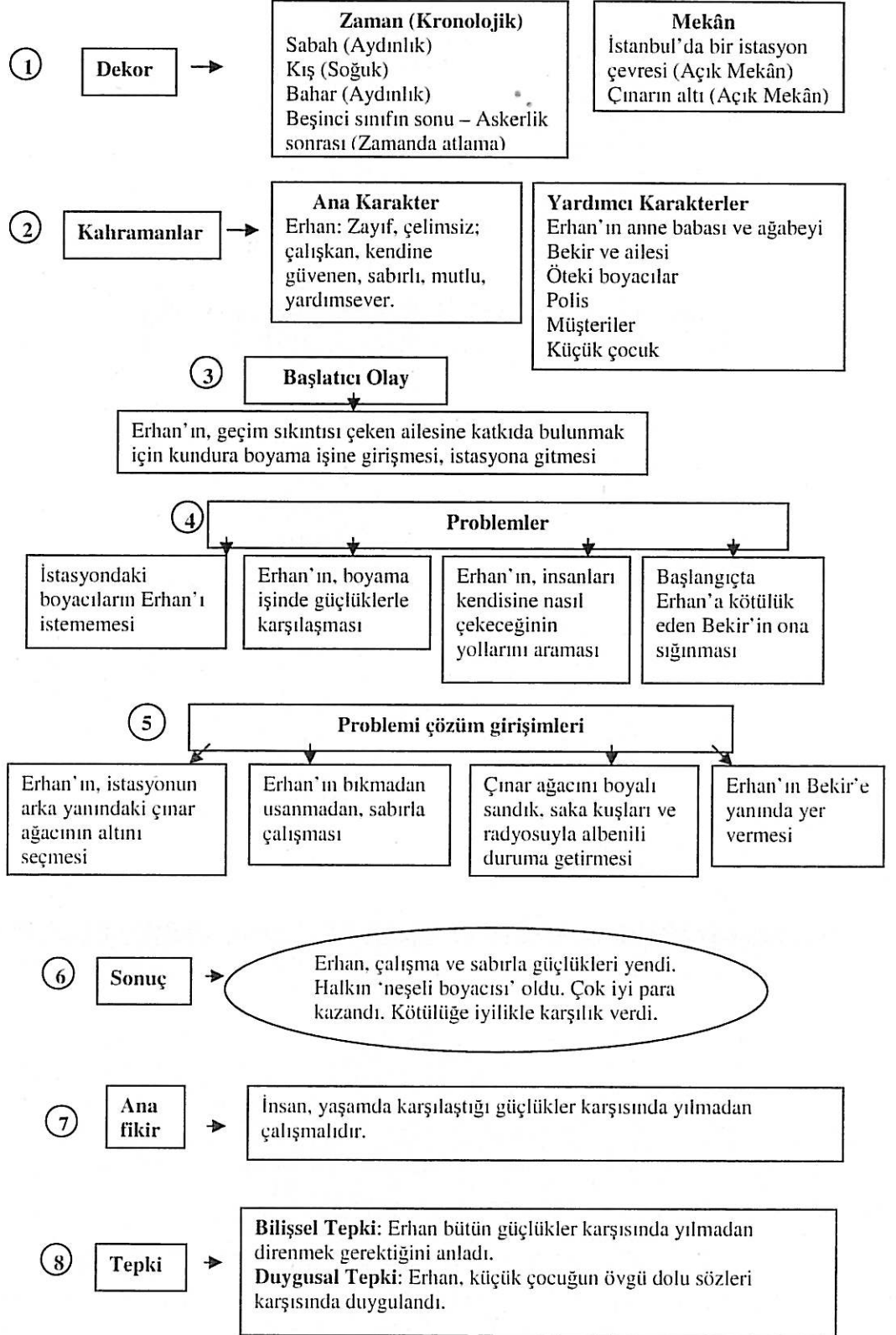

2.1.20. ARKADAŞ EDİNMEK ZOR MU?*

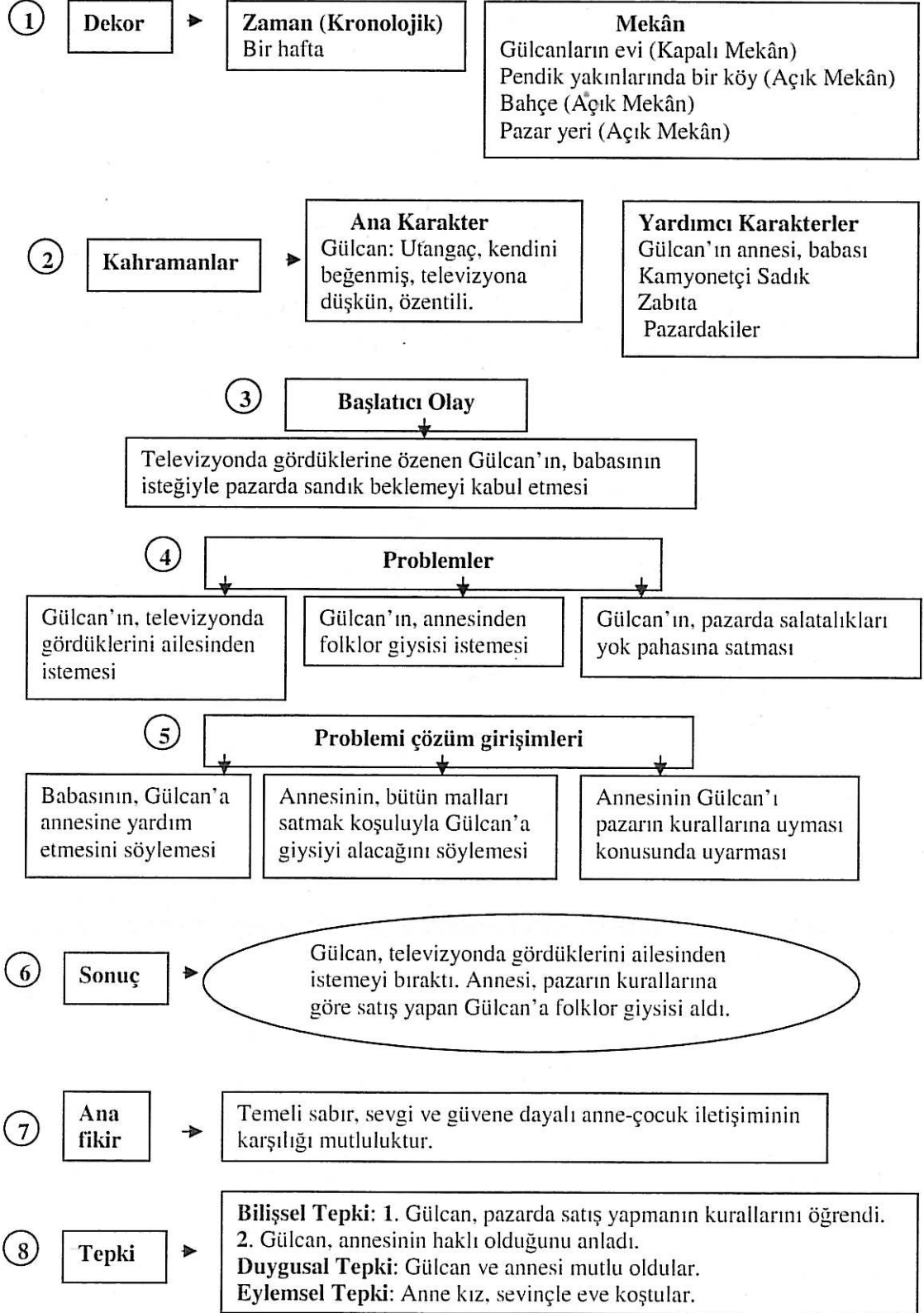
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.21. NEŞELİ BOYACI*

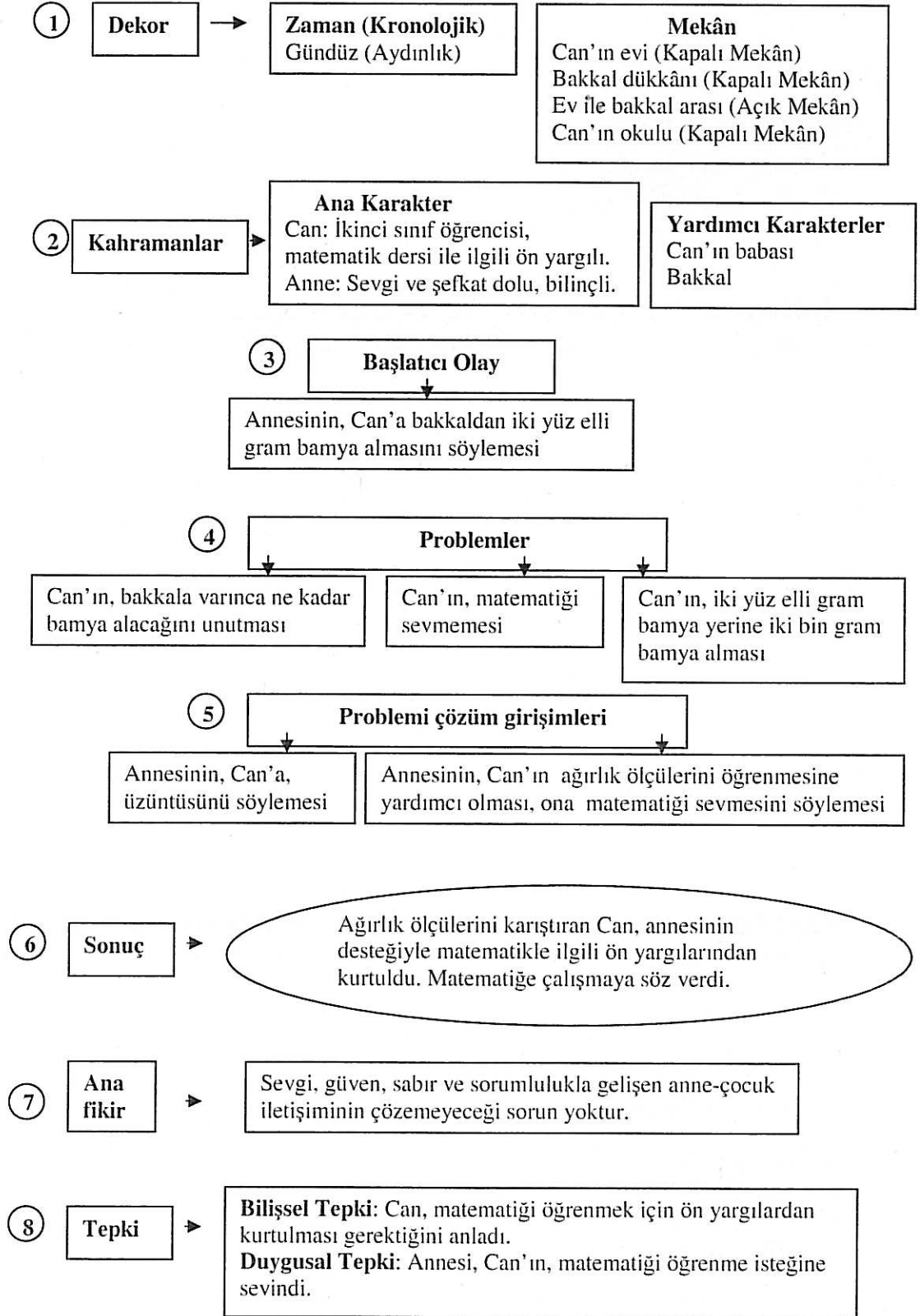
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.22. ANNEMİN SALATALARI NİNEMİN TURPLARI*

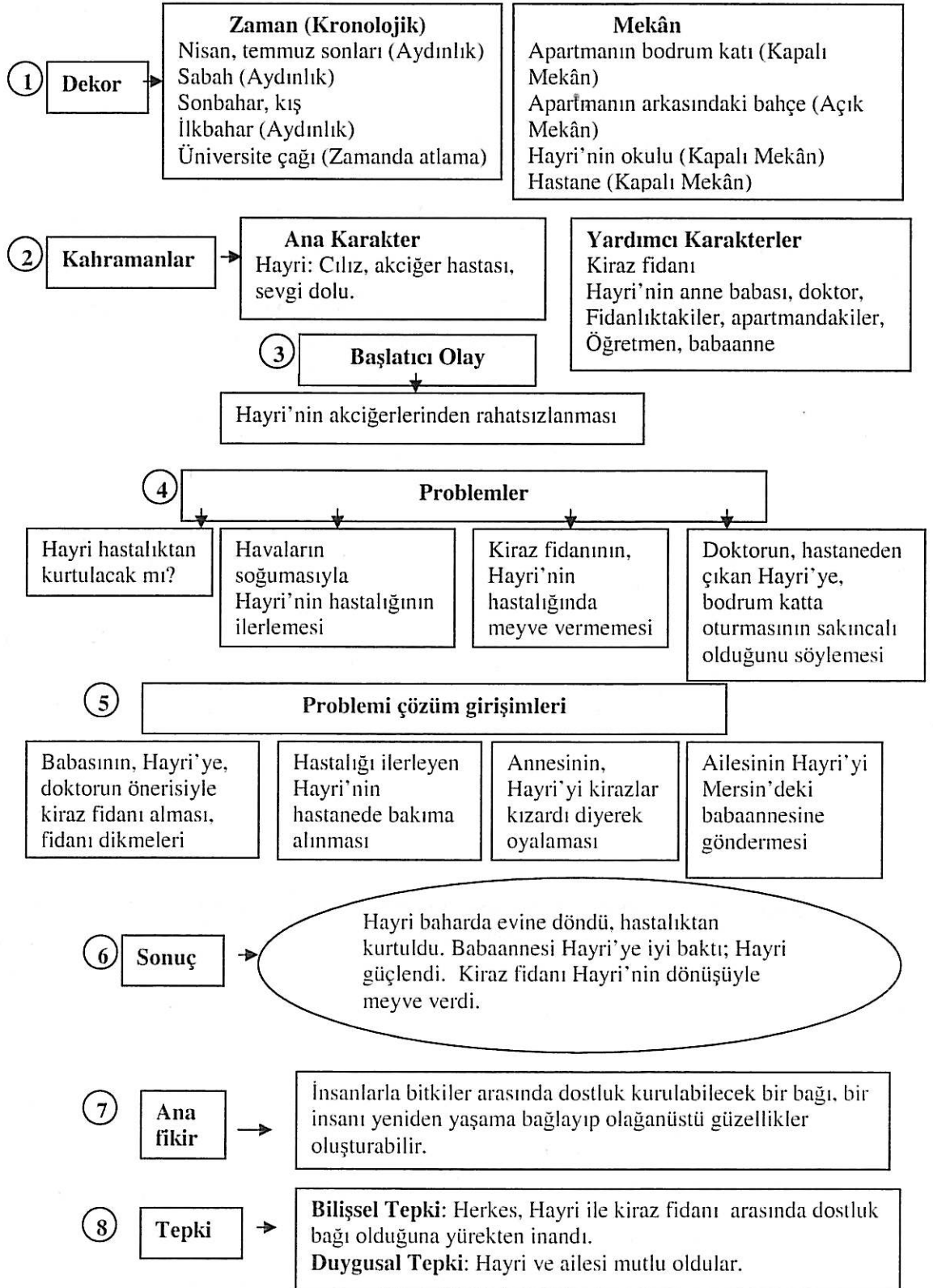
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.23. CAN MATEMATİĞİ SEVMİYORDU*

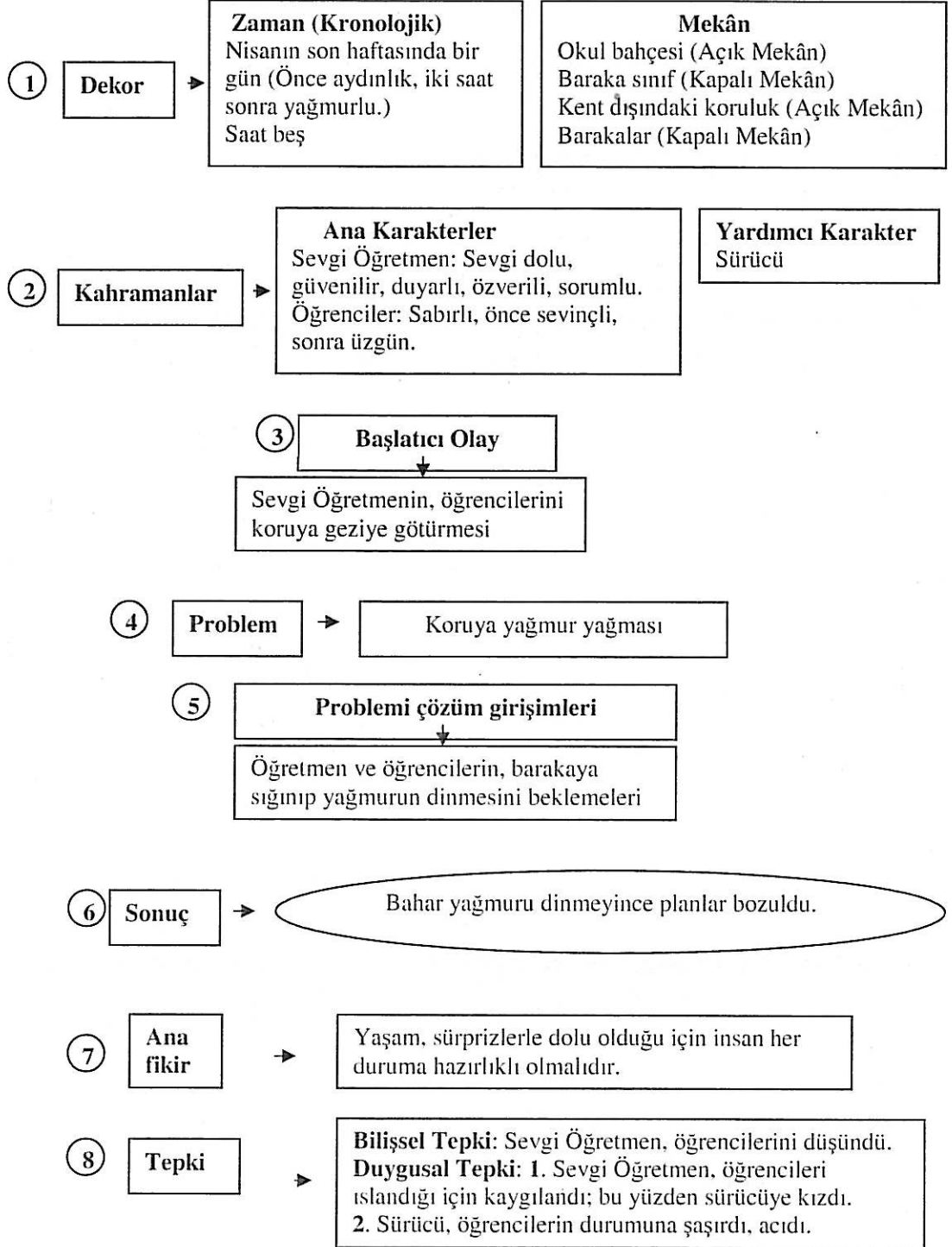
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.24. HAYRİ KİRAZ FİDANINA BAĞLANMISTI*

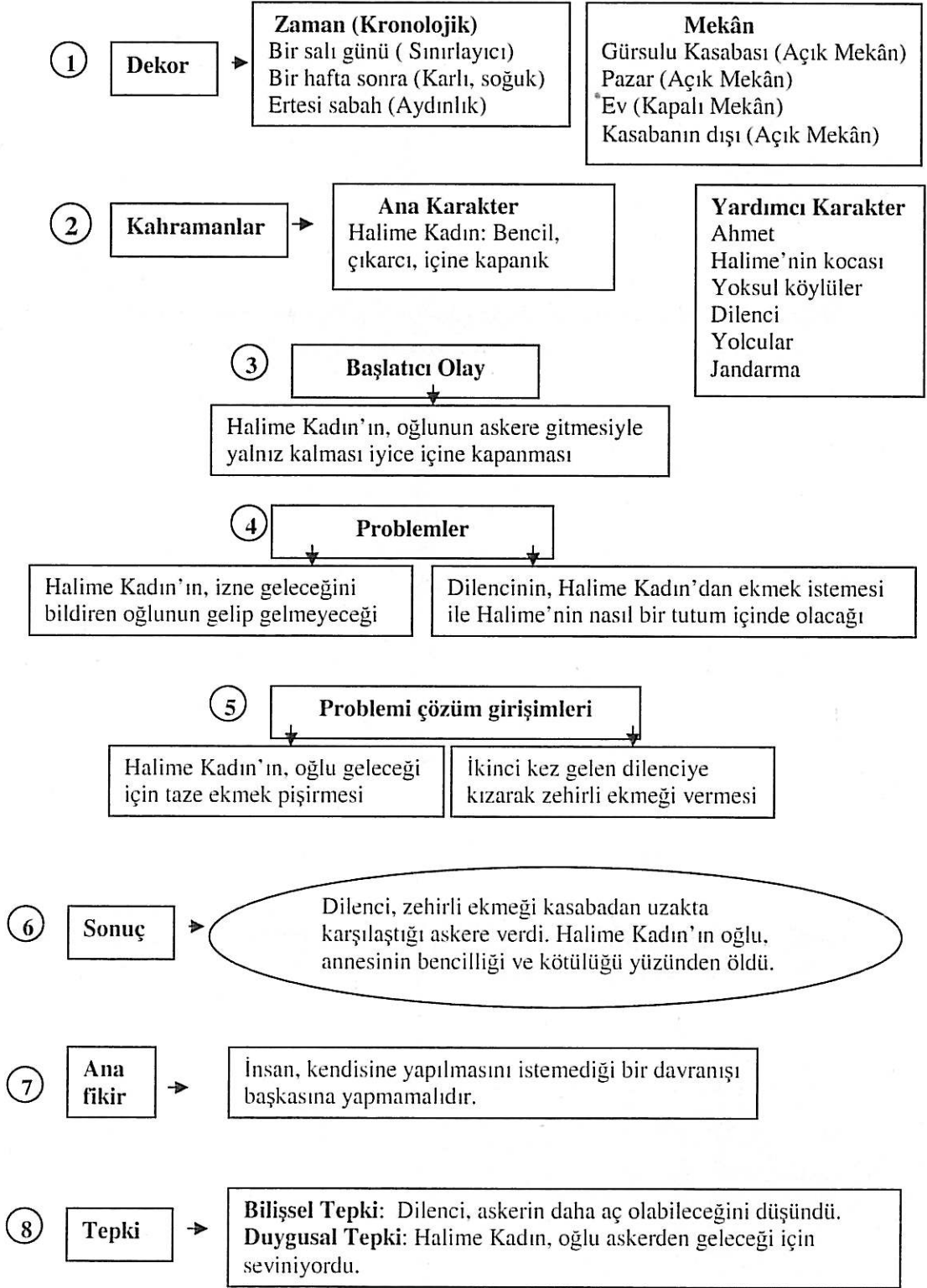
* Bu öykü, gözlemci anlatıcının bakış açısı ile kurgulanmıştır.

2.1.25. BAHAR YAĞMURU ÇABUK DİNER*

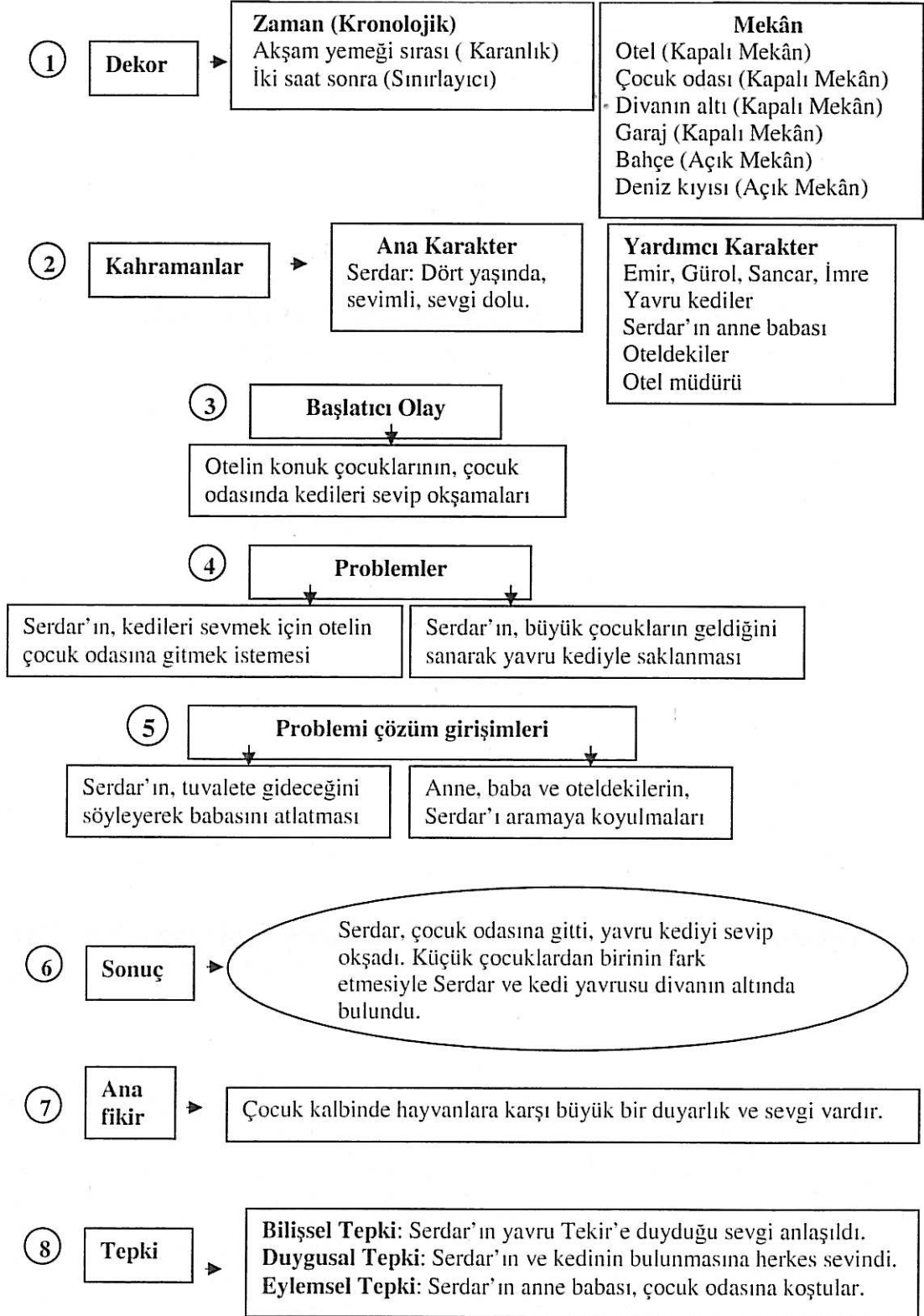
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.26. SICAK EKMEK*

* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

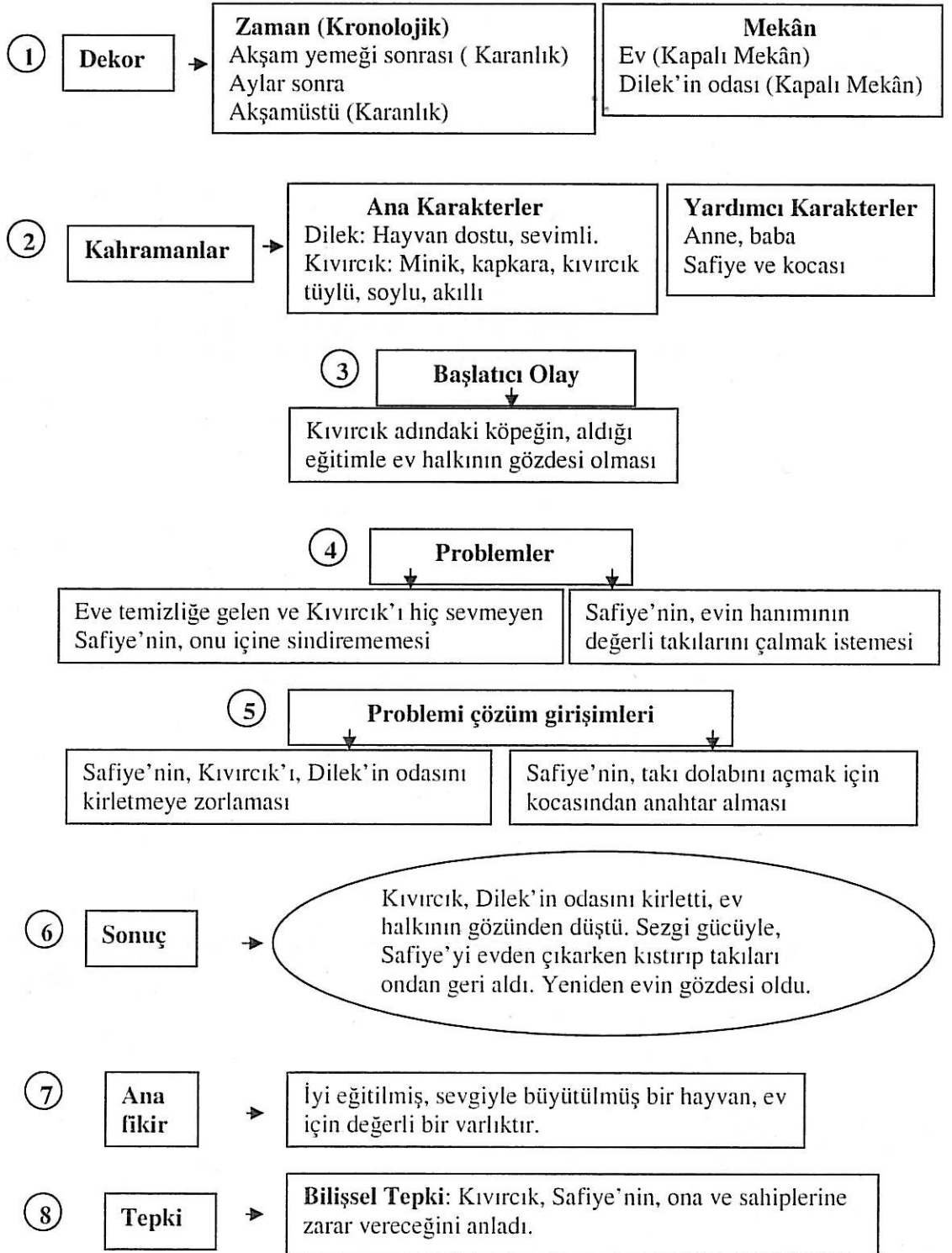
2.1.27. KAYBOLAN ÇOCUK*

* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

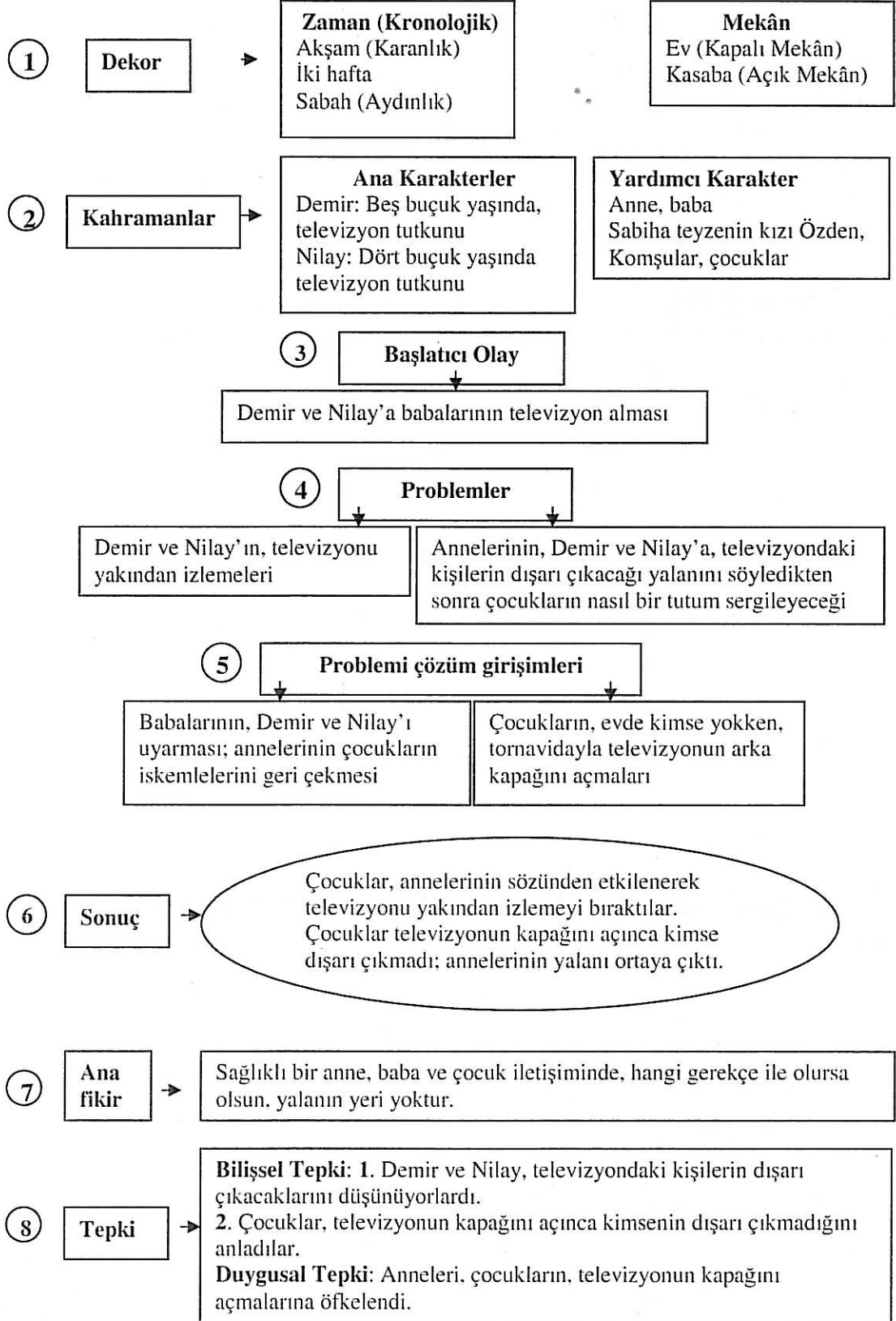

2.1.28. DİLEK'İN KÖPEĞİ*

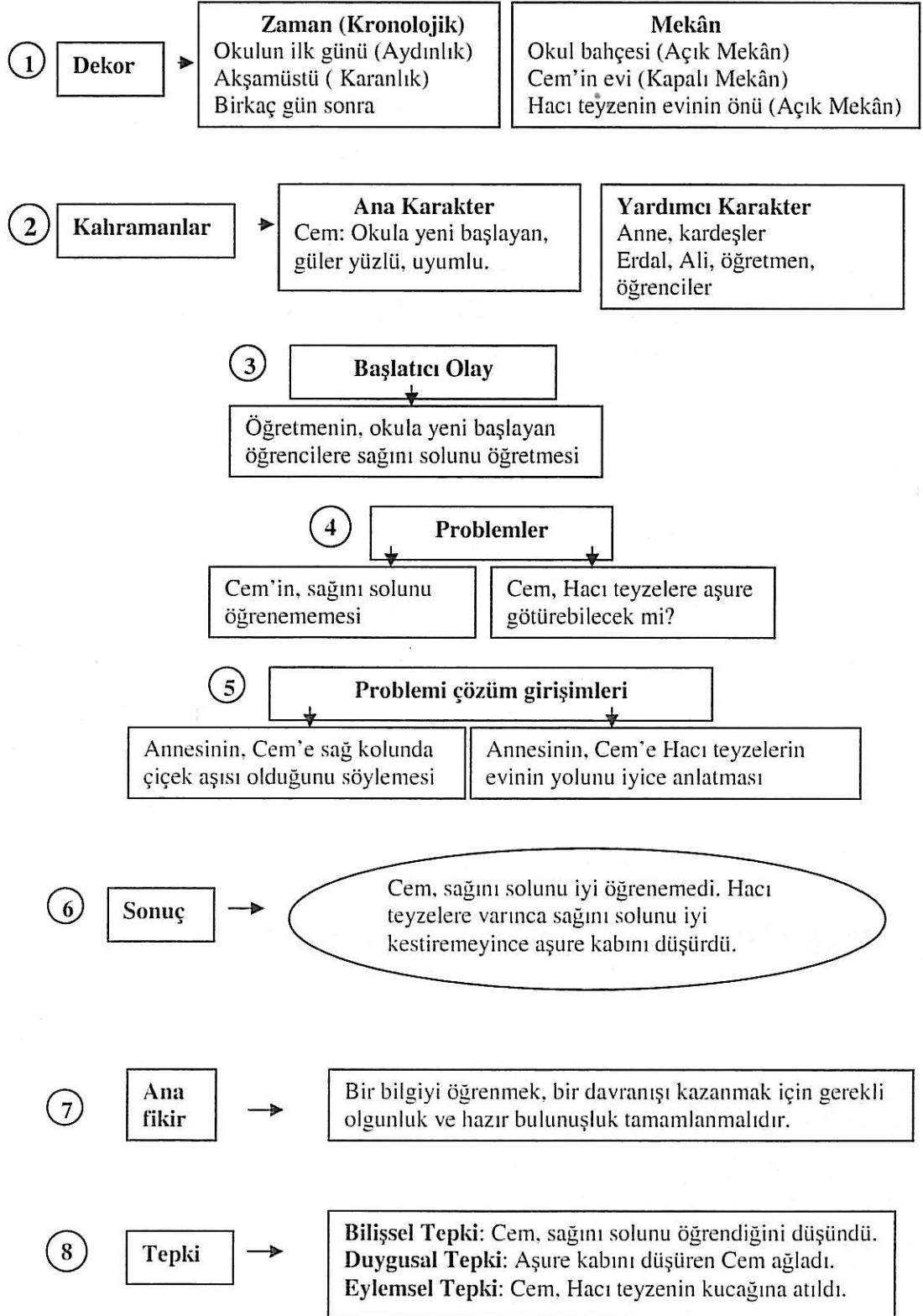
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.29. ANNELER YALAN SÖYLER Mİ?*

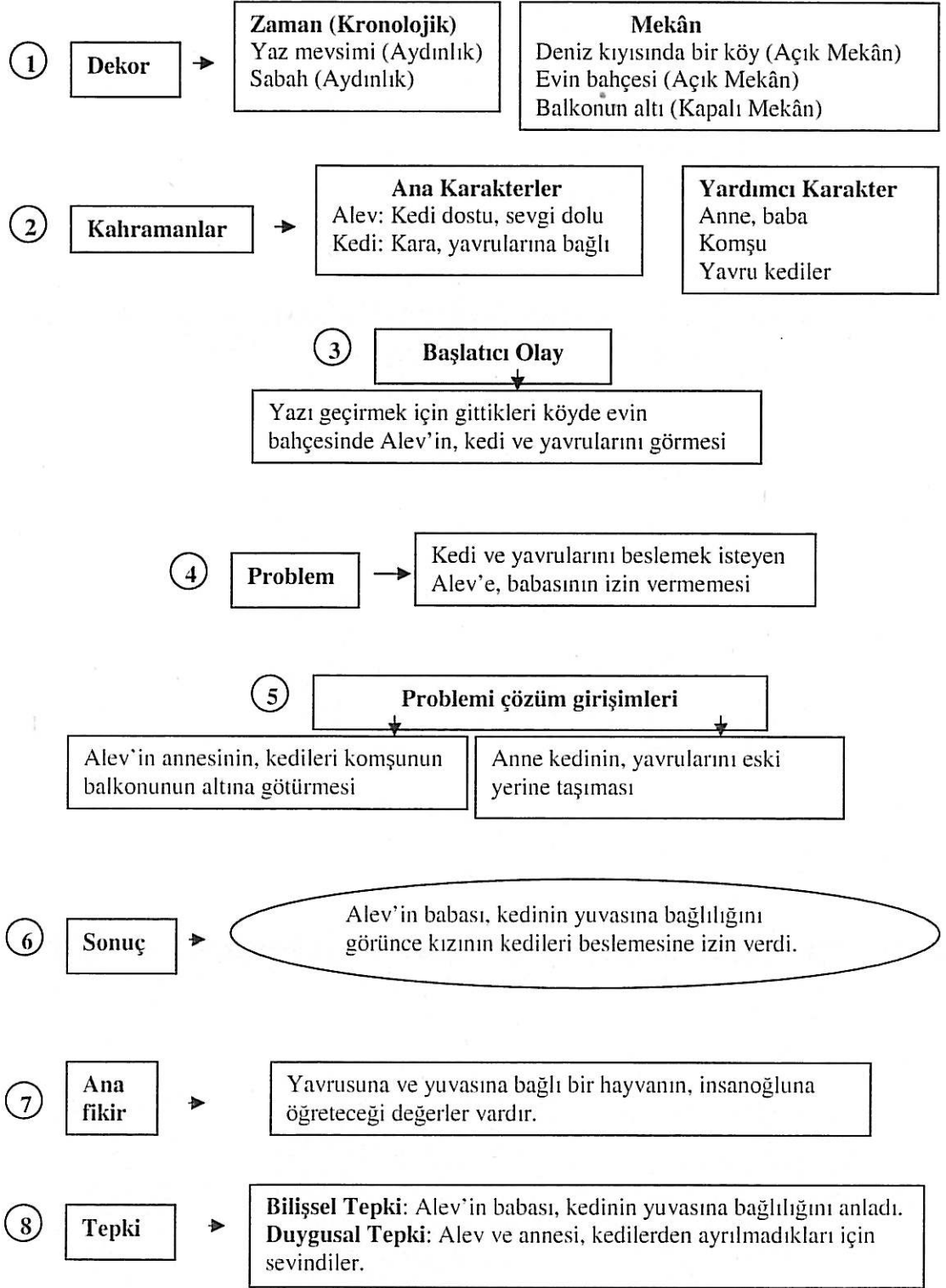
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.30. CEM SAĞINI SOLUNU BİLMİYORDU*

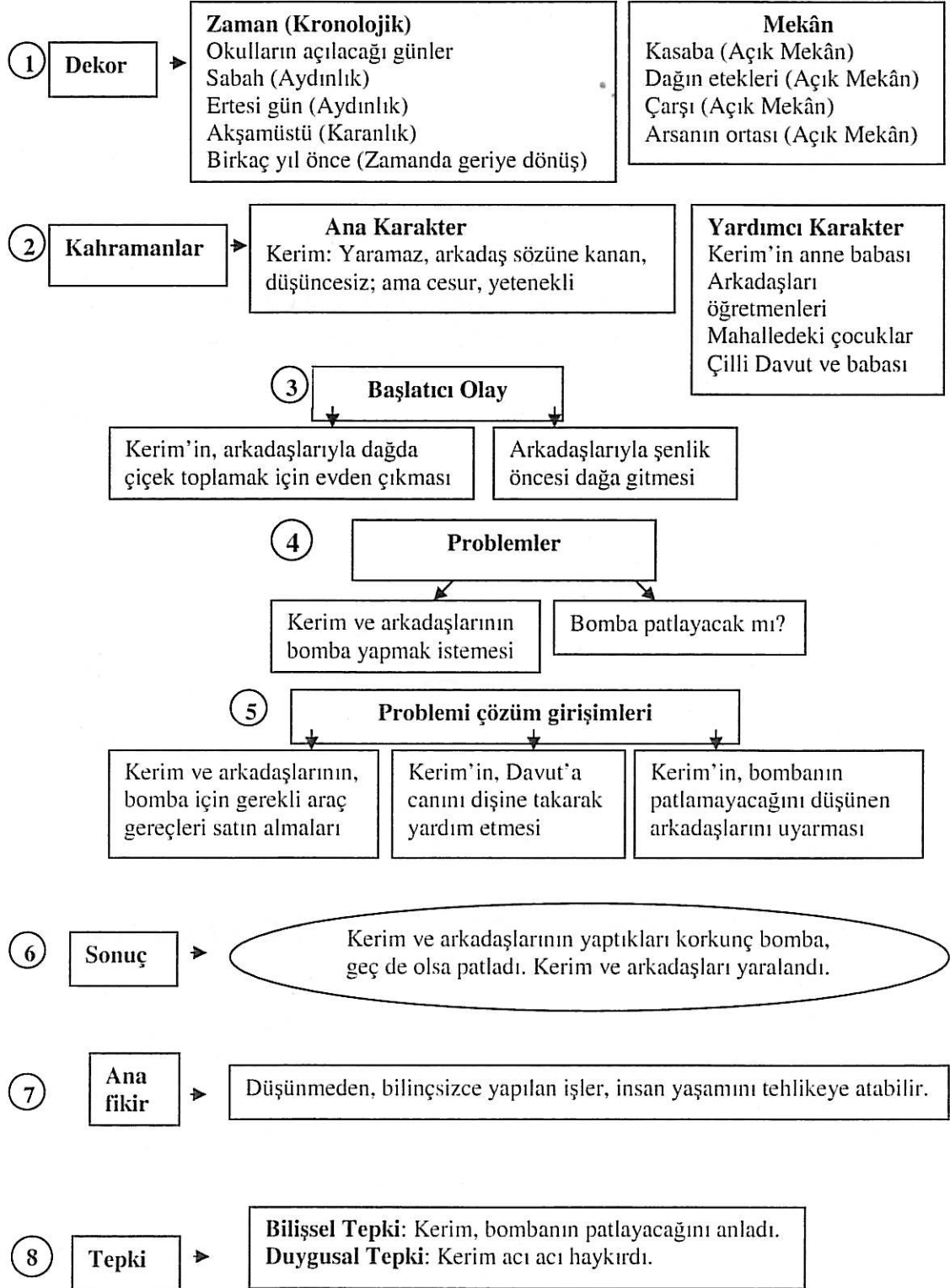
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.31. KARA KEDİNİN YAVRULARI*

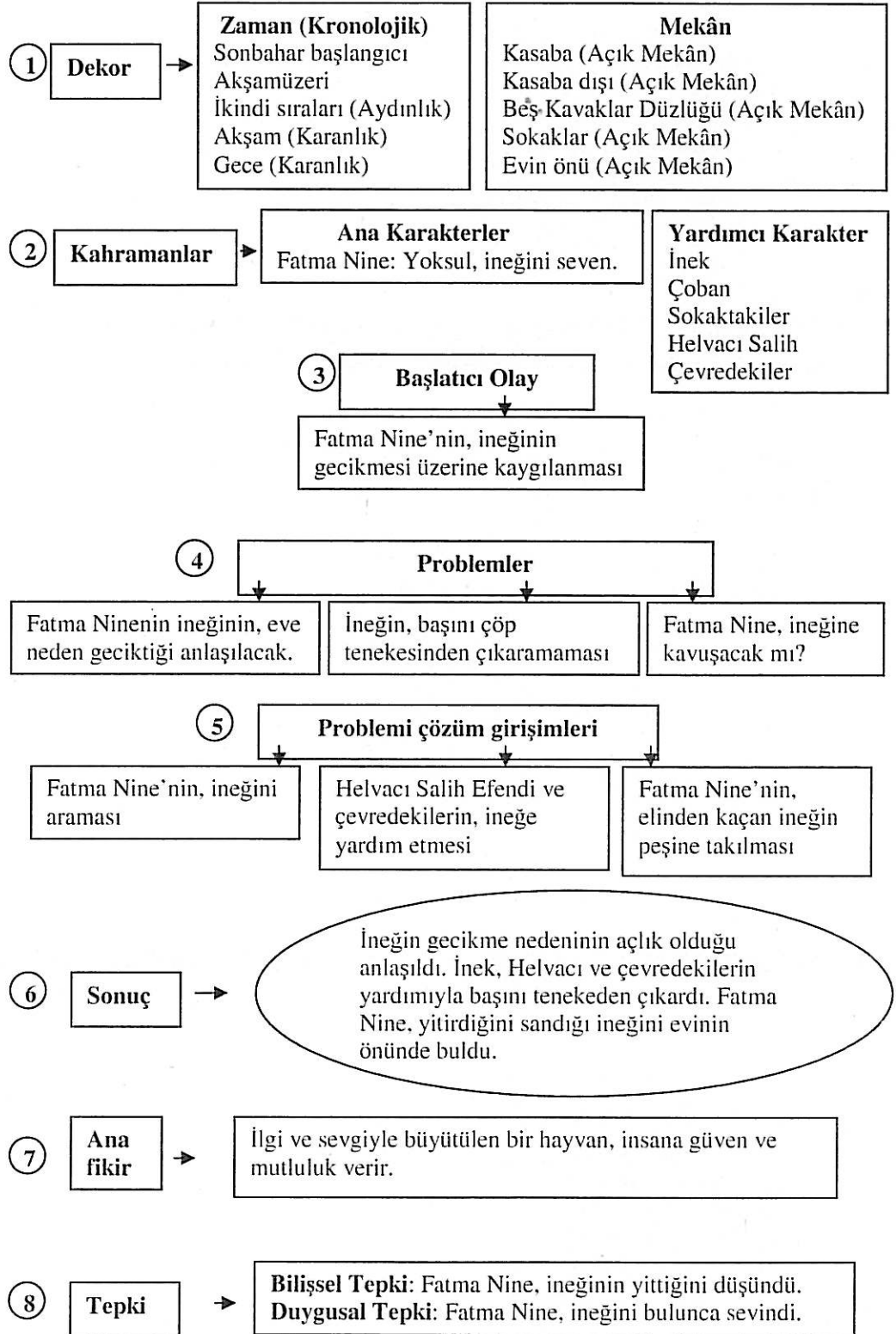
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.32. ŞENLİK GÜNÜ*

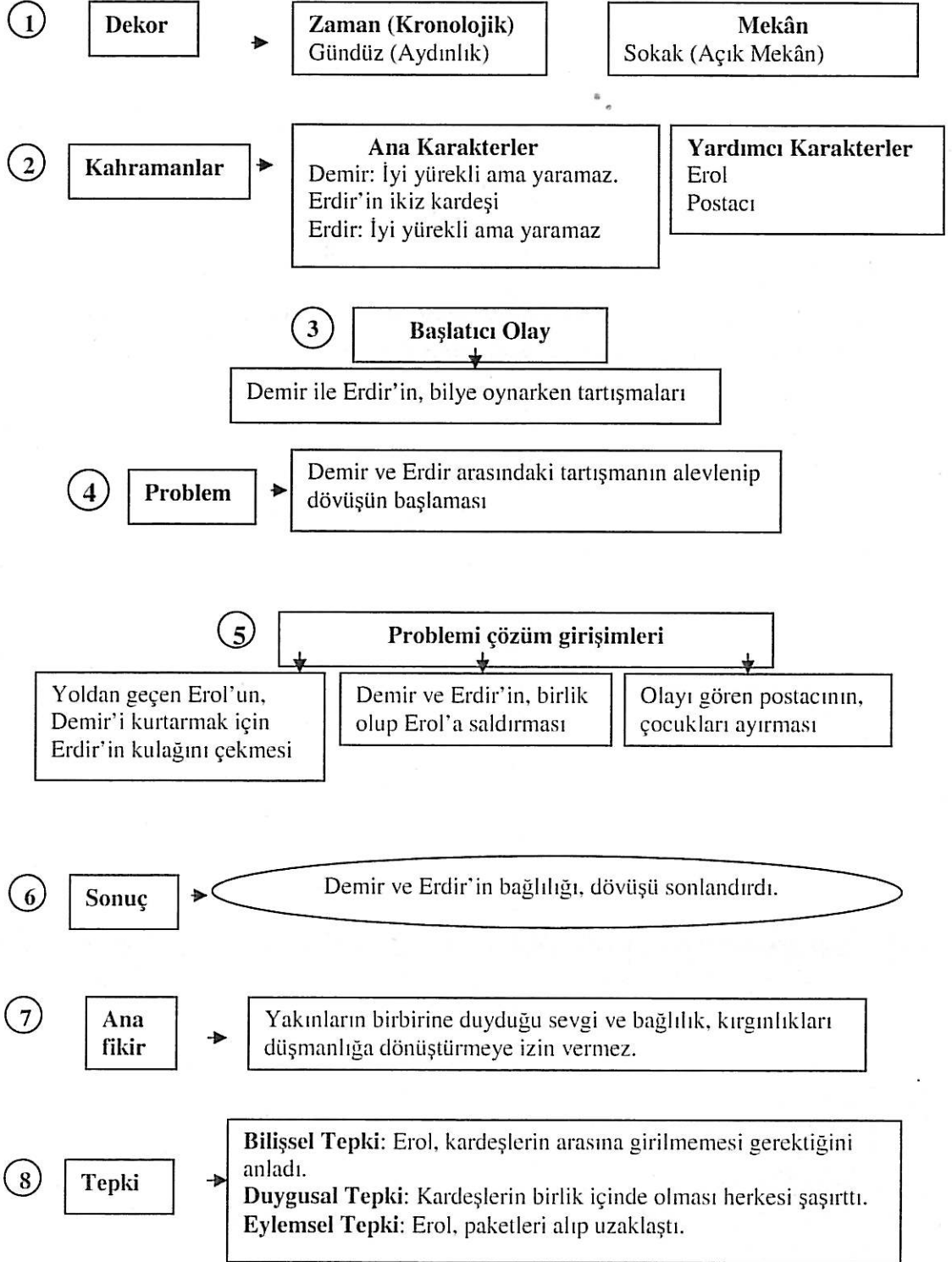
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.33. FATMA NİNE'NİN İNEĞİ*

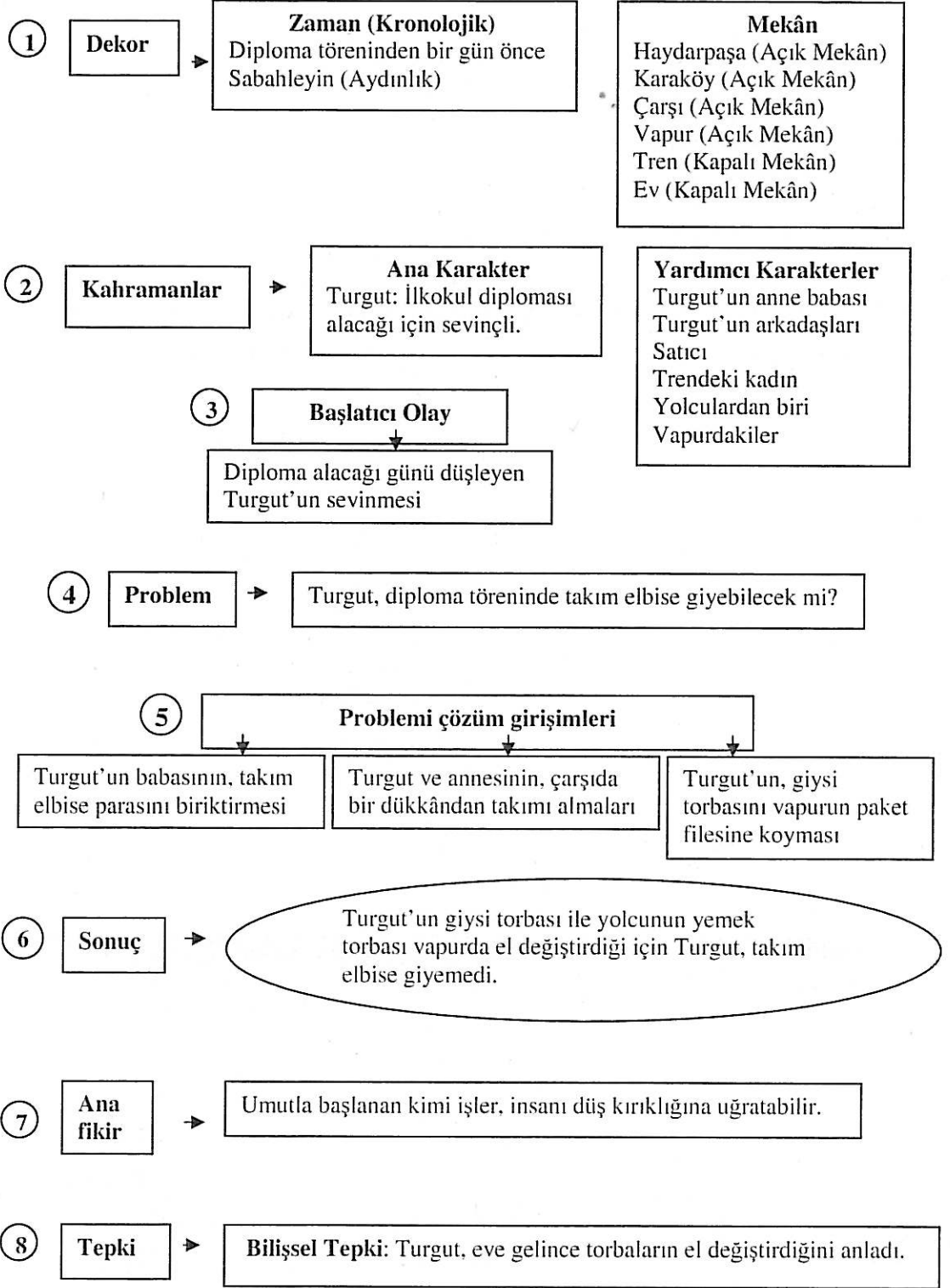
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.34. İKİZLER*

* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

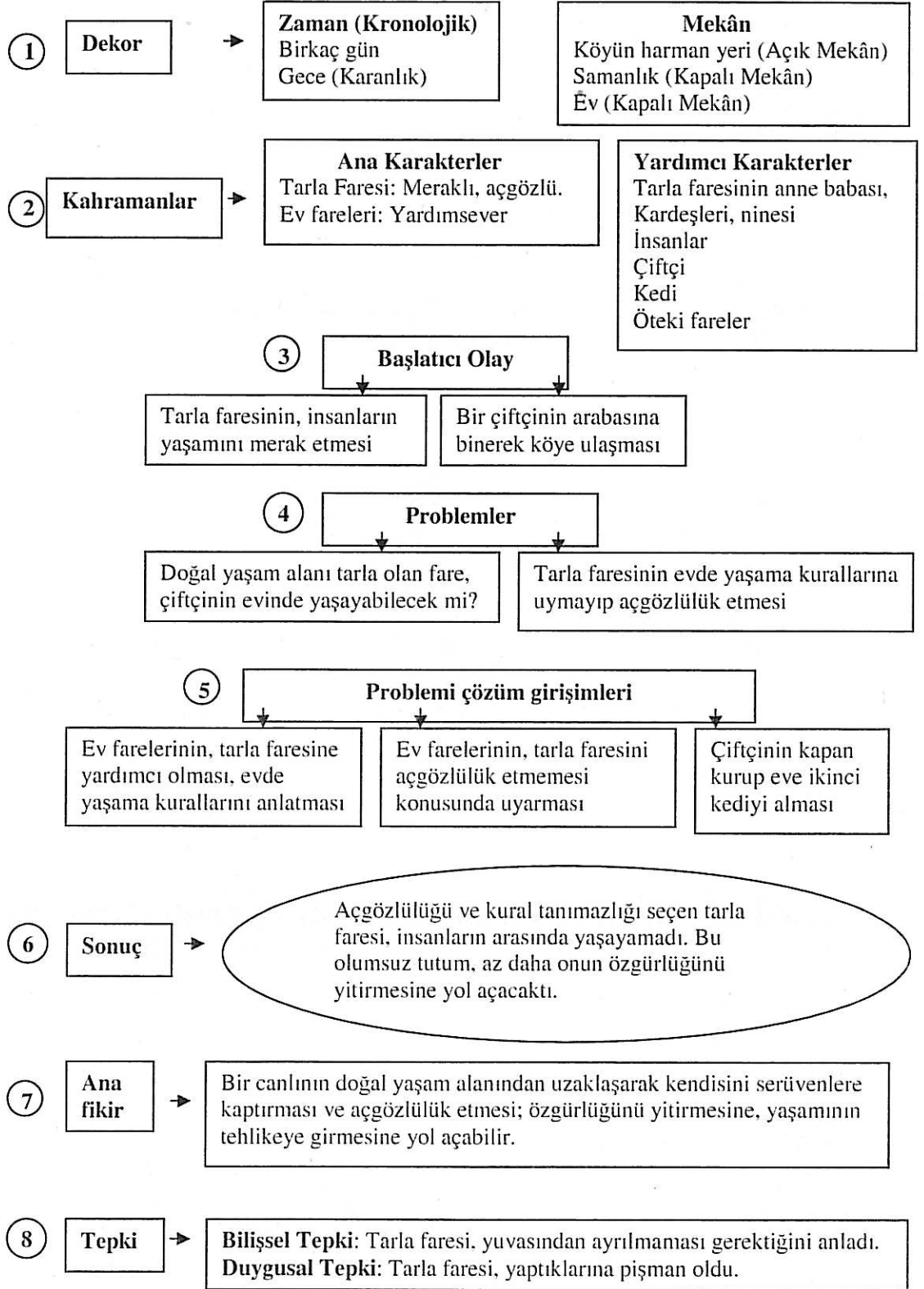
2.1.35. MAVİ TORBADA NE VAR?*

* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

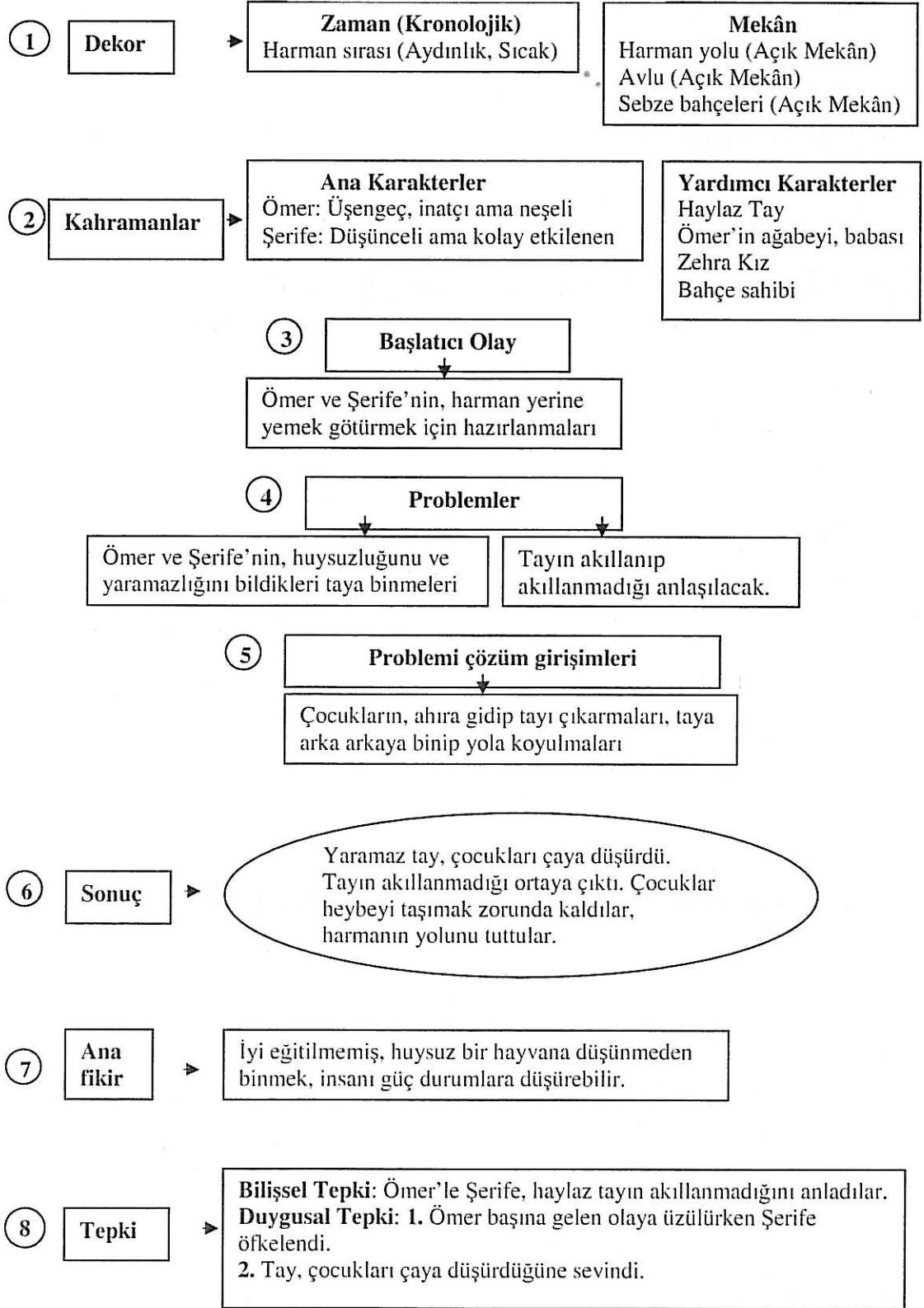

2.1.36. TARLA FARESİ İLE EV FARESİ*

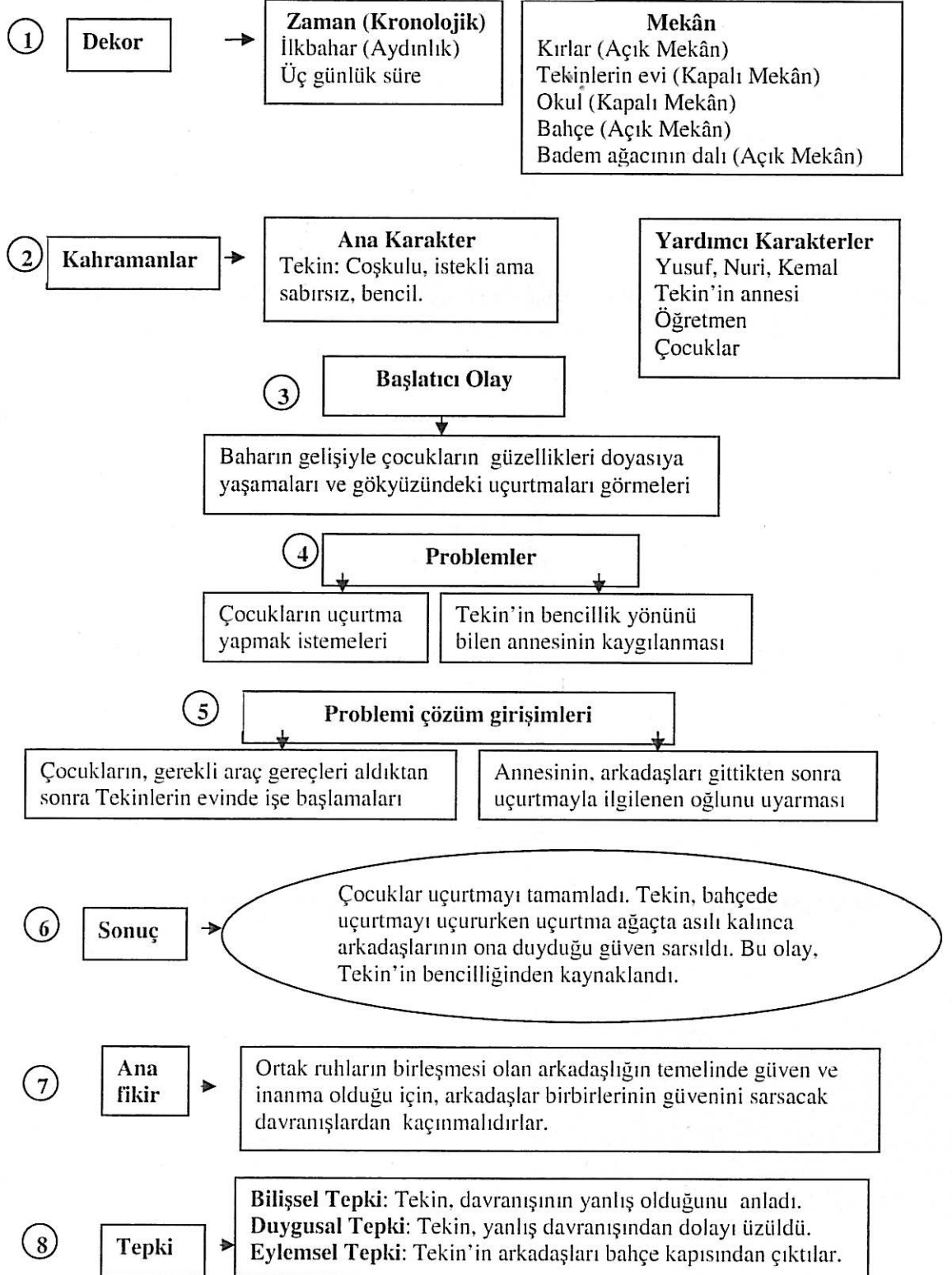
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.37. HAYLAZ TAY*

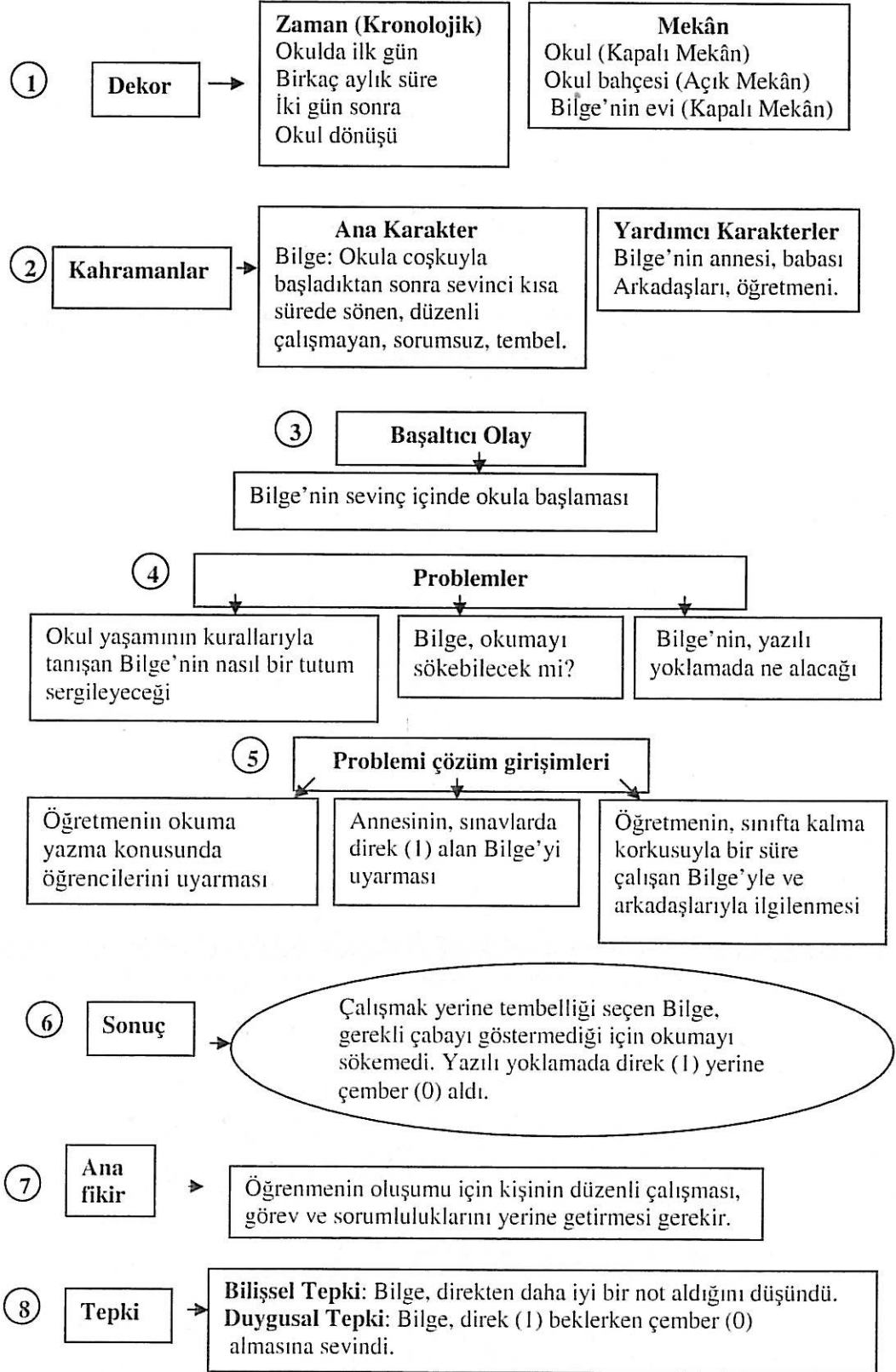
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.38. UÇURTMA

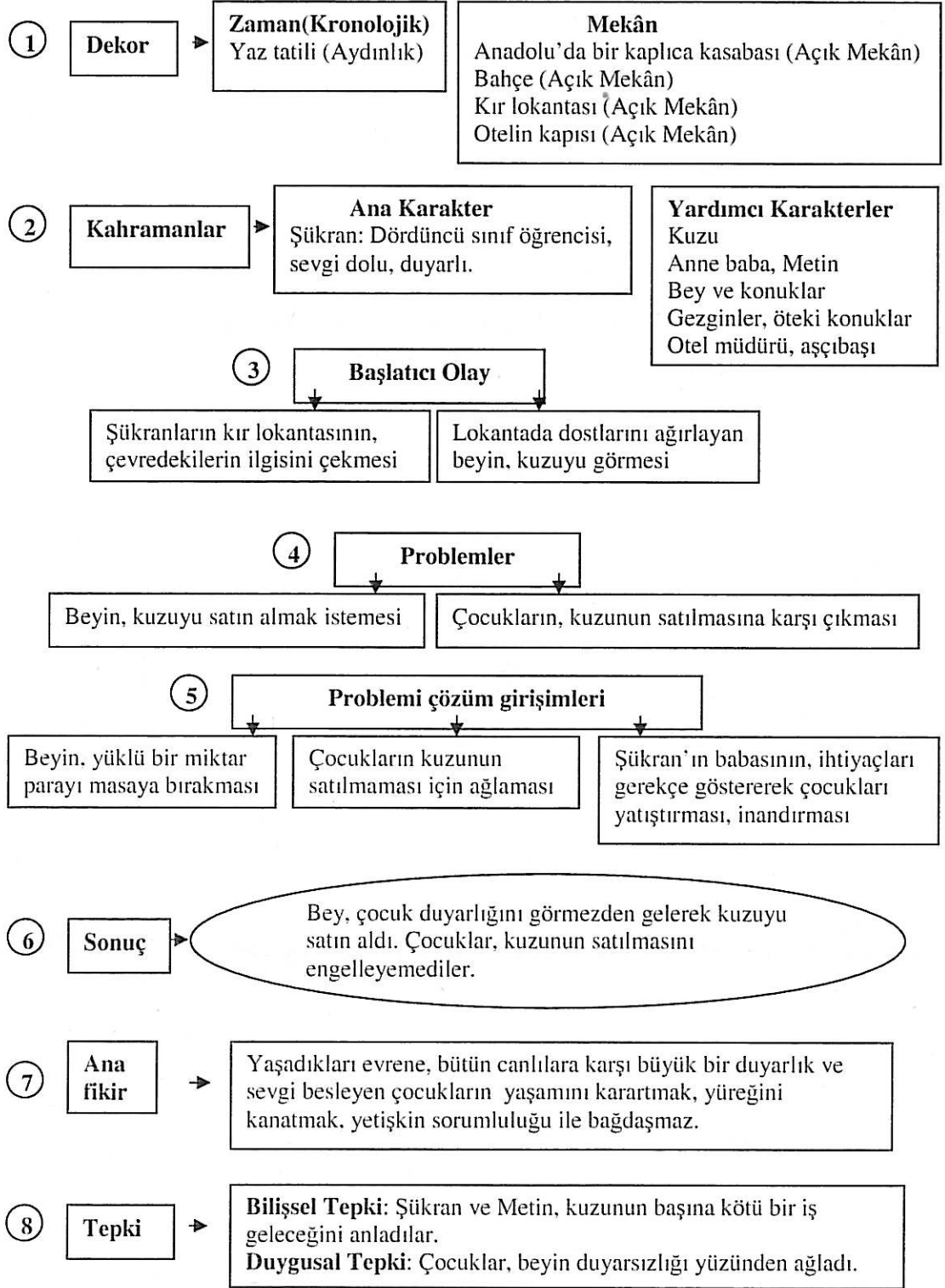
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.39. BİLGE'NİN SEVİNCİ.

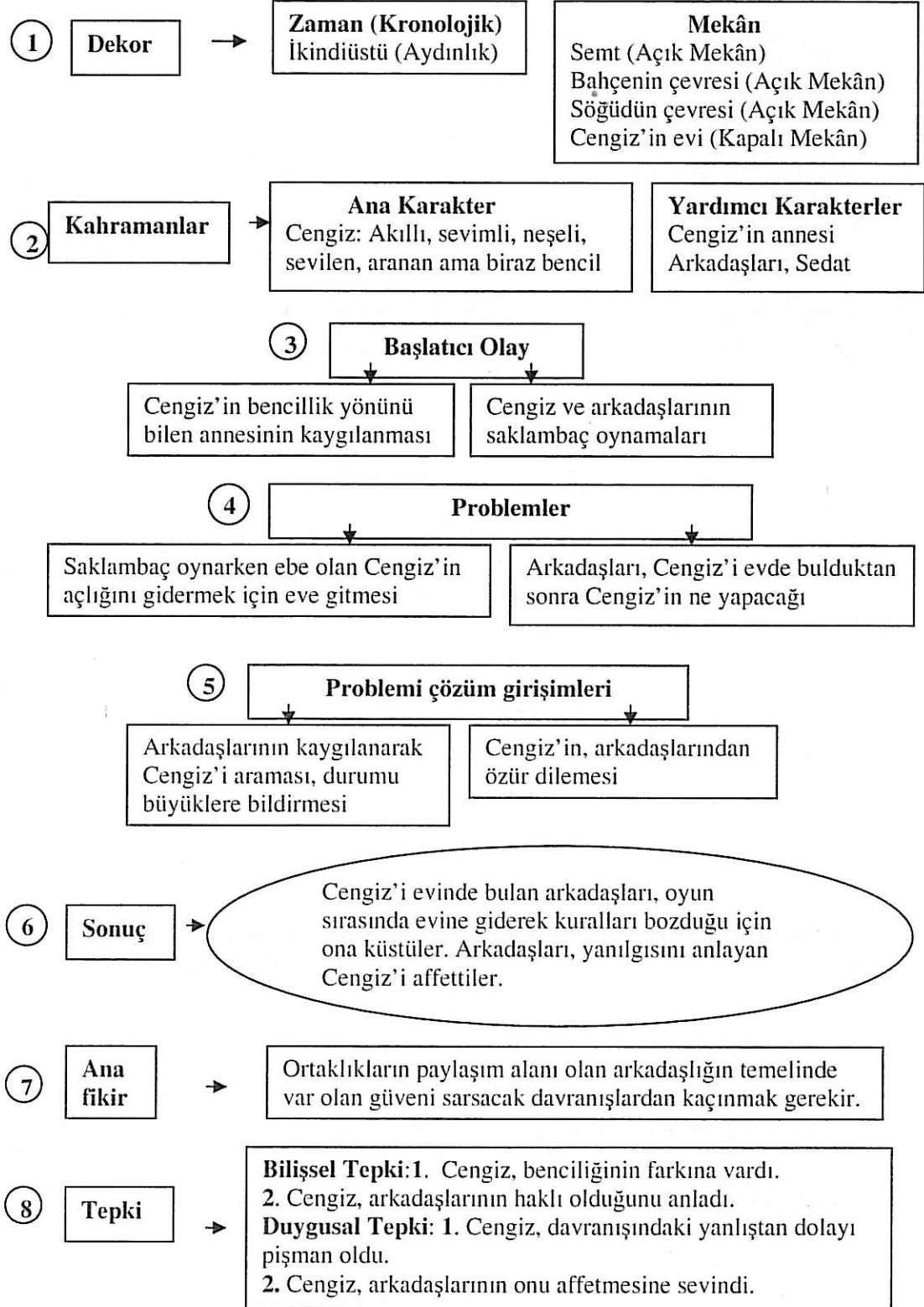
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.40. AK KUZU*

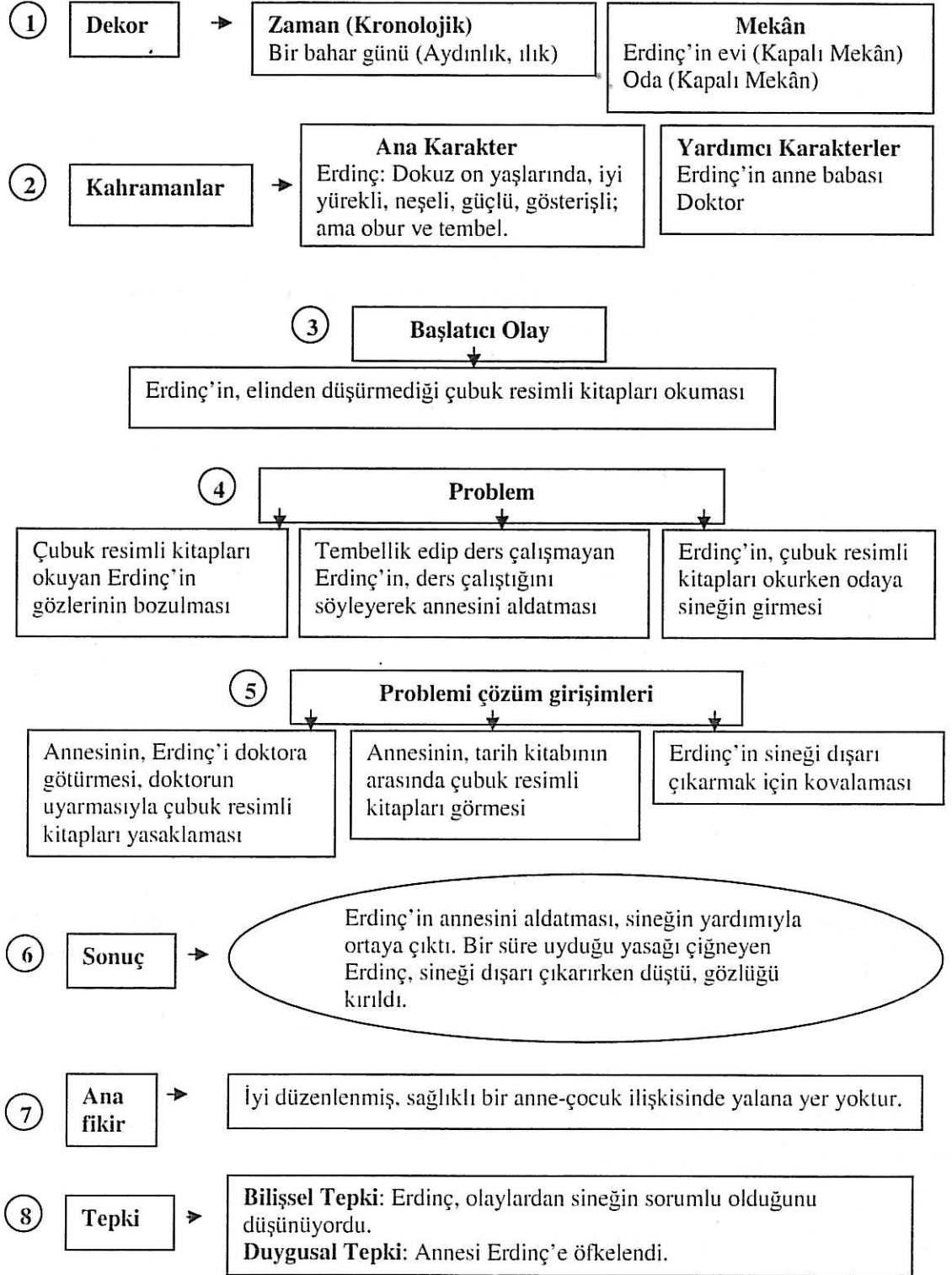
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.41. CENGİZ'İN YENİ ARKADAŞLARI*

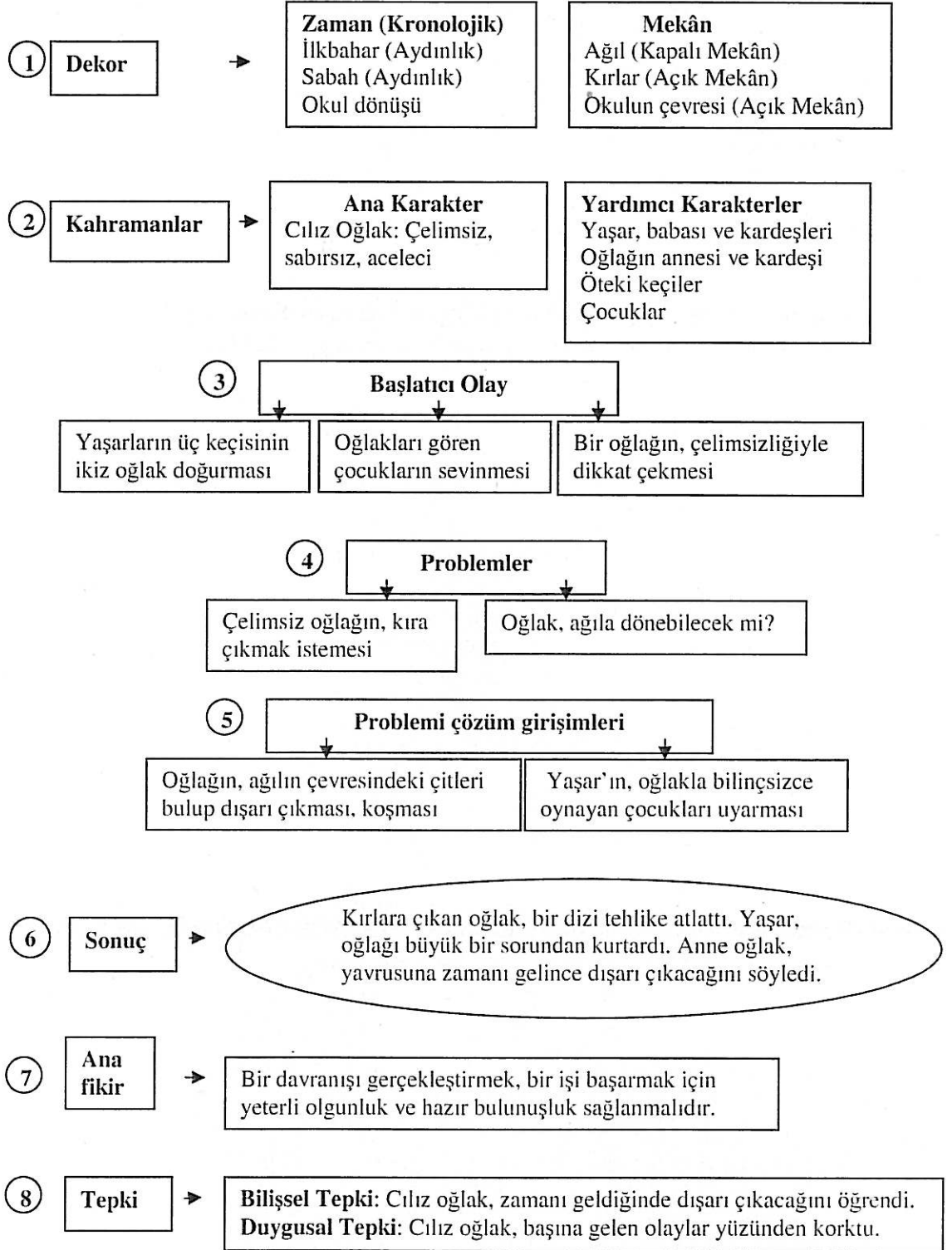
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.42. YALANCI ÇOCUK*

* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniğı ile kurgulanmıştır.

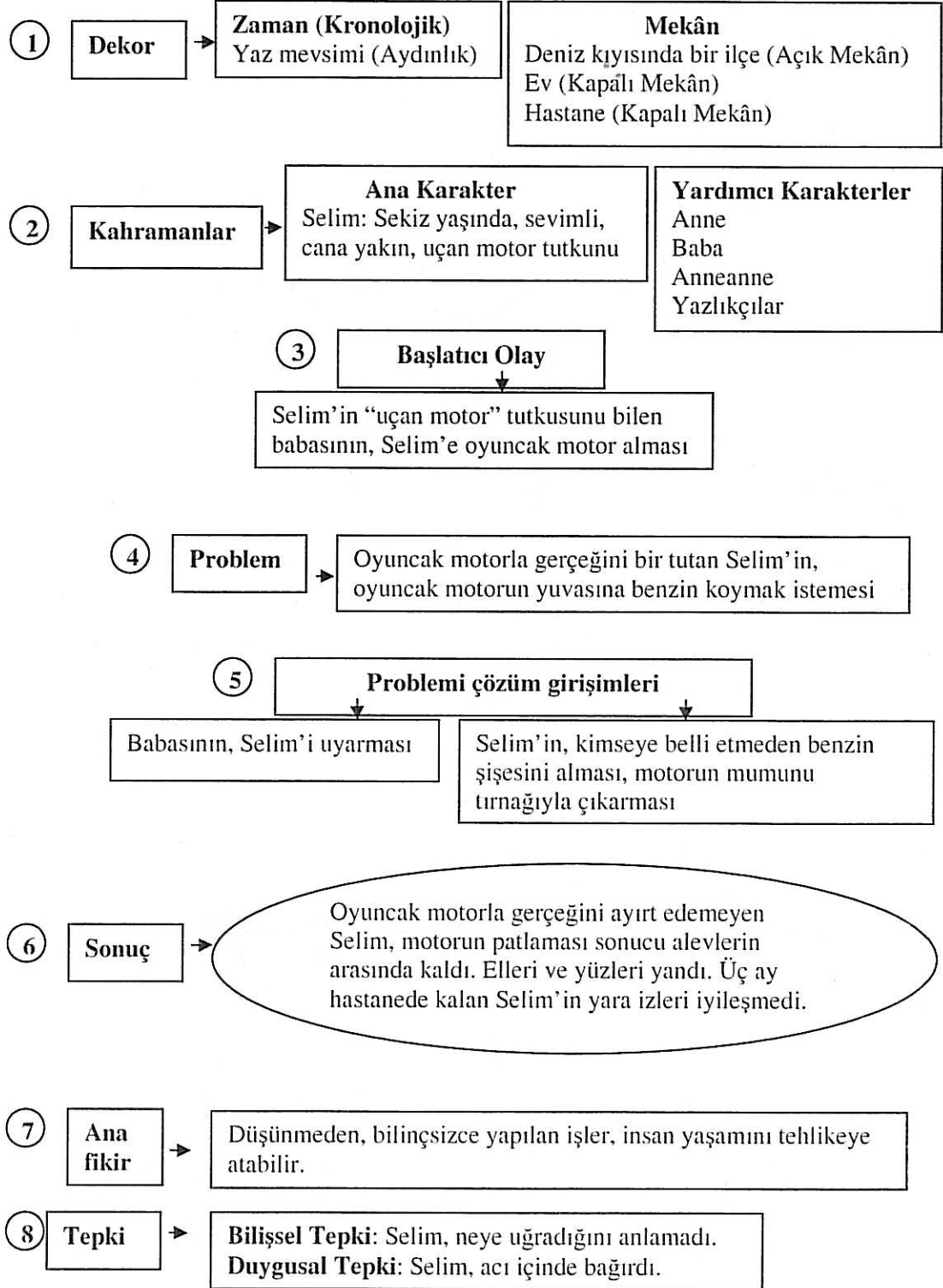
2.1.43. CILIZ OĞLAK*

* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

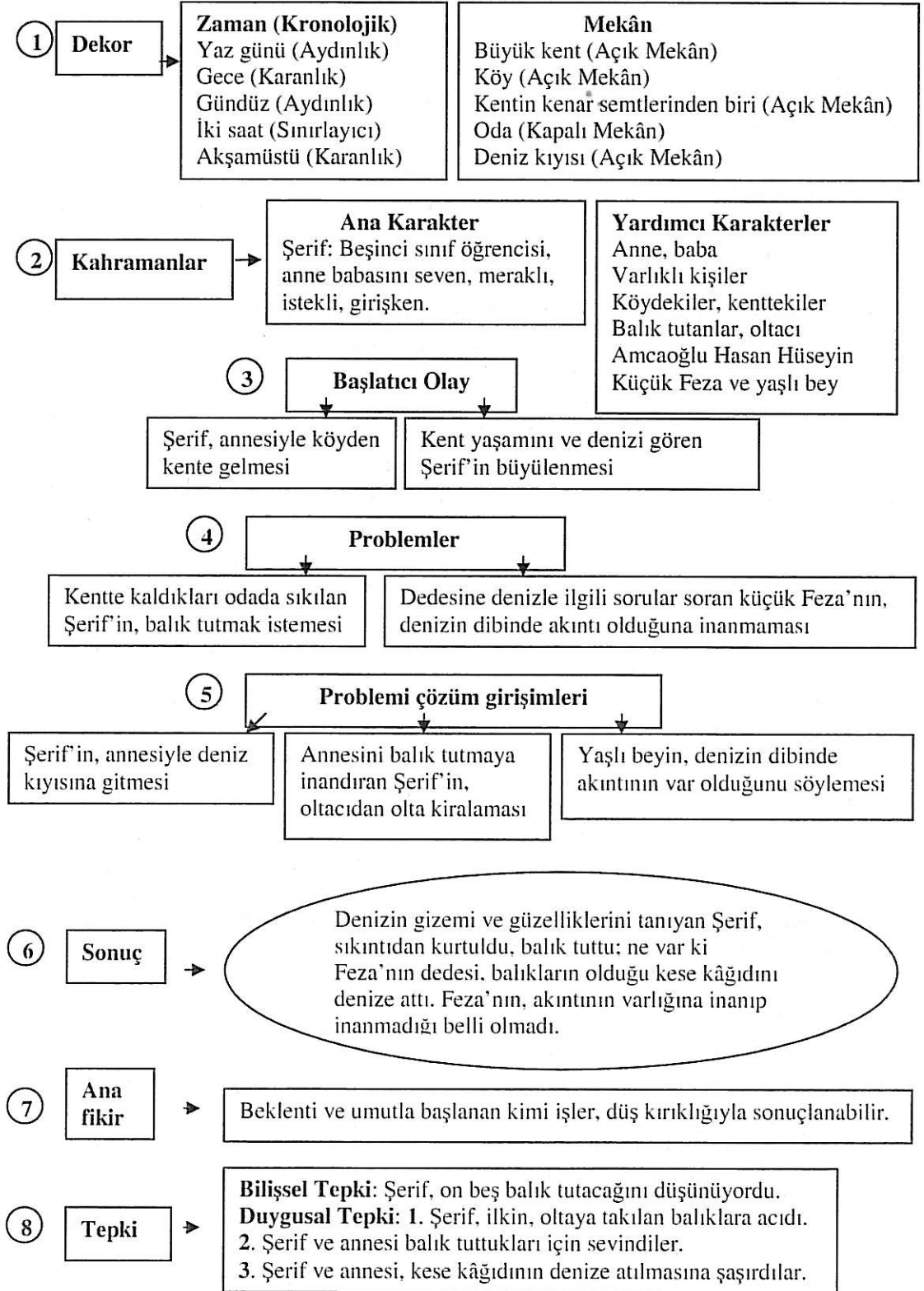

2.1.44. UÇAN MOTOR*

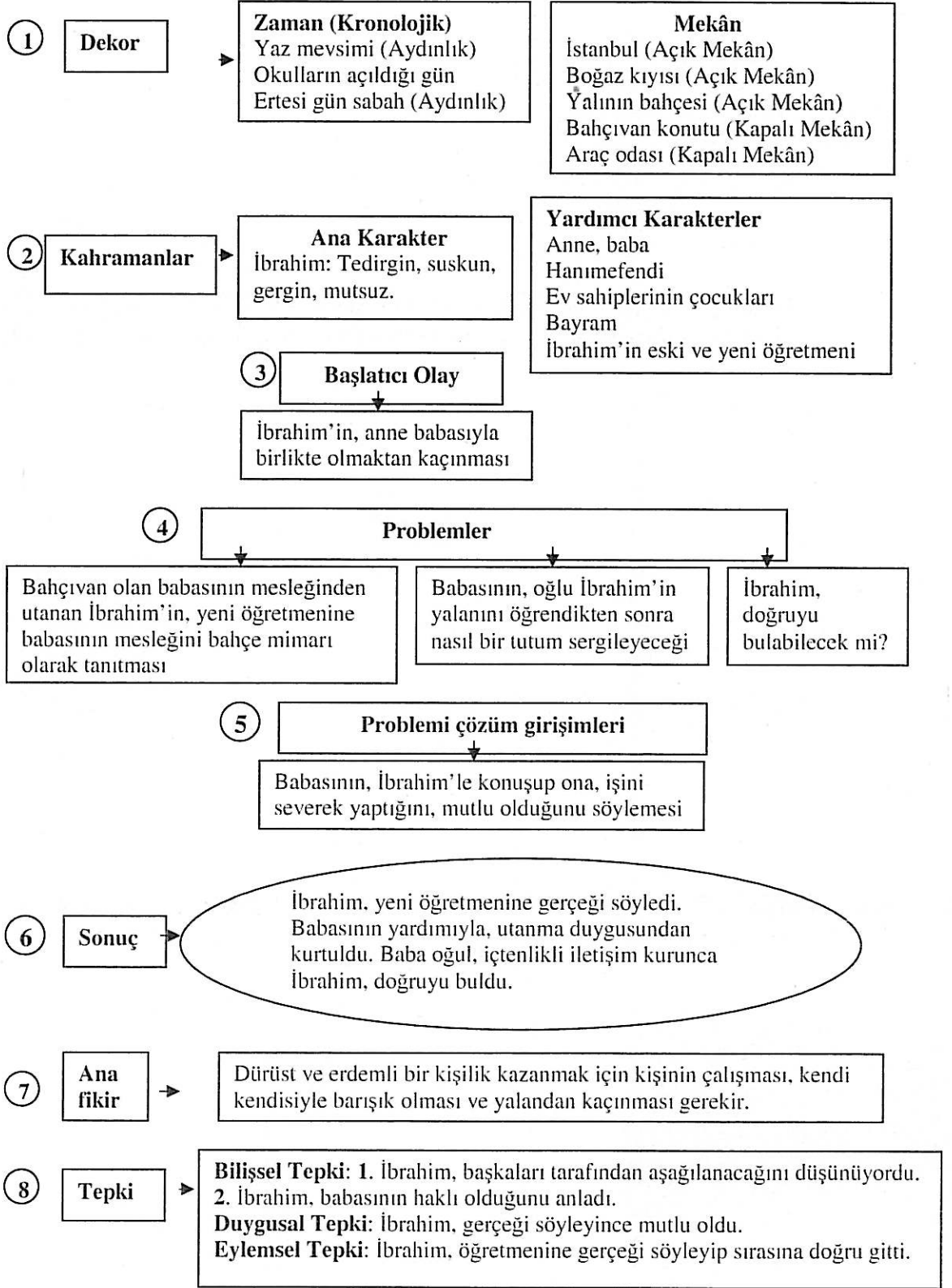
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.45. ŞERİF'İN BALIKLARI*

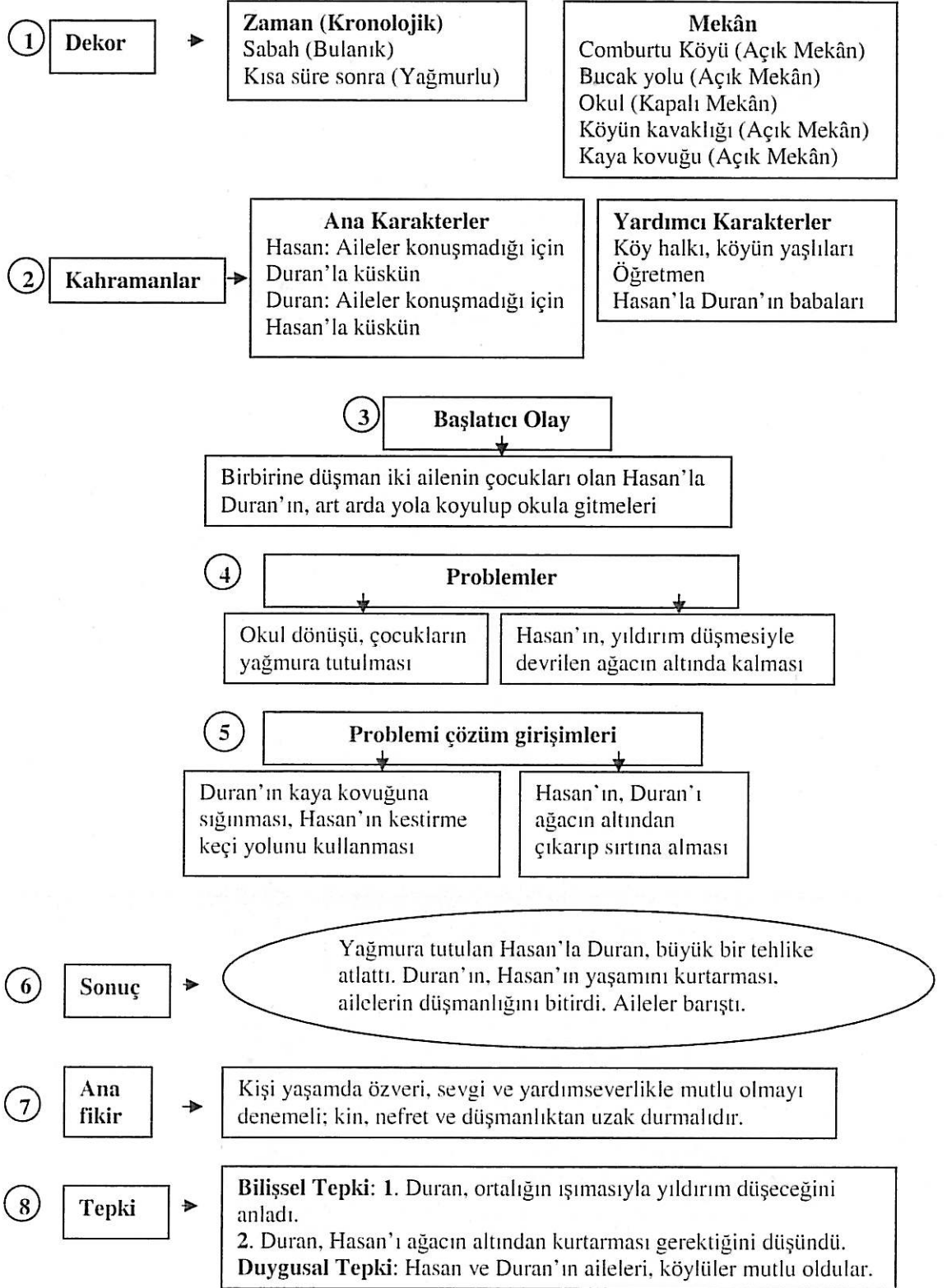
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.46. KUYRUKLU YALAN*

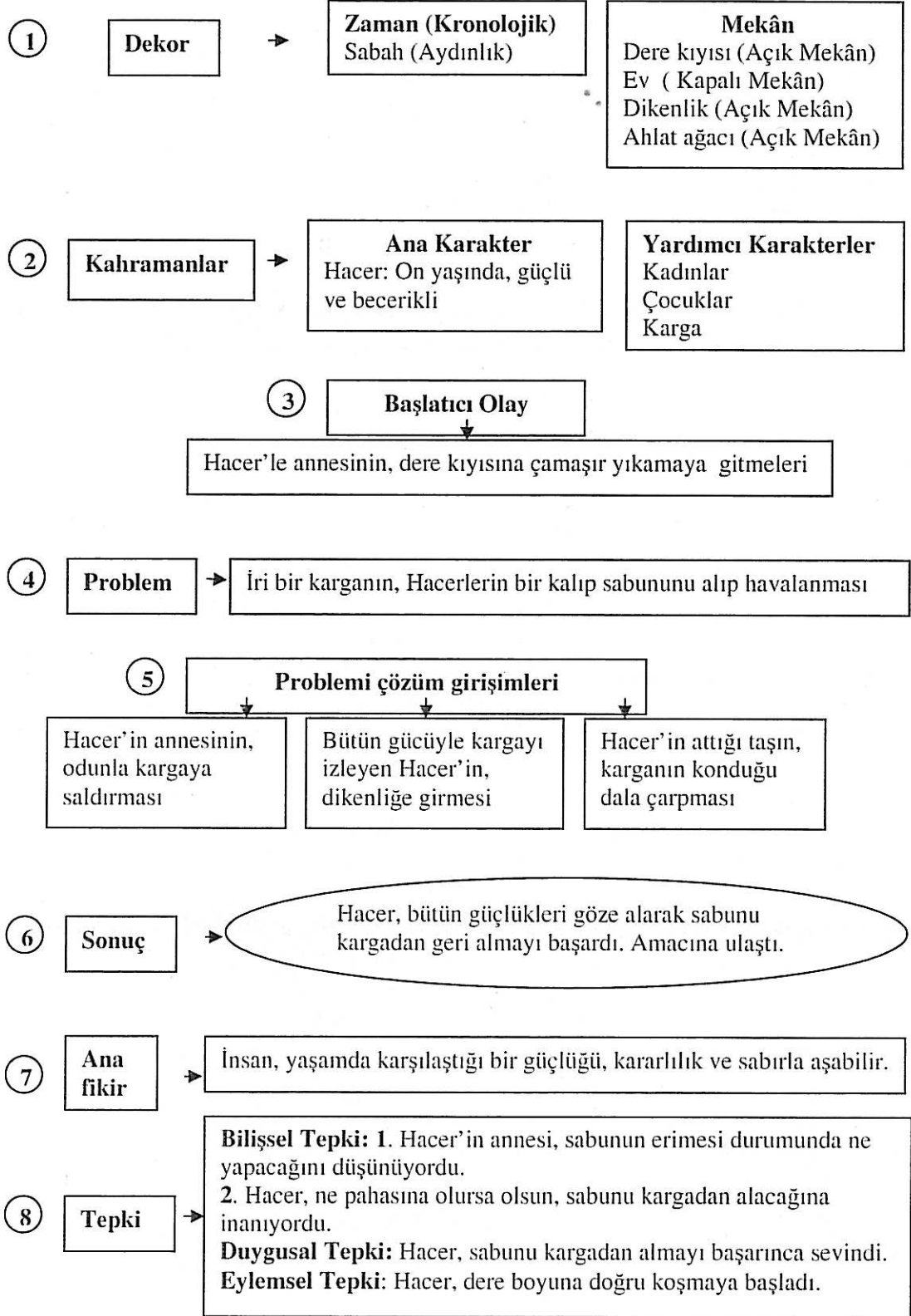
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.47. YAĞMURLA GELEN BARIŞ*

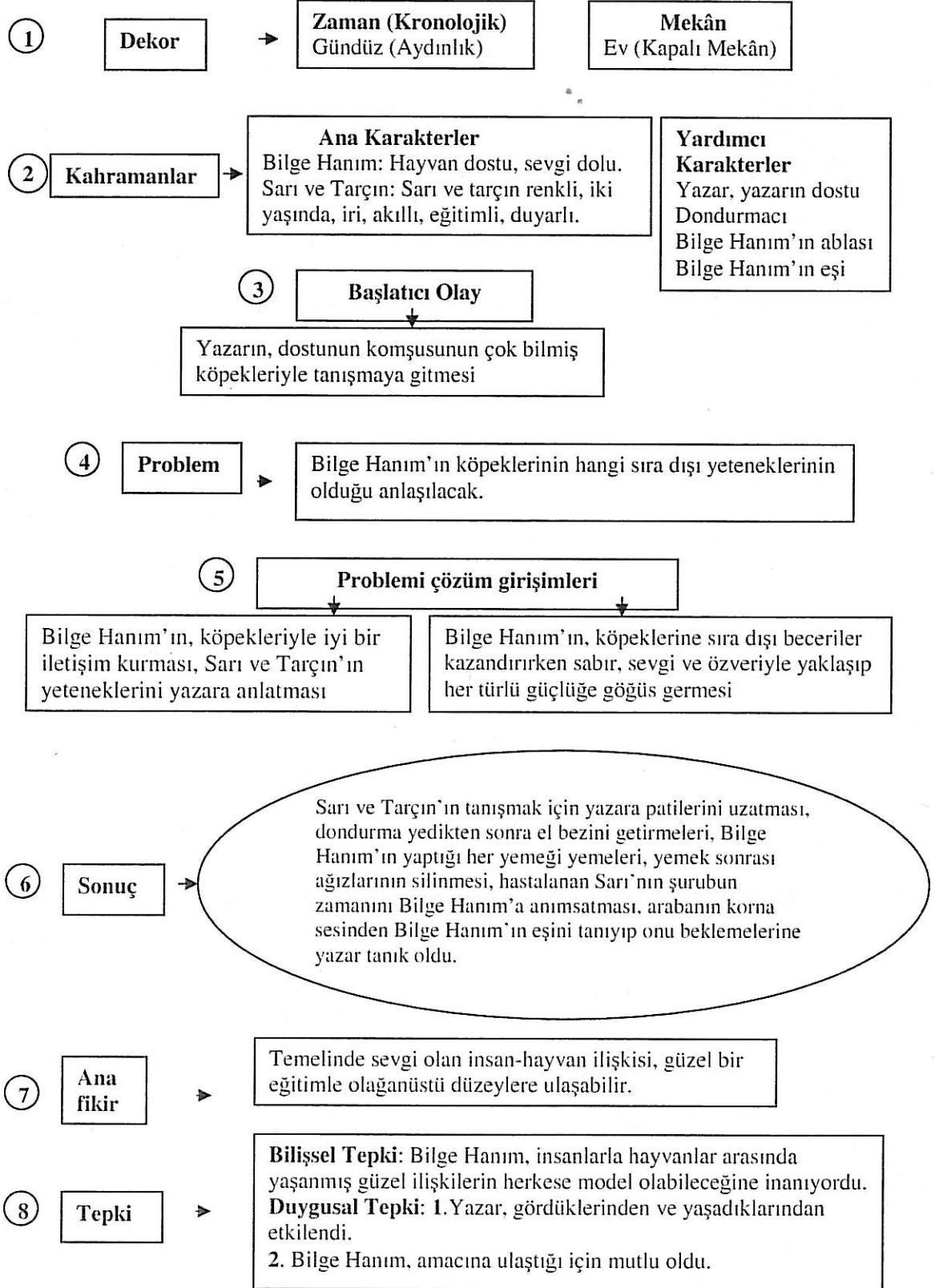
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.48. HIRSIZ KARGA*

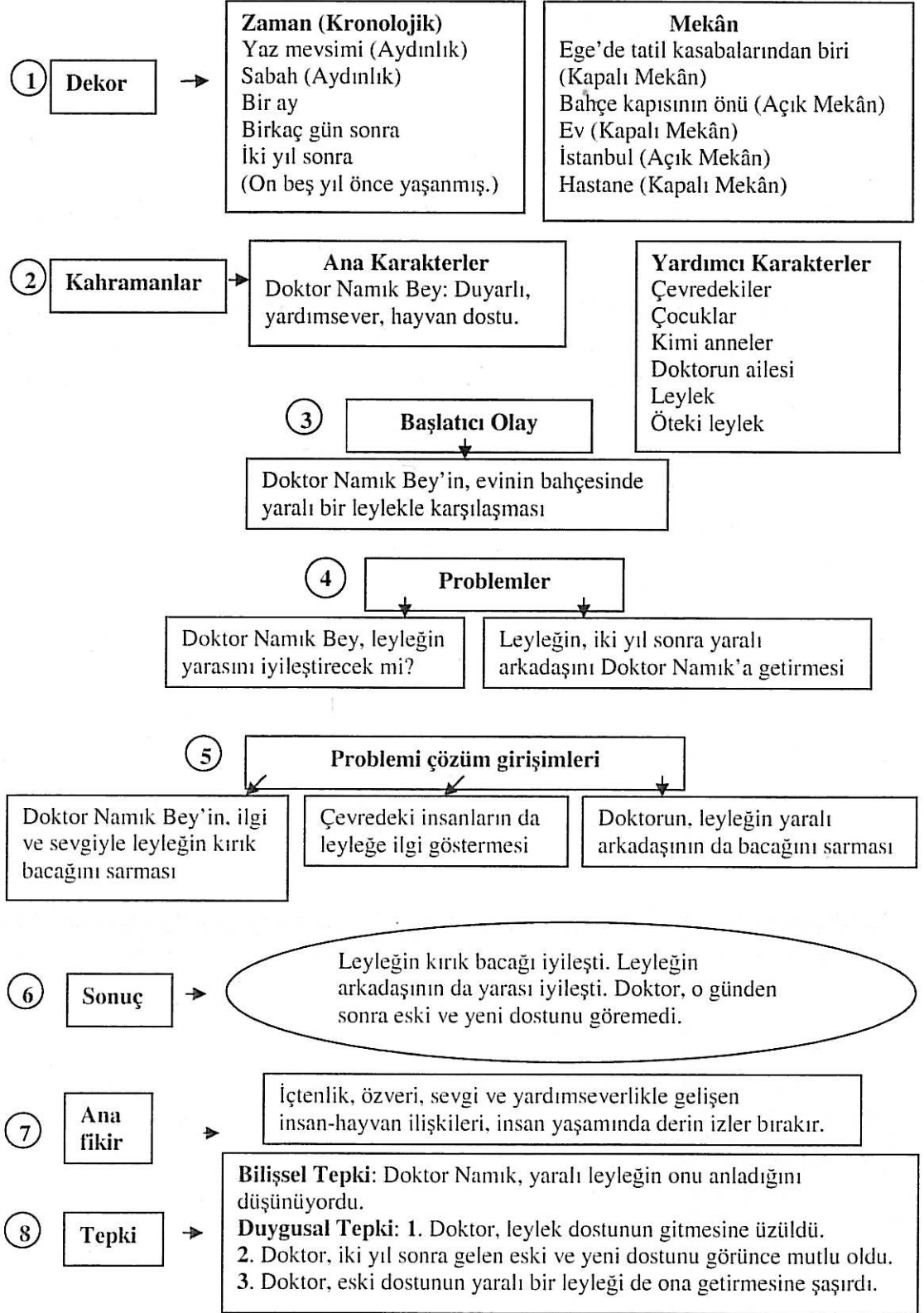
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.49. ÇOK BİLMİŞ KÖPEKLER*

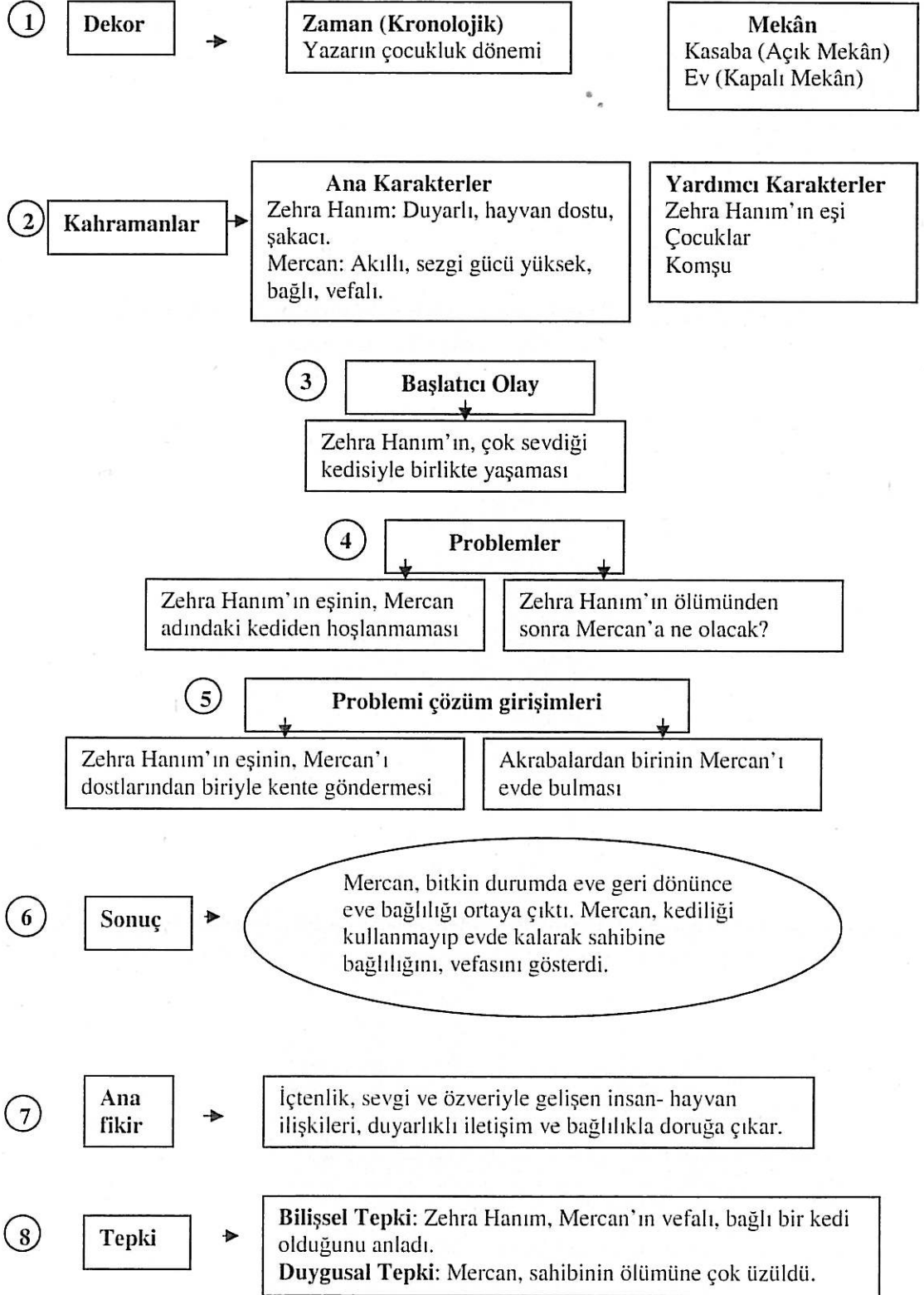
* Gözlemci anlatıcının bakış açısıyla kurgulanmıştır.

2.1.50. İLGİNÇ BİR LEYLEK ÖYKÜSÜ*

* Bu öykü, gözlemci anlatıcının bakış açısıyla kurgulanmıştır.

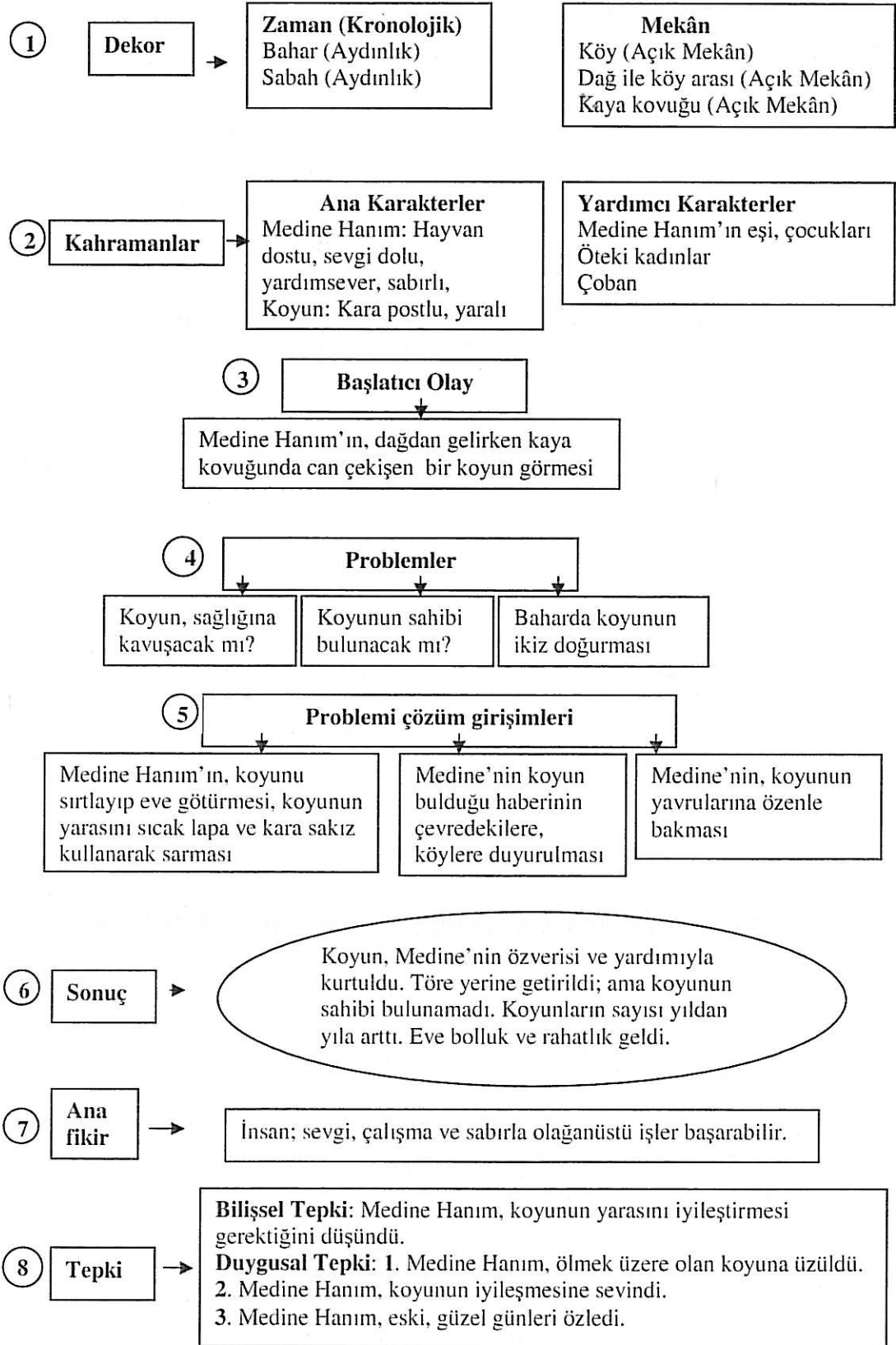
2.1.51. ZEHRA HANIMIN CAN YOLDAŞI*

* Gözlemci anlatıcının bakış açısıyla kurgulanmıştır.

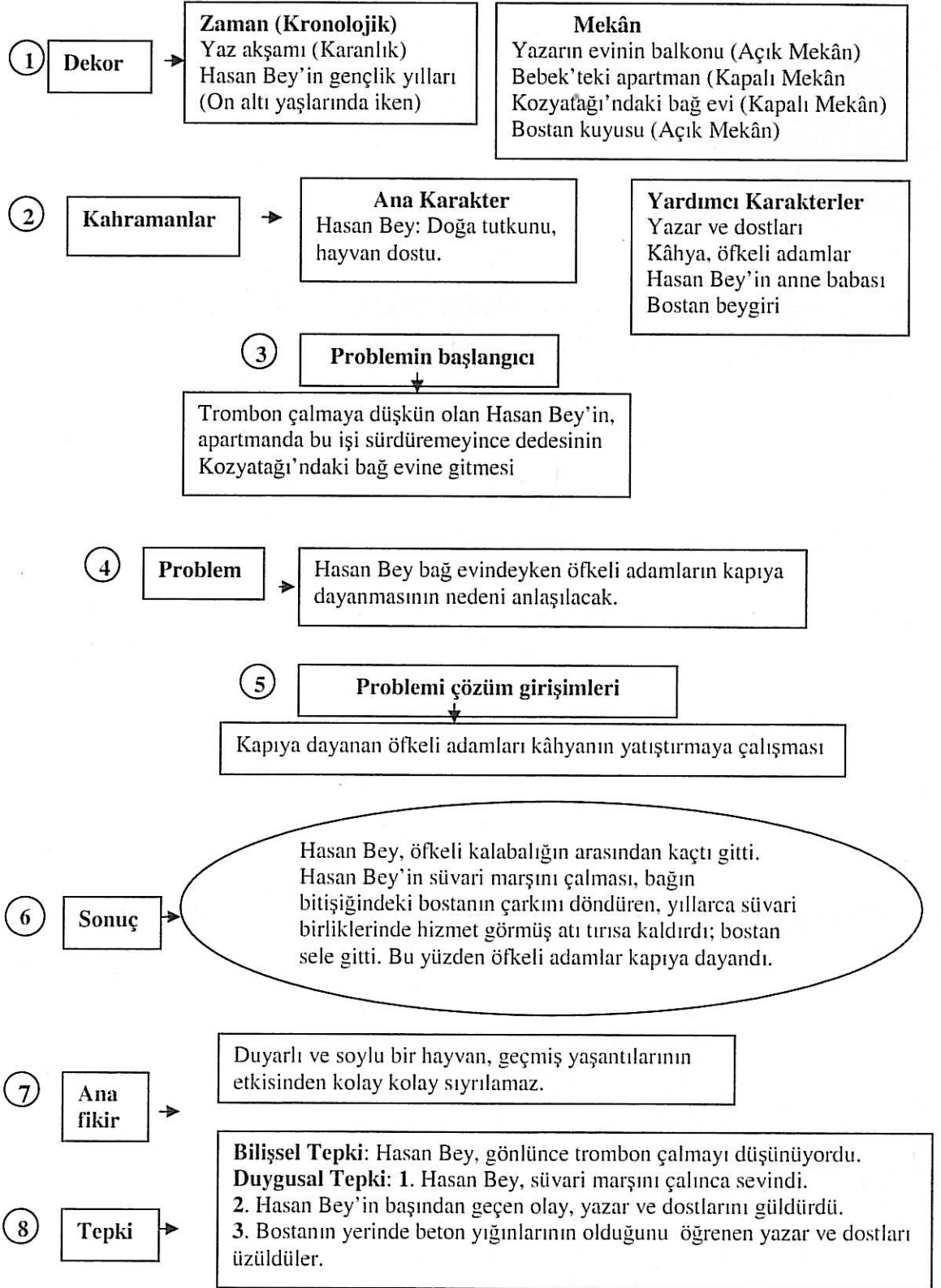

2.1.52. KÖR MEMELİ KARA KOYUN*

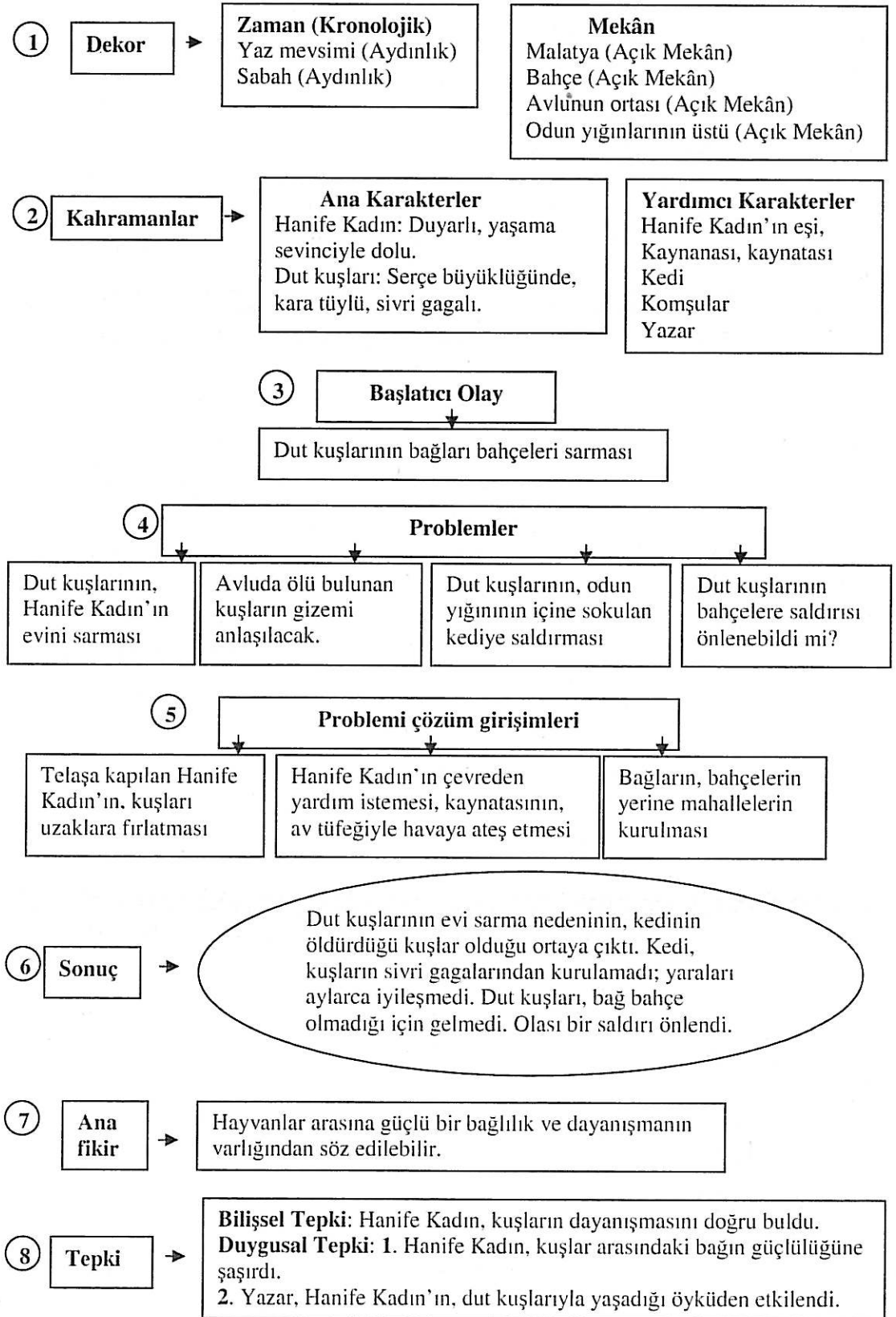
* Gözlemci anlatıcının bakış açısıyla kurgulanmıştır.

2.1.53. BOSTAN BEYGİRİNİN BELLEĞİ*

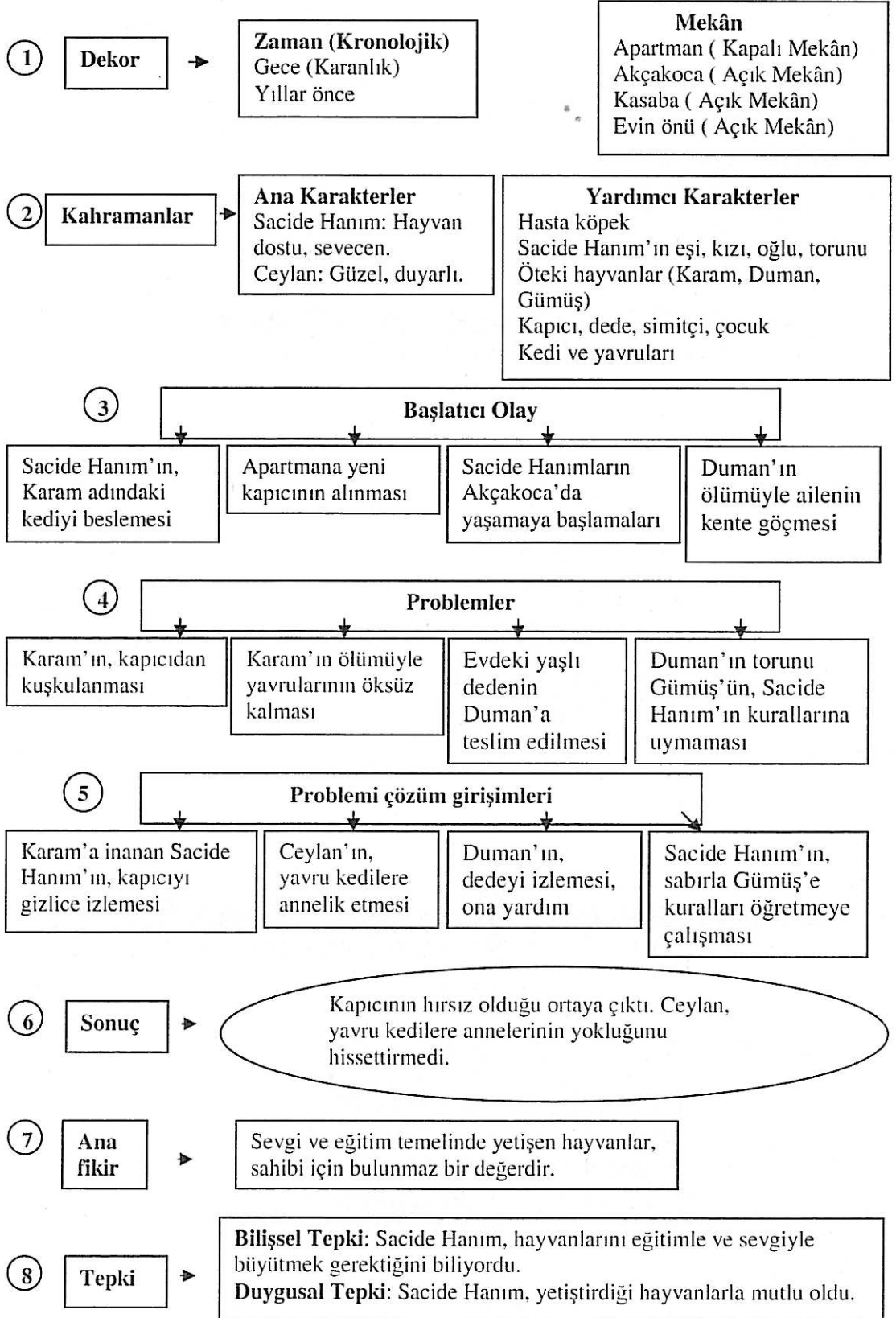
* Ben dilini kullanan kahraman anlatıcı ve gözlemci anlatıcının bakış açısı iç içe kullanılmıştır.

2.1.54. DUT KUŞLARININ ÖYKÜSÜ*

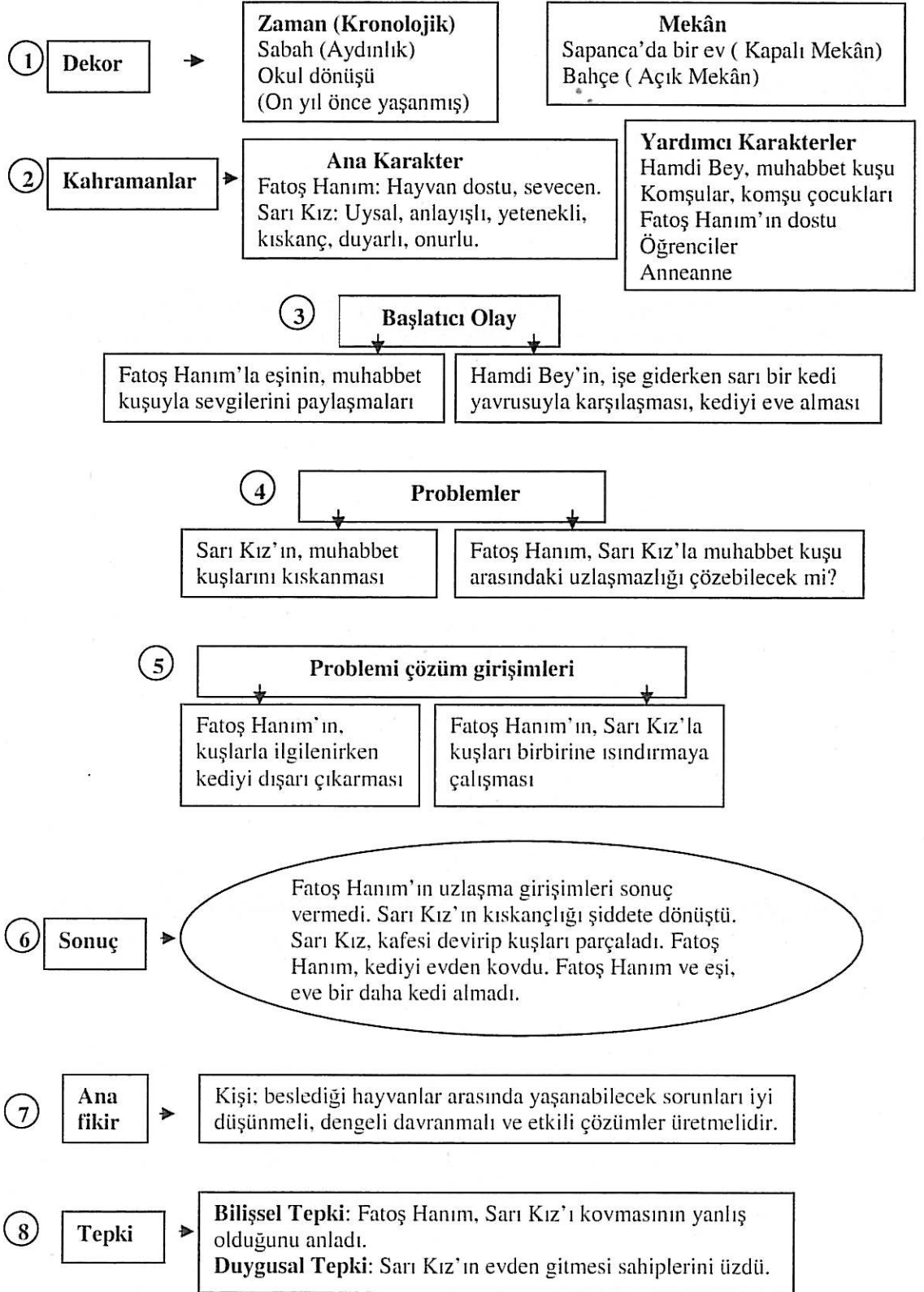
*Ben dilini kullanan kahraman anlatıcı ve gözlemci anlatıcının bakış açısı iç içe kullanılmıştır.

2.1.55. SICAK YÜREKLİ CEYLAN*

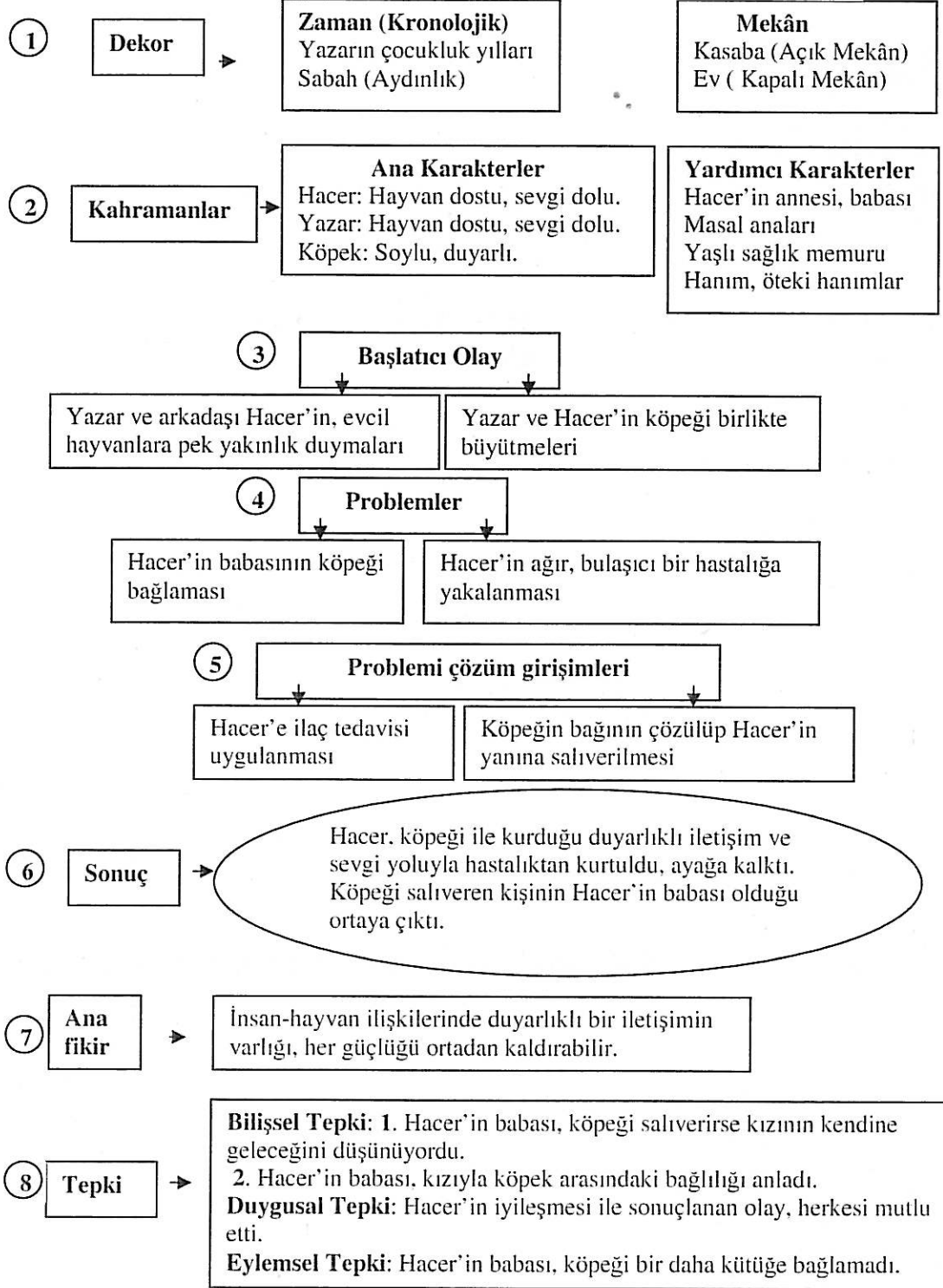
* Gözlemci anlatıcının bakış açısıyla kurgulanmıştır.

2.1.56. SARI KIZ*

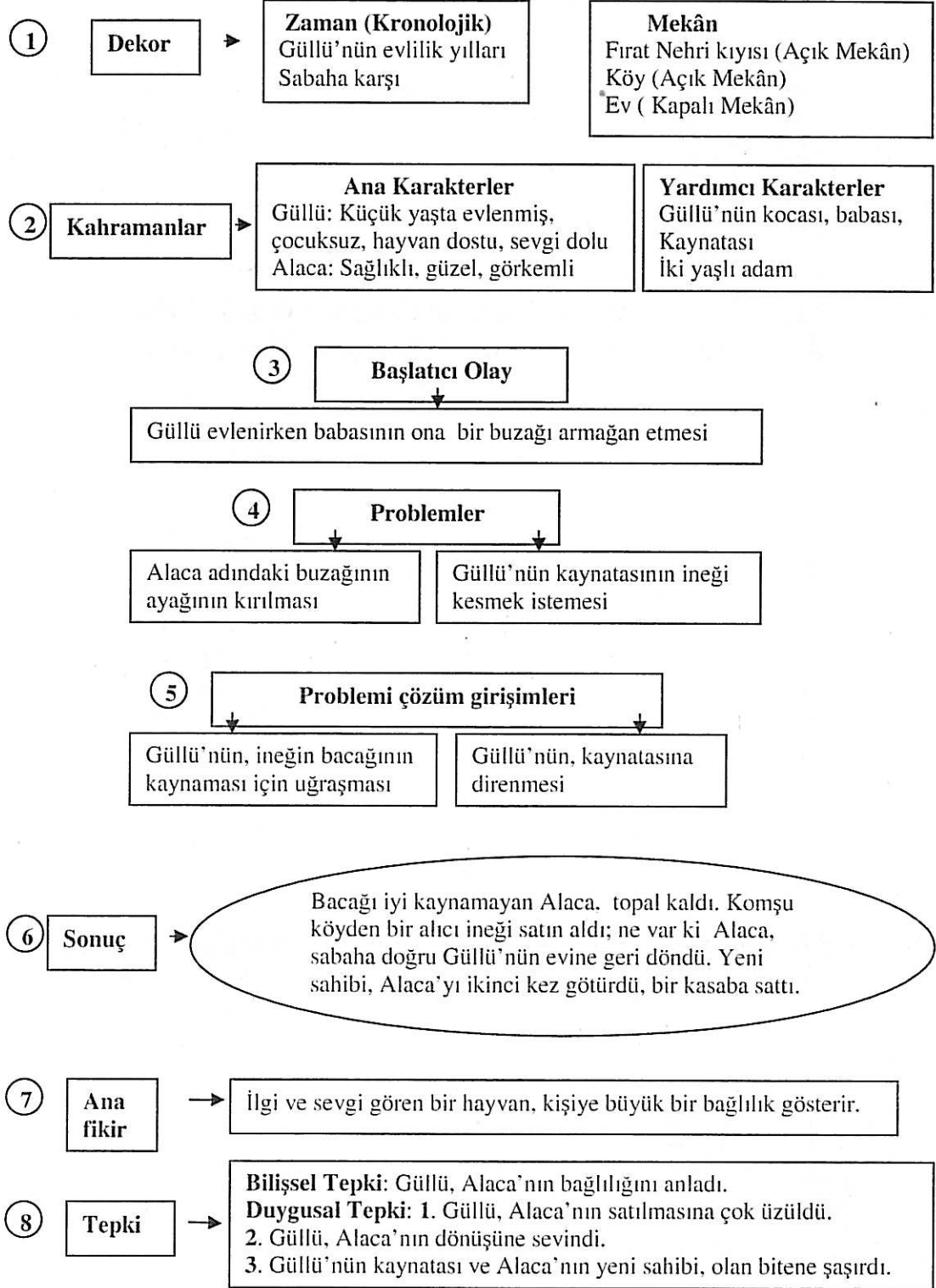
* Gözlemci anlatıcı ve onun bakış açısıyla kurgulanmıştır.

2.1.57. ARKADAŞIM HACER'İN KÖPEĞİ*

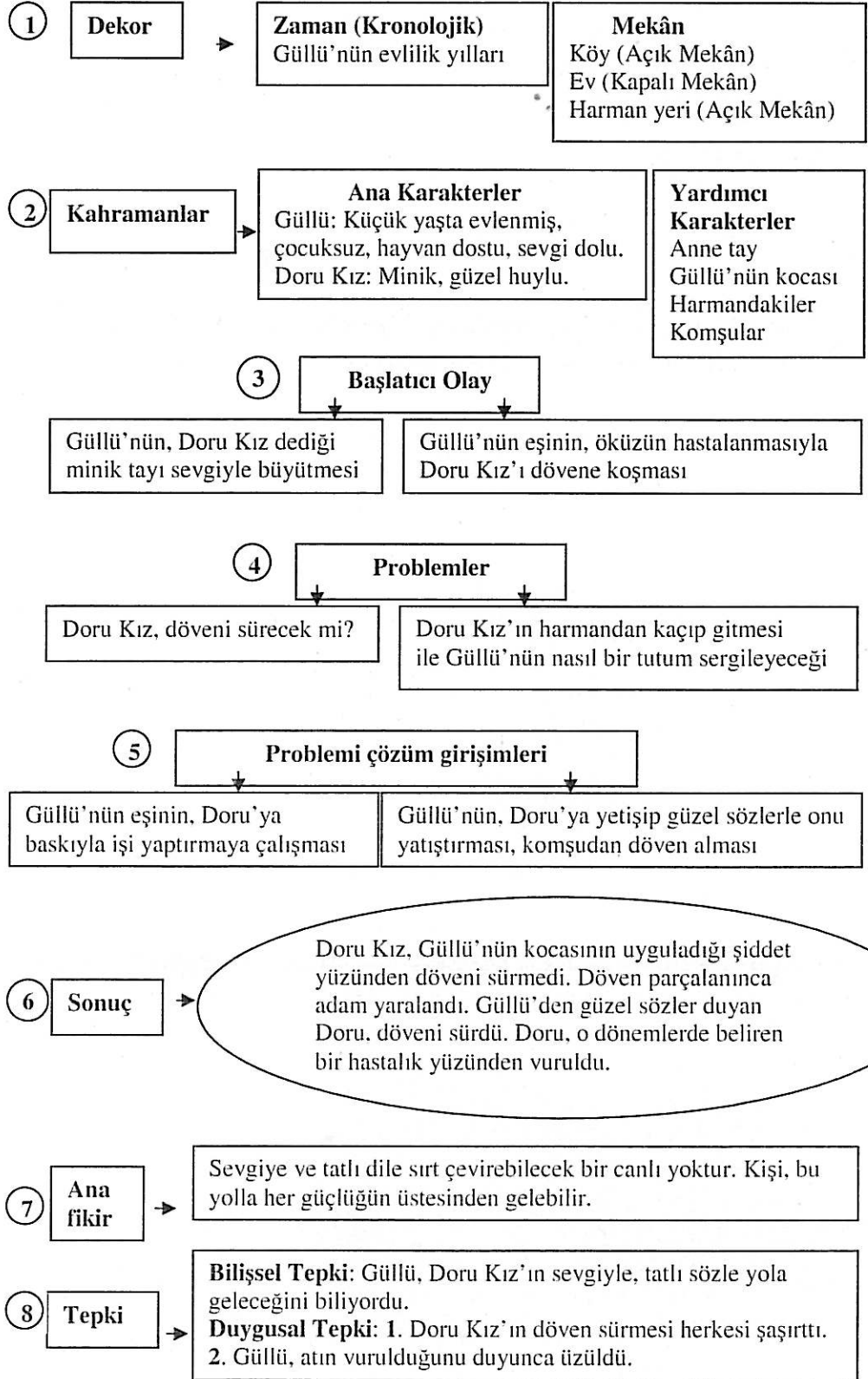
*Ben dilini kullanan kahraman anlatıcı ve onun bakış açısı tekniğiyle kurgulanmıştır.

2.1.58. TOPAL İNEK*

* Gözlemci anlatıcı ve onun bakış açısıyla kurgulanmıştır.

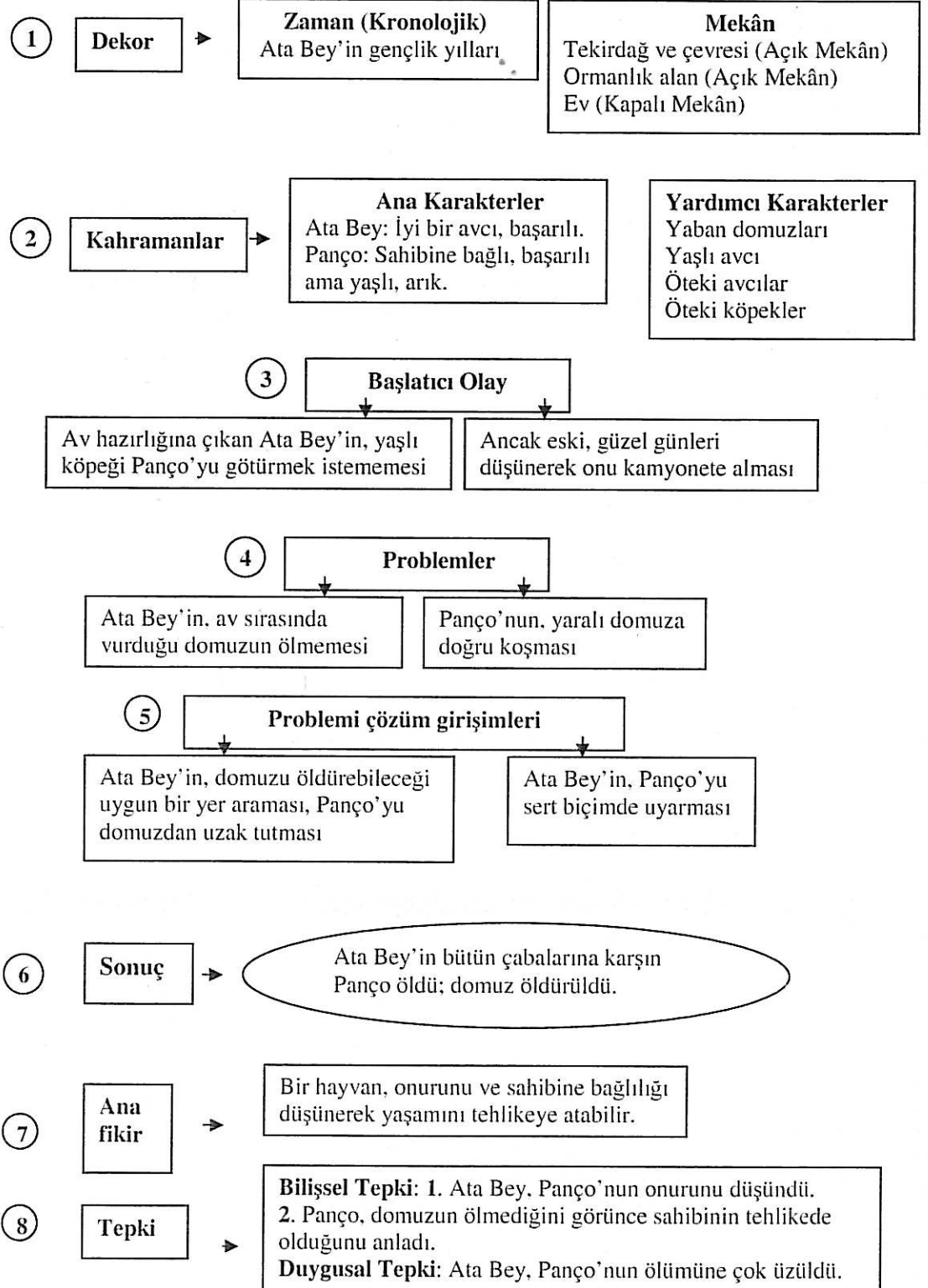
2.1.59. GÜLLÜ'NÜN DORU'SU*

* Gözlemci anlatıcı ve onun bakış açısıyla kurgulanmıştır.

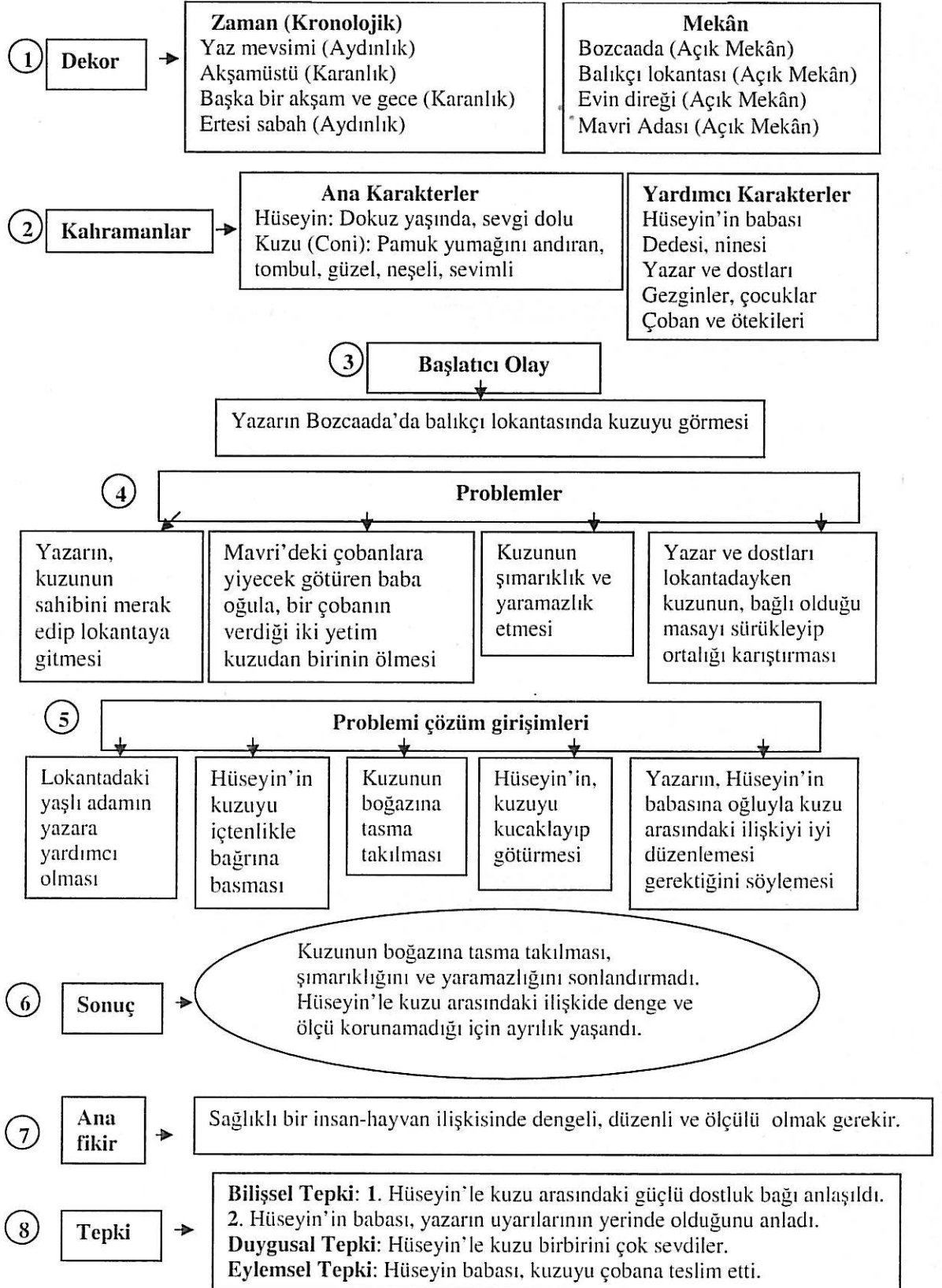

2.1.60. ONURLU PANÇO

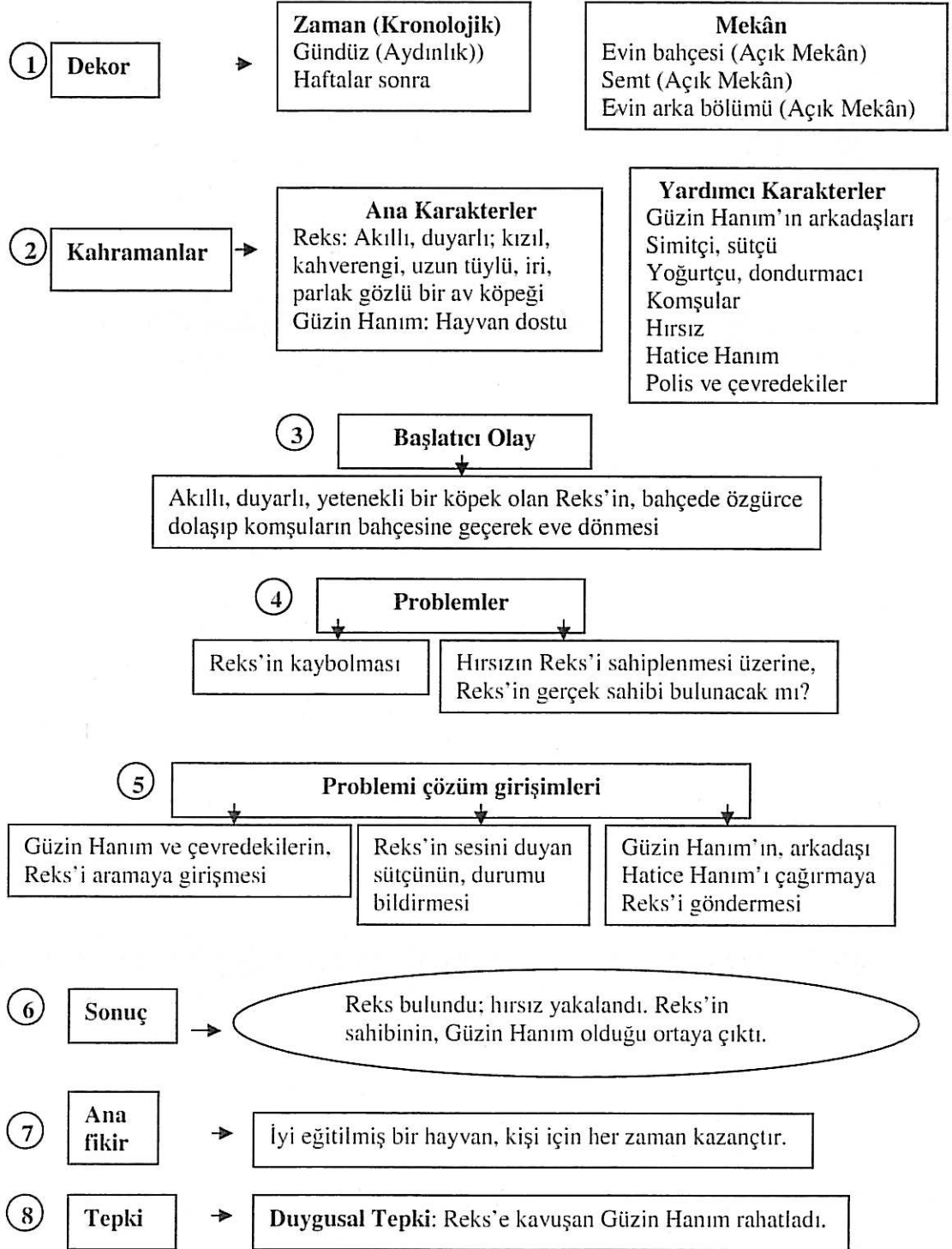
* Gözlemci anlatıcı ve onun bakış açısıyla kurgulanmıştır.

2.1.61. HÜSEYİN'İN KUZUSU

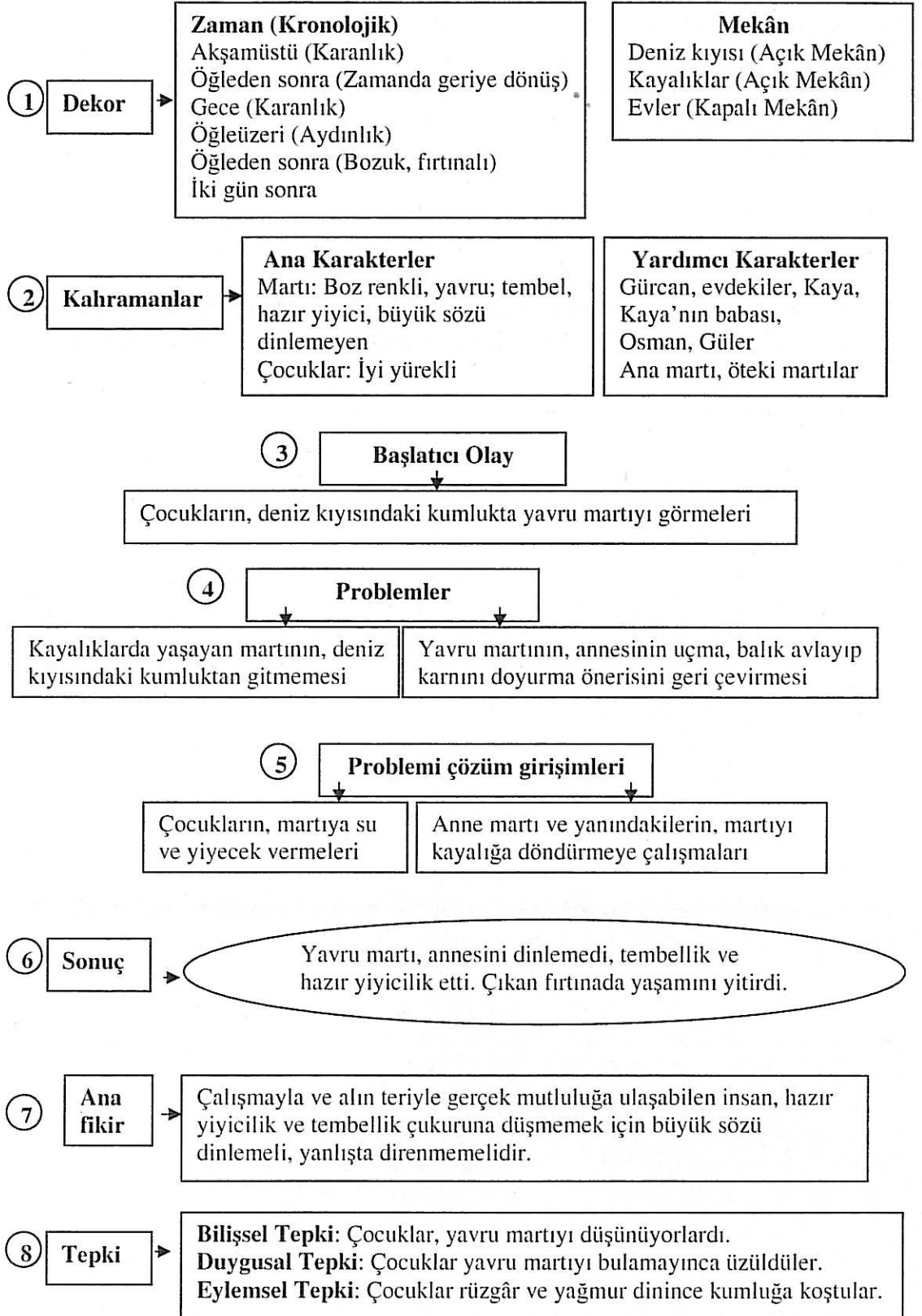
*Ben dilini kullanan kahraman anlatıcı ve gözlemci anlatıcının bakış açısı iç içe kullanılmıştır.

2.1.62. ÇALINAN KÖPEK*

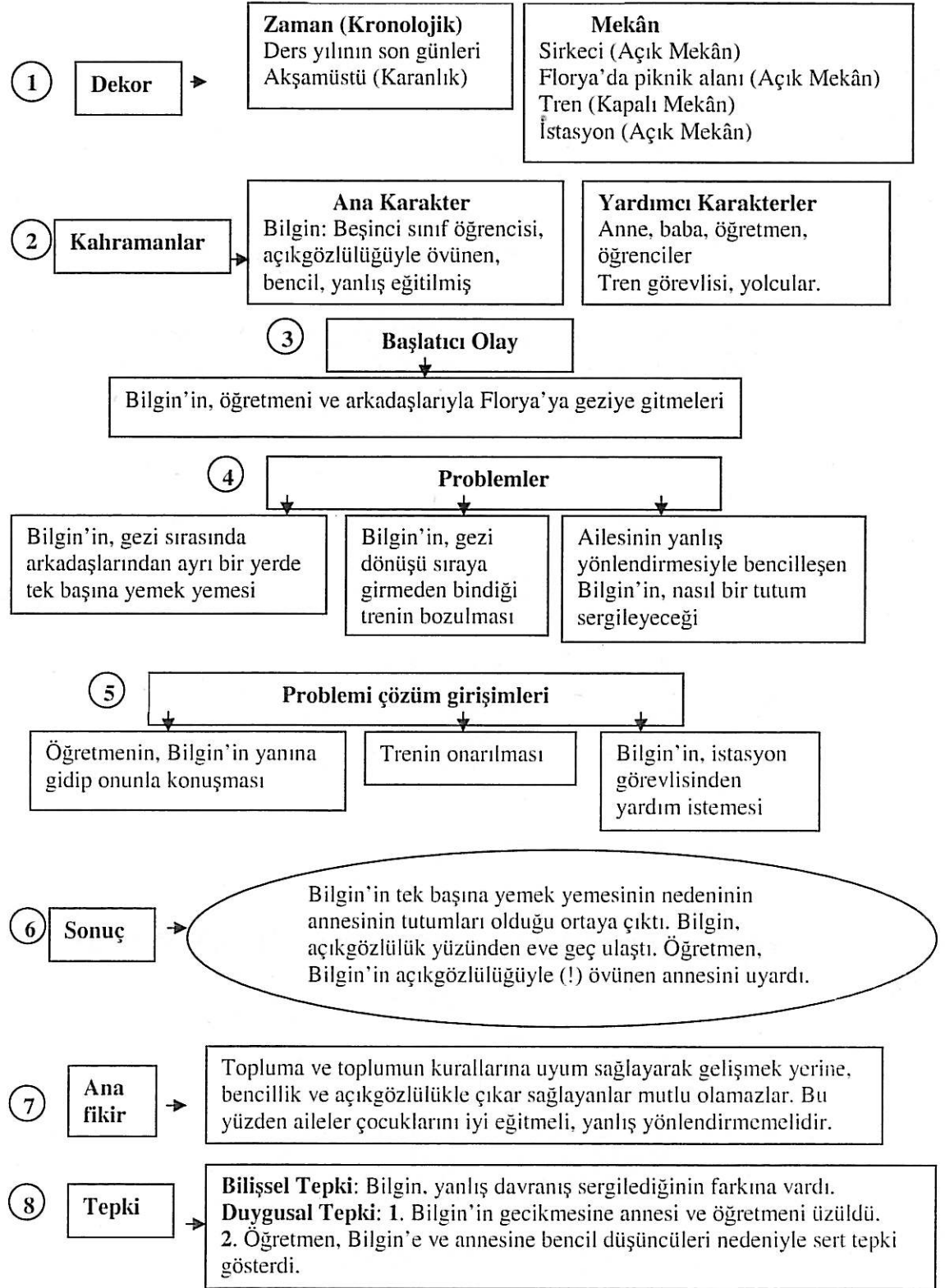
* Gözlemci anlatıcı ve onun bakış açısıyla kurgulanmıştır.

2.1.63. KUMLUKTAKİ YAVRU MARTI*

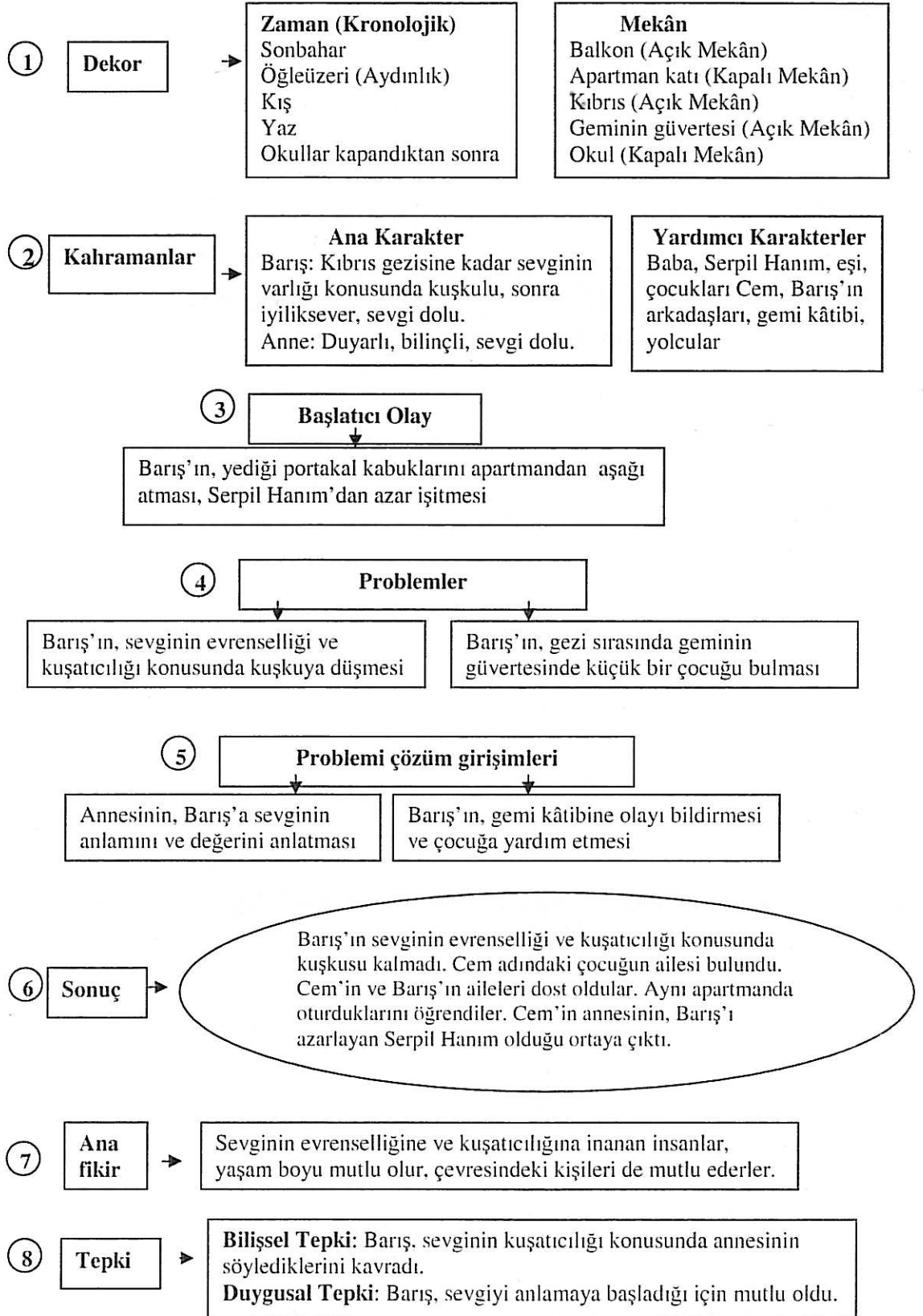
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.64. AÇIKGÖZ*

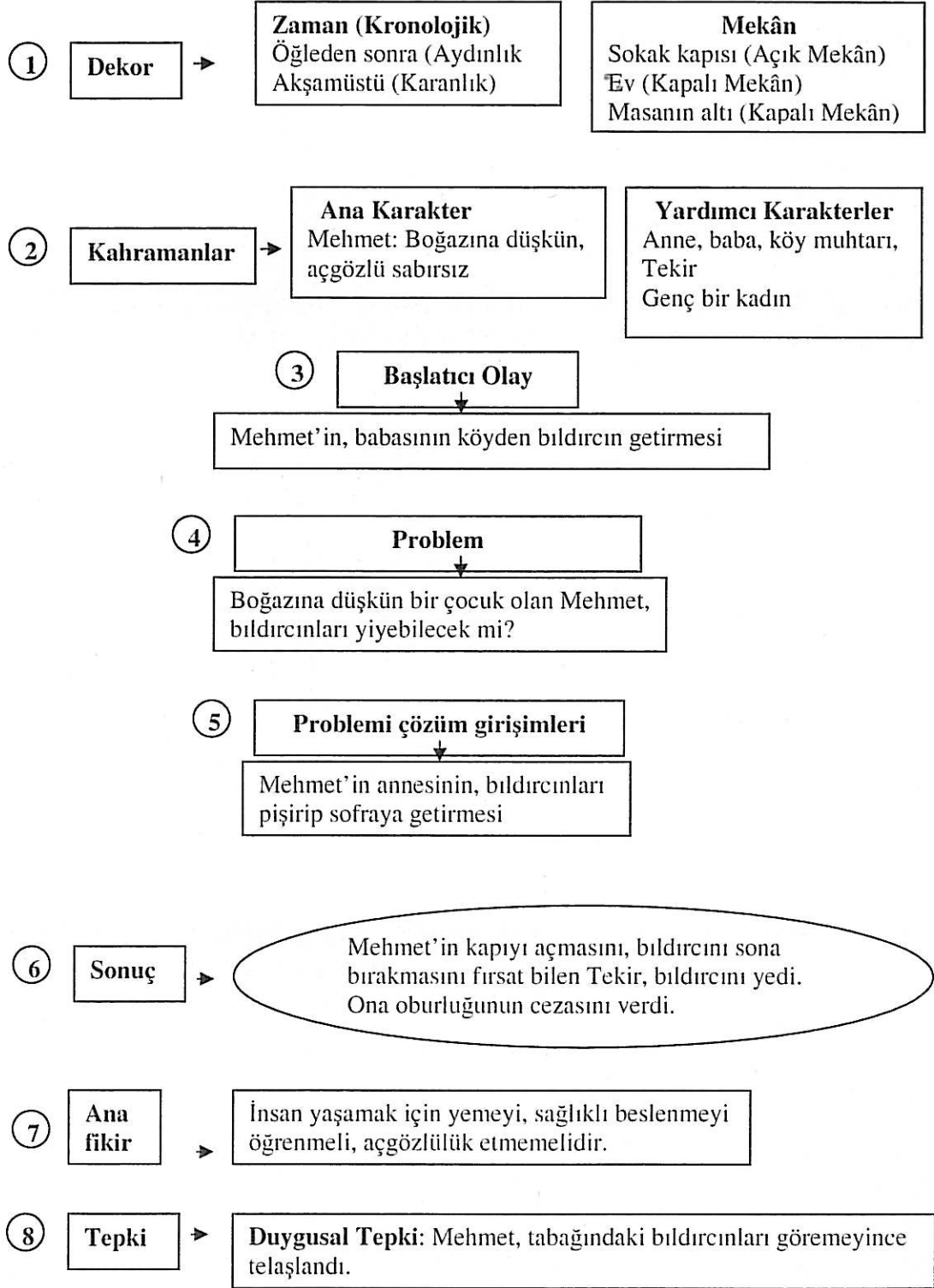
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.65. SEN HERKESİ SEV*

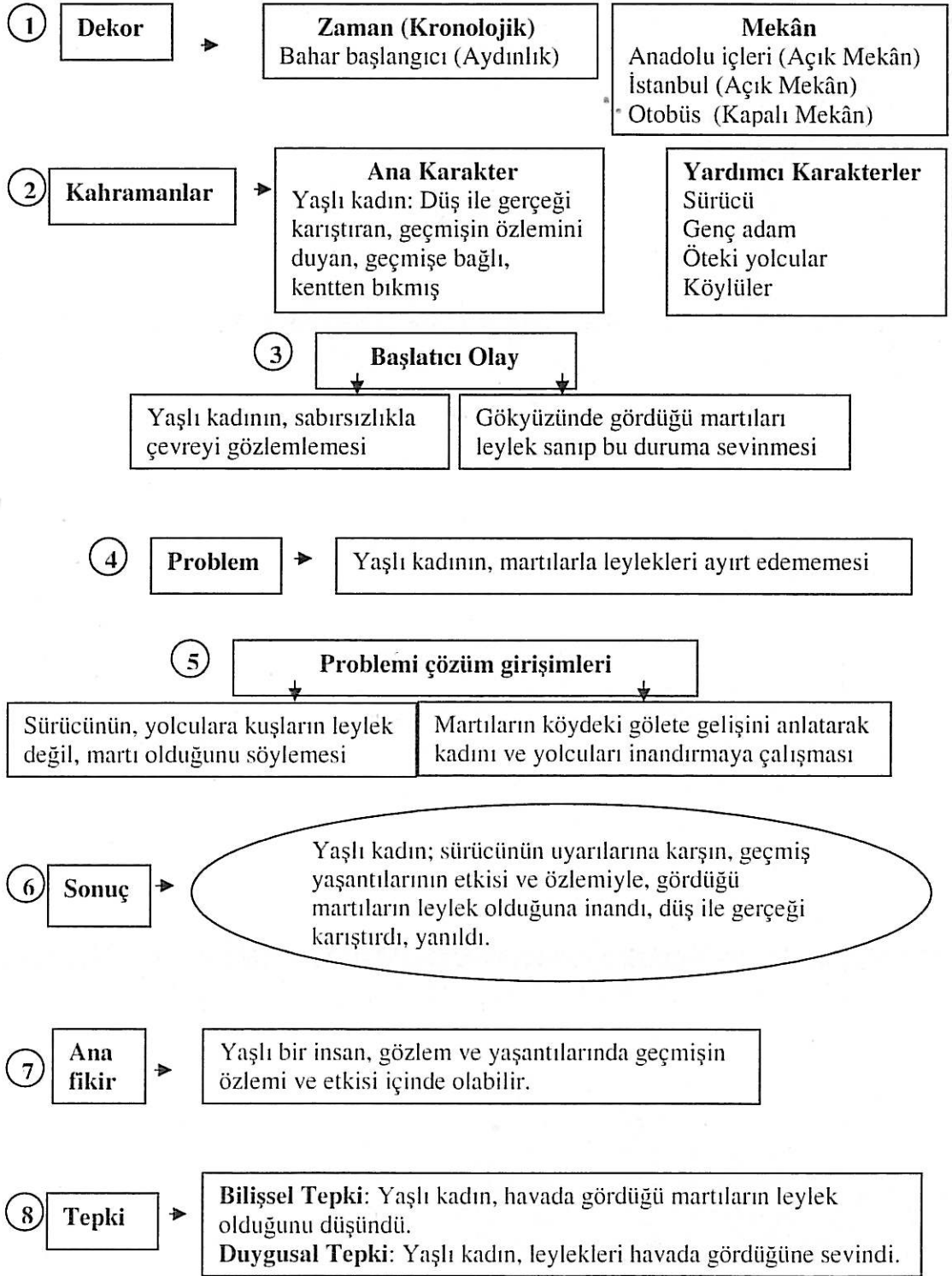
* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.66. OBUR ÇOCUK*

* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

2.1.67. LEYLEĞİ AYAKTA GÖRÜNCE*

* Bu öykü, hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile kurgulanmıştır.

3. İKİNCİ BÖLÜM

3.1. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÖYKÜLERİNDE DEĞER EĞİTİMİ

Değer, insan yaşamına anlam katan, insana gerçek kimliğini kazandıran bir olgudur. Toplumdan topluma farklılık gösteren değerler olsa da genel anlamda değer, evrenseldir. Saygı, sevgi, barış, dürüstlük, dostluk, paylaşma, iyilik, özveri gibi temel değerlere ek olarak “iyi bir yurttaş” olma, “iyi bir insan” olma bilinciyle kendisini yetiştiren kişiler, geleceğin sağlıklı toplumunda söz sahibi olacaktır.

Türkçe Sözlük'te (TDK, 2005: 483) değer, “*bir şeyin önemini belirlemeye yarayan, soyut ölçü; bir şeyin değdiği karşılık, kıymet; bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, paha; yüksek ve yararlı nitelik; üstün, yararlı nitelikleri olan (kimse); kişinin isteyen, gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey*” anlamlarında kullanılmaktadır. **Öncül** (2000: 281), değer kavramını, “*genel olarak bir nesneye, varlığa, faaliyete, ruhsal, ahlaksal, toplumsal açıdan ya da estetik yönden tanınan önem ya da üstünlük derecesi biçiminde tanımlar. Temelde öznel olan değer kavramının kişilere ve durumlara göre değiştiğini; mantıksal, ahlaksal, estetik olarak sınıflandırılabileceğini söyler.*”

Değer eğitimi ise eğitimin vazgeçilmez amaçlarından biridir. İnsanı öne çıkarmakta, onun kimliğine yeni kazanımlar sunmaktadır.

“*Değerler eğitimi bireyin kendi kendini tanımasını, kendi ile uyum içinde olmasını, düşüncü ve hareketlerinde tutarlı olmasını sağlayan özelliklerin kazandırılması için bilinçli ve planlı bir öğrenme ortamlarının oluşturulmasıdır. Değerler eğitimi, öğrencilerin iç motivasyonlarını geliştirmelerine, neyin doğru olduğuna yönelik yorum yapmalarına ve bunu davranışa dökmelerine olanak sağlamasıdır. Değerler eğitiminin temel amacı; çeşitli programlar aracılığı ile, öğrencilere temel insani özellikleri kazandırma, değerlere karşı duyarlılık oluşturma ve onları davranışa dönüştürme konusunda öğrencilere yardımcı olmaktır.*”

“*Değerler eğitimi ile geçmişten gelen ve geleceğe aktarılan kültürel değerlerimizin yaşatılması, benimsenmesi öğrencilerimize bir insan ve bir vatandaş olarak ayrıcalık kazandırarak, kişiliklerini oluştururken önemli yapı taşları olacaktır.*” (<http://www.ulkuulusoy>)

Bu çalışmada **Gülten Dayioğlu**'nun çocuklar için yazdığı öykülerde işlediği değerlerin niteliğine bakılmış, değer eğitimi açısından olumlu bir tutum mu, yoksa

eleştirilen bir tutum mu olduğuna bakılmıştır. Değer, tek başına toplumsal değeri, eğitim değerini, hukuksal değerleri karşılamaz. Bununla birlikte değer eğitimi açısından olumlu ya da eleştirilen tutumlardan söz edilebilir.

3.1.1. DEĞER EĞİTİMİ AÇISINDAN OLUMLU TUTUMLAR

Çocuk, küçük yaşlardan başlayarak eğitilmelidir. Çünkü yaşamın özellikle ilk altı yılı öğrenmenin yoğun olarak geçtiği bir dönemdir. Çocuk, bu dönemin sonunda, toplum yaşamının etkin bir üyesi olur. Okul, çocuğun toplumsallaşmasına ortam hazırlar. Aile, çocuğu güven ve sevgi ortamında büyütmişse okul, bu olumlu değerleri geliştirerek insanlık erdemleriyle donatmalıdır. Bu durum, çocuğun topluma uyum sağlamasını kolaylaştırır. Sonuç olarak çocuk; ailede aldığı eğitimi, okulda, çevrede ve öteki yaşam ortamlarında geliştirerek sürdürür.

Eğitimden beklenenler; çocuğun ilgi, yetenek ve eğilimlerini tanınması, kendi donanımının farkında olması, kendini keşfetmesidir. Çocuk, bu kazanımları edinmek için kitapla etkileşime girer. Bu yönüyle, çocuğun yüreğine ve belleğine seslenen iyi bir çocuk kitabı; onun çok yönlü gelişimini sağlamaya yönelik olmalıdır. Söz gelimi, masal, öykü gibi düş gücünün çağrışımsal zenginlikleri, dilsel becerileri ve çocuk gerçekliği ile kurulmuş bir metin; okuyucunun sevgi, saygı, hoşgörü, paylaşım, yaşama sevinci gibi pek çok değeri tanınmasını sağlar.

Gülten Dayıoğlu, çocuğun eğitimini kendisine dert edinmiş, duyarlı ve sorumlu bir yazardır. Çocuklar için yazmaya başlama nedeni de çocuğun çok yönlü gelişimini sağlayacak kitapların olmamasıdır (Kabacalı, 1993: 57). Bu gerçeklik, **Dayıoğlu**'nun çocuğun eğitime verdiği önemi göstermektedir. Bu çalışmada, çocuk öykülerinden hareketle, yazarın çocukta hangi olumlu değerleri kazandırmaya çalıştığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu sınıflandırma, tamamıyla metne dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Burada keskin çizgilerle değer ayrımı yapılmamış, öykülerde öne çıkan ya da üzerinde durulan konuların işlenişine göre bir düzen oluşturulmuştur. Hiç kuşkusuz, insanı toplumdan, toplumu da insandan ayrı olarak değerlendirmek olanaksızdır.

Aşağıda adı geçen kimi öykülerinde yazar; bireye ve çevreye duyarlılık, hayvan sevgisi, doğruluk-dürüstlük-içtenlik, iyilik-yardımseverlik, aile sevgisi, okul yaşamının değeri, acımanın değeri, arkadaş sevgisi ve paylaşma duygusu, meraklılık-

isteklilik-girişkenlik, tarih bilinci, yurt ve Atatürk sevgisi, doğa sevgisi, çalışmanın ve üretmenin değeri, yaşama sevinci, özverinin değeri, komşuluğun değeri, insan sevgisi ve hoşgörü, olmak üzere çocuğun eğitimi açısından olumlu sayılabilecek değerleri sanat ve eğitimin potasında eriterek okuyucuya sunmaktadır.

3.1.1.1. Bireye ve Çevreye Duyarlık

Kişinin duyguları, yakın ya da uzak çevrede yaşananları algılama yeteneği duyarlılığını ortaya koyar. Bilinçli bir yurttaştan beklenen, yaşadığı çevrede olup bitenlerle ilgilenmek, üzerine düşen görevi yapmaktır. İnsanca duyguların başında gelen duyarlık, önemli bir değerdir.

Azat Kuşu'nda ana karakter İdris, yaşadığı çevreye ve kuşçu çocuğa karşı duyarlıdır. Pazar yerinde yorgun argın yürürken bir çocuğun "Kuş var, kuş... Ötücü kuş var abiler!" (Dayıoğlu, 2006a: 8) diye bağırdığını duyunca ona yaklaşır, kuşla yakından ilgilenir. Kuşkusuz bu, kuş sevgisi ve özgürlük düşüncesi ile hareket eden İdris'in, duyguları algılayabilme gücüyle yakından ilgilidir. Kuşu satın aldıktan sonra beslemeyi düşünse de kalacak yer sorunu olduğu için bundan vazgeçer. "İdris onu avucuna aldı. Kuşun yüreği tıp tıp atıyordu. Önce onu kafese koyup beslemek geldi içinden. Sonra yattığı han odasında, kuş beslemesine izin vermeyeceklerini düşündü. Kuşun yuvada bekleyen yavruları geldi aklıma." (Dayıoğlu, 2006a: 9) sözleri, İdris'in duyarlı olduğunu göstermektedir. İdris, bu duyarlıkla kuşu özgürlüğüne kavuşturmanın en iyi yol olduğunu anlar. Bu, onun iç rahatlığı duymasını sağlar. "Onu salıverdiğim iyi oldu. Kafese tutsak etseydim içim böylesine rahat olmayacaktı. Belki de şu sırada yuvasına ve yavrularına kavuşmuştur, dedi." (Dayıoğlu, 2006a: 10-11) sözleri ile İdris, duyarlılığını davranışa dönüştürür.

Yoğurtçunun Çıngırağı öyküsünde düzenli bir öğrenci olan Satı, annesinin hastalığıyla okulunu aksatmaya başlar. Başta öğretmeni ve sınıf arkadaşları, Satı'nın durumuyla yakından ilgilenirler. Hastanın sağlık durumu sınıfta herkesin ortak derdidir. Satı'nın babasının çıngırak sesleri, hastanın durumunu bildirir. Çıngırağın on kez çalınması hastanın iyi olduğunu, beş kez çalınması ise geceyi iyi geçirmedeğini gösterir. Bu duyarlık, öyküde şöyle yer almaktadır:

“Öğrenciler, Satı’nın babası çingirak çalmaya başlayınca kulak kesiliyor; soluklarını tutarak çingirığın kaç kez çalındığını sayıyorlardı. Çocuklara belli etmeden öğretmen de sayıyordu çingirak seslerini” (Dayıoğlu, 2006a: 21-22)...

Gökçen Kız Çeşmesi’nde bacakları tutmadığı için ayağa kalkamayan Gökçen Kız’a annesi, harmandan buğday sapı getirerek kızının bir işle uğraşıp can sıkıntısından kurtulmasını, zamanını iyi değerlendirmesini amaçlar. Öyküde geçen şu sözler, Gökçen Kız’ın annesinin duyguları algılama gücünün yüksek olduğunu, başka deyişle kızına karşı duyarlı olduğunu göstermektedir:

“Annesi, kızının bu durumuna çok üzülüyordu. Bir gün ona, harmandan bir demet buğday sapı getirdi: - Bunlarla sepet filan ör. İşsizlik can sıkar. Bunalır insan, dedi” (Dayıoğlu, 2006a: 28).

Süs sepeti ve nazarlıklarla başlayan el işleri, yoldan geçen yabancı bir gezginin ilgisini çeker. Kadın, sepeti ve nazarlığı kendisine armağan eden Gökçen Kız’ı parayla ödüllendirir. Burada hem gezgin kadın hem de Gökçen Kız, duyarlı ve emeğe saygılı oluşlarıyla dikkat çekerler. Bu bölümü yazar, şöyle anlatmaktadır:

“- Anlaşılan yabancısın. Hem de bu minik sepeti beğendin, diye gülümsedi. Sonra sepeti kadına verdi. Yabancı kadın parmağıyla işaret edip kapı tokmağındaki nazarlığı da istediğini belirtti. İlgi görmek Gökçen Kız’ı sevindirmişti. Hiç düşünmeden nazarlığı alıp gezgin kadının eline tutuşturdu. Kadın sevinerek arabaya gitti. Sonra para çantasıyla geri döndü. Gökçen Kız: - Para istemez, armağanım olsun, dediyse de kadın avucuna zorla para sıkıştırdı. Sonra saçlarını okşayarak çekilip gitti” (Dayıoğlu, 2006a: 31-32).

Leylek Karda Kaldı’da ana karakter Erdir, temelde duyarlı bir çocuktur. Annesine leylek besleme isteğinden söz eder; ne var ki annesi, uğursuzluk getireceği gerekçesiyle bu öneriyi geri çevirir. Öyküde Erdir duyarlı oluşuyla dikkat çekerken; annesi ön yargılarından sıyrılmadığı için duyarsızdır. Bu durum şu sözlerle öyküye yansır:

“- Bu yıl yavrulardan birini eve alıp beslesek n’olur?

- Sakın ha! Leylekler yuvaya yaklaşının gözünü oyarlar. Leylek yuvasına el sürmek uğursuzluk getirir” (Dayıoğlu, 2006a: 42-43)...

Erdir, duyarlı bir çocuk olsa da annesinin korkusuyla, leylek yumurtalarının sağlam olduğu yalanını söylediği için korku, duyarlığın önüne geçmiştir. Erdir, anne leyleğin sonbaharda öteki leylekler gibi göç etmesini çok ister; kışın soğuklar bastırınca leyleğin yaşamı konusunda Erdir’in kaygıları artar. Erdir ve annesi

arasında geçen şu konuşma, korkunun kısılcacındaki çocuk duyarlığını, ön yargılarının güdümündeki yetişkin duyarsızlığını göstermektedir:

“- Anneciğim, babam çarşıdan dönünce, dışarıya çıkıp leyleği eve alalım, ne dersin?

- Bu tipide yuvaya çıkamayız. Leylek zaten yuvadan ve yumurtalardan ayrılmak istemeyecek. Ola ki üstümüze saldırır” (Dayıoğlu, 2006a: 59)... Erdir’in annesinin ve kasabadakilerin ön yargılara, yanlış inançlara dayalı yaklaşımları, duyarlık geliştirmelerini engellemiştir. Öykünün şu bölümü, kasabadakilerin yaşadıkları çevrede var olan bir soruna karşı duyarsızlığını belirtmektedir:

“- Aman elini sürme! Başına uğursuz işler gelir. Yaşlı kadınlardan biri: - Leyleğin neden göç etmediği anlaşıldı, dedi. Yumurtalardan ayrılmadı. Analık duygusu ağır bastı” (Dayıoğlu, 2006a: 56-57).

Deli Bey'de ana karakter Veli; babasının bütün ilgisine ve çabasına karşın tembel, saygısız, yaramaz, kendini beğenmiş biri olmayı sürdürür. Veli'de babasının duygularını algılama, anlama yetisi gelişmemiştir. Veli ve babası arasında geçen şu konuşma, savurganlıkla gününü gün eden Veli'nin babasına karşı duyarsız olduğunu göstermektedir:

“Oğlum, savurganlıktan vazgeçmezsen, bir gün aç, çıplak, evsiz barksız sokakta kahırsın dedikçe Veli: - Aman, Efendi babacığım. Böyle şeyler düşünerek kendinizi üzmeyin. Sizin dillere destan olmuş varlığınız, benim harcadığım üç beş kese altınla tükenir mi? diye karşılık veriyordu” (Dayıoğlu, 2006b: 7).

Veli, babasının sağlığında ona karşı duyarlı olamamış, ancak ölümünden sonra tavandan dökülen altınları görünce duyarlı olabilmiştir. Duyarlığın gelişmesi için “farkındalık” olmalıdır. Veli'de farkındalık çok geç kazanılmıştır. “Deli Bey bir süre altınların ortasına çökerek hüngür hüngür ağladı. Sonra kendini topladı. Babasının mezarına koştu. ‘Bana yaptığın son iyiliğin değerini bileceğim babacığım.’ diyerek dualar etti.” (Dayıoğlu, 2006b: 12) sözleri, Veli'nin geç kazandığı duyarlık değeridir.

Kara Kedi'de ana karakter Ali ile Gül, hayvan sevgisiyle ve duyarlıkla dolu çocuklardır. Yağmurlu bir günde evlerinin önünde rastladıkları kedi yavrusuna karşı duyarlı davranırlar, onu içeri alırlar. Öykünün şu bölümünde, çocukların yaşadıkları çevrede var olan bir soruna karşı duyarlığı ve hayvan sevgisi sezdirilmektedir:

“Gül sevinçle atılıp kediyi eline aldı. Minicik yüreği, Gül'ün avucunun içinde tıp tıp atıyordu. Ali: - Haydi! dedi kardeşine. Onu eve alalım! Bizim kedimiz olsun. Gül: - Ama ikimizin kedisi olacak. Ali: - Elbette, dedi; durma gir içeri. İslanıyoruz” (Dayıoğlu, 2006b: 37).

Sınıf Geçme Armağanı'nda, sınıfını pekiyi dereceyle bitiren Sinan'la Aykut'un, okulların açıldığı gün sınıf geçme armağanı konusunda yaşadıkları tartışmayı tatlıya bağlamaları anlatılmaktadır. Ana karakter Sinan'la Aykut, birbirlerine karşı duyarlı davranırlar. Birbirlerinin duygularını anlama yetileri gelişmiştir. Her ne kadar karşıt düşüncede olsalar da birbirlerinin görüşlerini anlamaya çalışırlar, farkındalık geliştirirler. Sinan'la Aykut'un tartışmasına katkıda bulunan Sevgi ve Mustafa, duyarlılıklarıyla dikkat çeker. Mustafa, teyzesinin küçük kardeşine bakması için okuldan aldığı kızını düşünür. Sevgi, ders çalışırken yoksul çocukları anımsadığını söyleyerek görüşlerini ortaya koyar. Her iki çocuk da duyarlıklı bir tutum sergiler.

Kır Gezisi'nde duyarlı bir öğretmen, Hakkı ve Turan arasındaki yitik çikolata tartışmasında her iki öğrenciyi de dinler. Turan'ın suçsuz olabileceğini Hakkı'ya iletir. Hakkı'nın Turan'dan özür dilemesini ister. Hakkı, sağlam bir kanıtı dayanmadan arkadaşı Turan'ı suçladığı için duyarsız davranmıştır. Turan; Hakkı'nın suçlamasıyla karşılaşınca ağlar, kendini savunur, duyarlı bir tepkide bulunur. Öyküden alınan şu konuşma, Turan'ın ve öğretmenin duyarlığını ortaya koymaktadır:

“- Çikolata paketinin birini, sen çaldın diyor bana ... - Çikolatayı çalmadım öğretmenim...
- Gördün ya! Çikolatayı çalmış olsaydı cebine ya da çıkımına koyacaktı. Kırdı başka nereye saklayabilir? Haydi arkadaşından özür dile diyerek Hakkı'yı tersledi” (Dayıoğlu, 2006c: 11-13).

İpek'in Doğumünü öyküsünde kıskanç bir çocuk olan İpek'in, doğum gününde annesinin ona aldığı elbiseyi, ablasına sanıp tükenmez kalemle çizmesi anlatılır. İpek, kıskançlığın etkisiyle davrandığı için gerekli duyarlığı sergilememiştir. Buna karşılık annesi, kızının doğum günü için pasta yapar, İpek'e arkadaşlarını çağırmasını söyler, kızına bir armağan alır. Kızına karşı duyarlı bir anne olarak üzerine düşeni yapar.

Korudaki Bebek'te, bebeği evlat edinen Ümit Bey ve eşi duyarlı kişilerdir. Evlat edindikleri Ömer'i öz çocukları gibi severler. Ömer'in öz babası Ali Efendi'yle karşılaştıklarında da aynı duyarlığı şöyle gösterirler:

“- Babacığım Ali Amca'yı özledim. Okula telefon et de beni görmeye gelsin. Zaten o da beni özlemiştir, deyiverdi. İşte o zaman Ümit Bey, baba oğulu bile bile ayırmanın, acımasızlık olduğunun

bilincine vardı. İçi acıyla doldu. Karısı da benzer duygu ve düşünceler içinde kıvranıp duruyordu. Gerçeğin açıklanmasına karşı durmadı” (Dayıoğlu, 2006c: 54).

Benim öyküsünde ana karakterler Aydın ve Ahmet, duyarlı olmalarıyla dikkat çekerler. Aydın’ın eczaneden aldığı merhem köpeğin yarasına sürmesi; Ahmet’in köpeği beslemesi duyarlı davranışlardır. Ne var ki iki arkadaşın bencillikleri, duyarlıklarının önüne geçer. Köpek, hem Aydın’ı hem de Ahmet’i sevmektedir. Bunu davranışlarıyla gösterir. Sevdiği iki insanın dövüşmesine üzülen köpeğin bir daha semte gelmemesi de dikkat çekici bir tepkidir.

Gülünecek Bir Şey mi Var? öyküsünde okul taşıtına yetişmek için acele ve telaşla evden çıkarken değişik renk çoraplar giyen Burcu’nun sınıfta yaşadıkları anlatılmaktadır. Çarpım tablosunu dinlemek için öğrencileri tahtaya kaldıran öğretmen, Burcu’nun isteksizliğinden ders çalışmadığını sanır, ona kızar. Öğretmenin, Burcu’yu dinlemeyip davranışının kaynağına inmeden yargılaması, yerinde bir davranış değildir. Burcu’nun ağlaması üzerine onu yatıştırmaya çalışan öğretmen, pek tutarlı görünmese de yıllar önce benzer bir yanlışlığı kendisinin de yaptığını söyler. Öğrencileri konunun içine çekerek günlük yaşamlarından örnek vermelerini sağlar. Böylece başta öğretmen olmak üzere öteki öğrenciler de duyarlı bir tutum sergilemişlerdir.

Tosçu Kuzu’da simitçi ve köfteci, karabekli kuzuyu ölçüsüz şımartan ve kötü eğiten pişmaniyeciyi uyarır. Bu, duyarlı bir davranıştır. Öyküden alınan şu diyaloglar, simitçi ve köftecinin duyarlılığını; pişmaniyecinin duyarsızlığını ve vurdumduymazlığını belli etmektedir:

“- Kardeşim, bu hayvana kötü huylar aşıyorsun. Bugün sandığı tosluyor. Yarın öbür gün, bizleri de toslamaya başlayacak. O zaman işin tadı kaçacak, dediler. Pişmaniyeci keyifle gülerken eleştiriyi geçiştirdi. - Arkadaş, senin kuzu giderek güçleniyor. Allah vere de birinin karnını deşmese. Vazgeç bu toslaşma işinden. Bu oyununu unuttur şu hayvancığa, dediler. Pişmaniyeci yine güldü: - Yoksa ondan korkmaya mı başladınız? diye eğlendi komşularıyla” (Dayıoğlu, 2006ç: 46).

Kuzunun tos vurmasıyla dereye düşünce aklı başına gelen pişmaniyeci, kuzuyu kesmek ister. Kuzuyu kesilmekten kurtaran simitçinin davranışı başka bir duyarlılık örneğidir.

Minik Tay'da aşırı açlık ve yorgunluktan güçsüz düşen tayın yaşama dönmesi için uğraşan çocuklar duyarlıdırlar. Fırsatçı ve para canlısı at sahibinin, karnı acıkan tayın annesini emmesine izin vermemesi ise duyarsızlıktır.

Arkadaş Edinmek Zor mu? öyküsünde arkadaş edinme konusunda sorun yaşayan Okan'a, annesi ve ablası, arkadaş edinmenin güç olmadığını anlatarak duyarlı davranırlar. Okan'ın sorununa ilgisiz kalmadan onu arkadaşlığa özendirmeleri güzel davranışlardır.

Can Matematiği Sevmiyordu öyküsünde annesi, Can'ın matematikle ilgili yaşadığı sorunlarına, ön yargılarına duyarsız kalmaz. Onu, iki yüz elli gram bamya almak için bakkala göndererek, matematiği yaparak yaşayarak öğrenmesine fırsat tanımıştır. Annesinin Can'a sorumluluk vermesi, matematiği sevdirmeye çalışması duyarlı davranışlardır.

Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı öyküsünde ana karakter Hayri ile kiraz fidanı arasında duyarlıklı bir iletişim söz konusudur. Kiraz fidanı, Hayri'nin hastalığının arttığı günlerde meyve vermez. Hayri tam anlamıyla iyileşince meyve vermeye başlar. Bu durum her ikisinin de duyarlıklarının geliştiğini ortaya koyar. Babası da Hayri'ye kiraz fidanı olarak duyarlı bir tutum sergiler.

Bahar Yağmuru Çabuk Diner öyküsünde, koruda yağmura tutulan çocukların durumuna duyarlı yaklaşan bir öğretmen, şu cümlede anlatılmaktadır:

“İki barınak arasında gidip gelen öğretmen, iliklerine dek ıslandı” (Dayıoğlu, 2006ç: 75).

Çocukların aç susuz beklemeleri, ıslanmaları karşısında sürücüye patlayan öğretmen, duyarlığın etkisiyle şöyle konuşur:

“- Yağmur başlayınca bizi almaya gelmeliydiniz. İnsanlık bunu gerektirirdi. Zavallı çocuklar saatlerdir barakalarda tir tir titiyorlar, diye çıkışmaktan kendini alamadı” (Dayıoğlu, 2006ç: 76).

Sıcak Ekmek'te bencil, çıkarıcı, insanlık erdemlerinden uzak olan Halime Kadın'ın öfkeye kapılarak dilenciye zehirli ekmeği vermesi duyarsızlıktır, kötülüktür. Dilencinin, ekmeği kasabadan uzakta karılaştığı askere vermesi ise duyarlı bir davranıştır. Bu duyarlık, şu cümlelerden anlaşılmaktadır:

“Sen vatan bekçisisin. Yiyeceğimi son lokmasına kadar sana vermekten sevinç duyuyum. Al. bununla karnını doyur, dedi” (Dayıoğlu, 2006e: 12).

Dilek'in Köpeği'nde Kıvırcık adında duyarlı bir köpek bulunmaktadır. Eve temizliğe gelen Safiye'nin, kendisine ve sahiplerine zarar vereceğini sezince

Safiye'yi dikkatle izler. Hanım'ın gerdanlığını alan Safiye'yi evden çıkarken kıştırır. Kuşkusuz bu, duyarlı bir davranıştır. Buna karşılık Safiye ve kocası ise duyarsızlıklarıyla dikkat çekerler.

Kara Kedinin Yavruları'nda Alev duyarlı bir çocuktur. Kedileri çok seven Alev, evin bahçesindeki kedi yavrularını beslemek isteyince babasının sert tepkisiyle karşılaşır. Ne var ki anne kedinin yavrularına bağlılığı, babayı yumuşatır. Farkındalık geliştiren baba, kedileri beslemeye izin verir, duyarlık gösterir.

Fatma Ninenin İneği'nde ineğinin gecikmesi üzerine kaygılanan Fatma Nine, işini yarım bırakıp ineği aramaya koyulur. Duyarlı bir davranış sergileyen Fatma Nine'ye Helvacı Salih ve çevredekiler de katılınca inek kurtulur.

İkizler'de sokakta bilye oynarken tartışıp dövüşen ikiz kardeşlerden Demir'i kurtarmak için Erdir'in kulağını çeken Erol, duyarlı davranmıştır. Gücsüzün yanında olmak istemiştir. Ne var ki kardeşlerin arasındaki duyarlığın ve dayanışmanın gücünü anlaması için onların ortak tepkisiyle karşılaşması gerekecektir.

Mavi Torbada Ne Var? öyküsünde duyarlı bir anne ve baba görülmektedir. Diploma heyecanı içindeki çocuklarının törende giyeceği takım elbise, anne babanın ortak sorunudur. Babası, Turgut için takım elbise parası biriktirir. Anne oğul, takımı satın alırlar; ancak vapurda paket filelerinin karışması her şeyi altüst eder.

Uçurtma'da Tekin'in annesi duyarlı bir kadındır. Arkadaşlarının gitmesiyle Tekin, uçurtmanın iskeletiyle uğraşınca annesi bu davranışı doğru bulmaz. Tekin ise annesinin olmadığı bir gün uçurtmayı bahçede uçurmaya kalkışarak duyarlıktan uzak bir davranış sergilemiştir.

Ak Kuzu'da Şükran, kardeşi Metin'le kış boyunca besledikleri kuzuya karşı duyarlık gösterir. Şükran'ın duyarlığına karşılık, kuzuyu konuklarını ağırlamada kullanacağını açık açık söyleyen bey duyarsızdır.

Cengiz'in Yeni Arkadaşları'nda arkadaşıyla saklambaç oynarken eve yemek yemeye giden Cengiz'in duyarlı davranmadığı görülür. Buna karşılık arkadaşları duyarlık gösterip Cengiz'i ararlar.

Yağmurla Gelen Barış'ta Duran, duyarlı bir çocuktur. Hasan'ın yıldırım düşmesi sonucu devrilen ağacın altında kaldığını anlayınca buna ilgisiz kalamaz. Duran'ın duyarlığı şu sözlerle verilmiştir:

“Duran ok gibi yerinden fırladı. Alev alev yanmakta olan ağaca doğru koştu. İri dallardan birinin altında inlemekte olan Hasan’ı görünce yüreği acıyla doldu” (Dayıoğlu, 2006ğ: 49).

Çok Bilmiş Köpekler’de, Bilge Hanım ile köpekleri Sarı ve Tarçın arasında duyarlıklı bir iletişim görülmektedir. Bilge Hanım, köpeklerini iyi bir biçimde eğitir.

İlginç Bir Leylek Öyküsü’nde Doktor Namık Bey, birçok güzel özelliğinin yanı sıra duyarlı bir kişidir. Tatilini geçirirken evinin bahçesinde karşılaştığı yaralı leylekle ilgilenmesi, onun duyarlık yönü gelişmiş biri olduğunu gösterir.

Zehra Hanım’ın Can Yoldaşı öyküsünde Zehra Hanım’la Mercan adlı kedisi arasında duyarlıklı bir iletişim söz konusudur. Zehra Hanım, Mercan’ı sevgiyle eğitir. Mercan, sahibi öldükten sonra bile evde kalmayı sürdürür. Bu, duyarlı bir davranıştır.

Kör Memeli Kara Koyun’da Medine Hanım, kaya kovuğunda bulduğu yaralı koyuna karşı duyarlı yaklaşır. Dağdan dönerken rastladığı koyunun yaralı olduğunu anlayınca yükünü bırakıp koyunu sırtlar. Kuşkusuz bu, duyarlığın göstergesidir.

Bostan Beygirinin Belleği’nde duyarlı bir hayvandan söz edilmektedir. Trombon çalmaya düşkün olan Hasan Bey, apartmanda bu işi sürdüremeyince dedesinin Kozyatağı’ndaki bağına gider. Süvari marşı çaldığı gün kapıda öfkeli kişileri görür. Adamların öfkelenme nedeni; bağın bitişiğindeki bostan kuyusunun çarkını döndüren, uzun yıllar süvari birliklerinde bulunmuş bir atın, marşı duyunca tırıs kalkıp bostanı sellerin kaplamasıdır. Burada geçmiş günlerine dönen at, duyarlık göstermiştir.

Dut Kuşlarının Öyküsü’nde dut kuşlarının, her ortamda ve her koşulda aralarındaki bağın, dayanışmanın güçlülüğü anlatılmıştır. Dut kuşlarının bağı bahçeyi sardığı günlerde çaresiz kalan Halime Kadın, işini bitirdikten sonra eve yaklaştığında yüzlerce kuşun evi sardığını görür. Evin avlusunda, üç ölü kuşu süzen kedisiyle karşılaşır. Ölü kuşları ileri atınca kedi ayaklanır. Dut kuşları kediyi kıstırır. Halime Kadın, kedinin yaşamını güçlülle kurtarır. Burada, dut kuşlarının bağlılığı, duyarlığı dikkat çekmektedir.

Sarı Kız’da duyarlığı, uysallığı ve yeteneğiyle herkesin beğenisini kazanan bir kedinin gözden düşmesi anlatılır. Çocukları olmadığı için bütün sevgisini muhabbet kuşlarıyla paylaşan Fatoş Hanım ve eşinin yaşamı, Hamdi Bey’in işe

giderken bulduğu kedi yavrusuyla değişir. Fatoş Hanım ve komşuların gözdesi olan kedi, duyarlık yönüyle gelişmiştir. Fatoş Hanım'la eşi kavga ettiğinde yemek yememesi, Öğretmen Fatoş Hanım'ı sabah uyandırması, trafik kurallarını öğrenmesi, Fatoş Hanım'dan annesine haber iletmesi, bakkal kasap işlerini yapması duyarlığını, uysallığını ve yeteneğini göstermektedir. Sarı Kız evdekilerin bütün uğraşlarına karşın muhabbet kuşlarını benimsemez, onları parçalar. Aşırı bir duyarlık ve kıskançlık gösteren Sarı Kız'ı Fatoş Hanım sert biçimde azarlayınca kedi bir daha eve gelmez. Sarı Kız duyarlıklı bir tepkide bulunmuştur.

Arkadaşım Hacer'in Köpeği'nde, yazar ve arkadaşı Hacer'in evcil hayvanlara duyduğu yakınlık ve aralarındaki duyarlıklı iletişim görülmektedir. Çocukluğunda tifoya yakalanan Hacer'in çok sevdiği köpeğiyle kurduğu duyarlıklı iletişim yardımıyla hastalığından kurtulması dikkat çekicidir. Bu bölüm, metinde şöyle geçmektedir:

“Günlerdir ilk kez konuşuyordu. Herkes, şaşkınlık içinde başına toplandı. Hacer'in gözleri açılmıştı” (Dayıoğlu, 2006: 30).

Topal İnek'te; ilgi, özveri ve sevgiyle yaklaşılan bir ineğin sahibine bağlılığı anlatılmaktadır. Küçük yaşta evlenen Güllü, çocuğu olmadığından sevgisini hayvanlara verir. Baba evinin armağanı buzağıyı sevgiyle büyütür. Alaca adındaki buzağının ayağı kırılınca, kaynatası onu kesmek ister. Güllü yalvarınca ineği komşu köyden birine satar. İnek, sabaha karşı Güllü'nün evine döner. Güllü Alaca'yı içeri alır. Burada Güllü'nün Alaca'yla kurduğu duyarlıklı iletişim dikkate değerdir.

Güllü'nün Doru'su, Topal İnek'in devamı özelliğini taşımaktadır. Hayvan dostu Güllü'nün atının doğurması, Alaca'nın acısını biraz olsun dindirir. Güllü, Doru Kız dediği minik tayını sevgiyle büyütür. Güllü'nün eşi, öküzün hastalanmasıyla Doru Kız'ı harmanda dövene koşar. Doru Kız sapları dışarı atınca adam, atın canını acıtır. Doru Kız döveni parçalayıp Güllü'nün eşini de yaralar. Bunun üzerine Güllü, köyden gelerek Doru Kız'ı bulup yatıştırır, komşulardan aldığı dövenle de çevredekilerin şaşkın bakışları arasında döveni sürer. Burada Güllü'nün Doru Kız'la kurduğu duyarlıklı bir iletişim söz konusudur.

Onurlu Panço'da; eski, görkemli günlerinden çok uzak olan, yaşlanmış bir av köpeğinin onurunu koruma çabası anlatılmaktadır. Av hazırlığına çıkan Ata Bey'in, yaşlanmış köpeği Panço'yu götürmek istemeyişi, ancak onun onurunu

düşünerek yanına alması duyarlı bir davranıştır. Ata Bey, yaralı bir domuzu vurmaya çalıştığı anda Panço ileri çıkar, domuza saldırır; ne var ki domuz onu öldürür. Burada Panço'nun olağanüstü bir duyarlılıkla sahibine bağlılık göstermesi dikkat çekmektedir.

Hüseyin'in Kuzusu'nda bir çocukla kuzu arasında yaşanan dostluğun, iyi düzenlenmemesi, sınırın korunmaması yüzünden ayrılıkla sonlanması anlatılmaktadır. Yazar, Bozcaada'da balıkçı lokantasında yemek yerken bir evin direğine bağlanmış sevimli bir kuzu görür ve kuzunun sahibiyile tanışmak ister. Lokanta sahibi, torunu Hüseyin'le kuzu arasındaki duyarlıklı iletişimi anlatır. Ne var ki bu duyarlıklı iletişim, çocukla kuzu arasındaki ilişkinin iyi düzenlenmemesi yüzünden baltalanır ve ayrılıkla sonlanır.

Çalınan Köpek'te akıllı ve duyarlı bir köpeğin kaybolması ve gerçek sahibinin bulunması anlatılır. Reks, semtte dolaşan sütçünün sesini duyarak bulunduğu yeri bildirir. Bu duyarlık, köpeğin kurtulmasını sağlar.

Kumluktaki Yavru Martı'da deniz kıyısında gördükleri martının yaralı olduğunu düşünen çocuklar duyarlıdırlar. Bu duyarlık, öyküdeki şu cümlelerde görülmektedir: "En iyisi dedi, birimiz elimize alıp yarasının yerini bulalım. Evdekilere danışır, merhem filan süreriz. Kırığı çıktığı varsa sarar sarmalarız" (Dayıoğlu, 2006i: 7). Çocuklar göğe saldıkları martının kumluğa konduğunu görünce ona su, yiyecek verirler. Kuşkusuz burada çocuklar, duyarlıklarını davranışa dönüştürmüşlerdir. Anne martı ve öteki martılar, yavru martı için kaygılanırlar. Ama onların bu duyarlılığını, yavru martı taşımaz. Tembellik ve hazır iyiciliği seçmesi, sonunu getirir.

Sen Herkesi Sev'de aynı apartmanda birbirinden habersiz yaşayan iki ailenin bir gezi sırasında tanışmaları, sevginin sınır tanımaz, kuşatıcı yönünü kavramaları anlatılır. Ana karakter Barış, duyarlı bir çocuktur. Gezi sırasında güvertede üç yaşındaki bir çocuğu merdivenlerden düşmekten kurtarır. Barış'ın duyarlı davranışı şu cümlelerden anlaşılmaktadır:

"Hemen telaşla koştu, onu kucağına aldı. Çocuğun üst güverteye çıktığında kurtarma sandallarının bulunduğu yerden ya da başka aralıklardan denize düşebileceğini hatta demir merdivenlerden bile yuvarlanabileceğini düşünmüştü" (Dayıoğlu, 2006i: 36-37).

Barış'ın annesi de duyarlı bir kişidir. Oğluna sevginin evrenselliğini, kuşatıcılığını anlatır. Annesi, oğlunun Türkiye haritası yaparken Ege kıyılarını tek çıkıntı durumuna getirmesine duyarlı bir karşılık verir:

“O sırada Barış, Ege kıyılarını çiziyordu. Bir an eli kaydı. Kalemın ucuyula üç burnu birleştirip tek bir çıkıntı durumuna getirdi. Annesi telaşla atıldı: - Dikkat et oğlum. Kalemın ucuyula yok ettiğin üç burun yüzyıllardır uğruna kan dökölüp can verilerek, yurt edinilmiş topraklardır. Haritadaki tek noktalık toprağın bile değeri büyüktür. Bunu gözden kaçırmamalısın” (Dayıoğlu, 2006i: 31).

Leyleği Ayakta Görünce öyküsünde sıla özlemi çeken ve kent yaşamından bunalarak doğup büyüdüğü köye giden yaşlı bir kadının otobüsten dışarıyı izlerken gördüğü martıları leylek sanması, buna çok sevinmesi anlatılır. Sürücü, yaşlı kadının yanılığını gidermeye çalışır. Kadının yanındaki genç adam, onun düşsel evrenini bozmak istemez, leyleklerin erken geldiğini söyler. Burada genç adamın duyarlı bir davranış sergilediği söylenebilir.

3.1.1.2. Hayvan Sevgisi

Hayvanlar, insanın yeryüzüne ayak basmasından beri varlıklarını korumaktadır. Karada, denizde, havada yerin derinliklerinde görülen hayvanlar ile insanlar arasındaki ilişkiler sürmektedir. Hayvanın eti, sütü, derisi, yumurtası, iş gücü özelliği, insanın ondan yararlanma biçimini belirlemiştir.

Türkler tarih sahnesinde görölmeye başlayalı beri iki hayvan, dikkat çekici bir biçimde yaşamlarında önemli rol almıştır: kurt ve at. Türk, kurtla o denli yakındır ki destanların adında kurt vardır. At ise Türkistan topraklarından Anadolu’ya dek uzanan yolculukta Türk insanının aile yaşamının bir üyesi olagelmiştir.

Gülten Dayıoğlu, birbirinden ilginç hayvan öykülerine yer verdiği *Yaşanmış Hayvan Öyküleri 1-2* adlı eserlerine başlarken insanoğlunun geçmişten beri hayvanlara büyük bir ilgi duyduğunu, mağara duvarlarına çizilen resimlerin bunun kanıtı olduğunu, başlangıçta beslenmeye dayanan insan-hayvan ilişkilerinin zamanla duygusal ve zihinsel iletişime dönüştüğünü belirtmektedir. Yazar, Mısır gezisi sırasında kutsallaştırılmış hayvanların -inek, buzağı, kedi, köpek, kuş, böcek gibi- Firavun mumyalarıyla iç içe olduğunu söylemektedir.

Yazar, yaşanmış ya da yaşanmakta olan hayvan öykülerinin, bir araya gelen birkaç kişinin söyleşilerini tatlandırmasından ötürü hayvan öyküleri derlemeye giriştiğini anlatmaktadır. Yaşanmış hayvan öykülerinin sevgi, duyarlılık, özveri, bağlılık, duygu ve zihin iletişimiyle örüldüğünden söz etmekte ve özellikle “sevgi”

kavramını vurgulamaktadır.

“İnsanlarla hayvanlar arasında geçen güzel ve anlamlı serüvenlerin tek kaynağı SEVGİ bence. Zaten bu öyküleri anlatanlar, gerçekten yürekleri sevgiyle yüklü kimseler. Katı yürekli, sevgi yoksunu insanların, bu tür serüvenleri yaşayabilmeleri olanaksız. Kısacası insanla hayvan arasındaki ilişki, ilk olarak sevgiyle başlıyor. Dinlediğim tüm öykülerin tek ortak noktası, SEVGİ oluyor. Kimi zaman bu sevgi, acıma duygusuyla birlikte oluşuyor” (Dayıoğlu, 2006h: 9).

Son olarak yazar, çıkara dayanmayan sevgi, saygı, özveri, acıma gibi kavramların, insanın yaşamındaki yoğunluğunun azaldığından yakınmakta, yaşanmış hayvan öykülerinin insanı insan yapan bu yüce kavramları çok güzel vurguladığını belirtmektedir.

Gülten Dayıoğlu, Yaşanmış Hayvan Öyküleri 1 adını taşıyan kitabın ilk öyküsü **Çok Bilmiş Köpekler**'de, köpeklerin eğitimindeki incelikleri çok iyi bilen ve uygulayan Bilge Hanım'ın, köpekleriyle kurduğu olağanüstü iletişimi anlatmaktadır. Yazarın yaşanmış hayvan öyküleri derlediğini öğrenen dostu, yazarı telefonla arayarak onu komşusunun çok bilmiş köpekleriyle tanıştıracakını söyler. Köpeklerin sahibi Bilge Hanım, yazarın girişimini över, sevgiye ve özveriye dayalı insan-hayvan ilişkilerinin insanlara model olacağını belirtir. Bilge Hanım'la söyleşen yazar, Sarı ve Tarçın adlı köpeklerle tanışır, onlarla ilgili öğrendiği bilgiler ve gördükleri, yazarı şaşırtır. Köpeklere “Merhaba” deyip elini uzattığında köpeklerin patilerini uzatması; Bilge Hanım'ın onlara dondurma yedirmesi; çilek, simit, çikolata yediklerini öğrendiği köpeklerin, Bilge Hanım'ın yaptığı her türlü yemeği yemesi; yemek sonunda ağzını sabunlu bezle silmesi; hastalanan Sarı'nın şurubun zamanını Bilge Hanım'a anımsatması; Bilge Hanım'ın köpekleri banyoda yıkaması; banyodan sonra yataklarına uzanan köpeklerin, arabanın korna sesiyle kalkıp kapı aralığında Bilge Hanım'ın eşini beklemeleri Bilge Hanım'la köpekleri Sarı ve Tarçın arasında temeli sevgiye dayanan olağanüstü güzel iletişimi göstermektedir.

İlginç Bir Leylek Öyküsü 'nde ana karakter Doktor Namık Bey, yüreğindeki sevgi pınarıyla yaralı bir leyleğin iyileşmesini sağlar. Ege'deki tatil kasabalarından birinde tatilini geçirirken evinin bahçesinde karşılaştığı yaralı leyleğin bacağı sarar. Doktorun özel bakımı, ilgisi, çevredeki insanların da sevgisiyle leyleğin kırık bacağı iyileşir. Leyleğin iyileşmesinde doktorun bakımı önemli rol oynamıştır; bununla birlikte daha da önemlisi doktorun ve çevredekilerin, ona duyduğu sevgidir. Leyleğin

gidişine üzülen doktor, iki yıl sonra evin bahçesinde aynı leylekle ve onun yaralı arkadaşıyla karşılaşır. Olan bitene şaşırarak doktor, yaralı leyleği de iyileştirir. Bu ilginç olayda doktor, sevginin gücüne inanarak amacına ulaşmıştır.

Gülten Dayıoğlu'nun İlginç Bir Leylek Öyküsü ile Leylek Karda Kaldı öyküsü arasında hayvanlara karşı bakış açısı farklılığı dikkat çekmektedir. **Leylek Karda Kaldı** öyküsünde, leylek yumurtasına el sürmenin uğursuzluk getireceği inancı, yararsız gelenek ve batıl inançların etkisindeki bir anne tarafından dile getirilir. **İlginç Bir Leylek Öyküsü**'nde ise yaralı bir leyleğin bacağı iyileştiren ve ona şefkatle yaklaşan Doktor Namık Bey, bilinçli bir hayvan sevgisi ile görülmektedir. Yazarın **Leyleği Ayakta Görünce** öyküsünde ise İstanbul'dan kalkan bir otobüsle Anadolu'daki köyüne giden yaşlı bir kadının gökyüzünde gördüğü martıları leylek sanması ve bunun sonucunda yaşadığı mutluluk anlatılmaktadır. Burada bir yanılısına kaynaklı da olsa leyleğe duyulan sevgi söz konusudur.

Zehra Hanımın Can Yoldaşı adlı öyküde, Mercan adındaki kedisiyle sevgiye ve bağlılığa dayanan, duyarlıklı bir iletişim kuran Zehra Hanım'ın yaşamı anlatılmaktadır. İki katlı ahşap evinde Mercan ile birlikte yaşayan Zehra Hanım, onu çok sever. Bayramlarda patilerine kına yakması, düğüne süsleyerek götürmesi, bu sevginin ve iletişimin sıra dışı durumlarını gösterir. Zehra Hanım'la Mercan arasındaki sevgi bağının dayanıklılığını gösteren ilk olay, kasabadan yüz kilometre uzak bir yere bırakılan Mercan'ın, üç gün sonra bitkin durumda eve dönmesidir. Bu ilginç olaydan sonra -Mercan'ı hiç sevmeyen Zehra Hanım'ın kocası bile- Mercan'a dokunmaz. İkinci olay ise Zehra Hanım'ın ölümünden sonra unutulmuş Mercan'ın evde köpük kusarken bulunmasıdır. Mercan'ın bu tutumu, canını kurtarabilecekken evde kalmayı seçmesi, sevgi ve vefa örneği olarak karşılanır. Bu öyküde, hayvan sevgisi, duyarlıklı iletişimle büyük bir bağlılığa dönüşmüştür.

Kör Memeli Kara Koyun'da ana karakter Medine Hanım; yoksulluğunu dert etmeden, ot, odun, tarla, bahçe işlerini canla başla yapar. Bir gün dağdan gelirken kaya kovuğunda can çekişen yaralı bir koyun görür, ona ilgi ve sevgiyle yaklaşır. Yaralı koyun iyileşir; ne var ki bir memesi kör kalır. Gözü gibi baktığı koyun, baharda iki yavru doğurur. Öyküden alınan şu bölüm, Medine Hanım'ın zamanla sürüye dönüşen koyunları sevgiyle, içtenlikle, emekle büyüttüğünü göstermektedir:

"Medine, kuzular analarından doğar doğmaz onları sevip okşar, elleriyle beslermiş. Hatta her

birine neşeli adlar takarmış. Fırsat buldukça onlarla oynarmış. Kuzular da kendisini pek severmiş. Medine otlığa koyun sağmaya gidince, bir iki koyunun adını söylemiş. Onlar hemen sürüden ayrılmış. Tabi ötekiler de peşlerine takılmış” (Dayıoğlu, 2006h: 52).

Yüreğindeki sevgi pınarını koyunlarına sunan Medine'nin, kendisini çekemeyenlerin sözlerine alınmadan “Ben onları seviyorum, onlar da beni.” (s. 53) demesi sevginin gücünü gösteren güzel bir örnektir.

Sıcak Yürekli Ceylan'da ana karakter Sacide Hanım, gerçek bir hayvan dostudur. Yaşamının kırk yılı hayvan beslemekle geçen Sacide Hanım'ın, çocuklarının da evlerinde kedi köpek beslemesi, sevgi eğitiminin ailedeki güzel bir örneği sayılabilir. Sacide Hanım; yazara evde hayvan beslemenin güçlüklerini anlatır, eğitimin ön koşul olduğunu vurgular. Sacide Hanım beslediği hayvanların bakımına, eğitimine çok özen gösterir. Karam adındaki kedinin, apartmana alınan yeni kapıcının hırsız olduğunu çıkarması; Ceylan adlı duyarlı köpeğin, öksüz kedi yavrularına anne sıcaklığını duyumsatması; Duman adlı duyarlı köpeğin, evin yaşlı dedesinin ölümüne kadar yanından ayrılmaması; Duman'ın torunu Gümüş'ün trafik kurallarını öğrenmesi, kalabalık yerde Sacide Hanım'a, tasma takmayı anımsatması hayvan sevgisinin eğitimle ulaştığı boyutları göstermektedir.

Sarı Kız'da Fatoş Hanım ve eşi, çocukları olmadığı için bütün sevgilerini muhabbet kuşlarıyla ve Sarı Kız adını verdikleri kedi yavrusuyla paylaşırlar. Fatoş Hanım'ın eşi Hamdi Bey'in, bir sabah işe giderken bulduğu Sarı Kız, ailenin ve komşuların gözdesi olur. Sarı Kız'ın Fatoş Hanım'la eşi kavga ettiğinde yemek yememesi; öğretmen Fatoş Hanım'ı sabah uyandırması; trafik kurallarını öğrenmesi, Fatoş Hanım'dan annesine haber iletmesi; bakkal kasap işlerini yapması; duyarlılığını, yeteneğini ve uysallığını gösterir; ne var ki Fatoş Hanım'ın, Sarı Kız'la muhabbet kuşları arasındaki uzlaşmazlığı çözmemesi -Sarı Kız'ın muhabbet kuşlarını parçalaması- sevginin kırılma noktasını oluşturur. Sarı Kız'ı sert biçimde azarlayarak dışarı atan Fatma Hanım, yaptığına pişman olur; ancak Sarı Kız bulunamaz. Bu olay, hayvan sevgisinin dengeli ve ölçülü olması gerektiğini göstermektedir.

Arkadaşım Hacer'in Köpeği öyküsünde yazarın çocukluk arkadaşı Hacer'in, yakalandığı ağır bir hastalığı, köpeği ile arasındaki sevgiye ve bağlılığa dayalı iletişimle yenmesi anlatılmaktadır. Tifoya yakalanan Hacer'den herkes umudunu keser. Hastalık süresince avluda bağlı kalan köpek, eve dolan kadınların

engellemelerine karşın Hacer'in odasına girer. Günlerden sonra ilk kez konuşan Hacer, köpeği dışarı atmalarına izin vermez. Bu ilginç olaydan sonra Hacer iyileşir. Avluda bağlı duran köpeği, Hacer'in babası salıvermiştir. Kızı Hacer ile köpek arasındaki sevgi bağının güçlülüğünü anlamıştır. *Bu öykü, yazarın çocukluk yıllarıyla ilgili ipuçları vermektedir. Masal söyleşmek ve evcil hayvan beslemek, yazarın çocukluk döneminin önemli özellikleridir. Yazar, bu özelliklerini şu cümlelerle dile getirmektedir:

“Biz çocuklar, sokakta oynayarak ya da masal söyleşerek gün doldururduk. Evcil hayvanlara olan yakınlığımız, bağlılığımız, bugünkü çocuklarımızdan kat kat fazlaydı” (Dayıoğlu, 2006: 23).

Topal İnek'te ana karakter Güllü, gerçek bir hayvan dostudur. Çocuğu olmadığı için sevgisini hayvanlara veren Güllü, baba evinin armağanı buzağıyı sevgiyle büyütür. Semiz bir inek olan Alaca'nın ayağı kırılınca Güllü'nün kaynatası onu kesmek ister. Alaca'yı çok seven Güllü, buna izin vermez. Komşu köyden gelen bir alıcı, Alaca'yı alıp götürür. Alaca'nın gidişine Güllü, çok üzülür. Güllü ile Alaca'nın arasındaki bağın güçlülüğünü ortaya koyan olay, Alaca'nın sabaha karşı Güllü'nün evine dönmesidir. Bu şaşırtıcı olay, sevginin ve bağlılığın güzel bir örneğidir.

Güllü'nün Doru'su öyküsünde hayvan dostu Güllü'nün, atının doğurmasıyla Alaca'nın acısını biraz olsun unuttuğu görülür. Güllü, Doru Kız dediği minik taya sevgiyle yaklaşır. Doru Kız da Güllü gibi, sevginin dilinden anlar. Baskıyla, dayakla yola gelmez. Yazar, bunu şöyle anlatmaktadır:

“Gerçekten, Güllü'ye zorla, dayakla, çomakla, gözdağı vererek hiç kimse bir şey yaptırılmazmış. Güllü'nün Doru'su da aynen onun gibiymiş. Güzellikten, tatlı dilden, sevilip okşanmaktan hoşlanırmış. Bu yolla en ağır işlerin, gülle gibi yüklerin üstesinden gık demeden gelirmiş” (Dayıoğlu, 2006: 43).

Gerçek bir hayvansever olan Güllü'ye karşılık eşi hayvanları robot gibi gören biridir. Doru Kız; onu baskıyla, dayakla dövene koşan Güllü'nün eşini dinlemeyip dövni parçalar, adamı da yaralar. Köyden gelen Güllü'nün Doru Kız'ı bulup yatıştırmasının, komşudan aldığı dövnele şaşkın bakışlar arasında dövni sürmesinin temel nedeni Güllü'nün hayvan sevgisidir. Güllü sözlerini şöyle bitirir:

“Hani bir laf vardır. Toprağa bakarsan bağ, bakmazsan dağ olur derler. Hayvanlar içinde bu

böyledir. Hayvanını seversen yar, sevmezsen el olur” (Dayıoğlu, 2006ı: 46).

Onurlu Panço’da ana karakter Ata Bey ile Panço adlı köpek arasında sevgiye ve bağlılığa dayanan güçlü bir iletişim söz konusudur. Panço; geçmişi çok başarılı ve tehlikeli av serüvenleriyle dolu, yaşlı bir köpektir. Av hazırlığına çıkan Ata Bey, yaşlı köpeği Panço’yu götürmek istemese de köpeğin eski, görkemli günlerini, onurunu düşünerek onu kamyonete alır. Ata Bey’le Panço arasında sevgi ve bağlılığın doruk noktası; Ata Bey’in yaralı bir domuzu vurmaya çalıştığı anda Panço’nun ileri çıkıp domuza saldırması, domuzun onu öldürmesidir. Ata Bey, Panço’ya bağlılığını ve sevgisini Tekirdağ çevresine gittiğinde mezarını ziyaret ederek gösterir.

Hüseyin’in Kuzusu öyküsünde ana karakter Hüseyin; yetim kuzuyu içtenlikle sever. Ne var ki kuzunun şımarıklığı ve yaramazlığı sonucunda yanlış sevgi ve tutum yüzünden Hüseyin’le kuzu arasında ayrılık kaçınılmaz olur. Birbirine sevgiyle bağlanan bu ikili, iyi düzenlenmemiş bir ilişkinin kurbanı olur. Bu öykü; okuyucuya hayvan sevgisinin, öteki sevgilerde olduğu gibi, dengeli, düzenli ve ölçülü olması gerektiği düşüncesini kavratır.

Çalınan Köpek’te akıllı ve duyarlı bir köpek olan Reks, Güzin Hanım’ın sevgisi ve eğitimi ile olağanüstü anlayış ve kavrayış yeteneği kazanır. Semtte kaybolan Reks, sütçünün sesini tanıyarak bulunduğu yeri bildirir. Sütçü, durumu Güzin Hanım’a anlatınca polis, Güzin Hanım’la hırsızın yüzleştirir. Reks’in, Güzin Hanım’ın arkadaşı Hatice Hanım’ı çağırmasıyla hırsızın kimliği ortaya çıkar. Reks’in iyi eğitilmiş, sevgiyle büyütülmüş olması, böylesine güç bir durumdan kurtulmasını sağlamıştır.

Gülten Dayıoğlu’nun, *Yaşanmış Hayvan Öyküleri 1-2* kitaplarında yer alan öyküleri dışında öteki kitaplarında geçen kimi öykülerinde de hayvan sevgisi değerini işlediği görülmektedir.

Azat Kuşu’nda birçok güzel özelliği bulunan ana karakter İdris’in, başka bir özelliği de hayvan sevgisidir. İdris, pazar yerinde dolaşırken karşılaştığı çocuğun kuş sattığını öğrenince bütün ilgisini ve sevgisini kuşa gösterir. “İdris, çocuğun avucundaki kuşa dikkatle baktı: -Ne güzel bir kuş, başı kınalı, kanatları alacalı...” (Dayıoğlu, 2006a: 8) sözleri, İdris’in hayvan sevgisi ile açıklanabilir. Ayrıca bu konuşmada, İdris’in bakış güzelliği de dikkat çekicidir.

Kara Kedi'de ana karakterler Ali ile Gül, yürekleri hayvan sevgisiyle dolu çocuklardır. Yağmurlu bir günde evlerinin önünde karşılaştıkları kedi yavrusunu eve alıp anne babalarına beğendirmeye çalışmalarının temelinde kediye duydukları içtenlikli sevgi yer almaktadır. Öykünün şu bölümünde çocukların kediye duyduğu sevgi anlaşılmaktadır:

"Annesi sözünü kesti: - Ve hemen eve aldınız değil mi? Gül: - Evet anneciğim. Öyle sevimli ki... Görsen sen de seversin onu... Ali atıldı: - Ama çok akıllı, ne söylersek anlıyor. Bizi çok seviyor. Biz de onu seviyoruz" (Dayıoğlu, 2006b: 39-40).

Ali ile Gül'ün kediye duydukları sevgiyi geç de olsa anlayan anne, sevginin gücüne karşı direnmez. Bunu şu sözlerle dile getirmektedir:

"...Yavru kediye çok sevdiğinizi anladım, bu nedenle suçunuzu bağışlıyorum. Onu sokağa atmayacağım. Gerçekten sevimli ve akıllı bir yavru, dedi" (s. 45).

Kara Benekli Kuzu öyküsünde ana karakter Emine Nine, Karabenek adındaki kuzusunu aşırı ilgi ve ölçsüz sevgi sonucu şımartır. Bu bilinçsiz sevgi, kuzunun şımarıklığının gerekçesi durumundadır. Bu öyküde Karabenek'in annesi, yavrusuna duyduğu sevgiyi koçla canı pahasına mücadele ederek gösterir.

Küskün Ayıcık'ta ana karakterler Demir Bey'le minik ayı yavrusu arasında sevgiye ve bağlılığa dayanan içtenlikli bir iletişim söz konusudur. Ancak bu dostluk ve sevgi bağı, dengeli ve ölçülü davranmama yüzünden kopar. İşçiler arasında güreş tutmaya varan bir ölçsüzlük başlar. Şemo adındaki ayı, kampın yeni işçisiyle de güreşmek isteyince korkup can derdine düşen işçi, Şemo'nun canını yakar. Şemo da işçiyi kaldırıp yere çalar. Mahkemeye ulaşan olayda yargıç, Şemo'nun vurulmasına karar verir. Ayının durumuna üzülen Demir Bey, onu kentin hayvanat bahçesine verir. Kendisine yapılanlara içlerlenen, insanlara küsen Şemo'nun ölümü Demir Bey'i derinden etkiler. Öyküde başlangıçta işçilerle Şemo'nun ilişkisinin iyi düzenlenmemesi, ölçsüzlüğü doğurmuştur. Bu ölçsüzlük, ayının davranışlarında da aşırılığa yol açmıştır. Demir Bey, Şemo'yu hayvanat bahçesine vererek vurulmasını engellemiş, dolayısıyla Şemo'ya duyduğu sevgiyi göstermiştir.

Benim öyküsünde ana karakterler Ahmet'le Aydın hayvan sevgisi ile dolu çocuklardır. Ahmet, köpeği birçok kez beslemiş, onunla ilgilenmiştir. Aydın da köpeğin yarasına merhem sürmüştür. Esasen, aynı semtte yaşayan iki çocuk da köpeği sevmektedir. Ne var ki köpeği paylaşamamaları, bencil davranmaları sevgiyi

bozar. Köpeğin hangi çocuğu seçeceğini belirlemek için yapılan denemede köpek, her iki çocuğu da sevdiğini, onların söylediklerini yaparak göstermiştir. Hayvan sevgisinin bencillikle bozulmaması, paylaşılarak çoğaltılması gerektiği okuyucuya sezdirilmiştir.

Tosçu Kuzu'da pişmaniyeci, kara benekli kuzuyu ölçsüzce sever. Tos vurdurmada ileri gitmesi, kuzunun şımarmasına yol açar. Bu ölçsüz ve yanlış sevgi, kuzunun, tos vurarak sahibini dereye atmasıyla kırılma noktasına gelir. Simitçi, öfkeli pişmaniyeciden kuzuyu satın alır. Simitçinin ilgisi ve doğru sevgisi, kuzunun uysallaşmasını, tosu unutmamasını sağlar. Kara benekli kuzu, ölçülü ve dengeli sevgiyle gözde olur. Pişmaniyecinin ölçsüz ve dengesiz sevgisine karşılık; simitçinin dengeli ve doğru sevgisi kazanmıştır.

Minik Tay'da çocuklar aşırı açlık ve yorgunluktan güçsüz düşen yavru taya ilgi ve sevgiyle yaklaşır. Yavru tayın can çekişmesinin nedeni; fırsatçı, para canlısı sahibinin, karnı acıkan tayın, annesini emmesine izin vermemesidir. Çocuklar atın sahibine çıkışırlar. İçlerinden birinin, tayı kucaklayıp annesinin altına sokmasıyla tay, annesini emmeye başlar. Çocuklar bu güzel tablodan son derece hoşnuttur. Bu güzel durum öyküde şöyle geçmektedir:

“Çocuklar, yavrulu atın çevresinde sevgi çemberi oluşturmuşlardı... Çocuk biniciler, yavrulu atla yeniden çayır gezisine başladılar. Ama bu kez minik tay, anasının peşine takılmadı. Çocuklar onu, ağaç gölgesinde sevip okşayarak oyaladılar” (Dayıoğlu, 2006ç: 59).

Dilek'in Köpeği öyküsünde, Dilek, hayvan sevgisiyle dolu bir çocuktur. Annesinin eve getirdiği köpek yavrusuna çok sevinir. Köpek, olumlu davranışları ve sevimliliğiyle ev halkının gözdesi olur. Kıvırcık adındaki köpek, eve temizliğe gelen Safiye'nin, ona kurduğu tuzağı anlar. Ev halkını kötülükten ve zarardan kurtararak yeniden evdekilerin gözdesi olur. Kıvırcık'ın başarısında başta Dilek'in ve ev halkının ona duyduğu sevgi büyük pay sahibidir.

Kara Kedinin Yavruları öyküsünde ana karakter Alev, kedileri çok seven bir çocuktur. Alev ve ailesi, yazı geçirmek için gittikleri köyde, evin bir bahçesinde kara bir kedi ve yavrularını görürler. Alev, kedilerden hiç hoşlanmayan babasının sert tepkisiyle karşılaşır. Anne, araya girip sorunu çözmek amacıyla kedileri komşunun balkonunun altına götürür. Bu sırada, anne kedinin yavrularını tek tek eski yuvasına taşıması, hayvan sevgisinden yoksun olan babayı yumuşatır. Alev'in babası, kedinin

yuvasına bağıllığını anlayıp kedileri beslemeye izin verir. Yavrusuna ve yuvasına bağlı bir kedi, Alev'in babasına sevgiyi öğretmiştir.

Fatma Nine'nin İneği öyküsünde ana karakter Fatma Nine, onu yaşama bağlayan tek varlığını, ineğini, ilgi ve sevgiyle büyütür. Bahar temizliği yaptığı gün işini yarım bırakıp ineğini aramaya koyulması sevgiden kaynaklanan bir davranıştır. İneğini yitirdiğini sanan Fatma Nine'nin üzüntüden sonra sevinç yaşaması sevgiyi daha anlamlı kılmaktadır. İneğine geç de olsa kavuşan Fatma Nine'nin şu sözleri ineğin, onun yaşamında ne denli önemli bir varlık olduğunu, ona duyduğu sevginin güzelliğini göstermektedir:

"- Sürmelim, sen misin? diye coşkuyla bağırarak, varıp ineğinin boynuna sarıldı. Onu içtenlikle öptü, öptü... Sonra:

- Gecenin bu saatine dek ne demeye sokaklarda dolaştım? Demek ki sen, çarşıdan doğruca evimize geldin. Ne bileyim, kaçtın sandım. Dağlara doğru vurup gittin sandım. Daha doğrusu sürmelim, aklımı yitirdin gibi geldi bana!.. Oysa nazlım, evimize gelmiş de ninesini beklermiş! Hoş geldin kızım, Hoş geldin!.. diyerek kapıyı açtı. İneğiyle birlikte, sevinç içinde eve girdi" (Dayıoğlu, 2006f: 24).

Ak Kuzu öyküsünde ana karakter Şükran, yüreği hayvan sevgisiyle dolu bir cocuktur. Kardeşi Metin'le kış boyunca besledikleri kuzuyu çok severler. Şükran, Metin ve kuzu arasındaki sevgi, lokantaya gelenleri de mutlu eder; çünkü sevgi kartopu gibidir, artarak büyür. Bu güzel tabloyu yazar, şöyle anlatmaktadır:

"Şükran, Metin ve kuzu üçlüsü, konukların da hoşuna gidiyordu. Onların art arda koşturmalarını, sevgi dolu bir ilgiyle izliyorlardı" (Dayıoğlu, 2006g: 31). Bu sevgi iklimini bozan, yaşanan güzelliklere duyarsız kalan ise kır lokantasına gelen varlıklı beydir. Kır lokantasında gördüğü kuzuya, dostlarını ağırlamada kullanacağı "yemek" gözüyle bakar. Oysaki kuzu, Şükran ve kardeşi Metin için çok değerlidir. Çocuklar arasında geçen şu konuşma, onların yüreğindeki sevginin ve duyarlılığın izlerini taşır:

"Metin: - Abla, dedi. Kocaman adam kuzumuzu ne yapacak? Şükran: - Bilmem, dedi. Belki çocuğuna ya da torununa armağan edecek" (Dayıoğlu, 2006ç: 34)...

3.1.1.3. Doğruluk, Dürüstlük, İçtenlik

İş kişinin aynasıdır. İnsan hangi işle uğraşırsa uğraşsın, işini doğru, kurallara uygun olarak yapmalıdır. Özünde ve sözünde bir olan kişiler, erdemli özellikleriyle çevrelerine güzel bir model olurlar.

Azat Kuşu'nda İdris, işini olabildiğince iyi yapmaya, hakkını almaya, kuşa ve satıcı çocuğa içten davranmaya çalışır. "Onu salıverdiğim iyi oldu. Kafese tutsak etseydim

içim böylesine rahat olmayacaktı...” (Dayıoğlu, 2006a: 10) sözleri İdris’in iç güzelliğinin göstergesidir.

Gökçen Kız Çeşmesi’nde buğday saplarından türlü el işleri yapan Gökçen Kız, işini kurallara uygun olarak yapar. Yabancı bir gezginin, el işlerine ilgisini anlayınca ona sepeti ve nazarlığı armağan eder. “Sevdinse al, senin olsun, diyerek kadına uzattı.” (Dayıoğlu, 2006a: 31) sözleri, ana karakterin içtenliğini ortaya koyar.

Korudaki Bebek’te evlat edindikleri çocuğun gerçek babasını tanıyan bir çiftin, olabildiğince dürüst, içten davranmaları, doğruları söylemeleri söz konusudur.

“İşte o zaman, baba oğlu bile bile ayırmanın, acımasızlık olduğunun bilincine vardı. İçi acıyla doldu. Karısı da benzer duygu ve düşünceler içinde kıvranıp duruyordu. Gerçeğin açıklanmasına karşı durmadı.” (Dayıoğlu, 2006c: 54) sözleri Ümit Bey ve eşinin dürüstlüğünün ve içtenliğinin belirtisidir.

Neşeli Boyacı’da geçim sıkıntısı yüzünden kundura boyama işine giren Erhan’ın işini doğruluk, dürüstlük ve içtenlikle yapması, yanına sığınan Bekir’e karşı dürüst davranması, onun insan erdemlerine ulaştığını gösterir. “Erhan’ın ilk müşterisi genç bir polisti. Erhan ayakkabıları öyle bir parlattı ki!... Polis ona "Aferin!" demekten, kendini alamadı. Erhan sevinçten uçmaya kalkıştı...” (Dayıoğlu, 2006d: 10) sözleri, Erhan’ın, işini dürüstlük ve içtenlikle yaptığını göstermektedir.

Gülten Dayıoğlu olumlu özellikleriyle öne çıkan kişiler aracılığıyla doğruluğu, dürüstlüğü ve içtenliği sezdirmediği gibi olumsuz özellikleri belirgin kişilerle de olumluyu kavratma uğraşı içindedir.

Leylek Karda Kaldı’da bir çocuğun söylediği yalanın bütün yaşamını altüst etmesi, benliğini saran acıdan kurtulamaması ve bir leyleğin acıklı öyküsü anlatılır. Erdir’in, annesine leylek besleme önerisini sunması, annesinin uğursuzluk getireceği gerekçesiyle buna karşı çıkması, ona söğüt ağacındaki yumurtaların sağlam olduğu yalanını söylemesi doğruluk ve dürüstlikle bağdaşmaz. Temelde, Erdinç, leyleklere olabildiğince içten ve sevecen yaklaşır; ne var ki anne korkusu onu gerçekleri söylemekten alıkoyar.

Sıcak Ekmek’te insanlık değerlerinden yoksun bir kadın, kendisinden ekmek isteyen dilenciye, zehir kattığı ekmeği verir. Bu davranış, onun doğruluk, dürüstlük ve içtenlikten uzak olduğunu göstermektedir. “Bundan sonra bir daha kapımı çalamazsın!” diye homurdanarak kapıya gitti. Ekmeği dilenciye verdi.” (Dayıoğlu, 2006e: 10) sözleri

dürüstlikle, içtenlikle hatta insanlıkla bağdaşmamaktadır.

Dilek'in Köpeği öyküsünde eve temizliğe gelen Safiye, kocasının sözlerine aldanıp evin hanımının değerli takılarını çalmaya karar verir. İlk başarısız girişimden sonra Kıvırcık'ı odaya kapatarak çiş yapmak zorunda bırakır. Köpeğin gözden düşmesiyle amacına ulaşır. Kuşkusuz, bu davranışlar Safiye'nin doğruluktan ve dürüstlükten uzak olduğunu gösterir.

Tarla Faresi ile Ev Faresi öyküsünde, doğal yaşam alanını bırakarak insanların arasına katılan tarla faresi, ev farelerinin evde yaşama kurallarını açıklaması karşısında oraya uyum sağlamayı değil, açgözlülüğü seçer. Tarla faresi de tutum ve davranışlarıyla dürüstlükten uzak olduğunu gösterir.

Uçurtma yapmaya girişen dört arkadaştan birinin uçurtmayı ötekilerden habersizce uçurmaya kalkışması, uçurtmanın ağaca takılmasıyla arkadaşlarının çekip gitmesinin anlatıldığı **Uçurtma** öyküsünde; arkadaşlığın temelinde var olan güven ve paylaşma düşüncesi ile doğruluk, dürüstlük ve içtenliğin değeri ortaya konulur. Çocuklar araç gereçleri sağladıktan sonra Tekinlerin evinde işe başlarlar. Arkadaşları gittikten sonra Tekin, uçurtmanın iskeletiyle uğraşır. Annesi, oğlunun bu davranışını doğru bulmaz ve onu şu sözlerle uyarır: "O, dördünüzün ortak malı. Bu nedenle arkadaşların yokken uçurtmaya el sürmen doğru olmaz" (Dayıoğlu, 2006g: 9).

Cengiz'in Yeni Arkadaşları öyküsünde saklambaç oyununda ebelik yapan Cengiz'in oyun sürerken eve yemek yemeye gitmesi doğruluk ve dürüstlikle bağdaşmaz. Nitekim Cengiz de yaptığı yanlışın farkına varır ve arkadaşlarından şöyle özür diler:

"- Arkadaşlar, dedi. Geçen günkü davranışından ötürü, çok pişmanım. Ben ebe olarak sizleri ararken, sizler evlerinize girip kahvaltı etmeye otursaydınız, nice üzüleceğimi, meraklanacağımı ve öfkeleneyeceğimi düşündüm. Ettiğimden hem utandım hem de kendimi kınadım." (Dayıoğlu, 2006g: 44) sözleri ile Cengiz, empati ve öz eleştiri yapmış, içten davranmıştır.

Yalancı Çocuk'ta çubuk resimli kitaplar okuduğu için gözleri bozulan Erdinç, anne babasının yasağına karşı okumayı sürdürür. Erdinç, bakkaldan çamaşır suyu almasını isteyen annesine tarih sınavına çalıştığını söyler. Erdinç'in, "Ders çalışıyorum. Yarın tarih sınavı var. Bakkala gidemem şimdi..." Oysa Erdinç tarih çalışmıyor, tarih kitabının arasına yerleştirdiği serüven kitabını okuyordu." (Dayıoğlu, 2006g: 9) sözleriyle annesini aldatması, doğruluk ve dürüstlükten uzak bir davranıştır.

Kuyruklu Yalan'da bahçıvan olan babasının mesleğini bahçe mimarı olarak tanıtan İbrahim'in davranışı doğruluğa ve dürüstlüğe uymaz. İbrahim'in bu davranışının nedeni, babasının mesleğini küçük görüp "bahçıvanın oğlu" olmayı içine sindirememesidir. Babası, oğlunun yalanını öğrenince ona bahçıvanlığı coşkuyla ve severek yaptığını, utanmanın doğru olmadığını, çalışmayla insanın kendini aşabileceğini belirtir. Babasının açıklamalarıyla rahatlayan İbrahim, gerçeği öğretmenine söylerken olabildiğince içtendir:

"Öğretmenim dün size babamın bahçe mimarı olduğunu söylemiştim. Yalandı... Babam yalılardan birinin bahçıvanı. Ama ben karar verdim. Bahçe mimarı olacağım" (Dayıoğlu, 2006ğ: 37)...

Gülten Dayıoğlu; kimi hayvan öykülerinde ilgi, sevgi ve özveri temelinde yaşanmış insan-hayvan ilişkilerini anlatırken içtenliği vurgulamıştır.

İlginç Bir Leylek Öyküsü'nde yaralı bir leyleği ilgi ve sevgiyle iyileştiren bir doktorun, iki yıl sonra aynı leylekle ve onun yaralı arkadaşlarıyla karşılaşması anlatılmaktadır. Doktor Namık Bey'in tatilini geçirirken evinin bahçesinde karşılaştığı yaralı leyleğe yaklaşımı dürüstlük ve içtenliğin güzel bir modelidir.

"Bak arkadaş, bacağım kopmak üzereydi. Ekledim, sardım sarmaladım. Şimdi bir ay kadar üstüne basmayacaksın. Yiyecek aramana gerek yok. Biz seni besleriz. Ayağın iyileşince de gidersin" (Dayıoğlu, 2006h: 31).

Medine Hanım'ın kaya kovuğunda bulduğu kör memeli kara koyundan sürü elde etmesi, eşiyile bolluğa ve rahata kavuşmalarının anlatıldığı **Kör Memeli Kara Koyun** öyküsünde; hayvan sevgisi, duyarlılık, acıma, yardımseverlik gibi erdemlerin yanına dürüstlük ve içtenlik de eklenebilir. Medine Hanım'ın, yaralı koyuna yaklaşımı içtenlikli bir iletişimin ürünüdür.

Sıcak Yürekli Ceylan'da gerçek bir hayvan dostu olan Sacide Hanım'ın beslediği hayvanlarla içtenlikli ve duyarlıklılı bir iletişim kurduğu şu bölümden anlaşılmaktadır:

"Sacide Hanım kırk yıldan beri evinde hayvan beslemiş. Bu hayvanların hepsine de kişilik vermiş. İyi ya da kötü huylarından ya da serüvenlerinden söz ederken âdeta yakın bir dostunu anlatır gibi" (Dayıoğlu, 2006h: 84-85)...

Sarı Kız'da, Fatoş Hanım ve eşi, "Sarı Kız" adını verdikleri kediye içten davranırlar. Bu bölüm, öyküde şöyle yer almaktadır:

"Fatoş Hanım onu eğitmek için elinden geleni geri koymuyor. Sarı Kız kısa sürede neler

öğreniyor neler!... Bir de oyuncu ki!... Yaptığı şaklabanlıklarla eve neşe saçıyor” (Dayıoğlu, 2006ı: 10). Öykünün temel problemini oluşturan muhabbet kuşları ile kedi arasındaki uzlaşmazlıkta da Fatoş Hanım içten olmaya çalışır. Yazarın şu sözleri, Fatoş Hanım’ın, hayvanlar arasında sevgi iletişimi kurmaya çalıştığını gösterir:

“Kuşların kafesten çıktığı sırada, Sarı Kız’ı da odaya alarak, onlara ısındırmaya çabılıyor” (Dayıoğlu, 2006ı: 17).

Arkadaşım Hacer’in Köpeği öyküsünde, Hacer’in yakalandığı ağır hastalıktan çok sevdiği köpeğiyle kurduğu içtenlikli ve duyarlıklı iletişimle kurtulduğu görülmektedir. Hacer yatağındaiken odaya giren köpeği kadınlar dışarı atmak ister. “O anda birden Hacer, gözlerini açtı. Olgun sesiyle dudaklarından şu sözler döküldü. ‘Onu dışarı atmayın. Köpeğim yanımda kalsın.’ ” (Dayıoğlu, 2006ı: 30) sözleri Hacer’in içtenliğini göstermektedir.

Topal İnek’te Güllü, “Alaca” adını verdiği ineğini içtenlikle sever. Güllü’nün içtenliği şu sözlerden anlaşılmaktadır:

“Güllü evlenirken babası ona bir buzağı armağan etmiş. Güllü bu yavruyu ailesinden bir anı olarak sevgiyle bağrına basıp özenle büyütmüş” (Dayıoğlu, 2006ı: 36)... Öykünün tamamında Güllü ile Alaca arasında içtenlikli bir iletişim görülür.

Güllü’nün Doru’su öyküsünde Güllü, “Doru Kız” adlı minik tayıyla içtenliğe dayalı ilişki kurar. “Güllü, Alaca’nın acısıyla kıvranıp dururken, at doğurmasın mı! Güllü hemen, minik taya sahip çıkmış. Bu kez olanca sevgisini ona aktarmış. Tay da Güllü’yü anasından çok sever olmuş. Nerdeyse, peşinden eve de girecekmış. (Dayıoğlu, 2006ı: 43) sözleri ile yazar, Güllü ile Doru Kız arasındaki içtenlikli iletişimden söz eder.

Onurlu Panço’da Ata Bey’le Panço adlı köpek arasında yıllarca süren içtenlikli bir iletişim vardır. Ata Bey, geçmişinde çok başarılı bir av köpeği olan Panço’yu yaban domuzu avına götürmeyi düşünmez; çünkü Panço oldukça yaşlanmıştır, eski gücünden uzaktır. “Haydi oğlum, çok yaşlandın. Avdan vazgeç. Kulübene dön. Rahatına bak.” (Dayıoğlu, 2006ı: 54) sözleri ile Ata Bey, Panço’ya içten davranır.

Hüseyin’in Kuzusu’nda yazar, Bozcaada’da balıkçı lokantasında gördüğü kuzunun yaşamını merak eder, lokanta sahibi ve sonradan Hüseyin’in dedesi olduğunu öğrendiği kişiden bunu sorar. Dedesi, torunu ile kuzu arasında yaşanan içtenlikli iletişimi anlatır. Kuzuyu, Hüseyin’in babasına, Mavri Adası’ndaki çobanlardan biri vermiştir. “Hüseyin’in kuzusuyla dillere destan dostluğu, işte o anda başlıyor.

Kuzusuyla diyorum, çünkü kuzucuklardan biri, iki gün sonra ölüyor. Hüseyin derin yaşlara bürünüyor. Ama öteki kuzu, ona acısını çabuk unutturuyor.” (Dayıoğlu, 2006ı: 70) sözleri ikili arasındaki içtenlikli iletişimi göstermektedir.

Çalınan Köpek'te Güzin Hanım, Reks adlı köpeğe içten yaklaşır. “Sahipleri Reks'e evin bireyi gibi davranırlardı. Gerçekten Reks, olağanüstü anlayış ve kavrayış yeteneğine sahipti. Kendisine söylenen her sözü anlıyordu. İnsanları, isimleriyle tanıyordu. Sahiplerinin isteklerini eksiksiz yerine getiriyordu. Ama, bazen kendi çıkarına ters düşen istekleri duymazlıktan geldiği de oluyordu.” (Dayıoğlu, 2006ı: 87) sözleri içtenlikli yaklaşımı yansıtmaktadır.

Kumluktaki Yavru Martı öyküsünde, deniz kıyısındaki kumlukta buldukları martıya yiyecek getiren, onunla ilgilenen çocukların tutumu içtendir. Bu içten yaklaşım, şu sözlerle verilmiştir:

“Çocuklar daha bir sokuldular martıya doğru. Kaya, yavaş yavaş kuşun kanatlarını kaldırdı, teleklerini yokladı bir bir, sonra bacaklarına, ayaklarına baktı. Eklem yerlerini eğdi, büktü. Karnındaki, boynundaki tüyleri üfledi, altlarına baktı...” (Dayıoğlu, 2006ı: 8) Anne martı ve öteki martılar, kayalıklardaki doğal yaşamını bırakıp deniz kıyısındaki kumlukta yaşamaya başlayan yavru martıyı, doğal kayalıklara dönmeye inandırmaya çalışır, ona içtenlikle yaklaşırlar.

Sen Herkesi Sev öyküsünde aynı apartmanda birbirinden habersiz yaşayan insanların bir gezide tanışmaları, içtenliğe dayalı bir iletişim kurmaları söz konusudur. Ana karakter Barış'ın babası ile Cem'in babasının şu diyalogu, sevginin sınır tanımaz gücünü kavramadan önce yüreklerden gelen sesin içtenliğini ortaya koymaktadır:

“Dostluğumuzu İstanbul'da da sürdürelim. Birbirimize adreslerimizi verelim. Siz nerede oturuyorsunuz? diye sordu. - Ben de dedi, Cem'in babası. aynı soruyu soracaktım. Sizleri çok sevdim. Biz de dostluğumuzu sürdürmek istiyoruz” (Dayıoğlu, 2006ı: 38).

3.1.1.4. İyilik / Yardımseverlik

İnsanı yücelten, iç rahatlığı sağlayan, varlığın anlamını ve işlevini ortaya koyan bir duygudur. Çocuğa kazandırılmak istenen bir değer olarak yardımseverlik, kişiyi birlikten çokluğa taşınması açısından önemlidir. İnsan ruhunun genişliğini, güzelliğini, arılığını gösterir. İnsana yakışan en güzel duygulardandır. Bu duyguyu çocuk, küçük yaşta tanırsa kendisinde, başkalarına iyilik etme, yardımsever olma düşüncesi kök salacaktır.

Azat Kuşu'nda İdris, yardımsever bir kişidir. Pazar yerinde tanıdığı kuşun

satılık, kuşu satan çocuğun da aç olduğunu öğrenince onlara yardım eder. “İdris elini cebine soktu. Pazar yerinde gün boyunca dolaşmış, biraz para kazanabilmişti. - Ver bakalım kuşu! dedi.” (Dayıoğlu, 2006a: 9) sözleri, İdris’in, güç durumunda kalanlara yardımcı olduğunu gösterir. Kuşçu çocuğun, yalan ve aldatma davranışını öğrenen İdris, onu çalışma yoluyla kazanmaya yöneltir. Kuşçu çocukta iyiye, doğruya ve güzele yönelme isteği olduğunu anlayınca da ona yardımını esirgemez. İdris’in, şu sözleri yardımseverlikte istekli ve içten olduğunu ortaya koymaktadır: “Haydi dedi, bizim köylüleri bulalım. Para katışıp sana bir küfe alırız” (Dayıoğlu, 2006a: 14).

Yoğurtçunun Çıngırağı öyküsünde, büyük kentte yaşam mücadelesi veren bir ailede, küçük bir kızın yaşadığı olaylar, çektiği sıkıntılar ele alınır. Satı, annesinin hastalanmasıyla kardeşlerinin bakımını üstlenir. Okulda arkadaşları ve öğretmeni, Satı’nın derdini paylaşırlar; ona yardım ederler. Yazar, yardımseverliğin güzelliğini şu sözlerle anlatır:

“Satı arada bir kardeşini okula getiriyordu. Beslenme saatinde sınıfça çocukların karınlarını doyuruyorlardı. Satı’nın derdi sınıfın derdi olmuştu” (Dayıoğlu, 2006a: 19).

Gökçen Kız Çeşmesi öyküsünde sakat bir kız olan Gökçen Kız, küçükken ninesinden öğrendiklerinden ve annesinin harmandan getirdiği buğday saplarından türlü el işleri yapmaya başlar. Sepet ve nazarlık armağan ettiği yabancı bir kadının verdiği para, iyiliğin kişiye geri dönüşünü göstermektedir. Yeni ve özgün ürünler ortaya koyan Gökçen Kız, köydeki çocukları da yanına alarak çalışmayı genişletir, onlara güzel bir model olur. “Ertesi yaz Gökçen Kız ile birlikte başka çocuklar da el işi yapmaya başladılar. Gezinler için sepet, seccade, nazarlık araba süsü, kemer örüyorlardı. Gökçen Kız, hepsine yol gösterip yardım ediyordu.” (Dayıoğlu, 2006a: 34) sözleri, Gökçen Kız’ın yardımseverliğini vurgulamaktadır. Küçük sergi, yerini kocaman bir dükkâna bırakınca satışlardan sağlanan gelirlerle çocuklar sevinir, köye elektrik üretici ve içme suyu getirilir. Kuşkusuz, bu güzel görüntüde iyiliğin ve yardımseverliğin de payı vardır.

Deli Bey’de kendi sağlığında, tembel ve savurgan oğlunu yola getiremeyen baba, oğluna, dara düşünce konaktaki odanın tavanına urgan geçirip kendisini boşluğa bırakmasını söyler. Deli Bey, bütün varlığını yitirince babasının söylediklerini yapar. “Deli Bey bir süre altınların ortasına çökerek hüngür hüngür ağladı. Sonra kendini topladı. Babasının mezarına koştu. “Bana, yaptığın son iyiliğin değerini bileceğim,

babacığım.” diyerek dualar etti.” (Dayıoğlu, 2006b: 12) sözleri, babanın oğluna yaptığı iyiliğin anlaşıldığını göstermektedir. Ne var ki burada, hangi gerekçe ile olursa olsun, çalışmak ve üretmek yerine hazır yiyciliğin ve tembelliğin ödüllendirilmesi gibi bir ileti çıkarılabılır. Bu nedenle öykü, tematik sorunlar içermektedir.

Kır Gezisi'nde Turan, amcasının Almanya'dan getirdiği çikolataların eriyeceğini Hakkı'ya, kendi yaşantısından bir deneyimle anlatır. Turan, şu sözlerle arkadaşına iyilik yapmak isteğini belli eder:

“Turan: - Kıra varıncaya dek erir onlar, dedi. Hakkı: -Erimez, diye kesip attı. Turan arkadaşına iyilik yapmak istiyordu. Bu nedenle üsteledi: - Erir. Git onları eve bırak. Geçen yaz göl kıyısına gitmiştik. Çıkınımda çikolata vardı. Eriyip bulamaç gibi oldu” (Dayıoğlu, 2006c: 8).

Korudaki Bebek'te Ümit Bey, koruda bulduğu bebeğin yaşamını kurtarır. Ümit Bey ve eşi, Ömer adını koydukları çocuğa, öz anne baba gibi davranırlar. Ömer'in gerçek babası Ali Efendi, okul bahçesinde oyun oynarken başını taşa çarpan Ömer'in yarasını sarar, onu evine götürür. Ümit Bey ve eşi, Ali Efendi'nin anlattıklarından Ömer'in gerçek babası olduğunu anlarlar. Ali Efendi'yi oğlundan ayırmazlar. Bu öyküde Ümit Bey, koruda bulduğu bebeğin yaşamını kurtararak iyilik yapmış, insanlık görevini yerine getirmiştir. Ümit Bey ve eşinin, bebeği evlat edinmeleri de sıcak bir yuvaya gereksinim duyan bir çocuğa yapılacak en büyük yardımdır. Ali Efendi'nin, okul bahçesinde oynarken yaralanan Ömer'in yarasını sarıp onu evine götürmesi; Ümit Bey ve eşinin, Ali Efendi'nin, Ömer'in öz babası olduğunu anlayınca gerçekleri ortaya çıkarma, baba oğulu kavuşturma girişimleri iyiliğin ve yardımseverliğin en güzel örnekleridir. Ali Efendi'nin, Ömer'i Ümit Bey ve eşinden ayırmaması, Ümit Bey'in de Ali Efendi'ye iş ve kalacak yer önermesi iyiliğin ve yardımseverliğin güzel örnekleri arasındadır.

Benim öyküsünde iyilik ve yardımseverlik davranışı görülür; ne var ki iki arkadaşın bir köpeği paylaşamamaları, iyiliği ve yardımseverliği gölgeler. Aydın'ın, eczaneden aldığı merhemi köpeğin yarasına sürmesi; çocukların yardıma gereksinim duyan bir canlıya yardım etme davranışını kazanmalarını sağlayabilir.

Tosçu Kuzu'da, ölçüsüz şımartılan, kötü eğitilen bir kuzuyu satın alarak uysallaşmasını, gözde ve sevimli duruma gelmesini sağlayan simitçinin davranışı iyiliğin, yardımseverliğin güzel bir modelini oluşturur. Simitçinin, kuzuyu satın alarak yaptığı iyilik, işlerindeki canlılık biçiminde kendisine geri döner. Bu durum,

iyiliğin ve yardımseverliğin gizli gücünü gösterir.

Minik Tay'da, doyumсуuz at keyfini yaşayan çocuklar; aşırı açlık ve yorgunluktan, sahibinin duyarsızlığından güçsüz düşen minik tayın annesini emmesini sağlarlar. "Çocuklar, onun ağzına su akıtıyorlardı. Açı yaklaşınca ona öfkeyle baktılar. İçlerinden biri ilk çıkışı yaptı..." (Dayıoğlu, 2006ç: 58) sözleri, çocukların yardımseverliğini ortaya koymaktadır.

Arkadaş Edinmek Zor mu? öyküsünde, arkadaş edinme konusunda sorun yaşayan Okan'a, annesi ve ablası Ayla, yardım ederler. Annesi, oğluna arkadaşlığın girişkenlik ve istekle gelişeceğini; ablası da kendi yaşamındaki deneyimlerini aktarır. Bu güzel iletişim, meyvesini verir ve Okan, Murat adındaki arkadaşıyla eve gelir. Kuşkusuz, annesinin ve ablasının yardımı, Okan'ın arkadaş edinme sorununu aşmasında önemli rol oynamıştır.

Neşeli Boyacı'da Erhan, kendisini istasyon çevresine koymayan çocuklar arasında bulunan Bekir'i çetin kış koşullarında yanına alır, ona iyilik eder. Burada Erhan'ın kendi kendisiyle savaşıarak kötülüğe iyilikle karşılık vermesi övgüye değer bir davranıştır.

Annemin Salataları Ninemin Turpları öyküsünde köyde yetiştirdikleri sebzeleri satarak geçinen Gülcan'ın babasının geçirdiği kaza sonucu sakat kalması, ailedeki işlerin düzenini bozar. Böylesine dar bir günde anne kızın yardımına Sadık yetişir. "Ana, sandıkları kamyonete yerleştirirken Sadık, babayı göremeyince eve girdi. Baba, karısıyla kızını ona emanet etti. Sadık, ana kızı kamyonetin önüne bindirdi, pazara götürdü. Sandıkları, caminin yan sokağına indirdiler." (Dayıoğlu, 2006d: 29) sözleri, Sadık'ın kara gün dostu olduğunu gösterir.

Can Matematiği Sevmiyordu öyküsünde annesi, Can'a matematiğin işlevlerini ve kazanımlarını kavratmak ister, onu bakkala bamyaya aldırılmaya gönderir. Bakkal dönüşü düşüp dizleri yaralanan Can'a ilk yardımı yapan da annesidir. Annesi, Can'ın matematiği sevmesine yardımcı olur.

Sıcak Ekmek'te bencil, insanlık değerlerinden uzak bir kadın, pazar dönüşü rastladığı dilenciye hayır okuması üzerine biraz ekmek ve peynir verir. Ekmek pişirdiği gün, askerdeki oğlunun geldiğini sanıp kapıyı açınca dilenciyle karşılaşır. Kızgınlık ve öfkeyle, arasına zehir döktüğü ekmeği adama uzatır. Bu davranış yardımseverlik bir yana, kötülükle açıklanabilir. Burada yapılan kötülüğün kişinin

kendisine dönüşü -zehirli ekmeği kadının oğlunun yiyip ölmesi- son derece anlamlıdır.

Kaybolan Çocuk'ta kedilere çok düşkün olan Serdar'ın kayıp bilgisi ulaşınca onu arama işine anne babasının yanında oteldeki kişilerin de katılması yardımseverliğin güzel bir örneğidir. Bu güzel davranış, şu sözlerle dile getirilir:

“Haber ağızdan ağza yayıldı. Öteki konuklarla birlikte, otel yöneticileri de aramaya katıldılar. Garaj, bahçe ve deniz kıyısı, adım adım tarandı... Böylece iki saat geçti. Konukların bir bölümü, bekleme salonunda, Serdar'ın annesinin çevresine toplanmış, onu avutmaya çalışıyorlardı” (Dayıoğlu, 2006e: 18-19).

Fatma Nine'nin İneği'nde, açlıktan çöp tenekesine saldıran bir ineğin, başını tenekeden çıkaramaması üzerine Helvacı Salih ve çevredekilerin yardıma koşması olumlu bir davranıştır. Bu olumlu davranış, şu sözlerden anlaşılmaktadır:

“Helvacı Salih, başı tenekede sıkışan ineğe gülen kişilere çıkışır: - Ne gülüyorsunuz be adamlar? Baksanıza hayvancağız canıyla uğraşiyor! Başı iyice tenekeye girmiş. Üstelik tenekenin tel sapı da boynuzuna takılmış. Havasızlıktan ölecek zavallı. Gülmeyi bırakın da el birlik olup onu kurtaralım, dedi. Gülüşenler utançla önelerine baktılar. Üç beş adam varıp ineği tuttu. Birisi dükkândan teneke makası getirdi. Önce teli kopardılar. Sonra tenekeyi kesmeye giriştiler” (Dayıoğlu, 2006f: 22).

İkizler'de sokakta tartışıp dövüşen ikiz kardeşlerden Demir'i kurtarmak isteyen Erol, Erdir'in kulağını çeker. “Bak hele! Hem şu zavallı çocuğu dövüp yaralıyor, sonra da utanmadan bana saldırıyor. Şimdi görürsün sen! diye homurdanarak Erdi'ri pataklamaya başladı.” (Dayıoğlu, 2006f: 30) sözleri ile Erol, güçsüzün yanında yer almak istediğini göstermiştir. Ne var ki kardeşlerin dayanışması karşısında şaşkına döner.

Yağmurla Gelen Barış'ta birbirine düşman iki ailenin çocukları arasında yardımseverliğin olağanüstü güzellikteki örneği sergilenir. Duran'ın, yağmurlu bir günde yıldırım düşmesi sonucu devrilen ağacın altında kalan Hasan'ı kurtarması övgüye değer, hayranlık uyandırıcı bir davranıştır. Duran'ın tüm düşmanlığı unutarak Hasan'a yardım etmesi, güç durumunda kalan birine el uzatması, erdemli insanın özelliklerini taşıdığını gösterir. Bu olumlu davranış, metinde şöyle geçmektedir:

“Duran ok gibi yerinden fırladı. Alev alev yanmakta olan ağaca karşı koştu. İri dallardan birinin altında, inlemekte olan Hasan'ı görünce yüreği acıyla doldu. Yağmur ağacı saran alevlerin hızla ilerlemesine engel oluyordu. Ama erinde gecinde ateş Hasan'a da ulaşacaktı. Duran bunu düşününce hemen ileriye atıldı. Ağaç dalını kaldırıp Hasan'ı altından kurtardı” (Dayıoğlu, 2006g:

49-50).

İlginç bir Leylek Öyküsü'nde, Doktor Namık Bey, tatilini geçirirken evinin bahçesine gelen yaralı leyleğin kırık kanadını sarar, ona yardım eder. "Leyleğin bacağı kırık. Koptu kopacak. Doktor durumu görünce, yürüyüşten vazgeçiyor. Leyleği eve alıyor. Bacağı sarıyor. Bahçede ona bir yer yapıyor." (Dayıoğlu, 2006h: 30) sözleri, doktorun yardımseverliğini ortaya koymaktadır.

Kör Memeli Kara Koyun'da Medine Hanım, kaya kovuğunda can çekişirken bulduğu koyunun yarasını iyileştirir, ona yardım eder. Bu güzel davranışının karşılığını kat kat alır. "Medine öyle bir acınmış ki hemen koyunu oradan çıkarmış. Topladığı çalıçırpıyı kovuğa tıkip onun yerine koyunu sırtlamış, evin yolunu tutmuş." (Dayıoğlu, 2006h: 49) sözleri Medine'nin yardımseverliğini göstermektedir.

Sen Herkesi Sev öyküsünde ana karakter Barış, öteki erdemlerinin yanı sıra yardımsever bir kişidir. Anne babasıyla gittikleri Kıbrıs gezisinde, güvertede üç yaşındaki bir çocuğu merdivenden düşmekten kurtarır. Bu güzel davranış, aileleri birbirine bağlar. "Burundaki güverteye geldiğinde, üç yaşlarındaki bir çocuğun üst güverteye çıkan demir merdivenleri tırmanmaya çalıştığını gördü. Hemen telâşla koştu, onu kucağına aldı. Çocuğun üst güverteye çıktığında kurtarma sandallarının bulunduğu yerlerden ya da başka aralıklardan denize düşebileceğini, hatta demir merdivenden bile yuvarlanabileceğinin düşünmüştü..." (Dayıoğlu, 2006i: 26-37) sözleri, Barış'ın, ince düşünceli ve yardımsever oluşunu anlatmaktadır.

3.1.1.5. Aile Sevgisi

Aile; anne, baba ve çocuklardan oluşan, köklü bir gelenekten beslenen, toplumun en küçük yapı taşıdır. Temelinde sevgi, saygı, anlayış, sabır, hoşgörü, doğruluk gibi değerleri barındıran bu kurumu ayakta tutan, aile bireyleri arasındaki koşulsuz sevgi ve bağlılıktır. Yaşamın güzellikleri paylaşılarak çoğaltılır ailede. Aile bireyleri güçlüklerle ve sıkıntılara karşı tek yürek olur. Böylece dağ gibi dertler, yumağı andıran sorunlar hallaç pamuğuna döner.

Çocuğun ilk eğitimi aldığı ve en belirleyici kazanımları edindiği yer aile ortamıdır. Gülten Dayıoğlu, çocuk duyarlılığıyla yazdığı öykülerinde aile sevgisini, bireyler arasındaki bağın güçlülüğünü vurgular.

Yoğurtçunun Çingırağı öyküsünde büyük kentte yaşam savaşı veren bir aile anlatılır. Ailenin en büyük sorunu, annenin hastalığıdır. Bu durum, aile

bireylerini kenetler. Ana karakter Satı, bu yüzden okulunu aksatır, üç küçük kardeşinin de sorumluluğunu üstlenir. Hastalık boyunca Satı ve babası arasındaki yakınlık artar. Hastanın durumundaki değişimler anlık izlenir. Hastaneden gelen olumsuz haberler, havayı iyice koyulaştırır. Baba, hastanın kaçınılmaz sonunu çocuklara belli etmemeye çalışsa da çocuklar gerçeği anlar. Bu bölüm, öyküde şöyle anlatılmaktadır:

“Baba eve geç geldi. Akşamüstü hastahaneye gitmişti. Anne ağırlaşmıştı. Satı, babasının konuşurken ağlamak üzere olduğunu sezindi. Onun da gözleri doldu... Baba hemen sözü değiştirdi... yemeklerini yiyip yattılar” (Dayıoğlu, 2006a: 22).

Yoğunluğu giderek artan bir melodram havası öyküyü kuşatır. Annenin ölümü, Satı’yı ve babasını üzüntüye boğar. Bu öykü, okuyucuda; sevinç-üzüntü, yaşam-ölüm gibi karşıt kavramların yaşamda iç içe olduğu düşüncesini yerleştirmektedir. Yazar, aile bireylerinin her koşulda ve durumda sarsılmaz bir bağlılık içinde olduğunu ortaya koymaktadır.

Gökçen Kız Çeşmesi’nde sakatlık yüzünden canı sıkılan Gökçen Kız’ı en iyi anlayan annesidir. Annesi, kızına harmandan getirdiği buğday saplarıyla sepet örmeyi önerir; böylece kızının can sıkıntısı yaşamayacağını düşünür. Bu öneriyi soğuk bakan Gökçen Kız’ı tetikleyen, güdüleyen kişi ninesidir; çünkü Gökçen Kız, el işlerini küçükliğinde ondan öğrenmiştir. Yazar, bunu şöyle dile getirir:

“Ninesi: - Ayakların yoksa ellerin var. Bir şeyler yap. Çevrene yararlı olmaya çalış, derdi” (Dayıoğlu, 2006a: 29).

Annesinin ve ninesinin güveni, yöneltmesiyle Gökçen Kız, süs sepeti ve nazarlıklarla başlayan çalışmasını ilerletir, bütün dertlerini, sıkıntılarını unuttur. Burada Gökçen Kız’ın sakatlığın yol açtığı can sıkıntısından kurtulmasında ailesinin önemli bir payı vardır. Bu güçlü bağ, başarının görünmez kahramanıdır.

Deli Bey’de ana karakter Veli, söz dinlemeyişi ve savurganlığı ile babasının üzüntü kaynağıdır. Babasının varlığına, ününe güvenerek gününü gün eden Veli, bu yönüyle ailesine bağlılıktan uzaktır. Babasının ölümü, son öğütleri de Veli’yi değiştirmez. Bütün varlığını gelişigüzel harcayan Veli, babasının son isteğini, konaktaki odanın tavanına halka geçirip ipi kendine çekmeyi, yerine getirince gerçeği anlar. Dökülen altınları görünce babasının iyiliğini, ailesinin değerini kavrar; ne var ki iş işten geçmiştir. Veli, babası sağken yapmadıklarını öldükten sonra

uygulayarak bir ölçüde babasının yolundan gittiğini gösterir.

Yakup'un Oğlağı öyküsünde, Yakup ve annesi, köyde yetiştirdikleri sebzeleri pazarda satarak geçimini sağlarlar. Annesi, Yakup'un köyde şeftali yetiştirme düşüncesini onaylar. Oğluyla tarım memurluğundan fidan almaları; fidanları dikip sulamaları anne-oğul arasındaki bağı güçlendirip onları sevindirir. Ne var ki Yakup'un kırdan bulduğu oğlağı sahiplenmesi anne-oğul ilişkisindeki temel sorundur. Annesi, oğlağın başkasına ait olduğunu söylese de Yakup onu dinlemez. Yakup'un ahır kapısını açık bırakması ile oğlak fidanın dallarını kırar. Bu durum, başkasının olan bir malın kişiye yarar sağlamayacağını gösterir.

Kara Kedi öyküsünde ana karakterler Ali ile Gül, çalışan bir anne babanın çocuklarıdır. Anne, çocukların yağmurdan korumak için eve aldıkları kara kediyi ilkin "uğursuzluk" getireceği için eve almaz, sokağa atar, çocuklara beyaz bir kedi bulacağına söz verir. Ertesi gün Ali ile Gül'ün, kara kediyi una bulayıp beyazlatmasından kediyeye bağlılıklarını anlar. Yalanın eninde sonunda anlaşılacağını söyleyerek çocuklarını bağışlayan anne, kediyeye eve alır. Bu sevindirici haber, çocukların mutlu olmasını, aile bağının güçlenmesini sağlar.

İpek'in Doğumünü öyküsünde anne ve iki kızıdan oluşan bir aile vardır. İpek, ablası Petek'in daha çok sevildiğini düşünerek onu kıskanır. Bu kıskançlık, öykü boyunca İpek'in sürekli bir gerilim içinde olmasına yol açar. İpek'in annesi duyarlı biridir. Gerçekte her iki kızını da eşit sever. Oysa İpek, anne ve babasının ayırım yaptığını, ablası Petek'i daha çok sevdiğini düşünmektedir. Petek, karne günü sevincini anne babasıyla paylaşırken, İpek, kıskançlığın doğurduğu iç sıkıntısını şöyle yaşamaktadır:

"Tırnaklarını kemirmeye başladı. Bir yandan da, karneyi görünce babam da çok sevinecek, ablamı kucaklayıp öpecek. Beni kimse sevmiyor. Bu evde en çok ablam seviliyor, diye derin derin iç çekiyordu. Oysa annesi babası, kızlarının ikisini de çok seviyor, aralarında hiçbir ayırım yapmıyorlardı" (Dayıoğlu, 2006c: 19-20). İpek bu gerilimin etkisiyle annesinin aldığı elbiseyi, ablası Petek'e alındığını sanarak çizer. Annesinin İpek'e doğum gününü anımsatıp kutlama için hazırlıklar yapacağını söylemesi İpek'i mutlu eder. İpek, arkadaşlarını da doğum gününe çağırır. Burada, aile bireyleri arasındaki sevgi dikkat çekmektedir. Annesi, kızı için son derece anlamlı bir gün olan doğum gününde onun mutlu olması için elinden geleni yapmıştır. Artık İpek'in en önemli kaygısı giyeceği elbisedir.

Annesi, alışverişte aldığı kutuyu İpek'e uzatır, pembe elbiseyi giymesini söyler. Ne var ki kıskançlık ve öfke, İpek'i güç duruma düşürür.

Korudaki Bebek'te iki ailenin yolları köyün korusunda kesişir. Birinci aile, geçim sıkıntısını yoğun olarak yaşar. Ali, köyde iş bulamayınca kente gider; Fatma ise kışın sert koşullarında bebeğini sırtlayıp koruda odun toplarken ölür. Şimşek adlı köpek de bebeği kurtlara karşı savunurken ölür. İkinci ailede Ümit Bey ve eşi çocuksuzdur. Av merakı ile yolunu şaşırın Ümit Bey, koruda kurtları geri püskürterek bebeği kurtarır. Ümit Bey ve eşi, bebeği evlatlık edinirler. Çocuksuz bir aile için bu, güzel bir armağandır. Öykünün şu bölümü, mutluluğun resmi gibidir:

“Ümit Bey'in hiç çocuğu olmamıştı. Bebeği alıp İstanbul'a götürdü. Eşi sevinçten uçtu. Oğlancığa “Ömer” adını koydular. Evlât edinip sevgiyle bağırklarına bastılar” (Dayıoğlu, 2006c: 47).

Ali, kentte bir ilkokulda temizlik işçisi olarak çalışmaktadır. Ömer de aynı okulda ikinci sınıf öğrencisidir. Okulun bahçesinde oyun oynarken yaralanan Ömer'in yardımına Ali koşar. Okulda yarası sarılan Ömer'i evine de o götürür. Ümit Bey ve eşi, Ali'nin yaşam öyküsünü öğrenince Ömer'in gerçek babası olduğunu anlarlar. Ali ve Ömer arasındaki sevgi ve bağlılık öyküde şöyle geçmektedir:

“Annesi de Ali Efendi'yi içtenlikle eve buyur ediyordu. Çay içerken, Ömer'le ikisi, dereden tepeden tatlı tatlı söyleşiye girişiyorlardı. Ümit Bey'in hanımı, onlara bakıp bakıp, tıpkı baba oğul gibi nasıl içtenlikle davranıyorlar birbirlerine. Yüzleri de nasıl benzeşiyor. diye iç çekiyordu” (Dayıoğlu, 2006c: 54).

Ümit Bey ve eşi, Ömer'e gerçek babasının Ali Efendi olduğunu söylerler. Kuşkusuz bu, olgunluk ve dürüstlük içinde alınmış bir karardır. Yazar, Ali Efendi ve Ömer'in baba-oğul olduklarını anlayınca yaşadıkları sevinci şöyle anlatır:

“Ali Efendi ile Ömer, önce baba-oğul olduklarına inanamadılar. Sonra ölçsüz bir sevinç ve coşkuyla birbirlerinin kollarına atıldılar” (s. 59). Ümit Bey'in ve eşinin özverili davranışı karşılıksız kalmaz. Ali Efendi, Ömer'i, sevgiyle ve özveriyle büyüten Ümit Bey ve eşine, yüreğini bin parçaya bölerek bırakır. Bu duygu yüklü bölüm, öyküde şöyle yer almaktadır:

“Ömer'imi ölümden siz kurtardınız. Onu besleyip büyüttünüz. Okula başlattınız. En önemlisi yavrumu yürekten sevdiniz. İzin verirsiniz, o bundan sonra da sizinle yaşasın” (s. 60).

Bu öyküde aile sevgisi, içtenlikle ve dürüstlikle doruğa çıkar. Öyküden alınan

şu bölüm, aile bağlarının gücünü ortaya koymaktadır:

“Ali Efendi sözlerini tamamlamadan Ömer kollarını açarak, Ümit Bey’le hanımına koştu. “Anneciğim, babacığım!” diye atılarak ikisini birden kucakladı” (s. 60).

Arkadaş Edinmek Zor mu? öyküsünde arkadaş edinme konusunda sorun yaşayan Okan’a, ailesi sevgiyle ve duyarlılıkla yaklaşır. Annesi, oğluya konuşarak yaşadığı soruna ortak olur. Okan’a arkadaş edinme konusunda girişken ve istekli olmasını söyler. Okan’ın ablası Ayla, kendi yaşantılarından örnekler vererek kardeşine güzel model olmaya, onu arkadaşlık konusunda isteklendirmeye çalışır. Okan bir hafta sonra Murat adındaki arkadaşıyla eve gelir; böylece Okan’ın arkadaş edinememe sorunu; ailesinin sevgisi, ilgisi ve desteğiyle çözülmüş olur.

Neşeli Boyacı’da Erhan ailesini çok seven, ailesine bağlı bir çocuktur. Erhan’ın kundura boyama işine girişme nedeni, ailesinin geçim sıkıntısı içinde olmasıdır. Bu yönüyle Erhan, duyarlı ve sorumlu biridir. Kundura boyama işinde karşılaştığı güçlüklerle sonuna dek savaşır. Bu süreçte en büyük desteği ailesinden görür. Ağabeyi, Erhan’ın çalıştığı yeri albenili duruma getirmesi için ona kafeste beslediği kuşlarını verir. Boyacı sandığı, saka kuşları ve radyosuyla işleri artan Erhan, çoğalan kazancıyla ailesinin gereksinimlerini karşılar.

Annemin Salataları Ninemin Turpları öyküsünde, anne, baba ve çocuk iletişimde sabır, sevgi ve güvenin oluşturduğu mutluluk dikkat çekicidir. Gülcan’ın televizyondan etkilenerek gördüklerini istemesi, pazar yerinde sandıkları beklerken televizyon reklamında gördüğü kurabiye satan kıza özenip sebzeleri yok pahasına satması karşısında annesi ona olabildiğince sabır ve sevgiyle yaklaşır. Gülcan’a folklor giysisi alacağını söyleyen annesi, sözünde durması gerektiğinin bilincindedir. Çünkü bu, sağlıklı bir anne-kız iletişiminin koşullarından biridir. Yazar, bu durumu şöyle anlatır:

“Annesi söz vermişti. Geri dönemezdi. Elbette çıkacağız. Paramız yeterse, senin folklor elbiseni alacağız. Yetmezse o iş gelecek haftaya kalacak” (Dayıoğlu, 2006d: 34). Gülcan ve annesi, bir hafta sonra pazarın kurallarına uyararak satış yaparlar. Annesi, Gülcan’a verdiği sözü tutar, sevinçle eve dönerler. Annesi, Gülcan’a olumlu yaklaştığı, sabırla davrandığı için mutludur. Bunu şu sözlerle dile getirir:

“- İyi ki geçen hafta öfkelendiğim sırada, çocuğun yüzüne tokadı indirmemişim. diye geçirdi” (s. 36). Anne-kız iletişimindeki tutarlılık ve sevgi, Gülcan’ın televizyon reklamlarına

özenme davranışını da söndürmüştür. Bu, öyküde şöyle yer almaktadır:

“Gel Gülcan, sana televizyon reklâmındaki çikolatadan alıvereyim, dedi. Gülcan kayıtsızlıkla omuz silkti: - İstemem anne, eve helva aldık ya, çikolataya gerek yok, dedi. Ana kız sevinç içinde eve koşular” (s. 36).

Can Matematiği Sevmiyordu öyküsünde güzel bir anne-çocuk iletişimi söz konusudur. Annesi, Can’a matematik dersinin işlevlerini, günlük yaşamda sorumluluk vererek kavratır. **Annemin Salataları Ninemin Turpları**’nda olduğu gibi, burada da anne, sevgi dolu ve sabırlı oluşuyla dikkat çeker. Annesi, matematiğe ön yargılı yaklaşan oğlunun bu düşüncesini değiştirmek için ona bakkaldan iki yüz elli gram bamya almasını söyler. Bakkala gidince ne kadar bamya alacağını unutan Can, iki yüz elli gramı iki bin gram anlar. Yolda düşüp dizlerini kanatan, güçlükle eve ulaşan Can’a annesi sabırla ve ilgiyle yaklaşır. Ona öğrendiklerini iyi sindirmesini söyler. Böylece Can, annesinin sevgisi ve güveniyle matematik ön yargısını yener. Bu öyküde aile sevgisi ve bağlılığı, çocuğun yaşamda karşılaştığı bir güçlükten kurtulmasını sağlamıştır.

Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı öyküsünde güçlü bir aile bağı gözlenmektedir. Babası, akciğerlerinden rahatsız olan Hayri’ye, doktorun önerisiyle kiraz fidanı alır. Buradaki amaç, Hayri’nin yaşama sevincini, bağlılığını arttırmaktır. Hayri’yi iyi tanıyan babası, amacına ulaşır. Anne ve babası, Hayri’nin hastalığı boyunca ona sevgi ve şefkatle yaklaşır. Hayri’nin hastalıktan kurtulmasında kiraz fidanıyla kurduğu dostluk ne kadar önemliyse, ailesinin sevgisi ve bağlılığı da o kadar önemlidir.

Dilek’in Köpeği’nde Kıvırcık adlı köpek, sahiplerine son derece bağlıdır. Aldığı eğitimle olumsuz davranışlardan kurtulup ev halkının gözdesi olur. Eve temizliğe gelen Safiye’nin tuzağına düşmesi, onun evdeki konumunu da sarsar. Ne var ki Kıvırcık, Safiye’nin ona ve sahiplerine zarar vereceğini sezer, evi büyük bir zarardan kurtarır. Kıvırcık’ın sahiplerine duyduğu sevgi ve bağlılık dikkat çekicidir.

Anneler Yalan Söyler mi? öyküsünde Demir ve Nilay adında iki kardeş vardır. Çocuklar, mahalledeki kişilere özenerek babalarına televizyon aldırırlar. Ailenin gündemine oturur televizyon. Anne, televizyonu yakından izleyen çocuklarını uyarır, eşiyile anlaşarak onlara televizyondaki kişilerin dışarı çıkacağını söyler. Bu sözün etkisiyle çocuklar iskemlelerini geri çekerler, televizyonu uzaktan

izlerler. Çocukları bu davranışa sürükleyen duygu “korku”dur. Sağlıklı bir anne, baba ve çocuk iletişimde korku, çocuğun sürekli bir gerilim, iç sıkıntısı duymasına yol açar. Demir ve Nilay için televizyon, bir bilmedir, gizemli bir araca dönüşmüştür artık. Çocuklar, annelerinin olmadığı bir günü fırsat bilerek televizyonun arka kapağını sökerler. Ancak kimseyi göremezler, düş kırıklığı yaşarlar. Alışverişten dönen annelerine verdikleri yanıt da çocukların kıvrak zekâsını ve olayı algılama biçimindeki inceliği gösterir. Bu öykü, çocuk eğitiminde yalana başvurmamak gerektiğini ince bir dille, kıvrak bir zekâyla dile getirmektedir.

Cem Sağını Solunu Bilmiyordu öyküsünde annesi, sağını solunu bilmeyen bir çocuk olan Cem’e sağ kolunda çiçek aşısı izi olduğunu söyler. Birkaç gün sonra annesinin yaptığı aşureden komşulara birer tabak dağıtan Cem, kalan bir tabağı da Hacı teyzelere götürür; ne var ki sahanlığın sağ ve sol yanındaki kapılardan hangisini çalacağını kestiremez. Aşı izini aramaya koyulurken tabağı düşürür. Burada, Cem’in sağ sol kavramını öğrenmek için yeterli bilgi ve hazır bulunuşluktan uzak olduğu görülmektedir. Anne, çocuğunu iyi tanımalı, onun gelişim özelliklerinin, olgunluk ve hazır bulunuşluk durumlarının farkında olmalıdır.

İkizler’de Demir ve Erdir adlı ikiz kardeşlerin bağlılığı dikkat çekmektedir. Sokakta tartışıp dövüşen bu ikiz kardeşi yoldan geçen Erol ayırır. Demir’i kurtarmak için Erdir’in kulağını çeker. Kardeşinin durumuna dayanamayan Demir de kardeşini korumak için Erol’a saldırır. Okuyanı ve dinleyeni gülümseten bu olay; kardeşler arasına girilmemesi gerektiğini, yaradılıştan gelen güçlü bir bağın her zaman ve her durumda varlığını koruduğunu göstermektedir. “Kardeş kardeşi atmış, yar başında tutmuş.” ve “Kardeş kardeşi bıçaklamış, dönmüş yine kucaklamış.” gibi atasözleri de kardeş sevgisi ve bağlılığını vurgulamaktadır.

Mavi Torbada Ne Var? öyküsünde diploma alacağı günü düşleyen Turgut heyecanlıdır. İlk kez takım elbise giyeceği için de sevinçlidir. Ailesi, Turgut’un sevincini ve heyecanını paylaşarak duyarlı ve sevgi dolu bir davranış sergiler. Turgut’un babası, söz verdiği gibi, takım elbise parasını biriktirir. Turgut ve annesi, takım elbiseyi satın alırlar. Ne var ki vapurda paketlerin karışması, her şeyi altüst eder. Bu öyküde, duyarlı ve sorumlu bir ailede, anne, baba ve çocuğun öğreniminde unutulmaz yeri olan diploma mutluluğunu paylaşırlar. Bu güzel durum, kuşkusuz, aile bağlarının güçlü olduğunun göstergesidir.

Uçan Motor'da deniz kıyısında yaşayan bir aile görülmektedir. Ailenin gezi motorlarına düşkün olan çocuğu Selim, yazlıkçılardan kullandığı gezi motorlarına binme olanağı bulamaz. Babası, Selim'e oyuncak bir uçan motor alır. Baba oğul, uçan motoru leğende yüzdürürler. Yazar, baba ve oğul arasındaki sevgiyi şöyle anlatmaktadır:

"Selim, babasının bu armağanına pek sevindi. Baba oğul leğene su doldurdular. Motoru içine koyup mumu yaktılar. Kısa bir süre sonra, oyuncak motor su yüzünde ilerlemeye başladı. Selim sevinçle el çırparak: "Yaşasın! Yüzüyor, yüzüyor, diye bağırdı" (Dayıoğlu, 2006ğ: 8-9)...

Şerif'in Balıkları öyküsünde ana karakter Şerif, büyük kentte aşçılık yapan babasını özlediğini mektupla ona bildirir. Şerif, ailesini seven bir çocuktur. Yazar, Şerif'in baba özlemine ve kavuşma haberini şöyle dile getirir:

"Şerifin karnı tok, giysileri yamasızdı. Ama o, yaşamından hoşnut değildi. "İlle de babamı isterim." diyordu. Ana oğul, yazdıkları mektuplarda, hep baba özleminden söz ediyorlardı. Baba buna dayanamadı. Kentin kenar semtlerinden birinde, bir oda tuttu. Karısıyla oğluna, "Gelin." diye haber saldı" (Dayıoğlu, 2006ğ: 17). Şerif, annesiyle köyden kente gelir ve kenar mahallelerin birinde kalır. Şerif'in anne babasıyla aynı yerde yaşaması onu mutlu eder. Bu öyküde aile bireyleri arasındaki sevgi dikkat çekmektedir.

Kuyruklu Yalan öyküsünde İbrahim, bahçıvan olan babasının mesleğini değersiz bulduğu için ailesinden uzaklaşır. Başkalarının kendisiyle alay edeceğini düşünür, en korunaklı liman olarak da kitapları görür. İbrahim'in ailesiyle çatışması, okulların açıldığı gün yeni bir boyut kazanır. İbrahim, yeni öğretmene babasının bahçe mimarı olduğunu söyler. Oğlunun kuyruklu yalanını öğrenen babası üzülür; ancak İbrahim'in yıllardır içine attığı duygular gün yüzüne çıkar. Böylece İbrahim gerilimli durumdan kurtulur, duygusal anlamda rahatlık duyar. Babası, İbrahim'e bahçıvanlığı severek yaptığını, mesleğinden hoşnut olduğunu, utanılacak bir durum olmadığını söyler. Babasının açıklamalarıyla rahatlayan İbrahim, kendi kendisiyle ve ailesiyle barışık biri olur. Böylece ailesine duyduğu bağlılık ve sevgi de artar.

Sen Herkesi Sev öyküsünde Barış, sevgi dolu bir ailede yaşamaktadır. Özellikle annesiyle kurduğu iletişim, onun sevgiyle büyüdüğünü, aile içinde değer gördüğünü göstermektedir. Barış, yediği elmanın kabuklarını balkondan aşağı attığı için ikinci katta oturan Serpil Hanım'dan azar işitir. Bu olay, sevginin evrenselliği ve kuşatıcılığı konusunda Barış'ın kuşkuya düşmesine yol açar. Öyle ki Barış, Serpil

Hanım'ın onu sevemeyeceğine inanmaktadır. Annesi; Barış'a toprak ve tarih bilinci, apartmandaki duyarsızlık, sevgisizlik konularında düşüncelerini iletir. Annesi, sevginin gücüne ve değerine inanan biridir. Barış, sevgi konusunda aklına takılanları annesine sorar. Anne-çocuk arasında geçen şu diyalog, sevgi iletişiminin bir örneğidir:

“Barış, bir an durup annesinin yüzüne baktı, Kendisini ilgiyle dinlediğini görünce sordu: - Böyle bir şey olabilir mi anne? Yeryüzünde birbirlerinin dillerini, törelerini, âdetlerini bilmeyen, yani birbirlerini hiç tanımayan insanlar var. Bunlar birbirlerini nasıl sevebilirler? Bu yolla savaşların önüne nasıl geçilebilir? Pek aklım ermedi. Annesi hiç düşünmeden yanıtladı:

“- Bir ulus içindeki insanlar birbirlerini sevmeyi öğrenmişlerse, onlar komşu ulusların insanlarını da “insan” olduktan için seveceklerdir. O komşular da kendi komşularını sevince doğal olarak yeryüzü, birbirlerini seven insanlarla dolacaktır” (Dayıoğlu, 2006i: 34).

Aile gezileri; bireylerin günlük yaşamlarındaki tekdüzeliği kırması, onlara değişik yaşam ortamları sunması açısından önem taşır. Öyküde Barış ve ailesi, Kıbrıs'a geziye giderler. Barış, gezi sırasında güvertede üç yaşında bir çocuğun merdivenlerden düşmesini önler. Cem adındaki çocuğun annesi Barış'ı över. Bu olaydan sonra aileler dostluklarını ilerletmek için sözleşirler, adreslerini öğrenirler. Aynı apartmanda oturduklarını geç de olsa anlayan aileler, birbirlerine görüşme sözü verirler. Barış, annesinin sevgi konusunda söylediklerine inanmaya başlar. Barış'ın, sevginin evrenselliğine, sınır tanımaz gücüne inanmasında annesinin sevgiyle yaklaşması önemli bir yer tutmuştur. Aile bağları güçlü bir çocuk olan Barış, toplum yaşamında karşılaştığı bir soruna, ailesinin yardımıyla çözüm bulmuş, yaşamın özü olan sevgiyi kavramıştır.

3.1.1.6. Okul Yaşamının Değeri

Çok boyutlu ve uzun bir süreci kapsayan eğitim, ailede başlayıp okulda devam eder. Okul, çocuğun yaşamında çok önemli bir yeri oluşturur. Ailenin sağladığı özgürlüklerin yerini okulda görev, sorumluluk ve sosyal uyum alır. Okul, esasen çocuk için aykırı bir ortamdır. Çocuk, okulda kendini dizginlemeye başlar. Düşüncelerine ve eylemlerine çeki düzen verir. Bu durum, çocuğun dürtü denetiminin gelişmesiyle ilgilidir. Çocuğun okul yaşamı, öğretmen ve öğrencilerle gerçek kimliğine kavuşur. Kişiliği, bilgisi ve öteki özellikleri bakımından öğretmen, çocuğun özdeşim kurabileceği bir kişidir. Özellikle okul çağı çocuğu için öğretmenin sözleri ve davranışları çok önemlidir. Çocuk okulda bilgi, beceri, değer ve davranış

kazanır. Bu kazanımlar onun bütün yaşamı boyunca ayakta kalmasını, gelişmesini sağlar.

Okul yaşamı, **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuk öykülerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Öykülerde çocuk ve okul âdeta bütünleşir. Çocuk, bütün doğallığı ve gerçekliğiyle öykülerde yer bulur.

Yoğurtçunun Çingırağı öyküsünde ana karakter Satı, düzenli bir okul yaşamı sürdürmektedir. Öğretmenin ve arkadaşlarının sevdiği bir çocuktur. Satı'nın bu özellikleri öyküde şöyle yer almaktadır: "Derslerinde pek başarılı değildi. Ama, ödevlerini gününde yapar, okula düzenli gelir, hiç geç kalmazdı. Öğretmeni ve arkadaşları onu severlerdi" (Dayıoğlu, 2006a:17). Satı, annesinin hastalığı yüzünden okulunu aksatır. Öğretmenin bu durumla yakından ilgilendiği, şu sözlerden anlaşılmaktadır: "Öğretmen bu düzensizliğin nedenini sorunca, Satı: - Annem hasta öğretmenim, dedi ve sustu" (s. 18).

Okul; Satı için sevgi, paylaşma ve güven ortamıdır. Annesinin hastalığında üç kardeşine de bakmak durumunda kalan Satı'nın iç burkan durumu ve hastalıkla ilgili gelişmelerle öğretmeni ve arkadaşları yakından ilgilenirler. Satı kimi zaman kardeşlerini okula getirir, arkadaşlarıyla toplanıp onları doyururlar. "Satı'nın derdi sınıfın derdi olmuştu..." (s. 19) cümlesi, Satı'nın yaşamında okulun değerini ortaya koymaktadır. Satı, annesi hastanedeyken onu çok merak eder. Babası, çingırağı ile okulun önüne gelerek sesler aracılığıyla hastanın durumunu Satı'ya bildirir. Çingırağın on kez çalması iyi, beş kez çalması kötü anlamındadır. Satı'nın kendisinin ve babasının bildiği bu konuyu öğretmenine ve arkadaşlarına söylemesi kuşkusuz, onlara duyduğu güvenden kaynaklanmaktadır. Hastalığın ilerlemesi ile Satı, öğretmeni ve arkadaşları, kaygılı bir bekleyiş içindedirler. Satı, babasının çingırak seslerini beklerken gözyaşları ile karşılaşır. Öyküde yükselen kaygı ve korkunun azaltılmasına dönük bir girişimin olmayışı, melodram havasının doruğa ulaşması dikkat çekicidir.

Leylek Karda Kaldı öyküsünde ana karakter Erdir, üçüncü sınıfta okumaktadır. Leyleklere ilişkin pek çok bilgiyi okulda öğretmeninden öğrenir. Onların yaşam düzenini tanımak Erdir'i hem bilgili kılar hem de şaşırtır. Yazar, bu durumu şöyle anlatmaktadır:

"Onların nerelere göç ettiklerini, göç sırasındaki uçuş düzenlerini öğrenmişti. Deniz aşırı ülkelere gittikten sonra, hiç yanılmadan dönüp aynı yuvaya konduklarını duyunca şaşakalmıştı"

(Dayioğlu, 2006a: 40).

Erdir, leyleklerle ilişkin okulda edindiği bilgilerin gerçek yaşamdaki örneğiyle de çok geçmeden karşılaşır. Bir bahar günü annesi, Erdir'e, evlerinin önündeki söğüt ağacının tepesine leyleklerin geldiğini müjdelere. Bu sevindirici haber, Erdir'in merakını kamçılar. Erdir, annesine leyleklerin yaşamıyla ilgili çeşitli sorular yöneltir.

Gülten Dayioğlu, bu öyküde ocuk okuyucuya okulda öğrendiği bilgilerin, gerçek yaşamda yeri olduğunu göstermek istemiştir. Okulun yaşamdan kopuk olmadığını ortaya koymuştur.

Sınıf Geçme Armağanı öyküsünde okul, ana karakterler Sinan'la Aykut'un "sınıf geçme armağanı" konusunda tartıştıkları yerdir. Tartışma, kimi zaman sertleşe de öteki öğrencilerin araya girmesiyle ve Sinan'la Aykut'un sağduyusu, hoşgörüsüyle sonuçlanır. Her iki ğrenci de karşıt görüşlere saygı duyma, hoşgörülü olma gibi uygar insan özelliklerini taşıdıklarını gösterir. Bu st düzey kazanımlar, okul yaşamının ürünüdür. Öyküde Hasan, Mustafa ve Sevgi; okuma uğruna yakın çevrelerindeki kişilerin yaşadığı güçlükleri anlatarak kendilerine armağan alınmasa da okumanın en güzel armağan olduğu paydasında birleşirler. Kuşkusuz, ocukların bu denli bir olgunluk sergilemeleri de okul yaşamının kazandırdıkları arasındadır.

Kır Gezisi öyküsünde ğretmen, öğrencilerini okulların kapanmasına yakın, kır gezisine götürür. Bu bölüm, öyküde şöyle anlatılmaktadır:

"ğretmen: - çocuklar, bu yıl hepimiz derslerinize çok iyi çalıştınız. Gezip eğlenmeyi hak ettiniz. Yarın sizi kıra götüreceğim, dedi. Sınıftaki ocuklar, sevinç sesleri çıkararak birbirlerine sarıldılar" (Dayioğlu, 2006c: 7). Öğretmenin bu davranışı; çocukların doğal çevreyi tanınmaları, gezi gözlem becerilerini geliştirmesi yönünden önemlidir. Eğitimin yaşamın her alanında geçerli bir olgu olduğunu, dört duvar arasına sıkıştırılamayacağını ortaya koyan güzel bir girişimdir. Öğretmen, ocukların kurallara uyma davranışını kazanmaları için gezi öncesi onlara kuralları şöyle açıklar:

"ocuklarım, bu gezide bazı kurallara uymanız gerekiyor: Yollarda sırayı bozmamalısınız. Gürültü etmek, sıradan çıkıp sokak satıcılarından alış veriş yapmak yok. Bunlar, bizi çevremize karşı kk dşrtc davranışlardır... Kıra varınca sağa sola dağılmayıp yakınımnda oynayın. plerinizi yere atmayın. p kabı varsa, oraya atacaksınız. Yoksa, sarıp sarmalar ıkınlarınıza koyarsınız. Haydi şimdi boy sırasına göre dizilin de çıkalım, dedi" (s. 9).

Hakkı, kır gezisi sırasında Turan'ı, ıkınındaki okolataları almakla suçlar.

Her iki öğrenciyi de dinleyen öğretmen, Turan'ın suçsuz olduğuna inanır. Hakkı'ya Turan'dan özür dilemesini söyler. Bunun nedeni, arkadaşları içinde küçük düşen Turan'ı biraz olsun anlamaktır. Kır gezisi bittikten sonra eve dönen Hakkı, annesinin sağlık gerekçesiyle çikolatayı sakladığını öğrenince yanlış bir davranış sergilediğini anlar. **Gülten Dayıoğlu**, bu öyküde okul yaşamı aracılığıyla çocuk okuyucunun; okulu sevmesini, doğanın güzelliklerini tanınmasını, sevgi ve paylaşmayı duyumsamasını, sağlam bir kanıtı dayanmadan kimseyi suçlamamak gerektiği düşüncesini kavramasını sağlamıştır.

Gülünecek Bir Şey mi Var? öyküsünde okul yaşamı yoluyla çocukta düzenli yaşama ve sorumluluk bilinci oluşturma hedeflenmiştir. Ana karakter Burcu, okul taşıtına yetişmek için acele ve telaşla evden çıkarken değişik renk çoraplar giydiğini sınıfa girdiğinde arkadaşlarının gülüşmesinden anlar. Sınıf ortamında, arkadaşlarının önünde yaşadığı olay, Burcu'yu güç durumda bırakır. Öyküde idealist ve aşırı duyarlı olmasıyla dikkat çeken öğretmen, Burcu'nun ödevini yapmadığını sanarak onu yargılayıcı bir dille şöyle eleştirir:

“Dersini çalışmadan okula gelmeye utanmıyor musun Burcu? Senin yerinde olmaya can atan yüz binlerce çocuk var ülkemizde. Annen baban üstüne titiriyorlar. İyi bir okulda öğrenim görüyorsun. Gördüğüm kadarıyla hiçbir eksik yok. Bu koşullarda derslerini boşlaman, ödevlerini yapmaman, utanç verici bir tutum. Seni çok kınadım” (Dayıoğlu, 2006ç: 35)... Bu sert çıkış karşısında Burcu ağlar. Bu duruma şaşırın öğretmen, sert davrandığını düşünerek şu sözlerle Burcu'yu yatıştırmaya çalışır: “Sen çalışkan ve bilinçli bir öğrencisin. Çarpım tablosunu bellemeden gelmen. beni çok üzdü. Sana, bu üzüntünün etkisiyle çıktım. Haydi, ağlama artık. Yarın borcunu ödersin olur biter” (s. 36). Burcu'nun değişik renk çoraplar giydiği için ağladığını öğrenen öğretmen, Burcu'ya gülenlerin davranışının yanlış olduğunu şu sözlerle anlatmaktadır:

“Çorapları değişik renklerde diye, Burcu'ya gülenler ayıp etmişler. Böyle bir yanlışlık herkesin başına gelebilir. Siz güleceğinize, onu kardeşçe uyarabilirdiniz. Arkadaşığa bu yakıştır. Yıllar önce ben de böyle bir yanlışlık yapmıştım. Bir ayağımda kahverengi, bir ayağımda siyah kundura ile gelmişim okula. Arkadaşlarım durumuma güleceklerine uyardılar. Bir koşu gidip değiştirdim. Acele ve telâş. insanı bazen böyle yanlış işlere sürüklüyor. dedi” (s. 36). Burada öğretmenin kendi yaşamından örnekler vererek çocukları konuya çekmesi son derece anlamlıdır. Burcu'yla duygular ortaklığına giren öğretmene, öğrenciler de katılınca dikkatli ve düzenli yaşamın değeri daha kolay anlaşılır. Ayşe, Figen, Serpil, Elif ve Ali'nin anlattığı örnek

olaylar, konunun anlaşılmasını sağladığı gibi, gerçek yaşamdaki bir sorunun sınıf ortamında çözümüne de yardımcı olur.

Okul; çocuğun bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve dil gelişimini sağlayan, çok boyutlu öğeleri içeren bir çevredir. Özellikle okul çağı çocuğunun bilişsel, duyuşsal ve dil gelişimi, okuldaki yaşantıları ile olanaklıdır. Akran ilişkileri ve arkadaşlık, çocuğu içinde yaşadığı okulun ayrılmaz bir parçası yapar. Bu bilinç ve duyarlılıkla öykülerini yazan **Gülten Dayıoğlu, Arkadaş Edinmek Zor mu?** öyküsünde arkadaş edinmede sorun yaşayan Okan'ın sorununa çözüm bulduğu yer olarak okulu ve okul yaşamını gösterir. Öğretmeni, Okan'ın suskun ve yalnızlığını bildiğinden ona olabildiğince anlayışlı yaklaşır. Öğretmenin bu tutumu öyküde şöyle anlatılmaktadır:

“Okan'ı konuşturmaya çabalarken, hiç kızmıyordu. Çocuğun üstündeki bu çekingenliğin giderek yok olacağına da inanıyordu” (Dayıoğlu, 2006ç: 64). Annesi ve ablasının, yapıcı eleştiriler ve olumlu yönlendirmelerle, Okan'ın yaşadığı sorunun çözümünde okul yaşantılarını vurgulaması dikkate değerdir.

Okul yaşantıları içinde matematik dersinin özel bir yeri vardır. Bu ders çoğu öğrencinin korkulu rüyası da olabilir büyük tutkusu da... **Can Matematiği Sevmiyordu** öyküsünde ana karakter Can, “Matematik dersini hiç sevmiyorum. Matematik öğrenmesek ne olur?” (Dayıoğlu, 2006d: 39) sözleriyle matematikle ilgili olumsuz düşüncelerini dile getirir. Can'ın matematik ön yargısını bilen annesi, ona hem sorumluluk bilinci kazandırmak hem matematiğin işlevini kavratmak ister. Bu amaçla Can'a, bakkaldan iki yüz elli gram bamya almasını söyler. Can iki yüz elli gramı iki bin gram anlar. Bamyaları taşırken yolda düşer, dizleri kanar. Annesi, Can'ın ağırlık ölçülerini iyice kavramamasına üzülür. Şu sözlerle matematiğin önemini vurgular: “Özellikle matematik çok iyi sindirilmeli. Yoksa arkayı dönmeden unutursun öğretileni. Sonra da işte böyle gülünç durumlara düşersin (s. 47). Annesinin sözlerine hak veren Can, okulda öğrendiklerini iyice sindirmek için ne yapması gerektiğini ona sorar. Gerçekte bu soruyu annesini memnun etmek için sormuştur. Annesi, Can'ı çalışmaya şu sözlerle yöneltir:

“- Matematiği sev yeter. Öteki dersleri severek yapıyor ve çok iyi sindiriyorsun. Matematiğe gelince, coşkunu söniyor, çalışma isteğinin köreliyor. Çünkü bu dersi sevmiyorsun. Ama yanıyorsun. Matematiğin insan için ne denli önemli bir ders olduğunu bilsen, böyle yapmazdın. Bak işte bugün başına bu yüzden neler geldi” (s. 48-49). Yazar, bu öyküde okul yaşamı içinde önemli bir

sorun olan matematik ön yargısını sağlıklı bir anne-çocuk iletişimi ile yıkmış, okul yaşamının değerini çocuk okuyucuya sezdirmiştir.

Bahar Yağmuru Çabuk Diner öyküsünde ana karakter Sevgi Öğretmen; duyarlı, sevgi dolu ve özverilidir. Okul binası onarıldığından, öğrenimlerini okulun bahçesindeki baraka sınıfta sürdüren öğrenciler, çetin kış koşullarına sabırla dayanarak bahara ulaşırlar. İdealist, şefkatli ve sevgi dolu bir öğretmen ve onun yoksunluk ve olanaksızlık içindeki öğrencileri okuyucuda acıma, hayranlık, empati ve sevgi gibi duyguları oluşturur. Öğrencilerin yaşadığı güçlükleri, içinde buldukları ruh durumunu en iyi Sevgi Öğretmen bildiği için onları kır gezisine götürür. Bu bölüm öyküde şöyle anlatılmaktadır:

“Nisan ayının son haftasında bir gün geziye kalkıştılar. Otobüse binerken, öylesine coşkuluydular ki!... Sanki, kent dışındaki koruya değil de Ay'a gidiyorlardı. Yol boyunca, bildikleri tüm şarkıları, türküleri dile getirdiler. Fıkralar anlatıldı. Yemişler dağıtıldı. Bilmeceler soruldu. Gülündü, söylendi” (Dayıoğlu, 2006d: 72). Öğrenciler koruyu şenlik yerine çevirir, coşkuyla eğlenirler. Karınlarını doyurmaya giriştiklerinde yağın yağmurun dinmesini beklerler; ne var ki yağmur dinmez. Baharın tanıdık konuğu, çocuklara yaşamın sürprizlerle iç içe olduğunu fısıldar. Bu öykü; çocuk okuyucuda kendi okul yaşantılarının değerini bilme, güçlük ve yokluklarla savaşılan akranlarıyla duygu ortaklığında bulunma gibi değerleri kazandırmaya yöneliktir.

Cem Sağını Solunu Bilmiyordu öyküsünde ana karakter Cem; okula yeni başladığı için uyum sorunu yaşayan bir çocuktur. Esasen okul, çocuğun yaşamındaki en önemli dönüm noktalarından biridir. Cem de bunun etkisindedir. Öğretmen, öğrencilerine sağını solunu öğretmeye çalışsa da aralarında Cem'in de bulunduğu birkaç öğrenci bunu öğrenemez. Cem'in yaşadığı bu olay; çocuk okuyucunun empati duygusunu geliştirebilir, kendi yaşamındaki ortaklıkları görmesini sağlayabilir.

Mavi Torbada Ne Var? öyküsünde okul yaşamı içinde özel bir yer tutan diploma heyecanı işlenmektedir. Ana karakter Turgut, ilkokul diploması alacağı günü ipe çeker. Okulda öğretmen ve öğrencileri de aynı duygular sarar. Bu sevindirici olay, öyküde şu cümlelerle anlatılmaktadır:

“O gün yaklaştıkça sevinçten içi içine sığmıyordu. Öğretmen, diploma töreniyle ilgili son hazırlıkları yapıyordu. O gün için okulda, çeşitli eğlenceler düzenlenmişti. Diploma alacak öğrenciler, özel giysilerle katılacaklardı törene... Kızlar, gri etek, pembe gömlek, erkeklerse gri pantolonla lâcivert ceket giyeceklerdi (Dayıoğlu, 2006f: 37). Bu öykü, çocuk okuyucunun, diploma

heyecanı yaşayan Turgut'un sevincine ortak olmasını, onunla empati kurmasını sağlayabilir, çocukta okul yaşamına karşı olumlu izler bırakabilir.

Uçurtma öyküsünde okul yaşamı, uçurtma yapmaya girişen dört arkadaşın paylaşım alanı olarak görülmektedir. Baharın güzelliklerini doyasıya yaşayan çocuklar, gerekli hazırlıkları yaptıktan sonra kendilerini uçurtma işine verirler. Öyle ki Tekin'in annesi, "Saatlerdir bu uçurtmayla uğraşıyorsunuz. Yarına ödevleriniz vardır. Şimdi bu işi bırakın. Biraz da ders çalışın." (Dayıoğlu, 2006g: 8) sözleriyle çocuklara ödevlerini anımsatır. Çocuklar okulda fırsat buldukça uçurtmadan söz ederler. Bu bölüm, öyküde şöyle yer almaktadır: "Ertesi gün okulda dinlenme saatlerinde, baş başa verip hep uçurtmadan konuştular. Paydos zilini ipe çekiyorlardı. Zil çalar çalmaz yeniden buluşup coşkuyla işe koyuldular" (s. 9-10).

Gülten Dayıoğlu, Uçurtma öyküsünde arkadaş sevgisi ve paylaşma değerleriyle okul yaşantılarını birleştirmiş; okulu, çocukların bir ürün ortaya koymalarına fırsat tanıyan bir mekân olarak göstermektedir.

Bilge'nin Sevinci öyküsünde ana karakter Bilge, okula yeni başlamanın sevincini yaşamaktadır. Yazar, çiçeği burnunda bir öğrenci olan Bilge'yi şöyle anlatmaktadır:

"Bilge ilkokula başladığı gün sevinçten uçuyordu. Önlüğü, ayakkabıları, çantası, defteri, renkli kalemleri, silgisi yepyenydi. İlk gün okul bahçesinde, yeni arkadaşlarıyla konuşup oynadı. Hoplayıp zıpladı. İçi içine sığmıyordu. Öğretmen, sınıfta şarkılar söyledi. Masallar anlattı" (Dayıoğlu, 2006g: 19).

Bilge'nin okul yaşamına ilişkin olumlu duygu ve düşünceleri birinci haftadan sonra değişir. Çünkü ilk hafta okulda olabildiğine özgür ve sorumsuzdur; ikinci hafta ise okulun kuralları ile tanışır, okuma yazma öğrenmeye başlar. Ne var ki Bilge, öğretmenin uyarılarına aldırmayıp düzenli çalışmaz, gerekli çabayı göstermeyince cümle fişlerini öğrenemez. Çalışmayı sevmeyen Bilge'yi sınıfta kalma korkusu sarar. Bu korku, okula yeni başlayan çocukta görülen doğal bir duygudur. Bilge, sınıfta kalma korkusuyla bir süre çalışsa da akranlarının çok gerisinde kaldığından kendini düzeltemez.

Bilge'nin öğretmeni, ilgili ve özverili bir kişidir. Okuma yazma öğrenen öğrencilerine şu sözlerle yol gösterir. "Çizgileri ve çemberleri dikkatli ve düzgün yaparsanız, yazınız güzel olur. Okuma yazmayı çabucak öğrenirsiniz, diye uyarıyordu öğrencilerini" (s. 20). Çoğu öğrenciye okuma yazmayı öğreten öğretmen, Bilge'nin de içinde bulunduğu

heyecanı yaşayan Turgut'un sevincine ortak olmasını, onunla empati kurmasını sağlayabilir, çocukta okul yaşamına karşı olumlu izler bırakabilir.

Uçurtma öyküsünde okul yaşamı, uçurtma yapmaya girişen dört arkadaşın paylaşım alanı olarak görülmektedir. Baharın güzelliklerini doyasıya yaşayan çocuklar, gerekli hazırlıkları yaptıktan sonra kendilerini uçurtma işine verirler. Öyle ki Tekin'in annesi, "Saatlerdir bu uçurtmayla uğraşıyorsunuz. Yarına ödevleriniz vardır. Şimdi bu işi bırakın. Biraz da ders çalışın." (Dayıoğlu, 2006g: 8) sözleriyle çocuklara ödevlerini anımsatır. Çocuklar okulda fırsat buldukça uçurtmadan söz ederler. Bu bölüm, öyküde şöyle yer almaktadır: "Ertesi gün okulda dinlenme saatlerinde, baş başa verip hep uçurtmadan konuştular. Paydos zilini ipe çekiyorlardı. Zil çalar çalmaz yeniden buluşup coşkuyla işe koyuldular" (s. 9-10).

Gülten Dayıoğlu, Uçurtma öyküsünde arkadaş sevgisi ve paylaşım değerleriyle okul yaşantılarını birleştirmiş; okulu, çocukların bir ürün ortaya koymalarına fırsat tanıyan bir mekân olarak göstermektedir.

Bilge'nin Sevinci öyküsünde ana karakter Bilge, okula yeni başlamanın sevincini yaşamaktadır. Yazar, çiçeği burnunda bir öğrenci olan Bilge'yi şöyle anlatmaktadır:

"Bilge ilkokula başladığı gün sevinçten uçuyordu. Önlüğü, ayakkabıları, çantası, defteri, renkli kalemleri, silgisi yepyenydi. İlk gün okul bahçesinde, yeni arkadaşlarıyla konuşup oynadı. Hoplayıp zıpladı. İçi içine sığmıyordu. Öğretmen, sınıfta şarkılar söyledi. Masallar anlattı" (Dayıoğlu, 2006g: 19).

Bilge'nin okul yaşamına ilişkin olumlu duygu ve düşünceleri birinci haftadan sonra değişir. Çünkü ilk hafta okulda olabildiğine özgür ve sorumsuzdur; ikinci hafta ise okulun kuralları ile tanışır, okuma yazma öğrenmeye başlar. Ne var ki Bilge, öğretmenin uyarılarına aldırmayıp düzenli çalışmaz, gerekli çabayı göstermeyince cümle fişlerini öğrenemez. Çalışmayı sevmeyen Bilge'yi sınıfta kalma korkusu sarar. Bu korku, okula yeni başlayan çocukta görülen doğal bir duygudur. Bilge, sınıfta kalma korkusuyla bir süre çalışsa da akranlarının çok gerisinde kaldığından kendini düzeltemez.

Bilge'nin öğretmeni, ilgili ve özverili bir kişidir. Okuma yazma öğrenen öğrencilerine şu sözlerle yol gösterir. "Çizgileri ve çemberleri dikkatli ve düzgün yaparsanız, yazınız güzel olur. Okuma yazmayı çabucak öğrenirsiniz, diye uyarıyordu öğrencilerini" (s. 20). Çoğu öğrenciye okuma yazmayı öğreten öğretmen, Bilge'nin de içinde bulunduğu

birkaç öğrenci, akranlarından geri kaldığı için onlarla daha yakından ilgilenmeye başlar. Bu ilgi, şu sözlerden anlaşılmaktadır: “Öğretmen onlarla daha yakından ilgileniyor, okumayı bir an önce sökmeleri için, elinden geleni yapıyordu” (s. 23). Öğretmenin yaptığı yazılı yoklamada direk (1) yerine çember (0) alışı annesine sevinçli bir haber gibi ulaştıran Bilge, okuyucuyu gülümsetir. Okul yaşamında gereken çalışma ve sorumluluğu göstermeyen Bilge’nin durumu çocuk okuyucu için bir ders niteliği taşıyabilir. Okul yaşamının değerini ve önemini kavramasını sağlayabilir.

Yağmurla Gelen Barış öyküsünde okul, birbirine düşman iki ailenin çocukları olan Hasan’la Duran’ın, küskünlüğün yerine sevgiye ve barışa yöneltildiği yer olarak dikkat çekmektedir. Okul yaşantıları ise iki küskün ailenin barışması ile sonuçlanacak olaylar dizisinde önemli bir yer tutmaktadır. Köyün üç sınıflı okulunu bitirdikten sonra bucaktaki beş sınıflı ilkokula giden Hasan’la Duran, okuma uğruna güçlüklerle göğüs germeyi bilirler. Yazar, bu durumu şöyle anlatmaktadır:

“O yıl, beşinci sınıfı bitireceklerdi. Köyden bucağa, yürüyerek bir saatte gidiliyordu. İki çocuk her sabah, erkenden yola çıkıyorlardı. Bir saat yürüdükten sonra yorgun argın okula ulaşıyorlardı (Dayıoğlu, 2006ğ: 41-42).

Öğretmen, öyküde iki küskün ailenin çocuklarından Hasan’la Duran’ı sevgiye ve barışa yönelten kişi durumundadır. Ayrıca öğretmen, okul dönüşü yağmura tutulan çocuklardan Hasan için güç durumlarda sığılacak bir limandır. Bu özellik, şu cümleden anlaşılmaktadır: “Acaba bucağa geri dönüp öğretmenin evine sığınsam mı, yoksa köyümüze doğru koşmayı sürdürsem mi” (s. 44)?

Açıkgöz öyküsünde okul yaşamı; toplum yaşamının kurallarını önemsemeyen, ailesinin uyanık olmaya, çıkarlardan yararlanmaya özendirdiği ana karakter Bilgin’in yanlışını anlamasını sağlamıştır. Öğretmen ve öğrenciler, Florya’ya geziye giderler. Çocuklar eğlenerek, paylaşarak yemeklerini yerken Bilgin’in bir kenarda çıkınıdakileri yemesi ve bunu annesinin istediğini söylemesi, öğretmeni yadırgatır. Gezi dönüşü arkadaşlarından ayrılarak sıraya girmeden trene binen Bilgin, trenin yolda bozulmasıyla eve çok geç ulaşır. Evde kendisini kaygıyla ve üzüntüyle bekleyen annesine ve öğretmenine durumu anlatır. Anne, oğlunun açıkgözlülüğüyle övününce öğretmen, anneye ve Bilgin’e köpürür. Topluma ve toplumun kurallarına uymanın gerekliliğini vurgulayan öğretmen, Bilgin’e, yaşadığı olayın sonucunu iyi anlamasını söyler. Bilgin’in şu sözleri, okul yaşamının değerini

göstermektedir:

“Evet öğretmenim. Bugünkü olayı yaşamamış olsaydım, dediklerinizi bu denli iyi anlayamazdım” (Dayıoğlu, 2006i: 26).

3.1.1.7. Acımanın Değeri

Soylu duyguların başında gelir acıma. Büyük ruhların en belirgin özellikleri arasındadır. İnsanlık erdemleri taşıyan bir yüreğin odağında yer alır. İnsanı anlamaya, düşünmeye, duyguları paylaşmaya çağırır. Sıcak yürekli insanlar acımayla güçlenirler, olgunlaşırlar. Taş bağırlıların anlamadığı bir dildir acımanın dili. Acımak, var oluşun anlamını arayan insanın, ötekiyle kurduğu duygu ortaklığıdır.

Gülten Dayıoğlu, içtenlikli bir duyarlılıkla yazdığı öykülerinde insana yakışan, onu yücelten acıma duygusuna öykülerinde yer vermiştir.

Azat Kuşu'nda yükçülükle geçimini sağlayan İdris, pazar yerinde karşılaştığı çocuğa ve kuşa acır. İyi yürekli bir çocuktur İdris. Kuşu kedinin pençesinden kurtardığını söyleyen kuşçuya çabucak inanır, onu sorgulamaz. Çocuk kalbinin genişliğiyle kuşu özgürlüğüne kavuşturur. “Kuşun yuvada bekleyen yavruları geldi aklına.” (Dayıoğlu, 2006a: 9) sözleri acımayı bilen bir yüreğin sesidir.

Yoğurtçunun Çıngırağı adlı öyküde ana karakter Satı'nın annesinin hastalığıyla üç kardeşinin yükünü sırtlamak zorunda kalması okuyucuda acıma duygusunu uyandırır. Arkadaşlarının ve öğretmenin Satı'nın derdini paylaşmaları, onun duygularına ortak olmaları acımanın sonucudur.

Leylek Karda Kaldı adlı öyküde ana karakter Erdir'in annesinden korkarak söylediği yalan yüzünden ölen leylek, okuyucuda büyük bir acıma duygusu oluşturur. Erdir, yumurtaların sağlam olduğunu söyler; oysaki yumurtalardan birini kırmış, ikisini de haşlamıştır. Sonbaharda göç hazırlığına giren leylekler, anne leyleği de yanlarına almaya çalışsalar da başarılı olamazlar. Anne leyleğin direnişi, kasabanın gündemini oluşturur. Halk, annelik duygusunu öne çıkararak leyleğe acır. Bu acıma; ön yargıların, yanlış gelenek ve göreneklerin gölgesinde kalır.

Kara Kedi'de ana karakterler Ali ile Gül, yağmurlu bir günde evlerinin önünde karşılaştıkları kedi yavrusunu içeri alırlar. Öyküden alınan şu parça, çocukların acıma duygusu ile hareket ettiklerini gösterir:

“Gül ile Ali kapıların önüne gelince, acı acı miyavlamakta olan bir kedi yavrusuyla karşılaştılar. Kedicik yağmurdan ıslanmış tir tir titiyordu... Böylece yavru kediyi eve aldılar”

(Dayıoğlu, 2006b: 37-38).

Korudaki Bebek'te Ümit Bey ve eşı, acıma duygusunu bilen kişilerdir. Ümit Bey koruda bulduğu bebeği İstanbul'a eşine götürür, evlat edinir. Çocuk özlemiyle geçen yıllardan sonra buldukları yavru, acımanın armağanıdır.

Küskün Ayıcık'ta Mühendis Demir Bey, mahkemenin vurulmasına karar verdiği Şemo adındaki ayıya acır, onu kentteki hayvanat bahçesine verir. Kampta Şemo ile geçen güzel günler, Şemo'nun yeni işçiyi yaralaması sonucu yerini sıkıntılı günlere bırakır. İşçiler ile Şemo arasında güreş tutmaya dek varan ölçüsüzlük, kampa katılan yeni işçiyle de güreşmek isteyen Şemo'nun işçiyi yaralaması, mahkemenin kararı... Demir Bey içine sindiremediği bu kararın uygulanmasını Şemo'yu kente göndererek engellemek ister. Hayvanat bahçesinde tamamıyla yaşama küskün bir portre çizen Şemo'nun ölümü, dostu Demir Bey'i büyük bir üzüntüye boğar.

Minik Tay'da aşırı açlık ve yorgunluktan güçsüz düşen tay, okuyucuda ve dinleyicide acıma duygusu uyandırır. Tayın acıklı durumuna en çok çocuklar üzüdür. Yürekleri acıma duygusuyla dolu çocuklara karşılık; fırsatçı, para canlısı at sahibi, karnı acıkan minik tayın annesini emmesine izin vermeyecek kadar acımadan yoksun biridir. Güçsüz minik tayın, bir ağacın altında can çekişmesiyle çocuklar atın sahibine çıkarır. Minik tayın annesini emmesini sağlayan çocuklar, kuşkusuz acımayı bilen çocuklardır.

Neşeli Boyacı'da birçok güzel özellikle donanmış bir çocuk olan Erhan, acıma duygusuyla gelişen biridir. Erhan'ın, istasyon çevresinde kundura boyama işini engelleyen çocuklardan Bekir, kış bastırınca iş bulamaz. Erhan'a sığınır. "Bizimkiler sana ayıp ettiler o zaman. Hatta ben de onlara takıldım." (Dayıoğlu, 2006d: 15) sözleri, yanılığını anlayan Bekir'in öz eleştiri içinde olduğunu göstermektedir. Kendi kendisiyle savaşarak Bekir'i yanına alan Erhan, acıma duygusuyla başlayan dostluğu yansıtır.

Sıcak Ekmek'te Halime Kadın; bencil, çıkarıcı, insan ilişkilerinden yoksun olduğu gibi, acıma duygusunu da yitirmiştir. Askerdeki oğlunun izne geleceğini öğrenir. Pazar dönüşü rastladığı dilencinin hayır okuması Halime'yi biraz yumuşatır, ona biraz ekmek ve peynir verir. Bu davranış Halime için anlıktır. Ekmek yaptığı gün, oğlunun geldiğini sanarak kapıyı açan ve aynı dilenciyle karşılaşan kadın, öfkeyle, arasına zehir döktüğu ekmeği adama uzatır. Dilenci, ekmeği kasabadan

uzakta karşılaştığı askere verir. Halime'nin öyküsü ibretliktir. Acımayı, ötekiyle empatiyi yitiren insanın korkunç durumunu yansıtmaya açısından dikkat çekicidir. İnsanlık erdemlerinden yoksun olan Halime, kendi korkunç sonunu hazırlar. Halime'nin bencil, çıkarıcı, insanlık erdemlerinden, acımadan uzak olmasına karşılık; dilenci, kasabadan uzakta karşılaştığı askerin aç olduğunu anlayınca ona ekmeğini verecek kadar acımayı bilen biridir. Bu durum, şu diyalogdan anlaşılmaktadır:

“Asker: - ... Epey yürüdüm. Karnım acıktı. Dizlerimin gücü kesildi deyince, dilenci torbasındaki taze ekmeği çıkardı: - Sen vatan bekçisisin. Yiyeceğimi son lokmasına kadar sana vermekten sevinç duyarım. Al, bununla karnını doyur, dedi” (Dayıoğlu, 2006e: 11-12).

Ak Kuzu'da Şükranların kır lokantasına gelen varlıklı bey, acımadan yoksun, çocuk kalbini kanatacak kadar duyarsız biridir. Bu varlıklı kişinin, Şükran ve kardeşi Metin'in sevgi ile besledikleri kuzuyu satın alması, çocukların duyarlığına ilgisizliği acımadan yoksun oluşuyla açıklanabilir.

Yağmurla Gelen Barış'ta, ana karakterlerden Duran; acımayı bilen, acımayla yücelen bir çocuktur. Birbirine düşman iki ailenin çocukları Duran'la Hasan, bucakta okuldan dönerken yağmura tutulurlar. Hasan kestirme keçi yolunu kullanırken Duran bir kaya kovuğuna sığınır. Hasan, yıldırım düşmesi sonucu devrilen ağacın altında kalır. Hasan'ın çığlıklarını, iniltilerini duyan Duran, acımayla dolu yüreğinin sesini dinler. Hasan'ı ağacın altından çıkarır. Öyküden alınan şu cümle, Duran'ın acımayı bildiğini göstermektedir: “... İri dallardan birinin altında, inlemekte olan Hasan'ı görünce yüreği acıyla doldu” (Dayıoğlu, 2006g: 49).

Kör Memeli Kara Koyun'da ana karakter Medine, yüreğindeki acıma duygusuyla büyüyen ve yücelen bir kadındır. Dağ dönüşü kaya kovuğunda bulduğu yaralı koyuna acır. Bu acıma şu cümlelerden anlaşılmaktadır: “Medine, öyle bir acımış ki hemen koyunu oradan çıkarmış. Topladığı çalı çırpıyı kovuğa tıkip onun yerine koyunu sırtlamış. evin yolunu tutmuş” (Dayıoğlu, 2006h: 49). Medine Hanım'ın, yaralı koyun ve yavrularından elde ettiği sürüyle bolluğa, rahata kavuşması acımanın ürünü olduğunu göstermektedir.

Güllü'nün Doru'su öyküsünde, Güllü'nün eşi hayvanların dilinden anlamayan, acımadan yoksun biridir. Evin öküzü hastalanınca Doru Kız adındaki tayla döveni sürmeye çalışır. İlk kez bu işe girişen Doru, sapları dışarı atınca adam öfkeyle onun canını acıtır. Bu davranış, acımadan yoksunluğun belirtisidir.

(Dayıoğlu, 2006b: 37-38).

Korudaki Bebek'te Ümit Bey ve eği, acıma duygusunu bilen kişilerdir. Ümit Bey koruda bulduğu bebeği İstanbul'a eğine götürür, evlat edinir. Çocuk özlemiyle geçen yıllardan sonra buldukları yavru, acımanın armağanıdır.

Küskün Ayıcık'ta Mühendis Demir Bey, mahkemenin vurulmasına karar verdiği Şemo adındaki ayıya acır, onu kentteki hayvanat bahçesine verir. Kampta Şemo ile geçen güzel günler, Şemo'nun yeni işçiyi yaralaması sonucu yerini sıkıntılı günlere bırakır. İşçiler ile Şemo arasında güreş tutmaya dek varan ölçüsüzlük, kampa katılan yeni işçiyle de güreşmek isteyen Şemo'nun işçiyi yaralaması, mahkemenin kararı... Demir Bey içine sindiremediği bu kararın uygulanmasını Şemo'yu kente göndererek engellemek ister. Hayvanat bahçesinde tamamıyla yaşama küskün bir portre çizen Şemo'nun ölümü, dostu Demir Bey'i büyük bir üzüntüye boğar.

Minik Tay'da aşırı açlık ve yorgunluktan güçsüz düşen tay, okuyucuda ve dinleyicide acıma duygusu uyandırır. Tayın acıklı durumuna en çok çocuklar üzüdür. Yürekleri acıma duygusuyla dolu çocuklara karşılık; fırsatçı, para canlısı at sahibi, karnı acıkan minik tayın annesini emmesine izin vermeyecek kadar acımadan yoksun biridir. Güçsüz minik tayın, bir ağacın altında can çekişmesiyle çocuklar atın sahibine çıkarır. Minik tayın annesini emmesini sağlayan çocuklar, kuşkusuz acımayı bilen çocuklardır.

Neşeli Boyacı'da birçok güzel özellikle donanmış bir çocuk olan Erhan, acıma duygusuyla gelişen biridir. Erhan'ın, istasyon çevresinde kundura boyama işini engelleyen çocuklardan Bekir, kış bastırınca iş bulamaz. Erhan'a sığınır.

"Bizimkiler sana ayıp ettiler o zaman. Hatta ben de onlara takıldım." (Dayıoğlu, 2006d: 15) sözleri, yanılığını anlayan Bekir'in öz eleştiri içinde olduğunu göstermektedir. Kendi kendisiyle savaşıarak Bekir'i yanına alan Erhan, acıma duygusuyla başlayan dostluğu yansıtır.

Sıcak Ekmek'te Halime Kadın; bencil, çıkarıcı, insan ilişkilerinden yoksun olduğu gibi, acıma duygusunu da yitirmiştir. Askerdeki oğlunun izne geleceğini öğrenir. Pazar dönüşü rastladığı dilencinin hayır okuması Halime'yi biraz yumuşatır, ona biraz ekmek ve peynir verir. Bu davranış Halime için anlıktır. Ekmek yaptığı gün, oğlunun geldiğini sanarak kapıyı açan ve aynı dilenciyle karşılaşan kadın, öfkeyle, arasına zehir döktüğu ekmeği adama uzatır. Dilenci, ekmeği kasabadan

uzakta karşılaştığı askere verir. Halime'nin öyküsü ibretliktir. Acımayı, ötekiyle empatiyi yitiren insanın korkunç durumunu yansıtmaya açısından dikkat çekicidir. İnsanlık erdemlerinden yoksun olan Halime, kendi korkunç sonunu hazırlar. Halime'nin bencil, çıkarıcı, insanlık erdemlerinden, acımadan uzak olmasına karşılık; dilenci, kasabadan uzakta karşılaştığı askerin aç olduğunu anlayınca ona ekmeğini verecek kadar acımayı bilen biridir. Bu durum, şu diyalogdan anlaşılmaktadır:

“Asker: - ... Epey yürüdüm. Karnım acıktı. Dizlerimin gücü kesildi deyince, dilenci torbasındaki taze ekmeği çıkardı: - Sen vatan bekçisisin. Yiyeceğimi son lokmasına kadar sana vermekten sevinç duyarım. Al, bununla karnını doyur, dedi” (Dayıoğlu, 2006e: 11-12).

Ak Kuzu'da Şükranların kır lokantasına gelen varlıklı bey, acımadan yoksun, çocuk kalbini kanatacak kadar duyarsız biridir. Bu varlıklı kişinin, Şükran ve kardeşi Metin'in sevgi ile besledikleri kuzuyu satın alması, çocukların duyarlığına ilgisizliği acımadan yoksun oluşuyla açıklanabilir.

Yağmurla Gelen Barış'ta, ana karakterlerden Duran; acımayı bilen, acımayla yücelen bir çocuktur. Birbirine düşman iki ailenin çocukları Duran'la Hasan, bucakta okuldan dönerken yağmura tutulurlar. Hasan kestirme keçi yolunu kullanırken Duran bir kaya kovuğuna sığınır. Hasan, yıldırım düşmesi sonucu devrilen ağacın altında kalır. Hasan'ın çığlıklarını, iniltilerini duyan Duran, acımayla dolu yüreğinin sesini dinler. Hasan'ı ağacın altından çıkarır. Öyküden alınan şu cümle, Duran'ın acımayı bildiğini göstermektedir: “... İri dallardan birinin altında. inlemekte olan Hasan'ı görünce yüreği acıyla doldu” (Dayıoğlu, 2006g: 49).

Kör Memeli Kara Koyun'da ana karakter Medine, yüreğindeki acıma duygusuyla büyüyen ve yücelen bir kadındır. Dağ dönüşü kaya kovuğunda bulduğu yaralı koyuna acır. Bu acıma şu cümlelerden anlaşılmaktadır: “Medine, öyle bir acınmış ki hemen koyunu oradan çıkarmış. Topladığı çalı çırpıyı kovuğa tıkip onun yerine koyunu sırtlamış. evin yolunu tutmuş” (Dayıoğlu, 2006h: 49). Medine Hanım'ın, yaralı koyun ve yavrularından elde ettiği sürüyle bolluğa, rahata kavuşması acımanın ürünü olduğunu göstermektedir.

Güllü'nün Doru'su öyküsünde, Güllü'nün eşi hayvanların dilinden anlamayan, acımadan yoksun biridir. Evin öküzü hastalanınca Doru Kız adındaki tayla döveni sürmeye çalışır. İlk kez bu işe girişen Doru, sapları dışarı atınca adam öfkeyle onun canını acıtır. Bu davranış, acımadan yoksunluğun belirtisidir.

Onurlu Panço'da ana karakter Ata Bey, yaşlanmış köpeği Panço'nun, av sırasında domuzun darbesiyle ölmesine acır. Ata Bey başlangıçta Panço'yu domuz avına götürmek istemese de köpeğin onurunu, geçmişi başarılarla dolu günlerini anımsayarak onu da yanına alır. Av sürerken henüz ölmemiş domuzun, Ata Bey'e zarar verebileceğini düşünen Panço, bu davranışı sahibinin sert tepkisiyle karşılaşsa da, kendini domuzun önüne atar. Öyküden alınan şu bölüm, okuyucuda ve dinleyicide acıma duygusunu uyandırır:

“Neden sonra avcıların arasına katılan Ata Bey, öylesine kederlidir ki! ... Ölü domuzun önünde kanlar içinde yatıp duran Panço'ya bakıp bakıp iç çeker” (Dayıoğlu, 2006: 59).

3.1.1.8. Arkadaş Sevgisi ve Paylaşma Duygusu

Yaşam, uzun, ince bir yolculuktur. İnişleri çıkışları vardır kuşkusuz. İnsanoğlu bu yolculukta kendisine yoldaş, çıkınına ortak arar çoğu zaman. Duygular, düşünceler, sevinçler, üzüntüler paylaşılmayı bekler.

Toplumsallaşma, kişinin içinde yaşadığı toplumun değer ve tutumlarını paylaşması ve buna uyum yapma becerisidir. Böylece kişi, toplum içinde yaşamayı ve yaşamın boyutlarını algılar.

Çocuğun iletişim kurduğu ilk kişi annedir. Anneye bağımlılık, zamanla yerini baba, kardeş ve öteki kişilere bırakır. Okul öncesi dönemde özellikle oyun yoluyla yaşamı keşfe çıkan çocuk; ilk arkadaşlarını edinmeye başlar. Bu dönemin sonlarından itibaren çocukta cinsiyet kimliği gelişmeye başladığı için arkadaş çevresi de buna göre biçimlenir. Erkekler erkek arkadaşlar; kızlar kız arkadaşlar edininir. Arkadaş ilişkileri önem kazanmaya başlar. Oyunla, paylaşım, yaparak ve yaşayarak, kimi zaman da tartışarak yaşamın değişik yüzlerini öğrenirler. Ender bir mücevher gibidir arkadaş. Sizi dinler, duygularınızı paylaşır, en güç zamanlarınızda bile onun yanı başınızda olduğunu bilmeniz dağ gibi dertlerden kurtulmanız için yeter.

Gülten Dayıoğlu, öykülerinde çocukların yaşadığı arkadaşlık, dostluk, paylaşma gibi duyguları bilinç ve güzellikle işlemiştir. Çocuğun gelişiminde ve toplumsallaşmasında yaşamsal bir değer taşıyan arkadaşlık; çocuğun yaşamını zenginleştirir, akranlarıyla uyumunu kolaylaştırır.

Yoğurtçunun Çingırağı'nda ana karakter Satı, arkadaşları tarafından sevilen bir kızdır. Yazar, Satı'yı şöyle tanıtır:

“Satı utangaç, uslu ve sevimli bir kızdı... Derslerinde pek başarılı değildi. Ama, ödevlerini gününde yapar, okula düzenli gelir, hiç geç kalmazdı. Öğretmeni ve arkadaşları onu severlerdi. Birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar boyu uzadı, kilosuna arttı, süt dişlerini değiştirdi. Ama hep içe dönük, sessiz, soluksuz Satı olarak kaldı” (Dayıoğlu, 2006a: 17). Satı, annesinin rahatsızlığında üç küçük kardeşinin bakımını üstlenir. Bu dönemde Satı’ya en büyük ilgiyi ve yakınlığı arkadaşları gösterir. Satı’nın duygularına ortak olan arkadaşları, empati duygusunu kazanmışlardır. Öyküden alınan şu bölüm, arkadaş sevgisi ve paylaşma duygularının güzelliğini ortaya koymaktadır:

“Satı, arada bir kardeşlerini okula getiriyordu. Beslenme saatinde sınıfça çocukların karınlarını doyuruyorlardı... Satı’nın derdi, sınıfın derdi olmuştu... Öğrenciler her sabah Satı’nın annesinin sağlık durumunu soruyor, hep olumsuz yanıt alıyorlardı” (s. 19-20).

Satı’nın annesinin hastalığının bütün evrelerinde, arkadaşları görülmektedir. Arkadaşları her zaman duyarlı, yardımsever ve özverilidir. Arkadaşları, Satı’nın derdini ve üzüntüsünü paylaşarak ona en büyük iyiliği yapmışlardır.

Deli Bey’de ana karakter Veli’nin arkadaş çevresi güvenilir olmayan, çıkarıcı kimselerden oluşmaktadır. Veli’nin düzensiz ve savurgan bir yaşam sürmesi, arkadaşları arasında alay konusu olur. Bu durum, öyküde şöyle geçmektedir:

“Veli Bey arkadaşlarına uyararak, dengesiz, düzensiz bir yaşam sürmeye başladı... Ne yapsa sürdürdüğü yaşama para dayanmıyordu. Çevresini saran kötü arkadaşları, yüzüne gülüp pohpohlayarak, elindeki, avucundakini sömürüyorlardı. Yüzüne: “Veli Bey sen çok akıllı, çok varlıklı, bilgili, görgülü, güçlü, güzel, eli açık bir efendisiz.” diyorlardı” (Dayıoğlu, 2006b: 11).

Veli’nin “ibretlik” durumu, kötü arkadaş çevresinin sonucudur. Onun bu sağlıksız çevreden kurtulması için, babasının son iyiliğini anlaması gerekecektir. Öyle ki tavandan dökülen altınlarla babasının değerini anlamış, bunun sonucu olarak da bu bataklıktan kurtulabilmiştir. Veli’nin uyanışı şu cümlelerden anlaşılmaktadır:

“Eski arkadaşları yeniden çevresini almak istediler. Hiçbirini yanına sokmadı. Giderek babası gibi bilgili, görgülü, hayır sever ve saygılı bir bey oldu” (s. 13).

Gülten Dayıoğlu bu öyküde, arkadaş ilişkilerinin önemini, nitelikli kişilerle arkadaşlık kurmak gerektiğini çocuk okuyucuya göstermiştir.

Sınıf Geçme Armağanı’nda birbirlerine sevgiyle yaklaşan bir arkadaş çevresi dikkat çekmektedir. Sinan’la Aykut, “sınıf geçme armağanı” konusunda farklı düşüncelere sahiptirler. Bunun nedeni ailelerin yaşam koşulları ve çocukların eğitimiyle doğrudan ilgilidir. Aykut’un babası, sınıfını pekiyi ile geçen oğluna üç

vitesli bir bisiklet alır; Sinan'ın babası ise aynı başarıyı gösteren oğlunu öperek kutlar, başarıyı doğal karşılar. Okulların açıldığı gün başlayan tartışmada sınıf geçme armağanını övünme aracı olarak gören Aykut, Sinan'ın bam teline şöyle basar:

“Sen, beni eleştireceğine, babamın parası yok, o nedenle bana sınıf geçme armağanı alamıyor, desene açık açık... Bu sözler Sinan'ı çileden çıkarmaya yetti: - Babanın parası varsa ne olmuş yani? Para hiç de övünülecek bir şey değil bence. Mahallede herkes ailenizin görgüsüzlüğünden söz ediyor” (Dayıoğlu, 2006b: 51-52)...

İki arkadaşın tartışmasında ölçü kaçmıştır. Bu durumda havayı yumuşatmak Ali'ye düşer. Ali, Sinan'la Aykut'un sertleşen tartışmasına şu yapıcı sözlerle yaklaşır:

“Ne oldu, daha ilk günden kavgaya mı başladınız yoksa? Aykut: - Kavga filan ettiğimiz yok... diyerek tartışma konusunu anlattı” (s. 52). Olayı izleyen öteki öğrencilerden kimileri Sinan'ı haklı bulurken; kimileri de Aykut'u haklı bulur. Sinan'la Aykut'un “sınıf geçme armağanı” konulu tartışmayı birbirlerinin gönlünü alarak bitirmeleri, karşıt görüşleri olsa da birbirlerine saygı duymaları, arkadaş sevgisinin güzelliğini ortaya koymaktadır.

Kır Gezisi öyküsünde öğretmen, öğrencilerini kır gezisine götürür. Kıra ulaşan öğrencilerin sevinci bambaşkadır. Hep birlikte eğlenmeleri, yiyeceklerini paylaşmaları arkadaş sevgisi ve paylaşma duygularının değerini ortaya koyar. Bu bölüm, metinde şöyle yer almaktadır:

“Kırlar yemyeşildi, Çocuklar çıkınlarını bir ağacın altına koyup oyuna giriştiler... Öğle olunca, gölgelik yerlere çekilip çıkınlarını açtılar. İstekle karınlarını doyumaya koyuldular. Hepsinin yanakları, pembe pembe olmuştu. Gözleri ışı ışıdı. Varlıklarından sevinç ve neşe fişkıyordu. Sevgi dolu gözlerle, kendilerine bakan öğretmenlerine, sıcak sıcak gülümsüyorlardı” (Dayıoğlu, 2006c: 10). Ayrıca öyküde, arkadaş ilişkilerinde “oyun”un önemi ve değeri de sezdirilmektedir.

İpek'in Doğumünü öyküsünde ana karakter İpek'in annesi, kızına doğum gününü anımsatır. Bu sevinçli haberi arkadaşlarına bildirmesini, onları doğum günü kutlamasına çağırmasını söyler. Annesi, şu sözleriyle İpek'i, arkadaşlarıyla paylaşmaya yöneltmiştir:

“Hemen şimdi işe koyulup doğum günü için, güzel bir pasta yapacağım. Çabuk giyin, arkadaşlarına haber ver. Öğleden sonra bize gelsinler. Hem eğlenir, hem de güzel bir ikindi kahvaltısı yaparsınız, dedi” (Dayıoğlu, 2006c: 24). İpek'in annesi, bu girişimiyle kızının arkadaş ilişkilerini geliştirmesine, paylaşmayı öğrenmesine olanak sağlamıştır. İpek'in en

sevinçli günlerinden birini arkadaşlarıyla eğlenerek, paylaşarak geçirecek olması onu mutlu edecektir. Arkadaşları, İpek'in doğum gününe armağanla gelirler. Bu, arkadaş ilişkilerinde paylaşmanın doyumsuz tadını gösterir. Bu bölüm öyküde şöyle yer almaktadır:

“İpek'in arkadaşları eve doluştular. Hepsi de küçük birer doğum günü armağanı getirmişlerdi. İpek onları coşkuyla karşıladı: - Buyrun, hoşgeldiniz. Şimdi giyinip gelirim... diyerek odasına koştu” (s. 25). Bu öykü, okul çağı çocuğunun sosyal özellikleri arasında yer alan özel gün ve kutlamalardan hoşlanmayı işlediği için ayrıca dikkate değerdir.

Benim öyküsünde Ahmet ve Aydın adında, aynı semtte yaşayan iki arkadaş görülmektedir. Onların arkadaşlıkları belli bir geçmişe dayanmaktadır. Yazar, bu durumu şöyle anlatır:

“Ahmet ile Aydın'ın arkadaşlıkları ilkokul takımının kurulduğu yıllarda başlamıştı. Arada bir doğum günlerinde birbirlerinin evlerine de gidip gelmişlerdi” (Dayıoğlu, 2006ç: 21).

Semtteki oyun alanına otopark yapılması, çocukların rahatını kaçırır. Bu durumda evlerin önünü, kaldırımları oyun alanı olarak kullanan çocuklar; yetişkinlerin tepkisiyle karşılaşınca öfkelerini birbirlerinden çıkarırlar. Ahmet ve Aydın da bu çocuklardandır. Eczaneden aldığı merhemi köpeğin yarasına süren Aydın, Ahmet ile karşılaşır. Her iki çocuk da köpeği sahiplenir. Tartışma büyür; dövüş başlar. Ahmet'le Aydın'ın davranışları, paylaşmayı bilmemelerinden kaynaklanmaktadır. İki çocuk da “benim” sözünü sık kullanarak paylaşmayı geri çevirirler. Bu durumda, arkadaş ilişkileri bencillik yüzünden yaralanmıştır. Yazar, bu öyküde varlıklara duyulan sevgiyi paylaşarak çoğaltmak yerine, bencillikle bozmayı eleştirmektedir.

Arkadaş Edinmek Zor mu? öyküsünde ana karakter Okan, arkadaş edinme konusunda sorunlar yaşayan bir çocuktur. Buna karşılık, ablası Ayla'nın arkadaş çevresi geniştir. Okan suskun ve somurtkan bir çocuktur; bu nedenle akran grubu içinde uyum gösteremez, mutsuzdur. Ayla ise güler yüzlü ve konuşkan bir çocuk olduğu için akranları içinde uyum göstermede başarılıdır, mutludur. Okan, ablası Ayla'nın eve gelen arkadaşlarını bıktırır, onların evden gitmelerine yol açar. Bu durum, onun yaşadığı mutsuzlukla ilgilidir. Annesi, şu sözlerle Okan'a arkadaşlığın değerini anlatır: “Bu hiç de iyi bir tutum değil. Arkadaşsız insan olur mu? Dünyanın en güzel ilişkisidir arkadaşlık” (Dayıoğlu, 2006ç: 66).

İlk önce, Okan'ın neden arkadaş edinemediği anlaşılır. Okan, kendisiyle kimsenin arkadaş olmak istemediğini düşünmektedir. Ayla ise Okan'ın arkadaş edinmek için girişimde bulunmadığını söyler. Anne; arkadaşlık duygusunu över, oğlunun arkadaş edinmede istekli ve girişken olması gerektiğini şöyle belirtir:

“Oğlum, durup dururken, kimse kimseye gel arkadaşlık edelim der mi? Sen, onlarla arkadaş olmak istediğini belli edecek bir şeyler yapmalısın. Aralarına katılmalı, onlarla konuşmalı, oyunlar önermelisin. Konuşulan konularla ilgilenmelisin. Hiç çekinmeden görüşlerini bildirmelisin. Öğretmenin seni çok beğeniyor. Öteki çocuklardan eksik bir yanın yok ki” (s. 68)! Annesinin güdüleyici yaklaşımı olumlu sonuç verir. Okan, bir hafta sonra Murat adında bir çocukla eve gelir. Böylece, sevgi yoluyla yaklaşım, Okan'ın arkadaşlık duygusunu tanınmasını sağlamıştır.

Kaybolan Çocuk öyküsünde; bir otelde kedi yavrularına düşkün çocuklar vardır. Yaşı küçük çocuklarla büyük çocukların oluşturduğu akran grupları arasında kedi yavrularını sevme isteğinden kaynaklanan bir rekabet görülür. Yazar, bu durumu, şu sözlerle anlatmaktadır:

“Onlar ortaya çıkınca, konuk çocuklar denizi, kumu, oyunu, eğlenceyi bırakıp yanlarına koşarlardı. Emir, Gürol, Sancar ve İmre, öteki çocuklardan büyüktüler. Her gün el çabukluğu yaparak, yavruları kapıp otelin çocuk odasına götürürlerdi” (Dayıoğlu, 2006e: 15).

Yaşı küçük olan Serdar, yavru kedileri sevip okşamak için büyük çocuklardan yardım ister. Ne var ki çocuklar, Serdar'ı önemsemezler. Bu davranış, akran gruplarının bir özelliğidir. Çünkü hemen akran grupları arasında, kendiliğinden gelişen bir rekabet söz konusudur.

Şenlik Günü'nde ana karakter Kerim; yaramazlığı, ele avuca sığmaz oluşuyla dikkat çeker. Kerim'in arkadaş çevresi, benzer özelliktedir. Yazar, Kerim'i okuyucuya şöyle tanıtmaktadır: “Kerim mahallenin en yaramaz çocuğuydu, Kendisi gibi birkaç arkadaşı vardı. El birlik oldular mı, mahalleyi birbirine katarlardı. Kerim her oyunda elebaşıydı. Yaz kış, sapan elinden eksik olmazdı. Kuş vurur, cam kırar, meyve taşlar, hatta kavga ettiği çocukların başını delerdi” (Dayıoğlu, 2006f: 7).

Kerim, arkadaş çevresinin etkisindedir. Arkadaşları, Kerim'i kasabadaki şenlik öncesi dağda çiçek toplamaya çağırırlar. Kerim, bu öneriyi hiç kararsızlık yaşamadan kabul eder. Bu durum, bir gruba katılma, kendini akran grubuna uydurma davranışdır. Yazar, Kerim'in akran ilişkilerinin etkisiyle davrandığını şu sözlerle anlatmaktadır:

“Bir küme çocuk: - Kerim, Kerim, diye bağıryorlardı. Annesi, babası: - Ne oluyor? demeye kalmadan Kerim yataktan fırladı. Pencereden başını çıkarıp: - Ne var, ne bağıryorsunuz? diyerek arkadaşlarına çıktı. Çocuklar: - Unuttun mu? dediler, dağa gidecektik. Kerim şöyle bir başını kaşdı. Sonra çabucak giyindi. Bir dilim ekmeğe yağ sürüp yiye yiye sokağa fırladı. Anne: - N'oluyor, yine nereye gidiyorsun? diye peşinden koştı. Kerim: - Dağa çiçek toplamaya gidiyoruz, dedi. Ve göz açıp kapayıncaya dek, uzaklaşıp gitti” (s. 8-9)...

Okul çağı çocuğu, akran ilişkilerine önem verir. Gruba katılma, grubun davranışlarını, kararların benimseme vazgeçilmezdir. Çocuk; kendini göstermek, grup arkadaşları tarafından beğenilmek için girişimlerde bulunabilir. **Şenlik Günü** öyküsünde, kasabanın düşmandan kurtuluşunu kutlayan çocuklardan Çilli Davut, arkadaşlarına, bomba yapıp mahalledekileri korkutmayı önerir. Kerim ve arkadaşlarının bu öneriyi çabucak benimsemesi yine akran ilişkilerinin gereğidir. Bu bölüm, öyküde şöyle geçmektedir:

“- Var mısın Kerim, korkunç bir bomba yapıp gümbür gümbür patlatalım? Mahallelinin yüreğini hoplatalım. Herkes kasabaya düşman girdi sansın... Kerim, bu gibi şeylere dünden hazırdı. Haberi öteki çocuklar da sevinçle karşıladılar. Para katışıldı. Çarşıdan gereği kadar tabanca mantarı, maytap, çatapat ve hava fişegi alındı” (s. 10)... Kerim ve arkadaşları, araç gereçleri tamamlayıp bomba yaparlar. Çilli Davut, bombayı ateşler. Bombanın patlamaması üzerine öteki çocukların Kerim ve Çilli Davut'la alay etmeleri, bombanın patlayacağını anlayan Kerim'in, kutuyu alıp fırlatma girişimi, akran ilişkileri ile ilgili durumlardır.

Uçurtma öyküsünde Kemal, Nuri, Tekin ve Yusuf baharın güzelliklerini doyasıya yaşayan arkadaşlardır. Uçurtma yapmak isteyen çocuklar, gerekli araç gereçleri aldıktan sonra Tekinlerin evinde işe başlarlar. Tekin, arkadaşlarının gitmesiyle uçurtmanın iskeletiyle uğraşınca annesi, bunun arkadaş ilişkilerine uygun olmadığını şöyle söyler.

“Uçurtmayı hemen yerine as. Evirip çevirirken kırılırsa, arkadaşların çok üzülrler, dedi. Tekin: - Uçurtma yalnız onların değil ki! Ben de para kattım. diye omuz silkti. Annesi: - Para kattım ama, senin de sayılmaz. O, dördünüzün ortak malı. Bu nedenle arkadaşların yokken uçurtmaya el sürmen doğru olmaz, diye oğlunu öğütledi” (Dayıoğlu, 2006g: 9).

Okul çağı çocuğu, akranlarıyla bir işi başarmak, bir ürün ortaya koymak eğilimindedir. Tekin ve arkadaşlarının durumu böyledir. Uçurtmanın yapımı iş bölümüne göre gerçekleşir. Yazar, bu iş bölümünü şöyle anlatmaktadır: “Uçurtmaya

kâğıt kaplama işini, Yusuf'la Tekin yapıyordu. Nuri'yle Kemal, kuyruğu hazırlıyorlardı” (s. 10).

Çocuklar, özenle yaptıkları uçurtmanın üzerine adlarının baş harflerini yapıştırırlar. Akran ilişkilerinde kurallara uymak temeldir. Çocuk, kurallara uyulup uyulmadığını titizlikle inceler. Kurallara sıkı sıkı bağlıdır. Öyküde uçurtmayı tamamlayıp duvara asan çocuklar, evlerine giderler. Kırdan uçurtmayı uçurmak için annelerinin izni gereklidir. Tekin ise annesinin evde olmadığı bir anda uçurtmayı bahçede uçurur. Uçurtma, ters esintiyle ağaca takılır. Arkadaşları eve gelince uçurtmayı görürler. Tekin'in ağaca tırmanmasına aldırmandan çekip giderler. Kuralları çiğneyen Tekin, arkadaşlarının güvenini sarsmıştır.

Cengiz'in Yeni Arkadaşları öyküsünde semte yeni taşınan Cengiz, arkadaşlarına kısa sürede ısınır. Yazar, Cengiz'i şöyle tanıtır: “Cengizler semte yeni taşınmışlardı. Cengiz yaşıtı çocuklarla çabucak kaynaştı. Üstelik kendini öyle sevdirdi ki!.. Çocuklar on-suz oyuna başlayamaz oldular” (Dayıoğlu, 2006g: 39).

Akran ilişkilerinde uyum yeteneği güçlü olan çocuklar, hem mutlu olurlar hem de grubun önder konumundaki kişileridir. Cengiz'in özellikleri buna uymaktadır. Yazar, Cengiz'in bu yönünü şöyle anlatmaktadır:

“Cengiz böylesine oyun seven, içtenlikli ve neşeli bir arkadaş çevresi bulabildiği için çok mutluydu. En çok da sevilen, aranan bir çocuk olduğuna seviniyordu” (s. 39).

Okul çağı çocuğu için oyun, yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır. Öyküde Cengiz ve arkadaşları saklambaç oynarlar. Oyun sırasında ebe olan Cengiz, kurallara aykırı davranarak karnını doyurmak için eve gider. Arkadaşları kaygı ve üzüntü içinde, Cengiz'in evine varırlar. Onu karşılarında görünce şaşırırlar, onunla konuşmadan çekip giderler. Böylece arkadaşları, kuralları çiğneyen Cengiz'i, onunla konuşmayarak cezalandırırlar. Davranışlarının yanlış olduğunu anlayan Cengiz'in, arkadaşlarından özür dilemesi ve olayın tatlıya bağlanması, arkadaş sevgisinin ve paylaşmanın gücünü gösterir. Bu durum, akranları tarafından sevilen, kendisine değer verilen Cengiz'in; arkadaş çevresi için ne kadar önemli olduğunu da ortaya koymaktadır.

Arkadaşım Hacer'in Köpeği öyküsü, arkadaş sevgisi ve paylaşmanın güzel bir örneğidir. Yazarın çocukluk yıllarına ilişkin ipuçları taşıyan öyküde yazar, arkadaşı Hacer'le yaşadığı sevgiye ve paylaşmaya dayalı ilişkiden şöyle söz eder:

“Hacer diye bir arkadaşım vardı. Evlerimiz yan yanaydı. Hemen hemen sabahtan akşama değin

birlikte olurduk. İkimizin de kardeşi yoktu. Bu yüzden birbirimizi kardeş yerine koyardık. Onunla kurduğumuz evcilik oyunlarının tadı hâlâ damağımdadır. Ağzından bal akan masal analarından dinlediğimiz masalları birçok kez birbirimize anlatırdık” (Dayıoğlu, 2006ı: 24-25).

Arkadaş ilişkilerinde yaz sıcakları da kış soğukları da olağandır. Yazar ve Hacer’in masal anlatma konusunda tatlı bir yarışa girişmeleri, bu yüzden çoğu kez birbirlerine küsmeleri, masal anlatıcısına gitmeleri arkadaş ilişkilerinin doğal durumlarıdır. Yazar, ağır bir hastalığı sevginin yardımıyla yenen Hacer’i, hastalık günlerinde yalnız bırakmaz. Onunla hastalık günlerini konuşurlar. Böylece yazar ve Hacer arasında sevgi, içtenlik ve paylaşma duyguları doruğa çıkar.

3.1.1.9. Meraklılık, İsteklilik, Girişkenlik

Öğrenme, merakla başlar. Çocuğun kendini, çevreyi ve evreni anlaması öğrenmeyle olanaklıdır. Meraklı bir çift göz, kıvrak zekâsı ve duyusuyla yanındakini soru yağmuruna tutar. Yetişkin sorumluluğu, merakın doyurulmasını, iyi yönetilmesini gerektirir. Uygun, yerinde, merakı besleyen, kamçılaman yanıtlan, çocuğun istekliliğini arttıracak; böylece kendine güvenen çocuk, girişim ruhu kazanacaktır.

Gökçen Kız Çeşmesi’nde ana karakter Gökçen Kız, birçok güzel özelliğinin yanı sıra meraklı, istekli ve girişkendir. Annesi, sakatlığını düşünerek canı sıkılan kızına harmandan buğday sapı getirir, ona sepet örmesini söyler. Gökçen Kız, küçükken ninesinden öğrendiği el işlerini de anımsayarak işe girişir. Öyküden alınan şu cümleler, el işlerine ilgi duyan Gökçen Kız’ın merakla ve istekle çalıştığını göstermektedir:

“Gökçen Kız, o gün istekle işe başladı. Buğday saptlarından minicik bir süs sepeti ördü. Başaklı saptardan güzel bir nazarlık yaptı. Sonra eserlerini sokak kapısının tokmaklarına astı. Yeniden, başka bir biçimde, sepet yapmaya koyuldu” (Dayıoğlu, 2006a: 30). “Sepetleri renk renk boncuklarla süslüyor, yeni yeni buluşlarla her gün ortaya daha güzel eserler çıkarıyordu.” Dayıoğlu, 2006a: 32) cümleleri, istekle başlanan işin, kişiyi daha iyiye ve güzele yönelttiğini ortaya koymaktadır. Gökçen Kız’ın istekliliği, köydeki çocukları da etkiler. Onlar da el işi yapmaya başlarlar. Ürünlerin satışından elde edilen paranın bir bölümünü çocuklar alır; bir bölümüyle köye elektrik getirilir. Meraklılık ve istekliliğin tetiklediği girişim ruhu, olağanüstü bir değişim oluşturur.

Leylek Karda Kaldı’da ana karakter Erdir’in leyleklere ilişkin edindiği

bilgiler, merakını ve isteğini artırır. Baharın gelişiyle söğüt ağacının tepesine yuvalanan leylek, Erdir'in ilgisini çeker. Okulda leyleklerle ilgili birçok bilgi öğrenir. Leyleklerin sonbaharda gitme nedenini, ülkemize niçin geldikleri ve yaşantıları konusunda annesine sorular sorar. Oğlunun sorularını güzelce yanıtlayan annesi, leylek besleme önerisine aynı anlayışla yaklaşmaz. Öne sürdüğü gerekçe yararsız gelenek ve batıl inançlar olunca çocuk gerçekliği bunu benimsemez. Çocuktaki merak iyice depreşir. Bu durum, şu konuşmalardan anlaşılmalıdır:

“Bu yıl yavrulardan birini eve alıp beslesek n’olur? - Sakın ha! Leylekler yuvaya yaklaşanın gözünü oyarlar. Leylek yuvasına el sürmek uğursuzluk getirir. - ... Doğrusu leylek yumurtasının tadını denemek isterdim. - Aman Allah’ım! Tövbeler olsun! Bunlar ne biçim sözler? Kaç kez dedim. Leylek eti, leylek yumurtası yenmez. Leyleğe taş atmak bile günah sayılır. Ellerin kırılır. Uğursuz işler gelir başına” (Dayıoğlu, 2006a: 42-43).

Erdir’de merakla başlayan isteklilik, annesinin bilinçsizliği, yararsız gelenekleri, batıl inançları üstün tutması nedeniyle yararlı bir sonuç vermez. Çocuk, merakını ve isteğini geliştirici bir tutumla karşılaşmak yerine; önleyici, yasaklayıcı bir ön yargı ortamı içinde çıkmaza girmiştir. Leylek yuvasındaki yumurtalardan birini kırıp ikisini de haşlarken annesine yakalanır. Annesinin sert tepkisi karşısında “korku” kaynaklı bir yalana sığınır, yumurtaların sağlam olduğunu söyler. Yetişkin sorumluluğuyla beslenmeyen merak, denetimsiz kalır. Çocuk, meraklı ve istekli olduğu bir alanda kendini gerçekleştirme ortamı bulamadığından kendi başına çözüm yolu bulur. Söğüt ağacının tepesindeki leylek yumurtaları çocuğun gözünde gizemli, bambaşka bir değer taşır. Merakının ve isteğinin doyurulmasını bekleyen çocuk; ön yargılara, yararsız gelenek ve batıl inançlara dayalı bir tepkiselliği anlayamaz. Çocuk leylek besleme önerisinin geri çevrilmesiyle yuvaya odaklanmış, sonucu ne olursa olsun, yuvadaki yumurtaları tatmak istemiştir.

Yakup’un Oğlağı öyküsünde; pazardan aldığı şeftalilerin tadını çok beğenen Yakup’un köyde şeftali yetiştirme girişimi, kırdan bulduğu oğlağın şeftalinin dallarını ve meyvelerini yemesi anlatılmaktadır. Yakup, annesinin pazardan aldığı şeftalilerin tadını çok beğenir. Bu beğeni, Yakup’ta şeftali konusunda merak oluşturur. Annesine yönelttiği şu sorular meraklı bir çift gözün içtenlikli tutumunu yansıtır:

“Ana dedi, bizim köyde yetişmez mi şeftali? - Yok, diye omuz silkti annesi. Yakup: - Neden? diye üsteledi. Annesi: - Bilmem, âdet etmemişler. Belki de bizim köyün havası ve suyu şeftali yetiştirmeye elverişli değildir. Yakup direndi: - Ne demeye elverişli olmasın? Denemeli bir kez.

Annesi: - Olur, diye boyun kırdı” (Dayıoğlu, 2006b: 17-18).

Yakup'ta merak isteğe dönüşür. Bu isteğin önünde bir engel görmeyen Yakup, “Denemeli bir kez.” (agö.) sözüyle yaparak yaşayarak öğrenmekte kararlı bir duruş sergiler. Şeftali yetiştirmenin bir olumsuzluk doğurmayacağını düşünmektedir. Yakup ve annesi, kasabadan aldıkları on şeftali fidanını dikerler. Merakla ve istekle başlanan şeftali yetiştirme düşüncesi, fidanların alınması ve dikilmesiyle girişime dönüşmüştür. On fidandan yalnız biri yeşerir, çiçeklenir, meyve verir. Köyde şeftali yetiştirme düşüncesi ile yola çıkan Yakup, bir ölçüde amacına ulaşmıştır. Yakup, kaz güderken bulunduğu oğlağı eve getirir. Annesi, oğlağı sahibine götürmesini söyleyince Yakup buna karşı çıkar, oğlağı büyütme istediğini söyler. Annesinin tepkisini dinlemeyen Yakup'un tek isteği şeftalilerin olgunlaşmasıdır. Bir sabah pazara sebze götüreren Yakup, ahır kapısını dalgınlıkla açık bırakır, oğlak şeftali fidanının dallarını kırar, meyvelerini yer. Yakup şeftali yetiştirme işinde merak, istek ve girişimle amacına ulaşmıştır. Ne var ki aynı olumlu sonuç, oğlağı büyütme konusunda geçerli değildir. Oğlak, Yakup'un sahip olduğu bir varlık değildir. Yakup, kırdığı bulduğu, yetişmesinde hiçbir emeğinin olmadığı bir hayvanı sahiplenmek istemiş; sonuçta oğlağın, fidanın meyvelerini yiyip dallarını kırmasıyla dış kırıklığına uğramıştır. Bu öykü ile ayrıca kişiye, kendi emeği ve özverisi olmadan elde ettiklerinin yararı olmayacağı sezdirilmiştir.

Arkadaş Edinmek Zor mu? öyküsünde ana karakter Okan'ın temel sorunu arkadaş edinmemektir. Güler yüzlü, konuşkan bir çocuk olan Ayla'nın arkadaş çevresinin geniş olmasına karşılık; somurtkan ve suskun olan Okan'ın arkadaşı olmaz. Okan, Ayla'nın eve gelen arkadaşlarını bunaltınca tartışma çıkar. Annesinin soruları üzerine canı sıkılan Okan, kimsenin kendisiyle arkadaş olmak istemediğini söyler. Ayla, Okan'ın arkadaş edinmek için bir girişimde bulunmayışından söz eder. Annesi, Okan'a arkadaş edinme konusunda girişken ve istekli olması gerektiğini belirtir. Okan, arkadaş edinmede merak, istek ve girişimin önemini kavrar. Bir hafta sonra Murat adındaki arkadaşıyla eve gelir.

Neşeli Boyacı'da ana karakter Erhan'ın pek çok güzel özelliğinin yanı sıra istekli ve girişken oluşu dikkat çekicidir. Öyküden alınan şu sözler, eve katkıda bulunmak için kundura boyama işine girişen Erhan'ın, istekli ve sevinçli olduğunu gösterir:

“Bir sabah erkenden işe çıktı. Öylesine coşkuluymuş ki” (Dayıoğlu, 2006d: 7)!...

Erhan, istasyonda çalışmasına izin vermeyen çocuklara direnir. Burada ana

karakterin, öteki karakterlerle çatışması söz konusudur. İstasyonun arkasındaki çınar ağacını seçer. Boyacı sandığı, saka kuşları ve radyosuyla albeniliğini, çekiciliğini artıran Erhan, girişken olduğunu gösterir. Kundura boyama işine merak ve istekle başlayan Erhan, bunu girişkenliğiyle başarır. Halkın “neşeli boyacı”sı olmasının nedeni meraklı, istekli ve girişken oluşuyla doğrudan ilgilidir.

Anneler Yalan Söyler mi? öyküsünde anneleri, Demir ve Nilay’ın televizyonu yakından izlemelerini önlemek için televizyondaki kişilerin dışarı çıkacağını söyler. Bu söz, çocuklarda merak uyandırır. Yansıttığı ışık, ses ve görüntüyle ilgi çekici bir nesne olan televizyonun gizemi daha da artar. Çocuklar, televizyonun arka kapağını açarak girişkenlik göstermişlerdir. Ne var ki kutuda kimseyi göremeyince düş kırıklığına uğrarlar. Öyküde merak ve istek, girişkenlikle anlam kazanır; ama düş kırıklığı anne, baba ve çocuk iletişimi açısından sakıncalı bir durum doğurmuştur.

Uçurtma’da; Kemal, Nuri, Tekin ve Yusuf meraklı, istekli ve girişken çocuklardır. Uçurtma yapmaya karar verdikten sonra araç gereçleri satın almaları, Tekinlerin evinde işe başlamaları merak ve isteklerini girişkenliğe dönüştürdüklerini gösterir.

Cılız Oğlak’ta, kır yaşamının güzelliklerini kardeşlerinden öğrenen cılız oğlağın dışarı çıkma isteği, ağıldan kaçıp gelişigüzel koşmasıyla girişkenliğe dönüşmektedir. Ancak, cılız oğlağın, yolda düşüp yuvarlanması, kendisini çocukların kucığında bulması, Yaşar’ın yardımıyla ağıla dönmesi ise gerekli olgunluk ve hazır bulunuşluğa sahip olmadığının kanıtıdır.

Uçan Motor’da ana karakter Selim “uçan motor” adını verdiği gezi motorlarına düşkündür. Yazlıkçıların kullandığı uçan motorlara binme olanağı olmayan Selim’e, babası oyuncak bir uçan motor alır. Baba oğul, oyuncak motoru leğende yüzdürürler. Oyuncak uçan motoru gerçeği ile bir tutan Selim’in, motorun yuvasına benzin dökmesi, meraklılık ve istekliliğini girişkenlikle tamamladığını gösterir. Ne var ki bu girişim, Selim’in yaralanmasına yol açmıştır.

Şerif’in Balıkları öyküsünde ana karakter Şerif, meraklı, istekli ve girişken bir çocuktur. İlk kez gördüğü büyük kent, Şerif’i büyüler. Şerif’i en çok etkileyen ve şaşırtan, uçsuz bucaksız genişlikteki denizdir. Yaşadıkları odada sürekli kalmaktan sıkılan Şerif, annesiyle deniz kıyısına gider. Bir gün Şerif, annesiyle deniz kıyısında gezerken balık tutmak istediğini annesine şöyle söyler:

“Öyleyse ben de balık tutmak istiyorum anneciğim. - Balık tutmak için oltan yok ki! Neyle avlayacaksın onları? -Taaa şurada bir adam var. Kira ile olta veriyor. - Yok oğlum yok, bilip pişirmedığın işlere sokma burnunu. O adam bize olta vermez. - Verir anam verir. Parası ile değil mi? Gel bak. Herkes kiralyor. Geçen gün öğrendim bunu. Çokça balık tutarız. Akşam aşı olur bize. Babam da şaşar bu işe. Hadi, n’olursun gel! diyerek anasını çekiştirmeye başladı” (Dayıoğlu, 2006ğ: 20).

Şerif, meraklılığını ve istekliliğini girişkenlikle tamamlar. Ana oğul, kiraladıkları olta ile balık tutmaya girişirler. Tuttukları balıkları kap olmadığı için kese kâğıdına koyarlar. Şerif, daha çok balık tutmak isteğiyle coşar. Meraklı, istekli, girişken bir çocuk olan Şerif gibi, Feza da aynı özellikleriyle dikkat çeker. Feza dedesiyle deniz kıyısında gezerken sürekli ona sorular sorar: “Deniz neden mavi, neden tuzlu?... Daha bir sürü neden” (Dayıoğlu, 2006ğ: 22)?

Dedesı, Feza’ya deniz yüzeyinde ve dibinde çeşitli yönlerle doğru akıntılar olduğunu söyleyince Feza buna inanmaz, şu sözleriyle karşı çıkar:

“- Hani, burada akıntı yok ki! Dedesi: - Burada akıntı var diye kesinlikle sözünü kesti. Feza: - Yok, diye direndi” (Dayıoğlu, 2006ğ: 23). Yaşlı bey, torununu denizde akıntı olduğuna inandırmak için yerdeki kese kâğıdını alıp denize fırlatır, kese kâğıdının gidiş yönünü göstererek akıntının olduğunu anlatmaya çalışır. Sonuçta dedesi, Feza’nın merakını ve isteğini, kese kâğıdını denize fırlatarak girişkenlikle tamamlamıştır. Ancak bu girişim, Şerif’i ve annesini düş kırıklığına uğratmıştır.

Obur Çocuk’ta, doymak bilmez bir çocuğun, ilk kez tattığı bıldırcını oburluğu yüzünden kediye kaptırması anlatılmaktadır. Ana karakter Mehmet, boğazına düşkün, doymak bilmeyen bir çocuktur. Babasının köyden getirdiği bıldırcın, onun merakını artırır. Annesinin pişirip sofraya getirdiği bıldırcınları görünce isteği iyice kabarır. Anne babası yemeğini bitirdikten sonra sofrada tek başına kalan Mehmet, bıldırcınları nasıl yiyeceğini düşünürken kapı çalar. Mehmet sofraya döndüğünde kedinin bıldırcını yediğini görür. Mehmet’in oburluğu; merak ve istekle başladığı bir işin, girişkenliğe dönüşmeden sonlanmasına yol açmıştır.

3.1.1.10. Tarih Bilinci, Yurt ve Atatürk Sevgisi

Türkler tarih sahnesine çikalı beri birçok yurt edinmiştir. Mete Han’dan Mustafa Kemal Atatürk’e kadar bütün yöneticiler, yurdu dokunulmaz ve kutsal görmüşlerdir. Türk tarihinin en önemli dönüm noktalarından birini oluşturan Ulusal Kurtuluş Savaşı, bu toprakların en görkemli bağımsızlık destanıdır.

Yurt, aralarında dil, tarih, düşünce gibi değer birliği bulunan kişilerin ortak bir yaşamı paylaştıkları yerdir. Yurt toprağı, olabildiğine cömerttir insanına. Havasıyla suyuyla, toprağıyla besler çocuklarını. Yurdun her karış toprağı kutsaldır. İçinde geçmiş ulusların unutulmaz değerlerini taşıyarak büyür. Necmettin Halil Onan'ın (Dünyanın Bütün Çiçekleri Seçme Şiirler, 2007: 133) "*Dur yolcu! Bilmeden gelip bastığın/ Bu toprak, bir devrin battığı yerdir. / Eğil de kulak ver bu sessiz yığın, /Bir vatan kalbinin attığı yerdir.*" dizeleri, yurt toprağının kutsal serüvenini anlatmaktadır. Anlayan ve düşünen dimağlar için yurt, büyük bir hazinedir.

Gülten Dayıoğlu; çocuğı merkez alarak yazan, onun düş gücünü, dil evrenini, yaşam deneyimini geliştirmeyi ilke edinen usta bir yazardır. Bu bilinç ve duyarlılıkla yazdığı 2 öyküde ("*Şenlik Günü*", "*Sen Herkesi Sev*") tarih bilinci, yurt ve Atatürk sevgisi değerlerini doğrudan işlerken 9 öyküde ("*Gökçen Kız Çeşmesi*", "*Leylek Karda Kaldı*", "*Neşeli Boyacı*", "*Benim*", "*Gülünecek Bir Şey mi Var?*", "*Cem Sağını Solunu Bilmiyordu*", "*Dut Kuşlarının Öyküsü*", "*Bostan Beygirinin Belleği*", "*Leyleği Ayakta Görünce*") bu değerleri metinlere serpiştirerek çocuk okuyucuya sezdirmektedir. Bu öykülerden ikisinde söz konusu değerler özellikle dikkat çekmektedir: "*Şenlik Günü*", "*Sen Herkesi Sev*".

Yazar, **Şenlik Günü** öyküsünde yaramazlığı ve ele avuca sığmazlığı kadar yeteneğıyle de dikkat çeken Kerim'in arkadaş ilişkilerinden söz eder. Kerim'in arkadaşları, onu bir sabah dağda çiçek toplamaya çağırır. Kerim, bu öneriyi çabucak benimser. Kerim ve arkadaşlarının dağda çiçek toplama nedenini yazar, öyküde şöyle anlatmaktadır:

"Ertesi gün kasabanın düşmandan kurtuluşunun yıl dönümüydü. Büyük şenlik yapılacaktı. Çocuklar her yıl, yakın dağın eteklerinden çiçek toplarlar, kasaba meydanındaki Atatürk büstünü donatırlardı" (Dayıoğlu, 2006f: 9).

Çocuklar, kasabanın bağımsızlığını kazandığı böylesine anlamlı bir günde ellerinde çiçeklerle Atatürk'ün manevi huzurunda... Bu övgü dolu girişim; çocuk okuyucuya kasabanın düşman çizmeleri altında geçen karanlık yıllarını anımsatır, tarih bilinci, Atatürk ve yurt sevgisi değerlerini kazandırır. Yazar, kasabanın bağımsızlık yıl dönümü coşkusunu öykünün şu bölümünde dile getirmektedir:

"Ertesi gün kasaba bayraklarla donandı. Atatürk'ün büstü, renk renk çiçeklerle bezendi. Şiirler söylendi, davullar dövüldü, seymenler, çarşı meydanında oynadılar. Çocuklar, mantar tabancalarını

patlatarak bayramın tadını çıkarıyorlardı” (s. 10).

Sen Herkesi Sev öyküsünde ana karakter Barış’ın annesi, tarih bilinci ve Atatürk sevgisiyle dikkat çekmektedir. Çok katlı bir apartmanda yaşayan ailede, anne, ders çalışan oğlunun yanına yaklaşır. Türkiye haritası çizmekte olan Barış, Ege kıyılarındaki üç burnu yanlışlıkla tek çıkıntı durumuna getirince annesi, oğlunu dikkatli olması konusunda uyarır. Yazar, annenin duyarlılığını öyküde şöyle anlatmaktadır:

“Dikkat et oğlum! Kalemin ucuyla yok ettiğin üç burun yüzyıllardır uğruna kan dökülüp can verilerek, yurt edinilmiş topraklardır. Haritadaki tek noktalık toprağın bile değeri büyüktür. Bunu gözden kaçırmamalısın” (Dayıoğlu, 2006i: 31).

Barış, annesinin uyarısını dikkate alarak yanlışını düzeltir. Anne-oğul arasında başlayan sıcak söyleşide Barış, sınıfta yaşadığı olayı annesiyle paylaşır. Yazar, düşündürücü olduğu kadar güldürücü nitelikte olan bu bölümü öyküde şöyle dile getirmektedir:

“Bak anne, sana hoşuna gidecek bir şey anlatacağım. Harita üzerinde konuşurken öğretmen de senin gibi, ülkemizden hep "topraklarımız" diye söz eder. Geçen gün, Sevr Antlaşması'ndan söz ediliyordu. "İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar, Yunanlılar, ülkemizin doğu, batı ve güneyindeki toprakları aldılar. Bize sadece, Ankara ve çevresinde bir avuç toprak bıraktılar." dedi. Sınıfımıza yeni gelen bir arkadaş var. Çekine çekine parmak kaldırıp "Öğretmenim, düşmanlar onca toprağımızı ülkelerine neyle taşıdılar acaba?" diye sormasın mı" (s. 32)?

Barış’ın annesi, oğlunun bu sözleri üzerine Kurtuluş Savaşı’nı kazandıran ruhun, birlik ve beraberlik olduğunu, başkahramanı Atatürk olan bu destanın kolay yazılmadığını söyler. Annenin şu sözleri; yüksek bir tarih bilinci, Atatürk ve yurt sevgisi anlamlarını taşıması bakımından dikkate değerdir:

“Atatürk’ün önderliğinde ulusça el ele vermeseydik, bu işin üstesinden gelemezdik. El birlik olmak da kolay değil hani! Ancak birbirini seven insanlar elbirlik olabilir” (s. 32).

3.1.1.11. Doğa Sevgisi

Mavisıyla, yeşiliyle, bin bir türlü güzelliğiyle insanoğluna sunulmuş bir armağandır doğa. Sürekli bir değişim ve dönüşüm içindedir. Söz gelimi bahar yeniden doğuşu ve oluşu simgeler. İnsan ilk çağlardan beri doğayla ilişkilerini sürdürüegelmiş, doğanın ayrılmaz bir parçası olduğunu göstermiştir. Avcılık ve toplayıcılıktan başlayıp günümüze dek uzanan bu yolculukta doğa, insana kendini tanımada, dolayısıyla yaşamı bütün boyutlarıyla keşfetmede “köprü” görevi

üstlenmiştir. Mutlu bir yaşam, kişinin doğayla kurduğu ilişkinin kalitesiyle ölçülür. Bilim ve teknikteki olağanüstü gelişmeler, besinini doğadan almış; insanoğlu toprak anasıyla bütünleşerek varlığının boyutlarını kavrayabilmiştir.

Sevgi temelli bir yaklaşımın ürünü olan öykülerinde Gülten Dayıoğlu, doğayla insanı bir bütün olarak görmüştür. Bütün canlılara ve doğaya koşulsuz bir sevgiyle bakan yazar; çocuk okuyucuya doğayı sevmeye, güzellikleri doyasıya yaşama, duyarlı ve sorumlu olma davranışları kazandırır. Dayıoğlu'nun öyküleri, çocuğa yaşamı tattıra tattıra duyumsatan özgünlükte metinlerdir.

Gülten Dayıoğlu, Leylek Karda Kaldı öyküsünde baharın gelişini ve doğadaki yansımalarını "bakış güzelliği" ile anlatmıştır. Öyküden alınan şu parça, okuyucuda güzellik duygusu uyandırabilecek niteliktedir:

"Bahar gelmiş, kırlar yeşermiş, ağaçlar çiçeklenmişti. Erdirlerin evinin önünde kocamış, dalı yaprağı yitmiş, kuru bir söğüt ağacı vardı. Kara bir kütük gibi dikilip duruyordu. Çevredeki ağaçlar çiçeğe gelince, söğüt kütüğü daha da çirkinleşiyordu. Fakat, bu çirkinlik uzun sürmüyordu. Tepesinde kocaman bir leylek yuvası vardı. Yuvanın konukları gelince, kara kütük de canlanıp şenleniyordu" (Dayıoğlu, 2006a: 39-40).

Yazarın, kuru söğüt ağacının yeşillenmesini ağacın tepesindeki yuvaya leyleklerin gelişine bağlaması, güçlü bir anlatımın örneğini oluşturmaktadır; ayrıca kişide güzel bir etki bırakmaktadır. İnsanı derinden sarsan bu öyküde Erdir, yumurtaların sağlam olduğu yalanını söyleyerek leyleğin ölümüne yol açar. Yazar, leyleğin acıklı, iç yakan sonunun doğaya yansımalarını etkileyici bir biçimde anlatmış, gerçekte nedeni bilinen bir olayı farklı bir gerekçe ile açıklama yolunu izlemiş, öykünün duygu değerini zenginleştirmiştir. Yazarın şu sözleri öykünün sonuç bölümünü etkili kılmıştır:

"Bahar geldi. Kırlar çimenlerle, ağaçlar çiçeklerle bezendi. Fakat, Erdir'lerin evinin önündeki kuru söğüt ağacı canlanıp şenlenmedi. Tersine, iyice kararıp çirkinleşti. Çünkü, üzerindeki yuva boştu. Bu olaydan sonra, bir daha hiçbir leylek gelip o yuvaya konmadı" (Dayıoğlu, 2006a: 61).

Minik Tay öyküsünde çocuklar, doğanın güzelliklerini doyasıya yaşarlar. Yeşil elbisesine bürünen doğanın sevimli kahramanları, ev sahiplerinin bir parçası gibidir. Kendilerini toprak ananın kucağına bırakan çocuklar, "*Hiçbir şey sorulmasın benden, / Haberim yok olan bitenden.*" dercesine mutludurlar. Öykünün şu bölümü, çocukların doğayla buluştuğu an yaşadıkları mutluluğu betimlemektedir:

"Bahar gelmiş, kırlar yeşile bürünmüştü. Çayırlar, korular bayram yerine dönmüştü.

Çocuklar, yeşillikler arasında kelebekler gibi uçuyorlardı. Sofralar, piknik yemekleriyle donatılmıştı. Ama, onların ne yemekte gözü vardı, ne de sofrada. Ağaçlarla, çiçeklerle, otlarla, böceklerle, kuşlarla bütünleşmişlerdi. Doğanın güzel bir parçası gibiydiler. Bebekler, annelerinin kucaklarından sıyrılmış, çimenler üstüne yuvarlanıyorlardı. Salıncaklara binenlerin koşmaca, körebe, elim sende oynayanların, güreş tutanların, coşkulu sesleri kuş cıvıltılarını bastırıyordu. Kimi çocuklar da ata biniyorlardı. Bu da doyumsuz bir keyifti” (Dayıoğlu, 2006ç: 55).

Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı öyküsünde ana karakter Hayri, akciğerlerinden rahatsızdır. Doktor, Hayri’ye yaşama sevinci verecek bir çalışmanın yapılmasını önerir. Hayri’nin babası, oğlunun kirazı sevdiğini bildiği için fidanlıktan iyi bir kiraz fidanı alır. Yazarın şu sözleri, Hayri’nin ailesinin doğayı seven, duyarlı bir aile olduğunu göstermektedir:

“Hayri’ler, apartmanın bodrum katında oturuyorlardı. Evleri çok geniş bir bahçeye açılıyordu. Her yıl, oraya çiçek filân ekiyordu ana babası. Bahçe şenleniyordu” (Dayıoğlu, 2006d: 54).

Hayri, kiraz fidanını kendisi diker. Özellikle fidanın çevresini toprakla doldururken söylediği şu sözler, Hayri’nin doğaya duyduğu sevginin ve bağlılığın kanıtıdır:

“Toprak anaya iyi tutun. O seni bir güzel besleyecek. Nisan güneşi parlayınca, gövden sıcak olacak. Tomurcukların patlayacak. Dalların çiçeklerle donanacak. Sonra minik minik kirazlar belirecek üstünde. Onlar etlenip kızaracak. Ben de bir güzel yiyeceğim” (s. 55-56)...

Öyküde etkileyciliği sağlayan en önemli özellik, Hayri’nin sağlık durumu ile kiraz fidanının durumu arasındaki ilgi çekici benzerliktir. Sonbaharda fidanın sararmasıyla Hayri’nin sağlığı bozulur. Göz yaşlarıyla ayrıldığı fidan, Hayri’nin sağlığının kötüye gittiği günlerde yalnızca yeşerir, meyve vermez. Ailesi, bodrum katında oturmalarının Hayri açısından sakıncalı olduğunu öğrenince onu Mersin’deki babaannesinin yanına gönderir. İlkbaharda evine dönen Hayri’nin tam olarak iyileşip gürbüzleşmesiyle kiraz fidanı meyve verir. Hayri ile kiraz fidanı arasında sevgi bağı olduğu düşüncesini duyumsatan bu öykü, doğanın ayrılmaz bir parçası olan insanın kendi iç yolculuğunun öyküsüdür.

Bahar Yağmuru Çabuk Diner öyküsünde yazar, baharı anlatırken sözcüklerle resim çizer. Çocuk okuyucuda doğanın güzelliklerini yaşama, doğayı sevme duyguları oluşturan bu öyküde baharın doğadaki yansımaları, okuru şu sözlerle sarıp sarmalar:

“Bahar, özellik ve güzelliklerini iyiden iyiye ortaya dökmüştü. Hava ılıktı. Kimi ağaçlar, tepeden turnağa çiçeklenmişti. Kimilerinin tomurcukları çatlama yarışındaydı... Ya kuşlar! Kara kıştan canlarını

kurtarmanın sevincinden midir bilinmez, ortalığı civıltıya boğuyorlardı. İnsanlarınsa, gözü gönü hep dışarıdaydı. Özellikle öğrenciler, herkesten çok kır özlemi çekiyorlardı. Kış süresince adamakıllı bunalmışlardı” (Dayıoğlu, 2006d: 71).

Öykünün ana karakterleri, Sevgi Öğretmen ve öğrencileridir. Sevgi Öğretmen, kır özlemi çeken öğrencilerini koruya götürür. Koruya ulaşan çocukların, doğanın kucağına kendilerini bırakıvermeleri, toprak anayla bütünleşmeleri, okuyucuda güzellik duygusu uyandırır. Yazar, şu sözlerle doğayı ve onun güzelliklerini doyasıya yaşayan çocukları betimlemektedir:

“Yerler sanki binbir renkli çiçeklerle bezenmiş, uçsuz bucaksız halıyla kaplanmıştı. Sabırsızlıkla koşup çimenlerin üstüne uzandılar. Sonra, çevreye dağıldılar. Bir koşu, bir kovalamaca başladı ki!... Koru şenlik yerine döndü. Çiçekli çayırların üstünde yuvarlanan, takla atan, güreş tutanların neşe dolu sesleri, kuş civıltılarını bile bastırdı” (Dayıoğlu, 2006d: 73).

Doğanın kucağında eğlenen çocukların, baharın tanıdık konuğu yağmurla karşılaşmaları, yağmurun dinmemesi, yaşamın ve doğanın sürprizlerle dolu olduğunu okuyucuya sezdirmektedir.

Uçurtma öyküsünde doğa, baharın gelişiyle yeni bir doğuşun ve oluşun içine girer. Çocuklar ise doğayla bütünleşen, bu olağanüstü güzelliğin tadına varan kişilerdir. Uçurtmaları bulutlardan yüce olan çocukların mutlulukları sonsuzdur. Yazar, bu güzelliği şöyle anlatır:

“İlkbahar gelmişti. Kızlar; papatyalar, mineler, ballıbabalar, kır menekşeleri ve topraktan fıskıran yemyeşil çayırlarla bezenmişti. Gökyüzü masmavi ve pırıl pırıldı. Boy boy ve renk renk uçurtmalar, görkemli kuyruklarıyla, bu sonsuz mavilikte salınıp duruyorlardı. Uçurtmalarını gökyüzünün enginliğine salıveren çocuklar, mutluluk içinde kendilerinden geçiyorlardı” (Dayıoğlu, 2006g: 78).

Bostan Beygirinin Belleği öyküsünde trombon çalmaya düşkün olan Hasan Bey, doğa düşkünü, gençliğinde çeşitli hayvanlar besleyen bir kişidir. Yazar ve dostlarının bulunduğu bir ortamda söz, hayvan besleme konusundan açılır. Hasan Bey, gençlik yıllarında dedesinin bağ evinde süvari marşını çaldığını, bağ evinin bitişiğinde uzun yıllar süvari birliklerinde hizmet etmiş bir at olduğunu, bu yüzden bağ evinin bitişiğindeki bostanı sellerin kapladığını, kapiya toplanan öfkeli yığının arasından kaçmak zorunda kaldığını söyler. Bu ilginç öykünün sonunda, bağ ve bostanların yerini beton yapıların almasından, yeşilin kurutulmasından duyduğu üzüntüyü yazar ve dostlarıyla şöyle paylaşır:

“Biliyor musunuz arkadaşlar, dedemin bağıyla Arnavutların bostanlarının yerinde,

şimdilerde beton yığınlarından oluşma, görkemli bir çirkinlik anıtı var. O yeşillik denizi öyle bir kurutuldu ki! Görseniz, bu işi yapanların ustalığına şaşar kalırsınız." dedi. Gülüşler dudaklarımızda dondu kaldı" (Dayıoğlu, 2006h: 63-64).

Hasan Bey'in sözlerinden yola çıkılarak Hasan Bey, yazar ve dostları için doğayı seven, doğadaki güzelliklerin doyasıya yaşanması gerektiğine inanan, doğanın insan eliyle bozulmasına üzülen kişiler oldukları yargısına kolaylıkla varılabilir.

Dut Kuşlarının Öyküsü'nde ana karakter Hanife Kadın, tam bir doğa tutkudur. Çocukluk ve gençlik yılları Malatya'da geçen Hanife Kadın, o dönemlerde Malatya'nın her bölgesinin bağ bahçeyle çevrili, yeşil bir deniz olduğunu söyler. Bu durum, kuşkusuz okuyucuda güzellik duygusunu uyandırmaktadır. Hanife Kadın, doyumsuz bir şenlik havasında geçen dut silkiminin insan ilişkilerini de geliştirdiğini şöyle anlatır:

"Dut silkimi, tadına doyumaz bir şenliktir. Çünkü, elbirliğiyle yapılır. Herkes evinden yaygı getirir. Bu yaygılar birleştirilerek ağaçların altına serilir. Genç ağaçlar, gövdeden silkelendir. Yaşlıların dallarına uzun sııklarla ulaşılır. Dutlar tapır tapır yaygılara dökülmeye başlar. Bu dutlar küfelere doldurulur. Sonra öteki ağaçların silkimine başlanır. Bu işler görülürken, sesi güzel olanlar türküyü çeker. Kimileri öyküler anlatır. Ağzlarından bal akar sanki. Kimi öykülere gülmekten katılırız. Kimilerinden ibret alır, kimilerine acınırız" (Dayıoğlu, 2006h: 69-70).

Hanife Kadın, sözü, çekirge sürülerinin tarlaları sarması gibi, dutlukları kuşatan dut kuşlarına getirir. Kuşlar arasındaki bağlılığın ve dayanışmanın gücünü anlatır. İstanbul'un kenar semtlerinden birinde oturan Hanife Kadın, evinin bahçesini yeşille donatmaya çalışır, doğanın örtüsünü süsler. Bunu şöyle dile getirmektedir:

"Bunların hepsini kendi ellerimle diktim. Şu dut ağacına bak hele! Fidanını taaa bizim oradan getirdim. Bu yıl ilk kez meyve verdi. Dutlar, Malatya'daki kadar ballı değil ama" (Dayıoğlu, 2006h: 80)...

Yazar, Hanife Kadın'ın, doğayla iç içe geçen yıllardan sonra toprak anaya duyduğu sevgiye, yaşama bağlılığına imrenir, hayran kalır. Bu güzelliği şöyle anlatmaktadır:

"Hanife Kadın, cennet gibi bir ortamda yaşadığı geçmişi, hiç unutmuyordu. Ama, halen yaşadığı yerde, yemyeşil bir çevre oluşturma düşleri kurmaktan da kendini alamıyordu. Kısacası, yaşam yetmiş, işim bitmiş diyenlerden değildi Hanife Kadın. Yüreğinin sıcaklığı soğumamış, yaşama sevinci hiç eksilmemişti" (Dayıoğlu, 2006h: 80).

3.1.1.12. Çalışmanın ve Üretmenin Değeri

Alın teri ve el emeği ile çalışmak, erdemli insan özellikleri arasındadır. Kişi, gerçek mutluluğa çalışarak ulaşabilir. Kişi için kendi çalışmasının, alın terinin, emeğinin karşılığı bir başkadır. Bu kutsal meyvenin tadı, yeryüzünde hiçbir varlıkla ölçülemez. İlerlemenin ve kalkınmanın ön koşulu çalışmak ve üretmektir. Yaşam boyu mutluluk için çalışmak ve üretmek gerekir.

Güzel günlerin geleceğinden hiç kuşku duymayan Fikret, "Ferda"da:

"Yarımlar senin; senin bu devrim, bu yenilik

...

Yükselmeli, dokunmalı alnın göklere;

Doymaz insan denilen kuş yükselmelere...

Uğraş, didin, düşün, ara, bul, koş, atıl, bağır

Durmak zamanı geçti, çalışmak zamanıdır." (Akın, 1995: 32) dizeleriyle yarınların güvencesi ve kurucusu çocukları, gelecekte umutlu olmaya, çalışmaya ve üretmeye çağırır. Kurtuluş Şavaşında cephe gerisinde sözün gücünü kullanarak yurttaşlarımızı bilinçlendirmeye çalışan Mehmet Akif:

"Kuzum ayıp mı çalışmak, günah mı yük taşımak?"

Ayıp dilencilik, işlerken el, yürürken ayak." (Düzdağ, 1989: 21) dizelerinde babasının ölümüyle annesine ve kardeşlerine bakmak zorunda kalan küçük Hasan'ı çalışmaya yöneltir.

Gülten Dayıoğlu, çalışmanın ve üretmenin değerini öykülerinde işlerken Akif'in yaşam koşulları gereği çalışmak, ailesini geçindirmek durumunda kalan küçük Hasan'ını anımsatır.

Azat Kuşu öyküsünde başkişi İdris, pazar yerinde yükçülük yaparak geçimini sağlayan bir çocuktur. Yazar, İdris'i şöyle tanıtır: "İdris yoksul bir köylü çocuğuydu. Büyük kente yeni gelmişti. Pazar yerlerinde yükçülük yaparak para kazanıyordu. Bir akşamüstü, yorgun ayaklarını sürüye sürüye pazar yerinde dolaşıyordu" (Dayıoğlu, 2006a: 7). Bu öyküde yalan ve aldatmayla kuş satan çocuğun yoksulluğu gerekçe göstermesi, ilkokulu bitiremediğini söylemesi karşısında İdris, ona yükçülük yapmayı önerir. "Yorucu bir iş ama, aldığın para emeğinin karşılığı..." (Dayıoğlu, 2006a: 13) sözleri yazarın çalışmayı ve emeği yücelttiğini gösterir.

Gökçen Kız Çeşmesi'nde bacakları tutmadığı için ayağa kalkamayan bir

kızın yaptığı el işleriyle ailesine, çevresine ve köyüne yararlı oluşu anlatılır. Yazar, okuyucuya her koşulda ve her ortamda insanın çalışarak, üreterek başarılı ve mutlu olabileceğini sezdirir. Gökçen Kız, annesinin harmandan getirdiği buğday saplarıyla sepet örmeye ilkin soğuk baksa da küçükken ninesinin “Ayakların yoksa ellerin var. Bir şeyler yap. Çevrene yararlı olmaya çalış.” (Dayıoğlu, 2006a: 29) sözlerini uygular. Küçük el işleriyle başlayan çalışma zamanla büyür; ürünler çoğalır. Gökçen Kız’ın bireysel çalışmaları, bir süre sonra köyün çocuklarını yanına almasıyla takım çalışmasına dönüşür. Ortak ruhların bir araya gelmesiyle alın teri ile çalışmanın değeri, güzelliği, üretmenin doyumsuz tadı doruğa çıkar. Gökçen Kız’ın ürünlerinden gezginlerin etkilenmesi, çocukların yeteneklerini geliştirmeleri, köyün kalkınması çalışmanın ve üretmenin gizil gücünü gösterir. Çalışmak, üretmek insanı dertten, sıkıntıdan, bezginlikten, umutsuzluktan, boş ve yanlış düşüncelerden alıkoyar. Buğday saplarıyla sepet örme işine başlamadan önce iç sıkıntısı içinde mutsuz bir çocukken; işe başladıktan sonra iç rahatlığı ile yaşayan, mutlu biri olan Gökçen Kız, çalışmanın ve üretmenin kişiyi kötülüklerden ve mutsuzluktan uzaklaştırdığını ortaya koyar. Yazar, sıra dışı bir başarı öyküsü denilebilecek olan Gökçen Kız Çeşmesi ile çocuk okuyucuyu; umudunu yitirmeden, kararlılıkla ve sabırla çalışmaya özendirir. Dayıoğlu’nun engelli bir kahraman aracılığıyla bu değeri sezdirmesi oldukça anlamlıdır.

Gülten Dayıoğlu, Neşeli Boyacı öyküsünde geçim sıkıntısı içinde yaşayan ailesine katkıda bulunmak amacıyla kundura boyama işine giren, bu işi geliştirerek halkın “neşeli boyacısı” olan bir çocuğu anlatır. Çalışmayı seven, emeğin kutsallığını bilen Erhan, ona engel olmak isteyen boyacı çocukların girişimi karşısında yılmadan, dimdik ayakta kalmayı bilir. “Müşterinin ayağını buraya biz alıştırdık. Sen hazıra konacaksın. Yok öyle yağma...” (Dayıoğlu, 2006d: 8) sözleri kişi-kişi çatışmasını; “Evet, ancak dördüncü gün ilk müşteri ayağını sandığa koydu.” (Dayıoğlu, 2006d: 10) sözleri ise Erhan’ın zorlu sınavında umut ışığını gösterir. Erhan, işinde başarılı olmak için boya sandığını çiçek ve kuş resimleriyle doldurur, sulu boyayla boyar. Bu yenilik, müşterilerin yüreklendirmesiyle gelişir. “Senin sandık, sabah sabah iç açıyor, neşe veriyor insana.” (Dayıoğlu, 2006d: 11) sözleri bize Şermin’deki “*Artık nine, bana izin/ -Peki yavrurum, haydi oyna; / Kocaman bir aferin sana!*” (Akın, 1995: 40) dizelerini anımsatır. İkisinde de yetişkinler tarafından övülen, yüreklendirilen çocuklar vardır. Öyküde

emek ve sevgi, kötülükle çatışır. Erhan, istasyonda boyacılık işine başladığında onu istemeyen çocuklar arasında olan Bekir'i, kendi kendisiyle savaşıarak yanına alır. Yazarın iç monolog tekniğiyle verdiği şu bölüm, ana karakterin iç çatışmasıdır:

“Kendi kendisiyle amansız bir savaşa tutuştu. İçinde iki-ses vardı kavgalaşan. Biri, “Oturt şu garibi yanı başına. Kış kıyamet günü o da üç beş kuruş doğrultsun.” diyordu. Öteki ses pek acımasızdı: “Onlar seni nasıl kovdular? Unuttun mu çektiğin zorlukları, acıları, umutsuzlukları? Sen de onu kov gitsin. O da kendine yer arasın, üzölsün, umutsuzluğa kapılsın.” diye direniyordu” (Dayıoğlu, 2006d: 15-16).

Erhan içindeki kavgayı bastırır. Bu davranışta çalışmanın ve üretmenin payı kuşkusuz büyüktür. Çünkü Erhan'ın çalışma yoluyla kazanma düşüncesi, ona yapılan kötölükleri, yaşadığı güçlükleri ve umutsuzluğu unutturmuştur.

Kuyruklu Yalan öyküsünde bahçıvanlıkla uğraşan bir baba, mesleğini severek yapar. Bahçedeki çiçekleri emekle, sevgiyle yetiştirmesi onu mutlu eder. “Baba, dört mevsim süresince gecesini gündüzüne katarak bahçesiyle uğraşıyordu. Binbir emek ve coşkuyla yetiştirdiği güzelim çiçekler, babayı öylesine mutlu kılıyordu ki...” (Dayıoğlu, 2006ğ: 27-28) sözleri, çalışmanın insanı mutluluğa taşıdığını gösterir. Çalışma ve üretmenin doyumsuz tadını bilen baba, oğluna çalışma yoluyla kendi kendisini aşabileceğini söyler. Burada çalışma yüceltilmiş, kişinin yükselme aracı olarak sunulmuştur.

Kör Memeli Kara Koyun'da bir kadının, kaya kovuğunda bulduğu yaralı bir koyundan sürü elde etmesiyle bolluğa ve rahata kavuşması anlatılır. Kadın, koyunla yakından ilgilenir. Kara koyunun yavruları yıldan yıla artar. Kadının ailesi yoksulluktan ve sıkıntıdan kurtulur. Eşi, inşaatçılığa, koyun sürülerini satarak başlar ve bu alanda yükselir. Bu durum, çalışmanın, üretmenin gücünü gösterir.

Gölsen Dayıoğlu, yukarıda adı geçen; Azat Kuşu, Gökçen Kız Çeşmesi, Neşeli Boyacı, Kuyruklu Yalan, Kör Memeli Kara Koyun öykülerinde çalışmanın ve alın terinin değerini doğrudan olumlu özellikleriyle öne çıkan kişiler aracılığıyla sunmuştur. Yazar, Deli Bey ve Kumluktaki Yavru Martı öykülerinde ise olumsuz özellikleri bulunan kahramanlar acılığıyla okuyucuya olumluyu sezdirmiştir.

Deli Bey öyküsünde, yazar, ana karakter Veli'yi “tembel, haylaz, saygısız, kendini beğenmiş” sözcükleriyle niteler. Veli, babasının ününe ve varlığına güvenen biridir. Savurganlıktan kaçınarak çalışma yerine tembelliği ve hazır yiyiciliği seçen Veli, okuyucuda insan için ancak kendi çalışmalarının değerli olduğunu düşüncesini

oluşturur.

Kumluktaki Yavru Martı'da doğal yaşam alanını bırakarak tembelliği, hazır yiyiciliği seçen bir martının acıklı sonucuyla, okuyucuya, alın teriyle çalışarak yaşamının insanı mutlu ettiği iletisi sunulur. Annesinin "Balık avla. Karnını doyur." (Dayıoğlu, 2006g: 10) sözlerine aldırmayan martı, çalışmadan, emek vermeden yaşanamayacağını da gösterir.

3.1.1.13. Yaşama Sevinci

Kişinin evrende mutlu olması için kuşkusuz pek çok neden vardır. Bunların başında yaşamak gelir. Bütün güçlüklerine ve sıkıntılara karşın yaşam güzeldir. Bu güzelliği doyasıya yaşamak kişinin ömrüne ömür katar.

Yaşamı seven kişi, yaşamın bütün güçlüklerine karşı göğüs germeyi bilmelidir. Yaşama sevinciyle dolu bir yürekte karamsarlık, bezginlik ve umutsuzluğa yer yoktur.

Gülten Dayıoğlu'nun **Gökçen Kız Çeşmesi** öyküsünde ana karakter Gökçen Kız, buğday saplarıyla sepet örmeden önce umutsuz, bezgin ve mutsuzken; sepet örmeye başladıktan sonra kendine güvenen, iç rahatlığı duyan, mutlu biridir. Bu değişim, çalışma ve üretmenin değerini kavrama ile olduğu kadar yaşama bağlılık ve yaşama sevinci ile ilgilidir. "Gökçen Kız o yaz çok para kazandı. Artık sakatlığını düşünüp dertlenmeye fırsat bulamıyordu." (Dayıoğlu, 2006a: 33) sözleri, ana karakterin yaşama bağlılığını ortaya koymaktadır.

Deli Bey'de sağlığında, babasının sözlerini dinlemeyip savurganlıkla tüm varlığını yitiren Veli, tavandan dökülen altınlarla eski yaşamını bırakır, yaşama bağlı bir kimliğe bürünür. Bu durum öyküde şöyle geçmektedir: "Tavandan dökülen altınlarla konağı yeniden döşedi. İyi bir iş kurdu. Çalışmaya başladı. Boş zamanlarda da kitap okuyarak kendini yetiştiriyordu" (Dayıoğlu, 2006b: 12).

Neşeli Boyacı'da ana karakter Erhan'ın en önemli özelliklerinden biri, yaşama sevincidir. Kundura boyama işine giriştikten sonra boyalı sandığı, saka kuşları ve radyosuyla albeniliğini artıran Erhan, ailesinin gereksinimlerini karşılar, halkın neşeli boyacısı olur. "Senin sandık sabah sabah iç açıyor. Neşe veriyor insana. Karşıdan bir güzel görünüyor ki!.. diyorlardı." (Dayıoğlu, 2006d: 11) sözleri Erhan'ın yaşama bağlı olmasıyla ilgilidir. Bu olumlu düşüncüyü oluşturan, kuşkusuz, Erhan'ın yaşama

sevencidir. Yaşama sevinci ile dolu bir yürek taşıyan Erhan'a halkın taktığı ad olan neşeli boyacı, onun kişiliğiyle örtüşmektedir. Erhan, bu olumlu özelliği ile kendisinden sonra gelen küçük boyacıya da iyi bir model olmuştur. Erhan'ın askerlik dönüşü kendi yerinde gördüğü, ayakkabılarını boyattığı çocukla ilgili şu sözler, onun da yaşama sevinci ile dolu olduğunu göstermektedir:

“Küçük boyacı coşku ve umut yüklüydü: - Hoşnutum abi daha çok hoşnut olacağımı umuyorum. Burada eskiden, Neşeli Boyacı diye biri çalışmış. Çok iyi para kazanmış bu ağacın altında. Herkes onu öyle çok sevmiş ki... Hala kendisini soran var. Ben de onun gibi olacağım, dedi” (Dayıoğlu, 2006a: 18).

Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı öyküsünde hasta bir çocuğun, kiraz fidanı ile kurduğu dostluk anlatılır. Babası, akciğer rahatsızlığı olan Hayri'ye, doktorun önerisi ile yaşama sevinci vermek için kiraz fidanını alır. Bu bölüm, öyküde şöyle anlatılmaktadır:

“Hayri'nin babası, oğlunun eve kapanmasına çok üzülüyordu. Çocuk adeta hayata küsmüştü. Doktor ona yaşama sevinci verecek bir şeyler yapılmasını öneriyordu. Baba düşünüp taşındı. Fidanlığa gidip Hayri için iyi cins bir kiraz fidanı aldı. Hayri kirazı çok severdi. Belki, fidanın gelişmesi, çiçeklenip meyve vermesi, onu mutlu eder diye kuruyordu” (Dayıoğlu, 2006d: 54).

Babasının düşündüğü gibi, Hayri ile kiraz fidanı arasında sıkı bir dostluk bağı oluşur. Öyle ki Hayri'nin sağlık durumu ile fidanın meyve vermesi arasında bir koşutluk vardır. Hayri sağlıklıyken fidan meyve verir; sağlığı kötüye gittiğinde meyve vermez. Bu öykü, çocuğun yaşama sevinci duygusunu kazanmasını bitkiyle kurduğu sevgi ve içtenlik temelli iletişime bağlamıştır. Bu yönüyle çocuk okuyucuda doğaya ve yeşile ilişkin olumlu izler bırakabilir.

Bahar Yağmuru Çabuk Diner öyküsünde, çetin kış koşulları ile savaşarak bahara ulaşan Sevgi Öğretmen ve öğrencileri geziye giderler. Çocuklar koruyu şenlik yerine çevirirler. Coşkuyla eğlenirler. Çocuklarda yaşama bağlılık ve yaşama sevinci doruğa ulaşır. Çocukların doğanın güzellikleri ile iç içe olmaları, gönüllerince eğlenmeleri okuyucuda da yaşama bağlılık, yaşama sevinci duygularını uyandırabilir.

Arkadaşım Hacer'in Köpeği'nde, bir kız çocuğunun yakalandığı ağır bir hastalığı, çok sevdiği köpeğine duyduğu bağlılıkla yenmesi anlatılır. Yazar ve arkadaşı Hacer, çocuklukta evcil hayvanlara pek ilgi duyarlar. Oyun oynama, masal söyleşmenin yanı sıra Hacer'in sevimli köpeğini de birlikte büyütürler. Hacer, tifoya yakalanınca eve kadınlar dolar. Köpeğin dışarı çıkmasını isterler. Bu sırada Hacer

gözlerini açarak köpeğin yanında kalmasını söyler. Burada, Hacer'in köpeği ile kurduğu duyarlıklı iletişimle, yaşama bağlılığı ve yaşama sevinci artmıştır.

3.1.14. Özverinin Değeri

Kişinin bir amaç uğruna, gerçekleştirmeyi istediği bir iş için kendi çıkarlarından vazgeçmesi onu yüceltir. Yüce ruhlu ve geniş yürekli insan, kendi istek ve gereksinimlerini değil, ötekini düşünür. Bu, adanmış bir ruhun özelliğidir.

Azat Kuşu'nda ana karakter İdris, özverili olmasıyla dikkat çeker. Yükçülükle geçimini sağlayan İdris, pazar yerinde karşılaştığı kuşçu çocuktan kuşun satılık olduğunu öğrenince onu özgürlüğüne ve yavrularına kavuşturmak için gün boyu kazandıklarını vermekten kaçınmaz. "İdris elini cebine soktu. Pazar yerinde gün boyunca dolaşmış, biraz para kazanabilmişti. - Ver bakalım kuşu! dedi." (Dayıoğlu, 2006a: 9) sözleri ile İdris, kendisinden önce kuşu düşünür. Bu, İdris'in özverili olduğunu göstermektedir.

Gökçen Kız Çeşmesi'nde Gökçen Kız önderliğinde köydeki çocukların el işi yapmaları, küçük serginin yerini kocaman dükkâna bırakması, özverili bir çalışmayla gerçekleşmiştir. Gezginlere uğrak yeri, çocuklara kazanç alanı, köye de kalkınma aracı olan ürünlerin gelirleriyle köy; elektriğe, suya ve çeşmeye kavuşur. Kuşkusuz, bu olağanüstü gelişim ve değişim, Gökçen Kız'ın özverisi, adanmışlığıyla olmuştur.

Leylek Karda Kaldı'da anne leyleğin, göç hazırlığına giren leyleklerin çağrısına uymayıp yavrularını beklemesi ve bütün gücüyle direnmesi, özverili oluşundan kaynaklanmaktadır. Bu durum öyküde şöyle geçmektedir: "Fakat anne leylek, yumurtaların üstünden ayrılmıyordu. Daha sonra, başka leylekler de gelip anne leyleğin çevresinde uçtular. Onu aralarına katmaya çalıştılar. Çabaları boşa gitti" (Dayıoğlu, 2006a: 54).

Kara Benekli Kuzu'da, aşırı ilgi ve sevgi sonucu şımaran, yaramazlık eden Karabenek adlı kuzunun, kırdaki otlarken annesinin ve kendisinin yaşamını tehlikeye atması; koyunun, canını dişine takarak Karabenek'i savunmasına karşılık, olan bitenin sorumlusu olarak görülmesi anlatılmaktadır. Annesinin, Karabenek'i koçun öldüreceğini anlayınca yavrusunu canla başla savunması özverili oluşunu gösterir. Bu adanmışlık, öyküde şöyle yer almaktadır:

"Koç, Karabenek'e saldırırken ip koptu. Koyun, boynunda açılan yaranın acısıyla inleyerek, ileriye atıldı. Bir solukta koşup koç ile Karabenek'in arasına girdi. O sırada koç, gerilip koyuna güçlü bir tos vurdu. Koyun yere yuvarlandı. Acıdan kıvranırdı: - Karabenek kaç, kurtar kendini! diye

bağırıyordu” (Dayıoğlu, 2006c: 35).

Korudaki Bebek'te kahramanların çoğu özverili olmalarıyla dikkat çeker. Fatma, iki buçuk aylık bebeğiyle köyde yaşam mücadelesi verirken eşi Ali, kentte iş aramaktadır. Aylardır hasta olan Fatma, yanına bebeğini ve Şimşek adlı köpeğini alarak koruya odun toplamaya gider. Odun toplarken ağırlaşan Fatma ölür. Şimşek, bebeği çevredeki kurtlara karşı canını dişine takarak korumaya çalışır. Fatma'nın ve Şimşek'in özverisi öyküde şöyle anlatılmaktadır:

“Fatma durumu kimseye açmıyordu. Hatta hastalığından bile söz etmiyordu” (Dayıoğlu, 2006c: 41). “Sonunda saldırıya geçtiler. Şimşek kaçır gibi yaparak kurtları peşine taktı. Tehlikeyi bir süre için de olsa bebekten uzaklaştırdı. Sonra o da kurtlara saldırdı. Boğuşma başladı. Aç kurtlar Şimşek'i dişleriyle delik deşik ettiler. Ama şimşek direniyordu. Sonunda iri bir kurt dişlerini boynuna geçirdi: Şimşek boğuk boğuk havlayarak yere yıkıldı” (s. 44). Öncelikle Fatma yavrusunu düşünerek koruya odun toplamaya gitmiş, özverili bir davranış sergilemiştir. Şimşek de bebeği kurtlara karşı canla başla korumaya çalıştığı için özverilidir.

İstanbulu bir tüccar olan Ümit Bey'in korudaki bebeği kurtların elinden kurtarması, eşiyle evlat edinmeleri, Ömer adını verdikleri çocuğu sevgiyle büyütmeleri de özverinin güzelliğini göstermektedir. Ali Efendi'nin, Ömer'in kendi çocuğu olduğunu öğrenmesinden sonra onu Ümit Bey ve eşinden ayırmaması da özverinin gücü ile açıklanabilir. Bu özverili davranışlar, öyküde şöyle geçmektedir:

“Ümit Bey'le hanımı, Ömer'i gerçekten yavruları gibi yürekten seviyorlardı. Ondan ayrılmak, ikisinin de yaşamlarını karartacaktı” (s. 53).

“Ömer'imi ölümden siz kurtardınız. Onu besleyip büyüttünüz. Okula başlatınız. En önemlisi yavrumu yürekten sevdiniz. İzin verirseniz, o bundan sonra da sizinle yaşasın” (s. 60).

Yağmurla Gelen Barış'ta, yağmurlu bir günde yıldırım düşmesi sonucu devrilen ağacın altında kalan Hasan'ı, canını ortaya koyarak kurtaran Duran; gösterdiği özveriyle okuyucuda hayranlık, sevgi gibi yüce duyguları uyandırmaktadır. Bu olağanüstü davranış, öyküde şöyle anlatılır:

“Omuzlarından kavrayarak sürüklemeye başladı. Amacı, yangın yerinden olabildiğince uzaklaşmaktı. Ama Hasan da pek ağırdı. Üzerine sıvışan balçıklı çamur ağırlığını daha da arttırıyordu” (Dayıoğlu, 2006g: 50).

3.1.1.15. Komşuluğun Değeri

Toplum; farklılıkların bir arada yaşadığı, belirli kuralların geçerli olduğu alandır. İnsan, toplumun en önemli ögesidir. Toplum yaşamı, insanın çevresiyle iletişim kurmasını zorunlu kılmıştır. Evde, sokakta, çarşıda, pazarda, iş yerinde... kısacası hayatın hemen her alanında insanın çevresiyle etkileşimi yaşam boyu sürer. Bu süreçte bağlayıcılık özelliği bulunan ilişkilerin başında komşuluk gelmektedir.

İnsan, çoğu zaman içinde bulunduğu toplumda komşusunu hazır bulur. Konutların yakınlığı zamanla ruhları da yaklaştırır birbirine. Yakında birilerinin olduğunu bilmek güven verir insana. Sevgi, saygı, hoşgörü gibi değerler komşuluğu temellendirir. Sevinçlerin ve üzüntülerin paylaşılması ise güçlendirir. Bu yönüyle komşuluk, insanın duyuşsal ve sosyal yönünü geliştirir.

Gülten Dayıoğlu, çocuk duyarlılığı ve gerçekliği doğrultusunda yazdığı kimi öykülerinde komşuluğun değerini içtenlikle işlemiştir.

Yoğurtçunun Çingırağı öyküsünde ana karakter Satı'nın komşuları, duyarlı ve insancıl özellikleriyle görülmektedir. Annesinin hastalığından sonra üç küçük kardeşinin bakımı ve sorumluluğu Satı'ya kalır. Satı, kardeşlerini kimi zaman okula götürür; kimi zaman da evde onlara kendisi bakar. Annesinin hastalığına ilişkin umutların yeşerdiği günlerde okula giden Satı'nın kardeşlerine komşuları bakar. Yazar, komşuların bu duyarlılığını şöyle anlatmaktadır:

“Bir gün Satı ağlayarak sınıfa girdi. Babası, annesini hastahaneye yatırmıştı. “Belki orada iyileşir.” diye umuyorlardı. Böylece birkaç gün geçti. Gerçekten anne biraz iyileşmeye başlamıştı. Çocuklara komşular bakıyordu. Satı her gün okula gelebiliyordu” (Dayıoğlu, 2006a: 20).

Leylek Karda Kaldı öyküsünde duyarlı, özverili ve yardımsever özellikleriyle dikkat çeken komşular bulunmaktadır. Ana karakter Erdir'in babasının dükkânı bir gece bilinmeyen nedenlerle yanar. Bu talihsiz olayı Erdir'in anne ve babası, komşusundan öğrenir. Komşular, hep birlikte yangını söndürmek için ellerinden geleni yaparlar. Yazar, komşuların bu insancıl davranışından şöyle söz eder:

“Gece yarısına doğru birden çığlıklarla uyandı. Annesi ve babası bir solukta giyinip. “Yangın, yangın!” diye bağırarak çarşıya doğru koştu. Erdir kapının önüne çıktı. Çarşıdan yana yükselen alevler, gözlerini kamaştırdı. Konu komşu ayaklanmış sokaklara dökülmüşlerdi. Kasabanın nalbantı da yangın yerine doğru koşuyordu. Erdir, önüne çıktı: - N'oldü Hasan Amca? Nere yanıyormuş? Nalbant Hasan onu hiç duraklamadan yanıtladı: - Sizin dükkân yanıyormuş oğlum.

Babanın dükkânı tutuşmuş. Erdir'in babası bakkaldı. O gece dükkânın büyük bir bölümü yanıp kül oldu. İtfaiye ile birlikte komşular yardıma koşmasalardı dükkân kökten yanıp gidecekti" (Dayıoğlu, 2006a:47-48).

Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı öyküsünde komşuları, ana karakter Hayri'nin hastalığına duyarlı bir yaklaşım gösterirler. Babası, akciğerinden rahatsız olan Hayri'ye, doktorun da önerisiyle yaşama sevincini arttıracacağını umarak kiraz fidanı alır. Neden sonra Hayri ile kiraz fidanı arasında duyarlıklı bir iletişim başlar. Hayri'nin sağlık durumunun iyi olduğu günlerde kiraz fidanı meyve verir. Sonbaharda fidanın sararmasıyla Hayri'nin sağlığı da bozulur. Hastalığı ilerleyen Hayri, hastaneye kaldırılır. Komşuları hastalık günlerinde Hayri'nin durumunu sorarlar. Kuşkusuz, bu duyarlı davranış, komşuluk bağlarının gücünden kaynaklanmaktadır. Yazar, bu öyküde komşuların gösterdiği duyarlığı şöyle dile getirmektedir:

"Üst katlarda oturanlar, eskiden, bahçeye doğru halı silker, balkonları deterjanlı sularla yıkar, çiçekleri çimenleri hiç kollamazlardı. Oysa şimdi, toz bezi bile silmekten çekiniyorlardı. Hayri'nin hastalığı ve fidanla olan ilişkisi, herkesi çok etkilemişti. Her gün Hayri'ye seslenip fidanıyla tomurcuklarla çiçeklerle ilgili sorular soruyorlardı" (Dayıoğlu, 2006d: 58-59).

Cem Sağını Solunu Bilmiyordu öyküsünde ana karakter Cem'in annesi, komşuluk bağları güçlü, duyarlı biridir. Bu duyarlığını, yaptığı aşureyi yakın komşularıyla paylaşarak gösterir. Aşure, farklı yemişlerin ortak bir tatta buluşmasıdır. Geleneği sağlam, içeriği zengin, tadı nefis olan aşure, toplum yaşamında paylaşımın ve dayanışmanın simgelerindedir. Bu öyküde Cem'in annesi, komşularına değer verdiğini, ince düşünceli olduğunu yaptığı aşureyi onlarla paylaşarak göstermiştir. Yazar, öyküde annenin bu olumlu tutumundan şöyle söz etmektedir:

"Aradan birkaç gün geçti. Annesi o gün aşure yapmıştı. Bir bölüğünü tabaklara koyup komşulara dağıtacaklardı... Cem dağıtma işinde annesine yardım ediyordu. Yakın komşuların hepsine birer tabak götürüp verdi" (Dayıoğlu, 2006e: 49).

Dut Kuşlarının Öyküsü'nde sıcak komşuluk ilişkilerinin yaşandığı anlaşılmaktadır. Çocukluk ve gençlik yıllarına ilişkin anılarını yazarla paylaşan Hanife Kadın, o dönemlerde Malatya'nın tam anlamıyla yeşillik denizi olduğunu söyler. Malatya'da sebze, meyve, kayısı ve dut yetiştirildiğini anlatır. Dut silkiminin anlatımı, okuyucuda güzellik uyandıracak türdendir.

“Dut silkimi, tadına doymaz bir şenliktir. Çünkü, elbirliğiyle yapılır. Herkes evinden yaygı getirir. Bu yaygılar birleştirilerek ağaçların altına serilir. Genç ağaçlar, gövdeden silkelenir. Yaşlıların dallarına uzun sııklarla ulaşılır. Dutlar tapır tapır yaygılara dökülmeye başlar. Bu dutlar küfelere doldurulur. Sonra öteki ağaçların silkimine başlanır. Bu işler görülürken, sesi güzel olanlar türküyü çeker. Kimileri öyküler anlatır. Ağzlarından bal akar sanki. Kimi öykülere gülmekten katılırız. Kimilerinden ibret alır, kimilerine acınırız.” (Dayıoğlu, 2006h: 69-70) cümleleri komşuluk ilişkilerinin olabildiğine sıcak, içten, paylaşma ve dayanışmaya dayalı olduğunu göstermektedir.

3.1.1.16. İnsan Sevgisi ve Hoşgörü

Var oluşun anlamını ve özünü arayan insanın en büyük kaynağı sevgidir. Bütün canlıların ortak besinidir. Çiçek sevgiyle açar; tohum sevgiyle yeşerir. Kuş sevgiyle yapar yuvasını; kelebek sevgiyle örer kozasını. Evrende her ne var ise sevgidir. İnsan, sevginin hamuruyla yoğrulmuş bir varlıktır. Bu hamurun mayasında kuşkusuz sabır, saygı, özveri, içtenlik, duyarlık, doğruluk gibi insanı yücelten değerler vardır. Sevgi bütün değerlerinin odağını oluşturur. Sevginin kuşatıcılığında insan, varlığının bütün boyutlarını algılar. Değişik dil, ırk, renk ve düşünceden olana saygı duymayı sevginin kılavuzluğu ile öğrenir. “Nasıl kafa sayısı kadar düşünce çeşidi varsa kalp sayısı kadar sevgi çeşidi var demektir.” diyen Tolstoy, insan sevgisinin ve hoşgörünün değerini vurgulamıştır. Türkçenin en güçlü ve en yetkin şairlerinden Yunus Emre (Özkan, 2003: 93) de “*Ben gelmedim da'va için benim işim sevi için/ Dostun evi gönüllerdür gönüller yapmağa geldim.*” dizeleriyle çağlar ötesinden insan sevgisini ve hoşgörüyü haykırır.

Gülten Dayıoğlu, sevgi iksirinin gücüne inanarak yazan, sevginin ülkesinde kendisine yer arayan bir yazardır. Sevgi, çocuk öykülerinin özüdür. Bu yönüyle çocuğa kazandırılmak istenen değerlerin çekirdeğidir. Dayıoğlu, çocuklar için yazdığı öykülerde insan sevgisi ve hoşgörüyü, yaşamın her alanına yaymanın gerekliliğine inanır.

Sınıf Geçme Armağanı öyküsünde Sinan'la Aykut'un, “sınıf geçme armağanı” konusunda tartışmaları, birbirlerine duydukları sevgi ve hoşgörüyle sonuçlanır. Tartışmada kimi öğrenciler Aykut'u haklı bulurken; kimileri de Sinan'a hak verir. Tartışmanın akışı içinde kızışma, sertleşme olur. Bu, arkadaşlık ilişkilerinin doğal bir durumudur. Öyle ki Sinan ve Aykut, tartışmayı belli bir

düzeyle ve ölçüde tutmayı bilirler. Bunda arkadaşlarının „payı da yadsınamaz. Özellikle Hasan, Mustafa ve Sevgi'nin okuma uğruna yakın çevrelerindeki kişilerin yaşadıkları güçlükleri anlatması, Hilmi'nin babasının da oğluna armağan için çalışmaması gerektiğinden söz etmesi, tartışmanın sağlıklı bir noktaya ulaşmasına katkıda bulunur. Sinan ve Aykut arasında geçen şu konuşma, her iki çocuğun sevgiyi ve hoşgörüyü tanıdığını göstermektedir:

“ - Deminki tartışmadan ötürü bana küsmedin ya? Sinan sıcak sıcak gülümsedi:

- Ne küsmesi? Tartışmalar insanların birbirlerini anlamaları için yapılır. Hepimiz de bir konuda inandığımız görüşleri belirttik. Konu orada bitti. Görüşlerimiz birbirine zıt diye birbirimize küsüp düşman kesilmemiz yanlış olur... Aykut'la Sinan telaşla ilerleyip sıraya girdiler. Sonra dönüp birbirlerine sevgiyle gülümsediler” (Dayıoğlu, 2006b: 55-56).

Neşeli Boyacı'da ana karakter Erhan, birçok güzel özelliğinin yanı sıra insan sevgisi ve hoşgörüyü kendisinde toplamış bir çocuktur. Başlangıçta kendisinin istasyon çevresinde kundura boyamasına izin vermeyen çocuklardan olan Bekir'i kendi kendisiyle savaşıarak yanına alır. Hoşgörüden ve sevgiden uzak bir tutumla karşılaşan Erhan'ın, hoşgörü ve sevgi örneği sunması model alınması gereken, her türlü övgüye değer bir davranıştır.

Yağmurla Gelen Barış'ta ana karakterler Duran'la Hasan, birbirine düşman iki ailenin çocukları olduğu için birbirlerine karşı sevgi ve hoşgörüden uzaktırlar. Öğretmenleri, her iki çocuğa da sevginin gücünü, düşmanlığın yarar getirmeyeceğini şöyle anlatır:

“ - İnsanların birbirlerine düşmanlık beslemesi, utanç verici bir tutum. İnsanlar birbirlerini sevmeli. Sevgisizlik, mutsuzluk, düşmanlık; kavga ve savaşlara neden olur. Evrenin en akıllı, en bilgili yarattığı olan insana birbiriyle savaşmak, birbirinin kanını dökmek yaraşmaz... Hayvanlar bile, insanlar gibi birbirlerine düşmanlık beslemiyorlar. Çıkarları uğruna birbirleriyle kanlı savaşlara tutuşmuyorlar. Vazgeçin bu küskünlükten, diyordu” (Dayıoğlu, 2006g: 43).

Bucakta okuyan Duran'la Hasan, okul dönüşü yağmura tutulurlar. Yıldırım düşmesi sonucu devrilen ağacın altında kalan Hasan'ın çığlıklarını duyarak yardımına koşan Duran, bu güzel ve övgü dolu davranışı yüreğindeki sevgiyle gerçekleştirmiştir. Duran, Hasan'ın kimliğine, düşman ailenin çocuğu olmasına bakmayarak ona yardım etmiştir. Sevginin ve hoşgörünün ikliminde iki düşman aile barışır. Yaşanan bu güzel tablonun görünmez kahramanları kuşkusuz sevgi ve hoşgörüdür.

Dayıoğlu, **Sen Herkesi Sev** öyküsünde, insan sevgisi ve hoşgörünün en güzel örneklerinden birini sunar. Aynı apartmanda birbirinden habersiz yaşayan iki ailenin gezi sırasında tanışmaları ve dost olmaları, insan sevgisinin sınır tanımaz, kuşatıcı yönünü gösterir. Çok katlı bir apartmanda oturan Barış, yediği elmanın kabuklarını aşığı atınca ikinci katta oturan Serpil Hanım'dan azar işitir. Olayı annesinin duymasını istemez. Annenin şu sözleri, apartmanda yaşayan kişiler arasında sevginin, hoşgörünün eksikliğini gösterir:

"Ancak birbirini seven insanlar elbirlik olabilir. şu apartmanda yetmiş aile yaşıyor. Yaklaşık olarak üç dört yüz kişi eder. Kışla savaşmak için yakıt alınacak. Bir türlü el birlik olup da yakıt parasını toplayamadık. Çünkü koca yapıda kimse kimseyi tanımıyor. Kapılarda, asansörlerde karşılaşırsak, şöyle bir baştan savma selâm veriyoruz birbirimize. Kimileri bunu da yapmıyor. O nedenle hep birbirimizi eleştirip duruyoruz. Duyduğuma göre, katlar arasında olmadık şeylerden kavgalar çıkıyormuş" (Dayıoğlu, 2006i: 32-33)...

Sevginin evrenselliği ve kuşatıcılığı konusunda kuşkuya düşen Barış'a, annesi sevginin değerini ve gücünü anlatır. Anne oğul arasında geçen şu diyaloglar, sevgi üzerine yapılan bir görüş alışverişidir:

"- Böyle bir şey olabilir mi anne? Yeryüzünde birbirlerinin dillerini, törelerini, âdetlerini bilmeyen, yani birbirlerini hiç tanımayan insanlar var. Bunlar birbirlerini nasıl sevebilirler? Bu yolla savaşların önüne nasıl geçilebilir? Pek aklım ermedi. Annesi hiç düşünmeden yanıtladı:

- Bir ulus içindeki insanlar birbirlerini sevmeyi öğrenmişlerse, onlar komşu ulusların insanlarını da "insan" oldukları için seveceklerdir. O komşular da kendi komşularını sevince doğal olarak yeryüzü, birbirlerini seven insanlarla dolacaktır. Sen, bana ya da babana öğretmenine, arkadaşlarına, akrabalarımıza kızsın silâhla saldırıp bizleri yok etmeye evlerimizi yakıp yıkmaya kalkışabilir misin? Barış telâşla atıldı:

- Böyle bir şeyi kesinlikle yapamam. Neden? dedi, annesi. Çünkü sizleri seviyorum...

- İşte dedi, annesi. Anlatmak istediğim de bu... Barış bir an on numaradaki komşu kadını düşündü. "O hanımın beni sevebileceğini hiç sanmıyorum ya!..." diye mırıldandı. Annesi odadan çıkıyorken geri döndü:

- Yoksa, bu dediğime hâlâ aklın ermedi mi? - Eh, diye boynunu kırdı Barış! Aklıma takılan bazı şeyler var da (Dayıoğlu, 2006i: 34-35)...

Barış dördüncü sınıfa geçince babası, yıllık iznini alır, ailece Kıbrıs'a geziye giderler. Eğlence içinde geçen gezi sırasında Barış bir gün güvertede üç yaşında bir çocuğu merdivenden düşmekten kurtarır. Durumu geminin kâtibine bildirince çocuğun sahibi bulunur. Cem adındaki çocuğun annesi, Barış'ı över. Bu olaydan sonra aileler, dostluklarını ilerletmek için birbirlerine adreslerini verirler. Aynı

apartmanda oturduklarını geç de olsa anlayan aileler, birbirlerine görüşme sözü verirler. Üstelik Cem'in annesinin, Barış'ı elma kabuklarını apartmanın balkonundan aşağı attığı için azarlayan Serpil Hanım olduğu anlaşılır. Sevginin evrenselliği ve kuşatıcılığı konusunda kuşkuları bulunan Barış, bu ilginç olaydan sonra sevginin gücüne inanmaya başlar. Barış'ın şu sözleri, sevginin büyüleyici gücünü tanımaya başladığını göstermektedir:

“- Anne, dedi. Hani bir gün bana insanlar birbirlerini tanıyıp severlerse, yeryüzünde savaşlar sona erer demiştin ya, söylediklerine aklım ermeye başladı artık. Çok iyi, dedi annesi. Bu inanç seni ve çevrendekileri mutlu edecek” (Dayıoğlu, 2006i: 39).

Okuyucu ve dinleyiciyi sevgi ülkesinin tatlı esen havasına götüren bu öykü; çocuğa insanı sevmeyi, hoşgörüyü sezdiren, kişide güzellik duygusu uyandıran bir metin özelliği taşımaktadır.

Gülten Dayıoğlu, temeli sevgiye dayanan öykülerinde çocuk okuyucuya olumlu tutumları kazandırmaya çalışırken son derece bilinçlidir. Çünkü yazar, çocuğa seslenirken yakından uzağa, somuttan soyuta ilkelerini göz önünde bulundurmaktadır. Öncelikle çocuğun ailesinden ve yakın çevresinden başlamak suretiyle konuları işlemektedir. Çocuğun dikkatini ve ilgisini çekecek konuları; zengin bir söz varlığıyla, genellikle tek yargılı ve olumlu cümlelerle işlerken okuyucusuna gerçek yaşam durumları sunmakta, ona olumlu bir dünya görüşü kazandırmaya çalışmaktadır.

3.1.2. DEĞER EĞİTİMİ AÇISINDAN ELEŞTİRİLEN TUTUMLAR

Çocuğun eğitimi, çok boyutlu bir süreci kapsar. Bu süreç; çocuğa yaşamı tanıma, kendi ilgi, yetenek ve eğilimlerini keşfetme, özgür düşünme, sorun çözme gibi pek çok kazanımlar sağlar.

Çocuk, eğitim yoluyla doğruları yanlışlardan ayıklamayı öğrenir. Eğitim, salt doğrularla ya da olumlu değerlerle gelişen bir olgu değildir; tersine karşıtlıkların dengesi gözetilerek sunulan değerler, çocuğu etkiler. Bu amaçla yola çıkan yazar, genellikle çocuk okuyucuya olumluyu göstermek için yansıtma yöntemini kullanır. Başka deyişle olumluyu verebilmek için olumsuzdan yararlanır; böylece ideal olanı sezdirir.

Gülten Dayıoğlu, öykülerinde öncelikle çocuğun sanatsal yönünün gelişmesine, güzele duyduğu beğenin artmasına, yaşamı sevmesine, kendini ve

çevreyi tanımasına yardımcı olur. Bu amaçla yazdığı öykülerinde birtakım olumsuz tutumlar üzerinde durmasının nedeni, okuyucunun doğrulara kendi algı ve kavrayış gücüyle ulaşmasını sağlamaktır. Yazarın aşağıda adı geçen kimi öykülerinde; yalan ve aldatma, bencillik, büyük sözü dinlememe, yarasız* gelenek ve batıl inançlar, aşırı kaygı ve korku, kıskançlık ve öfke, ön yargı, acele ve telaş tutumlarını eleştirel bir yolla okuyucuya sezdirdiği görülmektedir:

3.1.2.1. Yalan ve Aldatma

Yaşam karşıtlıkların dengesi üzerine özenle kurulmuştur. İyi kötü, güzel çirkin, tatlı acı, doğru yanlış gibi kavramlar ancak bir arada iken insan yaşamına anlamlar katar. Doğru yanlış ile, gerçek yalan ile değer kazanır. Yalan, kişiyi yanıltmak, gerçeklerden saptırmak biçiminde tanımlanabilir. **Türkçe Sözlük**'te (TDK, 2005: 2114) "*aldatmak amacıyla bilerek ve gerçeğe aykırı olarak söylenen söz, kıtır*" biçiminde tanımlanmaktadır.

Aile bireyleri arasındaki iletişimin niteliği, çocuğun eğitiminde belirleyicidir. Sevgi ve güven ortamında büyüyen çocuk canlıları sevmeyi, öz güveni öğrenirken; kaygı ve korkuyla yetişen çocuk, yalanı öğrenir. Çocuk, çoğu zaman yaşadığı çatışmaların, korku ve kaygının etkisiyle yalana başvurur.

Gülten Dayıoğlu; çocuk duyarlılığı ve gerçekliğiyle yazdığı kimi öykülerinde yalan ve aldatmayı salt eğitsellik ya da öğreticilik tuzağına düşmeden eleştirmiş, yalanın karşısında yer almıştır.

Azat Kuşu öyküsünde yalan ve aldatma, çalışma ve emeğin karşısında yer alır. Çalışma tematik gücü; yalan ise karşı gücü simgelemektedir. Ana karakter İdris, yükçülükle geçimini sağlayan dürüst bir çocuktur; kuşçu çocuk ise kırlarda yakaladığı kuşları tuzakla kendine alıştıran, birçok kimseye yalandan satan, usta biridir. İdris'e, kedinin pençesinden kurtardığı kuşu satarak karnını doyuracağını, kuşu ucuz satabileceğini, azat edip cennetlik olacağını söyler. Çocuk kalbinin genişliği ve saflığıyla davranan İdris'i inandırır, onunla alay eder. Yazarın iç monolog tekniğiyle verdiği bu bölüm, öyküde şöyle yer almaktadır: "Satıcı çocuk içinden, budala oğlan, o şimdi bizim eve varmıştır bile, diyerek kalabalığa karıştı" (Dayıoğlu, 2006a: 11). Bu olaydan bir hafta sonra aynı yerde ikinci kez karşılaşılırlar. İdris, kuşu ve kuşçu çocuğu tanır, güven ve kararlılıkla olayın üzerine gider. İdris'in şu sözleri yalanın çirkin yüzünü, gerçeğin karşısındaki yenilgisini göstermektedir:

“- Sen beni ahmak mı sandın? Bu kuş senin olmalı, yani azat ettiğimde yuvasına, yavrularına değil de senin sevine gitti değil mi?” (s. 12) Yazar bu öyküde yalanı ve aldatmayı eleştirmiş, dürüstlikle çalışmayı ve emeği yüceltmıştır. Ne var ki öyküde kıvrak zekâsıyla dikkat çeken kuşçu çocuğun, İdris’in sözlerinden sonra ona inanması, okuyucuyu inandırıcılık konusunda kuşkuya düşürebilir.

Leylek Karda Kaldı öyküsünde ana karakter Erdir, korku ve kaygının etkisiyle yalana sığınır. Erdir, evde leylek besleme düşüncesine annesinin karşı çıkmasını, leyleklerin uğursuzluk getireceği düşüncesini mantıklı bulmadığı için söğüdüün tepesindeki yumurtalara yönelir, birini kırıp ikisini de haşlarken annesine yakalanır. Annesinin tepkisi oldukça serttir. Bu bölüm, öyküde şöyle anlatılmaktadır:

“Erdir can acısıyla: - Anneciğim, n'olursun kızma! Bir daha yapmam. İstersen hemen yerine koyarım yumurtaları, diye yalvarıyordu. Annesi öfkeyle gürlledi: - Hayırsız çocuk! Elbette koyacaksın yumurtaları. Elbette bir daha yapmayacaksın. Yaparsan ellerini kırarım” (Dayıoğlu, 2006a: 46)! Bu olaydan sonra ailenin yaşamında görülen dükkân yangını, işlerin bozulması, Erdir’in yaz tatilinde dükkânda teraziyi ayağına düşürmesi olaylarını annesi, Erdir’in başına kakar, onu sorumlu tutar. Annesinin şu sözleri Erdir’de büyük bir korku ve kaygı oluşturur:

“- Başımıza her gün bir kötülük geliyor. Tüm bu uğursuzluklar, senin yüzünden oldu. Leyleğin yuvasına el sürme dedim, dinlemedin! Erdir’in içini bir an korku kapladı” (s. 51-52). Erdir, bu kaygı ve korkunun etkisiyle annesine, yumurtaların sağlam olduğu yalanını söyler. Erdir’in gerçeği söylemesinin önündeki engel yine korkudur. Bu durum, öyküde şöyle belirtilmektedir: “Ama, korkudan annesine, yumurtaları haşladığını söyleyemedi” (s. 53). Öyküde leyleğin kışın dondurucu soğuşunda donması olayı, Erdir’in gerçeği gizlemesinden kaynaklanmıştır.

Dayıoğlu, bu öyküde çocuğun yalana başvurmaması için onunla iyi bir iletişim kurmak, onu anlamak, duygularına ortak olmak gerektiğini okuyucuya sezdirmiştir. Yanlış tutumların ve inanışların çocuğu korkuya ve kaygıya sürükleyeceği unutulmamalıdır. Erdir’in leyleğin ölümüyle büyük acılar yaşaması, yalananın çocuk üzerindeki etkisinin boyutlarını göstermektedir.

Kara Kedi öyküsünde yalan; ana karakterler Ali ile Gül’ün, evlerinin önünde buldukları kedi yavrusunu eve almak, anne babalarına benimsetmek için kullandıkları yöntemdir. Anne, kediyi “kara” oluşu, uğursuzluk getireceği

düşüncesiyle eve almaz, çocuklarına beyaz bir kedi bulacağını söyler. Dışarıda kalan kedi için çok üzülen çocuklar, anne babaları işe gittikten sonra kediyi una bularlar. Anne babalarına beyaz bir kedi bulduklarını söylerler. Kedinin gülünç durumunu çabucak sezen anne, Ali ile Gül'e, yalanın sonunda anlaşılacağını söyleyip çocuklarını bağışlar, kediyi de eve alır. Çocuk saflığı ve duyarlığı ile davranan Ali ile Gül, olabildiğine doğal ve içtendir. Bu öyküde yalan, çocuğun yaşamında karşılaştığı bir soruna bulduğu çözüm gibi görülse de çocuğu olumsuz etkileyeceği düşünülmeli, yalana başvurmaksızın onunla daha sağlıklı bir iletişimin yolları aranmalıdır.

Anneler Yalan Söyler mi? öyküsünde yalan, televizyonu yakından izleyen Demir ve Nilay'ın davranışlarını söndürmeyi amaçlamaktadır. Anne, çocuklarını televizyonu yakından izlememeleri konusunda uyarsa da, çocuklar bunu pek önemsemeyiz. Bunun üzerine eşiyile anlaşarak onlara televizyondaki kişilerin dışarı çıkacağını şöyle söylerler:

"- Bir gün televizyondaki adamlardan biri dışarı çıkıp, kulaklarınızı çekerse şaşmayın, dedi. Baba, anneye göz kırparak söze karıştı: - Bu kutunun içinde adamlar mı var? - Elbette, dedi; hepsi de burada kutunun içindeler. Duyduğuma göre söz dinlemeyen çocukları cezalandırmak için arada bir arka kapağı açıp dışarıya çıkıyorlarmış" (Dayıoğlu, 2006e: 40). Bu sözlerden etkilenen çocuklar, iskemlelerini korkuyla geri çekip televizyonu uzaktan izlemeye başlar. Artık televizyon, çocuklar için daha gizemli bir araç konumundadır. Televizyonun kapağını açarak düşlerini gerçekleştirmek isterler. Annelerinin evde olmadığı bir günü fırsat bilen Demir ve Nilay, televizyonun arka kapağını açarlar; ancak kimseyi göremeyince düş kırıklığına uğrarlar. Alışverişten dönen annelerine televizyonun içindeki kişilerin dışarı çıkmak için kapağı açtıklarını söylemeleri çocukların olayları değerlendirmede gösterdikleri inceliği, hazırcevaplığı göstermektedir.

Anne, çocukların televizyonu yakından izlemeleri sorununu, yalan ve korkutmayla çözmeye çalışmıştır. Çocuklar, annelerinin sözlerine inanarak televizyonu yakından izlemeyi bırakmışlar; ne var ki bu durum, çocukların merakını artırmıştır. Televizyonun arka kapağını açınca Red Kid, Miki gibi kahramanlarla karşılaşacakları umudu, düş kırıklığına dönüşmüştür. Bu öyküde yalan, televizyonu yakından izleme davranışını söndürmüş olsa da anne-çocuk iletişimini yaralamış, güvenin azalmasına yol açmıştır.

Kaybolan Çocuk öyküsünde yalan, ana karakter Serdar'ın, çok düşkün olduğu

kedileri sevmek için başvurduğu bir yoldur. Esasen yavru kedileri sevme konusunda büyük çocuklarla küçük çocuklar arasında yaşanan rekabet Serdar'ı etkiler. Yaşça küçük olan Serdar, akşam yemeği sırasında anne babasına tuvalete gideceğini söyleyerek çocuk odasındaki kedileri sevmeye gider. Yavru kediyi de yanına alarak saklanır. Bir süre sonra Serdar'ın ve yavru kedinin yitikliği anlaşılır. Serdar'ın anne babası, oteldeki yetişkinler ve çocukların katıldığı arama sonucunda Serdar ve yavru kedi, divanın altında bulunur. Bu öyküde yalan, çocuğun anne babasına danışmadan, onlardan gerçeği gizleyerek yaptığı işin ulaştığı boyutları göstermektedir.

Yalancı Çocuk öyküsünde ana karakter Erdinç'in söylediği yalan, çubuk resimli kitaplar okumasını yasaklayan anne babasına bir "tepki" özelliği taşır. Anne babası, ders başarısını engellediği, göz sağlığını bozduğu gerekçesiyle bu yasağı uygulamaya koyar. Bu yasağa karşın Erdinç, okumayı sürdürür. Erdinç'in yalanını ortaya çıkaran olay, gülünçlüklerle doludur. Annesi, bakkaldan çamaşır suyu almasını isteyince Erdinç, tarih sınavına çalıştığını söyler; oysaki tarih kitabının arasındaki resimli kitabı okumaktadır. Bu bölüm, öyküde şöyle yer almaktadır: "Oysa Erdinç tarih çalışmıyor, tarih kitabının arasına yerleştirdiği serüven kitabını okuyordu" (Dayıoğlu, 2006g: 52). Erdinç, bu sırada odaya giren sineği kovalarken yere düşüp gözlüğünün camlarını kırar. Annesi, oğlunun tarih kitabının arasındaki resimli kitabı görünce ona gürler, sineğin gerçeği ortaya çıkardığını söyler. Bu öyküde sinek, Erdinç'in yalanını ortaya çıkaran varlık konumundadır. Öyle ki sinek bu işle görevlendirilmiş gibi "Amacıma ulaştım." (s. 57) deyip uzaklaşır.

Kuyruklu Yalan öyküsünde yalan; ana karakter İbrahim'in, bahçıvan olan babasının mesleğini yeni öğretmenine bahçe mimarı olarak tanıtmasıyla gerçekleşir. Babasının bahçıvan olması İbrahim'i oldukça rahatsız eder. Bu rahatsızlığını anne babasıyla birlikte olmaktan kaçınma, araç odasına kapanıp kendini kitaplara verme biçiminde gösterir. İbrahim, "bahçıvanın oğlu" olmasını aşağılayıcı, küçültücü bulmaktadır. Yazar, İbrahim'in bu tutumunu şöyle anlatmaktadır:

"Bahçıvanın oğlu olarak, ev sahiplerinin arasına katılmayı doğru bulmuyordu. Hele onların çocuklarıyla oyun oynamayı hiç istemiyordu. Oyun sırasında ev sahibinin çocuklarınca aşağılanacağını, horlanacağını düşünüyordu" (Dayıoğlu, 2006g: 29).

İlkbaharda tanıdığı bahçe mimarının, yalının bahçesini düzenlemesi karşısında büyülenen İbrahim, babasının kendi yöntemlerine göre oluşturduğu bahçe ile bahçe

mimarının düzenlediği bahçe arasındaki farkı görünce babasına bakışı olumsuzlaşır. Bu bölüm, öyküde şöyle anlatılmaktadır:

“Bu durum İbrahim'in gözünde babasını biraz daha "küçük" düşürmüştü... İşte o görüşün dürtüsüyle öğretmene, o koca yalanı uydurmuştu” (s. 33).

İbrahim'in babası, oğlunun yalanını öğrenince ilkin onun içinde biriktirdiği duyguları açığa vurmasını sağlar. İbrahim, yıllarca gizlediği duygularını babasına şöyle anlatır:

“- Gerçek, baba senin bahçıvan olman utandırıyor beni. Hele yoksulluğumuz! Bu yaşıma değin hiç yeni giysim olmadı. Hep yalındaki yaşıtların çocukların eskileriyle büyüdüm. Ne olurdu sanki babam bahçıvan olacağına bahçe mimarı olsaydı. Ya da yalındaki çocukların babası gibi varlıklı biri... İbrahim boğazına düğümlenen hıçkırıklar nedeniyle sözünü sürdüremedi. Gözyaşları sel gibi boşandı. Sofradan kalktı. Kendini araç odasına attı” (s. 34).

İbrahim'in babası, gerçeği öğrendikten sonra oğluna, mesleğini severek yaptığını söyleyip onu daha iyiye, daha güzele yöneltir. Bu öyküde yalan, çocuğun yaşadığı iç sıkıntısının, aşağılanma ve utanma duygularının birikimidir. Çocuğun duyuşsal ve sosyal gelişimini olumsuz etkilemiştir.

3.1.2.2. Bencillik

Yalnız kendi benini ve çıkarlarını düşünme, başkalarını düşünmeme biçiminde tanımlanabilecek bu kavram, paylaşmanın karşıtı durumundadır. İnsanı sosyal bir varlık olma özelliğinden alıkoyan, onun iç sıkıntısı benzeri sorunlar yaşamasına yol açan bu hastalık, öncelikle, kişilerin bunun farkında olmalarıyla çözülebilir. Ters durumlar, kendi benini düşünen insan için kayıptır.

Gülten Dayıoğlu, aşağıda adı geçen öykülerinde, çocuk okuyucuya bencilliğin açtığı sorunları sezdirerek ya da göstererek sunmuştur:

Benim öyküsünde bencillik, aynı semtte yaşayan iki çocuğun, bir köpeği paylaşamaması biçiminde kendini gösterir. Ahmet'le Aydın, aynı semtte yaşayan, aynı köpek üzerinde hak ileri süren çocuklardır. Her iki çocuk da köpeğin yalnız kendilerine ait olduğu görüşünde direnir. Hatta Aydın, tartışmanın ölçüsünü kaçırarak “Evet sokak da benim, köpek de. Sen kendi sokağına gitsene! Burada ne işin var?” (Dayıoğlu, 2006ç: 24) sözleri ile sokakları da sahiplenir, başka sokaktan olanları benimsemez. Bu ölçüsüzlüğü eczacı kalfası şöyle düzeltir:

“- Aydın, ayıp ediyorsun. Ahmetler öteki sokakta oturuyorlar ama, bizim müşterimiz. Bu

sokak nerden senin oluyor? Sokaklar hepimizdir” (s. 25).

Köpeğin hangi çocuğu daha çok sevdiğinin anlaşılması için eczacı kalfasının önerisiyle yapılan denemede, köpeğin her iki çocuğu da sevdiği sonucu ortaya çıkar. Ne var ki bu olumlu sonuç bile Ahmet’le Aydın’da davranış değişikliği oluşturmaz. Her ikisi de bencillikle ördükleri dünyalarında sevgiye ve paylaşmaya sırt çevirir. Köpek, sevdiği iki çocuğun dövüşüne olağanüstü bir tepki, görülmemiş bir duyarlık geliştirerek semtten çekip gider, bir daha görülmez. Yazar bu öyküde bencilliği, sevgiyi bozan ve paylaşmayı yok eden olumsuz bir tutum olarak göstermiştir.

Neşeli Boyacı’da ana karakter Erhan, ailesine katkıda bulunmak için kundura boyama işine giriştiğinde öteki boyacılar onu istasyon çevresine koymaz. Boyacıların bu tutumu paylaşımından uzak, bencil bir anlayışın ürünüdür. Bu olumsuz tutum, öyküde şöyle anlatılmaktadır:

“- Müşterinin ayağını buraya biz alıştırdık. Sen hazıra konacaksın. Yok öyle yağma! Koca İstanbul’da sokak mı yok? Sen de git kafana yatan bir yere kur tezgâhını!...diye çıktılar. Tek bir kul Erhan’dan yan çıkmadı” (Dayıoğlu, 2006ç: 8).

Öyküde bencillik, Erhan’ın kundura boyama işinde yaşadığı olumsuz bir durum olarak görülmektedir. İstasyondaki boyacıların bencil tutumlarına karşılık; Erhan, işler kötü gittiği için işsiz kalan Bekir’i, başlangıçta istasyonda çalışmasını engelleyen çocuklardan biri olduğu hâlde, yanına alarak paylaşımcı ve iyiliksever bir yaklaşım sergilemiştir. Bu da bencilliğin yenilgisini göstermektedir.

Sıcak Ekmek öyküsünde ana karakter Halime’nin en belirgin özelliği bencilliğidir. Öyle ki kasabada “ Kendinden Yana Halime” adıyla tanınması bunun göstergesidir. Ayrıca Halime Kadın’ın yalnız kendini düşünmesi, başkalarının sevincini ya da üzüntüsünü paylaşmak istemeyişi bencilliğini ortaya koymaktadır. Bu öyküde bencillik, Halime Kadın’ın “ibretlik” öyküsünün başkişisidir. Pazar dönüşü rastladığı dilencinin hayır sözleri üzerine ona biraz ekmek ve peynir veren Halime, bencillikten uzak görünse de durum öyle değildir. Ekmek yaptığı gün asker oğlunun izne geldiğini düşünerek kapıyı açan Halime, karşısında dilenciye görünce aşırı biçimde öfkelenir. Arasına zehir döktüğü ekmeği adama uzatırken söylediği “Bundan sonra bir daha kapımı çalamazsın.” (Dayıoğlu, 2006e: 10) sözü bencillikte ve kötülükte sınır tanımadığını göstermektedir. Halime Kadın’ın bencil tutumuna karşılık; dilenci, ekmeğini kasabadan uzakta karşılaştığı askere verecek kadar özverili ve

paylaşımıcıdır. Öyküde, Halime Kadın'ın kendi oğlunun ölümüne yol açması bencillikle doğrudan ilgilidir.

Cengiz'in Yeni Arkadaşları'nda ana karakter Cengiz, mutlu ve sevimli bir çocuk olmasına karşılık az da olsa bencildir. Cengiz'in bu yönü öykünün şu bölümünden anlaşılmaktadır: "Cengiz çok akıllı, sevimli, neşeli bir çocuktur. Ama biraz bencildi. Çokluk, önce kendini sonra başkalarını düşünürdü" (Dayıoğlu, 2006g: 39). Cengiz'in bu özelliğini bilen annesi kaygılıdır. Bir ikindiüstü arkadaşlarıyla saklambaç oynarken ebe olan Cengiz, oyun sırasında acıkır, karnını doyurmak için eve gider. Arkadaşlarının duygularını önemsemeyen Cengiz, bu olumsuz tutumu yüzünden gözden düşer, dışlanır. Öyküde bencillik, arkadaş ilişkilerinde temel olan güvenin sarsılmasına yol açan olumsuz bir tutum olarak dikkat çekmektedir.

Açıkgöz'de ana karakter Bilgin; ailesinin uyanık olmaya, çıkarlardan yararlanmaya özendirilmesiyle bencilleşen bir çocuktur. Öğretmeni ve arkadaşlarıyla gittikleri Florya gezisinde öteki çocuklar eğlenerek, paylaşarak yemeklerini yerken; Bilgin, bir kenarda çıkınıdakileri yer. Bu durumu yadırgayan öğretmenine de bunu annesinin istediğini söyler. Gezi dönüşü Bilgin'in arkadaşlarından ayrılıp sıraya girmeden trene binmesi, bencilliğini ve kural tanımazlığını gösterir. Trenin bozulması yüzünden eve çok geç ulaşan Bilgin, bencilliğinin cezasını çeker. Bu durum, oğlunun açıkgözlülüğüyle övünen anne için bir derstir. Ne var ki Bilgin'in annesi, hâlâ oğlunu savunur. Öğretmen, Bilgin'in bencilliği ve açıkgözlülüğüyle övünen annesini sert biçimde uyarır. Öğretmenin şu sözleri, çocuğun olumlu ya da olumsuz davranışları edinmesinde ailenin vazgeçilmez rolünü göstermektedir.

"Hepimizi üzüntüye boğan bu olay, Bilgin'in başına açıkgözlülük yüzünden geldi. Lütfen çocuğu bu türlü bencil görüşlerle yönlendirmeyin" (Dayıoğlu, 2006i: 25). Bu öyküde bencillik, çocuk eğitiminde ve toplum yaşamında kesinlikle yeri olmayan, olumsuz bir tutum olarak eleştirilmektedir.

3.1.2.3. Büyük Sözü Dinlememe

İnsan yaşamı deneyimlerin toplamıdır. Bir alanda nitelikli ürünler oluşturmak insanın bilgi ve yeteneğiyle doğrudan ilişkili olsa da onu yetkinliğe, ustalığa götüren özellik, yaşam deneyimidir. İnsanoğlu, yaşam yolculuğunu çıkınında var olan deneyimlerle, yaşantı ürünleriyle gerçekleştirir. Bu uzun ve ince yolun sonunda kazanılan değerler, yol boyunca yapılan özverili ve sabırlı çalışmalarla sağlanmıştır.

Ünlü bir ressam lokantaya girer, istediği yemekleri garsona söyler. Garsonun getirdiği yemekleri bir saat içinde yer, garsondan hesabı ister. Bu sırada kâğıda garsonun portresini çizip kâğıdı adama uzatır. Garson şaşkınlıkla:

- Bir saattir yemek yiyorsunuz; ama bu olağanüstü resmi bir dakikada çizdiniz, deyince ressam şu karşılığı verir:

- Altmış yıl ve bir dakika.

Bu öyküde vurgulandığı gibi, insan yaşamında deneyimlerin yeri çok önemlidir. Yaşça büyük insanların dikkat çeken özelliği de yaşam deneyimidir. Büyüklerin gençlere “Gençliğinizin değerini bilin.” gibi öğütleri vermeleri boşuna değildir.

Gülten Dayıoğlu kimi öykülerinde, ana karakterlerin yaşadığı sorunları ya da karşılaştığı olumsuzlukları büyük sözü dinlememeye bağlamıştır.

Deli Bey'de ana karakter Veli'nin dikkat çekici özelliklerinden biri babasının sözünü dinlememesidir. Varlıklı ve kültürlü bir kişi olan Hacı Ahmet Bey, oğlu Veli'yi eğitim yoluyla kazanmak ister. Bunun için öncelikle, kendisi oğluna iyi bir model olmaya çalışır. Yazar, öyküde bu durumu şöyle anlatmaktadır:

“Günün büyük bir bölümünü, kütüphanesinde kitap okuyarak geçirirdi. Geri kalan zamanı ise, oğluna ayırırdı” (Dayıoğlu, 2006b: 7).

Ne var ki Veli; kendini beğenmiş, tembel, saygısız, yaramaz ve savurgandır. Babası, olumsuz özelliklerini değiştirmek için öğüt yolunu denedikçe Veli, babasının ününe, varlığına güvenir, çalışmayıp tembellik eder, öğütlerini dinlemez. Hastalanıp yatağa düşen Hacı Ahmet Bey; malına ve altınlara sahip çıkmasını, savurganlıktan vazgeçmesini, doğup büyüdüğü evi satmamasını, iyice dara düştüğünde odanın tavanına halka geçirip ipin ucunu beline bağlamasını, kendini boşluğa bırakmasını oğluna söyler. Babasının ölümüne üzülse de Veli, kötü arkadaş çevresi, dengesiz, düzensiz bir yaşam yüzünden kısa sürede bütün varlığını yitirir. Arkadaşları ondan “Deli Bey” diye söz ederler, onunla ilişkilerini keserler. Son çözüm olarak konağı satmayı enikonu düşünen Veli'nin, babasının isteğini yerine getirmesiyle, tavandan dökülen altınlarla yaşamı değişir.

Bu öyküde yazar, büyük sözü dinlememeyi eleştirmiş, yaşanan sıkıntıların ve yoklukların büyük sözü dinlememekten kaynaklandığını göstermiştir. Veli, babasının özellikle savurganlıktan kaçınmakla ilgili öğütlerini tutmayınca darlık ve

yokluğa düşmüştür. Ölüm döşeğindeki babasının son öğüdünü tutarak konağı satmaması, tavandan dökülen altınlarla bolluğa ulaşması ise büyük sözü dinlemenin kazancı olarak görülebilir. Ne var ki bu sonuç, eleştiriye çok açıktır ve şöyle airdelenebilir:

Veli'nin babası, oğlunu kazanmaya çalışırken sık sık ona öğüt verir. Bu yaklaşım, o günün değer anlayışıyla özellikle ilgilidir. Çünkü yazar, "Geçmiş zamanlarda İstanbul'da Hacı Ahmet Bey adında bir bey yaşardı." (s. 7) diyerek öyküdeki zamanı büyük olasılıkla eski kültürün yoğun olarak yaşandığı dönem içinde göstermiştir. Oysaki çocuğun olumsuz davranışlarının nedenleri üzerinde durmak, sonuçlarının yansımalarını ona sezdirmek, çocuğa kendi yeteneklerini keşfedip geliştireceği ortam hazırlamak daha yararlı olabilirdi. Kuşkusuz, Hacı Ahmet Bey, oğluna iyi bir model olmaya çalışmış, onun eğitimini sürdürmesi için uğraş vermiştir. Ancak oğlunda gördüğü tembellik, yaramazlık ve savurganlık gibi olumsuz tutumları düzeltmek için yeni yollara başvurmamıştır. Veli ile babası arasında geçen şu diyalog, bu açıdan önemlidir:

"- Oğlum, savurganlıktan vazgeçmezsen, bir gün aç, çıplak, evsiz barksız sokakta kalırsın. dedikçe Veli: - Aman, Efendi babacığım. Böyle şeyler düşünerek kendinizi üzmeysin. Sizin dillere destan olmuş varlığını, benim harcadığım üç beş kese altınla tükenir mi? diye karşılık veriyordu" (s. 7). Görüldüğü gibi, Veli, babasının varsıllığına güvendiği için bu olumsuz tutumları sergilemiştir. Bu durumda, babasının yaklaşım biçiminin değişmemesi bir sorundur. Başka bir sorun da tavandan dökülen altınlarla Veli'nin yaşamının değişmesidir. Burada, tembellik ve savurganlık edip konak dışındaki varlıklarını yitiren Veli, çalışmadan ve üretmeden rahata ulaştırılmış, başka deyişle ödüllendirilmiştir. Bu durum, Veli'nin olumsuz davranışlarından arınması, çalışmaya başlaması, kültürlü ve saygılı olması biçiminde sunulsa da okuyucuda çalışmadan varlığa güvenmeyi özendirir.

Kumluktaki Yavru Martı öyküsünde ana karakter yavru martı, annesinin ve öteki martıların sözünü dinlemeyerek acı sonunu hazırlamıştır. Anne martı, yavru martıya boş durmak yerine, denize açılıp balık avlamayı önerir. Ancak yavru martı, bu öneriyi geri çevirir. Kayalıklardaki doğal yaşam alanını bırakarak deniz kıyısındaki kumluğa konar. Tembellik ve hazır yiyicilik edip çalışmaz, çocukların getirdiği su ve yiyeceklerle beslenir. Anne martı ve öteki martılar, deniz kıyısındaki yavru martının kayalıklara

dönmesi için uğraşır. Kararından dönmeyip balık avlamayacağını söyleyen yavru martıya, bir yaşlı martının söylediği şu sözler fırtına öncesi sessizliğin habercisidir.

“- Sen martı soyunun yüzkarası. Üstelik çok da akılsız. Kış gelince insanlar çekip gidecekler. Bu kıyılar bomboş kalacak. Hiç kimse sana yiyecek getirmeyecek. Arayıp soran olmayacak seni. Soğuktan, açlıktan öleceksin. Bu yaşta çok çok uçarak kanatlarını güçlendirmen gerek. Balık avlama alıştırmaları yaparak, karnını doyurmayı öğrenmek zorundasın. Dediklerimizi yapmazsan buralarda kediye köpeğe maskara olursun. Kanadını, kuyruğunu koparırlar. Hatta başını, budunu ayırıp bir güzel yerler seni” (Dayıoğlu, 2006i: 13-14)...

Yavru martının kayalıklarda başlayıp deniz kıyısında son bulan yaşam serüveni, büyük sözü dinlememenin yakıcı sonunu anlatmaktadır.

Çocukların büyük sözü dinlemelerinin gerekliliği ile onlara koşulsuz bağlılık içine girmeleri birbirinden farklıdır. **Dayıoğlu'nun Leylek Karda Kaldı** öyküsünde ana karakter Erdir, yararsız gelenek ve batıl inançlarının güdümündeki annesine koşulsuz bağlılığa yanaşmayıp kendi gerçekliği doğrultusunda hareket eder. Leylek yavrusu beslemesine izin vermeyen annesine tepki olarak yuvadaki yumurtaları tatmak için girişimde bulunur; ne var ki annesine yakalanır. Annesi, Erdir'e karşı çıkarken sürekli olarak kendi geleneğini ve yararsız inanışlarını öne çıkarır. Çocuğun beklentilerinden, duygularından ve gerçek algısından uzak bu tutumun olumlu sonuç vermesi beklenmemelidir. Çünkü çocuk, kendisine baskı ya da korku yoluyla yaklaşan kim olursa olsun, doğru bildiğinden şaşmaz. Bu gerçeklik bilinirse Erdir'in annesine karşı çıkma nedeni daha iyi anlaşılabilir. Buna benzer durumlar **Yakup'un Oğlağı, Kara Kedi ve Anneler Yalan Söyler mi?** öykülerinde de görülmektedir.

Yakup'un Oğlağı öyküsünde büyük sözü dinlememe ve başkasının olan bir varlıkla mutlu olmaya çalışma eleştirilen tutumlardır. Annesi, Yakup'u kırdı bulduğu oğlağı yerine götürme konusunda uyarır. Oğlağın yolunu şaşırması olabileceği üzerinde durur. Ne var ki Yakup, oğlağı sahiplenir. Annesi, şu sözleriyle oğluna bu tutumunun yanlış olduğunu anlatır:

“Olur mu oğul? dedi annesi. Bu oğlak yerden bitmedi, gökten düşmedi. Mutlaka bir sahibi var zavallının. Senin olamaz. Haram olur bu bize” (Dayıoğlu, 2006b: 21).

Bu öyküde, annesi, Yakup'un kendisinin olmayan bir varlığı sahiplenmesinin yanlış olduğunu anlatırken çocuğun bakış açısını anlamaktan uzaktır. Öyküden alınan şu sözler, bunu desteklemektedir: “- Bu başka anacığım. Bunu ben alıp eve getirmeseydim, belki de

kurt yiyecekti. N'olursun karışma bu işe. Besleyip büyüteceğim onu" (s. 21). Yakup, oğlağı eve getirerek kurttan kuştan koruduğunu söyler, kendisini böyle savunur. Oğlak konusunda Yakup'u sert biçimde uyarın annesi, bütün sorumluluğı ona yükler: "Onun her şeyi haram bize. Hiçbir şeyine elimi sürmem. Koskoça çocuksun. Günahı senin boynuna olsun." (s. 21) sözleriyle başkasının olanı sahiplenmeyi aklına koyan oğluna geri adım attırmak ister; ancak Yakup, oğlağın bütün sorumluluğunu üzerine aldığını şöyle belirtir:

"- Ben onu seviyorum. Günahına gönüllüyüm, diyerek kesip attı" (s. 21).

Burada, çocuğıyla duygu ortaklığına girmektense kendi değer yargılarını öne çıkarmaya çalışan anne, oğlunun yanlışını düzeltmesi için değişik yollar deneyebilirdi. Çünkü Yakup, köyde şeftali yetiştirmeyi başarmış, hiç kimsenin yapmadığını yaparak bu konuda öncü olmuştur. Annesi, Yakup'un şeftali yetiştirmede gösterdiği başarıyı onunla paylaşmış; ancak oğlak konusunda bütün sorumluluğı ona yüklemiştir. Bu durumda annesi, sorumluluktan kaçma yerine sorumluluk almayı deneseydi, oğlunu davranışının yanlış olduğu konusunda düşündürseydi daha iyi bir sonuç elde edilebilirdi.

Kara Kedi öyküsünde ana karakterler Ali ile Gül, yağmurlu bir günde evlerinin önünde buldukları kedi yavrusunu içeri alırken olabildiğine duyarlı ve içtendir. Akşam yemeğı sırasında, evde kedi olduğunu anlayan anneleri, ilkin kedinin varlığına değil, "kara" oluşuna tepki gösterir ve onu dışarı atar. Öyküden alınan şu bölüm, annenin kısır bakış açısını göstermektedir:

"- Ağlamayın. Bu kara kediyi atacağım. Fakat söz veriyorum, yarından tezi yok, pamuk gibi bembeyaz bir kedi yavrusu arayacağım sizin için. İsterseniz kendiniz bulup getirin. Tüyleri sarı, beyaz ya da tekir olabilir" (Dayıoğlu, 2006b: 41)... Görüldüğü gibi, anneleri, Ali ile Gül'ün duygularını anlamak yerine, kendi bakış açısını onlara dayatmıştır. Bu durumda çocuklar, çözüm olarak, kara kediyi una bulayıp annelerine beyaz bir kedi bulduklarını söylerler. Çocukların bu tutumu, annelerinin ön yargısından ve yanlış inanışlarından kaynaklanmıştır. Bu nedenle çocuklar, annelerini dinlemeyip yavru kediyi eve almakta haklıdır.

Anneler Yalan Söyler mi? öyküsünde çocuklarının televizyonu yakından izleme sorununu yalanla çözmeye çalışan bir anne görülmektedir. Demir ve Nilay'a televizyonu yakından izlerlerse ekrandaki kişilerin dışarı çıkacağını söyleyen anneleri, onların merakını kamçulamıştır. Bu durumda çocuklar, annelerinin evde olmadığı bir günde televizyonun kapağını sökmüşler; ancak kimseyi göremeyince düş kırıklığına

uğramışlardır. Çocukların alışverişten dönen annelerine verdiği şu yanıt, keskin bir zekâ ve hazırcıevaplığın göstergesidir. “Televizyonun içindeki adamlar dışarıya çıkmak için açmışlardır anneciğim” (Dayıoğlu, 2006e: 44)... Burada çocuklar, televizyonun arka kapağını açarak kendi beklentilerine yanıt aramaktadırlar; oysaki anneleri, onları kuyruklu bir yalanla etkilemeye çalışmaktadır.

3.1.2.4. Yararsız Gelenekler ve Batıl İnançlar

Yaşam; yüzyılların bilgi, gözlem ve deneyim denizinin birikimli olarak artmasıyla gelişen bir olgudur. Avcılık ve toplayıcılıktan bilişim çağına dek uzanan bu serüvende insanın en iyi kılavuzları akıl ve bilim olmuştur. İnsanoğlu, kendisine sunulan en değerli armağan olan aklını kullanarak doğruyu ve yanlış ayırt etmiş; onun süzgecinden geçmeyen konuları ayıklamıştır. Aydınlanmacı ve özgür düşünce aklın mucizesidir. İnsanın bilgi birikimiyle bilimde ve teknikte olağanüstü düzeylere ulaşılmıştır. Ne var ki bu gelişim kolay kolay sağlanmamıştır. İnsanlık tarihi, aklın ve bilimin aydınlığından önce yanlış ve boş inançların karanlığında çaresizlikten kıvranmıştır. Yaşamı tekdüze, değersiz kılan bu yapı; yararsız gelenek ve batıl inançlardan beslenmiştir.

Azat Kuşu öyküsünde ana karakterlerden kuşçu çocuk, kırlarda tuzak kurarak yakaladığı kuşları pazar yerinde önüne gelene yalandan satar. İdris de kuşçunun tuzağına düşenlerden biridir. Öyküden alınan aşağıdaki konuşma, İdris’in temiz duygularını; kuşçunun ise kıvrak zekâsını, ikna gücünü göstermektedir:

“- Ne kuşu bu?

- Azat kuşu.

- Bizim köyde buna sakacık derler. Satıyor musun?

- Evet satıyorum. Ucuza veririm, istersen al. Azat eder, cennetlik olursun.

- Sen azat etsene.

- Ben bunu biraz önce şuracıkta, kedinin pençesinden kurtardım. O kadar sevap yeter bana”

(Dayıoğlu, 2006a: 8).

Kuşçu çocuk, yukarıdaki sözleriyle para kazanmak için değer sömürüsüne başvurmuştur. Özellikle, İdris’e kuşu azat ettikten sonra cennetlik olacağını söylemesi dikkat çekmektedir. Kuşçu çocuk, bu tutumuyla, güdümlü bir sömürü peşinde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu öyküde yararsız gelenek ve batıl inanışların etkisinde görülen öteki kişi İdris’tir. O da kuşçuya kanıp kuşu

özgürlüğüne(!) kavuştururken söylediği “Azat buzat, beni ahrette gözet!..” (s. 9) sözüyle, bunu öyküde iki kez söylemiştir, yararsız gelenek ve boş inanışların pençesinde görülmektedir. Yazar, kuşçu çocuğun haksız kazanç edinirken sömürü yolunu kullanmasını eleştirmiştir. Ne var ki burada kuşcunun tutumu kadar, İdris’ininki de eleştirilebilir. Çünkü, çocuk öykülerinde, okuyucunun kahramanla özdeşim kuracağı unutulmamalıdır. İdris, yazarın çalışma ve dürüstlük başta olmak üzere, olumlu değerlerle idealize ettiği ana karakterdir. Çocuk okuyucu, İdris’in bu tutumundan yanlış anlamlar çıkarabilir.

Gülten Dayıoğlu; yaşamında özgür düşünceyi, bilimin yol göstericiliğini kendisine ilke edinmiş, gerçek bir yazardır. Öğretmen kökenli bir yazar olması onu bu konuda ayrıcalıklı kılmış; çocuk duyarlığı ve gerçekliğiyle kaleme aldığı öykülerinde çocuğu, özgür düşüncenin ve bilimin kabul etmeyeceği yararsız geleneklerden ve batıl inançlardan uzak tutmuştur.

Leylek Karda Kaldı öyküsünde yararsız gelenek ve batıl inançlar, doğru bilginin karşısında yer alır. Ana karakter Erdir, evde leylek besleme düşüncesini annesine iletince annesi, leylekleri “uğursuzluk” nedeni olarak görür, leylek eti ve yumurtasının yenemeyeceğini şöyle vurgular:

“Aman Allah’ım! Tövbeler olsun! Bunlar ne biçim sözler? Kaç kez dedim. Leylek eti, leylek yumurtası yenmez. Leyleğe taş atmak bile günah sayılır. Ellerin kırılır. Uğursuz işler gelir başına. Yuvaya yaklaştığını görürsem” (Dayıoğlu, 2006a: 43)... Erdir’in annesi, bu sözleriyle düşüncesini temellendirirken sağlam bir kanıttan ya da dayanaktan yoksun olduğunu gösterir. Gerçekte, bu sözlerle Erdir’in gözünü korkutmayı amaçlar; ancak Erdir bu sert çıkışı anlayamaz. Tavuk, hindi, ördek gibi hayvanların etinin yenildiğini bilen Erdir, leyleğininin yenilmeme nedenini sorar. Annesi, bu kıvrak soruya şu öfkeli yanıtı verir:

“Sen gelenek, görenek nedir bilmez misin? Biz böyle gördük, böyle öğrendik. Böyle inanır. böyle yaparız. Hiçbir gün de bunun nedenini sormayız büyüklerimize. Onlar ne diyorsa doğrudur” (s. 44). Bu tepkisel yaklaşımla anne; kendi geleneğini ve inanışını yüceltmış, eleştiril düşüncenin yerine buyurgan düşünceyi koymuştur. Leyleklerin yaşam düzenine ilişkin okulda öğrendikleri ile annesinin anlattıkları, Erdir’in merakını kamçılar. Annesinin evde olmadığı bir günü seçen Erdir, söğüt ağacının tepesindeki yumurtalardan birini kırıp ikisini de haşlarken annesine yakalanır. Yumurtaları

yerine koyup bir daha yapmayacağını söyleyerek annesini yatıştırmaya çalışır. Leyleklerle ilgili olarak annesinin anlattıklarının gerçeğe uymadığını kavrayan Erdir, annesinin tutumunu şöyle eleştirir.

“Annem gelmeseydi, yumurtaları yiyecektim. Leylek yuvasına el sürdüm, diye ellerim kırılmadı. Yumurtaları yeseydim, yine de bir şeycikler olmayacaktı. Annem körü körüne inançlarına bağlı, korkak bir insan. Böyle gördüm, böyle duydum, böyle bilirim, böyle yaparım diyor da başka bir şey demiyor” (s. 47).

Erdir’in annesi, oğlunun leylek yumurtalarına el sürmesi olayını; aileyi etkileyen dükkân yangını, işlerin bozulması, Erdir’in ayağına terazinin düşmesi olaylarıyla ilişkilendirerek onu şu sözlerle suçlar:

“- Sus, karşı gelme sözlerime! Bir bildiğim var ki dediklerimde direniyorum. Bunları annemden öğrendim ben. Ona da annesi anlatırmış. Anneannem nereden biliyordu? Elbette ona da annesi, ninesi söyledi. Bunca insan yalan mı konuşuyor? Sen bana inanmadın, başından büyük işlere kalkıştın. Bakalım daha neler olacak, nice uğursuz işler gelecek başımıza?” (s. 52) Erdir’in annesinin bu sözleri yararsız gelenek ve batıl inançları ölçüsüzce benimsediğini göstermektedir. Bu olumsuz tutum, Erdir’in ruh sağlığını şöyle etkiler:

“Erdir’in içini bir an korku kapladı. Ama çabucak geçiştirdi karanlık düşünceleri” (s. 52). Bu korku ve kaygının etkisiyle Erdir, annesine, söğüt ağacının tepesindeki yumurtaların sağlam olduğu yalanını söyler. Kuşkusuz Erdir’in yalanı, yararsız gelenek ve batıl inançları kutsayan annesinin tutumundan kaynaklanmıştır. Esasen, annenin olumsuz tutumu, kasabadaki kimi insanların da ortak tutumudur. Halk, sonbahardaki göçe katılmayıp bütün gücüyle direnen anne leyleğe acır; analık duygusunu öne çıkarır; ne var ki bekçinin su ve yiyecek yardımından başka bir yardımı olmaz. Erdir, kışın bastırmasıyla duyduğu iç sıkıntısından uzaklaşmak için annesine, leyleği eve almayı önerir. “- Olmaz, kilerde un çuvalı, tarhana, bulgur torbaları var. Gagalar tümünü. üstelik leylekle yumurtalarını alırsak uğursuzluk getirir. Ben öyle duydum, öyle bildim, öyle yaparım...” (s. 59-60) sözleriyle annesi, olumsuz tutumunu sürdürür, geleneğin dar penceresinden çıkamaz.

Öyküde ana karakter Erdir, leyleklere ilişkin olarak okulda öğretmeninden öğrendiği bilimsel bilgilerle annesinin korkutmaya ve yasakçılığa dayalı yaklaşımı arasındaki karşıtlığı yaparak yaşayarak kavramıştır. Bu yönüyle Erdir, aklın ve bilimin aydınlığında kanatlanmaya çalışırken; annesi, yararsız gelenek ve batıl inançlarının dar ve kısır döngüsünde tutsaklık yaşar. Ne var ki annesinin gerçeklerle

bağdaşmayan tutumları, Erdir'in bilgiye ve özgürlüğe açılan kanatlarını kırar. Gülten Dayıoğlu, bu sarsıcı öyküde, yararsız gelenek ve batıl inançları eleştirir. Yaşamın gerçekliğine ve sağduyuya aykırı tutumların, çocuğun duyuşsal gelişiminde kapanmaz yaralar açabileceğini okuyucuya sezdirir.

Kara Kedi'de ana karakter Ali ile Gül'ün annesi, yararsız gelenek ve batıl inançlarının etkisindedir. Çocukları, yağmurlu bir günde evlerinin önünde karşılaştıkları kedi yavrusunu eve alırlar. Bu olay, akşam yemeği sırasında duyulan "miyav" sesiyle anlaşılır. Ali ile Gül, içtenlikle gerçeği söylerler. Anne ise kediyi görür görmez son derece sert bir tutum sergiler, kedinin "kara" olmasını uğursuzluk nedeni sayar. Anne, şu sözleriyle kedinin varlığına karşı çıkar ve onu dışarı çıkartır:

"- Aman Allah'ım kara kedi bu! Hem de kapkara. (...) - Ne olursa olsun, kara kedi uğursuzluk getirir derler. Onu hemen evden dışarı çıkaralım. Hiç, ama hiç sevmem kara kedileri... dedi" (Dayıoğlu, 2006b: 40). Anne, bu tepkisel yaklaşımıyla çocuğun duygularını anlamaktan uzak olduğunu gösterir. Çünkü yararsız gelenek ve batıl inançlar, annenin gerçekleri görmesini engelleyen bir perdedir. Anne, dışarıda kalan kedi için ağlayan Ali ile Gül'e beyaz bir kedi yavrusu bulacağını söyleyerek onları yatıştırmaya çalışır. Gerçekte, anne, kedinin dışarıda kalmasına üzülse de kararını değiştirmez. Ali ile Gül, anne babaları işe gittikten sonra kediyi una bulayıp onlara beyaz bir kedi yavrusu bulduklarını söylerler. Kedinin gülünç durumunu çabucak sezen anne, çocuklarını uyarır, onların kediye duydukları sevgiyi görmezden gelmez, kediyi eve alacağını söyler.

Öyküde Ali ile Gül'ün annesi, başlangıçta yararsız gelenek ve batıl inançlarının kaskacında görülmektedir. Çocuklarının kediye duyduğu sevgi ve bağlılık, öykünün sonuç bölümünde annenin boş inanışlarından kurtulmasını, doğruya ulaşmasını sağlar.

Kara Kedi öyküsünde ana karakterler Ali ve Gül'ün annesi ile **Leylek Karda Kaldı** öyküsünde ana karakter Erdir'in annesinin, yararsız gelenek ve batıl inançlar bağlamında karşılaştırılması şöyle yapılabilir: Ali ile Gül'ün annesi; kedinin kara oluşunu uğursuzluk nedeni olarak görür. Kara kediyi dışarı attıktan sonra pişman olur; ama onu eve almayı da uygun görmez. Ön yargılı ve kulaktan dolma bilgilerin etkisinde olsa da çocuklarının kediye duyduğu sevgiyi anlayınca bağışlayıcıdır, olumsuz tutumlardan arınmış olduğu için değişim geçirmiştir. Erdir'in

annesi; leylek yuvasına el sürmeyi uğursuzluk sayar. Anne leyleğin kışın dondurucu soğuşunda ölmesini yalnızca izler. Öykünün bütününde ön yargılı, yanlış gelenek ve batıl inançların güdümündedir; herhangi bir değişim geçirmez.

3.1.2.5. Aşırı Kaygı ve Korku

Duygular, çocuğa yaşamın değişik yüzleri olduğunu kavratır. Sevinme, üzülme, heyecan, huzur, kıskanma gibi pek çok duygu; çocuğun yaşamı keşfetmesinde etkili olur. Temelde, karşıt duyguları uygun ortamlarda tanımak, çocuğun duyuşsal gelişimi için gereklidir. Söz gelimi; utanma duygusu, kişiye ölçüyü ve sınırı anımsatır. Gerçekleri benimsemeyi sağlar. Suçlanma, kişiyi vicdanıyla yüzleştirir; yanlış davranışlardan uzaklaştırır. Kaygı ve korku da bu tür duygular arasındadır. Bir ürün oluştururken ya da önemli bir sınava hazırlanırken belirli oranda kaygının ya da korkunun gerekliliği üzerinde hemen herkes uzlaşır. Kişiyi tehlike uyarısında bulunan bu iki duygu, onu kötü olaylar yaşamaktan korur, önlem almaya çağırır. Ne var ki denetimsiz kalan bütün duygular gibi aşırı kaygı ve korkunun özellikle çocuğun duyuşsal gelişimi açısından çok büyük sakıncaları vardır.

Gülten Dayıoğlu, çocuğa görelilik ilkesi doğrultusunda yazdığı öykülerinde aşırı kaygı ve korkunun yol açtığı sorunları ustalıkla, duygu sömürüsü yapmadan anlatmayı başarabilmiş yetkin bir yazardır.

Yoğurtçunun Çingırağı öyküsünde ana karakter Satı, annesinin hastalığının ilerlemesine doğru yaşadığı kaygı ve korkuyla dikkat çekmektedir. Bu ruh durumu, öğrencilerde ve öğretmende de görülür. Yazar, “Öğretmen ve öğrenciler, en az Satı kadar heyecanlıydılar.” (Dayıoğlu, 2006a: 23) cümlesiyle yaşanan heyecanı dile getirir. Bu öyküde kaygı ve korku dolu bekleyiş, melodram havasının tetikleyicisidir. Öyküden alınan şu bölüm, annesinin hastalığıyla ilgili haber bekleyen Satı’nın yaşadığı kaygıyı ve korkuyu anlatır: “Satı olduğu yere büzülmüştü. Yüzü sapsarıydı. Gözlerini iri iri açmış, babasının çingirak sesini bekliyordu” (s. 23)... Babasının, çingırağı göğsüne bastırarak ağlaması ile Satı’nın annesinin ölümü anlaşılır. Öyküde aşırı kaygı ve korku, çocuğun ruh sağlığını olumsuz etkileyen bir sorun olarak görülmektedir.

Leylek Karda Kaldı öyküsünde ana karakter Erdir, esasen, kaygı ve korkunun etkisiyle yalana başvurur. Erdir’in, söğüt ağacının tepesindeki

yumurtaların sağlam olduğu yalanını söylemesi, annesinden duyduğu korkudan kaynaklanmaktadır. Yazar, bu durumu şöyle anlatmaktadır: “Erdir bu sözleri duyunca iyiden iyiye bozuldu. Ama, korkudan annesine, yumurtaları haşladığını söyleyemedi” (Dayıoğlu, 2006a: 53). Bu öyküde aşırı kaygı ve korku, anne-çocuk iletişiminin önündeki önemli bir engeldir ve kaynağı, annenin tutumlarıdır.

3.1.2.6. Kıskançlık ve Öfke

Türkçe Sözlük'te (TDK, 2005: 1167) “*bir kimse bir üstünlük gösterdiğinde veya sevilen birisinin, başkası ile ilgilendiği kanısına varıldığında takınılan olumsuz tutum*” biçiminde tanımlanan kıskançlık; çocuğun duyuşsal gelişimine zarar veren bir davranıştır. Bu tanımda iki özellik dikkat çekmektedir: Bir kimsenin üstünlük sayılabilecek davranışı, sevilen varlığın başkası ile ilgilendiği varsayımı. Türkçe Sözlük'te “engellenme, incinme veya gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi, kızgınlık, hışım, hiddet, gazap” (TDK, 2005: 1531) biçiminde tanımlanan öfke ise genellikle sağlıklı düşünmemekten kaynaklanır. Hacı Bektaş Veli'nin ünlü eseri Makalat'ta geçen karşıt değerlerden ikisi akıl ve öfkedir. Akıl gittiği zaman öfke gelir.

Gülten Dayıoğlu, çocuk gerçekliğini öykülerinde ustalıkla yansıtmış bir yazardır. Çocuğun yaşadığı olumlu olumsuz bütün duyguları olabildiğince içten bir yaklaşım ve ustalıkla ele alır.

İpek'in Doğumgünü öyküsünde belirgin bir kardeş kıskançlığı görülmektedir. Ana karakter İpek, ablası Petek'in daha çok sevildiğini düşünerek onu kıskanır. Bu kıskançlık, öykünün şu bölümünden anlaşılmaktadır:

“Tırnaklarını kemirmeye başladı. Bir yandan da, karneyi görünce babam da çok sevinecek, ablamı kucaklayıp öpecek. Beni kimse sevmiyor. Bu evde en çok ablam seviliyor, diye derin derin iç çekiyordu” (Dayıoğlu, 2006c: 20).

İpek'in kıskançlığı, annesinin alışveriş yaptığı gün aldığı paketlerin, ablası Petek için olduğunu düşünmesiyle iyiden iyiye artar. İpek'in bu durumu, öyküde şöyle anlatılmaktadır: “Besbelli yine ablama bir şey alındı, diye aklından geçirirken içi kapkaranlık kesildi. Yüreği daraldı. Gözlerine yaşlar doldu” (s. 21)... İpek, annesinin bakmasına izin vermediği pakette ne olduğunu çok merak eder. Annesinden gizlice dolabı açıp paketteki pembe giysiyi görür. “Her şeyin yenisini ablam giyer. Bana hep onun küçülmüş, solmuş,

yıpranmış öteberilerini giydireler... Onu daha çok seviyorlar.” diye dişlerini sıktı.” (s. 22) sözleri, kıskançlığın gözlenebilir bir tepkiyle sonuçlanacağını okuyucuya sezdirir.

İpek’in dolapta gördüğü pembe giysiyi kırmızı kalemle çizmesi, kıskançlığın öfkeye dönüştüğünü gösterir. Sürekli bir gerilim hâlinde bulunan İpek, düşünde pembe bir giysinin canlanarak onu kıskançlıkla suçladığını görür. Bu, bilinçaltının dışavurumudur. Bu öyküde kıskançlık, yankıya benzetilebilir. İpek’in kıskançlığı yeniden ona dönen bir ses gibidir. İpek’in, ablasına alındığını sandığı pembe giysinin, kendisine alındığını öğrenmesi onu güç durumda bırakır.

Arkadaş Edinmek Zor mu? öyküsünde arkadaş edinmede sorun yaşayan Okan’ın somurtkan, suskun olmasının yanı sıra olumsuz sayılabilecek bir özelliği de kıskançlığıdır. Güler yüzlü, konuşkan bir çocuk olan Ayla’nın arkadaş çevresinin geniş olmasına karşılık; somurtkan ve suskun olan Okan’ın arkadaşı yoktur. Ayla, arkadaşlarının çokluğu yönüyle Okan’dan üstün durumdadır. Bu durum Okan’ı rahatsız etmektedir. Yazar, Okan’ın yaşadığı rahatsızlığı öyküde şöyle anlatmaktadır:

“Okan, ablasının eve arkadaş çağırmasına çok kızıyordu. Onları istemediğini açıkça belirtiyordu. Bu durum ablasını çok üzüyordu” (Dayıoğlu, 2006ç: 64). Okan, ablasının eve gelen arkadaşlarının oyunlarını bozar, onları bıktırır. Bu olumsuz tutumun kaynağı da kıskançlıktır. Bu öykü; kıskançlığın, aile içi iletişimi, kardeşler arası ilişkileri bozduğunu ortaya koyması yönüyle önemlidir. Bu olumsuzluk, en başta çocuğun kendi sağlığını etkilemektedir.

3.1.2.7. Ön Yargı

Ön yargı, bir konu, olay, kişi ya da varlığa ilişkin değişmez, sabit düşüncenin adıdır. Türkçe Sözlük’te (TDK, 2005: 1546) “bir kimse veya bir şeyle ilgili olarak belirli şart, olay ve görüntülere dayanarak önceden edinilmiş olumlu veya olumsuz yargı, peşin yargı, peşin hüküm, peşin fikir” olarak tanımlanan bu kavram, çokluk olumsuz durumları içerir. Yaşamın hemen her alanında karşılaşılabilecek bu hastalık; kişinin eğitimi, kültürü ve yaşam deneyimi ile doğrudan ilişkilidir.

Gülten Dayıoğlu, kimi öykülerinde çocuk okuyucuya ön yargının yanlışlığını sezdirerek onları yansız ve eleştirel düşünmeye özendirmiştir.

Leylek Karda Kaldı öyküsünde ana karakter Erdir’in annesi, ön yargılı oluşuyla dikkat çeker. Erdir’in evde leylek besleme düşüncesine, uğursuzluk getireceği gerekçesiyle şu sözlerle karşı çıkar:

“- Bu yıl yavrulardan birini eve alıp beslesek n'olur?

- Sakın ha! Leylekler yuvaya yaklaşmanın gözünü oyarlar. Leylek yuvasına el sürmek uğursuzluk getirir. Şöyle bir düşünsene! İnsanlar neden leyleğin etini ve yumurtasını yemiyorlar” (Dayıoğlu, 2006a: 42-43)?

Annesi, leyleklere ilişkin önceden edindiği olumsuz yargıların etkisiyle Erdir'e tepkiyle yaklaşır. Annesinin ön yargılara dayalı tutumunda, öykü boyunca hiçbir değişiklik gözlenmez. Erdir, kışın ilerlemesiyle havalar soğuyunca anne leyleği eve almak ister; ne var ki Erdir'in annesi ön yargılarının etkisindedir. Annenin şu sözleri ön yargının değişime kapalı olduğunu göstermektedir.

“- Olmaz, kilerde un çuvalı, tarhana, bulgur torbaları var. Gagalar tümünü, üstelik leylekle yumurtalarını alırsak uğursuzluk getirir. Ben öyle duydum, öyle bildim, öyle yaparım” (s. 59-60)... Öyküde ön yargılı olan yalnız Erdir'in annesi değildir; kasabada olayla ilgilenen kimi insanlar da ön yargılıdır. Bekçi, yuvada hareket etmeden bekleyen leyleğe yiyecek ve su vermek isteyince onu gözleyenlerden kimileri aynı görüşü dillendirir: “- Aman elini sürme! Başına uğursuz işler gelir” (s. 56). Bu öyküde ön yargı, leyleğin acıklı sonunu hazırlayan etkenlerin başında gelmektedir.

Kara Kedi öyküsünde ana karakterler Ali ile Gül'ün annesi, ön yargılı yaklaşımıyla görülür. Ali ile Gül, yağmurlu bir günde evlerinin önünde karşılaştıkları kedi yavrusunu eve alırlar. Aile bireyleri, akşam yemeği sırasında duydukları “miyav” sesiyle şaşkına dönerler. Ali ile Gül; kedinin sevimliliğini, akıllılığını anlatarak annelerini etkilemeye çalışırlar. Ne var ki anne, kedinin “kara” olmasını uğursuzluk nedeni sayar. Öyküden alınan şu bölüm, annenin ön yargılı ve koşullu bir tutum içinde olduğunu kanıtıdır:

“- Aman Allahım, kara kedi bu! Hem de kapkara... - Ne olursa olsun, kara kedi uğursuzluk getirir derler. Onu hemen evden dışarıya çıkaralım. Hiç, ama hiç sevmem kara kedileri... dedi” (Dayıoğlu, 2006b: 40).

Leylek Karda Kaldı öyküsünde Erdir'in annesi ile **Kara Kedi**'de Ali ile Gül'ün annesi ön yargılı tutumlarıyla benzerlik göstermektedir. Erdir'in annesi için leylek yuvasına el sürmek uğursuzluktur; Ali ile Gül'ün annesi ise kedinin kara olmasını uğursuzluk olarak değerlendirir. İki anne arasındaki ayırım ise şudur: Erdir'in annesinin ön yargılı yaklaşımı hiçbir değişikliğe uğramaz. Erdir, kışın dondurucu soğukunda dışarıda kalan leyleğin yaşamıyla ilgili kaygı duyarken; annesi

ön yargılarında direnir. Ali ile Gül'ün annesi ise kara kediyi una bulayarak beyazlatma girişiminde bulunan çocuklarının kediyeye duyduğu sevgiyi anlayarak onları bağışlar, ön yargısında direnmez. Başka deyişle Ali ile Gül'ün annesi, sevginin gücüne duyarsız kalmayarak kara kediyi benimser. Annenin ön yargılı tutumu değişime uğramıştır.

3.1.2.8. Acele ve Telaş

İnsan yaşamında herkese eşit olarak sunulmuş tek değer belki de zamandır. Ne var ki kimi, bu büyük hazinenin farkında olduğu için onu düzenli kullanırken; kimi de mal, mülk, servet gibi zamanını boşa tüketir. Yalnız aralarında bir fark vardır: Kaybedilen para, servet ya da mal tekrar çalışılarak kazanılabilir; ancak rüzgâr gibi geçen zaman bir daha geri gelmemek koşuluyla gitmiştir. Zaman yönetimi, düzenli yaşam için ön koşuldur ve çocuklukta kazanılan bir değerdir. Başarılı insanları zirveye ulaştıran etken, zamanı etkin ve verimli kullanmalarındır. Acele ve telaş, iyi düzenlenmemiş hayatların süregelen hastalığıdır. Bu hastalık, temelde zamanın iyi yönetilmemesinden kaynaklanmaktadır.

Gülten Dayıoğlu, insan yaşamını olumsuz etkileyen acele ve telaşı **Gülünecek Bir Şey mi Var?** adlı öyküde olumsuz bir tutum olarak görmüş ve eleştirmiştir. Bu öyküde acele ve telaş, ana karakter Burcu'nun değişik renk çoraplar giyerek sınıfa girmesinin temel nedenidir. Burcu okul taşıtına yetişmek için acele ve telaşla evden çıkar; bu nedenle değişik renk çoraplar giydiğinin farkında olmaz. Öyküde acele ve telaşın toplum yaşamında açtığı sorunlar öğretmenin rehberliğinde sınıf ortamında öğrencilerce tartışılır. Öğretmenin, telaşla ilgili şu sözleri dikkate değerdir:

“Telaş, düzensizlikten kaynaklanır. Örneğin, zaman darlığı telaşın en baş nedenidir. Zamanınızı iyi düzenlerseniz, telaşlanmanıza gerek kalmaz. Telaş da kötü bir alışkanlık olarak, insana çocuklukta yapışır kalır. Düzenli yaşamaya alışarak, kendinizi bu hastalıktan koruyun” (Dayıoğlu, 2006ç: 40).

Gülten Dayıoğlu, çocuk öykülerinde okuyucusunu kuru düşlerle avundurmayıp onun gerçek yaşam ortamlarında karşılaşabileceği sorunlara, olumsuz durumlara karşı bilinç kazanmasına yardımcı olmaktadır. Başka deyişle yazar, çocukları yaşamın gerçekleriyle tanıştırmaktadır. Kuşkusuz, bu işi sanatçı duyarlılığı ve sorumluluğuyla gerçekleştirmektedir. Bu nedenle çocuk öykülerinde birtakım tutumları eleştirmekte, bu yolla çocuğu eğitmektedir.

4. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

4.1. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK ÖYKÜLERİNİN TÜRKÇEYE KATKISI

Gülten Dayioğlu, çocuklar için yazdığı öykülerinde okuyucuya zengin bir sözcük dağarcığı, geniş bir söz varlığı, canlı ve çok renkli bir anlatım, düzgün ve sağlam cümleler sunmuştur. Yazarın çocuk öykülerinde Türkçe; kıvrak, canlı ve zengin yapısıyla görünmektedir. Çocuk öyküleri; sözcük seçimi, söz varlığı; deyimler, ikilemeler, yansımalar, kalıp (ilişki) sözler, atasözü, çeviri söz; aktarmalar; deyim aktarması, ad aktarması, söz sanatları; benzetme, kişileştirme; cümle yapısı ve türleri yönüyle incelenmiş ve öykülerin Türkçeye katkısı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

4.1.1. Sözcük Seçimi

Sözcük; kavramları, canlı cansız bütün varlıkları anlatmaya yarayan, anlamlı (çiçek, kitap, öğrenci, güneş vb.) ya da görevli (için, gibi, ile, ki vb.) birimdir. Çocuk kitabı yazarı, çocukların algı ve kavrama gücünü, gelişim düzeyini dikkate alarak sözcükleri seçer. Esasen, okul çağına gelmiş bir çocuğun dil evreni, oldukça gelişmiştir. Artık çocuk, duygu ve düşüncelerini anlatabilecek olgunluğa ulaşmıştır. Bununla birlikte ilköğretimin ilk yılında okuma yazma becerisi edinerek okuryazarlığa ilk adımını atan çocuk, bu dönemde zengin bir dilin uygulama alanı bulduğu masal, öykü, roman, şiir gibi yazınsal türlerle okumanın tadına varır.

Bu çalışmada yazarın çocuk öykülerinde kullandığı bütün sözcüklerin sıklık oranları, kökenleri belirlenmiştir. Öykülerde en sık kullanılan sözcüklerden en aza doğru abeceli bir sıralama yapılmıştır. Aşağıdaki tabloda yazarın çocuk öykülerinde en sık kullandığı 20 sözcüğe ilişkin bilgiler verilmektedir. Çocuk öykülerinde geçen bütün sözcüklerin sıklık ve köken bilgileri Ek 1'de verilmiştir..

Tablo 1: Çocuk Öykülerinde En Sık Kullanılan 20 Sözcüğe İlişkin Bilgiler

Sıra Nu.	Sıklık	Toplam	Sözcük	Köken
1.	1328	2,563	bir	(T.)
2.	881	1,700	da/de	(T.)
3.	804	1,552	de-	(T.)
4.	804	1,552	o	(T.)
5.	610	1,177	bu	(T.)
6.	525	1,013	ol-	(T.)

Sıra Nu.	Sıklık	Toplam	Sözcük	Köken
7.	430	0,830	<i>anne</i>	(T.)
8.	368	0,710	gel-	(T.)
9.	334	0,645	<i>çocuk</i>	(T.)
10.	334	0,645	ev	(T.)
11.	328	0,633	sonra	(T.)
12.	323	0,623	git-	(T.)
13.	312	0,602	ve	(A.)
14.	310	0,598	<i>baba</i>	(Far.)
15.	309	0,596	gün	(T.)
16.	302	0,583	yer	(T.)
17.	280	0,540	başla-	(T.)
18.	275	0,531	çok	(T.)
19.	267	0,515	al-	(T.)
20.	267	0,515	ben (zamir)	(T.)
TOPLAM	9391	18,123		

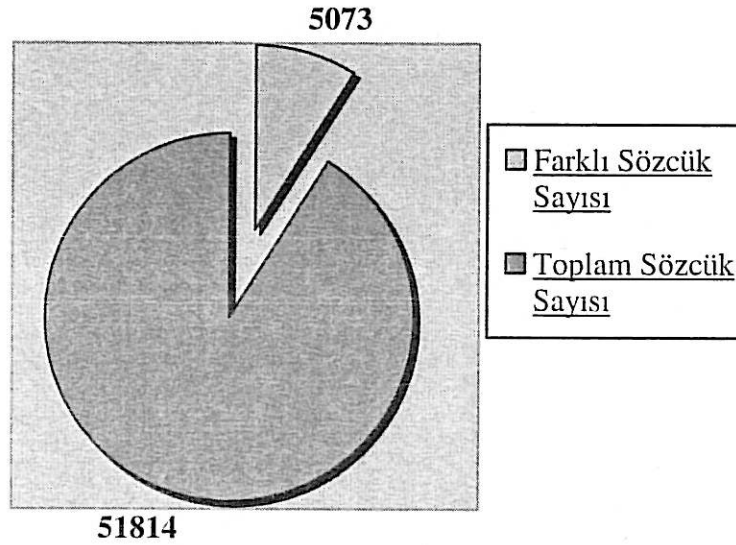
Çocuk öykülerinde en fazla kullanılan sözcük, sıklığı 1328 olan “bir”dir. Sadece “bir” sözcüğü, toplam sözcük sayısının % 2,563’ünü oluşturmaktadır. Bu sözcük (bir), sıklığının fazla olması nedeniyle toplam sözcük sayısı içinde çok önemli bir yer tutmaktadır. Öykülerde en sık kullanılan ikinci sözcük da/de bağlacıdır. Bu sözcüğün sıklığı 881, toplam sözcük sayısı içindeki yüzdeliği % 1,700’dür. Öykülerde üçüncü sıradan itibaren en sık kullanılan sözcükler; “o, de-, bu, ol-, anne, gel-, ev, çocuk, sonra, git-, ve, baba, gün, yer, başla-, çok, ben (zamir), al-”dır.

Yukarıdaki tabloda italik olarak gösterilmiş üç sözcük de buldukları sıra bakımından büyük önem taşımaktadır. Bunlar “anne”, “çocuk” ve “baba” sözcükleridir. Bu sözcüklerin, öykülerde en sık kullanılan sözcükler arasında yer alması çocuğun yaşamında ailenin vazgeçilmez önemini göstermektedir. Yazar, bu tutumuyla çocuğa ve aileye verdiği değeri ortaya koymaktadır. Ayrıca sıklığı 334 olan “ev” sözcüğü de yine aileyle ilgili bir kavram olarak dikkati çekmektedir.

Öykülerde en sık geçen 20 sözcük, toplam sözcük sayısı içinde 9391 kez kullanılmıştır. Bu sözcükler, toplam sözcük sayısının % 18,123’ünü oluşturmaktadır. Söz varlığı açısından çocuk öykülerinde en sık kullanılan sözcüklerin toplam sözcük sayısına oranı büyük önem taşımaktadır. **Gülten Dayıoğlu**’nun çocuk öykülerinde kullandığı toplam sözcük sayısı 51814, farklı sözcük sayısı 5073’tür. Farklı sözcük sayısının toplam sözcük sayısına oranı % 9,790’dır. Başka deyişle yazarın yaklaşık

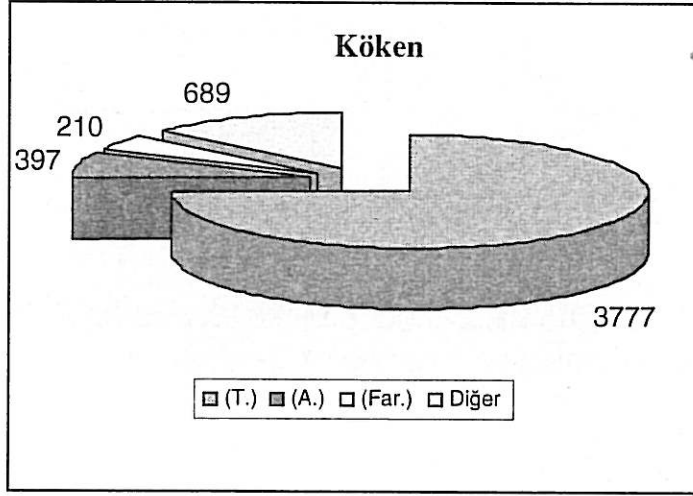
olarak kullandığı her on sözcükten biri farklıdır. Bu durum olağandır. Yazar, çocuk okuyucunun sözcük dağarcığını geliştirmek için böyle bir yol izlemiş olabilir. Öğrenmede tekrar ve pekiştirme rolleri bilindiğine göre yazarın çocuğa kazandırmak istediği sözcükleri belli aralıklarla yinelemesi çocuğun sözcük dağarcığını geliştirecektir. Kaldı ki her sözcük, cümlede bulunduğu yerde, bağlamı içinde, anlam ve değer kazanır. Bir sözcüğün birden çok kavramı karşılaması anlamına gelen çok anlamlılığın öykülerdeki varlığı düşünüldüğünde yazarın okuyucuya sunduğu zengin sözcük dağarcığı daha iyi anlaşılacaktır.

Grafik 1: Çocuk Öykülerinde Kullanılan Bütün Sözcüklerin Kökenlerine İlişkin Bilgiler

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde kullandığı sözcüklerin dikkat çekici özelliği, Türkçe kökenli olmasıdır. Yazar, öz Türkçe duyarlılığıyla yazdığı öykülerinde sözcükleri seçerken bir kuyumcu edası içindedir. Dayıoğlu, bu övgüye değer tutumuyla okuyucusuna özenle seçilmiş bir sözcük dağarcığı sunmuştur. Yazarın bütün öykülerde kullandığı sözcüklere ilişkin köken bilgileri, Ek 5'te verilmiştir. Aşağıdaki tabloda çocuk öykülerindeki sözcüklere ilişkin özlü bilgiler yer almaktadır.

Grafik 2: Çocuk Öykülerinde Kullanılan Bütün Sözcüklerin Kökenlerine İlişkin Bilgiler

Köken	Sıklık	Yüzde
(T.)	3777	74.45%
(A.)	397	7.83%
(Far.)	210	4.14%
Diğer	689	13.58%

Gülten Dayıoğlu'nun, çocuk öykülerinde kullandığı 5073 farklı sözcüğün 3777'si (%74,45) Türkçe kökenlidir. Bu durum, toplam sözcük sayısı (51814) düşünüldüğünde yazarın Türkçe duyarlılığını göstermektedir. Kaldı ki "diğer" başlığında yer alan 689 farklı sözcüğün büyük bir bölümü birleşmelerle (Türkçe-Arapça, Türkçe-Farsça, Fransızca-Türkçe vb.) ortaya çıkan sözcüklerdir. Bu sözcüklerin varlığı da göz önünde bulundurulduğunda Türkçe sözcüklerin sayısı daha da artmaktadır. Sonuç olarak yazar, çocuk öykülerinde Türkçe kökenli sözcüklere ağırlık vermiş, özenle seçtiği sözcüklerle okuyucusunun sözcük dağarcığını geliştirmeye çalışmıştır.

4.1.2. SÖZ VARLIĞI

*Bir dilin kendi öğelerinden oluşan, kimi zaman yabancı öğelerin de girdiği temel söz varlığı, insanın organlarından ve vücut bölümlerinden başlayarak yiyecek-içeceklerine, en sık kullandıkları araç-gereçlere, doğayla, tarımla ilgili konu ve olaylara, en sık gereksinme duydukları eylem ve sayı sistemine kadar uzanan bir kavramlar bütünüdür. Dildeki öteki sözcüklerin yanı sıra, bilim, teknik, sanat ve zanaat alanlarının kavramları olan **terimler** de söz varlığı içindedir. Yine, belli bir durumu, olayı, insanların tutum ve davranışlarını belirlemek üzere birden çok sözcükle anlatım bulan **deyimlerden** başka, bir ulusun bilgeliğini, yaşam deneyimlerini yansıtan ve kuşaktan kuşağa aktarılan **atasözleri** de aynı çerçevede*

içindedir. Sözvarlığında, insanların toplum yaşamlarında, belli bir kültürün ürünü olarak kullandıkları *kalıp sözleri (ilişki sözler)* ve dünya dillerinde benzerleri bulunmakla birlikte, anadilimize büyük bir anlatım gücü kazandıran *ikilemeler* de yine söz varlığı içinde yer alır (Aksan, 2002: 14).

Türkçenin en eski dil ürünleri olan Köktürk yazıtlarından başlayarak Türkçenin söz varlığının incelenmesine ilişkin şu temel nitelikler saptanmıştır:

- ✓ Türkçenin yapısından gelen güçlü türetme ve birleştirme yeteneği, ona somut ve soyut, çeşitli kavramları kolaylıkla oluşturma, ayrıntılara inen bir kavramlaştırma gücü vermiştir.
- ✓ Türkler, değişik toplumlarla kurdukları ilişkiler sırasında yabancı etkiye büyük ölçüde kapılarını açmış, çoğu zaman yabancı öğeleri kendi öz sözcüklerine yeğlemişlerdir. Bunun sonucunda birçok yerli öge kaybolup unutulmuş yabancıların yerleştiği görülmüştür.
- ✓ Kavramlaştırma sırasında Türkçe en çok somut nesnelere, doğaya dayanmakta, böylece kavramları daha canlı olarak dile getirmektedir.
- ✓ Türkçede ikilemelerin kullanılışı, anlatıma güç veren bir yol olarak çok yaygındır. Bu nitelik ona, tek tek sözcüklerin yanı sıra ayrı bir "kalıplaşmış öğelerden oluşmuş sözvarlığı" kazandırmıştır.
- ✓ Daha Köktürkçe döneminde Türkçe sözcüklerin geniş bir çokanlamlılık gösterdikleri göze çarpmakta, bu durum dilin bir yazı dili olarak çok daha eskilere dayandığına tanıklık etmektedir.
- ✓ En eski belgelerde bile eş anlamlı sözcük sayısı çoktur. Bunların bir bölümünü birbirine anlamca çok yakın eş anlamlılar oluşturmaktadır.
- ✓ Günümüzde, Türkiye Türkçesi yazı dilinde unutulmuş, yitirilmiş birçok öge -başka dillerde de benzerleri görüldüğü gibi- Türkçenin değişik lehçelerinde ve bugünkü Anadolu ağızlarında yaşamlarını sürdürmektedir (Aksan, 1996: 43-44).

Bir dilin söz varlığı, o dilin tarihine geniş ölçüde ışık tutmakta, yüzyıllar boyunca ortaya çıkan ses, biçim, sözdizimi ve anlam değişikliklerini yansıtmakta, hangi dillerin etkisiyle ne türden değişimlerin gerçekleştiğini göstermektedir. Bunun için, söz varlığı üzerine yapılacak olan Kökenbilgisi incelemeleri ve Anlambilim çalışmaları önemlidir. Kökenbilgisi, dilin söz varlığı içindeki öğeleri, kökenlerine

inerek aydınlatmaya yönelen dil incelemeleri alanıdır (Aksan, 1996: 15).

Bu çalışmada **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuk öykülerinin söz varlığı; Aksan'ın belirttiği deyim, ikileme, kalıp sözü, atasözü, çeviri söz, aktarmalar, deyim aktarması, ad aktarmasına ek olarak söz sanatları arasında bulunan benzetme ve kişileştirmeyi de kapsamaktadır.

4.1.2.1. DEYİMLER

Bir dilin söz varlığının en önemli ögeleri arasında yer alan deyimler; bir durumu, bir duyguyu, bir kavramı anlatmak için yararlanılan kalıplaşmış söz öbekleridir. **Türkçe Sözlük**'te (2005: 517) “genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, ilgi çekici bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir” biçiminde tanımlanan deyim, **Özdemir** (1984: 5), “(eski adı: Tabir), birden çok sözcüğün, çoğu kez kendi anlamlarından ayrı bir anlam belirtmek üzere bir araya gelip kalıplaşan biçimidir” şeklinde açıklamaktadır.

Aksan'a göre (1990: 37-38) deyim; “belli bir kavramı, belli bir duyguyu ya da durumu dile getirmek için birden çok sözcüğün bir arada, seyrek olarak da tek bir sözcüğün yan anlamında kullanılmasıyla oluşan sözdür. Dudak bükmek, ipe un sermek, ağızdan baklayı çıkarmak; tek ögeli deyimler için de akşamcı, kaşarlanmış, sudan, gözde, gedikli gibi örnekler verilebilir.”

“Deyimler genellikle bir durumu karşılayan olayların özelliklerini, insan karakter ve davranışlarını, insanların çeşitli fiziksel ve ruhsal niteliklerini betimlemek üzere oluşturulmuş, kendi anlamları dışında kullanılan söz ögeleridir” (Aksan, 2002: 95). **Aksoy** (1988: 52) ise deyimleri “bir kavramı, bir durumu, ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da tümce” olarak tanımlar.

“Deyimler, bir dilin anlatım yollarını, o dili konuşan toplumun geçmişini, yaşam biçimini, geleneklerini ve çeşitli özelliklerini belirten önemli ipuçları sağlarlar. Türkçe deyimler açısından kendine özgü nitelikler gösterir. Türkçe, doğaya sıkı sıkıya bağlı, anlatım sırasında doğadan yararlanan, olayları ve duyguları somut nesnelere dayanarak, somutlaştırma yoluyla dile getiren bir dildir. Bu yüzden deyimler ‘güçlü bir anlatımın tanığı’ durumundadır. Aba altından sopa

göstermek, hem nalına hem mihına vurmak, etekleri zil çalmak, saçını süpürge etmek... gibi” (Aksan, 1990: 38). Örneğin Türkçede bir kadının bir ev, bir aile ya da insan için büyük bir özveriyle, uzun süre, her türlü yokluğa göğüs gererek çalıştığını anlatan saçını süpürge etmek deyimini böyle güçlü bir anlatıma ulaştırmıştır. Bir insana çok büyük eziyet etmek, çile çektirmek anlamında kullanılan (birinin) ensesinde boza pişirmek deyimini boza gibi zor pişen bir içeceğin bir insanın ensesinde pişirilmesi biçiminde, gerçekleşmesi olanaksız bir imgeyle kurulmakta, güçlü anlatımını bir anlam olayıyla (deyim aktarması, somutlaştırma) sağlamaktadır (Aksan, 1996: 172).

Gülten Dayıoğlu, çocuk öykülerinde kullandığı deyimlerle Türkçenin en etkili ve güçlü anlatım olanaklarından birini çocuk okuyucuya sunmuş, onun söz varlığını geliştirmiştir. Bütün öykülerde geçen deyimler ve sıklık dizelgesi Ek 2’de verilmiştir.

Aşağıda, Dayıoğlu’nun öykülerinde geçen kimi deyimler bağlamları içinde yer almaktadır.

- ✓ Kuşçu çocuğun gözleri sevinçle parladı (AK, AK, s. 13):
- ✓ Öğrenciler, Satı’nın babası çingirak çalmaya başlayınca kulak kesiliyor; soluklarını tutarak çingirağın kaç kez çalındığını sayıyorlardı (AK, Yoğurtçunun Çingirağı, s. 21).
- ✓ Gökçen Kız bacakları tutmadığı için, ayağa kalkamıyordu (AK, Gökçen Kız Çeşmesi, s. 27).
- ✓ Erdir bunca paylanmaya karşın, yine de annesinin sözlerine ve inançlarına akıl erdiremedi (AK, Leylek Karda Kaldı, s. 44).
- ✓ Sizin dillere destan olmuş varlığınız, benim harcadığım üç beş kese altınla tükenir mi? diye karşılık veriyordu (DB, DB, s. 7).
- ✓ Bir oturuşta çoğunu yiyip bitirdi; tadı damağında, kokusu burnunda kaldı (DB, Yakup’un Oğlağı, s. 17).
- ✓ Veli bıyık altından güler yanıtlandı (DB, Çınarın Yaprakları, s. 28):
- ✓ Kedicik, karanlık ve soğuk sokakta, ağlar gibi miyavlarırken, annenin de yüreği burkuldu (DB, Kara Kedi, s. 41).
- ✓ Bu sözler Sinan’ı çileden çıkarmaya yetti (DB, Sınıf Geçme Armağanı, s. 52):
- ✓ Akşama kadar karnımı doyurup baharın tadını çıkar (DB, Köylü

Güneşe Aldandı, s. 63).

- ✓ Öğretmen onları dişsiz halleriyle daha cana yakın buluyordu (KG., KG, s. 10):
- ✓ Canını dişine takarak, ipi olanca gücüyle zorlamaya başladı (KG, Kara Benekli Kuzu, s. 33).
- ✓ Köydeki göçük evde Ali'den ekmek parası beklemeye başladı (KG, Korudaki Bebek, s. 40).
- ✓ İstanbul'da evlenip yeniden çoluğa çocuğa karıştığını duymadığı (KG, Korudaki Bebek, s. 57).
- ✓ Onu kızak çekerken görmek, herkesin pek hoşuna gidiyordu (KA, KA, s. 11).
- ✓ BENİM sözcüğünü dillerine dolayıp birbirlerine girdiler (KA, Benim, s. 29).
- ✓ Senin yerinde olmaya can atan yüz binlerce çocuk var ülkemizde (KA, Gülünecek Bir Şey mi Var?, s. 35).
- ✓ Onu evde de dizimin dibinden ayırmam." diyordu her fırsatta (KA, Tosçu Kuzu, s. 45).
- ✓ Öğretmeni ağzından iki üç sözcük alabilmek için kök söküyordu (KA, Arkadaş Edinmek Zor mu?, s. 63).
- ✓ Ana babası, matematiğin önemini ve yararını anlatmak için, bin dereeden su getirirlerdi (NB, Can Matematiği Sevmiyordu, s. 39).
- ✓ Ailece, gözünün içine bakıyor, bir dediğini ikiletmiyorlardı (NB, Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı, s. 53).
- ✓ Karşısında yaşlı dilenciye görünce, kanı beynine sıçradı (SE, SE, s. 10).
- ✓ Dilek katılasıya gülererek yanına gelir, okşayarak gönlünü alırdı (SE, Dilek'in Köpeği, s. 30).
- ✓ Onun kırılmasına gönlü razı olmadı (SE, Kara Kedinin Yavruları, s. 58).
- ✓ Kerim'in yüreği küt küt atıyordu (ŞG, ŞG, s. 12).
- ✓ "Başına bir iş gelmiş olmasın?" diyerek badanayı yarım bıraktı (ŞG, Fatma Ninenin İneği, s. 19).
- ✓ Yavaşça kulağını çekip, gözdağı vermek istedim (ŞG, İkizler, s. 32).
- ✓ O gün yaklaştıkça sevinçten İçi içine sığmıyordu (ŞG, Mavi Torbada Ne

Var? s. 37).

- ✓ Annem, babam, kardeşlerim beni merak ederler, diye aklından geçirdi (ŞG. Tarla Faresi ile Ev Faresi, s. 45).
- ✓ Sen de sudan çıkmış sıçan gibisin, derken gülmekten katılıyordu (ŞG, Haylaz Tay, s. 62).
- ✓ Uçurtmalarını gökyüzünün enginliğine salıveren çocuklar, mutluluk içinde kendilerinden geçiyorlardı (U, U, s. 8).
- ✓ Öğretmen onlarla daha yakından ilgileniyor, okumayı bir an önce sökmeleri için, elinden geleni yapıyordu (U, Bilge'nin Sevinci, s. 23).
- ✓ Bir süre sonra bu sevimli üçlü, masadakilerin dikkatini çekti (U, Ak Kuzu, s. 32).
- ✓ Korktuğu da çok geçmeden başına geldi (U, Cengiz'in Yeni Arkadaşları, s. 40).
- ✓ Gezdiği oturduğu her yerde, çubuk resimli serüven kitaplarını elinden düşürmüyordu (U, Yalancı Çocuk, s. 49).
- ✓ Yazık ki, cılız oğlak çok geçmeden yağmurdan kaçarken doluya tutuldu (U, Cılız Oğlak, s. 67).
- ✓ Gözlüğüünün camları tuzla buz oldu (U, Yalancı Çocuk, s. 54).
- ✓ Selim, neye uğradığını anlayamamıştı (UM, UM, s. 13).
- ✓ Balık avlamanın tadına doyamamıştı (UM, Şerif'in Balıkları, s. 21).
- ✓ Baba, dört mevsim süresince gecesini gündüzüne katarak bahçeye uğraşıyordu (UM, Kuyruklu Yalan, s. 27).
- ✓ Hasan'ın babasıyla Duran'ın babası, önce el sıkışıp sonra kucaklaştılar (UM, Yağmurla Gelen Barış, s. 52).
- ✓ Kaşla göz arasında alçalıp, Hacer'lerin çamaşır taşına kondu (UM, Hırsız Karga, s. 59).
- ✓ Bilge Hanım, bana göz kırparak konuşmaya başladı (YHÖ 1, Çok Bilmiş Köpekler, s. 16):
- ✓ Leylek bu sınavdan yüz akıyla çıkıyor (YHÖ 1, İlginç Bir Leylek Öyküsü, s. 32).
- ✓ Kedisini de onun şakalarına gık demeden katılırdı (YHÖ 1, Zehra Hanımın Can Yoldaşı, s. 41).

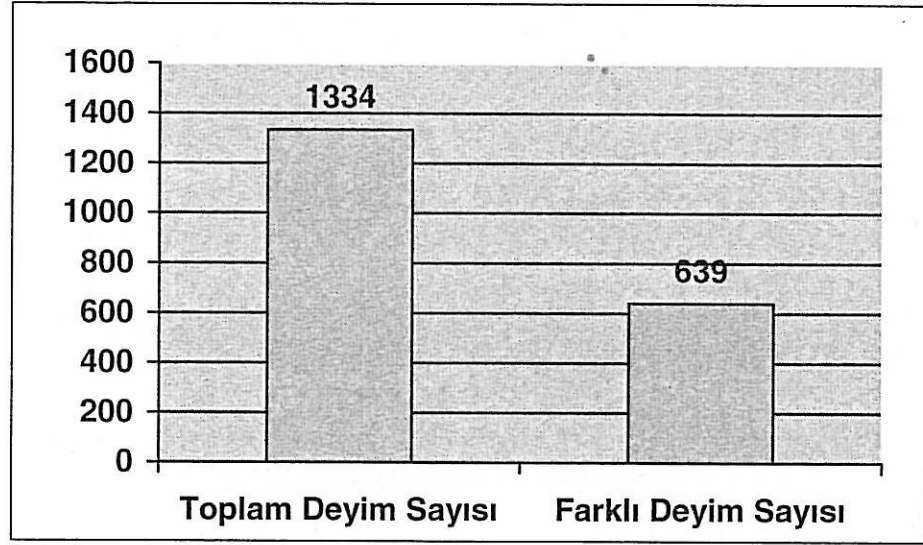

- ✓ O da hayvanların dilinden, gönlünden anlayan, sıcak yürekli bir hayvan dostu (YHÖ 1, Kör Memeli Kara Koyun, s. 47).
- ✓ Trombon çalmaya merak salmış durumdaydım (YHÖ 1, Bostan Beygirinin Belleği, s. 58).
- ✓ Oysa kuşlar, doğanın tüm olumsuz koşullarına göğüs gererek, yeryüzünde varlıklarını sürdürmeyi başarmaktadır (YHÖ 1, Dut Kuşlarının Öyküsü, s. 67).
- ✓ Ağızlarından bal akar sanki (YHÖ1, Dut Kuşlarının Öyküsü, s. 70).
- ✓ Motoru çalıştırır çalıştırmaz, kulak tırmalayıcı bir sesle irkiliyor (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 7.).
- ✓ Azıcık aklı başına gelince, ele avuca sığmaz olmuştu (YHÖ 2, Arkadaşım Hacer'in Köpeği, s. 26).
- ✓ Acısını içine gömerek, susmuş (YHÖ 2, Topal İnek, s. 38).
- ✓ Bu yolla en ağır işlerin, gülle gibi yüklerin üstesinden gık demeden gelirmiş (YHÖ 2, Güllü'nün Doru'su, s. 43).
- ✓ Resme bakarken, gözlerinin buğulanmış olduğunu, görmezlikten gelmek zorunda kaldım (YHÖ 2, Onurlu Panço, s. 61).
- ✓ Sevip okşayarak gönlünü alıyor (YHÖ 2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 74).
- ✓ Reks'in de sabrı taşıyor (YHÖ2, Çalınan Köpek, s. 95).
- ✓ Gökyüzünde canı çektikçe, gönlünce kanat çırpma istiyordu (KYM, KYM, s. 11).
- ✓ Kalemin ucuyla yok ettiğin üç burun yüzyıllardır uğruna kan dökülüp can verilerek, yurt edinilmiş topraklardır (KYM, Sen Herkesi Sev, s. 31).
- ✓ Yaşlı kadının coşkunu söndürmeye gönlü el vermedi (KYM, Leyleği Ayakta Görünce, s. 62).

Gülten Dayıoğlu, yukarıdaki örnek cümlelerde görüldüğü gibi deyimleri bilinçle ve özenle kullanmış; üstelik kimi cümlelerde birden çok deyim yer vermiştir. Böylece anlatım daha canlı ve somut bir nitelik kazanmıştır. Çocuk okuyucu, bağlam içinde gördüğü deyim rahatlıkla anlayabildiği gibi kendisi de bu doğrultuda cümle kurabilir.

Öykülerde kullanılan toplam ve farklı deyim oranları, aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik 3: Çocuk Öykülerinde Kullanılan Toplam Deyim ve Farklı Deyim Oranları

Tablo 2: Öykülerde En Sık Kullanılan 20 Deyim ve Toplam Deyimler İçindeki Yüzdeleri

Sıra Nu.	Deyim	Sıklık	Yüzde
1.	arada bir	39	2,924%
2.	kendini alamamak	24	1,799%
3.	başına gelmek	19	1,424%
4.	yerinden fırlamak	19	1,424%
5.	peşine takılmak	17	1,274%
6.	zorunda kalmak	15	1,124%
7.	aklından geçirmek	13	0,975%
8.	bağrına basmak	13	0,975%
9.	çekip gitmek	13	0,975%
10.	içini çekmek	13	0,975%
11.	ortaya çıkmak	13	0,975%
12.	sevinçten uçmak	13	0,975%
13.	sözünü kesmek	12	0,900%
14.	ayağa kalkmak	11	0,825%
15.	yolunu tutmak	11	0,825%
16.	omuz silkmek	10	0,750%
17.	iç çekmek	9	0,675%
18.	ileri atılmak	9	0,675%
19.	söz vermek	9	0,675%
20.	eline tutuşturmak	8	0,600%
TOPLAM		290	21,744%

Çocuk öykülerinde en sık kullanılan deyim, 39 sıklıkla “*arada bir*”dir. “Arada bir” deyimini toplam deyimlerin % 2,924’ünü oluşturmaktadır. En sık kullanılan ikinci deyim, 24 sıklıkla “*kendini alamamak*”tır. Bu deyim, toplam deyimlerin % 1,799’unu meydana getirmiştir. Öykülerde en sık kullanılan 20 deyim toplam sıklığı 290’dır. Bunların toplam deyim içindeki oranı % 21,744’tür.

Gülten Dayıoğlu’nun çocuk öykülerinde kullandığı toplam deyim sayısı 1334, farklı deyim sayısı 639’dur. Farklı deyimlerin toplam deyimlere oranı 2,08’dir. Başka deyişle her deyim 2,08 kez yinelenmiştir. Bütün öykülerde kullanılan deyimler Ek 2’de verilmiştir. Deyimler, sıklık durumuna göre dizilmiştir.

4.1.2.2. İKİLEMELER

Türkçenin en eski ve köklü anlatım olanaklarından biri de ikilemelerdir. Temel amacı bir olayı, bir durumu, bir duyguyu pekiştirmek olan ikileme, **Türkçe Sözlük**’te (TDK, 2005: 948) “*anlamı pekiştirmek için aynı kelimenin tekrarlanması, anlamları birbirine yakın, karşıt olan veya sesleri birbirini andıran kelimelerin yan yana kullanılması*” olarak tanımlanır. Yavaş yavaş, irili ufaklı gibi.

“*Dile olağanüstü bir anlatım gücü katan, söz varlığının önemli ve eski bir unsuru da ikilemelerdir. İkileme anlatım gücünü arttırmak, anlamı pekiştirmek, kavram zenginleştirmek amacıyla, aynı sözcüğün tekrar edilmesi ve anlamları birbirine yakın yahut karşıt olan ya da sesleri birbirine yakın yahut karşıt olan ya da sesleri birbirini andıran iki sözün yan yana kullanılmasıdır*” (Hatiboğlu, 1982: 51).

İkileme cümlelerin anlatımını güçlendirir, etkileyici kılar. Pekiştirme işlevi ile hem okuyucuda hem dinleyicide güçlü bir iz bırakan ikilemeler, Türkçede çok yaygındır. Köken bakımından Türkçenin başlangıç noktasına kadar uzanan ikilemeler, dilin zenginliğini ve yaratıcılığını ortaya koymaktadır.

Aksan’a (1996: 60) göre, “*Türkçenin her döneminde, her lehçesinde belirgin bir biçimde karşımıza çıkan ve dilin gerek yapı, gerek sözdizimi, gerekse anlambilim açısından en önemli özelliklerinden birini oluşturan özellik ikilemelerin sık kullanılmasıdır. Dilcilikte hendiadyoin adını alan bu kuruluşlara Latin yazınında yalnız birkaç örnek gösterilebilmektedir. Türkçedekine yaklaşan oranda görülen ikilemeler bugün ancak Korecede ve bir ölçüde Japoncada kullanılmaktadır. Bu özellik, Türkçenin kendine özgü, değişik anlatım olanaklarının varlığını ortaya*

koymaktadır; aynı zamanda anlam bilimi ve söz diziminin ikilemeler yoluyla kazandığı işlevselliği de göstermektedir.”

Aksan (2004: 195-197), beş çeşit ikilemeden söz eder:

1. **Değişik sözcük türlerinden aynı sözcüğün yinelendiği örnekler:** **Ad:** kapı kapı, sayfa sayfa; **Sıfat:** koca koca, sarı sarı; **Belirtec:** zaman zaman , yavaş yavaş; **Ulaç:** geze geze; durup durup; **Eylem:** durdu durdu, oturur oturur, **Ünlem:** of of, vay vay
2. **Değişik sözcük türlerinden eş anlamlı kurulanlar:** **Ad:** çarşı pazar, ev bark; **Sıfat:** derme çatma, doğru düriüst; **Belirtec:** açık seçik, sarmaş dolaş; **Ulaç:** ezile büzüle, düşünüp taşıyıp; **Ortaç:** bitmiş tükenmiş, yenmez yutulmaz; **Eylem:** ağlamış sızlamış; yazdı çizdi.
3. **Değişik sözcük türlerinden tersanlamlılarla kurulanlar:** **Ad:** yer gök, ölüm kalım; **Sıfat:** büyük küçük, erkekli kadınlı; **Belirtec:** ileri geri, er geç; **Ulaç:** bata çıka, gidip gelip; **Ortaç:** olur olmaz, gelen giden; **Eylem:** durdu durmadı, istesin istemesin.
4. **Yansımali ikilemeler:** a) Yalnızca bir eylem, bir oluş, bir durum için kullanılanlar: horul horul (uyumak), tıpış tıpış (yürümek). b) Derece gösteren farklı biçimleri olan yansımali ikilemeler: çıtır çıtır-çatır çatır-çatır çutur; kıtır kıtır-katır katır- katır kutur. c) İki ögesi aynı seslerde kurulu yansımali ikilemeler: şırl şırl, ciyak ciyak. Bir ögesi farklı ünlü ya da ünsüzlerden kurulu yansımali ikilemeler: gacır gucur, şangır şungur; d) Yansımali eylemlerden oluşmuş ulaçlarla kurulu ikilemeler: hıçkıra hıçkıra, ikına sıkına, oflaya pıflaya.
5. **Ön sesi “m” ile değiştirilerek yüklenen ikilemeler:** okul mokul, araba maraba; özel adlarla kurulabilir: Ayşe Mayşe, Ankara Mankara.

Gülten Dayıoğlu, çocuğa görelilik kaygısıyla yazdığı öykülerinde, köklü bir söz varlığı ürünü olan ikilemeleri yetkinlikle kullanmıştır. Çocuk öykülerinde kullanılan bütün ikilemeler, sıklık dizelgeleriyle birlikte Ek 3’te verilmiştir. Aksan’ın belirttiği beş çeşit ikilemeyi Gülten Dayıoğlu, öykülerinde ustalıkla kullanmıştır. Aşağıda, bunlar örneklendirilmiştir.

Öykülerde değişik sözcük türlerinden aynı sözcüğün yinelendiği örnekler:

- ✓ **Ad:** Bir sabah gözünü açınca, ortalığın günlük güneşlik olduğunu

görmüş, gökyüzü pırıl pırılmış (DB, Köylü Güneşe Aldandı, s. 63).

✓ **Sıfat:** Sepetleri renk renk boncuklarla süslüyor; yeni yeni buluşlarla, her gün ortaya daha güzel eserler çıkarıyordu (AK, Gökçen Kız Çeşmesi, s. 32).

✓ **Belirtec:** Babası okulun önünden geçerken, çingırağını uzun uzun çalar, biraz durur, sonra yine çalardı (AK, Yoğurtçunun Çingırağı, s. 19).

✓ **Ulaç:** İki çocuk koşa koşa, bostanlara vardılar (AK, AK, s. 14).

✓ **Eylem:** Bakar bakar da özlem giderirdim (KG, Korudaki Bebek, s. 51).

✓ **Ünlem:** Acınıp vah vahlananlar yanında, gülenler de vardı (KA, Tosçu Kuzu, s. 49).

Öykülerde değişik sözcük türlerinden eş anlamlı kurulanlar:

✓ **Ad:** Konu komşu ayaklanmış sokaklara dökülmüşlerdi (AK, Leylek Karda Kaldı, s. 47).

✓ **Sıfat:** Sonradan, alanın bir köşesine, derme çatma bir basket potası yerleştirildi (KA, Benim, s. 21).

✓ **Belirtec:** Okuyup yazmayı bile doğru dürüst beceremiyordu (DB, DB, s. 7).

✓ **Ulaç:** Hoplaya zıplaya sebzelerin arasına daldı (DB, Yakup'un Oğlağı, s. 21).

✓ **Ortaç:** Yok oğlum yok, bilip pişirmedığın işlere sokma burnunu (UM, Şerif'in Balıkları, s. 20).

✓ **Eylem:** Kadıncağız, sessizce yaşamdan koptu gitti (YHÖ 1, Zehra Hanımın Can Yoldaşı, 42).

Öykülerde değişik sözcük türlerinden tersanlamlılarla kurulanlar:

✓ **Ad:** Kıra varınca sağa sola dağılmayıp yakınımnda oynayın (KG, KG, s. 9).

✓ **Sıfat:** Leyleğin sargıları, büyük küçük birçok seyirci önünde, özenle açılıyor (YHÖ 1, İlginç Bir Leylek Öyküsü, s. 32).

✓ **Belirtec:** Halime Kadın artık gece gündüz oğlunu bekler oldu (SE, SE, s. 8).

✓ **Ulaç:** Kar yığınlarının arasında bata çıka, düşe kalka, kendilerine doğru gelmekteydi (KA, KA, s. 9).

- ✓ **Ortac:** İki barınak arasında gidip gelen öğretmen, iliklerine dek islandı (NB, Bahar yağmuru Çabuk Diner s. 75).
- ✓ **Eylem:** Verirsin vermezsın derken Erdir, Demir'in üstüne atıldı (ŞG, İkizler, s. 29)...

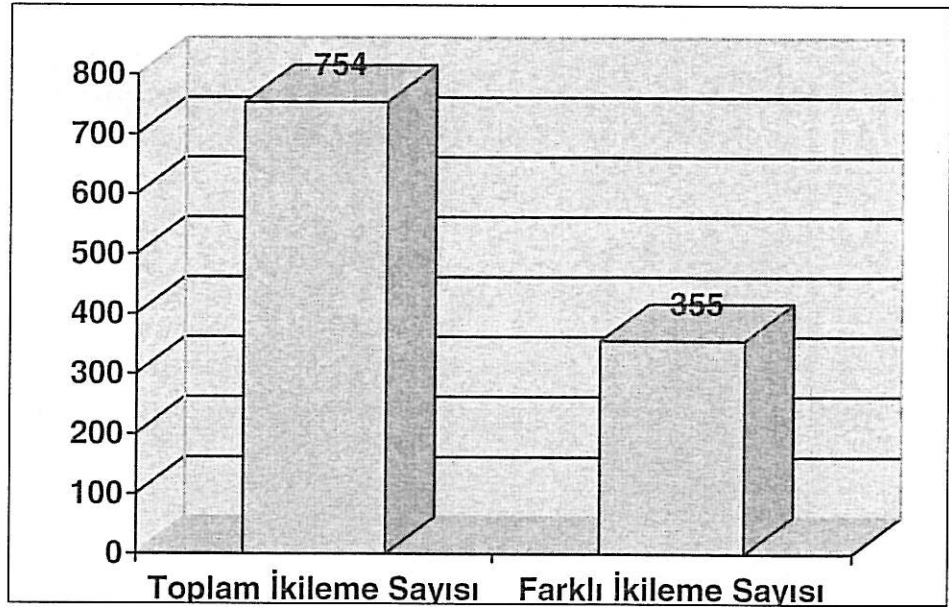
Yansımali ikilemeler:

- ✓ Yalnızca bir eylem, bir oluş, bir durum için kullanılanlara örnek: Kimileri, hüngür hüngür ağlıyor (YHÖ 2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 77).
- ✓ Derece gösteren farklı biçimleri olan yansımali ikilemelere örnek: Şapır şapır sularını akıta akıta, dere-den çıktı (KA, Tosçu Kuzu, s. 49).
- ✓ İki ögesi aynı seslerde kurulu yansımali ikilemeler:
Var mısın Kerim, korkunç bir bomba yapıp gümbür gümbür patlatalım (ŞG, ŞG, s. 10)?
- ✓ Yansımali eylemlerden oluşmuş ulaçlarla kurulu ikilemelere örnek: Yorgunluktan oflaya puflaya, ağlaya sızlaya evinin yolunu tuttu. (ŞG, Fatma Ninenin İneği, s. 23)

Çocuk öykülerinde "m" ilaveli ikileme bulunmamaktadır.

Öykülerde kullanılan toplam ve farklı ikileme oranları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik 4: Çocuk Öykülerinde Kullanılan Toplam ve Farklı İkileme Oranları

Çocuk öykülerinde en sık kullanılan 20 ikileme ve toplam ikilemeler içindeki yüzdeleri aşağıda gösterilmiştir

Tablo 3: Çocuk Öykülerinde En Sık Kullanılan 20 İkileme ve Toplam İkilemeler İçindeki Yüzdeleri

Sıra Nu.	İkileme	Sıklık	Yüzde
1.	<i>ana baba</i>	23	3,050%
2.	sık sık	20	2,653%
3.	soluk soluğa	15	1,989%
4.	acı acı	11	1,459%
5.	<i>ana oğul</i>	11	1,459%
6.	ister istemez	10	1,326%
7.	konu komşu	10	1,326%
8.	oradan oraya	9	1,194%
9.	yavaş yavaş	9	1,194%
10.	gide gide	8	1,061%
11.	gitmek gelmek	8	1,061%
12.	olmak bitmek	8	1,061%
13..	tir tir	8	1,061%
14.	bir bir	7	0,928%
15.	iyiden iyiye	7	0,928%
16.	kendi kendine	7	0,928%
17.	<i>ana kız</i>	6	0,796%
18.	art arda	6	0,796%
19.	<i>baba oğul</i>	6	0,796%
20.	hoplamak zıplamak	6	0,796%
TOPLAM		195	25,862%

Dayıoğlu'nun, çocuk öykülerinde en sık kullandığı ikileme 23 sıklıkla "*ana baba*"dır. "Ana baba" ikilemesinin toplam ikilemelere oranı % 3,050'dir. En sık kullanılan ikinci ikileme 20 sıklıkla "*sık sık*"tır. Bu ikileme, toplam ikilemelerin %2,653'ünü meydana getirmiştir. Öykülerde en sık kullanılan 20 ikilemenin toplam sıklığı 195'tir. Bunların toplam ikileme içindeki oranı % 25,862'dir.

Yukarıdaki tabloda italik olarak yazılan "*ana baba, ana oğul, ana kız, baba oğul*" ikilemeleri de, sözcük seçiminde olduğu gibi, yazarın aile yaşamına verdiği değeri ortaya koyması açısından önem taşımaktadır.

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde kullandığı toplam ikileme sayısı

754; farklı ikileme sayısı 355'tir. Farklı ikilemelerin toplam ikilemelere oranı % 2,12'dir. Başka deyişle her ikileme 2,12 kez yinelenmiştir. Çocuk öykülerinde kullanılan bütün ikilemeler Ek 3'te verilmiştir. İkilemelerin sıklık dizelgeleri gösterilmiştir.

4.1.2.3. YANSIMALAR

Yansımalar, doğadaki varlıkların ya da çeşitli nesnelerin çıkardığı seslerin öykünülmesi yoluyla oluşmuş sözcüklerdir. Dilcilikte yansıma (onomatopoeia) adını alan ve doğadaki sesleri canlandıran ögeler içinden, bu türdeki örneklerin Türkçedeki çeşitliliğine ve işlekliliğine başka dillerde rastlamak güçtür. **Türkçe Sözlük**'te (TDK, 2005: 2126) yansıma, "*doğa seslerine benzer seslerle yapılan kelime, onomatope. Gürültü, şırıltı, güm, vızıldamak gibi.*" biçiminde açıklanır.

Zülfikar'a (1995: 6) göre, yansımaların ortaya çıkışı şöyle açıklanabilir: Tabiattaki zengin hareketliliğin ve onun üyeleri olan insanların, hayvanların çıkardıkları sesler, gürültüler niteliklerine yakın bir tarzda adlandırılmaya çalışılmıştır. Belirli bir sesin, gürültünün dildeki yaklaşık yansıması olan sözler, Türkçenin yapı karakterine uygun bir tarzda, daha çok tek heceli, en yalın biçimler olarak ortaya çıkmışlardır.

Gülten Dayıoğlu, öykülerinde kullandığı yansıma sözcüklerle çocuk okuyucuya; doğadaki varlıkların, nesnelerin seslerinden yola çıkarak ana dilinin denizinde yolculuk etme olanağı sağlamıştır. Çocuk, böylelikle doğanın canlılığını ve hareketliliğini kavrayabilir; ayrıca dokunma, duyma, görme, koklama ve tatma duyularının bu sesleri adlandırmadaki rolünü anlayabilir.

Yansıma sözcükler, cümledeki yerine göre ad, eylem, ad eylem, ortaç ve ulaç görevlerini üstlenebilir.

Aşağıda, yazarın kimi öykülerinden seçilmiş yansımaların görevleri yer almaktadır.

✓ **Yansıma ad:** Şangırtıyı duyanlar, dükkânlarından dışarıya fırladılar (ŞG, Fatma Ninenin İneği, s. 21).

İşte tam o sırada birden, gecenin sessizliği içinde ürkü verici bir takırtı kopuyor (YHÖ2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 77).

✓ **Yansıma eylem:** Azat, buzat, beni ahrette gözet! diyerek elindeki kuşu gökyüzüne doğru fırlattı (AK, AK, s. 14).

Ötekilerini el çabukluğuyla tencereye koyup haşladı (AK, Leylek Karda Kaldı, s. 46).

✓ **Yansıma ad eylem:** Şimşek'in arada bir havlamasını duyuyordu (KG, Korudaki Bebek. s. 42).

Bilge Hanım ile sohbeta giriştiğimde evin arka bölümünden, yumuşak yumuşak köpek havlamaları geliyordu (YHÖ1, YHÖ1, s. 14).

✓ **Yansıma ortac:** Sarı Kız, odada neşeyle uçuşup cıvıldaşan kuşlara bakmıyor bile (YHÖ2. Sarı Kız. s. 17).

✓ **Yansıma ulaç:** Soğuktan moraran ellerini hohlayarak ısıtmaya çalışıyordu (NB, NB, s. 14).

Şerif, sevinç içinde oltayı denize fırlatıp beklemeye başladı (UM, Şerif'in Balıkları, s. 20).

Yazarın çocuk öykülerinde yer alan birçok yansıma sözcük, aşağıda bağlamı içinde yer almaktadır:

✓ Evet öyle oldu, diye mırıldandı (AK, AK, s. 12).

✓ Azat, buzat, beni ahrette gözet! diyerek elindeki kuşu gökyüzüne doğru fırlattı (AK, AK, s. 14).

✓ Onu bahçeye fırlatıp attı (AK, Leylek Karda Kaldı, s. 45).

✓ Ötekilerini el çabukluğuyla tencereye koyup haşladı (AK, Leylek Karda Kaldı, s. 46).

✓ Akşama doğru yamacın oralardaki minicik bir keçi yavrusunun, yanık yanık melemekte olduğunu duydu (DB, Yakup'un Oğlağı, s. 20).

✓ Asansör yükselirken, başı dönmüş, apartmanın çatısından gökyüzüne doğru fırlayıvereceğini sanmıştı (DB, Çınarın Yaprakları, s. 28)...

✓ Gül ile Ali kapılarının önüne gelince, acı acı miyavlamakta olan bir kedi yavrusuyla karşılaştılar (DB, Kara Kedi, s. 37).

✓ Arkadaşlarım okula gelirken önlüklerinin üstüne hiçbir şey giymiyorlar, diye omuz silkti ve fırlayıp gitti (DB, Köylü Güneşe Aldandı, s. 64).

✓ Adam böyle bir havada eşeğin donacağını nereden bilsin? diye mırıldanmış (DB, Köylü Güneşe Aldandı, s. 64).

✓ Başka nereme koyabilirim? diye hıçkırdı (KG, KG, s. 13).

✓ Sonra fırlatıp bir köşeye attı (KG, KG, s. 16).

- ✓ İpek, komşu çocuklarına sevinçli haberi vermek için sokağa fırladı (KG, İpek'in Doğumgünü, s. 24).
- ✓ Tutsaklık ne kötüymiş." diye yanık yanık meliyordu. (KG, Kara Benekli Kuzu, s. 31)
- ✓ Yavrularının Karabenek'ten dayak yediklerini görünce, homurdanmaya başladı (KG, Kara Benekli Kuzu, s. 33).
- ✓ Şimşek'in arada bir havlamasını duyuyordu (KG, Korudaki Bebek, s. 42).
- ✓ Kurtlar homurdanarak dağıldılar (KG, Korudaki Bebek, s. 46).
- ✓ Ama boğazına düğümlenen hıçkırıklar konuşmasına engel oluyordu (KG, Korudaki Bebek, s. 59).
- ✓ Demir Bey hemen yatağından fırladı (KA, KA, s. 12).
- ✓ Salıncaklara binenlerin koşmaca, körebe, elim sende oynayanların, güreş tutanların, coşkulu sesleri kuş cıvıltılarını bastırıyordu (KA, Minik Tay, s. 55).
- ✓ Bazen de pat diye giriyorum oyuna (KA, Arkadaş Edinmek Zor mu?, s. 69)
- ✓ Soğuktan moraran ellerini hohlayarak ısıtmaya çalışıyordu (NB, NB, s. 14).
- ✓ Düştüm ama, bamyaların tekini bile bırakmadım sokakta, zaten onların yüzünden önümü göremedim ya!..diye hıçkırdı (NB, Can Matematiği Sevmiyordu, s. 45).
- ✓ Kara kıştan canlarını kurtarmanın sevincinden midir bilinmez, ortalığı cıvıltıya boğuyorlardı (NB, Bahar Yağmuru Çabuk Diner, s. 71).
- ✓ Ne oluyor? demeye kalmadan, yağmur şarladı (NB, Bahar Yağmuru Çabuk Diner, s. 74)...
- ✓ "Bundan sonra bir daha kapımı çalamazsın!" diye homurdanarak kapıya gitti (SE, SE, s. 10).
- ✓ Küçük çocuklar: Biraz da bize verin, diyerek homurdanıp, çıkıyorlardı ama, büyük çocuklar onların sözlerine aldırıyorlardı (SE, Kaybolan Çocuk, s.16).
- ✓ Mırıl mırıl sesler çıkararak, nemli burnunu Serdar'ın boynuna sürüyordu (SE, Kaybolan Çocuk, s. 17).

- ✓ Ne var ki, Kıvırcık havlayarak çevresinde dönmeye başladı (SE, Dilek'in Köpeği, s. 28).
- ✓ Kıvırcık dışarıya fırladı (SE, Dilek'in Köpeği, s. 29).
- ✓ Ama dün gece hepsi de televizyonun içindeydiler, şimdi nereye gittiler? diye homurdandı (SE, Anneler Yalan Söyler mi?, s. 43)
- ✓ Cem: -Hangisini çalacaktım? diye mırıldandı (SE, Cem Sağını Solunu Bilmiyordu. s. 51).
- ✓ Bir sabah, babasının öfkeli sesiyle yatağından fırladı (SE, Kara Kedinin Yavruları, s. 57).
- ✓ Eve girerken, balkonun altından bir miyav sesi duydu (SE, Kara Kedinin Yavruları, s. 60).
- ✓ Bu gidişle tümünü yitirecek." diye homurdanıyordu (SE, Kara Kedinin Yavruları, s. 61).
- ✓ Kerim yataktan fırladı (ŞG, ŞG, s. 8).
- ✓ Çocuklar, mantar tabancalarını patlatarak bayramın tadını çıkarıyorlardı (ŞG, ŞG, s. 10).
- ✓ Bazıları patlamayan bombadan ötürü, Çilli Davut ve Kerim'le alay ediyor, onlarsa:
- ✓ Neden patlamadı? diye homurdanıyorlardı (ŞG, ŞG, s. 13)...
- ✓ Kerim eline alır almaz, kutudakiler korkunç bir gümbürtüyle patladı (ŞG, ŞG, s. 13)...
- ✓ Kerim acı acı haykırarak yere yuvarlandı (ŞG, ŞG, s. 14)...
- ✓ Elini yüzünü yıkayıp sokağa fırladı (ŞG, Fatma Ninenin İneği, s. 19).
- ✓ Şangırtıyı duyanlar, dükkânlarından dışarıya fırladılar (ŞG, Fatma Ninenin İneği, s. 21).
- ✓ Kendin oyna, diyerek elindeki bilyeleri yere fırlattı (ŞG, İkizler, s. 28).
- ✓ Şimdi görürsün sen! diye homurdanarak Erdir'i pataklamaya başladı (ŞG, İkizler, s. 30).
- ✓ Birden "çat" diye bir ses duydu (ŞG, Tarla Faresi İle Ev Faresi, s. 52)...
- ✓ Acıdan inleye inleye kapıdan dışarıya fırladı (ŞG, Tarla Faresi ile Ev Faresi, s. 53).
- ✓ "Artık sabredemeyeceğim." diye homurdanıyordu (ŞG, Haylaz Tay, s.

- 60).
- ✓ Güçlü bir silkinmeyle, sırtındakilerden sıyrılıp sudan dışarıya fırladı (ŞG, Haylaz Tay, s. 61).
  - ✓ Çabucak paltosunu giyip dışarıya fırladı (U, Bilge'nin Sevinci, s. 24).
  - ✓ Kalın kalın vızıldamaya başladı (U, Yalancı Çocuk, s. 53).
  - ✓ Coşkuyla özlemle melemeye başlıyordu (U, Cılız Oğlak, s. 64).
  - ✓ Arada bir, "Buralarda benimle oynamak isteyen oğlak var mı?" diye meliyordu (U, Cılız Oğlak, s. 65).
  - ✓ Şerif, sevinç içinde oltayı denize fırlatıp beklemeye başladı (UM, Şerif'in Balıkları, s. 20).
  - ✓ İbrahim boğazına düğümlenen hıçkırıklar nedeniyle sözünü sürdüremedi (UM, Kuyruklu Yalan, s. 34).
  - ✓ Var gücüyle kargaya fırlattı (UM, Hırsız Karga, s. 61).
  - ✓ Bilge Hanım ile sohbele giriştiğinde evin arka bölümünden, yumuşak yumuşak köpek havlamaları geliyordu (YHÖ 1, Çok Bilmiş Köpekler, s. 14).
  - ✓ Hemen yukarı fırlayıp giyindim (YHÖ 1, Bostan Beygirinin Belleği, s. 60).
  - ✓ Aç kuşlar, garip cıvıltılarla dut ağaçlarına dolmuşlar (YHÖ 1, Dut Kuşlarının Öyküsü, s. 72).
  - ✓ Kaynatam, av tüfeğiyle evden fırladı (YHÖ 1, Dut Kuşlarının Öyküsü, s. 77).
  - ✓ Adam her kapıyı çalısında kaba kaba miyavlamaya ve kapının yakınında sinirli sinirli gezinmeye başlamış (YHÖ 1, Sıcak Yürekli Ceylan, s. 86).
  - ✓ Başlıyor havlamaya (YHÖ 1, Sıcak Yürekli Ceylan, s. 93).
  - ✓ Kedicik, var gücüyle miyavlamakta (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 8).
  - ✓ Fatoş Hanım, saate bakıp da okula geç kalmak üzere olduğunu anlayınca, ok gibi yataktan fırlıyor (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 13).
  - ✓ Sarı Kız onu, miyavlayarak pencere önüne çağırıyor (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 13).
  - ✓ Sarı Kız, odada neşeyle uçuşup cıvıldaşan kuşlara bakmıyor bile (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 17).
  - ✓ Fatoş Hanım, bana çay doldurmak için mutfığa giderken, kendi

kendine şöyle mırıldanıyordu (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 20):

- ✓ İkide bir hırçınlaşıp hırlamalara kalkışıyordu (YHÖ2, Arkadaşım Hacer'in Köpeği. s. 26).
- ✓ Ne gelene karışıyor ne de gidene hırlıyordu (YHÖ 2, Arkadaşım Hacer'in Köpeği. s. 28).
- ✓ Köpek öyle bir havladı ki (YHÖ 2, Arkadaşım Hacer'in Köpeği, s. 30)!
- ✓ Yataktan fırlayıp dışarıya koşmuş (YHÖ 2, Topal İnek, s. 38).
- ✓ Dövenle birlikte ileriye fırlayıp, tarlalara doğru koşmaya başlıyor (YHÖ 2, Güllü'nün Doru'su, s. 45).
- ✓ Önce acı acı havlıyor (YHÖ 2, Onurlu Panço, s. 52).
- ✓ Hayvancık pat diye yere düşüyor (YHÖ 2, Onurlu Panço, s. 54).
- ✓ Acıdan gözü dönen yaban domuzu, dehşet verici homurtularla oradan oraya koşuşturmaktadır (YHÖ 2, Onurlu Panço, s. 58).
- ✓ Acı içinde homurdanıp böğüren yaban domuzuna doğru uzaklaşır gider (YHÖ 2, Onurlu Panço, s. 59).
- ✓ Ama, yine de kuzuların acı acı melemelerine dayanamıyor (YHÖ 2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 69).
- ✓ Hüseyin, kuzuları görünce, sevinç çığlıkları atarak, motordan fırlıyor (YHÖ 2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 70).
- ✓ İşte tam o sırada birden, gecenin sessizliği içinde türkü verici bir takırtı kopuyor (YHÖ2, Hüseyin'in Kuzusu. s. 77).
- ✓ "Ben bundan sonra yapacağımı biliyorum." diye homurdandı (YHÖ2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 82).
- ✓ Kendi kendine konuşur gibi mırıldandı (YHÖ2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 83).
- ✓ Kendisini aşırıya götüren kamyonetin kornasını tanıyor, o taşıt kapıya gelince, var gücüyle havlamaya başlıyordu (YHÖ 2, Çalınan Köpek, s. 88).
- ✓ O koca vücuduyla top gibi zıplayıp Güzin Hanımın kucığına oturuverdi (YHÖ 2, Çalınan Köpek, s. 95).
- ✓ Ama, sahibi "Taş üstüne yat bakalım. Biraz sonra ishal olursun, gününü görürsün!" deyince hemen fırlayıp kalkıyor, halının üstüne yatıyordu

(YHÖ 2, Çalınan Köpek, s. 88).

- ✓ Polis, kızgınlıkla homurdanarak: "İki paralık bir köpek için değerli zamanımı aldınız (YHÖ 2, Çalınan Köpek, s. 94).
- ✓ Oğlum böylesine açıkgöz bir çocuk olmasaydı, onca patırtıyı tek başına atlatıp da eve ulaşamazdı (KYM, Açıkgöz, s. 25).
- ✓ "O hanımın beni sevebileceğini hiç sanmıyorum ya!.." diye mırıldandı (KYM, Sen Herkesi Sev, s. 385).
- ✓ O sırada masanın altından gelen çıtırtılar duydu (KYM, Obur Çocuk, s. 50).
- ✓ Mehmet'in kendisine baktığını görünce, tüylerini kabartıp öfkeyle hırladı (KYM, Obur Çocuk, s. 50)...
- ✓ Kendisi, belki mırıldandığını sanıyordu (KYM, Leyleği Ayakta Görünce, s. 59)...

Tablo 4: Çocuk Öykülerinde En Sık Kullanılan 5 Yansıma Sözcüğe İlişkin Bilgiler

Sıra Nu.	Yansıma	Sıklık	Yüzde
1.	fırla-	37	20,787%
2.	havla-	23	12,921%
3.	mele-	14	7,865%
4.	miyavla-	14	7,865%
5.	homurdan-	12	6,742%
TOPLAM		100	56,18%

Gülten Dayıoğlu, çocuk öykülerine toplam 178 yansıma sözcük kullanmıştır. Bunlardan 47'si farklıdır. Farklı yansıma sözcüklerin toplam yansıma sözcüklere oranı % 3,787'dir. Öykülerde en fazla geçen yansıma sözcük, sıklığı 37 olan "fırla-"dır. Sadece "fırla-" yansımasının toplam yansıma sözcüklere oranı % 20,786'dır. Öykülerde en sık kullanılan ilk 5 yansıma sözcüğün toplam sıklığı 100'dür. Bunların toplam yansıma sözcük içindeki oranı % 56,179'dur.

4.1.2.4. KALIP (İLİŞKİ) SÖZLER

Bütün toplumların yaşamında belirli durumlarda, değişik olayların ve yaşantıların etkisiyle gelenekleşmiş, duygu değeri taşıyan kalıp sözler bulunmaktadır. Türk toplumunda; *Allah'a şükür, Meşkânı cennet olsun, Bereketli olsun, Afiyet olsun, Hoş geldiniz* gibi kalıp sözler vardır.

“Dilbilimde, kalıp sözler ya da ilişki sözleri adı verilen öğeler, tıpkı deyimler ve atasözleri gibi, bir dili konuşan toplumun kültürüne ışık tutmakta, onun inançlarını, insan ilişkilerindeki ayrıntıları, gelenek ve göreneklerini yansıtmaktadır. Bugün dil öğretiminde bu öğelere özel bir önem verilmesi bir yandan bu türlü öğelerin her dilde, her an insan ilişkilerinde gerekli olmalarından, bir yandan da dili öğrenilen toplumun kültürü içine girebilmek için öğrenilmesi gerekli sözler sayılmalarından kaynaklanmaktadır” (Aksan, 1996: 190).

Aksan'a (2002: 192) göre, *“her toplumda, her dilde görülen bu gibi kalıp sözler genellikle birbirinden ayrılmakla birlikte, bunların içerik bakımından birbirine yakın olanları, çoğunlukla dinsel inanışlardan, görgü kurallarından kaynaklanan ve çeşitli etkenlere dayanan benzer biçimleri vardır. Örneğin, Batı dillerindeki kimi ilişki sözleri nasıl Hıristiyanlığın izlerini taşıyorsa, Türkçedeki örnekleri de İslam kültürü çerçevesi içine girildikten sonra büyük ölçüde Tanrı kavramından yararlanır duruma gelmiştir. Allah kavuşturusun, Allah mesut etsin, Allah razı olsun, Allah'a emanet olun... gibi sözler bunlardan birkaçıdır.”*

Gülten Dayıoğlu, öykülerinde kullandığı kalıp sözlerle yaşadığı topluma, doğup büyüdüğü topraklara, kana kana içtiği kültür pınarına yabancı olmadığını gösterir. Çocuk, bu kalıp sözler aracılığıyla içinde bulunduğu toplumun kültürünü tanıyabilir, insan ilişkilerinin nasıl sürdürüldüğünü öğrenebilir.

Yazar **Gülten Dayıoğlu**, çocuk öykülerinde toplam 42 kalıp söz kullanmıştır. Bunların 31'i farklıdır. En sık kullanılan üç kalıp söz **aferrin** (4), **hoş geldin** (3) ve **inşallah** (3)tür. Öykülerde kullanılan bütün kalıp sözlere ilişkin bilgiler Ek 5'te yer almaktadır.

Öykülerde yer alan farklı kalıp sözler aşağıda bağlamları içinde sunulmuştur.

- ✓ Çok şükür, dedi Erdir'in annesi, bizim leylek direnmekten vazgeçti (AK, Leylek Karda Kaldı, s. 55).
- ✓ Dilerim (AK, Leylek Karda Kaldı, s. 55)!

- ✓ Hay Allah cezanı versin! diye bağırdı (DB, Çınarın Yaprakları, s. 31).
- ✓ Buyrun, hoş geldiniz (KG, İpek'in Doğumgünü, s. 25).
- ✓ Allah yavrunuzu sizlere bağışlasın (KG, Korudaki Bebek, s. 51).
- ✓ Acısını göstermesin, diyerek kapıya yöneldi (KG, Korudaki Bebek, s. 51).
- ✓ Hem de yolculuk süresince, Ömer'le birlikte olurum, sağolun (KG, Korudaki Bebek, s. 56).
- ✓ Allah vere de birinin karnını deşmese (KA, Tosçu Kuzu, s. 46).
- ✓ Sözlerini, "Tanrı sevdiğine kavuştursun." duasıyla bitirdi (SE, SE, s. 9).
- ✓ Beter olsun pis köpek! diye aklından geçirdi (SE, Dilek'in Köpeği, s. 32).
- ✓ Annesi: - Yoruldun oğlum, Eline sağlık, sadece bir tabak kaldı (SE, Cem Sağını Solunu Bilmiyordu, s. 50).
- ✓ Gürültüyü duyan Hacı teyze: Hayırdır inşallah! diyerek kapıya koştu (SE, Cem Sağını Solunu Bilmiyordu, s. 53).
- ✓ Hoşgeldin nazlı kızım!" diye sevip okşayarak ahıra sokardı (ŞG, Fatma Ninenin İneği, s. 18).
- ✓ Bir yandan da, Allah'ım dizlerime güç ver de köyüme, evime ulaşayım, diye dua ediyordu (UM, Yağmurla Gelen Barış, s. 47).
- ✓ İki gözüün kör olsun emi (UM, Hırsız Karga, s. 59)?
- ✓ Adam ölümü yok ya (YHÖ 2, Arkadaşım Hacer'in Köpeği, s. 25)!
- ✓ Alaca, öyle sağlıklı, öyle güzel, öyle görkemli bir inek olmuş ki gören maşallah! demeden geçemezmiş (YHÖ 2, Topal İnek, s. 37).
- ✓ Günaydın dedikten sonra, hal hatır soracaktım (YHÖ2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 83).
- ✓ İçinden de "İnşallah Hatice Abla evindedir," diye dualar ediyor (YHÖ 2, Çalınan Köpek, s. 94).
- ✓ Annesi, "Kolay gelsin." diyerek karşısına oturdu (KYM, Sen Herkesi Sev, s. 31).
- ✓ Anne, "Allah bereket versin!" diyerek ayağa kalktı (KYM, Obur Çocuk, s. 48).
- ✓ Allah'ım sana şükürler olsun (KYM, Leyleği Ayakta Görünce, s. 57).
- ✓ Sürücü "Ya sabır." çekerek açıklamasını sürdürdü (KYM, Leyleği Ayakta Görünce, s. 60):
- ✓ Günahı senin boynuna olsun, diye çıktı (DB, Yakup'un Oğlağı, s. 21).

- ✓ "Buraya gel Allah'ın cezası (YHÖ 2, Hüseyin'in Kuzusu, s.80)!
- ✓ Düşmez kalkmaz bir Allah, o da sonunda düşe düşe, bostan beygirliğine kadar düşmüş (YHÖ 1, Bostan Beygirinin Belleği, s. 62).
- ✓ Elin boş dönmediğin için, aferin sana oğlum (DB, Çınarın Yaprakları, s. 32).
- ✓ Akrep, örümcek, börtü böcek, pençesinden kurtulabilene aşkolsun (YHÖ 1, Dut Kuşlarının Öyküsü, s. 72).
- ✓ Allahtan bu saldırı üç beş yılda bir olurdu (YHÖ 1, Dut Kuşlarının Öyküsü, s. 72).
- ✓ İstasyon çevresinde oturman, Allah emri değil ya! diye sataşıyorlardı (NB, NB, s. 10).

4.1.2.5. ATASÖZÜ

"Türkçedeki atasözü kavramını etimolojisi incelendiğinde, bu kavramın karşılığı olarak Divânü Lûgatit-Türk'de Arapça mesel ve Türkçe sav sözcükleri ile karşılaşılmaktadır. Divan edebiyatında bunlardan başka darbimesel sözcüğü de görülür. Türk yazınının ilk örnekleri arasında sayılan Orhon Yazıtları (VIII. Yy.), Yusuf Has Hâcib'in Kutadgu Bilig (1069) ve Kâşgarlı Mahmud'un Divânü Lûgatit-Türk (1072-1074) adlı yapıtında ilk kez yazılı olarak Türk atasözlerine rastlanmaktadır. Türk atasözlerini XII. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar ancak edebî yapıtlar aracılığıyla izlemek mümkündür. Şinasi tarafından 1863 yılında yayımlanan Durub-ı Emsâl-i Osmaniye adlı yapıt, ilk Türkçe derleme olarak nitelendirilebilir. Bu yapıtın 1870 yılında yayımlanan ikinci baskısında atasözlerinden başka, deyimler, beyitler ve bilgece mısralara da rastlanmaktadır" (Sağlam, 2004: 14).

Aksoy'a (1988: 37) göre atasözü; "ataların uzun denemelere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştıran ve kalıplaşmış biçimleri bulunan kamuca benimsenmiş özsözlerdir."

Sağlam (2004: 27), atasözleri için şöyle bir tanım geliştirmiştir: "Nesilden nesile aktarılarak günümüze ulaşan bu sözler anonim olup, bütün bir tümce şeklindedir. Kısa ve kalıplaşmış özsözler biçiminde rastladığımız bu sözler, daha önceki kuşakların yargılarını ve gözlemlerini genellikle dilsel bir imge şeklinde, bizlere yaşamımızda yol gösterici birer kural olarak sunarlar." Atasözü üzerine yapılan tanım ve değerlendirmelerden şu sonuçlar çıkmaktadır: Atasözü; ataların

uzun birikim, deneyim ve gözlemlerine dayanır. Duygu, düşünce ve yaşantı zenginliğini içerir. Söyleyeni belli olmayan kalıplaşmış sözlerdir.

Gülten Dayıoğlu, çocuk öykülerinde iki atasözü kullanmıştır. Bu durumun nedeni çocuğun algı ve kavrama düzeyinden, atasözlerinin içerik özelliklerinden kaynaklanabilir. Ayrıca atasözlerinin çokluk mecazlı anlatım içermesi ile de ilgili olabilir.

Aşağıda, öykülerde kullanılan iki atasözü bağlamı içinde sunulmuştur.

Ne var ki “Her güzelin bir kusuru vardır.” derler ya Sarı Kız'ın da bir kusuru var (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 14).

“Toprağa bakarsan bağ, bakmazsan dağ olur.” derler (YHÖ 2, Güllü'nün Dorusu, s. 46).

4.1.2.6. ÇEVİRİ ÖGELER

Türkler tarih sahnesine çıkalı beri birçok toplumla siyasi, sosyal, kültürel ve askerî açıdan etkileşim içinde olmuşlardır. Bu nedenle Türkçe, başka dillerle sürekli bir alışveriş içinde olmuştur. Zamanla yabancı dillerdeki ögeler Türkçeye çevrilerek kullanılmaya başlanmıştır. İngilizcede “Look after yourself” sözü bugün “Kendine iyi bak” biçiminde Türkçeye girmiştir. Çeviri ögeler, “*bir yabancı dilden, olduğu gibi, ya da bir bölümüyle çevrilen, yabancı dildeki örneğine benzetilerek dilde oluşturulan sözleri, sözcük öbeklerini içerir*” (Aksan (1990: 35).

Aksan (1990: 36-37), çeviri ögeleri şu türleri ile ele almaktadır:

1. *Tam çevirme sözcükler (calques linguistiques, translations loanwords ve calques, Lehnübersetzungen):* Türkçedeki *yüz suyu dökmek* Farsçadan; *ölü mevsim* Fransızcadan; *kurbağa adam, yuvarlak masa toplantısı* İngilizceden *aslına uygun olarak dildeki karşılıklarıyla çevrilmiştir.*
2. *Yarı çeviri sözcükler (yalnız Alm. Halbe Lehnübersetzungen):* Türkçedeki *gam yemek, galip gelmek* Farsçadan; *kur yapmak* Fransızcadan, İngilizceden *çevrilmedir.*
3. *Bağımsız çeviri sözcükler (Alm. Lehnübertragungen):* Yabancı ögelerin, dilde onları aşağı yukarı karşılayan sözcüklerle çevrilmesi sonucunda doğar.
4. *Anlam etkilenmesi (Alm. Lehnbedeutung ya da Bedeutungsentlehnung):* “Yabancı bir örneğe göre yerli ögelerdeki anlamın başkalaşması ya da çeşitlenmesi” biçiminde tanımlanabilir. Söz gelimi Türkçede eskiden beri

kullanılan elçi, savcı (bugünkü savcı); yıldız, star (tanınmış, parlak sinema sanatçısı; Fransızcadan aktarılan kıymet hükmü (değer yargısı), Fransızcadan aktarılan efkâr-ı umumiye (kamuoyu) olmuştur.

Çeviri ögeleri açısından Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerine bakıldığında iki tam çeviri sözcükle karşılaşmaktadır:

Şimdilerde herkes benimsedi onları (KYM, Leyleği Ayakta Görünce, s. 61).

Olay kahvelerde bile günün konusu oldu (YHÖ 1, Zehra Hanım'ın Can Yoldaşı, s. 42).

4.1.2.7. ÖZLÜ SÖZLER

Anlatımı canlı ve güçlü kılan bir başka söz varlığı ögesi de özlü sözlerdir.

Gülten Dayıoğlu, öykülerinde iki özlü söz kullanmıştır:

“Hayvanını seversen yar, sevmezsen el olur” (YHÖ 2, Güllü'nün Doru'su, s. 46).

“Gezmek, insan ömrüne ömür katar derler” (KYM, Leyleği Ayakta Görünce, s. 62).

4.1.3. AKTARMALAR

Aktarma, klasik edebiyattaki istiare sanatının öteki adıdır. “*Bir şeyi kendi adının dışında, türlü yönlerden benzediği başka bir şeyin adıyla anma*” (Dilçin, 2000: 412) anlamına gelir. Deyim aktarması ve ad aktarması olmak üzere iki türü vardır.

4.1.3.1. DEYİM AKTARMASI

Aktarmaların her dilde en yaygın türü, değişik çeşitleriyle görülen “deyim aktarması” ya da “iğretileme”dir. Sporcuların başarısını anlatmak için “Aslanlar gibi oynadılar.” denilirse benzetme yapılır. Benzetme ilgeci kaldırılıp yalnızca “aslanlar” denildiğinde deyim aktarması yapılmıştır. Klasik şiirde çok geçen peri, bir genç kız için kullanılan fidan, ceylan, bir bebek için melek aynı özelliktedir.

Deyim aktarmasını Aksan (1999: 62-68),

a) İnsandan doğaya aktarma

b) Doğadan insana aktarma

c) Doğadaki nesnelere arasında aktarma

ç) Somutlaştırma

d) Duyular arasında aktarma olarak bölümlere ayırır.

a) İnsandan doğaya aktarma: Organların ve vücut bölümlerinin adlarının doğadaki

nesnelere aktarılarak yeni yeni anlamlar kazandıkları görülmektedir. Bu kullanım, dilde yerleşip kalıplaşmış, yeni anlamlar oluşturmuş olan deyim aktarmalarının ürünüdür.

b) Doğadan insana aktarma: “Doğadaki nesnelere adlarının ve bunlarla ilgili sıfatların insanlar için kullanılması. Keçi, öküz, aslan, kurt gibi.

c) Doğadaki nesnelere aktarma: “Doğadaki varlıklar arasında benzerliklere dayanan ve benzetmenin ileri bir aşaması olan aktarmalar. Kuşburnu, katırtırnağı gibi.

ç) Somutlaştırma: İlk kez Doğan Aksan’ın kullandığı, zamanla yaygınlaşan somutlaştırmada temel olan, “soyut kavramların, çeşitli durum, davranış ve duyguların somut göstergelerle dile getirilmesi, böylelikle daha canlı, elle tutulur, güçlü bir biçimde anlatılması eğilimi”

d) Duyular arasında aktarma: “Farklı duyu alanlarına ait kavramların bir araya getirilerek canlı bir anlatım sağlanması. Sıcak bir gülümseme, soğuk bakışlar, tatlı ses gibi.”

Türkçe doğaya sıkı sıkıya bağlı, doğayla bütünleşmiş bir dildir. Türkçedeki kıvraklık ve zenginliği, doğadan bağımsız olarak açıklamaya çalışmak güçtür. Çocuk edebiyatının en üretken ve yetkin yazarlarından Gülten Dayıoğlu, çocuk okuyucunun ana dilinin inceliklerini tanıması için öykülerinde canlı, doğal, devingen, etkileyici, özgün ve şiirsel bir dil kullanmıştır. Bu başarıda aktarmaları yerli yerinde, çocuğun algı ve kavrama sınırını zorlamadan kullanmasının da payı vardır. Böylece yazar, Türkçenin yaratıcılığını ve zenginliğini ortaya koymuştur.

Aşağıda, öykülerden özenle seçilmiş deyim aktarması türleri bağlamları içinde sunulmuştur.

a. İnsandan doğaya aktarma:

- ✓ Koca İstanbul’da sokak mı yok (NB, NB, s. 8)?
- ✓ Çocuklar, iki saat doğanın kucağında coşup taşılar (NB, Bahar Yağmuru Çabuk Diner, s. 73).
- ✓ Geldin mi sürmelim (ŞG, Fatma Ninenin İneği, s. 18)?
- ✓ Burunlarını camlara dayayarak köpüren, çoşan denize bakıyor, kumluktaki yavru martıyı düşünüyorlardı (KYM, KYM, s. 15).
- ✓ Kalemin ucuyla yok ettiğin üç burun yüzyıllardır uğruna kan dökülüp can

verilerek, yurt edinilmiş topraklardır (KYM, Sen Herkesi Sev, s. 31).

- ✓ Otobüs, yine yenice yeşermekte olan bir ovanın böğürüne dalmıştı (KYM, Leyleği Ayakta Görünce, s. 57).
- ✓ Anadolu'nun göbeğinde martı kuşunun ne işi var (KYM, Leyleği Ayakta Görünce, s. 60)?

b. Doğadan insana aktarma:

- ✓ İdris koluna yapıştı (AK, AK, s. 11):
- ✓ Hemen kaynaşıyoruz birbirimize (KA, Arkadaş Edinmek Zor mu? s. 69).
- ✓ Bir an İpek'in yüzü bulutlandı (KG, İpek'in Doğumgünü, s. 25).
- ✓ Okan önce dudaklarımı sımsıkı büzüüp konuşmamaya karar verdi (KA, Arkadaş Edinmek Zor mu?, s. 66).
- ✓ Annesi öfkeyle gürledi (AK, Leylek Karda Kaldı, s. 43).
- ✓ Bak koçum, pişmaniye kutularını iyi kolla (KA, Tosçu Kuzu, s. 47)
- ✓ Yollara dökülen insanlar, dizi dizi taşıtlar, sırt sırta, yan yana, koca koca yapıtlar (UM, Şerif'in Balıkları, s. 17)...
- ✓ İmansız gidecek zavallı yavrucak!" diye bir kez daha kükredi (YHÖ 2, Arkadaşım Hacer'in Köpeği, s. 30).
- ✓ Adam öfkeyle yine kabardı (YHÖ 2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 81):

Doğadaki nesnelere arasına aktarma örneğine öykülerde rastlanmamıştır.

ç) Somutlaştırma:

- ✓ Erdir bu sözleri duyunca iyiden iyiye bozuldu (AK, Leylek Karda Kaldı, s. 53).
- ✓ Arkadaşları Ali merakla yanlarına sokuldu (DB, Sınıf Geçme Armağanı, s. 52):
- ✓ Bu olay, köylünün belleğinden hiç silinmedi (KG, Korudaki Bebek, s. 48).
- ✓ Pişmaniyeci, öyle bir kızdı öyle bir kızdı ki (KA, Tosçu Kuzu, s. 49)!..
- ✓ Ama Can bir türlü ısınamıyordu bu derse (NB, Can Matematiği Sevmiyordu, s. 39).
- ✓ Oğlunun böylesine mutlu olması, onun acısını da köreltmmişti (NB, Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı, s. 58).
- ✓ Öğütleriyle oğlunun sevmeye, acıma, yardımlaşma duygularını sürekli baltalıyordu (SE, SE, s. 7).

- ✓ Daha doğrusu, cümleleri kavramak için gerekli çabayı gösteremiyordu (U, Bilge'nin Sevinci, s. 22).
- ✓ Beni hiçe saydığın için sana çok kırıldım (SE, Kara Kedinin Yavruları, s. 58).
- ✓ Onları bulmam ve ebelikten sıyrılmam kolay olmayacak, diye aklından geçirdi (U, Cengiz'in Yeni Arkadaşları, s. 40).
- ✓ Ben onu aşarak incelikli bilgi ve çok çaba isteyen bahçıvanlığa yükseldim (UM, Kuyruklu Yalan, s. 36).
- ✓ Kedinin, yanlışlık ve telâşla evde unutulmuş olabileceği, kısa sürede çürütüldü (YHÖ 1, Zehra Hanımın Can Yoldaşı, s. 44).
- ✓ Sarı Kız'ı da odaya alarak, onlara ısındırmaya çabalıyor (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 17).
- ✓ Yaşlı kadının coşkusunu söndürmeye gönlü el vermedi (KYM, Leyleği Ayakta Görünce, s. 62).
- ✓ Çocuklar yavrulu atın çevresinde, sevgi çemberi oluşturmuşlardı (KA, Minik Tay, s. 59).

d) Duyular arasında aktarma:

- ✓ Birkaç acı söz söylemekten kendini alamadı (KA, Gülünecek Bir Şey mi Var? s. 35):
- ✓ Bu sırada, sevecen bir ana gibi köpeğe tatlı sözler söyleyerek, acısını azaltmaya çabalıyordu (YHÖ 1, Sıcak Yürekli Ceylan, s. 83).
- ✓ Bilge Hanım, sert bir sesle ikisini de banyoya çağırdı (YHÖ1, Çok Bilmiş Köpekler, s. 22).

4.1.3.2. AD AKTARMASI

"Anlatımı kolaylaştıran ve ona güç kazandıran aktarmalardan biridir. Her dilde görülen bu anlam olayı, anlatılmak istenen kavram kullanılmadan, onunla ilgisi, ilişkisi bulunan bir başka kavramla dile getirilmesi yoluyla gerçekleşir. Bir bardak içmek, bir tabak yemek, dünyaya gelmek gibi" (Aksan, 2001: 69).

Ad aktarması; parça-bütün ilişkisi, iç-dış ilişkisi, sanatçı-eser ilişkisi, yer-insan ilişkisi, neden sonuç ilişkisi bölümlerinden oluşmaktadır.

Gülten Dayıoğlu, öykülerinde güzellik duygusunu uyandırmaya çalışmış, bunun için Türkçenin söz varlığı ürünlerini bilinçle işlemiştir. Öykülerde ad aktarmalarının nasıl geçtiği aşağıda belirtilmiştir:

Parça-bütün ilişkisi:

- ✓ Birden kapının önünde kımıldayıp durmakta olan bir karartı gördü (ŞG, Fatma Ninenin İneği, s. 24).
- ✓ Ana oğul, sabahleyin erkenden, trenle Haydarpaşa'ya geldiler (ŞG, Mavi Torbada Ne Var?, s. 38).
- ✓ Oradan vapurla Karaköy'e geçtiler (ŞG, Mavi Torbada Ne Var?, s. 38).
- ✓ Bir gün, sınıfça Sirkeci'den trene binip Florya'ya geziye gittiler (KYM, Açık göz, s. 19).
- ✓ Beni dost bilip de kapıma geldin (YHÖ 1, İlginç Bir Leylek Öyküsü, s. 35).
- ✓ Vapur, İstanbul'a yaklaşırken aynı masada oturmuş, akşam yemeklerini yiyorlardı (KYM, Sen Herkesi Sev, s. 38).
- ✓ İstanbul'dan kalkan otobüs, Anadolu içlerine doğru ilerliyordu (KYM, Leyleği Ayakta Görünce, s. 55).
- ✓ Haydi bakalım, çayırın el değmemiş körpe otlarını doyasıya ye (DB, Köylü Güneşe Aldandı, s. 63)!

İç-dış ilişkisi:

- ✓ Sabahdan akşama dek semtteki sokakları dolaşarak, yoğurt kaplarını boşaltmaya çalışırdı (AK, Yoğurtçunun Çingırağı, s.18).
- ✓ Anne hemen ocağı yaktı (UM, Hırsız Karga, s. 56).
- ✓ Erhan, yoldan geçen çaycıya, iki çay söyledi (NB, NB, s. 14).

Yer-insan ilişkisi:

- ✓ Satı'nın derdi, sınıfın derdi olmuştu (AK, Yoğurtçunun Çingırağı, s. 19)...
- ✓ Kardeşlerini komşudan alıp kapının önüne oturdu (AK, Yoğurtçunun Çingırağı, s. 22).
- ✓ Cevrene yararlı olmaya çalış, derdi (AK, Gökçen Kız Çeşmesi, s. 29).
- ✓ Bir bölümü de köye kalıyordu (AK, Gökçen Kız Çeşmesi, s. 34).
- ✓ Kasabanın nalbantı da yangın yerine doğru koşuyordu (AK, Leylek Karda Kaldı, s. 47).
- ✓ Kümelere sıra olmak üzere dağıldılar (DB, Sınıf Geçme Armağanı, s. 55).
- ✓ Bunlar, bizi çevremize karşı küçük düşürücü davranışlardır (KG, KG, s. 9)...
- ✓ Komşu köylere de haber salındı (KG, Korudaki Bebek, s. 47).
- ✓ Bir gün: - Babacığım Ali Amca'yı özledim. Okula telefon et de beni görmeye

- gelsin. Zaten o da beni özlemiştir, deyiverdi (KG, Korudaki Bebek, s. 54).
- ✓ Şemo, kampın tek eğlencesiydi (KA, KA, s. 10).
  - ✓ Onunla ilgili öyküler, ta çevre köylere dek yayılmıştı (KA, KA, s. 12).
  - ✓ Kente götürüp yük trenine teslim etti (KA, KA, s. 15).
  - ✓ Aydın ile Ahmet aynı semtin çocuklarıydı (KA, Benim, s. 21).
  - ✓ Çoğu kez bu yüzden karşı taraftan azar işitirmiş (KA, Güllünecek Bir Şey mi Var? s. 39).
  - ✓ Çevrene kötü mü davranıyorsun yoksa (KA, Arkadaş Edinmek Zor mu?, s. 67)?
  - ✓ Kerim mahallenin en yaramaz çocuğuydu (ŞG, ŞG, s. 7).
  - ✓ Ertesi gün kasabanın düşmandan kurtuluşunun yıl dönümüydü (ŞG, ŞG, s. 9).
  - ✓ Çilli Davut'un babası polisti, bu nedenle o çok yer görmüş, çok insan tanımış, çevresinden çok şey öğrenmişti (ŞG, ŞG, s. 11).
  - ✓ Bir yandan da: "vik,vik, vik!" diye sesler çıkararak çevresinden yardım istiyordu (ŞG, Tarla Faresi ile Ev Faresi, s. 46).
  - ✓ Varlıklı kişilerin evlerinde çalışır, kazancını köyüne yollardı (UM, Şerif'in Balıkları, s. 17).
  - ✓ Comburtu köyü de dirliğe kavuştu (UM, Yağmurla Gelen Barış, s. 52).
  - ✓ Koca evinin yoksulluğunu da hiç yüksünmemiş (YHÖ 1, Kör Memeli Kara Koyun, s. 47).
  - ✓ Daha sonra bu haber, pazarcılar yoluyla yakın köylere de iletilmiş (YHÖ 1, Kör Memeli Kara Koyun, s. 50).
  - ✓ O zamanlar, bizim orada, dutluklardan elde edilen pekmezi satarak ev geçindiren aileler, pek çoktu (YHÖ 1, Dut Kuşlarının Öyküsü, s. 70).
  - ✓ Kasabanın sağlığı ondan soruluyor (YHÖ 2, Arkadaşım Hacer'in Köpeği. s. 27).
  - ✓ Küçük Hüseyin, sofraya hizmet ediyor (YHÖ 2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 75).
  - ✓ Sonra bir başka masaya gitti (YHÖ 2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 82).
  - ✓ Daha sonra karakola başvuruyorlar (YHÖ 2, Çalınan Köpek, s. 90).
  - ✓ Babası ise durumu karakola duyurmaya gitmişti (KYM, Açık göz, s. 24).
  - ✓ Duyduğuma göre, katlar arasında olmadık şeylerden kavgalar çıkıyormuş (KYM, Sen Herkesi Sev, s. 33).

✓ Babası işyerinden yıllık iznini aldı (KYM, Sen Herkesi Sev, s. 35).

✓ Mehmet, kapıya bak (KYM, Obur Çocuk, s. 49)!

Sanatçı-eser ve neden sonuç ilişkisi kurularak yapılan ad aktarmalarına öykülerde rastlanmamıştır. Yazar, öykülerde kullandığı ad aktarmaları ile anlatımı daha etkili ve güçlü kılmıştır. Bu durum, çocuğun öykü metnini kolaylıkla anlamasını sağlayabilir.

4.1.4. SÖZ SANATLARI

Hedef kitlesi çocuk olan öyküleyici metinlerde “güzel”e karşı beğeni oluşturmak, yazarın kurgu gücünün yanında, dil ve anlatım olanaklarını “çocuğa görelilik” ilkesine göre kullanması ile ilgilidir. Gülten Dayıoğlu; bu çalışmada incelenen öykülerde çok canlı, renkli, somut ve şiirsel bir dil kullanırken yüzyılların birikimini ve deneyimini yansıtan sanat ögesine de yer vermiştir. Bu sanatlı söyleyiş, yazarın çocukta güzellik uyandırma çabasının sonucunda ortaya çıkan bir üslup özelliğidir.

Bu çalışmada, söz sanatları başlığı içinde yalnızca benzetme ve kişileştirme üzerinde durulmuştur. Bunun nedeni, Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde canlı ve çok renkli bir anlatım özelliğinin olmasında benzetme ve kişileştirmenin rolüdür. Çocuk öykülerinin anlatım olanakları arasında yer alan bu unsurlar, çocuğun algı ve kavrama gücüne uygun niteliktedir. Başka deyişle öykülerde yer alan benzetme ve kişileştirmeler, çocuğa görelilik ilkesine uygundur. Çocuğun algı sınırını çığneyebilecek bir özellik taşımamaktadır. Öykülerde benzetme ve kişileştirme dışındaki söz sanatları aranmamıştır.

4.1.4.1. BENZETME

Anlatımı güçlendirmek, canlı kılmak için yararlanılan dil olaylarından, söz sanatlarından biri benzetmedir. Benzetme, bir nesnenin niteliğini, bir eylemin özelliğini daha iyi anlatabilmek, canlandırabilmek için bir başka nesneden, bir başka eylemden yararlanarak, onu anımsama yoluyla gerçekleştirilir. Kişilerin kendine özgü benzetmeleri olsa da kalıplaşarak yerleşmiş benzetmeler bulunmaktadır. Keçi gibi (inatçı), şiir gibi (güzel), buz gibi (soğuk), kar gibi (aşırı beyaz). Tam benzetmede dört öge bulunmaktadır. Tilki gibi adam söz öbeğinden yola çıkılırsa 1) Benzetmeye konu olan nesne, varlık benzeyen (adam), 2) Kendisine benzetilen (tilki),

3) Benzetme yönü (kurnazlık), 4) Benzetme ilgeci (gibi). Bu öğelerden biri ya da ikisi olmadan da benzetme yapılabilir. Tilki gibi adam, tilki adam (Aksan, 1999: 61).

Türkçenin eldeki en eski belgelerinde de bugün kullanılan benzetmelere rastlandığı gibi çok değişik, özgün benzetmelerle de karşılaşılır. Örneğin Uygur metinlerinde geçen 'yıldır yıpır teg' 'misk gibi' anlamına gelir ki, bugün 'mis gibi' biçiminde, aynı benzetme kullanılmaktadır. Köktürk yazıtlarında şu benzetmeler de gerçekten ilgi çekicidir: 'Teñri küç birtük üçün kañın kagan süsi böri teg ermiş, yağısı koyın teg ermiş' (Kültigin, doğu, 12. satır)

Tanrı güç verdiği için babam hakanın askeri kurt gibiymiş; düşmanı koyun gibiymiş (Aksan, 2002: 85).

Gülten Dayıoğlu'nun, çocuk duyarlığı ile yazdığı öykülerinde etkili ve canlı bir anlatım sağlamak için başvurduğu yollardan biri de benzetmedir. Benzetme, çocuğun öyküdeki olayları canlandırarak kavramasına yardımcı olabilir, okuma eyleminden zevk almasını, anlama ve anlatma becerilerini güçlendirmesini sağlayabilir.

Aşağıda, öykülerde kullanılan benzetmeler bağlamları içinde sunulmuştur.

- ✓ Satı ok gibi yerinden fırladı (AK, Yoğurtçunun Çingırağı, s. 23).
- ✓ Merdivenleri yel gibi indi (AK, Yoğurtçunun Çingırağı, s. 23).
- ✓ Kara bir kütük gibi dikilip duruyordu (AK, Leylek Karda Kaldı, s. 39).
- ✓ Giderek babası gibi bilgili, görgülü, hayır sever ve saygılı bir bey oldu (DB, DB, s. 13).
- ✓ Cin gibisin maşallah (DB, Çınarın Yaprakları, s. 32).
- ✓ Fakat söz veriyorum, yarından tezi yok, pamuk gibi bembeyaz bir kedi yavrusu arayacağım sizin için (DB, Kara Kedi, s. 41).
- ✓ Kedicik, karanlık ve soğuk sokakta, ağlar gibi miyavlarken, annenin de yüreği burkuldu (DB, Kara Kedi, s. 41).
- ✓ Ders çalışırken sıkılırsam, hemen kirli yüzleri; yamalı yırtık giysileri; kaplumbağa derisini andıran elleriyle o yoksul çocuklar geliyor gözümün önüne (DB, Sınıf Geçme Armağanı, s. 53).
- ✓ Eriyip bulamaç gibi oldu (KG, KG, s. 8).
- ✓ Delirmiş gibi oradan oraya atılarak hoplayıp zıplamaya başladı (KG, Kara

Benekli Kuzu, s. 35).

- ✓ Evlerin saçaklarından kama gibi sivri buzlar sarkıyordu (KG, Korudaki Bebek, s. 39).
- ✓ Sonra çatlarcasına ağlamakta olan bebeğe koşuyordu (KG, Korudaki Bebek, s. 43).
- ✓ Şimşek kaçar gibi yaparak kurtları peşine taktı (KG, Korudaki Bebek, s. 44).
- ✓ Olay gecesi yağın tipi Fatma'yı yorgan gibi sarmıştı (KG, Korudaki Bebek, s. 48).
- ✓ Karların arasında uyur gibiydi (KG, Korudaki Bebek, s. 48).
- ✓ Kış geceleri masal gibi anlatılır oldu (KG, Korudaki Bebek, s. 48).
- ✓ Duvar dibine dikilerek çocukların oyunlarını izleyen Ali Efendi, ok gibi yerinden fırladı (KG, Korudaki Bebek, s. 49).
- ✓ Ümit Bey'le hanımı, Ömer'i gerçekten yavruları gibi yürekten seviyorlardı (KG, Korudaki Bebek, s. 53).
- ✓ Ümit Bey'in hanımı, onlara bakıp bakıp, tıpkı baba oğul gibi nasıl içtenlikle davranıyorlar birbirlerine. Yüzleri de nasıl benzeşiyor, diye iç çekiyordu (KG, Korudaki Bebek, s. 54).
- ✓ Sarı bir yün yumağını andıran ayıcık, karların arasında debelenip duruyordu (KA, KA, s. 7).
- ✓ Onun ayak seslerini çok uzaklardan duyuyor, kurşun gibi yerinden fırlayarak varıp kucığına atılıyordu (KA, KA, s. 10).
- ✓ Demir Bey, onun at gibi kızağa koşulmasını yadırgadı (KA, KA, s. 10).
- ✓ Kızağa koşulmak, kucak kucak odun taşımak ona oyun gibi geliyordu (KA, KA, s. 11).
- ✓ İçindeki yaraya tuz basılmış gibi oldu (KA, KA, s. 16).
- ✓ Candan bağlandığı bir dostunu yitirmiş gibiydi (KA, KA, s. 16).
- ✓ Gelen gidene hep ardı dönüktü, herkese küsmüş gibiydi (KA, KA, s. 17).
- ✓ Bir Aydın'a bir Ahmet'e baktı yalvarır gibi (KA, Benim, s. 26).
- ✓ Bir anda pars gibi birbirlerinin üstüne atıldılar (KA, Benim, s. 28).
- ✓ Çayırlar, korular bayram yerine dönmüştü (KA, Minik Tay, s. 55).
- ✓ Çocuklar, yeşillikler arasında kelebekler gibi uçuyorlardı (KA, Minik Tay, s. 55).

- ✓ Doğanın güzel bir parçası gibiydiler (KA, Minik Tay, s. 55).
- ✓ Ben de onun gibi olacağım, dedi (NB, NB, s. 18).
- ✓ Köy yeşillik denizi gibiydi (NB, Annemin Salataları Ninemin Turpları, s. 23).
- ✓ Kamyonet birden fren yapınca, Gülcan'ın babası kuş gibi uğup asfalta düştü (NB, Annemin Salataları Ninemin Turpları, s. 23).
- ✓ Sandıkların başında ağağ gibi dikilip duracağına, azıcık yana yöne git gel (NB, Annemin Salataları Ninemin Turpları, s. 30).
- ✓ Kuru bamyalar kolye gibi ipe dizilmişti (NB, Can Matematiği Sevmiyordu, s. 43).
- ✓ Can şeytanca bir gllşle topallaya topallaya annesine doğru yürüdü (NB, Can Matematiği Sevmiyordu, s. 49).
- ✓ Belki de masalarda olduğu gibi meyvelerini yiyince iyileşeceğim (NB, Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı, s. 57).
- ✓ Sevinęten uğacak gibiydi (NB, Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı, s. 58).
- ✓ Ağacın dalları öyle bir kıvrılıp biğimlenmişti ki orta yerde sanki rahat bir koltuk olmuştu (NB, Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı, s. 67).
- ✓ O koltuk gibi yere kuruluyordu (NB, Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı, s. 67).
- ✓ Burası ana kucağı gibi geliyor bana (NB, Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı, s. 67).
- ✓ Sanki, kent dışındaki koruya değil de Ay'a gidiyorlardı (NB, Bahar Yağmuru abuk Diner, s. 72).
- ✓ Koru şenlik yerine döndü (NB, Bahar Yağmuru abuk Diner, s. 73).
- ✓ İçeri girip birkaç dilim kuru ekmekle ceviz kadar peynir getirdi (SE, SE, s. 9).
- ✓ Kapaıya koştu, sürgüyü ağarken yüreği göğsünden fırlayacakmış gibi ęırpınıyordu (SE, SE, s. 10)
- ✓ Halime Kadın ęılgın gibi iğeriye koştu (SE, SE, s. 10).
- ✓ Yemeği buz gibi oldu, diyerek kuşkuyla babanın yüzüne baktı (SE, Kaybolan ocuk, s. 17).
- ✓ Sadece arapsaçı gibi birbirine dolanmış yüzlerce renkli tel vardı (SE, Anneler Yalan Söyler mi?, s. 43).
- ✓ Beşi de kendisi gibi kurum karası, diye söylendi (SE, Kara Kedinin Yavruları, s. 61).

- ✓ Kendisi gibi birkaç arkadaşı vardı (ŞG, ŞG, s. 7).
- ✓ Yeterince soluk alamadığı için boğulacak gibi oluyordu (ŞG, Fatma Ninenin İneği, s. 21).
- ✓ Sonra ok gibi yerinden fırladı ve alabildiğine koşmaya başladı (ŞG, Fatma Ninenin İneği, s. 23).
- ✓ Üç çocuk yolun ortasında, yumak gibi birbirlerine girdiler (ŞG, İkizler, s. 31).
- ✓ Uçurtma, tam düşledikleri gibi olmuştu (U, U, s. 11).
- ✓ Kuyruk, gök kuşağı gibi renk renk ve göz alıcıydı (U, U, s. 11).
- ✓ Gökyüzünün sonsuz boşluğundan korkar gibiydi (U, U, s. 13).
- ✓ Sınav kâğıtlarımızı okudum, deyince, Bilge'nin yüreği kuş gibi çırpınmaya başladı (U, Bilge'nin Sevinci, s. 23).
- ✓ Şükran'la annesine haberi müjde gibi verdi (U, Ak Kuzu, s. 31):
- ✓ Cengiz arkadaşlarının arasında eski yerini alınca, yeniden doğmuşa döndü (U, Cengiz'in Yeni Arkadaşları, s. 45).
- ✓ Güçlü bir düşmanla kıran kırana savaşa girmiş gibiydi (U, Yalancı Çocuk, s. 54).
- ✓ Şuna bakın, tıpkı pamuk yumağı gibi (U, Cılız Oğlak, s. 67).
- ✓ Böylece çocuklar, cılız oğlağı, top gibi kucaktan kucağa atmaya giriştiler (U, Cılız Oğlak, s. 68).
- ✓ Selim, deniz üstünde kuş gibi süzülüp giden gezi motorlarına tutkunduydu (UM, UM, s. 7).
- ✓ Araba gibi demek (UM, UM, s. 10).
- ✓ Beyaz bir uçan motor martı gibi süzülerek önlerinden geçti (UM, UM, s. 11).
- ✓ Bilmece gibi bir şey bu deniz, diye aklından geçirdi (UM, Şerif'in Balıkları, s. 19).
- ✓ Deniz üstüne üstüne geliyor gibiydi (UM, Şerif'in Balıkları, s. 20).
- ✓ Ana gibi sevdiği öğretmeni emekli olmuştu (UM, Kuyruklu Yalan, s. 31).
- ✓ Gözyaşları sel gibi boşandı (UM, Kuyruklu Yalan, s. 34).
- ✓ İbrahim sırasına doğru giderken yeniden doğmuş gibiydi (UM, Kuyruklu Yalan, s. 37).
- ✓ Giysileri, buzdan kılıf gibi bedenini sarmıştı (UM, Yağmurla Gelen Barış, s. 46).
- ✓ Toprak, deprem oluyormuş gibi sarsıldı (UM, Yağmurla Gelen Barış, s. 47).
- ✓ Hacer ok gibi fırlayıp ağacın altına atıldı ve sabununu kaptı (UM, Hırsız Karga,

s. 61)

- ✓ Her biri, ağırbaşlı, saygın birer insan gibydiler (YHÖ 1, Çok Bilmiş Köpekler, s. 14).
- ✓ Ölü gibi öylece kaldılar (YHÖ 1, Çok Bilmiş Köpekler, s. 19).
- ✓ Böylece, kundaklanmış bebek gibi havluya sarındı (YHÖ 1, Çok Bilmiş Köpekler, s. 23).
- ✓ Leylek, sanki doktorun dediklerini anlamış gibi başını sallıyor (YHÖ 1, İlginç Bir Leylek Öyküsü, s. 31).
- ✓ Sanki bir yakınından ayrılmışçasına, boşluğa düşüyor (YHÖ 1, İlginç Bir Leylek Öyküsü, s. 33).
- ✓ Sanki bekleyeni varmış gibi hemen kasabaya dönerdi (YHÖ 1, Zehra Hanımın Can Yoldaşı, s. 40).
- ✓ Bir gün de kediye gelin gibi süsleyip püsleyerek, düğüne götürmüştü de kadınlar gülmekten katılmışlardı (YHÖ 1, Zehra Hanımın Can Yoldaşı, s. 41).
- ✓ Sanki toprak yarılmış Mercan içine girmiş (YHÖ 1, Zehra Hanımın Can Yoldaşı, s. 42).
- ✓ Kara postlu koyun acıdan insan gibi inim inim inliyormuş (YHÖ 1, Kör Memeli Kara Koyun, s. 48).
- ✓ Koyunun memesi davul gibi şişmiş (YHÖ 1, Kör Memeli Kara Koyun, s. 48).
- ✓ Patlıcan gibi morarmış (YHÖ 1, Kör Memeli Kara Koyun, s. 48).
- ✓ Ateş gibi yanıyor (YHÖ 1, Kör Memeli Kara Koyun, s. 48).
- ✓ Ne var ki, Medine, "çimento kafes" dediği apartman katıyla "kıyamet yeri" dediği büyük kentte yaşamaktan, hoşnut değil (YHÖ 1, Kör Memeli Kara Koyun, s. 54).
- ✓ Hasan Bey, düşüncelerimi okumuş gibi söze giriyor (YHÖ 1, Bostan Beygirinin Belleği, s. 57):
- ✓ Kâhya gibi biri vardı (YHÖ 1, Bostan Beygirinin Belleği, s. 59).
- ✓ Âdeta at sırtında uçuyor gibiyim (YHÖ 1, Bostan Beygirinin Belleği, s. 59).
- ✓ Dutlukları bulut gibi sardıklarında, ellerimize tencere, kazan, tava ne geçirirsek başlardık tangırdatmaya (YHÖ 1, Dut Kuşlarının Öyküsü, s. 71).
- ✓ Ama, göz açıp kapamadan yeniden, kara duman gibi ağaçları bürürlerdi

(YHÖ 1, Dut Kuşlarının Öyküsü, s. 71).

- ✓ İşte bu dut kuşları da aynı çekirge sürüleri gibi, dutlukları sararlardı (YHÖ 1, Dut Kuşlarının Öyküsü, s. 71).
- ✓ Hanife Kadın, cennet gibi bir ortamda yaşadığı geçmişi, hiç unutmuyordu (YHÖ 1, Dut Kuşlarının Öyküsü, s. 79).
- ✓ Sanırsın dut ağacı değil de kuş ağacı (YHÖ 1, Dut Kuşlarının Öyküsü, s. 72).
- ✓ Dut kuşlarının saldırısı, bizler için deprem gibi, sel gibi doğal bir afet (YHÖ 1, Dut Kuşlarının Öyküsü, s. 73).
- ✓ Tepemde öbek öbek dönüp duran dut kuşları, giderek kara duman gibi alçalıyorlar (YHÖ 1, Dut Kuşlarının Öyküsü, s. 75).
- ✓ Ok gibi yerinden fırladı (YHÖ 1, Dut Kuşlarının Öyküsü, s. 76).
- ✓ Bu sırada, sevecen bir ana gibi köpeğe tatlı sözler söyleyerek, acısını azaltmaya çabalıyordu (YHÖ 1, Sıcak Yürekli Ceylan, s. 83).
- ✓ Eğitimsiz bir kedi ya da köpek, terbiyesiz, arsız bir çocuk gibi itici olur (YHÖ1, Sıcak Yürekli Ceylan, s. 84).
- ✓ İyi ya da kötü huylarından ya da serüvenlerinden söz ederken, âdeta yakın bir dostunu anlatır gibi (YHÖ 1, Sıcak Yürekli Ceylan, s. 85).
- ✓ Cin gibi bir hayvanmış (YHÖ 1, Sıcak Yürekli Ceylan, s. 85).
- ✓ Köpekle kedi kardeş gibi geçinip arkadaş gibi oynayırlarmış (YHÖ 1, Sıcak Yürekli Ceylan, s. 88).
- ✓ Hele Ceylan'ın kendisinin sütsüz memelerini emmekte olan encikleri, sevecen bir ana gibi yalaması görülecek şeymiş (YHÖ 1, Sıcak Yürekli Ceylan, s. 89).
- ✓ Ne zaman yolları oraya düşse, hemen karını üstü yere yamanıp ağlar gibi sesler çıkarmaya başlıyormuş (YHÖ 1, Sıcak Yürekli Ceylan, s. 92).
- ✓ Sarı Kız artık, evin bireyi gibi oluyor (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 7).
- ✓ İşte o zaman, tüyleri saman sarısı, gözleri boncuk mavisi, yumruk kadar bir kedi yavrusuyla burun buruna geliyor (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 8).
- ✓ İnsan gibi başını yastığa koyup yorganın dışında tutuyor (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 10).
- ✓ Sarı Kız, "Güzel ol!" dendi mi, arka ayaklarının üstüne dikiliyor, ön ayaklarını kulaklarına götürüp artist gibi poz veriyor (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 12).

- ✓ Başını yana devirip âdeta inliyor (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 12).
- ✓ Duyanların âdeta dili tutuluyor (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 12).
- ✓ Fatoş Hanım, saate bakıp da okula geç kalmak üzere olduğunu anlayınca, ok gibi yataktan fırlıyor (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 13).
- ✓ Evlat gibi sevdikleri Sarı Kız'ı aramaya çıkmışlar (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 19).
- ✓ Kasabamız âdeta köy gibi bir yerd (YHÖ 2, Arkadaşım Hacer'in Köpeği, s.23)
- ✓ Bizlere dostça davranıyordu ama, konu komşuya aman vermiyordu (YHÖ 2, Arkadaşım Hacer'in Köpeği, s. 26).
- ✓ Hacer loş bir odanın orta yerine serilmiş olan yatakta ölü gibi uzanıyordu (YHÖ 2, Arkadaşım Hacer'in Köpeği, s. 28).
- ✓ Daha doğrusu ben ona hep hastalık günlerini, masal gibi anlatıp durdum (YHÖ 2, Arkadaşım Hacer'in Köpeği, s. 32).
- ✓ Onlardan söz ederken âdeta eski bir sevgiliyi anımsamışçasına, belirgin bir coşkuya kapılıyor (YHÖ 2, Topal İnek, s. 35).
- ✓ Güllü, anne olamamanın verdiği bunalımla, bu yavruyu kendi çocuğu gibi bağrına basmış (YHÖ 2, Topal İnek, s. 37).
- ✓ Güllü onu sürüye salarken çocuğuyla vedalaşır gibi yüzünü öpermiş (YHÖ 2, Topal İnek, s. 37).
- ✓ Güllü'nün Doru'su da aynen onun gibiymiş (YHÖ 2, Güllü'nün Doru'su, s. 43).
- ✓ Bu yolla en ağır işlerin, gülle gibi yüklerin üstesinden gık demeden gelirmiş (YHÖ 2, Güllü'nün Doru'su, s. 43).
- ✓ Güllü'nün eşi, hayvanlara et, süt, yün, yumurta ya da güç veren makineler gözüyle bakarmış (YHÖ 2, Güllü'nün Doru'su, s. 44).
- ✓ Sonra ağlar gibi sesler çıkarmaya başlıyor (YHÖ 2, Onurlu Panço, s. 52).
- ✓ Panço ılgın gibi kendini yerden yere atıyor (YHÖ 2, Onurlu Panço, s. 53).
- ✓ Öteki köpekler sabırsızlık içinde havlayarak, âdeta yaşlı Panço'yu azarlıyorlar (YHÖ 2, Onurlu Panço, s. 54).
- ✓ Az ötede, pamuk yumağını andıran tombul bir kuzu var (YHÖ 2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 65).
- ✓ Siz hiç takla atan, çocuklar gibi hoplayıp zıplayan, art ayakları üstünde dikilip insanları kucaklamaya kalkışan, kuzu gördünüz mü bilemem (YHÖ 2,

Hüseyin'in Kuzusu, s. 67).

- ✓ Coni, yemek zamanı evin bireyi gibi hemen sofraya yanaşıyor (YHÖ2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 71).
- ✓ Bir yere bağlıysa, ona koşmak için boynundaki ipi öyle bir çekiştiriyor ki nerdeyse boğulacak gibi oluyor (YHÖ 2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 71).
- ✓ Kuzu, bu süre içinde, ağlar gibi meliyor (YHÖ 2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 76).
- ✓ Buraya gel de Coni denen o eşkıyanın ettiklerini bir iyi gör (YHÖ 2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 80)!
- ✓ Oysa Hüseyin, kuzuya evin bireyi gözüyle bakıyor (YHÖ 2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 82).
- ✓ Belki de onu kardeşi gibi değerlendiriyor (YHÖ 2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 82).
- ✓ Kendi kendine konuşur gibi mırıldandı (YHÖ 2, Hüseyin'in Kuzusu, s. 83):
- ✓ Sahipleri Reks'e evin bireyi gibi davranırlardı (YHÖ 2, Çalınan Köpek, s. 87).
- ✓ Reks, bir anda kulaklarını savurarak ok gibi fırlayıp gidiyor (YHÖ 2, Çalınan Köpek, s. 93).
- ✓ O koca vücuduyla top gibi zıplayıp Güzin Hanımın kucağına oturuverdi (YHÖ 2, Çalınan Köpek, s. 95).
- ✓ Kimi sevdi okşadı, kimi bebek gibi kucağına alıp pişpişledi (KYM, KYM, s. 9).
- ✓ Dağ gibi dalgalar, kıyıları saldırıyordu (KYM, KYM, s. 14).
- ✓ Ağaçlar yerlerinden sökülecekmiş gibi sallanıyor, eğilip bükülerek çatır çatır çatırdıyordu (KYM, KYM, s. 14).
- ✓ Çevresinde ne varsa oyuncak gibi görüyordu (KYM, Sen Herkesi Sev, s. 29).
- ✓ Babasının çağrısını duyunca, ok gibi yerinden fırladı (KYM, Obur Çocuk, s. 43):
- ✓ Kulaklarıma sanki kurşun akıtılmış (KYM, Leyleği Ayakta Görünce, s. 55).
- ✓ Televizyonda görüyorum, fişek gibi aygıtlar salarak, göğün böğrünü delik deşik ediyorlar (KYM, Leyleği Ayakta Görünce, s. 62).

4.1.4.2. KİŞİLEŞTİRME

“İnsan dışındaki canlı ve cansız varlıkları, düşünen, duyan ve hareket eden bir insan kişiliğinde göstermek, kişileştirmektir. İnsan kişiliğinde canlandırılan bu varlıkları konuşurmaya da intak denir” (Dilçin, 2000: 419).

Kişileştirme; insan dışındaki varlıklara insan özelliği kazandırmaktır. “Efe ve arkadaşları baş başa vermiş, konuşuyorlardı.” cümlesi olağan bir durumu anlatmaktadır. “İki ağaç baş başa vermiş, konuşuyorlardı.” cümlesinde ise ağaç insan gibi düşünülmüş, ona konuşma özelliği kazandırılmıştır. Söz sanatları içinde yer alan kişileştirme, anlatımı güçlü, canlı ve etkili kılar.

Aşağıda, **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuk öykülerinde geçen kişileştirmeler, bağlamı içinde yer almaktadır:

- ✓ Bir akşamüstü, yorgun ayaklarını sürüye sürüye pazar yerinde dolaşıyordu (AK, AK, S.7).
- ✓ Erdirlerin evinin önünde kocamış, dalı yaprağı yitik, kuru bir söğüt ağacı vardı (AK, Leylek Karda Kaldı, s. 39).
- ✓ Yuvanın konukları gelince, kara kütük de canlanıp şenleniyordu (AK, Leylek Karda Kaldı, s. 40).
- ✓ Leylekler tasalı lak lak'larla yuvaya konup kalkıyorlardı (AK, Leylek Karda Kaldı, s. 46).
- ✓ Soğuk yel, deli deli esiyor, yağmurun ardı kesilmiyordu (AK, Leylek Karda Kaldı, s. 55).
- ✓ O günden sonra insanlar, bahar günlerinde parlayan aldatıcı güneşe: "Eşek öldüren güneşi" demişler (DB, Köylü Güneşe Aldandı, s.64).
- ✓ Pembe giysi canlanıp dile geliyor (KG, İpek'in Doğumgünü, s. 23).
- ✓ Karabek: - Ne kadar pissiniz, Tüyleriniz kirli. Hepiniz dışkı kokuyorsunuz. İğrendim sizden deyince, kuzular öfkelendiler (KG, Kara Benekli Kuzu, s. 32).
- ✓ Gel kardeşim, bu akıllı kuzuya kıyma (KA, Tosçu Kuzu, s. 50).
- ✓ Tahta sandık, cıvı cıvı neşelendi (NB, NB, s. 11).
- ✓ Bahçe şenleniyordu (NB, Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı, s. 54).
- ✓ Dağ gibi dalgalar, kıyılara saldırıyordu (KYM, KYM, s. 14).
- ✓ Balkonun parmaklıklarına tırmanan sarmaşıklar, görkemli bir yeşillik seti oluşturuyordu (SE, Kara Kedinin Yavruları, s. 57).

- ✓ Meraklı bir tarla faresi vardı (ŞG, Tarla Faresi ile Ev Faresi, s. 45).
- ✓ Haylaz Tay mutlaka akıllanmıştır (ŞG, Haylaz Tay, s. 57).
- ✓ Gördün mü Şerife, birkaç günlük ceza, bizim deli tayı nasıl uslandırmış, dedi (ŞG, Haylaz Tay, s. 60).
- ✓ Fakat uçurtma, uçmaya pek istekli değildi (U, U, s. 13).
- ✓ Sinek hiç aldırmyordu (U, Yalancı Çocuk, s. 53).
- ✓ Ama bahçe, mimarın planlarıyla yeniden düzenlenince pek keyiflenmişti (UM, Kuyruklu Yalan, s. 32).
- ✓ Bir gün, ölüm Zehra Hanımın kapısını da çaldı (YHÖ 1, Zehra Hanımın Can Yoldaşı, s. 42).
- ✓ Sarı Kız ile günleri, daha da canlanıp şenleniyor (YHÖ 2, Sarı Kız, s. 7).
- ✓ Özellikle ana martı çok dertliydi (KYM, KYM, s. 9):

4.1.5. CÜMLE BİLGİSİ

Cümle; bir duyguyu, bir düşüncüyü ya da dileği tam olarak anlatan, yargı bildiren dil birliğidir. Fiiller çekim ekleriyle; isimler ek eylem ile cümle kuruluşunda görev alır.

Yüklemin türüne göre cümleler fiil cümlesi ve isim cümlesi olmak üzere ikiye; yüklem yerine göre cümleler kurallı cümle, devrik cümle ve kesik cümle olmak üzere üçe; anlamına göre cümleler olumlu cümle, olumsuz cümle ve soru cümlesi olmak üzere yine üçe ayrılır.

Cümlelerin yapısı üzerine yapılan çalışmalarda yaygın görüş; cümlelerin basit, birleşik, sıralı ve bağlı cümle şeklinde dört ana başlıkta incelenebileceği yönündedir. Hatta bazı kitaplarda birleşik cümle içinde girişik cümle, iç içe girişik cümle, karmaşık cümle, ki'li birleşik cümle alt başlıkları da bulunmaktadır. Bu konudaki tartışmalar, son dönemlerde canlılık kazanmıştır. Bu çalışmanın cümle yapısı konusundaki temel çıkış noktası “yargı” ve “bitmişlik” kavramları üzerine kurulmuştur.

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerindeki cümle yapıları, Türkçe söz diziminin yeni yaklaşımları doğrultusunda “cümle” ve “cümle toplulukları” başlıkları doğrultusunda tespit edilmiştir. Çalışmada Karahan'ın (2004) yöntemi uygulanmıştır.

Bu amaçla Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde kullandığı bütün cümleler, tek tek yapı ve türlerine göre sınıflandırılmıştır. Cümleler yapılarına göre

sınıflandırılırken yargı ve bitmişlik özelliği taşıyıp taşımadığına bakılmıştır. Tek yüklemi olan cümleler “tek yargılı cümle” başlığı içinde ele alınmıştır. Birden çok yüklemi olan, birden fazla yargı ve bitmişlik anlamı taşıyan cümleler, “cümle toplulukları” içinde incelenmiştir. Ayrıca cümle topluluklarının bağlanış biçimleri üzerinde de durulmuştur. Herhangi bir bağlaçla birbirine bağlanmayan cümle toplulukları “bağlama edatı kullanılmayan cümle toplulukları” içinde; bir bağlaçla bağlanan cümle toplulukları ise “bağlama edatı kullanılan cümle toplulukları” içinde sınıflandırılıp değerlendirilmiştir.

Aşağıda, **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuk öykülerinde kullandığı bütün cümlelerin yapı ve tür bilgileri yer almaktadır:

Tablo 5: Çocuk Öykülerindeki Tek Yargılı Cümlelerin Türlerine İlişkin Bilgiler

Öykü Adı	Tek yargılı toplam cümle	Eylem cümlesi	Ad cümlesi	Kurallı cümle	Devrik cümle	Olumlu cümle	Olumsuz cümle	Soru cümlesi	Kesik cümle
1) AK	85	75	10	80	5	73	4	8	-
2)YÇ	75	62	12	73	1	70	4	-	1
3) GKÇ	67	64	3	67	-	60	6	1	-
4) LKK	286	261	19	276	4	225	34	21	6
5) DB	65	62	3	65	-	56	9	-	-
6) YO	87	76	10	74	12	72	11	3	1
7) ÇY	85	72	9	77	4	64	10	7	4
8) KK	118	108	9	109	8	109	7	1	1
9) SGA	76	65	10	69	6	65	5	5	1
10)KGA	70	62	8	68	2	61	9	-	-
11) KG	108	97	11	107	1	94	9	5	-
12)İD	98	90	8	97	1	94	2	2	-
13)KBK	91	81	10	90	1	77	11	3	-
14)KB	300	274	26	296	4	263	33	4	-
15) KA	176	156	20	171	5	148	24	4	-
16) B	149	124	24	127	21	124	11	13	1
17) GBŞV	149	128	21	140	9	129	16	4	-
18)TK	106	99	7	97	9	96	9	1	-
19) MT	71	59	11	67	3	58	12	-	1
20)AEZ	133	113	19	121	11	94	23	15	1
21) NB	191	162	27	173	16	163	21	5	2
22)ASNT	195	175	18	178	15	166	22	5	2
23) CMS	135	119	13	121	11	110	15	7	3
24) HKFB	199	181	18	190	9	171	23	5	-
25) BYÇD	69	60	9	68	1	57	11	1	-

Öykü Adı	Tek yargılı toplam cümle	Eylem cümlesi	Ad cümlesi	Kurallı cümle	Devrik cümle	Olumlu cümle	Olumsuz cümle	Soru cümlesi	Kesik cümle
26) SE	79	71	8	78	1	67	12	-	-
27) KÇ	77	67	10	75	2	71	4	2	-
28) DK	135	121	14	133	2	123	12	-	-
29) AYS	93	79	13	85	7	77	8	7	1
30) CSSB	83	74	8	75	7	4	8	-	1
31) KKY	83	76	7	83	-	72	9	2	-
32) ŞG	67	56	11	66	1	61	5	1	-
33) FNİ	94	89	5	88	6	83	7	4	-
34) İ	86	77	9	81	5	76	7	3	-
35) MTNV	63	58	4	61	1	59	3	-	1
36) TFEF	115	99	15	107	7	99	12	3	1
37) HT	75	71	4	75	-	66	8	1	-
38) U	78	63	15	76	2	73	5	-	-
39) BS	65	63	2	59	6	58	7	-	-
40) AK	87	80	6	85	1	79	6	1	1
41) CYA	73	65	7	71	1	63	9	-	1
42) YÇ	86	77	9	79	7	73	12	1	-
43) CO	118	107	10	117	-	104	11	2	1
44) UM	87	76	10	83	3	72	12	2	1
45) ŞB	98	77	17	84	10	79	13	2	4
46) KY	130	112	16	124	4	103	15	10	2
47) YGB	147	135	12	147	-	132	13	2	-
48) HK	76	69	7	76	-	71	5	-	-
49) ÇBK	157	146	10	153	3	151	3	2	1
50) İBLÖ	87	77	8	84	1	78	7	-	2
51) ZHCY	55	44	11	53	2	47	8	-	-
52) KMKK	70	63	7	67	3	60	9	1	-
53) BBB	84	65	19	80	4	76	7	1	-
54) DKÖ	156	141	15	154	2	134	19	3	-
55) SYC	101	85	16	101	-	93	8	-	-
56) SK	177	155	22	172	5	150	24	3	-
57) AHK	121	107	14	114	7	97	22	2	-
58) Tİ	52	50	2	52	-	48	2	2	-
59) GD	65	57	8	63	2	55	8	2	-
60) OP	124	110	13	119	4	113	10	-	1
61) HK	250	226	20	239	7	213	24	9	4
62) ÇK	121	114	7	117	4	109	8	4	-
63) KYM	91	77	14	75	16	78	13	-	-
64) A	95	82	12	94	-	76	15	3	1
65) SHS	112	101	11	105	7	96	10	6	-
66) OÇ	91	84	7	90	1	82	7	2	-
67) LAG	99	91	7	92	6	84	7	7	1
TOPLAM	7387	6562	777	7033	306	6374	755	210	48
ORAN	%100	%88,831	%10,518	%95,207	%4,142	%86,286	%10,220	%2,842	%0,649

Tablo 6: Bağlama Edatı Kullanılmayan Cümle Topluluklarındaki Cümlelerin Türlerine İlişkin Bilgiler

Öykü Adı	Toplam cümle	Eylem cümlesi	Ad cümlesi	Kurallı cümle	Devrik cümle	Olumlu cümle	Olumsuz cümle	Soru cümlesi	Kesik cümle
1) AK	14	12	2	13	1	14	-	-	-
2)YÇ	29	29	-	29	-	27	2	-	-
3) GKÇ	15	14	1	15	-	14	1	-	-
4) LKK	42	41	1	41	1	33	6	3	-
5) DB	10	10	-	10	-	8	2	-	-
6) YO	15	15	-	15	-	12	3	-	-
7) ÇY	9	9	-	7	2	7	2	-	-
8) KK	23	20	3	21	2	19	2	2	-
9) SGA	6	6	-	6	-	4	-	2	-
10)KGA	21	17	4	21	-	20	1	-	-
11) KG	16	16	-	16	-	14	2	-	-
12)İD	14	13	1	14	-	11	3	-	-
13)KBK	8	8	-	8	-	7	1	-	-
14)KB	32	29	3	32	-	32	-	-	-
15) KA	10	8	2	10	-	10	-	-	-
16) B	16	14	2	15	1	12	1	3	-
17) GBŞV	19	17	2	19	-	18	1	-	-
18)TK	8	8	-	8	-	7	1	-	-
19) MT	6	6	-	6	-	5	1	-	-
20)AEZ	11	11	-	11	-	10	-	1	-
21) NB	16	15	1	15	1	16	-	-	-
22)ASNT	26	20	6	26	-	20	3	3	-
23) CMS	21	21	-	19	2	19	2	-	-
24) HKFB	34	28	6	34	-	32	2	-	-
25) BYÇD	4	4	-	4	-	4	-	-	-
26) SE	10	10	-	10	-	10	-	-	-
27) KÇ	12	12	-	12	-	12	-	-	-
28) DK	16	16	-	16	-	15	1	-	-
29)AYS	8	8	-	8	-	8	-	-	-
30) CSSB	10	9	1	10	-	8	1	1	-
31) KKY	12	9	3	12	-	11	-	1	-
32) ŞG	16	16	-	16	-	14	2	-	-
33) FNİ	16	16	-	16	-	15	-	1	-
34) İ	12	11	1	12	-	11	1	-	-
35)MTNV	8	6	2	8	-	8	-	-	-
36) TFEF	15	15	-	13	2	14	1	-	-
37) HT	4	4	-	4	-	4	-	-	-
38) U	14	14	-	14	-	14	-	-	-
39) BS	14	14	-	13	1	13	1	-	-
40) AK	2	2	-	2	-	2	-	-	-
41)CYA	8	8	-	8	-	8	-	-	-
42) YÇ	24	22	2	24	-	23	1	-	-
43) CO	18	16	2	18	-	15	3	-	-
44) UM	8	8	-	8	-	7	1	-	-

Öykü Adı	Toplam cümle	Eylem cümlesi	Ad cümlesi	Kurallı cümle	Devrik cümle	Olumlu cümle	Olumsuz cümle	Soru cümlesi	Kesik cümle
45) ŞB	20	15	5	19	1	16	2	2	-
46) KY	18	17	1	17	1	16	2	-	-
47) YGB	20	17	3	18	2	20	-	-	-
48) HK	24	23	1	23	1	23	1	-	-
49) ÇBK	15	11	4	15	-	15	-	-	-
50) İBLÖ	5	5	-	5	-	3	2	-	-
51) ZHCY	14	12	2	14	-	13	1	-	-
52) KMKK	12	12	-	12	-	12	-	-	-
53) BBB	10	9	1	10	-	7	3	-	-
54) DKÖ	26	20	6	26	-	21	3	2	-
55) SYC	10	10	-	10	-	10	-	-	-
56) SK	10	9	1	10	-	9	1	-	-
57) AHK	8	6	2	8	-	8	-	-	-
58) Tİ	4	4	-	4	-	4	-	-	-
59) GD	2	2	-	2	-	2	-	-	-
60) OP	4	4	-	4	-	4	-	-	-
61) HK	19	16	3	19	-	17	2	-	-
62) ÇK	14	14	-	14	-	14	-	-	-
63) KYM	44	41	3	44	-	42	2	-	-
64) A	4	4	-	4	-	4	-	-	-
65) SHS	36	36	-	34	2	34	2	-	-
66) OÇ	22	22	-	22	-	22	-	-	-
67) LAG	14	13	1	14	-	13	1	-	-
TOPLAM	1007	929	78	987	20	916	70	21	
ORAN	%100	%92,25	%7,745	%98,01	%1,986	%90,96	%6,951	%2,085	

Tablo 7: Bağlama Edatı Kullanılan Cümle Topluluklarındaki Cümlelerin Türlerine İlişkin Bilgiler

Öykü Adı	Toplam cümle	Eylem cümlesi	Ad cümlesi	Kurallı cümle	Devrik cümle	Olumlu cümle	Olumsuz cümle	Soru cümlesi	Kesik cümle
1) AK	6	2	4	6	-	5	-	1	-
2)YÇ	2	2	-	2	-	2	-	-	-
3) GKÇ	4	4	-	4	-	4	-	-	-
4) LKK	12	11	1	11	1	8	2	2	-
5) DB	4	2	2	4	-	2	2	-	-
6) YO	10	8	2	10	-	9	1	-	-
7) ÇY	8	8	-	7	1	8	-	-	-
8) KK	8	6	2	8	-	8	-	-	-
9) SGA	6	6	-	6	-	4	2	-	-
10)KGA	4	4	-	4	-	4	-	-	-
11) KG	2	2	-	2	-	2	-	-	-
12)İD	2	2	-	2	-	2	-	-	-
13)KBK	4	4	-	4	-	4	-	-	-
14)KB	12	10	2	10	2	8	2	2	-
15) KA	4	-	4	2	2	2	2	-	-
16) B	12	6	6	12	-	10	1	1	-
17) GBŞV	8	7	1	8	-	8	-	-	-
18)TK	4	3	1	4	-	3	1	-	-
19) MT	6	2	4	4	2	2	4	-	-
20)AEZ	10	7	3	10	-	7	3	-	-
21) NB	4	4	-	4	-	4	-	-	-
22)ASNT	8	3	5	7	1	7	1	-	-
23) CMS	10	8	2	10	-	7	3	-	-
24) HKFB	2	2	-	2	-	2	-	-	-
25) BYÇD	2	1	1	2	-	2	-	-	-
26) SE	4	4	-	4	-	3	1	-	-
27) KÇ	2	2	-	2	-	1	1	-	-
28) DK	4	4	-	4	-	4	-	-	-
29)AYS	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30) CSSB	2	2	-	2	-	2	-	-	-
31) KKY	2	2	-	2	-	2	-	-	-
32) ŞG	12	11	1	12	-	11	1	-	-
33) FNİ	8	8	-	8	-	6	-	2	-
34) İ	4	2	2	4	-	4	-	-	-
35)MTNV	2	-	2	2	-	2	-	-	-
36) TFEF	2	2	-	2	-	2	-	-	-
37) HT	-	-	-	-	-	-	-	-	-
38) U	10	10	-	10	-	8	2	-	-
39) BS	4	4	-	4	-	3	1	-	-
40) AK	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Öykü Adı	Toplam cümle	Eylem cümlesi	Ad cümlesi	Kurallı cümle	Devrik cümle	Olumlu cümle	Olumsuz cümle	Soru cümlesi	Kesik cümle
41)CYA	4	2	2	4	-	2	2	-	-
42) YÇ	4	3	1	4	-	3	1	-	-
43) CO	4	2	2	4	-	4	-	-	-
44) UM	2	2	-	2	-	-	-	2	-
45) ŞB	10	10	-	10	-	10	-	-	-
46) KY	2	2	-	2	-	2	-	-	-
47)YGB	4	4	-	4	-	-	2	2	-
48) HK	4	2	2	4	-	4	-	-	-
49)ÇBK	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50) İBLÖ	2	2	-	2	-	-	2	-	-
51) ZHCY	2	2	-	2	-	2	-	-	-
52) KMKK	6	6	-	6	-	6	-	-	-
53) BBB	8	7	1	8	-	7	1	-	-
54) DKÖ	12	12	-	12	-	6	6	-	-
55) SYC	5	5	-	5	-	5	-	-	-
56) SK	7	5	2	7	-	6	1	-	-
57) AHK	6	6	-	6	-	3	3	-	-
58) Tİ	2	2	-	2	-	1	1	-	-
59) GD	-	-	-	-	-	-	-	-	-
60) OP	-	-	-	-	-	-	-	-	-
61) HK	14	13	1	14	-	13	1	-	-
62) ÇK	2	1	1	2	-	1	1	-	-
63) KYM	-	-	-	-	-	-	-	-	-
64) A	2	-	2	2	-	-	2	-	-
65) SHS	4	4	-	4	-	2	2	-	-
66) OÇ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
67) LAG	3	3	-	3	-	3	-	-	-
TOPLAM	319	260	59	310	9	252	55	12	
ORAN	%100	%81.504	%18.495	%97.17	%2.821	%78.99	%17.241	%3.761	

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde bütün cümlelerin toplamı, 8026'dır. Bunların 7387'si *tek yargılı* cümledir. Cümle topluluklarının sayısı 639'dur. Bunların da 488'i bağlama edatı kullanılmayan *cümle topluluğu*, 151'i bağlama edatı kullanılan *cümle topluluğu*dur. Bağlama edatı kullanılmayan cümle topluluklarındaki cümlelerin sayısı 1007 olup bunlara ilişkin tespitler Tablo 6'da yapılmıştır. Bağlama edatı kullanılan cümle topluluklarındaki cümlelerin sayısı 319'dur. Bunlara ilişkin tespitler ise Tablo 7'de gösterilmiştir. Bu çalışmada cümle sayıları tespit edilirken kesik cümleler de toplam cümle sayısına dâhil edilmiştir.

Öykülerde yazarın tek yargılı, kısa cümlelerden yararlanması, çocuğa görelik kaygısıyla açıklanabilir. Çocuk öykülerinde özellikle eylem cümleleri, kurallı cümleler ve olumlu cümleler ağırlıktadır. Yazarın eylem cümlelerini yoğun olarak kullanması, öykü metninin vazgeçilmezi olan hareket ögesiyle ilgilidir. Çocuk okuyucu, olayların hareketli olmasını özellikle ister. Kurallı cümlelerin öykülerde yoğun olarak kullanılması, Dayıoğlu'nun Türk cümle yapısına bağlılığını göstermektedir. Yazarın olumlu cümleleri çok belirgin biçimde kullanması, çocuğa kazandırmak istediği değerlerle, olumlu dünya görüşüyle ilgili olabilir.

Bütün öykülerdeki toplam cümlelere ilişkin bilgiler aşağıda belirtilmiştir:

Toplam cümle sayısı	Tek yargılı toplam cümle	Cümle topluluğu
8026	7387	639
%100	%92,038	%7,961

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. HİKÂYE HARİTASI YÖNTEMİNE GÖRE ÇÖZÜMLENEN ÖYKÜLERE İLİŞKİN SONUÇLAR

Gülten Dayıoğlu, hedef kitlesi 8-10 yaş çocukları olan öykülerinde çocuk duyarlılığını, çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliği ilkelerini benimsemiş bir yazar olarak dikkat çekmektedir. Bu çalışmada, yazarın 8-10 yaş çocukları için yazdığı 12 öykü kitabında yer alan 67 öykü, Türkçe derslerinin vazgeçilmez metinleri arasında yer alan öykülerin öğretimine önemli katkılar sunan bir yöntemle, “hikâye haritası” yöntemiyle çözümlenmiştir. Hikâye haritası yöntemine göre çözümlenen çocuk öykülerine ilişkin şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde olaylar aşamalı bir biçimde gelişmektedir. Mantıklı, akıcı, birbirini izleyen olayların yer aldığı öykülerde hareket unsuru ön plandadır. Yazar, konuları yapılandırırken olay ve çatışmaları başarıyla kullanmıştır. Öykülerdeki olaylar, çocuğun gerçek yaşamından izler taşımakta, ona, insana özgü duyarlık ve güzele karşı beğeni oluşturma olanağı sunmaktadır.

Çocuk öyküleri, okuyucunun “alımlama”sını, başka deyişle metni kendi beklentileriyle de ilişkilendirerek kavramasını geliştirebilecek nitelikte ve özgünlüktedir.

Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde giriş, gelişme ve sonuç bölümleri belirgindir. Sağlam bir kurgu gücünün zengin içerikli dil dağarcığıyla birleştiği öykülerin giriş bölümlerinde zaman ve mekân öğeleri (dekor), kahramanlar (ana karakter, yardımcı karakterler) tanımlanmıştır. Problemin (çatışma) çerçevesi çizilerek okuyucu öykü metnine motive edilmiştir. Öykülerin gelişme bölümlerinde problem ve problemin unsurları ortaya konulmuş, karakterlere ilişkin daha çok bilgi verilmiştir. Bu bölümde okuyucu, kendi özellikleriyle karakterin özelliklerini karşılaştırarak onu ideal bir tip olarak benimsemekte ya da benimsememektedir. Söz gelimi “*Azat Kuşu*” öyküsünde İdris, “*Gökçen Kız Çeşmesi*”nde Gökçen Kız, “*Neşeli Boyacı*”da Erhan, “*Yağmurla Gelen Barış*”ta Duran, “*Sen Herkesi Sev*”de Barış okuyucunun ideal bir kişi olarak benimseyebileceği, özdeşim kurabileceği kişilerdir. Buna karşılık “*Kır Gezisi*”nde Hakkı, “*İpek'in Doğumgünü*”nde İpek, “*Bilge'nin Sevinci*”nde Bilge, “*Yalancı Çocuk*”ta Erdinç çocuk okuyucunun benimsemeyeceği tutumlar içinde olan kişilerdir.

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinin sonuç bölümlerinde problem ya da problemler, kahramanların girişimleriyle çözüme kavuşturulmaktadır. Bu bölüm, okuyucunun duygusal ve zihinsel açıdan rahatladığı bölümdür. Çünkü okuyucu, olayların akışı içerisinde, özellikle gelişme bölümünde, duygusal ve zihinsel olarak etkilenmekte ve bu etkilenme, herhangi bir sonuca bağlanmadığı için onu rahatsız etmektedir. İşte bu bölümde rahatsızlığın kaynağı, ortadan kaldırılmaktadır. Bununla birlikte "*Köylü Güneşe Aldandı*" ve "*Şerif'in Balıkları*" öykülerinde problemlerin tam olarak çözüme kavuşmadığı görülmektedir. "*Köylü Güneşe Aldandı*" öyküsünde bahar güneşine aldanarak okula paltosuz giden Sevinç, okul dönüşü yağmura tutulur ve hastalanır. Bir hafta boyunca evde yatakta kalan Sevinç'in canı sıkılır. Anneanesi de Sevinç'e can sıkıntısını gidermek, bahar güneşi ile ilgili tutumunun değişmesini sağlamak için bahar güneşine aldanıp pişman olan bir adamın öyküsünü anlatır. Bu öykünün sonuç bölümünde Sevinç'in bahar güneşi ile ilgili tutumunun değişip değişmediği belli olmamıştır. "*Şerif'in Balıkları*" öyküsünde annesiyle köyden kente gelen Şerif, kent yaşamını ve denizi görünce büyülenir. Kentte kaldıkları odada sıkılan Şerif, balık tutmak için annesiyle deniz kıyısına gider. Oltacıdan olta kiralar, balık tutmaya başlar, tuttuğu balıkları da kese kâğıdına koyar. Bu sırada dedesine denizle ilgili sorular soran meraklı Feza, denizin dibinde akıntı olduğuna bir türlü inanmaz. Dedesi de balıkların olduğu kese kâğıdını denize atarak torununu akıntının olduğuna inandırmak ister. Ne var ki Feza'nın akıntının varlığına inanıp inanmadığı belli olmamıştır.

Çocuk öykülerinde karakterin kendi içinde, karakterler arası, karakter ile toplum arasında ve karakter ile doğa arasında olmak üzere dört tür çatışma görülmektedir. Söz gelimi "*Azat Kuşu*" öyküsünde ana karakter İdris, pazar yerinde gördüğü kuşun satılık olduğunu öğrenince onu satın alıp beslemekle özgürlüğüne kavuşturmak arasında ikilem yaşıyor. Kaldığı han odasında kuşu beslemesine izin vermeyeceklerini düşünüyor. Kuşu satın alıp göğe salıverdikten bir hafta sonra pazar yerinde ikinci kez karşılaştığı kuşunun kendisini aldattığını anlayınca kararlılıkla olayın üzerine gidiyor. Görüldüğü gibi İdris, kendi içinde, içinde yaşadığı toplumla ve kuşçu çocukla çatışmaktadır. Yazar, olay dizisinde değişik türde çatışmalara yer vererek kurguyu renklendirmekte, tekdüzelikten kurtarmakta, okuyucunun ilgi ve merakını artırmaktadır. **Dayıoğlu**, çocuk öykülerinde özellikle karakterin öteki

karakter ya da karakterlerle çatışmasına daha çok yer vermiştir. Ana karakterin iç çatışması yaşadığı öyküler; “Azat Kuşu”, “Gökçen Kız Çeşmesi”, “Leylek Karda Kaldı”, “İpek’in Doğumünü”, “Neşeli Boyacı”, “Can Matematiği Sevmiyordu”, “Cem Sağını Solunu Bilmiyordu”, “Cengiz’in Yeni Arkadaşları”, “Yağmurla Gelen Barış”tır. Yazarın karakter-toplum çatışmasına yer verdiği öyküler; “Azat Kuşu”, “Gökçen Kız Çeşmesi”, “Leylek Karda Kaldı”, “Yakup’un Oğlağı”, “Çınarın Yaprakları”, “Küskün Ayıcık”, “Tarla Faresi ile Ev Faresi”, “Bilge’nin Sevinci”, “Şerif’in Balıkları” ve “Açıkgöz”dür. Karakterin doğayla çatışma yaşadığı öyküler ise “Leylek Karda Kaldı” ve “Yağmurla Gelen Barış”tır.

Çocuk öykülerinde karakterler karşılaştığı engelleri ortadan kaldırma uğraşı vermekte, bıkmadan ve usanmadan engellerle savaşımaktadır. Örneğin “Gökçen Kız Çeşmesi”nde ana karakter Gökçen Kız, sakatlığını düşünüp dertlenir, bezginlik ve umutsuzluk yaşar. Buğday saplarından süs eşyaları örmeyi küçükken ninesinden öğrenen Gökçen Kız, onun “Ayakların yoksa ellerin var. Bir şeyler yap. Çevrene yararlı olmaya çalış.” (Dayıoğlu, 2006: 29) sözünü anımsar, annesinin harmandan getirdiği buğday saplarıyla el işi yapmaya istekle başlar. Gökçen Kız, çalışma ve üretme yoluyla bezginlikten ve umutsuzluktan kurtulur. Görüldüğü gibi, ana karakter, engelli bir kişi bile olsa, yaşadığı engelleri savaşarak aşmıştır. Burada yazarın karakter olarak özellikle engelli birini seçmesi oldukça anlamlıdır.

Çocuk öykülerinde problemin ya da problemlerin çözülmekte olduğu en heyecanlı nokta olan “doruk” yer almaktadır. Söz gelimi “Azat Kuşu”nda ana karakter İdris’in aldatma yoluyla kuş satan çocuğu dinleyip ona doğrulukla çalışmayı önerdikten sonra kuşçun İdris’in sözlerini benimsemeye başladığı an doruktur.

Gülten Dayıoğlu, çocuk öykülerinde zaman olarak en çok gündüzü (sabah, öğlen vakti, öğleye doğru, öğleden sonra, ikindiye doğru) tercih etmiştir. Gündüze ilişkin kavramların sayısı 47’dir. Yazar, akşamı (akşamüstü, gece) 29 kez kullanmıştır. Çocuk öykülerinde mevsimlerden yaza 16 kez, ilkbahara 13 kez, kışa 6 kez, sonbahara 5 kez yer vermiştir. Dayıoğlu, okul yaşamıyla ilgili zaman dilimlerini (okulların açılış kapanış günleri, okul dönüşü, diploma töreninden bir gün önce, yaz tatili) 14 kez kullanmıştır. Öykülerde olayların bir saat ile birkaç gün arasında 11 kez, 1 hafta ile birkaç aylık süre arasında 12 kez geçtiği görülmektedir. Yazarın özellikle gündüzü, mevsimlerden ilkbaharı ve yazı, okul yaşamıyla ilgili kavramları

öykülerinde sıkça kullanması ile hedef kitle olarak seçtiği 8-10 yaş çocuklarının özellikleri arasında sıkı bir ilişki vardır. Çünkü bu dönem çocuklarının eğilimleri içten dışa doğrudur. Çocuklar bu dönemde bir gruba katılmak, grubun parçası olmak isterler. Bu nedenle zamanlarını dışarıda, aydınlık ortamlarda, akran gruplarıyla geçirmek isterler.

Dayıoğlu, çocuklar için yazdığı öykülerinde en çok açık mekanları tercih etmiştir. Öykülerde 154 kez açık mekân, 92 kez kapalı mekân adları geçmektedir. Köy, kasaba, kent, bahçe, kır, sokak, koru gibi açık mekânlara karşılık; ev, okul, apartman, hastane, dükkân gibi kapalı mekânlara yer verilmiştir. Yazarın açık mekânları yeğlemesi, dünyaya bakışı, olumlu bir dünya görüşüyle açıklanabileceği gibi hedef kitlenin yaş ve gelişim özellikleriyle de ilgilidir. Çünkü bu dönem çocukları, ev ve aile ortamından çok, doğal çevreyi keşfetme eğilimi içindedir.

Çocuk öykülerinde kullanılan zaman ve mekân öğeleri, hikâye elementlerini olumlu yönde etkilemektedir. Başka deyişle okuyucu, anlatılan ortamın karakterleri bazı noktalara yönlendireceğini tahmin edebilmektedir. Söz gelimi “*Kır Gezisi*” öyküsünde öğrenciler, kır hazırlığı yaparak okulun bahçesinde toplanıyorlar. Hakkı, dayısının Almanya’dan getirdiği çikolataları da çıkımına koyduğunu övünerek söylüyor. Turan ise çikolataların sıcakta eriyebileceğini, kendi başından böyle bir olayın geçtiğini anımsatarak Hakkı’yı uyarıyor. Ne var ki Hakkı, bu uyarıya kulak asmıyor. Öğretmen gezide uymaları gereken kuralları açıkladıktan sonra öğrenciler kıra ulaşıyorlar. Hakkı, kırdaki çıkımını açtıktan sonra çikolata paketlerinden birini bulamıyor, bunu Turan’ın aldığını söyleyerek onu suçluyor. Bu öyküde okuyucu, zaman ve mekân öğelerinin karakterleri yönlendirdiğini sezgi yoluyla tahmin edebilir.

Çocuk öykülerinde bulunması gereken özelliklerin başında zaman ve mekân öğelerinin açık, gerçeğe uygun olarak, okuyucuda “güzel”e karşı duyarlılık oluşturacak biçimde belirtilmesi gelmektedir. **Gülten Dayıoğlu**, çocuk öykülerinde bu kurala özel bir önem göstermiştir. İnsan ve yaşam gerçekliğini bütün doğallığıyla yansıttığı öykülerinde zaman ile insan, mekân ile insan ilişkisini başarıyla kurgulamıştır. Yazar, çocuk öykülerinde kısa bir zaman dilimi içinde geçen, akıcı, devingen olaylara yer vermiştir. Zaman ögesi, bir noktadan ileriye doğru geliştiği gibi, bulunulan noktadan geriye dönüşleri, zamanda atlamaları da içermektedir. Söz

gelimi “*Korudaki Bebek*” öyküsü, ana karakter Ömer’in bebekliğinden üçüncü sınıfa kadar geçen süreyi, “*Neşeli Boyacı*” öyküsü ana karakter Erhan’ın beşinci sınıfın sonuyla askerlik sonrası dönemini, “*Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı*” öyküsü, ana karakter Hayri’nin okul çağından üniversiteye başlamasına kadar geçen süreyi içermektedir. Her üç öyküde de yazar, zamanda atlamayı kullanmıştır. “*Şenlik Günü*”nde okulların açılacağı günlerde başlayan olaylardan birkaç yıl öncesine gidilmektedir. “*Kumluktaki Yavru Martı*”da ise akşamüstü başlayan olaydan öğleden sonraya dönülmektedir. Görüldüğü gibi her iki öyküde de zamanda geriye dönüş tekniğine yer verilmiştir. Yazar, “*Yaşanmış Hayvan Öyküleri 1-2*” adlı kitaplarındaki öykülerinde de zamanda geriye dönüşten yararlanmışır.

Gülten Dayıoğlu, hedef kitlesi doğrudan doğruya çocuk olan öykülerinde kahramanları çoğunlukla çocuklardan seçmiştir. Bu çalışmada incelenen 67 öykünün 47’sinde yazar, hedef kitle olarak seçtiği 8-10 yaş çocuklarının neredeyse akran grubu sayılabilecek çocukları, ana karakter ya da yardımcı karakter olarak tercih etmiştir. Bu öykülerde çocuk kahramanlar, genellikle aile ortamında görülmektedir. Yazar, bu yolla, çocuğun yaşamında ailenin vazgeçilmez rolünü pekiştirmektedir. Geriye kalan 20 öyküde kahramanlar çocuk olmasa da çocuğun gerçek yaşamında yeri olan yakın çevresinde karşılaşabileceği kişilerdir. Yazar, çocuk öykülerinde kahramanlar aracılığıyla hedef kitlede öncelikle insana özgü duyarlık oluşturmakta, çocuk okuyucunun empati ve özdeşim kurabileceği kişileri gerçek yaşamın birer temsilcisi olabilecek biçimde kurgulamaktadır. Kimi öykülerinde de kahramanları insan dışı varlıklar arasından seçerek okuyucuyu eğitmektedir.

Dayıoğlu’nun çocuk öykülerinde çocuk kahramanlar; fiziksel, ruhsal özellikleri, yaş ve gelişim özellikleri, düşünce ve davranış biçimi açılarından hedef kitlenin dikkatini ve ilgisini canlı tutabilecek düzeydedir. Başka deyişle kahramanlar, çocuğun yaşamına sevinç, korku, yalnızlık, sıkılganlık, kıskançlık gibi özelliklerine, doğup büyüdüğü kültürüne uygun davranmaktadır. Söz gelimi “*Arkadaş Edinmek Zor mu?*” öyküsünde ana karakter Okan, ablası Ayla’nın arkadaş çevresinin geniş olmasını içine sindirememekte, onu kıskanmaktadır. Çünkü kendisi arkadaş edinmemektedir. Bu kıskançlığını ablasının eve gelen arkadaşlarını baktırarak gösteren ve ablasıyla tartışan Okan’a annesi, arkadaşlığın güzel bir duygu olduğunu, girişkenlik ve istekle gelişebileceğini söyler. Ablası da kendi yaşamından örnekler

vererek Okan'ı arkadaşlığa özendirir. Görüldüğü gibi bu öyküde Okan, ablası ve annesi, hedef kitlenin dikkatini ve ilgisini çekebilecek etkinlikler içindedirler. Kahramanlar yaş ve gelişim düzeylerine uygun düşünce ve davranış biçimleri geliştirmektedir. **Dayıoğlu**'nun öykülerinde kahramanlar, genel anlamda gerçek yaşamın bir temsilcisi durumundadır.

“Çocuk kitapları sevgi, dostluk, barış, arkadaşlık, iyilik, iyilikseverlik, yardımlaşma ve dayanışma, dürüstlük, özveri, araştırmacılık, kahramanlık, ırkçı olmayan ulusal onuru yüceltme gibi nitelikleri kavratıcı, benimsetici olmalıdır. Çocuk kitaplarında kine ve nefrete yer yoktur. Düşmanlık aşıl原因 konular, çocuk kitaplarında yer almamalıdır” (Yurttaş, 1997: 60). Bu ölçütler ışığında düşünüldüğünde **Gülten Dayıoğlu**'nun, çocuk öykülerinde çocuğun gerçek yaşamına uygun konuları ele aldığı rahatlıkla söylenebilir.

Çocuk öykülerinde ele alınan başlıca konular şöyle sıralanabilir: Yakın ya da uzak çevrede yaşananlara karşı duyarlı ve sorumlu olma bilinci; insanı, hayvanı, doğayı, bitkileri sevmeye, aile bağlarının gücü, dürüstlikle çalışma ve üretme, güç durumunda kalan varlıklara yardım etme, özverili olma, anne, baba ve çocuk iletişimi, öğretmen-öğrenci ilişkileri, bencillik yerine paylaşma, arkadaşlık ve dostluk bağları, tehlikeli işlere girişmeme, yaşamın sürprizlere açık olması, kin ve nefret yerine sevgi ve barış, komşuluk, içtenlikli duyarlılık ve özveriyle gelişen insan-hayvan ilişkilerinde dengeli ve ölçülü olmanın gerekliliği, köy ve kent yaşamı, okumanın değeri, hoşgörülü olma.

Yazar, çocuk öykülerinde ele aldığı konuları çocuğun ilgi ve gereksinimleriyle ilişkilendirmiş, çocuğa özgü yaşam durumları sunmuştur. Çocuğun bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve dil gelişimini doğrudan destekleyen konular, aynı zamanda okuyucunun kültürünü, yaşam deneyimini artırmaktadır. **Yurttaş**'a (1997: 60) göre *“çocuk kitaplarında ele alınması gereken konular “sevgi” kaynağından beslenmelidir. Çünkü çocuk, sevgiyle büyümesi gereken varlıktır. Çocuk kitabı yazarları da öncelikle sevgi ustası olmalıdır.”* Bu açıdan bakıldığında, **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuk öykülerinde ele aldığı konuların kaynağının sevgi olduğu rahatlıkla söylenebilir. Çünkü yazar, öykülerinde insana ve yaşama ilişkin gerçekleri güzel, olumlu bir bakışla sunmakta, kin ve nefrete kesinlikle yer vermemektedir.

Dayıoğlu'nun çocuk öykülerindeki ana karakterler; bireye ve çevreye duyarlı,

insan, hayvan, doğa sevgisiyle, yaşama sevinciyle dolu, dürüst, içten, yardımsever, ailesini ve yurdunu seven, hoşgörülü, acımayı bilen, özverili, çalışkan, üretken ve girişimci olmalarıyla dikkat çeken kişilerdir. Erdemli ve uygar insan özellikleri belirgin olan kahramanlar, okuyucunun ideal bir tip olarak benimseyebileceği kişilerdir. Bu nedenle yazarın çocuk öykülerinde kahramanlar, okuyucunun yeni deneyimler, yaşantılar kazanmalarını sağlayabilir. Fiziksel ve ruhsal özellikleri iyi geliştirilen kahramanlar, hedef kitlenin özdeşim kurabileceği kişiler olabilir. Örneğin “Gökçen Kız Çeşmesi”nde Gökçen Kız, “Sınıf Geçme Armağanı”nda Sinan’la Aykut, “Neşeli Boyacı”da Erhan, “Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı” öyküsünde Hayri, “Kara Kedinin Yavruları”nda Alev, “Cengiz’in Yeni Arkadaşları” öyküsünde Cengiz, “Yağmurla Gelen Barış”ta Duran, “İlginç Bir Leylek Öyküsü”nde Namık Bey, “Dut Kuşlarının Öyküsü”nde Hanife Kadın, “Sen Herkesi Sev” öyküsünde Barış başarılı biçimde kurgulanmış ya da tanıtılmış kişilerdir.

Gülten Dayıoğlu (2000: 534), çocuk kitaplarında eğitselliğin kaçınılmaz olduğuna inanan, toplumun ortak paydasını oluşturabilecek değerlerin eserlerde işlenmesi gerektiğini vurgulayan, eğitim yoluyla çocuğun yaşama sanatını öğrendiğini düşünen bir yazardır. Bununla birlikte yazar, çocuk kitaplarında eğitselliğin duyarlık ve sorumluluk gerektirdiğini savunmaktadır. **Dayıoğlu**, çocuk öykülerini bu duyarlık ve sorumlulukla oluşturmuş, temel kaygı olarak çocuğa göreliği, çocuk gerçekliğini benimsemiştir. Seçtiği hedef kitlenin yaş ve gelişim düzeylerine uygun olan öykülerinde yazar, sunduğu iletilerle çocuk okuyucunun bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve dil gelişimine önemli katkılar sağlamaktadır. Çocuk öykülerinde sunduğu iletileri metnin içinde eriterek çocuğun yüreğine ve belleğine seslenmiştir. Bununla birlikte yazar, “Deli Bey”, “Kara Kedi” ve “Sıcak Ekmek” öykülerinde iletileri doğrudan okuyucuya aktarmaktadır. Bu durum, kuşkusuz, çocuğu kitapla sağlıklı bir etkileşim içinde olmaktan alıkoymaktadır. Çünkü bu öykülerde çocuk; düşünen, tasarlayan, üreten değil sadece benimseyendir.

Yazarın 8-10 yaş çocuklarına seslenen öykülerinde sunduğu iletiler, okuyucunun gelişim özelliklerine, ulusal ve kültürel değerlerine, insan hak ve özgürlüklerine, **Türk Millî Eğitimi’nin Genel Amaçları**’nda (MEB, 2006: 1) belirtilen “*Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseme, geliştirme; ailesini, vatanını, milletini sevme, daima yüceltmeye çalışma;*

beden, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı bir kişiliğe, karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip olma; ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak” amaçlarına uygundur.

Öyküler; **Türkçe Dersi Öğretim Programı**’nda (MEB, 2006: 4) yer alan şu temel ilkelere de uygun özelliktedir:

1. *“Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri,*
2. *Türkçeyi konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları,*
3. *Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmeleri,*
4. *Seviyesine uygun eserleri okuma; bilim, kültür ve sanat etkinliklerini seçme, dinleme, izleme alışkanlığı ve zevki kazanmaları,*
5. *Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları, duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri,*
6. *Yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenmeleri, bunları bir alışkanlık hâline getirmeleri,*
7. *Hoşgörülü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olmaları ve çözüm üretmeleri,*
8. *Millî, manevî ve ahlâkî değerlere önem vermeleri ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleri.”*

Hikâye haritası yöntemine göre çözümlenen çocuk öykülerinde ana karakterler, olayla ilgili olarak bilişsel, duygusal ya da eylemsel olmak üzere davranışlar sergilemektedirler. Bazı öykülerde ana karakterler, tepkilerini açıkça belirtirler. Söz gelimi “*Sen Herkesi Sev*” öyküsünde, sevginin varlığı ve sınır tanımazlığı konusunda kuşkuya düşen Barış, yaşadıklarından sonra, sevgiye duyduğu inancı annesine açıkça söyler. Burada ana karakter, tepkisini açıkça dile getirmektedir. Öykülerdeki olayların ana karakterler açısından yarı yarıya mutlu veya mutsuz biçimde sona erdiği söylenebilir. Başka deyişle yazarın olumlu-olumsuz

denmesini gözeterek hedef kitlenin değer evrenini geliştirdiğinden söz edilebilir.

Gülten Dayıoğlu'nun hedef kitlesi 8-10 yaş çocukları olan öykülerinin hikâye haritası yoluyla çözümlenmesinin Türkçe öğretimine önemli katkılar sağlayacağı düşünölmektedir. Çünkü bu yöntemle okuyucu; yapılandırmacı bir anlayışla gerekli ve gereksiz bilgileri ayırt edebilir, öyküyü anımsama, kendi bakış açısıyla üretme, çıkarım yapma ve anlam kurmada etkin bir rol üstlenebilir. Bu konuda **Akyol** (2006: 159), şunları söylemektedir:

“Hikâye haritası; hikâyenin kavranması açısından çocuklara yardımcı olmaktadır. Çocuğun haritalama yeteneğini geliştirir. Çocuk düzenli bilgilerle zihnine yerleştirdiği olayları daha iyi hatırlar. Çocukları aktif olarak derse katma açısından iyi bir yoldur. Harita yarım bırakılıp çocuklara tamamlatılabilir. Çocuk soru sormayı ve cevaplamayı öğrenir. Kim, ne, ne zaman, nasıl soruları sorulup cevaplanır. Grup olarak çalışma yapılabilir. Hikâye yazmak, taslak oluşturmak için kullanılabilir. Çocuk, oluşturulan bu düzenli ve ilgili çerçeveyi kullanarak daha kolay bir şekilde hikâyenin elementlerini belirler. Yeniden anlatımı kolaylaştırır ve bu da anlamayı olumlu yönde etkiler. Özetlemeye yardımcı olur. Okunanların ve dinlenenlerin görselleştirilmesine katkı sağlar.

Sonuç olarak hikâye haritası yöntemiyle metinlerin daha etkili bir şekilde öğretilebileceğini söyleyebiliriz. Çünkü bu yöntem, önemli ve önemsiz bilgileri ayırt etmede, öğrencileri önemli unsurlar üzerinde yoğunlaştırmaya yöneltmede, etkili katılımı sağlamada, bilgileri düzenli bir şekilde uzun süreli hafızaya yerleştirmede, ön bilgileri aktif hâle getirmede, ileriye dönük tahminler yapmada ve metinler arası okumada oldukça etkilidir.”

Çocuk öykülerinin bol konuşmalı olması; canlı, renkli bir anlatımın seçilmesi son derece önemlidir. Bu açıdan bakıldığında, **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuk öyküleri bol konuşmalıdır. Yazar, bütün öykülerde diyaloglara yer vermiştir. **Dayıoğlu**'nun diyalog sayısı 1-10 arasında 30 öyküsü, 11-19 arasında 22 öyküsü, 20-29 arasında 13 öyküsü, 30-39 arasında 1 öyküsü, 40-49 arasında 1 öyküsü bulunmaktadır. Diyalog sayısı en fazla olan üç öykü; *“Leylek Karda Kaldı”* (46), *“Annemin Salataları Ninemin Turpları”* (35) ve *“Kır Gezisi”* (29)'dir.

Gülten Dayıoğlu, çocukların güldürüye yatkınlığını, mizahtan hoşlandığını iyi bildiği için öykülerinde bu ögeyi ustalıkla kullanmıştır. Yazarın; *“Çımarın*

Yaprakları”, “*Kara Kedi*”, “*Kaybolan Çocuk*”, “*Tosçu Kuzu*”, “*Güllünecek Bir Şey mi Var?*”, “*Anneler Yalan Söyler mi?*”, “*İkizler*”, “*Annemin Salataları Ninemin Turpları*”, “*Can Matematiği Sevmiyordu*”, “*Bilge’nin Sevinci*”, “*Haylaz Tay*”, “*Yalancı Çocuk*”, “*Hırsız Karga*”, “*Sen Herkesi Sey*”, “*Obur Çocuk*”, “*Leyleği Ayakta Görünce*” öykülerinde, okuyucuyu gülümseten, kimi zaman da düşündürten sahneler rahatlıkla bulunabilir.

Gülten Dayıoğlu’nun çocuk öykülerinden 3’ü (“*Korudaki Bebek*”, “*Hüseyin’in Kuzusu*”, “*Leylek Karda Kaldı*”), uzunluğu, sözcük sayısı yönünden öteki öykülerden ayrılmaktadır. Bu öyküler, ileriki yaşlardaki (9-10 yaş) çocuklara seslenmektedir. Geriye kalan öyküler ise uzunluk, çocuğun düzeyi, cümle türleri vb. açılardan birbirine yakın özelliktedir. Bu nedenle, yazar tarafından onaylandığı gibi, incelenen çocuk öyküleri, 8 yaşındaki çocukların düzeyine uygundur. Bununla birlikte çocuğun bireysel özellikleri, aile ortamı vb. konular, bu konuda belirleyici olabilir.

Çocuk okurun yaşam ve insan gerçekliğini tanınması, sanatçı duyarlılığıyla ve dilin anlatım olanaklarıyla kurgulanmış yaşam durumlarıyla mümkündür. Çocuk-kitap etkileşiminde sanatçının yaratıcı gücü, dili kullanmadaki başarısı önem taşıdığı gibi, görsel bir öge olarak resim de bu etkileşimde işlev görmektedir. Çünkü resimler, metnin anlamına estetik katkı sağlamaktadır. **Sever** (2003: 159), “*resmin, sanatçının dünyasında yarattığı içeriği görünürlü kılan bir öge olduğunu söyler. Resim, yalnızca kendi diliyle bir anlam dünyası yarattığı gibi, yazarın kurguladığı yaşam durumunu görselleştirir. Çocuk kitaplarında görsel bir öge olarak önemli bir işlevi yerine getiren resimler, metinle birlikte düşünüldüğünde anlamı tamamlamakta, açıklamakta, bazen de metne yeni anlamlar katmaktadır.*”

Dayıoğlu’nun çocuk öykülerindeki resimlere estetik bir anlam kurma aracı olarak bakıldığında şunlar söylenebilir: Resimler, genel anlamda metnin anlamını açıklamakta, süslemektedir. Bütün öykülerde en az bir ya da birkaç resim yer almaktadır. Bu resimler, hedef kitlenin ilgisini çekebilecek özelliktedir. Ne var ki “*Deli Bey*” (s. 8), “*Neşeli Boyacı*” (s. 24), “*Sıcak Ekmek*” (s. 11), “*Yaşanmış Hayvan Öyküleri 1*” (s. 43) ve “*Yaşanmış Hayvan Öyküleri 2*” (s. 66)’de yer alan resimlerin uygunluğu tartışılabilir. Bu konuda yazar da benzer düşünceleri taşımaktadır. Kitap kapaklarının, resimlerin yeniden düzenleneceğini belirtmektedir.

5.2. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK ÖYKÜLERİNİN DEĞER EĞİTİMİNE İLİŞKİN SONUÇLARI

Her çağda ve her toplumda değer kavramı kendine özgü bir gelişme göstermiştir. Çünkü her dönem, kendi koşullarını kendisi oluşturmuştur. Bu nedenle değer olgusunun öznel bir nitelik taşıması, kuşkusuz onu farklı alanlara kaydırmaya elverişli kılar. Ne var ki toplumun belirlediği kuralların gücü unutulmamalıdır. Başka deyişle toplum, doğasına uyan tutumları benimserken uymayan tutumları da dışlar.

Yaşam, karşıt değerler üzerine kurulmuş özel bir alandır. Çocuk, doğumla başlayan yaşam yolculuğunda farklı değerleri toplumsallaşma yoluyla kazanır. Çocukta değer olgusu; masal, öykü gibi yazınsal türlerin yardımıyla sağlıklı bir gelişim olanağı bulur. Çünkü bu tür metinler, çocuğun yaşama hazırlanmasını sağlayan değer ve tutumlarla iç içedir.

Yazarlık yeteneğini öğretmenlik deneyimi, çocuk duyarlılığı ve gerçekliğiyle birleştirmeyi başaran Gülten Dayioğlu, yazın yaşamına öykülerle başlamış, hatta 1963 yılında yayımlanan “Bahçıvanın Oğlu” adlı öykü kitabını çocuklar için yazmış bir yazardır. Bu çalışmada, geride kalan 45 yılda çocuk edebiyatına birbirinden değerli 72 eserle katkı sağlayan yazarın 8-10 yaş çocukları için yazdığı *Uçan Motor* (1965), *Şenlik Günü* (1983), *Kır Gezisi* (1983), *Azat Kuşu* (1984), *Deli Bey* (1984), *Sıcak Ekmek* (1984), *Uçurtma* (1984), *Kumluktaki Yavru Martı* (1984), *Neşeli Boyacı* (1988), *Küskün Ayıcık* (1989), *Yaşanmış Hayvan Öyküleri 1-2* (1991) adlarını taşıyan 12 öykü kitabında yer alan 67 öykü, değerlerin işlenişi açısından incelenmiş, öykülerdeki olumlu tutumlar ve eleştirilen tutumlar en çok üzerinde durulan değer ya da tutumlardan en aza doğru sıralanmıştır.

Çocuk öykülerini işlenen değerler açısından ele alırken kesin çizgilerle ayırım yapmaktan kaçınılmıştır. Çünkü insanı toplumdan, toplumu da insandan soyutlamak, ayrı düşünmek olanaksızdır. Bu nedenle hedef kitle olarak seçilen 8-10 yaş çocuklarında kazandırılmak istenilen olumlu değerler, öykü metinlerinin öne çıkan yönleriyle değerlendirilmiştir. Bu aşamada, öykülerde yazarın değerler açısından çocukta oluşmasını istediği olumlu tutumlar, en çok üzerinde durulandan en aza doğru bir sıra ile sunulmuştur. Doğrudan öykü metinlerine dayalı bir anlayışla gerçekleştirilen değer işlenişi çalışmasında ulaşılan sonuçlar şöyle sıralanabilir:

Gülten Dayioğlu'nun çocuk öykülerinde açık ya da örtülü bir duyarlıktan söz

etmek olanaklıdır. Duyarlık değeri, çocuk öykülerinde “birey” ve “çevre” olmak üzere iki yönlü düşünülmüştür. Kuşkusuz, yazınsal bir metinde, özellikle de çocuklar için yazılan eserlerde, sanatçı duyarlığı temeldir. **Sever** (2003: 3), “*Edebiyat bize, sanatçı duyarlığıyla kurgulanmış bir yaşam sunar. Yaşamımıza yeni anlamlar katar. İnsan ve yaşam gerçekliğini sanatçı duyarlığıyla kavramamıza, bu gerçekliğe sanatçının penceresinden bakmamıza olanak sağlar.*” sözleriyle sanatçı duyarlığının edebiyat için değerini vurgular.

Gülten Dayıoğlu; çocuklar için yazdığı 12 öykü kitabında yer alan 67 öykünün 21’inde (“*Yoğurtçunun Çingırağı*”, “*Gökçen Kız Çeşmesi*”, “*Deli Bey*”, “*Sınıf Geçme Armağanı*”, “*Kır Gezisi*”, “*İpek’in Doğumünü*”, “*Korudaki Bebek*”, “*Güliünecek Bir Şey mi Var?*”, “*Arkadaş Edinmek Zor mu?*”, “*Can Matematiği Sevmiyordu*”, “*Neşeli Boyacı*”, “*Annemin Salataları Ninemin Turpları*”, “*Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı*”, “*Bahar Yağmuru Çabuk Diner*”, “*Sıcak Ekmek*”, “*Mavi Torbada Ne Var?*”, “*Uçurtma*”, “*Cengiz’in Yeni Arkadaşları*”, “*Yağmurla Gelen Barış*”, “*Sen Herkesi Sev*”, “*Leyleği Ayakta Görünce*”) doğrudan bireye duyarlığı; 26’sında (“*Azat Kuşu*”, “*Leylek Karda Kaldı*”, “*Kara Kedi*”, “*Kara Benekli Kuzu*”, “*Küskün Ayıcık*”, “*Fatma Ninenin İneği*”, “*Benim*”, “*Tosçu Kuzu*”, “*Minik Tay*”, “*Dilek’in Köpeği*”, “*Kara Kedinin Yavruları*”, “*Ak Kuzu*”, “*Çok Bilmüş Köpekler*”, “*İlginç Bir Leylek Öyküsü*”, “*Zehra Hanım’ın Can Yoldaşı*”, “*Kör Memeli Kara Koyun*”, “*Bostan Beygirinin Belleği*”, “*Dut Kuşlarının Öyküsü*”, “*Sarı Kız*”, “*Arkadaşım Hacer’in Köpeği*”, “*Topal İnek*”, “*Güllü’nün Doru’su*”, “*Onurlu Panço*”, “*Hüseyin’in Kuzusu*”, “*Çalınan Köpek*”, “*Kumluktaki Yavru Martı*”) doğrudan çevreye duyarlığı; geriye kalan 20 öyküde ise bireye ya da çevreye duyarlığı örtülü biçimde sunmaktadır.

Dayıoğlu’nun sanatçı duyarlığı öykülerdeki kahramanların kişilik özelliklerine, konuşmalarına tepkilerine, çatışmalarına hatta kullandığı deyim, ikileme gibi söz varlığı ürünlerine bile yansır. Söz gelimi “*Azat Kuşu*” öyküsünde geçen “*aklına gelmek, içinden gelmek*” “*Yoğurtçunun Çingırağı*” öyküsündeki “*kulak kesilmek*” “*Gökçen Kız Çeşmesi*” öyküsündeki “*can sıkılmak*” deyimleri bağlamları içinde düşünüldüğünde duyarlıkla ilişkilidir.

Yazarın seçtiği kahramanların belirgin özelliği, çevrelerindeki kişilerin ya da yaşanan olayların duygu değerini anlayabilmeleridir. “*Kara Kedi*” öyküsünde Ali

ile Gül'ün, yağmurlu bir günde evlerinin önünde karşılaştıkları kedi yavrusunu içeri almaları; "*Korudaki Bebek*"te Ümit Bey'in koruda bulduğu bebeği, eşiyile evlat edinmeleri; "*Tosçu Kuzu*"da simitçi ve köftecinin, kuzuyu ölçüsüz şımarttığı ve kötü eğittiği için pişmaniyeciyi uyarmaları vb. bu türden davranışlardır.

Gülten Dayıoğlu, insanlarla hayvanlar arasındaki ilişkilerden yola çıkarak yazdığı hayvan öykülerinin ana eksenini ya da çekirdeğini sevgi üzerine kurmuştur. Yazar, bu görüşünü *Yaşanmış Hayvan Öyküleri 1* adlı kitabına başlarken şöyle dile getirmektedir: "İnsanlarla hayvanlar arasında geçen güzel ve anlamlı serüvenlerin tek kaynağı SEVGİ bence. Zaten bu öyküleri anlatanlar, gerçekten yürekleri sevgiyle yüklü kimseler. Katı yürekli, sevgi yoksunu insanların bu tür serüvenleri yaşayabilmeleri olanaksız" (Dayıoğlu, 2006: 9).

Yazar, çocukluk döneminde özellikle evcil hayvanlara büyük bir yakınlık göstermiş, yaşadığı üzüntüleri ve yalnızlığı onlarla paylaşmıştır. "*Zehra Hanım'ın Can Yoldaşı*" ve "*Arkadaşım Hacer'in Köpeği*" adlı öykülerde yazar, okuyucuyu, kendi çocukluk yıllarına götürür. Bu durum, Dayıoğlu'nun hayvan sevgisinin köklü olduğunu göstermektedir.

Çocuk öykülerinin 26'sında ("*Çok Bilmiş Köpekler*", "*İlginç Bir Leylek Öyküsü*", "*Zehra Hanım'ın Can Yoldaşı*", "*Kör Memeli Kara Koyun*", "*Bostan Beygirinin Belleği*", "*Dut Kuşlarının Öyküsü*", "*Sıcak Yürekli Ceylan*", "*Sarı Kız*", "*Arkadaşım Hacer'in Köpeği*", "*Topal İnek*", "*Güllü'nün Doru'su*", "*Onurlu Panço*", "*Hüseyin'in Kuzusu*", "*Çalınan Köpek*"; "*Azat Kuşu*", "*Kara Kedi*", "*Kara Benekli Kuzu*", "*Küskiin Ayıcık*", "*Fatma Ninenin İneği*", "*Benim*", "*Tosçu Kuzu*", "*Minik Tay*", "*Dilek'in Köpeği*", "*Kara Kedinin Yavruları*", "*Ak Kuzu*", "*Kımluktaki Yavru Martı*") hayvan sevgisi değer olarak işlenmiştir. Bunlardan 14'ü yazarın *YHÖ1* ve *2* adını taşıyan iki kitabındaki öyküler; kalan 12'si de öteki öykü kitaplarında yer alan öykülerdir. Yazar, insanlar arasında yoğunluğunu yitiren sevgi, saygı, özveri, acıma gibi duyguları sıcak yürekli hayvansever dostlarından dinlediği öyküler aracılığıyla vurgulamak için yaşanmış hayvan öykülerini derlemiştir. *YHÖ1* ve *2* adlı kitaplarda hayvan sevgisinin işlenişi ile öteki kitaplarda hayvan sevgisinin işlenişi arasındaki ilginç farklılıklar şu şekilde ifade edilebilir:

Yaşanmış Hayvan Öyküleri 1-2 adlı kitaplarda yazar; yakın çevresindeki dostlarından, kendi çocukluğundan, gözlemlerinden esinlenerek bu öyküleri yazmıştır. Bu öyküler; gerçek yaşamın canlılığını, sıcaklığını, somutluğunu taşıdığı

için okuyucuya inandırıcı gelmekte ve onu etkilemektedir. 14 öykününün 10'unda gözlemci anlatıcının bakış açısı tekniği kullanılmıştır; 3'ünde ben dilini kullanan kahraman anlatıcı ile gözlemci bakış açısı iç içedir; 1'inde ise ben dilini kullanan kahraman anlatıcı ve onun bakış açısı vardır. Bu durum, öykü metni ile çocuk arasında sağlıklı bir iletişim kurmada etkili olabilir. Çünkü çocuk kitabı “ben” diliyle yazılırsa okuyucuyu etkileme olasılığı daha yüksektir. Hayvan sevgisi değerinin işlendiği öteki öyküler ise yazarın düş ve kurgu gücüne dayanmaktadır. Bu öyküler tasarlanmış, yaşanması olası olayları, sorunları işlediği için çocukta gerçeğe yakınlık izlenimi uyandırabilir. Ne var ki bu öykülerin hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcı tekniği ile yazılması nedeniyle ben anlatıcıya göre, çocuğu etkileme olasılığı daha az denilebilir.

Gülten Dayıoğlu, Yaşanmış Hayvan Öyküleri 1-2 adlı kitaplarındaki 14 öykününün dışında kalan 53 öykününün 52'sinde hâkim bakış açısı ve yazar anlatıcıyı, 1'inde (“*Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı*”) ise gözlemci bakış açısı ve anlatıcıyı kullanmıştır.

Yazar; çocuk öykülerinde “doğruluk, dürüstlük, içtenlik” değerlerini kullanarak okuyucuda doğruluğa ve iyiliğe karşı istek uyandırmıştır. İncelenen 67 öykününün 23'ünde (“*Azat Kuşu*”, “*Gökçen Kız Çeşmesi*”, “*Leylek Karda Kaldı*”, “*Korudaki Bebek*”, “*Neşeli Boyacı*”, “*Sıcak Ekmek*”, “*Dilek'in Köpeği*”, “*Tarla Faresi ile Ev Faresi*”, “*Uçurtma*”, “*Cengiz'in Yeni Arkadaşları*”, “*Yalancı Çocuk*”, “*Kuyruklu Yalan*”, “*İlginç Bir Leylek Öyküsü*”, “*Sıcak Yürekli Ceylan*”, “*Sarı Kız*”, “*Arkadaşım Hacer'in Köpeği*”, “*Topal İnek*”, “*Güllü'nün Doru'su*”, “*Onurlu Panço*”, “*Hüseyin'in Kuzusu*”, “*Çalınan Köpek*”, “*Kumluktaki Yavru Martı*”, “*Sen Herkesi Sev*”) bu değerler doğrudan; geriye kalan öykülerde de okuyucuya sezdirilerek işlenmiştir. Yazar 7 öyküde (“*Sıcak Ekmek*”, “*Dilek'in Köpeği*”, “*Tarla Faresi ile Ev Faresi*”, “*Uçurtma*”, “*Cengiz'in Yeni Arkadaşları*”, “*Yalancı Çocuk*”, “*Kuyruklu Yalan*”) yansıtma yöntemini kullanmış; doğruluk, dürüstlük, içtenlik değerlerini taşımayan kahramanlar aracılığıyla okuyucuya olumlu duyguları sezdirmiştir.

Anlamca birbirine yakın iki kavram, iyilik/yardımseverlik; **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuk öykülerinin 21'inde (“*Azat Kuşu*”, “*Yoğurtçunun Çıngırağı*”, “*Gökçen Kız Çeşmesi*”, “*Deli Bey*”, “*Kır Gezisi*”, “*Korudaki Bebek*”, “*Benim*”,

“Tosçu Kuzu”, “Minik Tay”, “Arkadaş Edinmek Zor mu?”, “Neşeli Boyacı”, “Annemin Salataları Ninemin Turpları”, “Can Matematiği Sevmiyordu”, “Sıcak Ekmek”, “Kaybolan Çocuk”, “Fatma Ninenin İneği”, “İkizler”, “Yağmurla Gelen Barış”, “İlginç Bir Leylek Öyküsü”, “Kör Memeli Kara Koyun”, “Sen Herkesi Sev”) değer olarak doğrudan işlenmiştir. Bunlardan “Sıcak Ekmek” öyküsünde yazar, olumsuz tutumlarıyla dikkat çeken bir kahraman aracılığıyla okuyucuda olumlu duyguları yerleştirmeye çalışmıştır. Yazar, iyilik/yardımseverlik gibi bir değeri alışılmışın dışında, kendine özgü bir biçimde sunmayı başarmıştır.

Öykülerdeki başkahramanlar, buldukları koşul ve ortamlar ne olursa olsun yardımsever olmalarıyla dikkat çekmektedir. Örneğin “Yağmurla Gelen Barış”ta birbirine düşman iki ailenin çocuklarından Duran, yağmurlu bir günde yıldırım düşmesi sonucu ağacın altında kalan Hasan’ı kurtarır. Kuşkusuz bu davranışı, duyarlık, sevgi, acıma özveri gibi değerlere ek olarak iyilik/yardımseverlikle açıklamak mümkündür.

Gülten Dayıoğlu çocuklar için yazdığı öykülerde aile bireyleri arasındaki koşulsuz sevgi ve bağlılığı öne çıkarmıştır. Çocuk öykülerinin 21’inde (“Yoğurtçunun Çıngırağı”, “Gökçen Kız Çeşmesi”, “Deli Bey”, “Yakup’un Oğlağı”, “Kara Kedi”, “İpek’in Doğumgünü”, “Korudaki Bebek”, “Arkadaş Edinmek Zor mu?”, “Neşeli Boyacı”, “Annemin Salataları Ninemin Turpları”, “Can Matematiği Sevmiyordu”, “Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı”, “Dilek’in Köpeği”, “Anneler Yalan Söyler mi?”, “Cem Sağını Solunu Bilmiyordu”, “İkizler”, “Mavi Torbada Ne Var?”, “Uçan Motor”, “Şerif’in Balıkları”, “Kuyruklu Yalan”, “Sen Herkesi Sev”) aile sevgisini değer olarak işleyen yazar; anne, baba ve çocuk ilişkilerini, kardeşler arasındaki iletişim durumlarını kullanarak okuyucuda aileye bağlılık, güven, sevgi gibi duyguların yerleşmesini sağlamış, empati duygusunu canlı tutmayı başarmıştır. Yazarın bu tutumu, sözcük dağarcığı ve söz varlığı ürünlerine de yansımıştır. **Dayıoğlu**’nun çocuk öykülerine en sık kullandığı 20 sözcük arasında anne, baba ve çocuk sözcüklerinin oluşu oldukça önemlidir. Ayrıca yazarın en sık kullandığı ikileme de “ana baba”dır. Bu durum, yazarın öyküler aracılığıyla çocuğa kazandırmaya çalıştığı değerle öykülerinin dil ve anlatımının örtüştüğünü göstermesi açısından özellikle önemlidir ve yazarın başarısı olarak görülmelidir.

Gülten Dayıoğlu’nun çocuk öyküleri genel anlamda okul çağı çocuklarına

seslenmektedir. Yazar, öykülerin 14'ünde ("*Yoğurtçunun Çıngırağı*", "*Leylek Karda Kaldı*", "*Sınıf Geçme Armağanı*", "*Kır Gezisi*", "*Gülünecek Bir Şey mi Var?*", "*Arkadaş Edinmek Zor mu?*", "*Can Matematiği Sevmiyordu*", "*Bahar Yağmuru Çabuk Diner*", "*Cem Sağını Solunu Bilmiyordu*", "*Mavi Torbada Ne Var?*", "*Uçurtma*", "*Bilge'nin Sevinci*", "*Yağmurla Gelen Barış*", "*Açıkgöz*") çocuk kahramanları kullanarak okuyucuya okul yaşamının değerini, güzelliklerini hissettirir. Çocuk öykülerinde işlenen okul yaşamının çocuğa kazandırdıkları, şöyle özetlenebilir:

✓ Okul, çocuk için sevgi, güven ve paylaşım ortamıdır ("*Yoğurtçunun Çıngırağı*").

✓ Yaşamda karşılaşılan olaylara ilişkin doğru bilgilerin öğrenildiği yerdir ("*Leylek Karda Kaldı*").

✓ Çocukta karşıt görüş ve önerilere saygı duymayı, hoşgörü ve empatiyle yaklaşmayı, kısacası demokratik bir tutum içinde olmayı, okuma uğruna yaşanan güçlükleri tanımayı, okumanın en güzel armağan olduğu düşüncesini yerleştirmektedir ("*Sınıf Geçme Armağanı*").

✓ Doğal çevrenin ve güzelliklerin tanınmasına, gezi gözlem becerilerinin, arkadaşlık ve paylaşma duygularının yoğun olarak yaşanmasına ortam hazırlamaktadır. Eğitimin, yaşamın her alanında geçerli olduğunu, dört duvar arasına sıkıştırılmayacağını ortaya koymaktadır ("*Kır Gezisi*").

✓ Çocuğun yaşadığı sorunun kaynağının belirlenip çatışmanın çözüme kavuştuğu, düzenli yaşama ve sorumluluk bilincinin kazandırıldığı öğrenme ortamıdır ("*Gülünecek Bir Şey mi Var?*").

✓ Arkadaş edinme sorunu yaşayan çocuğa toplumsallaşmayı öğreten bir yaşam alanıdır ("*Arkadaş Edinmek Zor mu?*").

✓ Yaşamda çok önemli bir değer taşıyan matematikle ilgili ön yargıların kırılmasını, matematiğin değerinin anlaşılmasını sağlamaktır ("*Can Matematiği Sevmiyordu*").

✓ Okuma uğruna yaşanan güçlüklerle göğüs germeyi, yokluluklarla savaşılan akran gruplarıyla empati kurmayı, öğretmen-öğrenci iletişiminin güzelliklerini, doğal çevredeki güzellikleri tanımayı sağlayan öğrenme alanıdır ("*Bahar Yağmuru Çabuk Diner*").

✓ Öğrenime yeni başlayan bir çocuğun yaşadığı çatışmaların merkezi durumundadır (“*Cem Sağını Solunu Bilmiyordu*”).

✓ Eğitim öğretim etkinliklerinin tatlı bir meyvesi olarak görülebilecek diploma heyecanına ev sahipliği yapmaktadır. (“*Mavi Torbada Ne Var?*”)

✓ Arkadaş sevgisi ve paylaşma duygusunun doruğa çıktığı, ortak ruhların bir araya gelerek bir ürün ortaya koyduğu özel bir ortamdır (“*Uçurtma*”).

✓ Kendine özgü yapı, kural ve işleyişi olan, ailedeki özgürlük ve kural tanımazlıkların yerini sorumluluğa, düzene ve çalışmaya bıraktığı özgün bir kurumdur (“*Bilge'nin Sevinci*”).

✓ Çocuğun, düşmanlık ve küskünlük yerine barışa, kardeşliğe ve sevgiye yöneltildiği, insanlık erdemlerini kazandığı kendine özgü bir çevredir (“*Yağmurla Gelen Barış*”).

✓ Toplum yaşamının kurallarını çiğneyerek çıkarlardan yararlanmaya, uyanık olmaya özendirilen bir çocuğun yanlışlarının farkına varmasını, öz eleştiri yapmasını sağlayan gerçek öğrenme ortamıdır (“*Açıkgöz*”).

Gülten Dayıoğlu içtenlikli bir duyarlık ve bilinçle yazdığı öykülerinde, insanlık erdemlerinin çatısını oluşturan değerlerden acımayı, okuyucuda duyarlık ve empati oluşturacak biçimde işlemiştir. Çocuk öykülerinin 13'ünde (“*Azat Kuşu*”, “*Yoğurtçunun Çıngırağı*”, “*Leylek Karda Kaldı*”, “*Korudaki Bebek*”, “*Kara Kedi*”, “*Küskün Ayıcık*”, “*Minik Tay*”, “*Neşeli Boyacı*”, “*Sıcak Ekmek*”, “*Ak Kuzu*”, “*Kör Memeli Kara Koyun*”, “*Güllü'nün Doru'su*”, “*Onurlu Panço*”) bu soylu duyguyu, çocuğu sömürmeden, çocuğa göre bir ayarda, incelikli bir biçimde ele alan yazarın; öteki öykülerinde de acıma duygusunu okuyucuya sezdirmediği söylenebilir.

Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinin belirgin özelliklerinden biri de arkadaş sevgisi ve paylaşma duygusudur. Yazar, 12 öyküde, (“*Yoğurtçunun Çıngırağı*”, “*Deli Bey*”, “*Sınıf Geçme Armağanı*”, “*Kır Gezisi*”, “*İpek'in Doğumgünü*”, “*Benim*”, “*Arkadaş Edinmek Zor mu?*”, “*Kaybolan Çocuk*”, “*Şenlik Günü*”, “*Uçurtma*”, “*Cengiz'in Yeni Arkadaşları*”, “*Arkadaşım Hacer'in Köpeği*”) çocukların yaşadığı en anlamlı duygulardan arkadaşlık, dostluk ve paylaşmayı bir

değer olarak işlemiş; bu güzel değeri kullanarak çocuğu eğitmiş, onda bilinç ve güzellik oluşturmayı başarmıştır. Çocuğun bütüncül gelişimine ve toplumsallaşmasına olağanüstü katkı sağlayan arkadaşlık; çocuğa zengin ve mutlu bir yaşam, uyumlu bir akran ilişkisi sunmaktadır.

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinin merkezinde çocuk kahramanlar bulunmaktadır. Yazar, hedef kitle olarak seçtiği çocukların gelişim özelliklerini çok iyi bilmektedir. Bunun en belirgin kanıtlarından biri, çocuğu hangi yaş ve gelişim düzeyinde ise o yaşın özellikleriyle göstermesidir. Çocuk öykülerinin 11'inde ("*Gökçen Kız Çeşmesi*", "*Leylek Karda Kaldı*", "*Yakup'un Oğlağı*", "*Arkadaş Edinmek Zor mu?*", "*Neşeli Boyacı*", "*Anneler Yalan Söyler mi?*", "*Uçurtma*", "*Cıltz Oğlak*", "*Uçan Motor*", "*Şerif'in Balıkları*", "*Obur Çocuk*") doğası gereği meraklı bir yapıda olan çocuk kahramanlar, isteklilik ve girişkenlikleriyle görülür. Bu öykülerin 3'ünde ("*Gökçen Kız Çeşmesi*", "*Arkadaş Edinmek Zor mu?*", "*Neşeli Boyacı*") başkahramanlar isteklilik ve girişkenlikleriyle amaçlarına ulaşırlar. Geriye kalan 8 öyküde ("*Leylek Karda Kaldı*", "*Yakup'un Oğlağı*", "*Anneler Yalan Söyler mi?*", "*Uçurtma*", "*Cıltz Oğlak*", "*Uçan Motor*", "*Şerif'in Balıkları*", "*Obur Çocuk*") ise başkahramanlar istekli ve girişken olsalar bile yaşadıkları çatışmalar, engeller yüzünden amaçlarına ulaşamayıp düş kırıklığına uğrarlar.

Yazar, çocuk duyarlılığı ile yazdığı öykülerinde okuyucuya tarih bilinci, yurt ve Atatürk sevgisi değerlerini de kazandırır. Çocuk öykülerinin 2'sinde ("*Şenlik Günü*", "*Sen Herkesi Sev*") bu değer doğrudan işlenirken; 9 öyküde ("*Gökçen Kız Çeşmesi*", "*Leylek Karda Kaldı*", "*Neşeli Boyacı*", "*Benim*", "*Gülünecek Bir Şey mi Var?*", "*Cem Sağını Solunu Bilmiyordu*", "*Dut Kuşlarının Öyküsü*", "*Bostan Beygirinin Belleğı*", "*Leyleği Ayakta Görünce*") sezdirilerek işlenir.

Gülten Dayıoğlu'nun çocuğa görelilik ve çocuk duyarlılığı ile yazdığı öykülerinin esin kaynaklarından biri de doğadır. Yazar, çocuk öykülerinin 7'sinde ("*Leylek Karda Kaldı*", "*Minik Tay*", "*Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı*", "*Bahar Yağmuru Çabuk Diner*", "*Uçurtma*", "*Bostan Beygirinin Belleğı*", "*Dut Kuşlarının Öyküsü*") okuyucuya doğa sevgisini değer olarak doğrudan sunmuştur. Öteki öykülerinin hamurunda da doğanın varlığından söz edilebilir. Bu öykülerin başkahramanları olan çocuklar, doğayla âdeta bütünleşirler, ona sevgiyle bağlanırlar. **Dayıoğlu**, doğa sevgisini öyküler aracılığıyla okuyucuya kazandırırken bilinçli ve

duyarlıdır. Yazarın bu öyküleri çocuk okuyucunun doğayı sevme, doğanın güzelliklerini tanıma ve yaşama, doğaya karşı duyarlı ve sorumlu olma konusunda gelişmesini sağlayabilir. Çünkü yazar, burada çocuğa doğa konusunda ne yapması ya da ne yapmaması gerektiğini göstermeyip onu yaşanan olaylar veya durumlar üzerine düşündürmektedir. Bu özellik, iyi bir çocuk kitabı için ön koşuldur.

Yazar; çocuk öykülerinde çalışmayı, emeği, üretmeyi yüceltmış; tembelliği, hazır yiyiciliği eleştirmiştir. Çocuk öykülerinin 5'inde ("*Azat Kuşu*", "*Gökçen Kız Çeşmesi*", "*Neşeli Boyacı*", "*Kuyruklu Yalan*", "*Kör Memeli Kara Koyun*") dürüstçe ve onurla çalışan başkahramanlar görülürken 2'sinde ("*Deli Bey*", "*Kumluktaki Yavru Martı*") tembellik ve hazır yiyicilikle yaşayan kahramanlar dikkat çekmektedir. **Dayıoğlu**, olumsuz tutumlarıyla öne çıkan bu kahramanlar aracılığıyla okuyucuda olumluyu sezdirmiştir. Yazarın çocuk kahramanları öykülerde çalışma ve üretme yoluyla dertlerden, sıkıntılardan, kötülüklerden, olumsuz düşüncelerden kurtulurlar. Söz gelimi "*Gökçen Kız Çeşmesi*" öyküsünde başkahraman Gökçen Kız, başlangıçta, sakat olmasına üzülüp dertlenen biriyken; buğday saplarından el işi yapmaya başladıktan sonra bezginlik ve umutsuzluktan arınır. "*Neşeli Boyacı*" öyküsünde başkahraman Erhan; alın teri ile çalışıp halkın "neşeli boyacı"sı olur. Başlangıçta kendisine kötülük yapan çocuklardan birini yanına alarak onun kötülüğüne iyilikle karşılık vermiş olur.

Dayıoğlu, çocuk öykülerinde yaşama bağlı, yaşama sevinciyle dolu kahramanlar aracılığıyla okuyucuya, aynı olumlu tutumu kazandırmaya çalışır. Çocuk öykülerinin 6'sında ("*Gökçen Kız Çeşmesi*", "*Deli Bey*", "*Neşeli Boyacı*", "*Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı*", "*Bahar Yağmuru Çabuk Diner*", "*Arkadaşım Hacer'in Köpeği*") kahramanların yaşadıkları çatışmalardan kurtulmalarında yaşama sevincinin payı yadsınmaz. Bu yönüyle öykülerde, kendisiyle ve çevresiyle barışık, mutlu insan olma tutumu özendirilmiştir.

Erdemli insan özelliklerinden biri olan özveri, Dayıoğlu'nun 6 öyküsünde ("*Azat Kuşu*", "*Yoğurtçunun Çıngırağı*", "*Leylek Karda Kaldı*", "*Kara Benekli Kuzu*", "*Korudaki Bebek*", "*Yağmurla Gelen Barış*") okuyucuya kazandırılan önemli bir değer olarak dikkat çekmektedir. Adanmış ruhların övgü dolu öyküsü, bu metinlerde yazarın düş ve kurgu gücüyle birleşmiştir. Yazar, böylesine önemli bir değeri dar kalıplardan, beylik sözlerden kurtarıp okuyucunun beğeni duygularını

geliştirmiştir.

İnsan ilişkilerinin önemli bir parçası olan komşuluk, çocuk öykülerinin 5'inde ("*Yoğurtçunun Çıngırağı*", "*Leylek Karda Kaldı*", "*Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı*", "*Cem Sağını Solunu Bilmiyordu*", "*Dut Kuşlarının Öyküsü*") doğrudan işlenen bir değer olarak görülmekte, öteki öykülerde de okuyucunun sezgi gücüyle anlaşılmaktadır. **Dayıoğlu**, çağ insanının giderayak çoraklaşan duygularını iyi bilen bir yazar olduğu için, komşuluk gibi unutulmaya yüz tutan bir değeri çocuğa sezdirerek sunar, onu bu yönde eğitir.

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinin 4'ünde ("*Sınıf Geçme Armağanı*", "*Neşeli Boyacı*", "*Yağmurla Gelen Barış*", "*Sen Herkesi Sev*") insan sevgisi ve hoşgörü değeri doğrudan işlenmiştir. Bununla birlikte, bu, kesin bir ayırım değildir. Yazarın öteki öykülerinde de insan sevgisine ilişkin parçaları bulmak kolaydır. Bu çalışmada, yazarın öykülerde özellikle üzerinde durduğu değerlerin işlenişi önem taşıdığı için böyle bir yol izlenmiştir. Bu durum, öteki değerlerin işlenişi ile de ilgilidir. **Dayıoğlu**, sevgi üzerine düşüncelerini özellikle "*Sen Herkesi Sev*" adlı öyküsünde kahramanın ağzından şöyle ifade eder:

"- Bir ulus içindeki insanlar birbirlerini sevmeyi öğrenmişlerse, onlar komşu ulusların insanlarını da 'insan' olduktan için seveceklerdir. O komşular da kendi komşularını sevince doğal olarak yeryüzü, birbirlerini seven insanlarla dolacaktır" (Dayıoğlu, 2006i: 34).

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde değer eğitimi açısından olumlu tutumlar olduğu gibi, eleştirilen tutumlar da vardır. Yazar, gerçekte, eleştirilen tutumları kullanarak okuyucuyu olumluya özendirir. Çocuk öykülerinde en çok eleştirilen tutumların başında, 7 öykü ("*Azat Kuşu*", "*Leylek Karda Kaldı*", "*Kara Kedi*", "*Anneler Yalan Söyler mi?*", "*Kayıbolan Çocuk*", "*Yalancı Çocuk*", "*Kuyruklu Yalan*") ile yalan ve aldatma gelmektedir. Bu öykülerde yalan ve aldatmanın eleştirisi doğrudan ya da sezgi yoluyla yapılır. **Dayıoğlu**, özellikle "*Anneler Yalan Söyler mi?*" ve "*Yalancı Çocuk*" öykülerinde yalanın kötülüğünü, düşündürücü ve güldürücü biçimde okuyucusuna sezdirmiştir.

Yavuzer (2006: 196), en sık karşılaşılan iki yalancılık türünden birinin, uygunsuz davranışı ebeveynden veya otorite sahibi kişilerden gizleme; diğerinin ise kendilerini suçsuz göstermek için sorunlu bir duruma ilişkin gerçekleri bilerek çarpıtmak olduğunu söyler. **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuk öykülerinde yalan ve

aldatmanın olumsuz bir tutum olarak gösterildiği 7 öykününün 4'ünde ("*Azat Kuşu*", "*Kuyruklu Yalan*", "*Kara Kedi*", "*Anneler Yalan Söyler mi?*") yalancılık, kişinin kendisini suçsuz göstermek için sorunlu bir duruma ilişkin gerçekleri çarpıtması türüne girmektedir. Geriye kalan 3 öyküde ("*Yalancı Çocuk*", "*Leylek Kara Kaldı*", "*Kaybolan Çocuk*") ise uygunsuz bir davranışın anne babadan ya da otorite sahibi kişilerden gizlenmesi söz konusudur.

Çocuk öykülerinde "büyük sözü dinlememe" eleştirilen tutumlar arasında yer almaktadır. Yazar, 6 öyküde ("*Leylek Karda Kaldı*", "*Deli Bey*", "*Yakup'un Oğlağı*", "*Kara Kedi*", "*Anneler Yalan Söyler mi?*", "*Kumluktaki Yavru Martı*") büyük sözü dinlememe tutumuna eleştirel bir gözle bakar. Burada özellikle vurgulanması gereken nokta, büyüklerin her zaman, her koşulda haklı olduğu düşüncesi değildir. Başka deyişle yazar, çocuğu, her durumda büyüklerini onaylayan, onların her dediğini benimseyen kişi olarak görmez. Söz gelimi "*Leylek Karda Kaldı*" öyküsünde başkahraman Erdir, annesinin leyleklere ilişkin yanlış düşüncelerini eleştirir. "*Anneler Yalan Söyler mi?*" öyküsünde çocuklarının televizyonu yakından izleme davranışını yalanla durdurmaya çalışan bir anneyi çocuklar dinlemeyip kendi gerçekliklerine yanıt ararlar. Sonuç olarak bu öykülerin 2'sinde ("*Deli Bey*", "*Kumluktaki Yavru Martı*") büyükler haklı iken; 4'ünde ise ("*Leylek Karda Kaldı*", "*Yakup'un Oğlağı*", "*Kara Kedi*", "*Anneler Yalan Söyler mi?*") çocuklar haklı, büyükler haksızdır.

Çocuk öykülerinin 5'inde ("*Benim*", "*Neşeli Boyacı*", "*Sıcak Ekmek*", "*Cengiz'in Yeni Arkadaşları*", "*Açıkgöz*") bencilliğin yol açtığı sorunlar, okuyucunun algı ve sezgi gücü dikkate alınarak işlenmiştir. Bu öykülerde okuyucu, bencilliğin eleştirisini ya kahramanın öz eleştiri yapmasından ya da olayın sonucunda düştüğü güç durumdan yola çıkarak anlar. Söz gelimi "*Benim*" öyküsünde aynı semtte yaşayan iki çocuk, bir köpeği paylaşamayıp dövüştür. Köpek, davranışlarıyla her iki çocuğu da sevdiğini gösterir; ne var ki kavga sertleşir. Bu duruma dayanamayan köpek, o semtte bir daha görünmez. Görüldüğü gibi, yazar burada çocuklar arasında yaşanabilecek sorunlardan biri olan bencilliğin sonuçlarını etkili biçimde okuyucuya sezdirmiştir.

Dayıoğlu, çocuk öykülerinde okuyucuya yararsız gelenek ve batıl inançların yanlışlığını sezdirerek sunmuştur. Yazar, 3 öyküde ("*Azat Kuşu*", "*Leylek Karda*

Kaldı", "*Kara Kedi*") bu olumsuz tutumun açmazlarını, yol açtığı sorunları dile getirmiştir.

Gülten Dayıoğlu, öykülerini çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliği ölçütlerini gözetererek yazmıştır. Bu öykülerden 2'sinde ("*Yoğurtçunun Çingırağı*", "*Leylek Karda Kaldı*") aşırı kaygı ve korkunun yol açtığı sorunları duyguları köreltmeden, sömürmeden yansıtmıştır.

Yazarın öykülerde eleştirdiği tutumlardan biri de kıskançlık ve öfkedir. Öykülerin 2'sinde ("*İpek'in Doğumünü*", "*Arkadaş Edinmek Zor mu?*") kıskançlıklarıyla görülen kahramanlar dikkat çekmektedir. Burada yazar, çocuğu, içinde bulunduğu gelişim döneminin tipik özellikleri arasında yer alan kıskançlıkla yüzleştirmiştir.

Ön yargılardan arınma, özgür ve yansız düşünme için ön koşuldur. Bu bilinçle öykülerini yazan **Dayıoğlu**'nun iki öyküsünde ("*Leylek Karda Kaldı*", "*Kara Kedi*") ön yargı, eleştirilen bir tutum olarak görölmektedir. Düzenli yaşamının önemi, sorumluluk bilinci gibi olumlu tutumları da okuyucuya kazandırmak isteyen yazar, bunun karşıtı sayılabilecek bir tutum olan acele ve telaşı "*Güllinecek Bir Şey mi Var?*" öyküsünde eleştirmiştir. Bu öykü, evde başlayıp sınıf ortamında süren, acele ve telaşın yol açtığı sorunları okuyucuya hissettirmektedir.

Çocuk edebiyatının kapısını araladığı günden beri çocuklar için yazmayı onurlu bir görev sayan **Gülten Dayıoğlu**, yaşamı boyunca kitabı, çocuklar için ana sütü kadar önemli bir besin kaynağı olarak gördüğünü söylemektedir (<http://www.gultendayioğlu.com>). Bütün yaşamını ve varlığını çocuklara, çocuklar için yazmaya adayan yazar, 8-10 yaş çocukları için yazdığı öykülerinde sanat ve eğitimi başarıyla birleştirmiştir. Çocukların sanata, dolayısıyla güzele olan yatkınlığını bilen **Dayıoğlu**; öykülerinde çocuğa görelilik, çocuk duyarlığı ve gerçekliği ölçütlerine uymaya çalışmış, birbirinden anlamlı ve önemli değerleri öykü metinleri içinde eriterek okuyucusunu eğitmeyi başarmıştır.

Öğretmen kökenli bir yazar olması, **Gülten Dayıoğlu**'nun çocukları gelişimsel anlamda daha iyi tanımasını sağlamıştır. Yazar, bu birikim ve deneyimlerle yazdığı çocuk öykülerinde hedef kitlenin beklentilerine, gerçekliklerine ve gereksinimlerine uygun bir anlayışla hareket etmiştir.

Aşağıda **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuk öykülerinde işlediği olumlu değerler ve eleştirilen tutumlar tablolaştırılmıştır:

Tablo 8: Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Öykülerinde Değer Eğitime İlişkin Olumlu Tutumları Gösteren Tablo

Öykü Adı	Bireye ve Çevreye Duyarlık	Hayvan Sevgisi	Doğruluk, Dürüstlük, İçtenlik	İyilik, Yardımseverlik	Aile Sevgisi	Okul Yaşamının Kazandırdıkları	Acımamın Değeri	Arkadaş Sevgisi ve Paylaşma Duygusu	Meraklılık, İsteklilik, Girişkenlik	Tarih Bilinci, Atatürk ve Yurt Sevgisi	Doğa Sevgisi	Çalışmanın ve Üretmenin Değeri	Yaşama Sevinci	Özverinin Değeri	Komşuluğun Değeri	İnsan Sevgisi ve Hoşgörüsü
1) AK	X	X	X	X			X					X		X		
2) YÇ	X			X	X	X	X	X						X	X	
3) GKÇ	X		X	X	X				X	X	X	X	X	X	X	
4) LKK	X		X			X	X		X	X					X	
5) DB	X			X	X			X				X	X			
6) YO	X				X				X							
7) ÇY	X															
8) KK	X	X			X		X									
9) SGA	X					X		X								X
10) KGA	X															
11) KG	X			X		X		X								
12) İD	X				X			X								
13) KBK	X	X												X		
14) KB	X		X	X	X		X							X		
15) KA	X	X					X									
16) B	X	X		X				X		X						
17) GBŞV	X					X				X						
18) TK	X	X		X						X						
19) MT	X	X		X			X				X					
20) AEZ	X			X	X	X		X	X							
21) NB	X		X	X	X		X	X	X	X		X	X			X
22) ASNT	X			X	X							X	X			
23) CMS	X			X	X	X										
24) HKFB	X				X						X		X		X	
25) BYÇD	X					X					X		X			
26) SE	X		X	X			X									
27) KÇ	X			X				X								
28) DK	X	X	X		X											
29) AYS	X				X				X							
30) CSSB	X				X	X				X					X	
31) KKY	X	X														
32) ŞG	X							X		X						
33) FNİ	X	X		X												
34) İ	X			X	X											

Öykü Adı	Bireye ve Çevreye Duyarlık	Hayvan Sevgisi	Doğruluk, Dürüstlük, İçtenlik	İyilik, Yardımseverlik	Aile Sevgisi	Okul Yaşamının Kazandırdıkları	Acımamın Değeri	Arkadaş Sevgisi ve Paylaşma Duygusu	Meraklılık, İsteklilik, Girişkenlik	Tarih Bilinci, Atatürk ve Yurt Sevgisi	Doğa Sevgisi	Çalışmanın ve Üretmenin Değeri	Yaşama Sevinci	Özverinin Değeri	Komşuluğun Değeri	İnsan Sevgisi ve Hoşgörütü
35) MTNV	X				X	X										
36) TFEF	X		X													
37) HT	X															
38) U	X		X			X		X	X		X					
39) BS	X					X										
40) AK	X	X					X									
41) CYA	X		X					X								
42) YÇ	X		X													
43) CO	X								X							
44) UM	X				X				X							
45) ŞB	X				X				X							
46) KY	X		X		X							X				
47) YGB	X			X	X	X								X		X
48) HK	X															
49) ÇBK	X	X														
50) İBLÖ	X	X	X	X												
51) ZHCY	X	X														
52) KMKK	X	X		X			X					X				
53) BBB	X	X								X	X					
54) DKÖ	X	X								X	X				X	
55) SYC	X	X	X													
56) SK	X	X	X													
57) AHK	X	X	X					X					X			
58) Tİ	X	X	X													
59) GD	X	X	X				X									
60) OP	X	X	X				X									
61) HK	X	X	X													
62) ÇK	X	X	X													
63) KYM	X	X	X									X				
64) A	X					X										
65) SHS	X		X	X	X					X						X
66) OÇ	X								X							
67) LAG	X									X						

Tablo 9: Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Öykülerinde Değer Eğitime İlişkin Zaman Zaman Eleştirilen Tutumları Gösteren Tablo*

Öykü Adı	Yalan ve Aldatma	Bencilik	Büyük Sözü Dinlememe	Yararsız Gelenek ve Batıl İnançlar	Kıskançlık ve Öfke	Aşırı Kaygı ve Korku	Ön Yargı	Acele ve Telaş
1) AK	X			X				
2)YÇ						X		
4) LKK	X		X	X		X	X	
5) DB			X					
6) YO			X					
8) KK	X			X			X	
12) İD					X			
16) B		X						
17) GBŞV								X
20)AEZ					X			
21) NB		X						
26) SE		X						
27) KÇ	X							
29)AYS	X		X					
41)CYA		X						
42) YÇ	X		X					
46) KY	X							
63) KYM			X					
64) A		X						

*Tabloda yalnızca eleştirilen tutumların yer aldığı öyküler gösterilmiştir.

5.3. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK ÖYKÜLERİNİN TÜRKÇEYE KATKISINA İLİŞKİN SONUÇLAR

Gülten Dayioğlu, çocuklar için yazdığı öykülerinde okuyucuya zengin içerikli sözcük dağarcığı, geniş bir söz varlığı, canlı ve çok renkli bir anlatım, düzgün ve sağlam cümleler sunmuştur. Yazarın çocuk öykülerinde Türkçe; kıvrak, canlı ve zengin yapısıyla görünmektedir. Çocuk öyküleri; sözcük seçimi, söz varlığı; deyimler, ikilemeler, yansımalar, kalıp (ilişki) sözler, atasözü, çeviri söz; aktarmalar; deyim aktarması, ad aktarması, söz sanatları; benzetme, kişileştirme; cümle yapısı ve türleri yönüyle incelenmiş ve öykülerin Türkçeye katkısı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Çocuk öykülerinde en fazla kullanılan sözcük, sıklığı 1328 olan “*bir*”dir. Sadece “*bir*” sözcüğü, toplam sözcük sayısının % 2,563’ünü oluşturmaktadır. Bu sözcük (*bir*), sıklığının fazla olması nedeniyle toplam sözcük sayısı içinde çok önemli bir yer tutmaktadır. Öykülerde “*bir*” sözcüğünün en sık kullanılması, genellikle bir belirsizliği ya da kimi durumlarda somut bir durumun anlatım aracı olabilir. Öykülerde en sık kullanılan ikinci sözcük “*da/de*” bağlacıdır. Bu sözcüğün sıklığı 881 olup toplam sözcük sayısı içindeki yüzdeliği % 1,700’dür. Öykülerde üçüncü sıradan itibaren en sık kullanılan sözcükler; “*o, de-, bu, ol-, anne, gel-, ev, çocuk, sonra, git-, ve, baba, gün, yer, başla-, çok, ben (zamir), al-*”dır.

Çocuk öykülerinde en sık kullanılan 20 sözcük içinde yer alan “*anne*”, “*baba*” ve “*çocuk*” sözcükleri buldukları yer dolayısıyla çok dikkat çekmektedir. Bu sözcüklerin, öykülerde en sık kullanılan sözcükler arasında yer alması çocuğun yaşamında ailenin vazgeçilmez önemini göstermektedir. Yazar, bu tutumuyla çocuğa ve aileye verdiği değeri ortaya koymaktadır. Ayrıca sıklığı 334 olan “*ev*” sözcüğü de yine aileyle ilgili bir kavram olarak dikkati çekmektedir.

Öykülerde en sık geçen 20 sözcük, toplam sözcük sayısı içinde 9391 kez kullanılmıştır. Bu sözcükler, toplam sözcük sayısının % 18,123’ünü oluşturmaktadır. Söz varlığı açısından çocuk öykülerinde en sık kullanılan sözcüklerin toplam sözcük sayısına oranı büyük önem taşımaktadır. **Gülten Dayioğlu**’nun çocuk öykülerinde kullandığı toplam sözcük sayısı 51814, farklı sözcük sayısı 5073’tür. Farklı sözcük sayısının toplam sözcük sayısına oranı % 9,790’dır. Başka deyişle yazarın yaklaşık olarak kullandığı her on sözcükten biri farklıdır. Bu durum olağandır. Yazar, çocuk

okuyucunun sözcük dağarcığını geliştirmek için böyle bir yol izlemiş olabilir. Öğrenmede tekrar ve pekiştireçlerin rolü bilindiğine göre yazarın çocuğa kazandırmak istediği sözcükleri belli aralıklarla yinelemesi çocuğun sözcük dağarcığını geliştirecektir. Kaldı ki her sözcük, cümlede bulunduğu yerde, bağlamı içinde, anlam ve değer kazanır. Bir sözcüğün birden çok kavramı karşılaması anlamına gelen çok anlamlılığın öykülerdeki varlığı düşünüldüğünde yazarın okuyucuya sunduğu zengin sözcük dağarcığı daha iyi anlaşılacaktır.

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde sözcüklerin dikkat çekici özelliği, çoğunlukla Türkçe kökenli olmasıdır. Yazarın kullandığı 5073 farklı sözcüğün 3777'si (%74,453) Türkçe kökenlidir. Yazar, öz Türkçe duyarlılığıyla yazdığı öykülerinde sözcükleri seçerken bir kuyumcu edası içindedir. Dayıoğlu, bu övgüye değer tutumuyla okuyucusuna özenle seçilmiş bir sözcük dağarcığı sunmuştur.

Gülten Dayıoğlu, çocuk öykülerinde kullandığı deyimlerle Türkçenin en etkili ve güçlü anlatım olanaklarından birini çocuk okuyucuya sunmuş, onun söz varlığını geliştirmiştir. Yazar, çocuk öykülerinde deyimleri bilinçle ve özenle kullanmış; üstelik kimi cümlelerde birden çok deyme yer vermiştir. Böylece anlatım daha canlı ve somut bir nitelik kazanmıştır. Çocuk okuyucu, bağlam içinde gördüğü deymi rahatlıkla anlayabildiği gibi kendisi de bu doğrultuda cümle kurabilir.

Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde kullandığı toplam deyim sayısı 1334, farklı deyim sayısı 639'dur. Farklı deyimlerin toplam deyimlere oranı 2,08'dir. Başka deyişle her deyim 2,08 kez yinelenmiştir. Çocuk öykülerinde en sık kullanılan deyim, 39 sıklıkla "*arada bir*"dir. Arada bir deymi toplam deyimlerin % 2,924'ünü oluşturmaktadır. En sık kullanılan ikinci deyim, 24 sıklıkla "*kendini alamamak*"tır. Bu deyim, toplam deyimlerin % 1,799'unu meydana getirmiştir. Öykülerde en sık kullanılan ilk 20 deyim toplam sıklığı 290'dır. Bunların toplam deyim içindeki oranı % 21,744'dır.

Gülten Dayıoğlu, çocuğa görelilik kaygısıyla yazdığı öykülerinde, köklü bir söz varlığı ürünü olan ikilemeleri yetkinlikle kullanmıştır. Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde kullandığı toplam ikileme sayısı 754; farklı ikileme sayısı 355'tir. Farklı ikilemelerin toplam ikilemelere oranı % 2,12'dir. Başka deyişle her ikileme 2,12 kez yinelenmiştir.

Dayıoğlu'nun, çocuk öykülerinde en sık kullandığı ikileme 23 sıklıkla "*ana*

baba"dır. "Ana baba" ikilemesinin toplam ikilemelere oranı % 3,050'dir. En sık kullanılan ikinci ikileme 20 sıklıkla "*sık sık*"tır. Bu ikileme, toplam ikilemelerin %2,653'ünü meydana getirmiştir. Öykülerde en sık kullanılan 20 ikilemenin toplam sıklığı 195'tir. Bunların toplam ikileme içindeki oranı % 25,862'dir.

En eski yazılı metinlerden beri varlığı bilinen, benzerlerine başka dillerde az rastlanan, anlatımı güçlü kılan ve pekiştiren ikilemeleri **Gülten Dayıoğlu**, etkili biçimde kullanmıştır. Aksan'ın belirttiği beş çeşit ikileme, özgün biçimleriyle yazarın öykülerinde yer almaktadır.

Gülten Dayıoğlu, öykülerinde kullandığı yansıma sözcüklerle çocuk okuyucuya, doğadaki varlıkların, nesnelere seslerinden yola çıkarak ana dilinin denizinde yolculuk olanağı sağlamıştır. Çocuk, böylelikle doğanın canlılığını ve hareketliliğini kavrayabilir; ayrıca dokunma, duyma, görme, koklama ve tatma duyularının bu sesleri adlandırmadaki rolünü anlayabilir.

Çocuk öykülerinde toplam 178 yansıma sözcük kullanılmıştır. Bunlardan 47'si farklıdır. Farklı yansıma sözcüklerin toplam yansıma sözcüklere oranı % 3,787'dir. Öykülerde en fazla geçen yansıma sözcük, sıklığı 37 olan "*fırta-*"dır. Sadece "*fırta-*" yansımasının toplam yansıma sözcüklere oranı % 20,786'dır. Öykülerde en sık kullanılan ilk 5 yansıma sözcüğün toplam sıklığı 100'dür. Bunların toplam yansıma sözcük içindeki oranı % 56,179'dur.

Dayıoğlu, öykülerinde kullandığı kalıp sözlerle yaşadığı topluma, doğup büyüdüğü topraklara, kana kana içtiği kültür pınarına yabancı olmadığını gösterir. Çocuk, bu kalıp sözler aracılığıyla içinde bulunduğu toplumun kültürünü tanıyabilir, insan ilişkilerinin nasıl sürdürüldüğünü öğrenebilir. Yazar, çocuk öykülerinde toplam 42 kalıp söz kullanmıştır. Bunların 31'i farklıdır. En sık kullanılan üç kalıp söz "*aferin*" (4), "*hoş geldin*" (3) ve "*inşallah*" (3)tır.

Gülten Dayıoğlu, çocuk öykülerinde sadece iki atasözü kullanmıştır: "Tatlı dil, yılanı deliğinden çıkarır." ve "Toprağa bakarsan bağ, bakmazsan dağ olur." Bu durumun nedeni çocuğun algı ve kavrama düzeyinden, atasözlerinin içerik özelliklerinden kaynaklanabilir. Ayrıca atasözlerinin çokluk mecazlı anlatım içermesi ile de ilgili olabilir.

Çeviri ögeleri açısından **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuk öykülerine bakıldığında iki tam çeviri sözcükle karşılaşılmaktadır. Bunlar; İngilizce "nowadays" ve "the topic

of the day” in karşılıkları olan “şimdilerde” ve “günün konusu”dur.

Anlatımı canlı ve güçlü kılan bir başka söz varlığı ögesi de özlü sözlerdir. **Gülten Dayıoğlu**, öykülerinde iki özlü söz kullanmıştır: “Hayvanını seversen yar, sevmezsen el olur” ve “Gezmek, insan ömrüne ömür kaçar derler.”

Türkçe doğaya sıkı sıkıya bağlı, doğayla bütünleşmiş bir dildir. Türkçedeki kıvraklık ve zenginliği, doğadan bağımsız olarak açıklamaya çalışmak güçtür. Çocuk edebiyatının en üretken ve yetkin yazarlarından **Gülten Dayıoğlu**, çocuk okuyucunun ana dilinin inceliklerini tanıması için öykülerinde canlı, doğal, devingen, etkileyici, özgün ve şiirsel bir dil kullanmıştır. Bu başarıda aktarmaları yerli yerinde, çocuğun algı ve kavrama sınırını zorlamadan kullanmasının da payı vardır. Böylece yazar, Türkçenin yaratıcılığını ve zenginliğini ortaya koymuştur.

Gülten Dayıoğlu, öykülerinde güzellik duygusunu uyandırmaya çalışmış, bunun için Türkçenin söz varlığı ürünlerini bilinçle işlemiştir. Yazar, öykülerde kullandığı ad aktarmaları ile anlatımı daha etkili ve güçlü kılmıştır. Bu durum, çocuğun öykü metnini kolaylıkla anlamasını sağlayabilir.

Çocuk öykülerinde kullanılan deyim aktarmaları; anlatımın doğal, canlı, etkili ve somut olmasını sağlamıştır. Böylece çocuk, deyim aktarmaları aracılığıyla Türkçedeki sözcüklerin yepyeni anlamlarını tanıyabilir, Türkçenin doğayla iç içe olduğunu kavrayabilir. Çocuk öykülerinde kullandığı ad aktarmaları ile yazar, güçlü bir anlatım ögesini, okuyucunun algı sınırını zorlamadan sunmayı başarmıştır.

Gülten Dayıoğlu'nun, çocuk duyarlığı ile yazdığı öykülerinde etkili ve canlı bir anlatım sağlamak için başvurduğu yollardan biri de benzetmedir. Benzetme, çocuğun öyküdeki olayları canlandırarak kavramasına yardımcı olabilir, okuma eyleminden zevk almasını, anlama ve anlatma becerilerini güçlendirmesini sağlayabilir.

Gülten Dayıoğlu, öykülerini, çocuk okuyucuyu etkileyecek, onda okuma isteği uyandıracak, estetik zevk oluşturacak biçimde yazmış; ana dilinin tadına varması için edebî bir dil kullanmıştır.

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde kullandığı bütün cümlelerin toplamı, 8026'dır. Bunların 7387'si *tek yargılı* cümledir. Cümle topluluklarının sayısı 639'dur. Bunların da 488'i bağlama edatı kullanılmayan *cümle topluluğu*, 151'i bağlama edatı kullanılan *cümle topluluğudur*. Bağlama edatı kullanılmayan

cümle topluluklarındaki cümlelerin sayısı 1007 olup bunlara ilişkin tespitler Tablo 6'da yapılmıştır. Bağlama edatı kullanılan cümle topluluklarındaki cümlelerin sayısı 319'dur. Bunlara ilişkin tespitler ise Tablo 7'de yapılmıştır. Bu çalışmada cümle sayıları tespit edilirken kesik cümleler de toplam cümle sayısına dâhil edilmiştir.

Gülten Dayıoğlu, çocuklar için yazdığı öykülerinde çok canlı, devingen, şiirsel ve renkli bir dil kullanmıştır. Yazar, özellikle deyimleri ve ikilemeleri yerli yerinde kullanarak okuyucuya zengin bir söz varlığı sunmuştur. Özetle:

- ✓ Yazarın 12 öykü kitabında yer alan 67 öyküde kullandığı toplam 51814 sözcük, 5073 farklı sözcük, hedef kitle için sözcük dağarcığı geliştirme kılavuzu özelliğindedir.
- ✓ **Dayıoğlu**'nun 8-10 yaş çocuklarına seslenen öykülerinde kullandığı 5073 farklı sözcüğün 3777'si Türkçe kökenlidir. Bu durum, okuyucunun Türkçe duyarlılığını geliştirecektir.
- ✓ **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuk öykülerinde kullandığı 1334 toplam deyim, 639 farklı deyim; 754 toplam ikileme, 355 farklı ikileme; 178 toplam yansıma, 47 farklı yansıma; 42 toplam kalıp söz, 31 farklı kalıp söz çocuk okuyucunun söz varlığını geliştirebilecek nitelikte ve özgünlüktedir.
- ✓ **Gülten Dayıoğlu**, çocuk öykülerinde Türkçenin etkili anlatım olanakları arasında yer alan deyim aktarmalarına, ad aktarmalarına; benzetme ve kişileştirme gibi söz sanatlarına, az sayıda da olsa çeviri söze, atasözüne ve özlü söze yer vererek çocuğun dil dağarcığını zenginleştirmiştir.
- ✓ **Dayıoğlu**, çocuk öykülerinde toplam 8026 cümle ve cümle topluluğu kullanmıştır. Bunların 7387'si tek yargılı cümle, 639'u cümle topluluğudur. Öykülerde özellikle eylem cümleleri, kurallı cümleler ve olumlu cümleler ağırlıktadır. Yazarın eylem cümlelerini yoğun olarak kullanması, öykü metninin vazgeçilmezi olan hareket ögesiyle ilgilidir. Çocuk okuyucu, olayların hareketli olmasını özellikle ister. Kurallı cümlelerin öykülerde yoğun olarak kullanılması, **Dayıoğlu**'nun Türk cümle yapısına bağlılığını göstermektedir. Yazarın olumlu cümleleri çok belirgin biçimde kullanması, çocuğa kazandırmak istediği değerlerle, olumlu dünya görüşüyle ilgili olabilir.

Dayioğlu'nun çocuk öyküleri; zengin içerikli sözcük dağarcığı, geniş söz varlığı, çocuğun düzeyine uygun cümle yapısı ve türleriyle Türkçeye önemli katkılar sağlayacak özelliktedir.

Gülten Dayioğlu çocuk edebiyatının kapısını araladığı günden beri kendisini sürekli olarak yenileyen, çağın gerekleriyle donatan, değişerek gelişen ve değişen çocuğun farkında olan, içindeki çocuğu duyarlık ve sorumlulukla yetiştiren ve büyüten, bunları sevginin kılavuzluğunda yapan yetkin ve üretken bir yazardır. Sanat yaşamının 45. yılında çocuk edebiyatına olağanüstü katkılar sağlayan yazar; içtenlikli iletişimi, coşkusu, yaşama sevinci ve çalışkanlığıyla örnek bir kişiliktir.

5.4. ÖNERİLER

Yukarıdaki sonuçlar ışığında şu önerilerde bulunulabilir:

1. Hikâye haritası yöntemi, öyküleyici metinlerin öğretiminde kullanılabilir. Bu çalışmada çözümlenen öykülerden de anlaşılacağı gibi, bu yöntemle önemli ve önemsiz bilgiler ayırt edilmekte, öğrenciler önemli unsurlar üzerinde düşündürülmekte, etkin katılım sağlanmakta, bilgiler düzenli biçimde uzun süreli belleğe yerleştirilmekte, ön bilgiler etkinleştirilmekte, ileriye dönük tahminler yapılmakta ve metinler arası okuma gerçekleştirilmektedir. Ayrıca hikâye haritası yöntemine göre çözümlenen öyküler, çocukların, oluşturdukları beklentiler doğrultusunda bir alandaki olayın aşamalı şekilde gelişimini anlamaları için kullanılabilir. Bu nedenle çocuklar için yazılan öyküleyici metinler (masal, öykü, fabl, anı vb.) hikâye haritası yöntemine göre çözümlenmelidir. Çocuk edebiyatı yazarlarının eserleri- özellikle okul çağı çocuklarına seslenen metinler- bu yöntemle çözümlenmelidir.
2. İlköğretim okullarında Türkçe derslerinde öğretmenler dersten önce öğreteceği metin üzerinde çalışmalı, hikâye haritasını oluşturmalıdır. Ders sırasında okunan metinden sonra öğrencilere öğrencilere hikâye elementleri buldurulmalıdır. Ayrıca yarım bırakılan bir harita çocuğa tamamlatılabilir, öykü yazmada, taslak oluşturmada, özetlemede, yaratıcı yazı çalışmalarında da kullanılabilir.
3. Çocuk kitaplarında eğitsellik ya da değer aktarımı üzerine ülkemizde çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmada incelenen öykülerde **Gülten Dayioğlu**'nun

hedef kitle olarak seçtiği 8-10 yaş çocuklarına hangi olumlu değerleri aktardığı, hangi olumsuz tutumları eleştirdiği tespit edilmeye çalışılmıştır. “Öykülerde değer aktarılıyor mu? Nasıl?” sorularından hareketle sonuçlara ulaşılmıştır. Bu nedenle çocuk kitaplarında okuyucuya hangi değerlerin nasıl aktarıldığı üzerinde kapsamlı araştırmalar yapılmalıdır.

4. Değersiz eğitim, eğitimsiz değer olmaz. Bu nedenle çocuk kitaplarında ele alınan konular ve işlenen temalar, çocuk eğitimiyle ilişkilendirilmelidir. Ulaşılan sonuçlar, anne babalara ve eğitimcilere yeni ve özgün bakış açıları kazandırılmalıdır.

5. Ülkemizde çocuklar için yazılan öykü, roman gibi yazınsal metinlerin niceliği yıldan yıla artmaktadır. Ne var ki nicelik yönünden yaşanan artış, niteliğe aynı ölçüde yansımamaktadır. Bu çalışmada incelenen çocuk öykülerinin biçim ve içerik anlamında, 8-10 yaş çocuklarının özelliklerine, çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliği ilkelerine büyük ölçüde uygun olduğu saptanmıştır. Bu nedenle çocuk kitapları, çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olarak üretilmelidir.

6. Ülkemizde çocuklar için yazılan kitaplarda sözcük dağarcığı bakımından bir ölçüt gözetildiğini söylemek güçtür. Bu çalışmada **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuk öykülerindeki toplam sözcük sayısı ve farklı sözcük sayısı tespit edilmiştir. Yazarın kullandığı sözcüklerin, hedef kitlenin gelişim düzeylerine ve yaşam koşullarına uygun olduğu söylenebilir. Çünkü yazar, hangi çocuk hangi yaştaysa onu, o yaşın özellikleriyle anlatmaktadır. Sonuç olarak çocuk kitabı yazarlarının çocuklar için yazarken çocukların yaş ve gelişim düzeylerini, ülke ve yaşam koşullarını dikkate alarak farklı yaşlardaki çocukların sözcük dağarcığı düzeylerini belirlemeleri gerekmektedir.

7. Ülkemizde çocuk kitaplarında kökenbilim çalışmalarına rastlamak neredeyse olanaksızdır. Bilindiği gibi kökenbilim çalışmaları, anlambilimi desteklemektedir. Bu çalışmada **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuk öykülerinde kullandığı sözcüklerin kökenleri titiz bir çalışma sonucunda tek tek saptanmıştır. Yazarın % 80'e yakın oranda Türkçe sözcük kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç yazarın, çocuklara ana dilin güzelliklerini, zenginliklerini sunduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle benzer çalışmalar, öteki çocuk edebiyatı yazarları için de yapılarak birtakım karşılaştırmalara gidilmelidir.

8. Söz varlığı üzerine ülkemizde yapılan çalışmaların yeterli olduğunu söylemek güçtür. Bu çalışmanın sonucunda, **Gülten Dayıoğlu**'nun çocuk öykülerinde çok zengin bir söz varlığına ulaşılmıştır. Yazarın özellikle deyimleri, ikilemeleri kullandığı, yansıma sözcükler aracılığıyla doğadaki seslerde yararlandığı, kalıp sözleri, aktarmaları, benzetme ve kişileştirme gibi söz sanatlarını bilinçle ve çocuğa göre bir dozda işlediği görölmektedir. Bu nedenle öteki çocuk kitaplarının söz varlığı ürünleri incelikle saptanmalı, araştırma sonuçları ışığında yeni çocuk edebiyatı ürünleri oluşturulmalıdır.

KAYNAKÇA

Yazarın İncelenen Öykü Kitapları (İnceleme Sırasına Göre)

- DAYIOĞLU, Gülten (2006a) **Azat Kuşu**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- DAYIOĞLU, Gülten (2006b) **Deli Bey**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- DAYIOĞLU, Gülten (2006c) **Kır Gezisi**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- DAYIOĞLU, Gülten (2006ç) **Küskün Ayıcık**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- DAYIOĞLU, Gülten (2006d) **Neşeli Boyacı**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- DAYIOĞLU, Gülten (2006e) **Sıcak Ekmek**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- DAYIOĞLU, Gülten (2006f) **Şenlik Günü**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- DAYIOĞLU, Gülten (2006g) **Uçurtma**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- DAYIOĞLU, Gülten (2006ğ) **Uçan Motor**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- DAYIOĞLU, Gülten (2006h) **Yaşanmış Hayvan Öyküleri 1**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- DAYIOĞLU, Gülten (2006ı) **Yaşanmış Hayvan Öyküleri 2**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- DAYIOĞLU, Gülten (2006i) **Kumluktaki Yavru Martı**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Yararlanılan Kaynaklar

- AKÇA, Gülhiz (2002), **Hikâye Haritası Yönteminin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Beceri Düzeyleri Üzerine Etkisi**, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- AKIN, İsmail (1995), **Çocuk Edebiyatında Tevfik Fikret ve Şermin Adlı Eserinin Yeri**, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- AKSAN, Doğan (1990), **Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- AKSAN, Doğan (1996), **Türkçenin Söz Varlığı**, Ankara: Engin Yayınevi.
- AKSAN, Doğan (1999) **Anlambilim Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi**, Ankara: Engin Yayınevi.
- AKSAN, Doğan (2001) **Türkçenin Gücü**, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- AKSAN, Doğan (2002), **Ana Dilimizin Söz Denizinde**, Ankara: Bilgi Yayınevi.

- AKSAN, Doğan (2003), **Türkçenin Gücü**, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- AKSOY, Ömer Asım (1988), **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü**, İstanbul: İnkılâp Yayınevi.
- AKYOL, Hayati (2006a), **Türkçe Öğretim Yöntemleri**. Ankara: Kök Yayıncılık.
- AKYOL, Hayati (2006b), **Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri**, Ankara: Kök Yayıncılık.
- ATEŞ, Kemal (1998), **Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Romanları**, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- AYDIN, Betül (2005), **Gelişim ve Öğrenme**, Ankara: Nobel Yayınları.
- BAŞ, Bayram (2006), **1985-2005 Yılları Arasında Çocuk Edebiyatı Sahasında Yazılmış Tahkiyeli Metinlerin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma**, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- BAYHAN, Pınar San İsmihan Artan (2004), **Çocuk Gelişimi ve Eğitimi**, İstanbul: Morpa Yayınları.
- BİLGİN, Mehmet (2003), "*Bedensel ve Devinişsel Gelişim*", **Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi** (Editör: Binnur Yeşilyaprak), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- BOZDAĞ, Fahrettin (2000) "*Çocuk Kitaplarında Metin, Dil ve Resimleme İlişkisi*", **1. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu Sorunlar ve Çözüm Yolları**, (Editör: Sedat Sever) Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- CİRAVOĞLU, Öner (2000), **Çocuk Edebiyatı**, İstanbul: Esin Yayınları.
- COŞKUN, Eyyup (2007). "*Türkçe Öğretiminde Metin Bilgisi*". **İlköğretimde Türkçe Öğretimi** (Editörler: Ahmet Kırkkılıç ve Hayati Akyol). Ankara: Pegem A Yayıncılık. ss. 233-279.
- DAYIOĞLU, Gülten (1987) "*Soruşturma: I*", **Çocuk Edebiyatı Yıllığı**, Editör: M. Ruhi Şirin, İstanbul: Gökyüzü Yayınları.
- DAYIOĞLU, Gülten (2000), "*Çocuk Kitaplarında Eğitsellik*", **1. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu Sorunlar ve Çözüm Yolları**, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- DEMİRAY, Kemal (1958), **Türkçe Çocuk Edebiyatı**, İstanbul: Maarif Basımevi.
- DEMİREL, Özcan (1987), **Eğitim Terimleri Sözlüğü**, Ankara.
- DEREOBALI, Nilay (2005), **Okul Çağında Çocuk Gelişimi ve Eğitimi**, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

- DEVELLİOĞLU, Ferit (1997), **Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- DİLÇİN, Cem (2000), **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- DİLİDÜZGÜN, Selahattin (2003a), **Çağdaş Çocuk Yazını - Yazın Eğitime Atılan İlk Adım**, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- DİLİDÜZGÜN, Selahattin (2003b), **İletişim Odaklı Türkçe Derslerinde Çocuk Kitapları**, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- DİLİDÜZGÜN, Selahattin (2006), *“Türkiye’de Çocuk Edebiyatına Bakışlar ve Çağdaş Çocuk Edebiyatı”*, **Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Kurultayı**, İstanbul: T. C. Maltepe Üniversitesi Yayınları.
- DOĞAN, Mehmet (2005), **Büyük Türkçe Sözlük**, İstanbul: Pınar Yayınları.
- Dünyanın Bütün Çiçekleri Seçme Şiirler** (2007), Malatya: 91 Bin Dev Öğrenci Kültür Yayınları -1.
- DÜZDAĞ, M. Ertuğrul (1989), **Safahat**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- ERDEN, Münire ve Yasemin Akman (2001) **Gelişim ve Öğrenme**, Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- EREN, Hasan (1999) **Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü**, Ankara: Bizim Büro Basım Evi.
- EYÜBOĞLU, Zeki İsmet (1991) **Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü**, İstanbul: Sosyal Yayınlar.
- GANDER, Mary J. Harry W. Gardiner (2001), **Çocuk ve Ergen Gelişimi**, (Yayına Hazırlayan: Prof. Dr. Bekir Onur), Ankara: İmge Kitabevi.
- GÖKÇE, Bekir *“Gülten Dayıoğlu’nun Çocuk Edebiyatına İlişkin Görüşleri”*, 05. 07. 2007
- GÖKTÜRK, Akşit (1980), **Okuma Uğraşı**, İstanbul: Çağdaş Yayınları.
- GÜLERYÜZ, Hasan (2003), **Yaratıcı Çocuk Edebiyatı**, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- GÜVEN, Nergis ve Servet BAL (2000), **Dil Gelişimi ve Eğitim: 0-6 Yaş Dönemindeki Çocuklar için Destekleyici Etkinlikler**, İstanbul: Epsilon Yayını.
- HATİBOĞLU, Vecihe (1981), **Türk Dilinde İkileme**, Ankara: TDK Yayınları.

<http://www.gultendayioglu.com/ben.asp>: 29. 06. 2008.

<http://www.gultendayioglu.com/eser.asp>: 29 .06. 2008.

<http://www.gultendayioglu.com/haber.asp>: 29 .06. 2008.

<http://www.gultendayioglu.com/ozel.asp>: 29 .06. 2008* .

<http://www.ulkuulusoy.k12.tr/sayfa.aspx?id=210>: 30.06.2008.

İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 8 (2006), Ankara: MEB Yayınları.

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (2006), (6,7,8. Sınıflar)

Ankara: MEB Yayınları.

JACOB, Leland (1955), **Curriculum Letter**, (Çev. A. Ferhan Oğuzkan) No: 20.

KABACALI, Alper (1993), (Editör), **Gülten Dayıoğlu, 30 Yıl Çocuklarla Soluk Soluğa**, İstanbul: Altın Kitaplar.

KANTARCIOĞLU, Selçuk (1991), **Eğitimde Masalın Yeri**, İstanbul: MEB Yayınları.

KAPLAN, Mehmet (1979), **Hikâye Tahlilleri**, İstanbul: Dergâh Yayınları.

KARAHAN, Leyla (2004), **Türkçede Söz Dizimi**, Ankara: Akçağ Yayınları

KAVCAR, Cahit (1999), **Edebiyat ve Eğitim**, Ankara: Engin Yayınevi.

KIBRIS, İbrahim (2000), **Uygulamalı Çocuk Edebiyatı**, Ankara: Eylül Kitap ve Yayın Evi.

KÜÇÜKKARAGÖZ, Hadiye (2003), "*Bilişsel Gelişim ve Dil Gelişimi*", **Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi** (Editör: Binnur Yeşilyaprak), Ankara: Pegem A Yayıncılık.

MAVIŞ, İlknur (2005), **Çocukta Dil Edinim Kuramları**, Dil ve Kavram Gelişimi (Editör: Prof. Dr. Seyhun Topbaş) Ankara: Kök Yayıncılık.

MORGAN, Clifford (1982) **Psikolojiye Giriş** (Çeviren: Hüsnü Arıcı ve arkadaşları) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

OĞUZKAN, A. Ferhan (1974) **Eğitim Terimleri Sözlüğü**, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

OĞUZKAN, A. Ferhan (1983), **Çocuk Edebiyatı**, Ankara: Emel Matbaacılık Sanayii.

OĞUZKAN, A. Ferhan (2001), **Çocuk Edebiyatı**, Ankara: Anı Yayıncılık.

ÖNCÜL, Remzi (2000), **Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü**, İstanbul: MEB Yayınları.

- ÖZDEMİR, Emin (1984), **Açıklamalı - Örnekli Deyimler Sözlüğü**, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- ÖZKAN, Abdullah (2003), **Başlangıcından Cumhuriyete Türk Şiiri Antolojisi**, C. 1 İstanbul: Boyut Dosya Yayınları.
- SAĞLAM, M.Y. (2004), **Atasözleri - Kaybolan Kültür Mirasımız**, Ankara: Ürün Yayınları.
- SÂMÎ, Şemseddin (2004), **Kâmus-ı Türkî**, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- SANLI, Seda (2007), **Gülten Dayıoğlu'nun Fadiş ve Dört Kardeşiler Öykü Kitaplarının Tümce Anlambilim Açısından İncelenmesi**, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- SELÇUK, Ziya (Ekim 2004), **Gelişim ve Öğrenme**, Ankara: Nobel Yayınları.
- SEVER, Sedat (2003), **Çocuk ve Edebiyat**, Ankara: Kök Yayıncılık.
- ŞİMŞEK, Tacettin (Şubat 2007), **Çocuk Edebiyatı**, Konya: Suna Yayınları.
- ŞİRİN, Mustafa Ruhi (1994), **99 Soruda Çocuk Edebiyatı**, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- TDK Türkçe Sözlük** (2005), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TURAL, Sadık Kemal (1982), **Zamanın Elinden Tutmak**, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi** (Devirler/İsimler/Eserler/Terimler), (1990), C. 7. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- YALÇIN, Alemdar, Gıyasettin Aytaş, (2002), **Çocuk Edebiyatı**, Ankara: Akçağ Yayınları.
- YAVUZER, Haluk (2006), **Okul Çağı Çocuğu**, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- YÖRÜKOĞLU, Atalay (1992), **Değişen Toplumda Aile ve Çocuk**, İstanbul: Özgür Yayınları.
- YURTTAŞ, Hüseyin (1995), **Çocuk ve Kitap**, Varlık, Kasım.
- YURTTAŞ, Hüseyin (1997), "**Çocuk ve Kitap**" **Ana Dili Eğitimi ve Çocuk Kitapları Sempozyumu**, Ankara: Ankara Üniversitesi Tömer Dil Öğretim Merkezi Yayını.
- ZÜLFİKAR, Hamza (1995), **Türkçede Ses Yansımaları Kelimeler**, Ankara: TDK Yayınları.

EK 1. COCUK ÖYKÜLERİNDEKİ SÖZCÜKLERİN SIKLIK DİZELGESİ

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken	Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1	bir	1328	2,563%	(T.)	50	söz	143	0,276%	(T.)
2	de/da	881	1,700%	(T.)	51	sıra	140	0,270%	(Yun.)
3	de-	804	1,552%	(T.)	52	oğul	137	0,264%	(T.)
4	o	804	1,552%	(T.)	53	yavru	136	0,262%	(T.)
5	bu	610	1,177%	(T.)	54	arkadaş	132	0,255%	(T.)
6	ol-	525	1,013%	(T.)	55	hemen	132	0,255%	(Far.)
7	anne	430	0,830%	(T.)	56	kuzu	131	0,253%	(T.)
8	gel-	368	0,710%	(T.)	57	çevre	130	0,251%	(T.)
9	çocuk	334	0,645%	(T.)	58	hiç	130	0,251%	(Far.)
10	ev	334	0,645%	(T.)	59	yok	126	0,243%	(T.)
11	sonra	328	0,633%	(T.)	60	iste-	124	0,239%	(T.)
12	git-	323	0,623%	(T.)	61	geç-	123	0,237%	(T.)
13	ve	312	0,602%	(A.)	62	yol	123	0,237%	(T.)
14	baba	310	0,598%	(Far.)	63	sev-	122	0,235%	(T.)
15	gün	309	0,596%	(T.)	64	iyi	120	0,232%	(T.)
16	yer	302	0,583%	(T.)	65	dön-	119	0,230%	(T.)
17	başla-	280	0,540%	(T.)	66	dur-	119	0,230%	(T.)
18	çok	275	0,531%	(T.)	67	koş-	119	0,230%	(T.)
19	al-	267	0,515%	(T.)	68	kal-	118	0,228%	(T.)
20	ben	267	0,515%	(T.)	69	öğretmen	118	0,228%	(T.)
21	kendi	255	0,492%	(T.)	70	kapı	117	0,226%	(T.)
22	ne	255	0,492%	(T.)	71	bey	116	0,224%	(T.)
23	ama	227	0,438%	(A.)	72	biz	116	0,224%	(T.)
24	var	223	0,430%	(T.)	73	köy	116	0,224%	(Far.)
25	iç	220	0,425%	(T.)	74	kız	113	0,218%	(T.)
26	el	217	0,419%	(T.)	75	leylek	112	0,216%	(Far.)
27	ara	196	0,378%	(T.)	76	süre	111	0,214%	(T.)
28	iki	194	0,374%	(T.)	77	üst	111	0,214%	(T.)
29	ki	191	0,369%	(Far.)	78	kuş	109	0,210%	(T.)
30	mı	190	0,367%	(T.)	79	ön	109	0,210%	(T.)
31	gibi	189	0,365%	(T.)	80	her	108	0,208%	(Far.)
32	için	184	0,355%	(T.)	81	şey	106	0,205%	(A.)
33	çık-	182	0,351%	(T.)	82	biri	105	0,203%	(T.)
34	yan	182	0,351%	(T.)	83	doğru	102	0,197%	(T.)
35	hanım	181	0,349%	(T.)	84	ile	102	0,197%	(T.)
36	köpek	180	0,347%	(T.)	85	ayak	101	0,195%	(T.)
37	gör-	179	0,345%	(T.)	86	neden	99	0,191%	(T.)
38	sen	174	0,336%	(T.)	87	can	97	0,187%	(Far.)
39	onlar	162	0,313%	(T.)	88	bahçe	96	0,185%	(Far.)
40	baş	159	0,307%	(T.)	89	gir-	95	0,183%	(T.)
41	göz	158	0,305%	(T.)	90	okul	95	0,183%	(T.)
42	yap-	158	0,305%	(T.)	91	öyle	94	0,181%	(T.+T.)
43	et-	156	0,301%	(T.)	92	sevince	94	0,181%	(T.)
44	iş	155	0,299%	(T.)	93	güzel	92	0,178%	(T.)
45	bak-	154	0,297%	(T.)	94	ses	92	0,178%	(T.)
46	ver-	154	0,297%	(T.)	95	insan	91	0,176%	(A.)
47	ana	152	0,293%	(T.)	96	sarı	91	0,176%	(T.)
48	daha	150	0,289%	(T.)	97	sahip	90	0,174%	(A.)
49	kedi	143	0,276%	(Rum.)	98	yemek	89	0,172%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
99	çek-	87	0,168%	(T.)
100	durum	87	0,168%	(T.)
101	yüz	85	0,164%	(T.)
102	acı	84	0,162%	(T.)
103	oda	84	0,162%	(T.)
104	ağaç	83	0,160%	(T.)
105	ya	83	0,160%	(Far.)
106	kez	82	0,158%	(T.)
107	birbiri	81	0,156%	(T.+T.)
108	sokak	81	0,156%	(T.)
109	değil	79	0,152%	(T.)
110	zaman	79	0,152%	(A.)
111	kadın	78	0,151%	(Soğd.)
112	at-	75	0,145%	(T.)
113	bağır-	74	0,143%	(T.)
114	pek	74	0,143%	(T.)
115	Ali	73	0,141%	(A.)
116	herkes	72	0,139%	(Far.)
117	olma-	71	0,137%	(T.)
118	soluk	71	0,137%	(T.)
119	ye-	71	0,137%	(T.)
120	yuva	71	0,137%	(Çin.)
121	birden	69	0,133%	(T.)
122	kardeş	69	0,133%	(T.)
123	yıl	69	0,133%	(T.)
124	bul-	68	0,131%	(T.)
125	getir-	68	0,131%	(T.)
126	koy-	68	0,131%	(T.)
127	önce	68	0,131%	(T.)
128	para	68	0,131%	(Far.)
129	var-	68	0,131%	(T.)
130	giriş-	67	0,129%	(T.)
131	koyun	67	0,129%	(T.)
132	öteki	67	0,129%	(T.)
133	böyle	66	0,127%	(T.+T.)
134	duy-	66	0,127%	(T.)
135	aç-	64	0,124%	(T.)
136	anla-	64	0,124%	(T.)
137	birkaç	64	0,124%	(T.+T.)
138	hep	64	0,124%	(Far.)
139	kimse	64	0,124%	(T.)
140	çıkar-	63	0,122%	(T.)
141	alt	62	0,120%	(T.)
142	akıl	61	0,118%	(A.)
143	fidan	61	0,118%	(Yun.)
144	hayvan	61	0,118%	(A.)
145	hem	61	0,118%	(Far.)
146	sabah	61	0,118%	(A.)
147	söyle-	61	0,118%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
148	su	61	0,118%	(T.)
149	adam	60	0,116%	(A.)
150	otur-	60	0,116%	(T.)
151	başka *	59	0,114%	(T.)
152	çalış-	59	0,114%	(T.)
153	demir	59	0,114%	(Moğ.)
154	düşün-	59	0,114%	(T.)
155	atıl-	58	0,112%	(T.)
156	bil-	58	0,112%	(T.)
157	bile	58	0,112%	(T.)
158	komşu	57	0,110%	(T.)
159	oyun	57	0,110%	(T.)
160	sor-	57	0,110%	(T.)
161	sınıf	56	0,108%	(A.)
162	siz	56	0,108%	(T.)
163	ilk	55	0,106%	(T.)
164	kadar	55	0,106%	(A.)
165	yeniden	55	0,106%	(T.)
166	birlikte	54	0,104%	(T.)
167	fırıl-	54	0,104%	(T.)
168	yine	54	0,104%	(T.)
169	karşı	53	0,102%	(T.)
170	kulak	53	0,102%	(T.)
171	on	53	0,102%	(T.)
172	ders	52	0,10%	(A.)
173	güç	52	0,100%	(T.)
174	kara	52	0,100%	(T.)
175	Ömer	52	0,100%	(A.)
176	ağız	51	0,098%	(T.)
177	anlat-	51	0,098%	(T.)
178	en	51	0,098%	(T.)
179	Hüseyin	51	0,098%	(A.)
180	bırak-	50	0,096%	(T.)
181	Erdir	50	0,096%	(T.)
182	hava	50	0,096%	(A.)
183	sık	50	0,096%	(T.)
184	yaş	50	0,096%	(T.)
185	beş	49	0,095%	(T.)
186	fakat	49	0,095%	(A.)
187	kimi	49	0,095%	(T.)
188	kitap	49	0,095%	(A.)
189	orta	49	0,095%	(T.)
190	tut-	49	0,095%	(T.)
191	Erhan	48	0,093%	(T.+T.)
192	gerçekten	48	0,093%	(T.)
193	Hacer	48	0,093%	(A.)
194	Hayri	48	0,093%	(A.)
195	isteme-	48	0,093%	(T.)
196	kalk-	48	0,093%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
197	tiç	48	0,093%	(T.)
198	Bilge	47	0,091%	(T.)
199	büyük	47	0,091%	(T.)
200	karın	47	0,091%	(T.)
201	bekle-	46	0,089%	(T.)
202	deniz	46	0,089%	(T.)
203	küçük	46	0,089%	(T.)
204	orada	46	0,089%	(T.)
205	tüm	46	0,089%	(T.)
206	ara-	45	0,087%	(T.)
207	artık	45	0,087%	(T.)
208	düş-	45	0,087%	(T.)
209	fare	45	0,087%	(A.)
210	olay	45	0,087%	(T.)
211	şu	45	0,087%	(T.)
212	öylesine	44	0,085%	(T.+T.)
213	sevgi	44	0,085%	(T.)
214	yeni	44	0,085%	(T.)
215	ad	43	0,083%	(T.)
216	at	43	0,083%	(T.)
217	biraz	43	0,083%	(T.+T.)
218	uç-	43	0,083%	(T.)
219	an	42	0,081%	(T.)
220	geri	42	0,081%	(T.)
221	kasaba	42	0,081%	(A.)
222	korku	42	0,081%	(T.)
223	sandık	42	0,081%	(A.)
224	dost	41	0,079%	(Far.)
225	efendi	41	0,079%	(Yun.)
226	geçir-	41	0,079%	(T.)
227	kıyı	41	0,079%	(T.)
228	peş	41	0,079%	(Far.)
229	tay	41	0,079%	(T.)
230	bunlar	40	0,077%	(T.)
231	götür-	40	0,077%	(T.)
232	Güllü	40	0,077%	(Far.+T)
233	inek	40	0,077%	(Sansk.)
234	sat-	40	0,077%	(T.)
235	yumurta	40	0,077%	(T.)
236	arka	39	0,075%	(T.)
237	art	39	0,075%	(T.)
238	bebek	39	0,075%	(T.)
239	boyun	39	0,075%	(T.)
240	çoşku	39	0,075%	(T.)
241	dil	39	0,075%	(T.)
242	haydi	39	0,075%	(T.)
243	kucak	39	0,075%	(T.)
244	öfke	39	0,075%	(T.)
245	balık	38	0,073%	(Moğ.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
246	dek	38	0,073%	(T.)
247	nine	38	0,073%	(T.)
248	saat	38	0,073%	(A.)
249	şöyle	38	0,073%	(T.+T.)
250	tek	38	0,073%	(T.)
251	yaşa-	38	0,073%	(T.)
252	yiyecek	38	0,073%	(T.)
253	burada	37	0,071%	(T.+T.)
254	dut	37	0,071%	(Far.)
255	kıvırcık	37	0,071%	(T.)
256	mutfak	37	0,071%	(A.)
257	Reks	37	0,071%	(?)
258	sırt	37	0,071%	(T.)
259	yaşlı	37	0,071%	(T.)
260	yatak	37	0,071%	(T.)
261	aşam	36	0,07%	(T.+Far.)
262	besle-	36	0,069%	(T.)
263	dışarı	36	0,069%	(T.)
264	Fatoş	36	0,069%	(A.)
265	ip	36	0,069%	(T.)
266	koca	36	0,069%	(T.)
267	konu	36	0,069%	(T.)
268	martı	36	0,069%	(İt.)
269	oradan	36	0,069%	(T.)
270	takıl-	36	0,069%	(T.)
271	aile	35	0,068%	(A.)
272	alama-	35	0,068%	(T.+T.)
273	burun	35	0,068%	(T.)
274	çal-	35	0,068%	(T.)
275	çiçek	35	0,068%	(Moğ.)
276	Fatma	35	0,068%	(A.)
277	Hasan	35	0,068%	(A.)
278	kol	35	0,068%	(T.)
279	kork-	35	0,068%	(T.)
280	motor	35	0,068%	(Fr.)
281	nasıl	35	0,068%	(T.+A)
282	oyna-	35	0,068%	(T.)
283	son	35	0,068%	(T.)
284	Şemo	35	0,068%	(T.)
285	şimdi	35	0,068%	(T.)
286	tane	35	0,068%	(Far.)
287	yüzden	35	0,068%	(T.)
288	zor	35	0,068%	(Far.)
289	boş	34	0,066%	(T.)
290	böylece	34	0,066%	(T.)
291	gece	34	0,066%	(T.)
292	giysi	34	0,066%	(T.)
293	gül-	34	0,066%	(T.)
294	masa	34	0,066%	(Yun.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
295	pazar	34	0,066%	(Far.)
296	televizyon	34	0,066%	(Fr.)
297	Gülcan	33	0,064%	(Far.+Far.)
298	işte	33	0,064%	(T.)
299	kısa	33	0,064%	(T.)
300	oku-	33	0,064%	(T.)
301	sokul-	33	0,064%	(T.)
302	telâş	33	0,064%	(A.)
303	Ümit	33	0,064%	(Far.)
304	yaprak	33	0,064%	(T.)
305	av	32	0,062%	(T.)
306	gülümse-	32	0,062%	(T.)
307	kış	32	0,062%	(T.)
308	kötü	32	0,062%	(T.)
309	merak	32	0,062%	(A.)
310	öykü	32	0,062%	(T.)
311	san-	32	0,062%	(Fr.)
312	sar-	32	0,062%	(T.)
313	torba	32	0,062%	(Far.)
314	uçurtma	32	0,062%	(T.)
315	yakın	32	0,062%	(T.)
316	beri	31	0,060%	(T.)
317	çünkü	31	0,060%	(Far.)
318	gelen	31	0,060%	(T.)
319	hiçbir	31	0,060%	(Far.+T)
320	tarla	31	0,060%	(T.)
321	Veli	31	0,060%	(A.)
322	yardım	31	0,060%	(T.)
323	geçme-	30	0,058%	(T.)
324	kes-	30	0,058%	(T.)
325	oğlak	30	0,058%	(T.)
326	okşa-	30	0,058%	(T.)
327	türlü	30	0,058%	(T.)
328	üzere	30	0,058%	(T.)
329	yat-	30	0,058%	(T.)
330	ağla-	29	0,056%	(T.)
331	Aydın	29	0,056%	(T.)
332	bacak	29	0,056%	(Far.)
333	dol-	29	0,056%	(T.)
334	haber	29	0,056%	(A.)
335	kaç-	29	0,056%	(T.)
336	kaldır-	29	0,056%	(T.)
337	Mehmet	29	0,056%	(A.)
338	oraya	29	0,056%	(T.)
339	oysa	29	0,056%	(T.)
340	öğrenci	29	0,056%	(T.)
341	pencere	29	0,056%	(Far.)
342	topla-	29	0,056%	(T.)
343	toprak	29	0,056%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
344	üstelik	29	0,056%	(T.)
345	yara	29	0,056%	(T.)
346	belki	28	0,054%	(A.)
347	dede	28	0,054%	(T.)
348	doğruca	28	0,054%	(T.)
349	eski	28	0,054%	(T.)
350	güneş	28	0,054%	(T.)
351	in-	28	0,054%	(T.)
352	istek	28	0,054%	(T.)
353	izin	28	0,054%	(A.)
354	sürdür-	28	0,054%	(T.)
355	yürü-	28	0,054%	(T.)
356	Ahmet	27	0,052%	(A.)
357	ay	27	0,052%	(T.)
358	ayrıl-	27	0,052%	(T.)
359	bağ	27	0,052%	(T.)
360	bahar	27	0,052%	(Far.)
361	Cem	27	0,052%	(A.)
362	çabala-	27	0,052%	(T.)
363	dal-	27	0,052%	(T.)
364	doktor	27	0,052%	(Fr.)
365	dolaş-	27	0,052%	(T.)
366	eş	27	0,052%	(T.)
367	kalkış-	27	0,052%	(T.)
368	köşe	27	0,052%	(Far.)
369	meyve	27	0,052%	(Far.)
370	öğren-	27	0,052%	(T.)
371	sevin-	27	0,052%	(T.)
372	sıcak	27	0,052%	(T.)
373	sinek	27	0,052%	(T.)
374	bas-	26	0,050%	(T.)
375	bit-	26	0,050%	(T.)
376	bitir-	26	0,050%	(T.)
377	çekil-	26	0,050%	(T.)
378	çıkış-	26	0,050%	(T.)
379	dinle-	26	0,050%	(T.)
380	hele	26	0,050%	(T.)
381	inan-	26	0,050%	(T.)
382	kır	26	0,050%	(T.)
383	Panço	26	0,050%	(T.)
384	sağ	26	0,050%	(T.)
385	sofra	26	0,050%	(A.)
386	şaşır-	26	0,050%	(T.)
387	tam	26	0,050%	(T.)
388	uzun	26	0,050%	(T.)
389	verme-	26	0,050%	(T.)
390	yağmur	26	0,050%	(T.)
391	yaklaş-	26	0,050%	(T.)
392	abla	25	0,048%	(Moğ.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
393	bakkal	25	0,048%	(A.)
394	bulun-	25	0,048%	(T.)
395	dal	25	0,048%	(T.)
396	dikil-	25	0,048%	(T.)
397	Dilek	25	0,048%	(T.)
398	domuz	25	0,048%	(T.)
399	Duran	25	0,048%	(T.)
400	dükân	25	0,048%	(A.)
401	Gökçen	25	0,048%	(T.)
402	hafta	25	0,048%	(Far.)
403	İbrahim	25	0,048%	(A.)
404	iyice	25	0,048%	(T.)
405	Karabek	25	0,048%	(T.+Far.)
406	öte	25	0,048%	(T.)
407	Satı	25	0,048%	(T.)
408	sevme-	25	0,048%	(T.)
409	sonunda	25	0,048%	(T.)
410	az	24	0,046%	(T.)
411	bilme-	24	0,046%	(T.)
412	bulama-	24	0,046%	(T.+T.)
413	davranış	24	0,046%	(T.)
414	dolu	24	0,046%	(T.)
415	ekmek	24	0,046%	(T.)
416	evet	24	0,046%	(T.)
417	İpek	24	0,046%	(T.)
418	kon-	24	0,046%	(T.)
419	konuk	24	0,046%	(T.)
420	minik	24	0,046%	(Fr.+T.)
421	salatalık	24	0,046%	(İt.+T.)
422	semt	24	0,046%	(A.)
423	soru	24	0,046%	(T.)
424	sür-	24	0,046%	(T.)
425	tren	24	0,046%	(Fr.)
426	uzan-	24	0,046%	(T.)
427	uzat-	24	0,046%	(T.)
428	yapma	24	0,046%	(T.)
429	bamya	23	0,044%	(A.)
430	bugün	23	0,044%	(T.+T.)
431	çıkın	23	0,044%	(T.)
432	fırsat	23	0,044%	(A.)
433	göster-	23	0,044%	(T.)
434	hatta	23	0,044%	(A.)
435	kur-	23	0,044%	(T.)
436	küme	23	0,044%	(T.)
437	üzül-	23	0,044%	(T.)
438	vur-	23	0,044%	(T.)
439	yaşam	23	0,044%	(T.)
440	yurek	23	0,044%	(T.)
441	alma-	22	0,042%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
442	araba	22	0,042%	(A.)
443	armağan	22	0,042%	(T.)
444	boyunca	22	0,042%	(T.)
445	çabuk *	22	0,042%	(Far.)
446	çanta	22	0,042%	(Moğ.)
447	çikolata	22	0,042%	(İt.)
448	demek	22	0,042%	(T.)
449	dip	22	0,042%	(T.)
450	diz	22	0,042%	(T.)
451	durama-	22	0,042%	(T.)
452	Kerim	22	0,042%	(A.)
453	n'ol-	22	0,042%	(T.+T.)
454	öl-	22	0,042%	(T.)
455	öp-	22	0,042%	(T.)
456	paket	22	0,042%	(Fr.)
457	sadece	22	0,042%	(Far.+T)
458	serüven	22	0,042%	(Far.)
459	Şerif	22	0,042%	(A.)
460	tepe	22	0,042%	(T.)
461	yaz	22	0,042%	(T.)
462	yolcu	22	0,042%	(T.)
463	açıl-	21	0,041%	(T.)
464	ata	21	0,041%	(T.)
465	Barış	21	0,041%	(T.)
466	boyacı	21	0,041%	(T.)
467	Coni	21	0,041%	(İng.)
468	hâlâ	21	0,041%	(A.)
469	izle-	21	0,041%	(T.)
470	kâğıt	21	0,041%	(Far.)
471	kent	21	0,041%	(Soğd.)
472	kucakla-	21	0,041%	(T.)
473	kurt	21	0,041%	(T.)
474	Medine	21	0,041%	(A.)
475	Sacide	21	0,041%	(A.)
476	sürü	21	0,041%	(T.)
477	akşamüstü	20	0,039%	(T.+Far.+T.)
478	alev	20	0,039%	(Far.)
479	Allah	20	0,039%	(A.)
480	bazı	20	0,039%	(A.)
481	dikkat	20	0,039%	(A.)
482	giderek	20	0,039%	(T.)
483	Gül	20	0,039%	(Far.)
484	kanat	20	0,039%	(T.)
485	kar	20	0,039%	(T.)
486	karar	20	0,039%	(A.)
487	kat	20	0,039%	(T.)
488	konus-	20	0,039%	(T.)
489	köylü	20	0,039%	(Far.+T)
490	kurtar-	20	0,039%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
491	salla-	20	0,039%	(T.)
492	Selim	20	0,039%	(A.)
493	sepet	20	0,039%	(Far.)
494	sevimli	20	0,039%	(T.)
495	sürekli	20	0,039%	(T.)
496	süt	20	0,039%	(T.)
497	uç	20	0,039%	(T.)
498	unut-	20	0,039%	(T.)
499	Yakup	20	0,039%	(A.)
500	anneanne	19	0,037%	(T.+T.)
501	avcı	19	0,037%	(T.)
502	balkon	19	0,037%	(Fr.)
503	bin-	19	0,037%	(T.)
504	birer	19	0,037%	(T.)
505	Burcu	19	0,037%	(T.)
506	büyük-	19	0,037%	(T.)
507	dört	19	0,037%	(T.)
508	edin-	19	0,037%	(T.)
509	ertesi	19	0,037%	(T.)
510	filan	19	0,037%	(A.)
511	geçen	19	0,037%	(T.)
512	güçlü	19	0,037%	(T.)
513	hepsi	19	0,037%	(Far.+T)
514	işçi	19	0,037%	(T.)
515	kutu	19	0,037%	(Yun.)
516	merdiven	19	0,037%	(Far.)
517	Okan	19	0,037%	(T.)
518	olanca	19	0,037%	(T.)
519	sabırsızlık	19	0,037%	(A.+T.)
520	sal-	19	0,037%	(T.)
521	saldır-	19	0,037%	(T.)
522	Şimşek	19	0,037%	(T.)
523	tabak	19	0,037%	(A.)
524	yavaş	19	0,037%	(T.)
525	yerleştir-	19	0,037%	(T.)
526	yoksa	19	0,037%	(T.)
527	zavallı	19	0,037%	(A.+T.)
528	ağlama	18	0,035%	(T.)
529	aşağı	18	0,035%	(T.)
530	aynı	18	0,035%	(A.)
531	ayrılma-	18	0,035%	(T.)
532	çabucak	18	0,035%	(Far.+T)
533	diren-	18	0,035%	(T.)
534	doğrusu	18	0,035%	(T.)
535	doyur-	18	0,035%	(T.)
536	Erdinç	18	0,035%	(T.)
537	erkenden	18	0,035%	(T.)
538	etme-	18	0,035%	(T.)
539	giy-	18	0,035%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
540	gökyüzü	18	0,035%	(T.+T.)
541	Hakkı	18	0,035%	(A.)
542	içeri	18	0,035%	(T.)
543	İdris	18	0,035%	(A.)
544	keçi	18	0,035%	(T.)
545	kız-	18	0,035%	(T.)
546	koşma	18	0,035%	(T.)
547	kurtul-	18	0,035%	(T.)
548	omuz	18	0,035%	(Yun.)
549	Safiye	18	0,035%	(A.)
550	Şükran	18	0,035%	(A.)
551	tak-	18	0,035%	(T.)
552	Tarçın	18	0,035%	(Far.)
553	tatlı	18	0,035%	(T.)
554	tüy	18	0,035%	(T.)
555	uzaklaş-	18	0,035%	(T.)
556	yaralı	18	0,035%	(T.)
557	yetiş-	18	0,035%	(T.)
558	açık	17	0,033%	(T.)
559	adım	17	0,033%	(T.)
560	ağabey	17	0,033%	(Moğ.+T.)
561	Bekir	17	0,033%	(A.)
562	bıldırın	17	0,033%	(T.)
563	böylesine	17	0,033%	(T.)
564	çamaşır	17	0,033%	(Far.)
565	deme	17	0,033%	(T.)
566	deme-	17	0,033%	(T.)
567	doldur-	17	0,033%	(T.)
568	eşek	17	0,033%	(T.)
569	gelme-	17	0,033%	(T.)
570	gerek-	17	0,033%	(T.)
571	Güzin	17	0,033%	(T.)
572	havla-	17	0,033%	(T.)
573	kalma-	17	0,033%	(T.)
574	kariş-	17	0,033%	(T.)
575	kilo	17	0,033%	(Fr.)
576	kiraz	17	0,033%	(Yun.)
577	koyul-	17	0,033%	(T.)
578	neşeli	17	0,033%	(A.+T.)
579	ot	17	0,033%	(T.)
580	rahat	17	0,033%	(A.)
581	sebze	17	0,033%	(Far.)
582	seslen-	17	0,033%	(T.)
583	soğuk	17	0,033%	(T.)
584	sol	17	0,033%	(T.)
585	Tekin	17	0,033%	(T.)
586	toplan-	17	0,033%	(T.)
587	Turan	17	0,033%	(T.)
588	Turgut	17	0,033%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
589	açlık	16	0,031%	(T.)
590	aldırma-	16	0,031%	(T.)
591	alma	16	0,031%	(T.)
592	art-	16	0,031%	(T.)
593	bileme-	16	0,031%	(T.+T.)
594	Bilgin	16	0,031%	(T.)
595	birçok	16	0,031%	(T.+T.)
596	cam	16	0,031%	(Far.)
597	çağır-	16	0,031%	(T.)
598	çoban	16	0,031%	(Far.)
599	dağ	16	0,031%	(Çin.)
600	elbette	16	0,031%	(A.)
601	hâl	16	0,031%	(A.)
602	Halime	16	0,031%	(A.)
603	hastalık	16	0,031%	(Far.+T)
604	henüz	16	0,031%	(Far.)
605	irkil-	16	0,031%	(T.)
606	istasyon	16	0,031%	(Fr.)
607	katıl-	16	0,031%	(T.)
608	kolay	16	0,031%	(T.)
609	neşe	16	0,031%	(A.)
610	odun	16	0,031%	(T.)
611	ora	16	0,031%	(T.)
612	pişmaniyeci	16	0,031%	(Far+A.+T)
613	renk	16	0,031%	(Far.)
614	sarı-	16	0,031%	(T.)
615	Serdar	16	0,031%	(A.)
616	söylen-	16	0,031%	(T.)
617	titre-	16	0,031%	(T.)
618	uzak	16	0,031%	(T.)
619	yapıl-	16	0,031%	(T.)
620	yapma-	16	0,031%	(T.)
621	yarın	16	0,031%	(T.)
622	yıka-	16	0,031%	(T.)
623	ağıl	15	0,029%	(Far.)
624	akıllı	15	0,029%	(A.+T.)
625	bakım-	15	0,029%	(T.)
626	bekleme	15	0,029%	(T.)
627	cılız	15	0,029%	(T.)
628	çınar	15	0,029%	(Far.)
629	dik-	15	0,029%	(T.)
630	diş	15	0,029%	(T.)
631	Doru	15	0,029%	(T.)
632	etme	15	0,029%	(T.)
633	Gümüş	15	0,029%	(T.)
634	ikinci	15	0,029%	(T.)
635	ilgi	15	0,029%	(T.)
636	iri	15	0,029%	(T.)
637	İstanbul	15	0,029%	(Far.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
638	kafes	15	0,029%	(A.)
639	kan	15	0,029%	(T.)
640	kap	15	0,029%	(T.)
641	karı	15	0,029%	(T.)
642	karşıla-	15	0,029%	(T.)
643	kesil-	15	0,029%	(T.)
644	kır-	15	0,029%	(T.)
645	kırıl-	15	0,029%	(T.)
646	konuşma	15	0,029%	(T.)
647	koru	15	0,029%	(T.)
648	mal	15	0,029%	(A.)
649	masal	15	0,029%	(A.)
650	nice	15	0,029%	(T.)
651	olma	15	0,029%	(T.)
652	otel	15	0,029%	(Fr.)
653	say-	15	0,029%	(T.)
654	tanı-	15	0,029%	(T.)
655	taşı-	15	0,029%	(T.)
656	tat	15	0,029%	(T.)
657	tırman-	15	0,029%	(T.)
658	tutum	15	0,029%	(T.)
659	ulaş-	15	0,029%	(T.)
660	yanıtla-	15	0,029%	(T.)
661	yayıl-	15	0,029%	(T.)
662	zaten	15	0,029%	(A.)
663	Alaca	14	0,027%	(Moğ.+T.)
664	ancak	14	0,027%	(T.)
665	anlama-	14	0,027%	(T.)
666	apartman	14	0,027%	(Fr.)
667	ayakkabı	14	0,027%	(T.+T.)
668	bağla-	14	0,027%	(T.)
669	banyo	14	0,027%	(İt.)
670	belir-	14	0,027%	(T.)
671	ceket	14	0,027%	(Fr.)
672	Cengiz	14	0,027%	(Moğ.)
673	çingirak	14	0,027%	(T.)
674	çoğu	14	0,027%	(T.)
675	dağıl-	14	0,027%	(T.)
676	daya-	14	0,027%	(T.)
677	değiştir-	14	0,027%	(T.)
678	dere	14	0,027%	(Far.)
679	dondurma	14	0,027%	(T.)
680	eğil-	14	0,027%	(T.)
681	geçme	14	0,027%	(T.)
682	gerçek	14	0,027%	(T.)
683	gerek	14	0,027%	(T.)
684	gezi	14	0,027%	(T.)
685	gönül	14	0,027%	(T.)
686	görme	14	0,027%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
687	görüŖ	14	0,027%	(T.)
688	hasta	14	0,027%	(Far.)
689	homurdan-	14	0,027%	(T.)
690	ileri	14	0,027%	(T.)
691	ilgili	14	0,027%	(T.)
692	kaç	14	0,027%	(T.)
693	kuru	14	0,027%	(T.)
694	lokanta	14	0,027%	(İt.)
695	olabil-	14	0,027%	(T.+T.)
696	otobüs	14	0,027%	(Fr.)
697	öğret-	14	0,027%	(T.)
698	özen	14	0,027%	(T.)
699	sıkıl-	14	0,027%	(T.)
700	simitçi	14	0,027%	(A.+T.)
701	şeftali	14	0,027%	(Far.)
702	tahta	14	0,027%	(Far.)
703	tartışma	14	0,027%	(T.)
704	tersine	14	0,027%	(T.)
705	tos	14	0,027%	(T.)
706	yalnız	14	0,027%	(T.)
707	yan-	14	0,027%	(T.)
708	yarı	14	0,027%	(T.)
709	ahır	13	0,025%	(Far.)
710	avuç	13	0,025%	(T.)
711	ayı	13	0,025%	(T.)
712	bağır	13	0,025%	(T.)
713	bahçivan	13	0,025%	(Far.)
714	bazen	13	0,025%	(A.)
715	bellek	13	0,025%	(T.)
716	bol	13	0,025%	(T.)
717	bura	13	0,025%	(T.+T.)
718	buraya	13	0,025%	(T.+T.)
719	çay	13	0,025%	(Çin.)
720	çevir-	13	0,025%	(T.)
721	çığlık	13	0,025%	(T.)
722	dayanama-	13	0,025%	(T.+T.)
723	doğ-	13	0,025%	(T.)
724	dolan-	13	0,025%	(T.)
725	dolap	13	0,025%	(A.)
726	dönüş	13	0,025%	(T.)
727	Erol	13	0,025%	(T.+T.)
728	et	13	0,025%	(T.)
729	garip	13	0,025%	(A.)
730	gelme	13	0,025%	(T.)
731	halk	13	0,025%	(A.)
732	harman	13	0,025%	(Far.)
733	havlama	13	0,025%	(T.)
734	haylaz	13	0,025%	(T.)
735	hırsız	13	0,025%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
736	hoşnut	13	0,025%	(Far.)
737	ilkokul	13	0,025%	(T.+T.)
738	inle-	13	0,025%	(T.)
739	kalabahk	13	0,025%	(T.)
740	kamyonet	13	0,025%	(Fr.)
741	karga	13	0,025%	(T.)
742	koç	13	0,025%	(T.)
743	kural	13	0,025%	(T.)
744	kuyruk	13	0,025%	(T.)
745	Mercan	13	0,025%	(A.)
746	olmak	13	0,025%	(T.)
747	sanki	13	0,025%	(T.+Far.)
748	sap	13	0,025%	(T.)
749	sıkıntı	13	0,025%	(T.)
750	silik-	13	0,025%	(T.)
751	Şerife	13	0,025%	(A.)
752	uygun	13	0,025%	(T.)
753	yalan	13	0,025%	(T.)
754	yarım	13	0,025%	(T.)
755	yaşan-	13	0,025%	(T.)
756	yoksul	13	0,025%	(T.)
757	yük	13	0,025%	(T.)
758	Zehra	13	0,025%	(A.)
759	alın-	12	0,023%	(T.)
760	arama	12	0,023%	(T.)
761	bağırma	12	0,023%	(T.)
762	baraka	12	0,023%	(İt.)
763	bastır-	12	0,023%	(T.)
764	beğen-	12	0,023%	(T.)
765	bostan	12	0,023%	(Far.)
766	boy	12	0,023%	(T.)
767	çalışma	12	0,023%	(T.)
768	çarşı	12	0,023%	(Far.)
769	deli	12	0,023%	(T.)
770	dış	12	0,023%	(T.)
771	dostluk	12	0,023%	(Far.+T)
772	dökül-	12	0,023%	(T.)
773	dua	12	0,023%	(A.)
774	duman	12	0,023%	(T.)
775	durmadan	12	0,023%	(T.)
776	encik	12	0,023%	(T.)
777	giyin-	12	0,023%	(T.)
778	gözle-	12	0,023%	(T.)
779	hıçkır-	12	0,023%	(T.)
780	hoş	12	0,023%	(Far.)
781	ise	12	0,023%	(T.)
782	kat-	12	0,023%	(T.)
783	kesik	12	0,023%	(T.)
784	keyif	12	0,023%	(A.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken	Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
785	kişi	12	0,023%	(T.)	834	gün boyu	11	0,021%	(T.+T.)
786	kop-	12	0,023%	(T.)	835	hoşlanma-	11	0,021%	(Far.+T)
787	körpe	12	0,023%	(T.)	836	ilginç	11	0,021%	(T.)
788	lâf	12	0,023%	(Far.)	837	iyileş-	11	0,021%	(T.)
789	meme	12	0,023%	(Lat.)	838	kap-	11	0,021%	(T.)
790	nereden	12	0,023%	(T.)	839	kapan-	11	0,021%	(T.)
791	olta	12	0,023%	(Yun.)	840	kapıl-	11	0,021%	(T.)
792	öfkelen-	12	0,023%	(T.)	841	karşılaş-	11	0,021%	(T.)
793	öğle	12	0,023%	(T.)	842	kavra-	11	0,021%	(T.)
794	öğüt	12	0,023%	(T.)	843	kim	11	0,021%	(T.)
795	polis	12	0,023%	(Fr.)	844	kocaman	11	0,021%	(T.)
796	salıver-	12	0,023%	(T.+T.)	845	madenci	11	0,021%	(A.+T.)
797	savurt-	12	0,023%	(T.)	846	matematik	11	0,021%	(Fr.)
798	sok-	12	0,023%	(T.)	847	mele-	11	0,021%	(T.)
799	taze	12	0,023%	(Far.)	848	okuma	11	0,021%	(T.)
800	üzerine	12	0,023%	(T.)	849	olağanüstü	11	0,021%	(T.+T.)
801	yalvar-	12	0,023%	(T.)	850	onca	11	0,021%	(T.)
802	yüzünden	12	0,023%	(T.)	851	ortalık	11	0,021%	(T.)
803	acaba	11	0,021%	(A.)	852	özlem	11	0,021%	(T.)
804	altı	11	0,021%	(T.)	853	sınav	11	0,021%	(T.)
805	aman	11	0,021%	(A.)	854	Sinan	11	0,021%	(A.)
806	anlayama-	11	0,021%	(T.+T.)	855	soğan	11	0,021%	(T.)
807	asker	11	0,021%	(A.)	856	sonbahar	11	0,021%	(T.+Far.)
808	avlu	11	0,021%	(Yun.)	857	sütçü	11	0,021%	(T.)
809	ayır-	11	0,021%	(T.)	858	şaşkınlık	11	0,021%	(T.)
810	Ayla	11	0,021%	(T.)	859	taş	11	0,021%	(T.)
811	bakalım	11	0,021%	(T.)	860	tavan	11	0,021%	(T.)
812	belli	11	0,021%	(T.)	861	tedirgin	11	0,021%	(T.)
813	bölük	11	0,021%	(T.)	862	tembel	11	0,021%	(Far.)
814	büyüt-	11	0,021%	(T.)	863	teyze	11	0,021%	(Far.)
815	çalın-	11	0,021%	(T.)	864	tezgâh	11	0,021%	(Far.)
816	çayır	11	0,021%	(T.)	865	tür	11	0,021%	(T.)
817	çeşit	11	0,021%	(Far.)	866	uğraş-	11	0,021%	(T.)
818	çıkarma-	11	0,021%	(T.)	867	un	11	0,021%	(T.)
819	çıkma-	11	0,021%	(T.)	868	üzüntü	11	0,021%	(T.)
820	çocukluk	11	0,021%	(T.)	869	yakın-	11	0,021%	(T.)
821	çokluk	11	0,021%	(T.)	870	yeme	11	0,021%	(T.)
822	çök-	11	0,021%	(T.)	871	yüksel-	11	0,021%	(T.)
823	den-	11	0,021%	(T.)	872	yürekli	11	0,021%	(T.)
824	denli	11	0,021%	(T.)	873	*hastahane	10	0,019%	(Far.+Far.)
825	derin	11	0,021%	(T.)	874	acı-	10	0,019%	(T.)
826	dert	11	0,021%	(Far.)	875	aç	10	0,019%	(T.)
827	doluş-	11	0,021%	(T.)	876	ağır	10	0,019%	(T.)
828	epey	11	0,021%	(T.)	877	alış-	10	0,019%	(T.)
829	Fırtına	11	0,021%	(İt.)	878	Arap	10	0,019%	(A.)
830	geç	11	0,021%	(T.)	879	ateş	10	0,019%	(Far.)
831	gıtme-	11	0,021%	(T.)	880	Aykut	10	0,019%	(T.+T.)
832	göre	11	0,021%	(T.)	881	azat	10	0,019%	(Far.)
833	gülme	11	0,021%	(T.)	882	bağlan-	10	0,019%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
883	bağlı	10	0,019%	(T.)
884	bat-	10	0,019%	(T.)
885	bekçi	10	0,019%	(T.)
886	bölüm	10	0,019%	(T.)
887	buğday	10	0,019%	(T.)
888	doğa	10	0,019%	(T.)
889	doğum	10	0,019%	(T.)
890	don-	10	0,019%	(T.)
891	döven	10	0,019%	(T.)
892	düş	10	0,019%	(T.)
893	fırlat-	10	0,019%	(T.)
894	genç	10	0,019%	(T.)
895	göreme-	10	0,019%	(T.+T.)
896	görme-	10	0,019%	(T.)
897	indir-	10	0,019%	(T.)
898	kalem	10	0,019%	(A.)
899	kararlı	10	0,019%	(A.+T.)
900	kavga	10	0,019%	(Far.)
901	kazan	10	0,019%	(T.)
902	kenar	10	0,019%	(Far.)
903	kırık	10	0,019%	(T.)
904	kiler	10	0,019%	(Far.)
905	korkunç	10	0,019%	(T.)
906	koşu	10	0,019%	(T.)
907	kumluk	10	0,019%	(T.)
908	kurul-	10	0,019%	(T.)
909	mimar	10	0,019%	(A.)
910	miyavla-	10	0,019%	(T.)
911	müşteri	10	0,019%	(A.)
912	nerede	10	0,019%	(T.)
913	Nilay	10	0,019%	(T.)
914	ok	10	0,019%	(T.)
915	ödev	10	0,019%	(T.)
916	ölü	10	0,019%	(T.)
917	parça	10	0,019%	(Far.)
918	reklâm	10	0,019%	(Fr.)
919	sağlık	10	0,019%	(T.)
920	salon	10	0,019%	(Fr.)
921	saman	10	0,019%	(Far.)
922	satıcı	10	0,019%	(T.)
923	sık-	10	0,019%	(T.)
924	söğüt	10	0,019%	(T.)
925	sürücü	10	0,019%	(T.)
926	ta	10	0,019%	(Far.)
927	taraf	10	0,019%	(A.)
928	tatil	10	0,019%	(A.)
929	tekir	10	0,019%	(Yun.)
930	telefon	10	0,019%	(Fr.)
931	tencere	10	0,019%	(A.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
932	umut	10	0,019%	(T.)
933	utan-	10	0,019%	(T.)
934	uy-	10	0,019%	(T.)
935	yaban *	10	0,019%	(Far.)
936	yala-	10	0,019%	(T.)
937	yaz-	10	0,019%	(T.)
938	yitir-	10	0,019%	(T.)
939	âdeta	9	0,017%	(A.)
940	ailece	9	0,017%	(A.)
941	almak	9	0,017%	(T.)
942	altın	9	0,017%	(T.)
943	anahtar	9	0,017%	(Yun.)
944	aslında	9	0,017%	(A.+T.)
945	atma-	9	0,017%	(T.)
946	avla-	9	0,017%	(T.)
947	ayıcık	9	0,017%	(T.)
948	benzer	9	0,017%	(T.)
949	beyaz	9	0,017%	(A.)
950	bez	9	0,017%	(A.)
951	bilye	9	0,017%	(İt.)
952	bin	9	0,017%	(T.)
953	bunca	9	0,017%	(T.)
954	cep	9	0,017%	(A.)
955	çarpım	9	0,017%	(T.)
956	çıkama-	9	0,017%	(T.+T.)
957	çıkma	9	0,017%	(T.)
958	çırp-	9	0,017%	(T.)
959	çiftçi	9	0,017%	(Far.+T)
960	davran-	9	0,017%	(T.)
961	değerli	9	0,017%	(T.)
962	dehşet	9	0,017%	(A.)
963	dilenci	9	0,017%	(T.)
964	dinleme-	9	0,017%	(T.)
965	direk	9	0,017%	(T.)
966	dizi	9	0,017%	(T.)
967	doyurma	9	0,017%	(T.)
968	duvar	9	0,017%	(Far.)
969	duygu	9	0,017%	(T.)
970	dün	9	0,017%	(T.)
971	dünya	9	0,017%	(A.)
972	düşman	9	0,017%	(Far.)
973	düşünme-	9	0,017%	(T.)
974	etki	9	0,017%	(T.)
975	gaga	9	0,017%	(T.)
976	gez-	9	0,017%	(T.)
977	göğüs	9	0,017%	(T.)
978	gök	9	0,017%	(T.)
979	gram	9	0,017%	(Fr.)
980	güçlen-	9	0,017%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
981	Hatice	9	0,017%	(A.)
982	hazırla-	9	0,017%	(A.+T.)
983	hızlı	9	0,017%	(T.)
984	karar-	9	0,017%	(T.)
985	kay-	9	0,017%	(T.)
986	kayış	9	0,017%	(T.)
987	kopar-	9	0,017%	(T.)
988	kovala-	9	0,017%	(T.)
989	olanaksız	9	0,017%	(T.)
990	oynama	9	0,017%	(T.)
991	öğütle-	9	0,017%	(T.)
992	ölüm	9	0,017%	(T.)
993	parmak	9	0,017%	(T.)
994	pekiyi	9	0,017%	(T.+T.)
995	pembe	9	0,017%	(Far.)
996	sağla-	9	0,017%	(T.)
997	saklan-	9	0,017%	(T.)
998	Sıdika	9	0,017%	(A.)
999	suç	9	0,017%	(T.)
1000	şaşkın	9	0,017%	(T.)
1001	tablo	9	0,017%	(Fr.)
1002	takı	9	0,017%	(T.)
1003	tamam	9	0,017%	(A.)
1004	teneke	9	0,017%	(Yun.)
1005	top	9	0,017%	(T.)
1006	tören	9	0,017%	(T.)
1007	tutuştur-	9	0,017%	(T.)
1008	ucuz	9	0,017%	(T.)
1009	um-	9	0,017%	(T.)
1010	üfle-	9	0,017%	(T.)
1011	vazgeç-	9	0,017%	(Far.+T)
1012	yak-	9	0,017%	(T.)
1013	yangın	9	0,017%	(T.)
1014	yanık	9	0,017%	(T.)
1015	yanlış	9	0,017%	(T.)
1016	yanlışlık	9	0,017%	(T.)
1017	yapış-	9	0,017%	(T.)
1018	yavaşça	9	0,017%	(T.)
1019	yerleş-	9	0,017%	(T.)
1020	yetiştir-	9	0,017%	(T.)
1021	yokluk	9	0,017%	(T.)
1022	yorul-	9	0,017%	(T.)
1023	yön	9	0,017%	(T.)
1024	yürekten	9	0,017%	(T.)
1025	zarar	9	0,017%	(A.)
1026	zıpla-	9	0,017%	(T.)
1027	zorluk	9	0,017%	(Fr.+T.)
1028	acın-	8	0,015%	(T.)
1029	ada	8	0,015%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1030	amaç	8	0,015%	(T.)
1031	ameca	8	0,015%	(A.)
1032	anlaşılan	8	0,015%	(T.)
1033	arkadaşlık	8	0,015%	(T.)
1034	asansör	8	0,015%	(Fr.)
1035	bağrış-	8	0,015%	(T.)
1036	başarılı	8	0,015%	(T.)
1037	bayır	8	0,015%	(A.)
1038	bayram	8	0,015%	(T.)
1039	bel	8	0,015%	(T.)
1040	belirt-	8	0,015%	(T.)
1041	birlik	8	0,015%	(T.)
1042	boğaz	8	0,015%	(T.)
1043	borç	8	0,015%	(Soğd.)
1044	burası	8	0,015%	(T.+T.)
1045	çaba	8	0,015%	(T.)
1046	çeşme	8	0,015%	(Far.)
1047	çıkarma	8	0,015%	(T.)
1048	çıkış	8	0,015%	(T.)
1049	çömel-	8	0,015%	(T.)
1050	çöp	8	0,015%	(Far.)
1051	çuval	8	0,015%	(Far.)
1052	dakika	8	0,015%	(A.)
1053	diploma	8	0,015%	(İt.)
1054	doğal	8	0,015%	(T.)
1055	dönüş-	8	0,015%	(T.)
1056	dördüncü	8	0,015%	(T.)
1057	dudak	8	0,015%	(T.)
1058	durma-	8	0,015%	(T.)
1059	düzen	8	0,015%	(T.)
1060	edeme-	8	0,015%	(T.+T.)
1061	eğer	8	0,015%	(Far.)
1062	elbise	8	0,015%	(A.)
1063	emek	8	0,015%	(T.)
1064	gezgin	8	0,015%	(T.)
1065	gömlek	8	0,015%	(T.)
1066	güçsüz	8	0,015%	(T.)
1067	günlerce	8	0,015%	(T.)
1068	Hamdi	8	0,015%	(A.)
1069	Hanife	8	0,015%	(A.)
1070	hopla-	8	0,015%	(T.)
1071	kahvaltı	8	0,015%	(A.+T.)
1072	kapak	8	0,015%	(T.)
1073	karanlık	8	0,015%	(T.)
1074	kaş	8	0,015%	(T.)
1075	kavuş-	8	0,015%	(T.)
1076	kaya	8	0,015%	(T.)
1077	kaynata	8	0,015%	(A.+T.)
1078	kesinlikle	8	0,015%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1079	kıvrın-	8	0,015%	(T.)
1080	kolayca	8	0,015%	(T.)
1081	kör	8	0,015%	(Far.)
1082	kuzucuk	8	0,015%	(T.)
1083	mahalle	8	0,015%	(A.)
1084	meğer	8	0,015%	(Far.)
1085	meslek	8	0,015%	(A.)
1086	mırıldan-	8	0,015%	(T.)
1087	mutlu	8	0,015%	(T.)
1088	ocak	8	0,015%	(T.)
1089	olama-	8	0,015%	(T.+T.)
1090	oturma	8	0,015%	(T.)
1091	ova	8	0,015%	(T.)
1092	ötürü	8	0,015%	(T.)
1093	övün-	8	0,015%	(T.)
1094	öylece	8	0,015%	(T.+T.)
1095	pilav	8	0,015%	(Far.)
1096	pişman	8	0,015%	(Far.)
1097	renkli	8	0,015%	(Far.+T)
1098	sabun	8	0,015%	(A.)
1099	sakın	8	0,015%	(T.)
1100	saldırı	8	0,015%	(T.)
1101	sekiz	8	0,015%	(T.)
1102	sevgili	8	0,015%	(T.)
1103	sezinle-	8	0,015%	(T.)
1104	sıyrıtl-	8	0,015%	(T.)
1105	sorma-	8	0,015%	(T.)
1106	söyleme-	8	0,015%	(T.)
1107	söyleş-	8	0,015%	(T.)
1108	sus-	8	0,015%	(T.)
1109	sürme-	8	0,015%	(T.)
1110	şenlik	8	0,015%	(Far.+T)
1111	şurada	8	0,015%	(T.+T.)
1112	tehlike	8	0,015%	(A.)
1113	toplama	8	0,015%	(T.)
1114	türkü	8	0,015%	(T.+A)
1115	uğra-	8	0,015%	(T.)
1116	ürkek	8	0,015%	(T.)
1117	üz-	8	0,015%	(T.)
1118	üzerinde	8	0,015%	(T.)
1119	vapur	8	0,015%	(Fr.)
1120	varlık	8	0,015%	(T.)
1121	vermek	8	0,015%	(T.)
1122	yazık	8	0,015%	(T.)
1123	yem	8	0,015%	(T.)
1124	yetme-	8	0,015%	(T.)
1125	yorgun	8	0,015%	(T.)
1126	yönel-	8	0,015%	(T.)
1127	yuvarlan-	8	0,015%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1128	zil	8	0,015%	(Far.)
1129	*alış veriş	7	0,014%	(T.+T.)
1130	*binbir	7	0,014%	(T.)
1131	ağırlık	7	0,014%	(T.)
1132	akraba	7	0,014%	(A.)
1133	alıştır-	7	0,014%	(T.)
1134	alıştırma	7	0,014%	(T.)
1135	anı	7	0,014%	(T.)
1136	anımsa-	7	0,014%	(T.)
1137	anlam	7	0,014%	(T.)
1138	anlaşıl-	7	0,014%	(T.)
1139	aptal	7	0,014%	(A.)
1140	araç	7	0,014%	(T.)
1141	asma-	7	0,014%	(T.)
1142	ayaklan-	7	0,014%	(T.)
1143	bağışla-	7	0,014%	(T.)
1144	bakakal-	7	0,014%	(T.+T.)
1145	bakma-	7	0,014%	(T.)
1146	beslemek	7	0,014%	(T.)
1147	bırakma-	7	0,014%	(T.)
1148	bilinç	7	0,014%	(T.)
1149	bomba	7	0,014%	(İt.)
1150	boya	7	0,014%	(T.)
1151	bozul-	7	0,014%	(T.)
1152	bucak	7	0,014%	(T.)
1153	bunal-	7	0,014%	(T.)
1154	buradan	7	0,014%	(T.+T.)
1155	buyruk	7	0,014%	(T.)
1156	buz	7	0,014%	(T.)
1157	bütün	7	0,014%	(T.)
1158	ceza	7	0,014%	(A.)
1159	çat-	7	0,014%	(T.)
1160	çekin-	7	0,014%	(T.)
1161	çekiştir-	7	0,014%	(T.)
1162	çorap	7	0,014%	(Far.)
1163	dayantılmaz	7	0,014%	(T.)
1164	değın	7	0,014%	(T.)
1165	değişik	7	0,014%	(T.)
1166	dene-	7	0,014%	(T.)
1167	destan	7	0,014%	(Far.)
1168	devril-	7	0,014%	(T.)
1169	dizil-	7	0,014%	(T.)
1170	dolma	7	0,014%	(T.)
1171	döşeme	7	0,014%	(T.)
1172	döv-	7	0,014%	(T.)
1173	duyarlı	7	0,014%	(T.)
1174	edil-	7	0,014%	(T.)
1175	eksik	7	0,014%	(T.)
1176	em-	7	0,014%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1177	engel	7	0,014%	(T.)
1178	eri-	7	0,014%	(T.)
1179	erkek	7	0,014%	(T.)
1180	gittikçe	7	0,014%	(T.)
1181	göç	7	0,014%	(T.)
1182	görün-	7	0,014%	(T.)
1183	gövde	7	0,014%	(T.)
1184	gülünç	7	0,014%	(T.)
1185	günlük	7	0,014%	(T.)
1186	gürültü	7	0,014%	(T.)
1187	güzellik	7	0,014%	(T.)
1188	Hacı	7	0,014%	(A.)
1189	havlu	7	0,014%	(A.)
1190	hayvancık	7	0,014%	(A.+T.)
1191	hızla	7	0,014%	(T.)
1192	hiçbiri	7	0,014%	(Far.+T)
1193	huy	7	0,014%	(Far.)
1194	ikindi	7	0,014%	(T.)
1195	ilerle-	7	0,014%	(T.)
1196	ilişki	7	0,014%	(T.)
1197	İmre	7	0,014%	(A.)
1198	inanma-	7	0,014%	(T.)
1199	kabuk	7	0,014%	(T.)
1200	kapa-	7	0,014%	(T.)
1201	kapaklan-	7	0,014%	(T.)
1202	kapan	7	0,014%	(Far.)
1203	kapıcı	7	0,014%	(T.)
1204	kapla-	7	0,014%	(T.)
1205	karşın	7	0,014%	(T.)
1206	kaybol-	7	0,014%	(A.+T.)
1207	kırmızı	7	0,014%	(A.)
1208	kırp-	7	0,014%	(T.)
1209	kızar-	7	0,014%	(T.)
1210	koltuk	7	0,014%	(T.)
1211	koşul	7	0,014%	(T.)
1212	köfteci	7	0,014%	(Far.+T)
1213	kulübe	7	0,014%	(Far.)
1214	küçüklük	7	0,014%	(T.)
1215	kütük	7	0,014%	(T.)
1216	leğen	7	0,014%	(Far.)
1217	lokma	7	0,014%	(A.)
1218	mavi	7	0,014%	(A.)
1219	mektup	7	0,014%	(A.)
1220	Metin	7	0,014%	(A.)
1221	mezar	7	0,014%	(A.)
1222	mum	7	0,014%	(Far.)
1223	nazlı	7	0,014%	(Far.+T)
1224	not	7	0,014%	(Fr.)
1225	ölçüsüz	7	0,014%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1226	öneri	7	0,014%	(T.)
1227	önlük	7	0,014%	(T.)
1228	ör-	7	0,014%	(T.)
1229	özellikle	7	0,014%	(T.)
1230	patla-	7	0,014%	(T.)
1231	pis	7	0,014%	(T.)
1232	sabırsızlan-	7	0,014%	(A.+T.)
1233	sabırsızlıkla	7	0,014%	(A.+T.)
1234	satın	7	0,014%	(T.)
1235	Serpil	7	0,014%	(T.)
1236	sımsıkı	7	0,014%	(T.)
1237	sil-	7	0,014%	(T.)
1238	simit	7	0,014%	(A.)
1239	sürükle-	7	0,014%	(T.)
1240	şekil	7	0,014%	(A.)
1241	tasma	7	0,014%	(Yun.)
1242	taşın-	7	0,014%	(T.)
1243	ter	7	0,014%	(Far.)
1244	ters	7	0,014%	(T.)
1245	tersle-	7	0,014%	(T.)
1246	tırnak	7	0,014%	(T.)
1247	torun	7	0,014%	(T.)
1248	uçma	7	0,014%	(T.)
1249	uyan-	7	0,014%	(T.)
1250	uyku	7	0,014%	(T.)
1251	ülke	7	0,014%	(T.)
1252	üstele-	7	0,014%	(T.)
1253	varlıklı	7	0,014%	(T.)
1254	vereme-	7	0,014%	(T.+T.)
1255	verme	7	0,014%	(T.)
1256	yabancı	7	0,014%	(Far.+T)
1257	yadırga-	7	0,014%	(T.)
1258	yalama	7	0,014%	(T.)
1259	yamaç	7	0,014%	(T.)
1260	yanıt	7	0,014%	(T.)
1261	yasak	7	0,014%	(T.)
1262	yeme-	7	0,014%	(T.)
1263	yolla-	7	0,014%	(T.)
1264	yukarı	7	0,014%	(T.)
1265	yüklen-	7	0,014%	(T.)
1266	yüz-	7	0,014%	(T.)
1267	abi	6	0,012%	(T.)
1268	açıkla-	6	0,012%	(T.)
1269	açıklama	6	0,012%	(T.)
1270	açma	6	0,012%	(T.)
1271	açma-	6	0,012%	(T.)
1272	ağlamaklı	6	0,012%	(T.)
1273	ah	6	0,012%	(A.)
1274	ak-	6	0,012%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1275	akıt-	6	0,012%	(T.)
1276	alabildiğine	6	0,012%	(T.)
1277	alıcı	6	0,012%	(T.)
1278	alın	6	0,012%	(T.)
1279	anlatma	6	0,012%	(T.)
1280	as-	6	0,012%	(T.)
1281	aşı	6	0,012%	(T.)
1282	ayıp	6	0,012%	(A.)
1283	ayrılmak	6	0,012%	(T.)
1284	baca	6	0,012%	(Far.)
1285	bağlılık	6	0,012%	(T.)
1286	bakma	6	0,012%	(T.)
1287	be	6	0,012%	(T.)
1288	beden	6	0,012%	(A.)
1289	beğenme-	6	0,012%	(T.)
1290	bekleme-	6	0,012%	(T.)
1291	belle-	6	0,012%	(T.)
1292	benzin	6	0,012%	(Fr.)
1293	beslen-	6	0,012%	(T.)
1294	bıçak	6	0,012%	(T.)
1295	biçim	6	0,012%	(T.)
1296	bilgi	6	0,012%	(T.)
1297	birinci	6	0,012%	(T.)
1298	boşalt-	6	0,012%	(T.)
1299	boyat-	6	0,012%	(T.)
1300	boz-	6	0,012%	(T.)
1301	bulmak	6	0,012%	(T.)
1302	buruk	6	0,012%	(T.)
1303	canlan-	6	0,012%	(Far.+T)
1304	çalışmak	6	0,012%	(T.)
1305	çalma-	6	0,012%	(T.)
1306	çam	6	0,012%	(T.)
1307	çarp-	6	0,012%	(T.)
1308	çember	6	0,012%	(Far.)
1309	çeşitli	6	0,012%	(Far.+T)
1310	Davut	6	0,012%	(A.)
1311	defter	6	0,012%	(A.)
1312	deh	6	0,012%	(T.)
1313	demet	6	0,012%	(Yun.)
1314	dertlen-	6	0,012%	(Far.+T)
1315	dertli	6	0,012%	(Far.+T)
1316	devir-	6	0,012%	(T.)
1317	dönme	6	0,012%	(T.)
1318	dönme-	6	0,012%	(T.)
1319	durakla-	6	0,012%	(T.)
1320	dutluk	6	0,012%	(Far.+T)
1321	dürüst	6	0,012%	(Far.)
1322	düşme-	6	0,012%	(T.)
1323	düşünce	6	0,012%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1324	düşür-	6	0,012%	(T.)
1325	eğlen-	6	0,012%	(T.)
1326	ek-	6	0,012%	(T.)
1327	elma	6	0,012%	(T.)
1328	erken	6	0,012%	(T.)
1329	etek	6	0,012%	(T.)
1330	fırın	6	0,012%	(Yun.)
1331	gecik-	6	0,012%	(T.)
1332	geçim	6	0,012%	(T.)
1333	gideme-	6	0,012%	(T.+T.)
1334	girme-	6	0,012%	(T.)
1335	gitme	6	0,012%	(T.)
1336	görev	6	0,012%	(T.)
1337	görkemli	6	0,012%	(T.)
1338	güreş	6	0,012%	(T.)
1339	ha	6	0,012%	(T.)
1340	halı	6	0,012%	(Far.)
1341	hazır	6	0,012%	(A.)
1342	hazırlan-	6	0,012%	(A.+T.)
1343	hey	6	0,012%	(T.)
1344	hız	6	0,012%	(T.)
1345	hizmet	6	0,012%	(A.)
1346	ıslan-	6	0,012%	(T.)
1347	iç-	6	0,012%	(T.)
1348	içtenlik	6	0,012%	(T.)
1349	ikiz	6	0,012%	(T.)
1350	ilaç	6	0,012%	(A.)
1351	ilkbahar	6	0,012%	(T.+Far.)
1352	iskemle	6	0,012%	(Yun.)
1353	kabar-	6	0,012%	(T.)
1354	kabart-	6	0,012%	(T.)
1355	kafa	6	0,012%	(A.)
1356	kahkaha	6	0,012%	(A.)
1357	kahve	6	0,012%	(A.)
1358	kamp	6	0,012%	(Fr.)
1359	kapkara	6	0,012%	(T.)
1360	kazan-	6	0,012%	(T.)
1361	kazanç	6	0,012%	(T.)
1362	kızak	6	0,012%	(T.)
1363	koca-	6	0,012%	(T.)
1364	kokla-	6	0,012%	(T.)
1365	konak	6	0,012%	(T.)
1366	kov-	6	0,012%	(T.)
1367	kozalak	6	0,012%	(T.)
1368	köfte	6	0,012%	(Far.)
1369	kömür	6	0,012%	(T.)
1370	Kuran	6	0,012%	(A.)
1371	kuşçu	6	0,012%	(T.)
1372	kuşku	6	0,012%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1373	kürek	6	0,012%	(T.)
1374	muhtar	6	0,012%	(A.)
1375	müdür	6	0,012%	(A.)
1376	müjde	6	0,012%	(Far.)
1377	nedeniyle	6	0,012%	(T.)
1378	nereye	6	0,012%	(T.)
1379	numara	6	0,012%	(İt.)
1380	olanak	6	0,012%	(T.)
1381	oluştur-	6	0,012%	(T.)
1382	orman	6	0,012%	(T.)
1383	öğlen	6	0,012%	(T.)
1384	önemli	6	0,012%	(T.)
1385	örnek	6	0,012%	(T.)
1386	palto	6	0,012%	(Fr.)
1387	parla-	6	0,012%	(Süm.+T)
1388	pavurya	6	0,012%	(Yun.)
1389	pençe	6	0,012%	(Far.)
1390	Petek	6	0,012%	(Erm.)
1391	pisi	6	0,012%	(T.)
1392	resim	6	0,012%	(A.)
1393	rüzgâr	6	0,012%	(Far.)
1394	sabahleyin	6	0,012%	(A.+T.)
1395	salata	6	0,012%	(İt.)
1396	saldırma	6	0,012%	(T.)
1397	savaş	6	0,012%	(T.)
1398	sayıl-	6	0,012%	(T.)
1399	serçe	6	0,012%	(Far.+T)
1400	sert	6	0,012%	(Far.)
1401	sevecenlik	6	0,012%	(T.)
1402	sığın-	6	0,012%	(T.)
1403	soba	6	0,012%	(Mac.)
1404	sök-	6	0,012%	(T.)
1405	sürün-	6	0,012%	(T.)
1406	süzül-	6	0,012%	(T.)
1407	şaş-	6	0,012%	(T.)
1408	temizle-	6	0,012%	(A.+T.)
1409	tente	6	0,012%	(İt.)
1410	tomar	6	0,012%	(A.)
1411	toz	6	0,012%	(T.)
1412	tutul-	6	0,012%	(T.)
1413	tüken-	6	0,012%	(T.)
1414	unutma-	6	0,012%	(T.)
1415	utanç	6	0,012%	(T.)
1416	uydur-	6	0,012%	(T.)
1417	vurma	6	0,012%	(T.)
1418	yağ-	6	0,012%	(T.)
1419	yakında	6	0,012%	(T.)
1420	yakış-	6	0,012%	(T.)
1421	yalı	6	0,012%	(Yun.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1422	yanıl-	6	0,012%	(T.)
1423	yaramaz	6	0,012%	(T.)
1424	yardımcı	6	0,012%	(T.)
1425	yaşama	6	0,012%	(T.)
1426	yazma	6	0,012%	(T.)
1427	yeşer-	6	0,012%	(T.)
1428	yeşillik	6	0,012%	(T.)
1429	yet-	6	0,012%	(T.)
1430	yığın	6	0,012%	(T.)
1431	yılan	6	0,012%	(T.)
1432	yirmi	6	0,012%	(T.)
1433	yumak	6	0,012%	(T.)
1434	yutkun-	6	0,012%	(T.)
1435	acı-	5	0,010%	(T.)
1436	aferin	5	0,010%	(Far.)
1437	akıntı	5	0,010%	(T.)
1438	alan	5	0,010%	(T.)
1439	Anadolu	5	0,010%	(T.+T.)
1440	anlama	5	0,010%	(T.)
1441	aş-	5	0,010%	(T.)
1442	aşüre	5	0,010%	(A.)
1443	atla-	5	0,010%	(T.)
1444	atlama	5	0,010%	(T.)
1445	ayırma-	5	0,010%	(T.)
1446	aylardır	5	0,010%	(T.)
1447	ayrıca	5	0,010%	(T.)
1448	azarla-	5	0,010%	(T.)
1449	bayıl-	5	0,010%	(T.)
1450	beklemek	5	0,010%	(T.)
1451	bekleş-	5	0,010%	(T.)
1452	bence	5	0,010%	(T.)
1453	benekli	5	0,010%	(T.)
1454	besbelli	5	0,010%	(T.)
1455	beşinci	5	0,010%	(T.)
1456	bezen-	5	0,010%	(T.)
1457	bık-	5	0,010%	(T.)
1458	bildir-	5	0,010%	(T.)
1459	birey	5	0,010%	(T.)
1460	bitki	5	0,010%	(T.)
1461	bitme-	5	0,010%	(T.)
1462	boşal-	5	0,010%	(T.)
1463	boşan-	5	0,010%	(T.)
1464	boynuz	5	0,010%	(T.)
1465	böbürlen-	5	0,010%	(T.)
1466	bulan-	5	0,010%	(T.)
1467	bulunma-	5	0,010%	(T.)
1468	bük-	5	0,010%	(T.)
1469	bürün-	5	0,010%	(T.)
1470	civıltı	5	0,010%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1471	cümle	5	0,010%	(A.)
1472	çamur	5	0,010%	(T.)
1473	çimen	5	0,010%	(Far.)
1474	çiz-	5	0,010%	(T.)
1475	çoktan	5	0,010%	(T.)
1476	çöz-	5	0,010%	(T.)
1477	delik	5	0,010%	(T.)
1478	demin	5	0,010%	(T.)
1479	dikkatli	5	0,010%	(A.+T.)
1480	dile-	5	0,010%	(T.)
1481	dirlik	5	0,010%	(T.)
1482	dolaşma	5	0,010%	(T.)
1483	doyama-	5	0,010%	(T.+T.)
1484	dök-	5	0,010%	(T.)
1485	duyma-	5	0,010%	(T.)
1486	duyur-	5	0,010%	(T.)
1487	düşle-	5	0,010%	(T.)
1488	düzenli	5	0,010%	(T.)
1489	eğ-	5	0,010%	(T.)
1490	ekle-	5	0,010%	(T.)
1491	elli	5	0,010%	(T.)
1492	emme	5	0,010%	(T.)
1493	etmek	5	0,010%	(T.)
1494	evlat	5	0,010%	(A.)
1495	folklor	5	0,010%	(İng.)
1496	geçmiş	5	0,010%	(T.)
1497	geliş-	5	0,010%	(T.)
1498	gençlik	5	0,010%	(T.)
1499	geril-	5	0,010%	(T.)
1500	gezme	5	0,010%	(T.)
1501	gitmek	5	0,010%	(T.)
1502	gizli	5	0,010%	(T.)
1503	görevli	5	0,010%	(T.)
1504	görünüm	5	0,010%	(T.)
1505	götürme	5	0,010%	(T.)
1506	gülmek	5	0,010%	(T.)
1507	günah	5	0,010%	(Far.)
1508	günlerdir	5	0,010%	(T.)
1509	hangi	5	0,010%	(T.)
1510	hangisi	5	0,010%	(T.)
1511	hani	5	0,010%	(T.)
1512	hastalan-	5	0,010%	(Far.+T)
1513	heybe	5	0,010%	(A.)
1514	hızlan-	5	0,010%	(T.)
1515	ışık	5	0,010%	(T.)
1516	igne	5	0,010%	(T.)
1517	ince	5	0,010%	(T.)
1518	inşallah	5	0,010%	(A.)
1519	iz	5	0,010%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1520	kaçır-	5	0,010%	(T.)
1521	kalan	5	0,010%	(T.)
1522	karşılık	5	0,010%	(T.)
1523	kaşık*	5	0,010%	(T.)
1524	kayalık	5	0,010%	(T.)
1525	kemir-	5	0,010%	(T.)
1526	kıpkırmızı	5	0,010%	(A.)
1527	kıyama-	5	0,010%	(T.)
1528	kıyasıya	5	0,010%	(A.)
1529	kibrit	5	0,010%	(A.)
1530	kirli	5	0,010%	(T.)
1531	koku	5	0,010%	(T.)
1532	kolla-	5	0,010%	(T.)
1533	kurtulama-	5	0,010%	(T.+T.)
1534	meleme	5	0,010%	(T.)
1535	meraklı	5	0,010%	(A.+T.)
1536	meşdan	5	0,010%	(A.)
1537	miyavlama	5	0,010%	(T.)
1538	nazarlık	5	0,010%	(A.+T.)
1539	neredeysse	5	0,010%	(T.)
1540	öfkeli	5	0,010%	(T.)
1541	ölçü	5	0,010%	(T.)
1542	ölme-	5	0,010%	(T.)
1543	örtü	5	0,010%	(T.)
1544	öyleyse	5	0,010%	(T.+T.)
1545	özel	5	0,010%	(T.)
1546	özellik	5	0,010%	(T.)
1547	özgürlük	5	0,010%	(T.)
1548	pamuk	5	0,010%	(Far.)
1549	pantolon	5	0,010%	(Fr.)
1550	postacı	5	0,010%	(İt.+T.)
1551	rahatlık	5	0,010%	(A.+T.)
1552	sabır	5	0,010%	(A.)
1553	saç	5	0,010%	(T.)
1554	Sadık	5	0,010%	(A.)
1555	sakla-	5	0,010%	(T.)
1556	salın-	5	0,010%	(T.)
1557	sark-	5	0,010%	(T.)
1558	sarmala-	5	0,010%	(T.)
1559	sarmaşık	5	0,010%	(T.)
1560	savun-	5	0,010%	(T.)
1561	sayı	5	0,010%	(T.)
1562	sel	5	0,010%	(A.)
1563	sessiz	5	0,010%	(T.)
1564	sessizce	5	0,010%	(T.)
1565	sevecen	5	0,010%	(T.)
1566	sevil-	5	0,010%	(T.)
1567	sığma-	5	0,010%	(T.)
1568	sızlan-	5	0,010%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken	Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1569	silah	5	0,010%	(A.)	1618	yavrula-	5	0,010%	(T.)
1570	solu-	5	0,010%	(T.)	1619	yayla	5	0,010%	(T.)
1571	sorma	5	0,010%	(T.)	1620	yemyeşil	5	0,010%	(T.)
1572	soylu	5	0,010%	(T.)	1621	yeryüzü	5	0,010%	(T.+T.)
1573	sözcük	5	0,010%	(T.)	1622	yetenek	5	0,010%	(T.)
1574	sucuk	5	0,010%	(T.)	1623	yeterince	5	0,010%	(T.)
1575	süresince	5	0,010%	(T.)	1624	yıkama	5	0,010%	(T.)
1576	şaşakal-	5	0,010%	(T.+T.)	1625	yün	5	0,010%	(T.)
1577	şişe	5	0,010%	(Far.)	1626	yürüme	5	0,010%	(T.)
1578	şura	5	0,010%	(T.+T.)	1627	zorla	5	0,010%	(Far.+T)
1579	tabi	5	0,010%	(A.)	1628	zorlukla	5	0,010%	(Fr.+T.)
1580	tanıma-	5	0,010%	(T.)	1629	*kesekâğıdı	4	0,008%	(Far.+Far.)
1581	tanıt-	5	0,010%	(T.)	1630	acıma	4	0,008%	(T.)
1582	tarih	5	0,010%	(A.)	1631	ağrı	4	0,008%	(T.)
1583	taşıma	5	0,010%	(T.)	1632	ak	4	0,008%	(T.)
1584	taşıt	5	0,010%	(T.)	1633	aktar-	4	0,008%	(T.)
1585	tel	5	0,010%	(Erm.)	1634	alabil-	4	0,008%	(T.)
1586	teşekkür	5	0,010%	(A.)	1635	aldan-	4	0,008%	(T.)
1587	tetik	5	0,010%	(T.)	1636	amanın	4	0,008%	(A.+T.)
1588	tezden	5	0,010%	(T.)	1637	andır-	4	0,008%	(T.)
1589	tomurcuk	5	0,010%	(T.)	1638	anlatıl-	4	0,008%	(T.)
1590	topalla-	5	0,010%	(T.)	1639	arala-	4	0,008%	(T.)
1591	toşçu	5	0,010%	(T.)	1640	asıl	4	0,008%	(A.)
1592	tosla-	5	0,010%	(T.)	1641	avut-	4	0,008%	(T.)
1593	trombon	5	0,010%	(Fr.)	1642	aygıt	4	0,008%	(T.)
1594	turp	5	0,010%	(Far.)	1643	azar	4	0,008%	(T.)
1595	tutam	5	0,010%	(T.)	1644	azıcık	4	0,008%	(T.)
1596	tutama-	5	0,010%	(T.+T.)	1645	azık	4	0,008%	(T.)
1597	tuttur-	5	0,010%	(T.)	1646	badem	4	0,008%	(Far.)
1598	tuvalet	5	0,010%	(Fr.)	1647	bahçivanlık	4	0,008%	(Far.+T)
1599	tuz	5	0,010%	(T.)	1648	bakış	4	0,008%	(T.)
1600	uğursuzluk	5	0,010%	(T.)	1649	ballandır-	4	0,008%	(Moğ.+T.)
1601	uslu	5	0,010%	(T.)	1650	bant	4	0,008%	(Fr.)
1602	utanma-	5	0,010%	(T.)	1651	başar-	4	0,008%	(T.)
1603	uyandır-	5	0,010%	(T.)	1652	bencil	4	0,008%	(T.)
1604	uyu-	5	0,010%	(T.)	1653	benze-	4	0,008%	(T.)
1605	ün	5	0,010%	(T.)	1654	besleme	4	0,008%	(T.)
1606	ürkü	5	0,010%	(T.)	1655	beslenme	4	0,008%	(T.)
1607	verebil-	5	0,010%	(T.+T.)	1656	beşer	4	0,008%	(T.)
1608	yanak	5	0,010%	(T.)	1657	bıyık	4	0,008%	(T.)
1609	yanaş-	5	0,010%	(T.)	1658	biriktir-	4	0,008%	(T.)
1610	yani	5	0,010%	(A.)	1659	bisküvi	4	0,008%	(Fr.)
1611	yapmak	5	0,010%	(T.)	1660	bitişik	4	0,008%	(T.)
1612	yarama-	5	0,010%	(T.)	1661	boğ-	4	0,008%	(T.)
1613	yarar	5	0,010%	(T.)	1662	boğul-	4	0,008%	(T.)
1614	yaratık	5	0,010%	(T.)	1663	bolluk	4	0,008%	(T.)
1615	Yaşar	5	0,010%	(T.)	1664	buçuk	4	0,008%	(T.)
1616	yatır-	5	0,010%	(T.)	1665	bulaşık	4	0,008%	(T.)
1617	yatıştır-	5	0,010%	(T.)	1666	bulma-	4	0,008%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1667	bulut	4	0,008%	(T.)
1668	burkul-	4	0,008%	(T.)
1669	buyur	4	0,008%	(T.)
1670	bükül-	4	0,008%	(T.)
1671	bürü-	4	0,008%	(T.)
1672	canlı	4	0,008%	(Far.+T)
1673	Ceylan	4	0,008%	(Moğ.)
1674	çoşkulu	4	0,008%	(T.)
1675	çabukluk	4	0,008%	(Far.+T)
1676	çakma	4	0,008%	(T.)
1677	çalışkan	4	0,008%	(T.)
1678	çalışma-	4	0,008%	(T.)
1679	çalma	4	0,008%	(T.)
1680	çekme	4	0,008%	(T.)
1681	çıkagel-	4	0,008%	(T.+T.)
1682	çıkarmak	4	0,008%	(T.)
1683	çıkışmak	4	0,008%	(T.)
1684	çırpı	4	0,008%	(T.)
1685	çırpın-	4	0,008%	(T.)
1686	çita	4	0,008%	(T.)
1687	çiçeklen-	4	0,008%	(Moğ.+T.)
1688	çile	4	0,008%	(Far.)
1689	çilli	4	0,008%	(T.)
1690	çizgi	4	0,008%	(T.)
1691	çukur	4	0,008%	(T.)
1692	dalgın	4	0,008%	(T.)
1693	damla	4	0,008%	(T.)
1694	dar	4	0,008%	(T.)
1695	dayak	4	0,008%	(T.)
1696	dayan-	4	0,008%	(T.)
1697	debelen-	4	0,008%	(T.)
1698	değerlendirme	4	0,008%	(T.)
1699	değiş-	4	0,008%	(T.)
1700	del-	4	0,008%	(T.)
1701	deneme	4	0,008%	(T.)
1702	denemek	4	0,008%	(T.)
1703	denetle-	4	0,008%	(T.)
1704	derece	4	0,008%	(A.)
1705	deyiş	4	0,008%	(T.)
1706	dik	4	0,008%	(T.)
1707	din-	4	0,008%	(T.)
1708	dinlen-	4	0,008%	(T.)
1709	doğrult-	4	0,008%	(T.)
1710	dokuz	4	0,008%	(T.)
1711	donakal-	4	0,008%	(T.+T.)
1712	donat-	4	0,008%	(T.)
1713	dondurmacı	4	0,008%	(T.)
1714	dostça	4	0,008%	(Far.+T)
1715	döndür-	4	0,008%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1716	döviş-	4	0,008%	(T.)
1717	dövüşme	4	0,008%	(T.)
1718	dürt-	4	0,008%	(T.)
1719	dürtükle-	4	0,008%	(T.)
1720	düşkün	4	0,008%	(T.)
1721	düşmanlık	4	0,008%	(Far.+T)
1722	düzenle-	4	0,008%	(T.)
1723	edinmek	4	0,008%	(T.)
1724	eğitim	4	0,008%	(T.)
1725	eksilme-	4	0,008%	(T.)
1726	Emine	4	0,008%	(A.)
1727	er-	4	0,008%	(T.)
1728	erme-	4	0,008%	(T.)
1729	eser	4	0,008%	(A.)
1730	eskiden	4	0,008%	(T.)
1731	etkile-	4	0,008%	(T.)
1732	evlen-	4	0,008%	(T.)
1733	eyvah	4	0,008%	(Far.)
1734	fazla	4	0,008%	(A.)
1735	Feza	4	0,008%	(A.)
1736	fiyat	4	0,008%	(A.)
1737	geçin-	4	0,008%	(T.)
1738	geçirme-	4	0,008%	(T.)
1739	geçmek	4	0,008%	(T.)
1740	gelebil-	4	0,008%	(T.+T.)
1741	geleme-	4	0,008%	(T.+T.)
1742	gelişigüzel	4	0,008%	(T.+T.)
1743	gerekli	4	0,008%	(T.)
1744	gider-	4	0,008%	(T.)
1745	girmek	4	0,008%	(T.)
1746	gönder-	4	0,008%	(T.)
1747	gözde	4	0,008%	(T.)
1748	gözyaşı	4	0,008%	(T.+T.)
1749	gündüz	4	0,008%	(T.)
1750	gürle-	4	0,008%	(T.)
1751	güt-	4	0,008%	(T.)
1752	hadi	4	0,008%	(T.)
1753	hak	4	0,008%	(A.)
1754	haklı	4	0,008%	(A.+T.)
1755	harita	4	0,008%	(A.)
1756	hastane	4	0,008%	(Far.+Far.)
1757	hazırlık	4	0,008%	(A.+T.)
1758	hesap	4	0,008%	(A.)
1759	hi	4	0,008%	(T.)
1760	hoşlan-	4	0,008%	(Far.+T)
1761	ılık	4	0,008%	(T.)
1762	içtenlikli	4	0,008%	(T.)
1763	ilerleme	4	0,008%	(T.)
1764	ilgilen-	4	0,008%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1765	incecik	4	0,008%	(T.)
1766	iskele	4	0,008%	(İt.)
1767	isteme	4	0,008%	(T.)
1768	işaret	4	0,008%	(A.)
1769	işit-	4	0,008%	(T.)
1770	itele-	4	0,008%	(T.)
1771	iyilik	4	0,008%	(T.)
1772	kaba	4	0,008%	(T.)
1773	kalfa	4	0,008%	(A.)
1774	kalın	4	0,008%	(T.)
1775	kalmak	4	0,008%	(T.)
1776	kan-	4	0,008%	(T.)
1777	kaplı	4	0,008%	(T.)
1778	kart	4	0,008%	(Fr.)
1779	katılmak	4	0,008%	(T.)
1780	kavgacı	4	0,008%	(Far.+T)
1781	kaynak	4	0,008%	(T.)
1782	kaz	4	0,008%	(Far.)
1783	kedicik	4	0,008%	(Rum+T.)
1784	Kemal	4	0,008%	(A.)
1785	kemirme	4	0,008%	(T.)
1786	kesme	4	0,008%	(T.)
1787	kına-	4	0,008%	(T.)
1788	kırıntı	4	0,008%	(T.)
1789	kısacası	4	0,008%	(T.)
1790	kıskaçlık	4	0,008%	(T.)
1791	kıvrıl-	4	0,008%	(T.)
1792	kişilik	4	0,008%	(T.)
1793	koru-	4	0,008%	(T.)
1794	kötülük	4	0,008%	(T.)
1795	kundura	4	0,008%	(Yun.)
1796	kurtarama-	4	0,008%	(T.+T.)
1797	kurtarma	4	0,008%	(T.)
1798	kurtarmak	4	0,008%	(T.)
1799	kuyu	4	0,008%	(T.)
1800	küs-	4	0,008%	(T.)
1801	küt	4	0,008%	(T.)
1802	Madenli	4	0,008%	(A.+T.)
1803	makas	4	0,008%	(A.)
1804	mangal	4	0,008%	(A.)
1805	mantar	4	0,008%	(Yun.)
1806	Mavri	4	0,008%	(T.)
1807	mide	4	0,008%	(A.)
1808	minicik	4	0,008%	(Fr.+T.)
1809	muhabbet	4	0,008%	(A.)
1810	Necmi	4	0,008%	(A.)
1811	nedense	4	0,008%	(T.)
1812	nerde	4	0,008%	(T.)
1813	niçin	4	0,008%	(T.+T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1814	Nuri	4	0,008%	(A.)
1815	oğlan	4	0,008%	(T.)
1816	oğlancık	4	0,008%	(T.)
1817	oh	4	0,008%	(T.)
1818	okun-	4	0,008%	(T.)
1819	olmadık	4	0,008%	(T.)
1820	oluş-	4	0,008%	(T.)
1821	onur	4	0,008%	(Fr.)
1822	otlak	4	0,008%	(T.)
1823	oyuncak	4	0,008%	(T.)
1824	öbek	4	0,008%	(T.)
1825	öbür	4	0,008%	(T.+T.)
1826	ödünç	4	0,008%	(T.)
1827	öğrettil-	4	0,008%	(T.)
1828	öldür-	4	0,008%	(T.)
1829	örneğin	4	0,008%	(T.)
1830	öv-	4	0,008%	(T.)
1831	özle-	4	0,008%	(T.)
1832	özür	4	0,008%	(A.)
1833	özveri	4	0,008%	(T.+T.)
1834	parçala-	4	0,008%	(Far.+T)
1835	payla-	4	0,008%	(Sanskrit.+T)
1836	pekmez	4	0,008%	(T.)
1837	peynir	4	0,008%	(Far.)
1838	pirzola	4	0,008%	(İt.)
1839	saatlerce	4	0,008%	(A.+T.)
1840	saatlerdir	4	0,008%	(A.+T.)
1841	sağlıklı	4	0,008%	(T.)
1842	sağma	4	0,008%	(T.)
1843	sandal	4	0,008%	(Yun.)
1844	sataş-	4	0,008%	(T.)
1845	satıl-	4	0,008%	(T.)
1846	savunma	4	0,008%	(T.)
1847	savurganlık	4	0,008%	(T.)
1848	sayılma-	4	0,008%	(T.)
1849	seç-	4	0,008%	(T.)
1850	ser-	4	0,008%	(T.)
1851	sevinçli	4	0,008%	(T.)
1852	sıcacık	4	0,008%	(T.)
1853	sıkı	4	0,008%	(T.)
1854	sıkıntılı	4	0,008%	(T.)
1855	sıvazla-	4	0,008%	(T.)
1856	silkin-	4	0,008%	(T.)
1857	sindir-	4	0,008%	(T.)
1858	Sirkeci	4	0,008%	(Far.+T)
1859	soğu-	4	0,008%	(T.)
1860	sohbet	4	0,008%	(A.)
1861	sonradan	4	0,008%	(T.)
1862	sonuç	4	0,008%	(T.+T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1863	sormak	4	0,008%	(T.)
1864	söylemek	4	0,008%	(T.)
1865	sulu	4	0,008%	(T.)
1866	susa-	4	0,008%	(T.)
1867	sürdürme	4	0,008%	(T.)
1868	şaka	4	0,008%	(İt.)
1869	şarkı	4	0,008%	(A.)
1870	şimdilerde	4	0,008%	(T.)
1871	tabanca	4	0,008%	(Far.)
1872	takım	4	0,008%	(T.)
1873	tanımak	4	0,008%	(T.)
1874	tura-	4	0,008%	(T.)
1875	tehlikeli	4	0,008%	(A.+T.)
1876	tembellik	4	0,008%	(Far.+T)
1877	temiz	4	0,008%	(A.)
1878	temizlik	4	0,008%	(A.+T.)
1879	terazi	4	0,008%	(Far.)
1880	teslim	4	0,008%	(A.)
1881	tık-	4	0,008%	(T.)
1882	toparlan-	4	0,008%	(T.)
1883	toplaş-	4	0,008%	(T.)
1884	trafik	4	0,008%	(Fr.)
1885	tutku	4	0,008%	(T.)
1886	tutma	4	0,008%	(T.)
1887	tutma-	4	0,008%	(T.)
1888	tutsak	4	0,008%	(T.)
1889	tuzak	4	0,008%	(T.)
1890	tüfek	4	0,008%	(Far.)
1891	tüylü	4	0,008%	(T.)
1892	uçuş-	4	0,008%	(T.)
1893	uza-	4	0,008%	(T.)
1894	üçüncü	4	0,008%	(T.)
1895	üstüne	4	0,008%	(T.)
1896	üzüntülü	4	0,008%	(T.)
1897	vah	4	0,008%	(A.)
1898	verici	4	0,008%	(T.)
1899	vızıl-da-	4	0,008%	(T.)
1900	vida	4	0,008%	(İt.)
1901	vücut	4	0,008%	(A.)
1902	yağma	4	0,008%	(T.)
1903	yaka	4	0,008%	(T.)
1904	yampiri	4	0,008%	(T.)
1905	yapıştır-	4	0,008%	(T.)
1906	yararlı	4	0,008%	(T.)
1907	yas	4	0,008%	(T.)
1908	yaşamak	4	0,008%	(T.)
1909	yaşlan-	4	0,008%	(T.)
1910	yavrulu	4	0,008%	(T.)
1911	yay-	4	0,008%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1912	yaygı	4	0,008%	(T.)
1913	yazın	4	0,008%	(T.)
1914	yelten-	4	0,008%	(T.)
1915	yetmiş	4	0,008%	(T.)
1916	yıllardır	4	0,008%	(T.)
1917	yoğurtçu	4	0,008%	(T.)
1918	yoksulluk	4	0,008%	(T.)
1919	yolculuk	4	0,008%	(T.)
1920	yoldaş	4	0,008%	(T.)
1921	yollan-	4	0,008%	(T.)
1922	yor-	4	0,008%	(T.)
1923	yorgunluk	4	0,008%	(T.)
1924	yöre	4	0,008%	(T.)
1925	Yusuf	4	0,008%	(A.)
1926	yut-	4	0,008%	(T.)
1927	yüzlerce	4	0,008%	(T.)
1928	zorla-	4	0,008%	(Far.+T)
1929	*eczahane	3	0,006%	(A.+Far.)
1930	*elişi	3	0,006%	(T.+T.)
1931	*kavuk	3	0,006%	(T.)
1932	*kimbilir	3	0,006%	(T.+T.)
1933	acıklı	3	0,006%	(T.)
1934	açıkça	3	0,006%	(T.)
1935	açıkçası	3	0,006%	(T.)
1936	açıkgöz	3	0,006%	(T.+T.)
1937	açıkgözlülük	3	0,006%	(T.+T.)
1938	açmak	3	0,006%	(T.)
1939	adamakıllı	3	0,006%	(A.+A.)
1940	âdet	3	0,006%	(A.)
1941	ağlama-	3	0,006%	(T.)
1942	alışkanlık	3	0,006%	(T.)
1943	alışkın	3	0,006%	(T.)
1944	alıver-	3	0,006%	(T.+T.)
1945	Ankara	3	0,006%	(Far.)
1946	anamlı	3	0,006%	(T.)
1947	anlatmak	3	0,006%	(T.)
1948	anlayış	3	0,006%	(T.)
1949	apaçık	3	0,006%	(T.)
1950	araştırma	3	0,006%	(T.)
1951	argın	3	0,006%	(T.)
1952	aşama	3	0,006%	(T.)
1953	Atatürk	3	0,006%	(T.+T.)
1954	atçı	3	0,006%	(T.)
1955	atma	3	0,006%	(T.)
1956	avukat	3	0,006%	(Fr.)
1957	aydınlan-	3	0,006%	(T.)
1958	ayrılma	3	0,006%	(T.)
1959	azal-	3	0,006%	(T.)
1960	bağlama	3	0,006%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
1961	bakayım	3	0,006%	(T.)
1962	bal	3	0,006%	(Moğ.)
1963	bardak	3	0,006%	(T.)
1964	barınak	3	0,006%	(T.)
1965	başarı	3	0,006%	(T.)
1966	başkası	3	0,006%	(T.)
1967	batmak	3	0,006%	(T.)
1968	bebe	3	0,006%	(T.)
1969	beceri	3	0,006%	(T.)
1970	bembeyaz	3	0,006%	(A.)
1971	benimse-	3	0,006%	(T.)
1972	beygir	3	0,006%	(Far.)
1973	beyin	3	0,006%	(A.)
1974	biberon	3	0,006%	(Fr.)
1975	bilgili	3	0,006%	(T.)
1976	bilmece	3	0,006%	(T.)
1977	bilmem	3	0,006%	(T.)
1978	bindir-	3	0,006%	(T.)
1979	binme	3	0,006%	(T.)
1980	binmek	3	0,006%	(T.)
1981	birik-	3	0,006%	(T.)
1982	bitireme-	3	0,006%	(T.+T.)
1983	bizimki	3	0,006%	(T.)
1984	bodrum	3	0,006%	(Yun.)
1985	boğuk	3	0,006%	(T.)
1986	bohça	3	0,006%	(T.)
1987	bomboş	3	0,006%	(T.)
1988	boşluk	3	0,006%	(T.)
1989	boylu	3	0,006%	(T.)
1990	Bozcaada	3	0,006%	(T.+T.)
1991	bozma-	3	0,006%	(T.)
1992	böcek	3	0,006%	(T.)
1993	bugünkü	3	0,006%	(T.+T.)
1994	bulutlan-	3	0,006%	(T.)
1995	but	3	0,006%	(Sansk.)
1996	büfe	3	0,006%	(Fr.)
1997	bütünleş-	3	0,006%	(T.)
1998	büyüklik	3	0,006%	(T.)
1999	candan	3	0,006%	(Far.+T)
2000	cevapla-	3	0,006%	(A.+T.)
2001	ciğer	3	0,006%	(Far.)
2002	cin	3	0,006%	(A.)
2003	cins	3	0,006%	(A.)
2004	Comburtu	3	0,006%	(T.)
2005	çağrı	3	0,006%	(T.)
2006	çağrıl-	3	0,006%	(T.)
2007	çapala-	3	0,006%	(İt.+T.)
2008	çatla-	3	0,006%	(T.)
2009	çekeme-	3	0,006%	(T.+T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2010	çekiş-	3	0,006%	(T.)
2011	çeşni	3	0,006%	(Far.)
2012	çıkmaq	3	0,006%	(T.)
2013	çizme	3	0,006%	(T.)
2014	dağıt-	3	0,006%	(T.)
2015	damlat-	3	0,006%	(T.)
2016	daniş-	3	0,006%	(T.)
2017	davar	3	0,006%	(T.)
2018	davranma-	3	0,006%	(T.)
2019	değer	3	0,006%	(T.)
2020	değerlendir-	3	0,006%	(T.)
2021	deminden	3	0,006%	(T.)
2022	derle-	3	0,006%	(T.)
2023	deşik	3	0,006%	(T.)
2024	dikenlik	3	0,006%	(T.)
2025	dişle-	3	0,006%	(T.)
2026	divan	3	0,006%	(A.)
2027	doğur-	3	0,006%	(T.)
2028	dola-	3	0,006%	(T.)
2029	domates	3	0,006%	(Rum.)
2030	donan-	3	0,006%	(T.)
2031	doymsuz	3	0,006%	(T.)
2032	düşme	3	0,006%	(T.)
2033	düşürme-	3	0,006%	(T.)
2034	düzgün	3	0,006%	(T.)
2035	e	3	0,006%	(T.)
2036	ebelik	3	0,006%	(Jap.+T.)
2037	eczacı	3	0,006%	(A.+T.)
2038	edinme	3	0,006%	(T.)
2039	eğit-	3	0,006%	(T.)
2040	eğlence	3	0,006%	(T.)
2041	elektrik	3	0,006%	(Fr.)
2042	eleştir-	3	0,006%	(T.)
2043	emanet	3	0,006%	(A.)
2044	emir	3	0,006%	(A.)
2045	enişte	3	0,006%	(A.)
2046	Erdal	3	0,006%	(T.)
2047	erdireme-	3	0,006%	(T.+T.)
2048	eriş-	3	0,006%	(T.)
2049	esinti	3	0,006%	(T.)
2050	eşarp	3	0,006%	(Fr.)
2051	evcil	3	0,006%	(T.)
2052	ez-	3	0,006%	(T.)
2053	ezan	3	0,006%	(A.)
2054	fırça	3	0,006%	(Yun.)
2055	fişkur-	3	0,006%	(T.)
2056	file	3	0,006%	(Fr.)
2057	geceleri	3	0,006%	(T.)
2058	geçeme-	3	0,006%	(T.+T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2059	geliş	3	0,006%	(T.)
2060	geniş	3	0,006%	(T.)
2061	ger-	3	0,006%	(T.)
2062	gerdanlık	3	0,006%	(Far.+T)
2063	gereç	3	0,006%	(T.)
2064	gerekme-	3	0,006%	(T.)
2065	getirme-	3	0,006%	(T.)
2066	gevşe-	3	0,006%	(T.)
2067	gidebil-	3	0,006%	(T.+T.)
2068	gider	3	0,006%	(T.)
2069	giydir-	3	0,006%	(T.)
2070	gölet	3	0,006%	(Far.+T)
2071	göm-	3	0,006%	(T.)
2072	görebil-	3	0,006%	(T.+T.)
2073	görmek	3	0,006%	(T.)
2074	görünme-	3	0,006%	(T.)
2075	görüntü	3	0,006%	(T.)
2076	görünürde	3	0,006%	(T.)
2077	gösterişli	3	0,006%	(T.)
2078	götürme-	3	0,006%	(T.)
2079	götürmek	3	0,006%	(T.)
2080	gözet-	3	0,006%	(T.)
2081	gözlü	3	0,006%	(T.)
2082	gülün-	3	0,006%	(T.)
2083	gülüş-	3	0,006%	(T.)
2084	gümbürtü	3	0,006%	(T.)
2085	güneşlen-	3	0,006%	(T.)
2086	güneşli	3	0,006%	(T.)
2087	güneşlik	3	0,006%	(T.)
2088	güverte	3	0,006%	(İt.)
2089	hah	3	0,006%	(T.)
2090	hala	3	0,006%	(A.)
2091	hamur	3	0,006%	(A.)
2092	haram	3	0,006%	(A.)
2093	hatır	3	0,006%	(A.)
2094	havalan-	3	0,006%	(A.+T.)
2095	hayvanat	3	0,006%	(A.)
2096	hedef	3	0,006%	(A.)
2097	heyecan	3	0,006%	(A.)
2098	Hilmi	3	0,006%	(A.)
2099	hoşgörü	3	0,006%	(Far.+T)
2100	hüner	3	0,006%	(Far.)
2101	ısın-	3	0,006%	(T.)
2102	ıslat-	3	0,006%	(T.)
2103	ışıl-da-	3	0,006%	(T.)
2104	içtenlikle	3	0,006%	(T.)
2105	iletişim	3	0,006%	(T.)
2106	ille	3	0,006%	(A.)
2107	inanama-	3	0,006%	(T.+T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2108	inanç	3	0,006%	(T.)
2109	ınme-	3	0,006%	(T.)
2110	istekli	3	0,006%	(T.)
2111	isteksiz	3	0,006%	(T.)
2112	it	3	0,006%	(T.)
2113	izleme	3	0,006%	(T.)
2114	kaldırım	3	0,006%	(T.)
2115	kalıp	3	0,006%	(A.)
2116	kalkışma-	3	0,006%	(T.)
2117	kalma	3	0,006%	(T.)
2118	kana-	3	0,006%	(T.)
2119	kapanma	3	0,006%	(T.)
2120	kapış-	3	0,006%	(T.)
2121	kaplıca	3	0,006%	(T.)
2122	Karam	3	0,006%	(T.)
2123	karıştır-	3	0,006%	(T.)
2124	karpuz	3	0,006%	(Far.)
2125	karton	3	0,006%	(Fr.)
2126	kasap	3	0,006%	(A.)
2127	katılasıya	3	0,006%	(T.)
2128	katılma-	3	0,006%	(T.)
2129	katlı	3	0,006%	(T.)
2130	kavşak	3	0,006%	(T.)
2131	kavuşmak	3	0,006%	(T.)
2132	kaybolma	3	0,006%	(A.+T.)
2133	kayıtsızlık	3	0,006%	(A.+T.)
2134	kaynana	3	0,006%	(A.+T.)
2135	kelebek	3	0,006%	(T.)
2136	kemer	3	0,006%	(Far.)
2137	kemik	3	0,006%	(Sanskri.)
2138	kese	3	0,006%	(Far.)
2139	kesilme-	3	0,006%	(T.)
2140	kesme-	3	0,006%	(T.)
2141	keyiflen-	3	0,006%	(A.+T.)
2142	keyifli	3	0,006%	(A.+T.)
2143	kılmak	3	0,006%	(T.)
2144	kına	3	0,006%	(A.)
2145	kıskanç	3	0,006%	(T.)
2146	koçan	3	0,006%	(T.)
2147	konum	3	0,006%	(T.)
2148	koridor	3	0,006%	(Fr.)
2149	korkak	3	0,006%	(T.)
2150	korkma-	3	0,006%	(T.)
2151	koskoca	3	0,006%	(T.)
2152	koşmak	3	0,006%	(T.)
2153	kovuk	3	0,006%	(T.)
2154	koyma-	3	0,006%	(T.)
2155	kök	3	0,006%	(T.)
2156	kum	3	0,006%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2157	kurşun	3	0,006%	(T.)
2158	kuru-	3	0,006%	(T.)
2159	kuruş	3	0,006%	(Alm.)
2160	kusur	3	0,006%	(A.)
2161	küçül-	3	0,006%	(T.)
2162	lapa	3	0,006%	(İt.)
2163	loş	3	0,006%	(T.)
2164	mandalina	3	0,006%	(İt.)
2165	marş	3	0,006%	(Fr.)
2166	maydanoz	3	0,006%	(Yun.)
2167	memeli	3	0,006%	(Lat.+T.)
2168	memur	3	0,006%	(A.)
2169	merhem	3	0,006%	(A.)
2170	Mersin	3	0,006%	(Yun.)
2171	mutluluk	3	0,006%	(T.)
2172	mühendis	3	0,006%	(A.)
2173	Namık	3	0,006%	(A.)
2174	n'ap-	3	0,006%	(T.+T.)
2175	naylon	3	0,006%	(İng.)
2176	nemli	3	0,006%	(Far.+T)
2177	nisan	3	0,006%	(A.)
2178	oldukça	3	0,006%	(T.)
2179	olgunlaş-	3	0,006%	(T.)
2180	onurlu	3	0,006%	(Fr.+T.)
2181	oracıkta	3	0,006%	(T.)
2182	oralı	3	0,006%	(T.)
2183	oturt-	3	0,006%	(T.)
2184	oynaş-	3	0,006%	(T.)
2185	öğrenme	3	0,006%	(T.)
2186	önceleri	3	0,006%	(T.)
2187	öner-	3	0,006%	(T.)
2188	öteberi	3	0,006%	(T.+T.)
2189	övgü	3	0,006%	(T.)
2190	özen-	3	0,006%	(T.)
2191	parçalan-	3	0,006%	(Far.+T)
2192	pat	3	0,006%	(T.)
2193	pati	3	0,006%	(T.)
2194	patlama-	3	0,006%	(T.)
2195	patlat-	3	0,006%	(T.)
2196	pazarıcı	3	0,006%	(Far.+T)
2197	pekiştir-	3	0,006%	(T.)
2198	pişir-	3	0,006%	(T.)
2199	pişmaniye	3	0,006%	(Far.+A.)
2200	portakal	3	0,006%	(Fr.)
2201	radyo	3	0,006%	(Fr.)
2202	rastla-	3	0,006%	(Far.+T)
2203	rastlantı	3	0,006%	(Far.+T)
2204	resimli	3	0,006%	(A.+T.)
2205	Sabiha	3	0,006%	(A.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2206	sağ-	3	0,006%	(T.)
2207	sakız	3	0,006%	(Far.)
2208	saklanma	3	0,006%	(T.)
2209	salı	3	0,006%	(T.)
2210	samanlık	3	0,006%	(Far.+T)
2211	samıl-	3	0,006%	(T.)
2212	sanma-	3	0,006%	(T.)
2213	sap-	3	0,006%	(T.)
2214	sargı	3	0,006%	(T.)
2215	sarkıt-	3	0,006%	(T.)
2216	sarma	3	0,006%	(T.)
2217	satış	3	0,006%	(T.)
2218	satma-	3	0,006%	(T.)
2219	seccade	3	0,006%	(A.)
2220	sendele-	3	0,006%	(T.)
2221	serpil-	3	0,006%	(T.)
2222	sessizlik	3	0,006%	(T.)
2223	sevebil-	3	0,006%	(T.+T.)
2224	sevindirmek	3	0,006%	(T.)
2225	sevme	3	0,006%	(T.)
2226	sıçra-	3	0,006%	(T.)
2227	sıkış-	3	0,006%	(T.)
2228	sırtfça	3	0,006%	(A.+T.)
2229	sınıflı	3	0,006%	(A.+T.)
2230	sırtla-	3	0,006%	(T.)
2231	silkim	3	0,006%	(T.)
2232	sivri	3	0,006%	(T.)
2233	sofa	3	0,006%	(A.)
2234	sorun	3	0,006%	(T.)
2235	sön-	3	0,006%	(T.)
2236	suçla-	3	0,006%	(T.)
2237	suçlu	3	0,006%	(T.)
2238	sürme	3	0,006%	(T.)
2239	sürmeli	3	0,006%	(T.)
2240	süs	3	0,006%	(T.)
2241	süsle-	3	0,006%	(T.)
2242	süvari	3	0,006%	(Far.)
2243	şaklabanlık	3	0,006%	(T.)
2244	şaşırt-	3	0,006%	(T.)
2245	şeker	3	0,006%	(Far.)
2246	şenlen-	3	0,006%	(Far.+T)
2247	şımarma-	3	0,006%	(T.)
2248	şımart-	3	0,006%	(T.)
2249	şiş-	3	0,006%	(T.)
2250	şükür	3	0,006%	(A.)
2251	takla	3	0,006%	(T.)
2252	tanış-	3	0,006%	(T.)
2253	Tanrı	3	0,006%	(T.)
2254	tartış-	3	0,006%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken	Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2255	tas	3	0,006%	(A.)	2304	yarıla-	3	0,006%	(T.)
2256	taş-	3	0,006%	(T.)	2305	yasakla-	3	0,006%	(T.)
2257	tedirginlik	3	0,006%	(T.)	2306	yastık	3	0,006%	(T.)
2258	tepsi	3	0,006%	(Far.)	2307	yatıştırmak	3	0,006%	(T.)
2259	terlik	3	0,006%	(T.)	2308	yatma	3	0,006%	(T.)
2260	teyp	3	0,006%	(İng.)	2309	yazılı	3	0,006%	(T.)
2261	tırmanma	3	0,006%	(T.)	2310	yazlıkçı	3	0,006%	(T.)
2262	tipi	3	0,006%	(T.)	2311	yedek	3	0,006%	(T.)
2263	titreş-	3	0,006%	(T.)	2312	yedi	3	0,006%	(T.)
2264	tok	3	0,006%	(T.)	2313	yıkan-	3	0,006%	(T.)
2265	topal	3	0,006%	(T.)	2314	yıkanmak	3	0,006%	(T.)
2266	toplum	3	0,006%	(T.)	2315	yıkıl-	3	0,006%	(T.)
2267	töre	3	0,006%	(Moğ.)	2316	yıllık	3	0,006%	(T.)
2268	tutkun	3	0,006%	(T.)	2317	yırtık	3	0,006%	(T.)
2269	tutmak	3	0,006%	(T.)	2318	yırtıl-	3	0,006%	(T.)
2270	tutuş-	3	0,006%	(T.)	2319	yoğurt	3	0,006%	(T.)
2271	tükenmez	3	0,006%	(T.)	2320	yorgan	3	0,006%	(T.)
2272	tümenden	3	0,006%	(T.)	2321	yöntem	3	0,006%	(T.)
2273	uçur-	3	0,006%	(T.)	2322	yuvalan-	3	0,006%	(Çin.+T.)
2274	uçuş	3	0,006%	(T.)	2323	yükçülük	3	0,006%	(T.)
2275	uğursuz	3	0,006%	(T.)	2324	yüklü	3	0,006%	(T.)
2276	ulaşmak	3	0,006%	(T.)	2325	yürüyüş	3	0,006%	(T.)
2277	uluma	3	0,006%	(T.)	2326	yüzlü	3	0,006%	(T.)
2278	ulus	3	0,006%	(Moğ.)	2327	zayıf	3	0,006%	(A.)
2279	unuttur-	3	0,006%	(T.)	2328	zehir	3	0,006%	(Far.)
2280	usan-	3	0,006%	(T.)	2329	*aç gözlü	2	0,004%	(T.+T.)
2281	uyar-	3	0,006%	(T.)	2330	*elbirliği	2	0,004%	(T.+T.)
2282	uyuyakal-	3	0,006%	(T.+T.)	2331	*Hayri'ler	2	0,004%	(A.+T.)
2283	uzaklaştır-	3	0,006%	(T.)	2332	*hayvan sever	2	0,004%	(A.+T.)
2284	ünle-	3	0,006%	(T.)	2333	*hoşgel-	2	0,004%	(Far.+T)
2285	üşü-	3	0,006%	(T.)	2334	*işyeri	2	0,004%	(T.+T.)
2286	üşüş-	3	0,006%	(T.)	2335	*keçiyolu	2	0,004%	(T.+T.)
2287	üzeri	3	0,006%	(T.)	2336	*Şükran'lar	2	0,004%	(A.+T.)
2288	üzgün	3	0,006%	(T.)	2337	acımasız	2	0,004%	(T.)
2289	üzücü	3	0,006%	(T.)	2338	açama-	2	0,004%	(T.+T.)
2290	üzülme-	3	0,006%	(T.)	2339	açılmak	2	0,004%	(T.)
2291	varma-	3	0,006%	(T.)	2340	adı	2	0,004%	(T.)
2292	vedalaş-	3	0,006%	(A.+T.)	2341	adres	2	0,004%	(Fr.)
2293	vik	3	0,006%	(T.)	2342	ağlamak	2	0,004%	(T.)
2294	vurul-	3	0,006%	(T.)	2343	ağlaş-	2	0,004%	(T.)
2295	yağ	3	0,006%	(T.)	2344	ahiret	2	0,004%	(A.)
2296	yağdır-	3	0,006%	(T.)	2345	ahşap	2	0,004%	(A.)
2297	yakala-	3	0,006%	(T.)	2346	ait	2	0,004%	(A.)
2298	yakıt	3	0,006%	(T.)	2347	alabilmek	2	0,004%	(T.+T.)
2299	yalnızlık	3	0,006%	(T.)	2348	alacakaranlık	2	0,004%	(Moğ.+T.)
2300	yapabil-	3	0,006%	(T.+T.)	2349	alay	2	0,004%	(Rum.)
2301	yapı	3	0,006%	(T.)	2350	alçak	2	0,004%	(T.)
2302	yapılma	3	0,006%	(T.)	2351	alçal-	2	0,004%	(T.)
2303	yara-	3	0,006%	(T.)	2352	aldanma-	2	0,004%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2353	aldır-	2	0,004%	(T.)
2354	alınma-	2	0,004%	(T.)
2355	alışama-	2	0,004%	(T.+T.)
2356	alışık	2	0,004%	(T.)
2357	analık	2	0,004%	(T.)
2358	anı-	2	0,004%	(T.)
2359	anlaşılma-	2	0,004%	(T.)
2360	anlaşma	2	0,004%	(T.)
2361	anlatabil-	2	0,004%	(T.+T.)
2362	apaydımlık	2	0,004%	(T.)
2363	aralık	2	0,004%	(T.)
2364	aramak	2	0,004%	(T.)
2365	aran-	2	0,004%	(T.)
2366	Arnavut	2	0,004%	(?)
2367	arsa	2	0,004%	(A.)
2368	aspirin	2	0,004%	(Fr.)
2369	aşçıbaşı	2	0,004%	(T.+T.)
2370	ateşle-	2	0,004%	(Far.+T)
2371	ateşlen-	2	0,004%	(Far.+T)
2372	atış	2	0,004%	(T.)
2373	atıştır-	2	0,004%	(T.)
2374	atlat-	2	0,004%	(T.)
2375	atmak	2	0,004%	(T.)
2376	avaz	2	0,004%	(Far.)
2377	avlama	2	0,004%	(T.)
2378	avlanma	2	0,004%	(T.)
2379	ayaklandır-	2	0,004%	(T.)
2380	ayırma	2	0,004%	(T.)
2381	ayırt	2	0,004%	(T.)
2382	aylak	2	0,004%	(T.)
2383	aylarca	2	0,004%	(T.)
2384	aylık	2	0,004%	(T.)
2385	aynen	2	0,004%	(A.)
2386	ayırım	2	0,004%	(T.)
2387	babaanne	2	0,004%	(Far.+T)
2388	badana	2	0,004%	(Fr.)
2389	bağırma-	2	0,004%	(T.)
2390	bağırıtı	2	0,004%	(T.)
2391	bağlanmak	2	0,004%	(T.)
2392	bahçeli	2	0,004%	(Far.+T)
2393	bakıl-	2	0,004%	(T.)
2394	bakım	2	0,004%	(T.)
2395	bakın	2	0,004%	(T.)
2396	bakmak	2	0,004%	(T.)
2397	balıkçı	2	0,004%	(Moğ.+T.)
2398	ballı	2	0,004%	(Moğ.+T.)
2399	basamaklı	2	0,004%	(T.)
2400	basket	2	0,004%	(İng.)
2401	başarama-	2	0,004%	(T.+T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2402	başlama-	2	0,004%	(T.)
2403	başlat-	2	0,004%	(T.)
2404	başvur-	2	0,004%	(T.+T.)
2405	baygın	2	0,004%	(T.)
2406	becereme-	2	0,004%	(T.+T.)
2407	bekleyiş	2	0,004%	(T.)
2408	belirgin	2	0,004%	(T.)
2409	belirtme	2	0,004%	(T.)
2410	belleme-	2	0,004%	(T.)
2411	belletmek	2	0,004%	(T.)
2412	belleyeme-	2	0,004%	(T.+T.)
2413	benek	2	0,004%	(T.)
2414	bere	2	0,004%	(Fr.)
2415	besleme-	2	0,004%	(T.)
2416	besleyeme-	2	0,004%	(T.+T.)
2417	beşik	2	0,004%	(T.)
2418	beton	2	0,004%	(Fr.)
2419	bırakama-	2	0,004%	(T.+T.)
2420	bırakmak	2	0,004%	(T.)
2421	biber	2	0,004%	(Lat.)
2422	bilgiç	2	0,004%	(T.)
2423	bilinçli	2	0,004%	(T.)
2424	bilmiş	2	0,004%	(T.)
2425	binici	2	0,004%	(T.)
2426	birisi	2	0,004%	(T.)
2427	birkaçı	2	0,004%	(T.+T.)
2428	birleştir-	2	0,004%	(T.)
2429	bisiklet	2	0,004%	(Fr.)
2430	bitirme-	2	0,004%	(T.)
2431	bitme	2	0,004%	(T.)
2432	boncuk	2	0,004%	(T.)
2433	boya-	2	0,004%	(T.)
2434	boz	2	0,004%	(T.)
2435	bozar-	2	0,004%	(T.)
2436	böbrek	2	0,004%	(T.)
2437	böğür	2	0,004%	(T.)
2438	böl-	2	0,004%	(T.)
2439	bölün-	2	0,004%	(T.)
2440	börek	2	0,004%	(T.)
2441	böylesi	2	0,004%	(T.)
2442	bre	2	0,004%	(Yun.)
2443	bucaksız	2	0,004%	(T.)
2444	bulabil-	2	0,004%	(T.+T.)
2445	bulamaç	2	0,004%	(T.)
2446	bulgur	2	0,004%	(Rum.)
2447	bulma	2	0,004%	(T.)
2448	bulunmak	2	0,004%	(T.)
2449	buluş	2	0,004%	(T.)
2450	buluş-	2	0,004%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken	Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2451	buruşma-	2	0,004%	(T.)	2500	çomak	2	0,004%	(T.)
2452	buyur-	2	0,004%	(T.)	2501	çubuk	2	0,004%	(Far.)
2453	buzacı	2	0,004%	(T.)	2502	dağıtma	2	0,004%	(T.)
2454	buzat	2	0,004%	(T.)	2503	daire *	2	0,004%	(A.)
2455	bükülüver-	2	0,004%	(T.+T.)	2504	damak	2	0,004%	(T.)
2456	büst	2	0,004%	(Fr.)	2505	dantel	2	0,004%	(Fr.)
2457	büyüme	2	0,004%	(T.)	2506	daral-	2	0,004%	(T.)
2458	büzül-	2	0,004%	(T.)	2507	davul	2	0,004%	(A.)
2459	cadde	2	0,004%	(A.)	2508	dayalı	2	0,004%	(T.)
2460	camı	2	0,004%	(A.)	2509	değişiklik	2	0,004%	(T.)
2461	cennetlik	2	0,004%	(A.+T.)	2510	değme-	2	0,004%	(T.)
2462	cevap	2	0,004%	(A.)	2511	denge	2	0,004%	(T.)
2463	ceviz	2	0,004%	(A.)	2512	deprem	2	0,004%	(T.)
2464	cezalandırmak	2	0,004%	(A.+T.)	2513	derleme	2	0,004%	(T.)
2465	coş-	2	0,004%	(T.)	2514	derme	2	0,004%	(T.)
2466	cumartesi	2	0,004%	(A.+T.)	2515	deş-	2	0,004%	(T.)
2467	çağırma	2	0,004%	(T.)	2516	devsir-	2	0,004%	(T.)
2468	çakıl-	2	0,004%	(T.)	2517	dışkı	2	0,004%	(T.)
2469	çalı	2	0,004%	(T.)	2518	didin-	2	0,004%	(T.)
2470	çalmak	2	0,004%	(T.)	2519	diken	2	0,004%	(T.)
2471	çare	2	0,004%	(Far.)	2520	dikilekal-	2	0,004%	(T.+T.)
2472	çaresiz	2	0,004%	(Far.+T)	2521	dilim	2	0,004%	(T.)
2473	çaresizlik	2	0,004%	(Far.+T)	2522	dinlenme	2	0,004%	(T.)
2474	çarşamba	2	0,004%	(Far.)	2523	direnme	2	0,004%	(T.)
2475	çatal	2	0,004%	(T.)	2524	diril-	2	0,004%	(T.)
2476	çatırda-	2	0,004%	(T.)	2525	doğma-	2	0,004%	(T.)
2477	çatma	2	0,004%	(T.)	2526	doğrultu	2	0,004%	(T.)
2478	çekici	2	0,004%	(T.)	2527	doğurma-	2	0,004%	(T.)
2479	çekirge	2	0,004%	(T.)	2528	dokun-	2	0,004%	(T.)
2480	çekmece	2	0,004%	(T.)	2529	dokunma-	2	0,004%	(T.)
2481	çekmek	2	0,004%	(T.)	2530	doldurma	2	0,004%	(T.)
2482	çelimsiz	2	0,004%	(T.)	2531	doldurul-	2	0,004%	(T.)
2483	çene	2	0,004%	(Far.)	2532	donatıl-	2	0,004%	(T.)
2484	çevrili	2	0,004%	(T.)	2533	doyasıya	2	0,004%	(T.)
2485	çikarama-	2	0,004%	(T.+T.)	2534	doyma-	2	0,004%	(T.)
2486	çikık	2	0,004%	(T.)	2535	dökmek	2	0,004%	(T.)
2487	çilgm	2	0,004%	(T.)	2536	dökülme	2	0,004%	(T.)
2488	çiraklık	2	0,004%	(Far.+T)	2537	döneme-	2	0,004%	(T.+T.)
2489	çiçekli	2	0,004%	(Moğ.+T.)	2538	dönmek	2	0,004%	(T.)
2490	çift	2	0,004%	(Far.)	2539	dönük	2	0,004%	(T.)
2491	çiftlik	2	0,004%	(Far.+T)	2540	dövdürme-	2	0,004%	(T.)
2492	çiğne-	2	0,004%	(T.)	2541	dövme-	2	0,004%	(T.)
2493	çimento	2	0,004%	(İt.)	2542	dövüş	2	0,004%	(T.)
2494	çirkinleş-	2	0,004%	(Far.+T)	2543	dövüşme-	2	0,004%	(T.)
2495	çirkinlik	2	0,004%	(Far.+T)	2544	durak	2	0,004%	(T.)
2496	çiş	2	0,004%	(T.)	2545	duraklama-	2	0,004%	(T.)
2497	çitile-	2	0,004%	(T.)	2546	durmak	2	0,004%	(T.)
2498	çivi	2	0,004%	(T.)	2547	duygulu	2	0,004%	(T.)
2499	çoğal-	2	0,004%	(T.)	2548	duyurma	2	0,004%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2549	duyurul-	2	0,004%	(T.)
2550	düğümlen-	2	0,004%	(T.)
2551	düğün	2	0,004%	(T.)
2552	düşüneme-	2	0,004%	(T.+T.)
2553	düşünme	2	0,004%	(T.)
2554	düzenlen-	2	0,004%	(T.)
2555	düzensizlik	2	0,004%	(T.)
2556	ebe	2	0,004%	(Jap.)
2557	edilme-	2	0,004%	(T.)
2558	Ege	2	0,004%	(T.)
2559	eğitil-	2	0,004%	(T.)
2560	eğitmek	2	0,004%	(T.)
2561	eh	2	0,004%	(T.)
2562	eklen-	2	0,004%	(T.)
2563	elbirlik	2	0,004%	(T.+T.)
2564	elverişli	2	0,004%	(T.+T.)
2565	enik	2	0,004%	(T.)
2566	ense	2	0,004%	(T.)
2567	epeyce	2	0,004%	(T.)
2568	er	2	0,004%	(T.)
2569	erik	2	0,004%	(T.)
2570	erime-	2	0,004%	(T.)
2571	es-	2	0,004%	(T.)
2572	eşele-	2	0,004%	(T.)
2573	eşya	2	0,004%	(A.)
2574	etlen-	2	0,004%	(T.)
2575	etli	2	0,004%	(T.)
2576	evcilik	2	0,004%	(T.)
2577	ezil-	2	0,004%	(T.)
2578	ezilme	2	0,004%	(T.)
2579	fasulye	2	0,004%	(Yun.)
2580	fidanlık	2	0,004%	(Yun.+T.)
2581	fiş	2	0,004%	(Fr.)
2582	fişek	2	0,004%	(Far.)
2583	fotoğraf	2	0,004%	(Fr.)
2584	galiba	2	0,004%	(A.)
2585	gayri	2	0,004%	(A.)
2586	gazeteci	2	0,004%	(İt.+T.)
2587	gazoz	2	0,004%	(Fr.)
2588	gecekondu	2	0,004%	(T.+T.)
2589	gecelik	2	0,004%	(T.)
2590	gecikme	2	0,004%	(T.)
2591	geçende	2	0,004%	(T.)
2592	geçirme	2	0,004%	(T.)
2593	geçirmek	2	0,004%	(T.)
2594	geçştir-	2	0,004%	(T.)
2595	gelin	2	0,004%	(T.)
2596	gelişme	2	0,004%	(T.)
2597	gelişme-	2	0,004%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2598	gelmek	2	0,004%	(T.)
2599	gemi	2	0,004%	(T.)
2600	getirebil-	2	0,004%	(T.+T.)
2601	getireme-	2	0,004%	(T.+T.)
2602	getirmek	2	0,004%	(T.)
2603	gevrek	2	0,004%	(T.)
2604	gezin-	2	0,004%	(T.)
2605	gezinme	2	0,004%	(T.)
2606	gezme	2	0,004%	(T.)
2607	gık	2	0,004%	(T.)
2608	gidebilme	2	0,004%	(T.+T.)
2609	gidermek	2	0,004%	(T.)
2610	gidil-	2	0,004%	(T.)
2611	gidiş	2	0,004%	(T.)
2612	giyme-	2	0,004%	(T.)
2613	göbek	2	0,004%	(T.)
2614	göç-	2	0,004%	(T.)
2615	göçük	2	0,004%	(T.)
2616	göl	2	0,004%	(Far.)
2617	gölge	2	0,004%	(T.)
2618	gölgelik	2	0,004%	(T.)
2619	görgülü	2	0,004%	(T.)
2620	görkem	2	0,004%	(T.)
2621	görmezlik	2	0,004%	(T.)
2622	görtül-	2	0,004%	(T.)
2623	görüş-	2	0,004%	(T.)
2624	gösteriş	2	0,004%	(T.)
2625	gösterme-	2	0,004%	(T.)
2626	gözdağı	2	0,004%	(T.+T.)
2627	gözlemek	2	0,004%	(T.)
2628	gözlük	2	0,004%	(T.)
2629	gri	2	0,004%	(Fr.)
2630	güğüm	2	0,004%	(Yun.)
2631	gülme-	2	0,004%	(T.)
2632	Gülten	2	0,004%	(Far.+Far.)
2633	gülümseme	2	0,004%	(T.)
2634	güllüş	2	0,004%	(T.)
2635	Gürcan	2	0,004%	(T.+Far.)
2636	Gürol	2	0,004%	(T.+T.)
2637	güveç	2	0,004%	(T.)
2638	güven-	2	0,004%	(T.)
2639	güvercin	2	0,004%	(T.)
2640	habersiz	2	0,004%	(A.+T.)
2641	Hacerler	2	0,004%	(A.+T.)
2642	halka	2	0,004%	(A.)
2643	han	2	0,004%	(Far.)
2644	hapis	2	0,004%	(A.)
2645	hareket	2	0,004%	(A.)
2646	haşla-	2	0,004%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2647	havasızlık	2	0,004%	(A.+T.)
2648	hay	2	0,004%	(T.)
2649	Haydarpaşa	2	0,004%	(A.+T.)
2650	hayır	2	0,004%	(A.)
2651	helvacı	2	0,004%	(A.+T.)
2652	hıçkırık	2	0,004%	(T.)
2653	hurla-	2	0,004%	(T.)
2654	hortum	2	0,004%	(A.)
2655	hoşnutluk	2	0,004%	(Far.+T)
2656	huysuzluk	2	0,004%	(Far.+T)
2657	ı	2	0,004%	(T.)
2658	ısır-	2	0,004%	(T.)
2659	ısıt-	2	0,004%	(T.)
2660	ısıtma	2	0,004%	(T.)
2661	ışıl	2	0,004%	(T.)
2662	ibret	2	0,004%	(A.)
2663	içerle-	2	0,004%	(T.)
2664	iddia	2	0,004%	(A.)
2665	ikiletme-	2	0,004%	(T.)
2666	ilçe	2	0,004%	(T.)
2667	ilgilenme-	2	0,004%	(T.)
2668	iliş-	2	0,004%	(T.)
2669	in	2	0,004%	(T.)
2670	inatçı	2	0,004%	(A.+T.)
2671	inci	2	0,004%	(Çin.)
2672	indirme-	2	0,004%	(T.)
2673	indirmek	2	0,004%	(T.)
2674	inme	2	0,004%	(T.)
2675	irileş-	2	0,004%	(T.)
2676	isim	2	0,004%	(A.)
2677	istavrit	2	0,004%	(Yun.)
2678	istemek	2	0,004%	(T.)
2679	işle-	2	0,004%	(T.)
2680	iştah	2	0,004%	(A.)
2681	iyileşme	2	0,004%	(T.)
2682	izlemek	2	0,004%	(T.)
2683	kabul	2	0,004%	(A.)
2684	kaça	2	0,004%	(T.)
2685	kaçın-	2	0,004%	(T.)
2686	kaçırmak	2	0,004%	(T.)
2687	kaçış-	2	0,004%	(T.)
2688	kaçma	2	0,004%	(T.)
2689	kaçma-	2	0,004%	(T.)
2690	kadıncağız	2	0,004%	(Soğd.+T.)
2691	kahverengi	2	0,004%	(A.+Far.)
2692	kâhya	2	0,004%	(Far.)
2693	kalınlık	2	0,004%	(T.)
2694	kalıntı	2	0,004%	(T.)
2695	kalkma	2	0,004%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2696	kalkma-	2	0,004%	(T.)
2697	kamara	2	0,004%	(İt.)
2698	kamyonetçi	2	0,004%	(Fr.+T.)
2699	kandır-	2	0,004%	(T.)
2700	kanlan-	2	0,004%	(T.)
2701	kapalı	2	0,004%	(T.)
2702	kapılma-	2	0,004%	(T.)
2703	kaplama	2	0,004%	(T.)
2704	kaptır-	2	0,004%	(T.)
2705	karakol	2	0,004%	(T.+T.)
2706	karantina	2	0,004%	(İt.)
2707	kararma	2	0,004%	(T.)
2708	karışma-	2	0,004%	(T.)
2709	karlı	2	0,004%	(T.)
2710	karmakarışık	2	0,004%	(T.+T.)
2711	karne	2	0,004%	(Fr.)
2712	karşılıklı	2	0,004%	(T.)
2713	kas	2	0,004%	(T.)
2714	katıksız	2	0,004%	(T.)
2715	kâtip	2	0,004%	(A.)
2716	katma	2	0,004%	(T.)
2717	kavaklık	2	0,004%	(T.)
2718	kavrayama-	2	0,004%	(T.)
2719	kaygı	2	0,004%	(T.)
2720	kaymak	2	0,004%	(T.)
2721	kayna-	2	0,004%	(T.)
2722	kaynaş-	2	0,004%	(T.)
2723	kaz-	2	0,004%	(T.)
2724	kaza	2	0,004%	(A.)
2725	kazak	2	0,004%	(Fr.)
2726	kazanabil-	2	0,004%	(T.+T.)
2727	kazanma	2	0,004%	(T.)
2728	kazanmak	2	0,004%	(T.)
2729	kazı	2	0,004%	(T.)
2730	kazın-	2	0,004%	(T.)
2731	kazma	2	0,004%	(T.)
2732	kedilik	2	0,004%	(Rum.+T.)
2733	kekele-	2	0,004%	(T.)
2734	kemirmek	2	0,004%	(T.)
2735	kere	2	0,004%	(A.)
2736	kerevit	2	0,004%	(Yun.)
2737	kesin	2	0,004%	(T.)
2738	keskin	2	0,004%	(T.)
2739	kestireme-	2	0,004%	(T.+T.)
2740	kestirme	2	0,004%	(T.)
2741	kıl	2	0,004%	(T.)
2742	kıl-	2	0,004%	(T.)
2743	kınalı	2	0,004%	(A.+T.)
2744	kırılma-	2	0,004%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken	Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2745	kırk	2	0,004%	(T.)	2794	küfe	2	0,004%	(Yun.)
2746	kırpma-	2	0,004%	(T.)	2795	kül	2	0,004%	(T.)
2747	kısaca	2	0,004%	(T.)	2796	külâh	2	0,004%	(Far.)
2748	kışın	2	0,004%	(T.)	2797	kümes	2	0,004%	(Yun.)
2749	kışlık	2	0,004%	(T.)	2798	küskünlük	2	0,004%	(T.)
2750	kıtlık	2	0,004%	(T.)	2799	küsme-	2	0,004%	(T.)
2751	kıyamet	2	0,004%	(A.)	2800	lak	2	0,004%	(T.)
2752	kıyma-	2	0,004%	(T.)	2801	m	2	0,004%	(T.)
2753	kızcağız	2	0,004%	(T.)	2802	mahkeme	2	0,004%	(A.)
2754	kızgın	2	0,004%	(T.)	2803	makarna	2	0,004%	(İt.)
2755	kızgınlık	2	0,004%	(T.)	2804	makine	2	0,004%	(İt.)
2756	kil	2	0,004%	(Far.)	2805	Malatya	2	0,004%	(Hit.)
2757	kilitle-	2	0,004%	(Far.+T)	2806	mama	2	0,004%	(T.)
2758	kira	2	0,004%	(A.)	2807	mandal	2	0,004%	(A.)
2759	kirala-	2	0,004%	(A.+T.)	2808	maşallah	2	0,004%	(A.)
2760	kiralık	2	0,004%	(A.+T.)	2809	meraklan-	2	0,004%	(A.+T.)
2761	kirlen-	2	0,004%	(T.)	2810	mercimek	2	0,004%	(Far.)
2762	kişne-	2	0,004%	(T.)	2811	mevsim	2	0,004%	(A.)
2763	kitaplık	2	0,004%	(A.+T.)	2812	mezarlık	2	0,004%	(A.+T.)
2764	kocamışlık	2	0,004%	(T.)	2813	mısır	2	0,004%	(A.)
2765	koma	2	0,004%	(Fr.)	2814	mızıkçılık	2	0,004%	(T.)
2766	koma-	2	0,004%	(T.)	2815	Miki	2	0,004%	(İng.)
2767	konuşma-	2	0,004%	(T.)	2816	mine	2	0,004%	(Far.)
2768	konuşmama	2	0,004%	(T.)	2817	morar-	2	0,004%	(Far.+T)
2769	konuşul-	2	0,004%	(T.)	2818	mutlaka	2	0,004%	(A.)
2770	konut	2	0,004%	(T.)	2819	nalbant	2	0,004%	(A.+Far.)
2771	korkut-	2	0,004%	(T.)	2820	neşelen-	2	0,004%	(A.+T.)
2772	korna	2	0,004%	(İt.)	2821	nöbet	2	0,004%	(A.)
2773	korucu	2	0,004%	(T.)	2822	numaralı	2	0,004%	(İt.+T.)
2774	koruma	2	0,004%	(T.)	2823	obur	2	0,004%	(Far.)
2775	korumak	2	0,004%	(T.)	2824	oburluk	2	0,004%	(Far.+T)
2776	koşuş-	2	0,004%	(T.)	2825	okşama-	2	0,004%	(T.)
2777	koşuştur-	2	0,004%	(T.)	2826	okşamak	2	0,004%	(T.)
2778	kova	2	0,004%	(T.)	2827	okumak	2	0,004%	(T.)
2779	kovalamaca	2	0,004%	(T.)	2828	okuyucu	2	0,004%	(T.)
2780	koy	2	0,004%	(T.)	2829	olabildiğince	2	0,004%	(T.+T.)
2781	koyabil-	2	0,004%	(T.+T.)	2830	olgu	2	0,004%	(T.)
2782	Kozyatağı	2	0,004%	(T.+T.)	2831	olumsuz	2	0,004%	(T.)
2783	kötüle-	2	0,004%	(T.)	2832	onar-	2	0,004%	(T.)
2784	kullanma	2	0,004%	(T.)	2833	onarıl-	2	0,004%	(T.)
2785	kuluçka	2	0,004%	(Sl.)	2834	onarım	2	0,004%	(T.)
2786	kurabiye	2	0,004%	(A.)	2835	ortak	2	0,004%	(T.)
2787	kurma	2	0,004%	(T.)	2836	otla-	2	0,004%	(T.)
2788	kurmak	2	0,004%	(T.)	2837	otlama	2	0,004%	(T.)
2789	kurtulmak	2	0,004%	(T.)	2838	otuz	2	0,004%	(T.)
2790	kuşkulu	2	0,004%	(T.)	2839	ov-	2	0,004%	(T.)
2791	kuşkusuz	2	0,004%	(T.)	2840	oyala-	2	0,004%	(T.)
2792	kutla-	2	0,004%	(T.)	2841	oyalanma-	2	0,004%	(T.)
2793	kuyruklu	2	0,004%	(T.)	2842	oynamak	2	0,004%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken	Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2843	öde-	2	0,004%	(T.)	2892	sarar-	2	0,004%	(T.)
2844	öğrenme-	2	0,004%	(T.)	2893	satma	2	0,004%	(T.)
2845	öğrenmek	2	0,004%	(T.)	2894	satmak	2	0,004%	(T.)
2846	öksür-	2	0,004%	(T.)	2895	savaşma-	2	0,004%	(T.)
2847	ölme	2	0,004%	(T.)	2896	savaşmak	2	0,004%	(T.)
2848	ölmek	2	0,004%	(T.)	2897	savma	2	0,004%	(T.)
2849	ömür	2	0,004%	(A.)	2898	savsaklama-	2	0,004%	(T.)
2850	öpül-	2	0,004%	(T.)	2899	savul-	2	0,004%	(T.)
2851	ördek	2	0,004%	(T.)	2900	savunmak	2	0,004%	(T.)
2852	örme	2	0,004%	(T.)	2901	savur-	2	0,004%	(T.)
2853	ört-	2	0,004%	(T.)	2902	savuştur-	2	0,004%	(T.)
2854	ötüş	2	0,004%	(T.)	2903	savuşturma	2	0,004%	(T.)
2855	övünme	2	0,004%	(T.)	2904	saygın	2	0,004%	(T.)
2856	övünmek	2	0,004%	(T.)	2905	sayın	2	0,004%	(T.)
2857	övünüml-	2	0,004%	(T.)	2906	saymak	2	0,004%	(T.)
2858	özendir-	2	0,004%	(T.)	2907	seçeme-	2	0,004%	(T.+T.)
2859	özet	2	0,004%	(T.)	2908	seçik	2	0,004%	(T.)
2860	pasta	2	0,004%	(İt.)	2909	sedir	2	0,004%	(A.)
2861	patakla-	2	0,004%	(T.)	2910	selâm	2	0,004%	(A.)
2862	patlayıcı	2	0,004%	(T.)	2911	selâmlaş-	2	0,004%	(A.+T.)
2863	peki	2	0,004%	(T.)	2912	semir-	2	0,004%	(T.)
2864	perde	2	0,004%	(Far.)	2913	seril-	2	0,004%	(T.)
2865	pıs	2	0,004%	(T.)	2914	serin	2	0,004%	(T.)
2866	piknik	2	0,004%	(Fr.)	2915	serp-	2	0,004%	(T.)
2867	pirinç	2	0,004%	(Far.)	2916	sertleş-	2	0,004%	(Far.+T)
2868	pişme-	2	0,004%	(T.)	2917	set	2	0,004%	(A.)
2869	poz	2	0,004%	(Fr.)	2918	sevap	2	0,004%	(A.)
2870	pus-	2	0,004%	(T.)	2919	sevdirme	2	0,004%	(T.)
2871	pusu	2	0,004%	(T.)	2920	seyahat	2	0,004%	(A.)
2872	raf	2	0,004%	(A.)	2921	sıcaklık	2	0,004%	(T.)
2873	rastgele	2	0,004%	(Far.+T)	2922	sığır	2	0,004%	(T.)
2874	ray	2	0,004%	(Fr.)	2923	sıkıcı	2	0,004%	(T.)
2875	razı	2	0,004%	(A.)	2924	sıkılma	2	0,004%	(T.)
2876	rezil	2	0,004%	(A.)	2925	sıkılma-	2	0,004%	(T.)
2877	sabahtan	2	0,004%	(A.+T.)	2926	sıkıştır-	2	0,004%	(T.)
2878	sabunla-	2	0,004%	(A.+T.)	2927	sıklaştır-	2	0,004%	(T.)
2879	saf	2	0,004%	(A.)	2928	sırlıklam	2	0,004%	(T.)
2880	sağlam	2	0,004%	(T.)	2929	sıva-	2	0,004%	(T.)
2881	sahanlık	2	0,004%	(A.+T.)	2930	sıyr-	2	0,004%	(T.)
2882	saka	2	0,004%	(T.)	2931	sızla-	2	0,004%	(T.)
2883	sakacık	2	0,004%	(T.)	2932	sicim	2	0,004%	(Moğ.)
2884	sakatlık	2	0,004%	(A.+T.)	2933	silin-	2	0,004%	(T.)
2885	saklambaç	2	0,004%	(T.)	2934	silkinme-	2	0,004%	(T.)
2886	saldırma-	2	0,004%	(T.)	2935	sindireme-	2	0,004%	(T.)
2887	salıvermek	2	0,004%	(T.+T.)	2936	sinirli	2	0,004%	(T.)
2888	Salih	2	0,004%	(A.)	2937	sobe	2	0,004%	(T.)
2889	Sapanca	2	0,004%	(T.)	2938	sokma-	2	0,004%	(T.)
2890	sapasaglam	2	0,004%	(T.)	2939	sokulma-	2	0,004%	(T.)
2891	saptama	2	0,004%	(T.)	2940	sokuştur-	2	0,004%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2941	solgun	2	0,004%	(T.)
2942	solucan	2	0,004%	(T.)
2943	solukluk	2	0,004%	(T.)
2944	sonsuz	2	0,004%	(T.)
2945	sorul-	2	0,004%	(T.)
2946	soy-	2	0,004%	(T.)
2947	sökül-	2	0,004%	(T.)
2948	söylet-	2	0,004%	(T.)
2949	sözde	2	0,004%	(T.)
2950	sula-	2	0,004%	(T.)
2951	sulan-	2	0,004%	(T.)
2952	sun-	2	0,004%	(T.)
2953	suskun	2	0,004%	(T.)
2954	suskunluk	2	0,004%	(T.)
2955	sustur-	2	0,004%	(T.)
2956	susuz	2	0,004%	(T.)
2957	susuzluk	2	0,004%	(T.)
2958	şürdüreme-	2	0,004%	(T.+T.)
2959	şürt-	2	0,004%	(T.)
2960	şürtün-	2	0,004%	(T.)
2961	şürtüş	2	0,004%	(T.)
2962	şürü-	2	0,004%	(T.)
2963	şürikleme	2	0,004%	(T.)
2964	şüslü	2	0,004%	(T.)
2965	şüz-	2	0,004%	(T.)
2966	şapka	2	0,004%	(Rus.)
2967	şaşırtıcı	2	0,004%	(T.)
2968	şaşma-	2	0,004%	(T.)
2969	şekerlik	2	0,004%	(Far.+T)
2970	şımarıklık	2	0,004%	(T.)
2971	şirin	2	0,004%	(Far.)
2972	şoför	2	0,004%	(Fr.)
2973	şunlar	2	0,004%	(T.)
2974	şurup	2	0,004%	(A.)
2975	takılma-	2	0,004%	(T.)
2976	taklit	2	0,004%	(A.)
2977	tamamla-	2	0,004%	(A.+T.)
2978	tanık	2	0,004%	(T.)
2979	tanıştır-	2	0,004%	(T.)
2980	tarhana	2	0,004%	(Far.)
2981	teker	2	0,004%	(T.)
2982	Tekirdağ	2	0,004%	(Yun.+Çin.)
2983	tekme	2	0,004%	(T.)
2984	telâşlan-	2	0,004%	(A.+T.)
2985	temel	2	0,004%	(Yun.)
2986	temmuz	2	0,004%	(A.)
2987	teneffüs	2	0,004%	(A.)
2988	tenha	2	0,004%	(Far.)
2989	tentürdiyot	2	0,004%	(Fr.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
2990	tepki	2	0,004%	(T.)
2991	tere	2	0,004%	(Far.)
2992	tez	2	0,004%	(T.)
2993	tıkım*	2	0,004%	(T.)
2994	tıpkı	2	0,004%	(A.)
2995	tısla-	2	0,004%	(T.)
2996	tiksın-	2	0,004%	(T.)
2997	tokaç	2	0,004%	(T.)
2998	tokalaş-	2	0,004%	(T.)
2999	tokat	2	0,004%	(İt.)
3000	tokmak	2	0,004%	(T.)
3001	toparla-	2	0,004%	(T.)
3002	toplayama-	2	0,004%	(T.+T.)
3003	tortop	2	0,004%	(T.)
3004	toslama	2	0,004%	(T.)
3005	tuzlu	2	0,004%	(T.)
3006	tüne-	2	0,004%	(T.)
3007	türe-	2	0,004%	(T.)
3008	uçsuz	2	0,004%	(T.)
3009	uğrak	2	0,004%	(T.)
3010	uğrama-	2	0,004%	(T.)
3011	uğraşma	2	0,004%	(T.)
3012	uğur	2	0,004%	(T.)
3013	ulaşama-	2	0,004%	(T.+T.)
3014	umulma-	2	0,004%	(T.)
3015	umutsuzluk	2	0,004%	(T.)
3016	urgan	2	0,004%	(T.)
3017	ustalık	2	0,004%	(Far.+T)
3018	utandır-	2	0,004%	(T.)
3019	utangaç	2	0,004%	(T.)
3020	uyanma-	2	0,004%	(T.)
3021	uyarı	2	0,004%	(T.)
3022	uygulama	2	0,004%	(T.)
3023	uygulan-	2	0,004%	(T.)
3024	uykulu	2	0,004%	(T.)
3025	uyma	2	0,004%	(T.)
3026	uysal	2	0,004%	(T.)
3027	uyumlu	2	0,004%	(T.)
3028	uyuşuk	2	0,004%	(T.)
3029	uyuyama-	2	0,004%	(T.+T.)
3030	içer	2	0,004%	(T.)
3031	içli	2	0,004%	(T.)
3032	üfleme	2	0,004%	(T.)
3033	üniversite	2	0,004%	(Fr.)
3034	üret-	2	0,004%	(T.)
3035	ürküntü	2	0,004%	(T.)
3036	ürküt-	2	0,004%	(T.)
3037	ürün	2	0,004%	(T.)
3038	üste	2	0,004%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3039	üstlen-	2	0,004%	(T.)
3040	üzme-	2	0,004%	(T.)
3041	üzüm	2	0,004%	(T.)
3042	vagon	2	0,004%	(Fr.)
3043	vedalaşmak	2	0,004%	(A.+T.)
3044	veril-	2	0,004%	(T.)
3045	vurulma	2	0,004%	(T.)
3046	yahu	2	0,004%	(A.)
3047	yakalan-	2	0,004%	(T.)
3048	yakıl-	2	0,004%	(T.)
3049	yakından	2	0,004%	(T.)
3050	yakınlık	2	0,004%	(T.)
3051	yaklaşma	2	0,004%	(T.)
3052	yaklaştırma-	2	0,004%	(T.)
3053	yalan-	2	0,004%	(T.)
3054	yalancı	2	0,004%	(T.)
3055	yamalı	2	0,004%	(T.)
3056	yanıştır-	2	0,004%	(T.)
3057	yanılma-	2	0,004%	(T.)
3058	yapama-	2	0,004%	(T.+T.)
3059	yapayalnız	2	0,004%	(T.)
3060	yapıştırıl-	2	0,004%	(T.)
3061	yaptır-	2	0,004%	(T.)
3062	yar	2	0,004%	(T.)
3063	yar-	2	0,004%	(T.)
3064	yararsız	2	0,004%	(T.)
3065	yargıç	2	0,004%	(T.)
3066	yarıl-	2	0,004%	(T.)
3067	yarış	2	0,004%	(T.)
3068	yaşit	2	0,004%	(T.)
3069	yatakhane	2	0,004%	(T.+Far.)
3070	yatış-	2	0,004%	(T.)
3071	yatıştırma	2	0,004%	(T.)
3072	yayılakal-	2	0,004%	(T.+T.)
3073	yazı	2	0,004%	(T.)
3074	yedir-	2	0,004%	(T.)
3075	yeğen	2	0,004%	(T.)
3076	yeğle-	2	0,004%	(T.)
3077	yel	2	0,004%	(T.)
3078	yemin	2	0,004%	(A.)
3079	yemle-	2	0,004%	(T.)
3080	yenge	2	0,004%	(T.)
3081	yenice	2	0,004%	(T.)
3082	yepyeni	2	0,004%	(T.)
3083	yerleştiril-	2	0,004%	(T.)
3084	yerli	2	0,004%	(T.)
3085	yeşil	2	0,004%	(T.)
3086	yetenekli	2	0,004%	(T.)
3087	yeter	2	0,004%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3088	yetim	2	0,004%	(A.)
3089	yetişme-	2	0,004%	(T.)
3090	yetiştirme	2	0,004%	(T.)
3091	yığ-	2	0,004%	(T.)
3092	yırt-	2	0,004%	(T.)
3093	yırtıcı	2	0,004%	(T.)
3094	yitik	2	0,004%	(T.)
3095	yiyme-	2	0,004%	(T.)
3096	yo	2	0,004%	(T.)
3097	yokla-	2	0,004%	(T.)
3098	yoklama	2	0,004%	(T.)
3099	yontul-	2	0,004%	(T.)
3100	yönelt-	2	0,004%	(T.)
3101	yular	2	0,004%	(Rum.)
3102	yumruk	2	0,004%	(T.)
3103	yumrukla-	2	0,004%	(T.)
3104	yumuşa-	2	0,004%	(T.)
3105	yumuşak	2	0,004%	(T.)
3106	yumuşat-	2	0,004%	(T.)
3107	yurt	2	0,004%	(T.)
3108	yuvarlak	2	0,004%	(T.)
3109	yüksek	2	0,004%	(T.)
3110	yükselt-	2	0,004%	(T.)
3111	yüreklilik	2	0,004%	(T.)
3112	yürüme-	2	0,004%	(T.)
3113	yüzükoyun	2	0,004%	(T.+T.)
3114	yüzüstü	2	0,004%	(T.+T.)
3115	zararlı	2	0,004%	(A.+T.)
3116	zayıfla-	2	0,004%	(A.+T.)
3117	zeki	2	0,004%	(A.)
3118	ziplama	2	0,004%	(T.)
3119	zorlan-	2	0,004%	(Far.+T.)
3120	zorlaş-	2	0,004%	(Far.+T.)
3121	*alt üst	1	0,002%	(T.+T.)
3122	*aşkol-	1	0,002%	(A.+T.)
3123	*ayırim	1	0,002%	(T.)
3124	*bağırış-	1	0,002%	(T.)
3125	*bağırış-	1	0,002%	(T.)
3126	*balkabağı	1	0,002%	(Moğ.+T.)
3127	*baş köşe	1	0,002%	(T.+Far.)
3128	*bileliberi	1	0,002%	(T.+T.)
3129	*Cengiz'ler	1	0,002%	(Moğ.)
3130	*ceza evi	1	0,002%	(A.+T.)
3131	*ciddiyet	1	0,002%	(A.)
3132	*çalıçırpı	1	0,002%	(T.+T.)
3133	*darma duman	1	0,002%	(T.+T.)
3134	*deniz aşırı	1	0,002%	(T.+T.)
3135	*Dilek'ler	1	0,002%	(T.)
3136	*doğumgünü	1	0,002%	(T.+T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken	Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3137	*dokuzon	1	0,002%	(T.+T.)	3186	açıklan-	1	0,002%	(T.)
3138	*elbezi	1	0,002%	(T.+T.)	3187	açıklanma	1	0,002%	(T.)
3139	*elfeneri	1	0,002%	(T.+Yun.)	3188	açıklık	1	0,002%	(T.)
3140	*emi	1	0,002%	(T.+T.)	3189	açılış*	1	0,002%	(T.)
3141	*Erdir'ler	1	0,002%	(T.)	3190	açıliver-	1	0,002%	(T.+T.)
3142	*geleliberi	1	0,002%	(T.+T.)	3191	açılma-	1	0,002%	(T.)
3143	*gireliberi	1	0,002%	(T.+T.)	3192	adlandırma	1	0,002%	(T.)
3144	*gökgürültüsü	1	0,002%	(T.+T.)	3193	adlandırmak	1	0,002%	(T.)
3145	*Gülcan'lar	1	0,002%	(Far.+Far.+T)	3194	afet	1	0,002%	(A.)
3146	*Hacer'ler	1	0,002%	(A.+T.)	3195	ağ	1	0,002%	(T.)
3147	*hayır sever	1	0,002%	(A.+T.)	3196	ağaçlı	1	0,002%	(T.)
3148	*Hayri'cik	1	0,002%	(A.+T.)	3197	ağırbaşlı	1	0,002%	(T.+T.)
3149	*her hâlde	1	0,002%	(Far.+A.)	3198	ağırla-	1	0,002%	(T.)
3150	*immmmmıh	1	0,002%	(T.)	3199	ağırlamak	1	0,002%	(T.)
3151	*ikindi üstü	1	0,002%	(T.+T.)	3200	ağırlaş-	1	0,002%	(T.)
3152	*istakoz	1	0,002%	(Yun.)	3201	ağızsız	1	0,002%	(T.)
3153	*İstanbul'lu	1	0,002%	(Far.+T)	3202	ağlan-	1	0,002%	(T.)
3154	*iyiki	1	0,002%	(T.+Far.)	3203	ahacık	1	0,002%	(T.)
3155	*karasaban	1	0,002%	(T.+T.)	3204	ahlat	1	0,002%	(Rum.)
3156	*karınüstü	1	0,002%	(T.+T.)	3205	ahmak	1	0,002%	(A.)
3157	*kıvrın-	1	0,002%	(T.)	3206	ahmaklık	1	0,002%	(A.+T.)
3158	*kunduru	1	0,002%	(Yun.)	3207	Ahmetler	1	0,002%	(A.+T.)
3159	*maydanoz	1	0,002%	(Yun.)	3208	akciğer	1	0,002%	(T.+T.)
3160	*Medine'ler	1	0,002%	(A.+T.)	3209	Akçakoca	1	0,002%	(T.+T.)
3161	*mula-	1	0,002%	(T.)	3210	akıllan-	1	0,002%	(A.+T.)
3162	*mulama-	1	0,002%	(T.)	3211	akıllanma-	1	0,002%	(A.+T.)
3163	*oğlaccık	1	0,002%	(T.)	3212	akıllıca	1	0,002%	(A.+T.)
3164	*oturmaya gör-	1	0,002%	(T.+T.)	3213	akılsız	1	0,002%	(A.+T.)
3165	*sağol-	1	0,002%	(T.+T.)	3214	akılsızlık	1	0,002%	(A.+T.)
3166	*samaklık	1	0,002%	(Far.+T)	3215	akın	1	0,002%	(T.)
3167	*söğ-	1	0,002%	(T.)	3216	akıtıl-	1	0,002%	(T.)
3168	*Şemo'cuk	1	0,002%	(T.+T.)	3217	akrep	1	0,002%	(A.)
3169	*şunçağız	1	0,002%	(T.+T.)	3218	aksa-	1	0,002%	(T.)
3170	*taparla-	1	0,002%	(T.)	3219	aksatıl-	1	0,002%	(T.)
3171	*tarihi	1	0,002%	(A.)	3220	akşamdan	1	0,002%	(T.+Far.+T)
3172	*teldolap	1	0,002%	(Erm.+A)	3221	akşamüzeri	1	0,002%	(T.+Far.+T)
3173	*tenefüs	1	0,002%	(A.)	3222	aktarma	1	0,002%	(T.)
3174	*yalınayak	1	0,002%	(T.+T.)	3223	al	1	0,002%	(T.)
3175	*yanbaşı	1	0,002%	(T.+T.)	3224	alacalı	1	0,002%	(Moğ.+T.)
3176	*yar	1	0,002%	(Far.)	3225	alaylı	1	0,002%	(Rum.+T.)
3177	*yurtdışı	1	0,002%	(T.+T.)	3226	aldat-	1	0,002%	(T.)
3178	acele	1	0,002%	(A.)	3227	aldatıcı	1	0,002%	(T.)
3179	acep	1	0,002%	(A.)	3228	aldatma	1	0,002%	(T.)
3180	acılı	1	0,002%	(T.)	3229	aldatma-	1	0,002%	(T.)
3181	acımasızlık	1	0,002%	(T.)	3230	aldırt-	1	0,002%	(T.)
3182	acıt-	1	0,002%	(T.)	3231	algınlık	1	0,002%	(T.)
3183	açı	1	0,002%	(T.)	3232	alıkoyama-	1	0,002%	(T.+T.)
3184	açıkgözlü	1	0,002%	(T.+T.)	3233	alışma	1	0,002%	(T.)
3185	açıklama-	1	0,002%	(T.)	3234	alıştırma-	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3235	almama	1	0,002%	(T.)
3236	almamak	1	0,002%	(T.)
3237	Almanya	1	0,002%	(Fr.)
3238	amansız	1	0,002%	(A.+T.)
3239	amcaoğlu	1	0,002%	(A.+T.)
3240	amma	1	0,002%	(A.)
3241	an-	1	0,002%	(T.)
3242	anımsat-	1	0,002%	(T.)
3243	anımsayabil-	1	0,002%	(T.+T.)
3244	anıt	1	0,002%	(T.)
3245	anlamsız	1	0,002%	(T.)
3246	anlaşama-	1	0,002%	(T.+T.)
3247	anlaşmazlık	1	0,002%	(T.)
3248	anlatama-	1	0,002%	(T.+T.)
3249	anlatılma-	1	0,002%	(T.)
3250	anlatma-	1	0,002%	(T.)
3251	anlayışlı	1	0,002%	(T.)
3252	ant	1	0,002%	(T.)
3253	anten	1	0,002%	(Fr.)
3254	antlaşma	1	0,002%	(T.)
3255	aralan-	1	0,002%	(T.)
3256	aralıksız	1	0,002%	(T.)
3257	arapsaçı	1	0,002%	(A.+T.)
3258	araştır-	1	0,002%	(T.)
3259	arayabil-	1	0,002%	(T.+T.)
3260	arıklaş-	1	0,002%	(T.)
3261	arkadaşsız	1	0,002%	(T.)
3262	arkalı	1	0,002%	(T.)
3263	Arnavutlar	1	0,002%	(?)
3264	arsız	1	0,002%	(A.+T.)
3265	arsızlık	1	0,002%	(A.+T.)
3266	arşınla-	1	0,002%	(Far.+T)
3267	artır-	1	0,002%	(T.)
3268	artist	1	0,002%	(Fr.)
3269	artma-	1	0,002%	(T.)
3270	arttır-	1	0,002%	(T.)
3271	asfalt	1	0,002%	(Fr.)
3272	asıl-	1	0,002%	(T.)
3273	asılı	1	0,002%	(T.)
3274	askerlik	1	0,002%	(A.+T.)
3275	asma	1	0,002%	(T.)
3276	astar	1	0,002%	(Far.)
3277	aşabil-	1	0,002%	(T.+T.)
3278	aşağılan-	1	0,002%	(T.)
3279	aşçı	1	0,002%	(T.)
3280	aşıl-	1	0,002%	(T.)
3281	aşılı	1	0,002%	(T.)
3282	aşkın	1	0,002%	(T.)
3283	atama-	1	0,002%	(T.+T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3284	atasözü	1	0,002%	(T.+T.)
3285	atçılık	1	0,002%	(T.)
3286	ateşli	1	0,002%	(Far.+T)
3287	atılış	1	0,002%	(T.)
3288	atılma	1	0,002%	(T.)
3289	atış-	1	0,002%	(T.)
3290	atlas	1	0,002%	(Yun.)
3291	atlatmak	1	0,002%	(T.)
3292	atlayamama	1	0,002%	(T.+T.)
3293	atlet	1	0,002%	(Fr.)
3294	avcılık	1	0,002%	(T.)
3295	avlama-	1	0,002%	(T.)
3296	avlan-	1	0,002%	(T.)
3297	avun-	1	0,002%	(T.)
3298	avutma	1	0,002%	(T.)
3299	avutmak	1	0,002%	(T.)
3300	ayaküstü	1	0,002%	(T.+T.)
3301	ayıkla-	1	0,002%	(T.)
3302	ayılt-	1	0,002%	(T.)
3303	ayırma-	1	0,002%	(T.+T.)
3304	ayırmak	1	0,002%	(T.)
3305	ayna	1	0,002%	(Far.)
3306	ayrı	1	0,002%	(T.)
3307	ayrıntı	1	0,002%	(T.)
3308	Ayşe	1	0,002%	(A.)
3309	azaltma	1	0,002%	(T.)
3310	babalık	1	0,002%	(Far.+T)
3311	babangil	1	0,002%	(Far.+T)
3312	bacaklı	1	0,002%	(Far.+T)
3313	badanalama	1	0,002%	(Fr.+T.)
3314	bağımlılık	1	0,002%	(T.)
3315	bağıntı	1	0,002%	(T.)
3316	bağırnak	1	0,002%	(T.)
3317	bağışlama-	1	0,002%	(T.)
3318	bağışlatmak	1	0,002%	(T.)
3319	bağlama-	1	0,002%	(T.)
3320	bağrış	1	0,002%	(T.)
3321	bağrışma	1	0,002%	(T.)
3322	bahçesiz	1	0,002%	(Far.+T)
3323	bakılma-	1	0,002%	(T.)
3324	bakımlı	1	0,002%	(T.)
3325	bakımsız	1	0,002%	(T.)
3326	bakır	1	0,002%	(Çin.)
3327	bakırcı	1	0,002%	(Çin.+T.)
3328	bakmak-	1	0,002%	(T.)
3329	bakraç	1	0,002%	(T.)
3330	balçıklı	1	0,002%	(Moğ.)
3331	balıkçık	1	0,002%	(Moğ.+T.)
3332	balıkthane	1	0,002%	(Moğ.+Far.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3333	ballıbaba	1	0,002%	(Moğ.+T.+)
3334	baltala-	1	0,002%	(T.)
3335	barbunya	1	0,002%	(Yun.)
3336	barın-	1	0,002%	(T.)
3337	barış	1	0,002%	(T.)
3338	barış-	1	0,002%	(T.)
3339	barıştırmak	1	0,002%	(T.)
3340	bari	1	0,002%	(Far.)
3341	barksız	1	0,002%	(T.)
3342	basıl-	1	0,002%	(T.)
3343	baskın	1	0,002%	(T.)
3344	basma-	1	0,002%	(T.)
3345	bastırma	1	0,002%	(T.)
3346	bastırmak	1	0,002%	(T.)
3347	başaklı	1	0,002%	(T.)
3348	başarısızlık	1	0,002%	(T.)
3349	başkan	1	0,002%	(T.)
3350	başköşe	1	0,002%	(T.+Far.)
3351	başlama	1	0,002%	(T.)
3352	başlamak	1	0,002%	(T.)
3353	başlan-	1	0,002%	(T.)
3354	başlayama-	1	0,002%	(T.+T.)
3355	başlı	1	0,002%	(T.)
3356	başlıklı	1	0,002%	(T.)
3357	başparmak	1	0,002%	(T.+T.)
3358	baştan	1	0,002%	(T.)
3359	bataklık	1	0,002%	(T.)
3360	batı	1	0,002%	(T.)
3361	batır-	1	0,002%	(T.)
3362	battaniye	1	0,002%	(A.)
3363	bayrak	1	0,002%	(Far.)
3364	becer-	1	0,002%	(T.)
3365	becerikli	1	0,002%	(T.)
3366	beğeneme-	1	0,002%	(T.+T.)
3367	beklet-	1	0,002%	(T.)
3368	bekletme-	1	0,002%	(T.)
3369	belediyeci	1	0,002%	(A.+T.)
3370	belirginleş-	1	0,002%	(T.)
3371	belirsiz	1	0,002%	(T.)
3372	bencilik	1	0,002%	(T.)
3373	benimki	1	0,002%	(T.+Far.)
3374	benimsen-	1	0,002%	(T.)
3375	benlik	1	0,002%	(T.)
3376	benzeş-	1	0,002%	(T.)
3377	benzetmek	1	0,002%	(T.)
3378	beraber	1	0,002%	(Far.)
3379	beraberce	1	0,002%	(Far.+T.)
3380	beraberlik	1	0,002%	(Far.+T.)
3381	bereket	1	0,002%	(A.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3382	besili	1	0,002%	(T.)
3383	besin	1	0,002%	(T.)
3384	besleyebil-	1	0,002%	(T.+T.)
3385	beter *	1	0,002%	(Far.)
3386	beyazlat-	1	0,002%	(A.+T.)
3387	beygirlik	1	0,002%	(Far.+T.)
3388	beyinli	1	0,002%	(A.+T.)
3389	Beyoğlu	1	0,002%	(T.+T.)
3390	bıkkınlık	1	0,002%	(T.)
3391	bıkma-	1	0,002%	(T.)
3392	bırakıl-	1	0,002%	(T.)
3393	bırakma	1	0,002%	(T.)
3394	biç-	1	0,002%	(T.)
3395	biçil-	1	0,002%	(T.)
3396	biçimlen-	1	0,002%	(T.)
3397	bidon	1	0,002%	(Fr.)
3398	bilebil-	1	0,002%	(T.+T.)
3399	bilen-	1	0,002%	(T.)
3400	bilet	1	0,002%	(Fr.)
3401	bilezik	1	0,002%	(T.)
3402	Bilgecik	1	0,002%	(T.+T.)
3403	bilinçlen-	1	0,002%	(T.)
3404	bilinme-	1	0,002%	(T.)
3405	bilme	1	0,002%	(T.)
3406	bindirme	1	0,002%	(T.)
3407	binebil-	1	0,002%	(T.+T.)
3408	bineme-	1	0,002%	(T.+T.)
3409	binlerce	1	0,002%	(T.)
3410	binme-	1	0,002%	(T.)
3411	biriktirmek	1	0,002%	(T.)
3412	birleş-	1	0,002%	(T.)
3413	birleştiril-	1	0,002%	(T.)
3414	birtakım	1	0,002%	(T.+T.)
3415	bismillah	1	0,002%	(A.)
3416	bitim	1	0,002%	(T.)
3417	bitirme	1	0,002%	(T.)
3418	bitirmek	1	0,002%	(T.)
3419	bitkin	1	0,002%	(T.)
3420	bitmek	1	0,002%	(T.)
3421	bodur	1	0,002%	(T.)
3422	boğazla-	1	0,002%	(T.)
3423	boğuşma	1	0,002%	(T.)
3424	bolca	1	0,002%	(T.)
3425	boru	1	0,002%	(Yun.)
3426	boşalma-	1	0,002%	(T.)
3427	boşaltma	1	0,002%	(T.)
3428	boşlama	1	0,002%	(T.)
3429	boyacılık	1	0,002%	(T.)
3430	boyama	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken	Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3431	boyatma	1	0,002%	(T.)	3480	çağırt-	1	0,002%	(T.)
3432	boylan-	1	0,002%	(T.)	3481	çağrış	1	0,002%	(T.)
3433	bozuk	1	0,002%	(T.)	3482	çak-	1	0,002%	(T.)
3434	bozukluk	1	0,002%	(T.)	3483	çakal	1	0,002%	(Far.)
3435	bozulma-	1	0,002%	(T.)	3484	çakı	1	0,002%	(T.)
3436	bozuş-	1	0,002%	(T.)	3485	çakıl	1	0,002%	(T.)
3437	bozuşma	1	0,002%	(T.)	3486	çakılakal-	1	0,002%	(T.+T.)
3438	böğür-	1	0,002%	(T.)	3487	çalama-	1	0,002%	(T.+T.)
3439	budala	1	0,002%	(A.)	3488	çalğı	1	0,002%	(T.)
3440	buğünlük	1	0,002%	(T.+T.)	3489	çalınma	1	0,002%	(T.)
3441	buğulan-	1	0,002%	(T.)	3490	çalışama-	1	0,002%	(T.+T.)
3442	bula-	1	0,002%	(T.)	3491	çalıştır-	1	0,002%	(T.)
3443	bulamama	1	0,002%	(T.+T.)	3492	çalıştırma-	1	0,002%	(T.)
3444	bulanık	1	0,002%	(T.)	3493	çalalama	1	0,002%	(İt.+T.)
3445	bulaşabil-	1	0,002%	(T.+T.)	3494	çardak	1	0,002%	(Far.)
3446	bulaşıcı	1	0,002%	(T.)	3495	çark	1	0,002%	(Far.)
3447	buldur-	1	0,002%	(T.)	3496	çarpışma	1	0,002%	(T.)
3448	buluşmak	1	0,002%	(T.)	3497	çarşaf	1	0,002%	(Far.)
3449	bunalım	1	0,002%	(T.)	3498	çat	1	0,002%	(T.)
3450	bunalma	1	0,002%	(T.)	3499	çatap	1	0,002%	(T.+T.)
3451	burgu	1	0,002%	(T.)	3500	çatı	1	0,002%	(T.)
3452	burukluk	1	0,002%	(T.)	3501	çatırtı	1	0,002%	(T.)
3453	buruş-	1	0,002%	(T.)	3502	çatlama	1	0,002%	(T.)
3454	buruştur-	1	0,002%	(T.)	3503	çaycı	1	0,002%	(Çin.+T.)
3455	buruşuk	1	0,002%	(T.)	3504	çekebil-	1	0,002%	(T.+T.)
3456	buzdolabı	1	0,002%	(T.+A)	3505	çekileme-	1	0,002%	(T.+T.)
3457	bükülü	1	0,002%	(T.)	3506	çekilme-	1	0,002%	(T.)
3458	büyü	1	0,002%	(T.)	3507	çekingenlik	1	0,002%	(T.)
3459	büz-	1	0,002%	(T.)	3508	çekinme	1	0,002%	(T.)
3460	camekân	1	0,002%	(Far.)	3509	çekinme-	1	0,002%	(T.)
3461	canlılık	1	0,002%	(Far.+T)	3510	çekinmeme	1	0,002%	(T.)
3462	cebelleşmek	1	0,002%	(A.+T.)	3511	çekişme	1	0,002%	(T.)
3463	Celal	1	0,002%	(A.)	3512	çekistirme	1	0,002%	(T.)
3464	Cemler	1	0,002%	(A.+T.)	3513	çektir-	1	0,002%	(T.)
3465	Cengizler	1	0,002%	(Moğ.+T.)	3514	çel-	1	0,002%	(T.)
3466	cennet	1	0,002%	(A.)	3515	çelme	1	0,002%	(T.)
3467	cesaret	1	0,002%	(A.)	3516	çerçeve	1	0,002%	(Far.)
3468	cevaplayama-	1	0,002%	(A.+T.)	3517	çeşnili	1	0,002%	(Far.+T)
3469	cevapsız	1	0,002%	(A.+T.)	3518	çevik	1	0,002%	(T.)
3470	cezalandırıl-	1	0,002%	(A.+T.)	3519	çeviklik	1	0,002%	(T.)
3471	cezalandırma	1	0,002%	(A.+T.)	3520	çevirebil-	1	0,002%	(T.+T.)
3472	cezalı	1	0,002%	(A.+T.)	3521	çevrele-	1	0,002%	(T.)
3473	civıldaş-	1	0,002%	(T.)	3522	çevrilebil-	1	0,002%	(T.+T.)
3474	cila	1	0,002%	(A.)	3523	çeyrek	1	0,002%	(Far.)
3475	cilalı	1	0,002%	(A.+T.)	3524	çıban	1	0,002%	(T.)
3476	çoştur-	1	0,002%	(T.)	3525	çıkabil-	1	0,002%	(T.+T.)
3477	çoşturma	1	0,002%	(T.)	3526	çıkabilmek	1	0,002%	(T.+T.)
3478	eticüklü	1	0,002%	(T.)	3527	çıkaryl-	1	0,002%	(T.)
3479	çağurmama	1	0,002%	(T.)	3528	çıkarmak	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3529	çıkart-	1	0,002%	(T.)
3530	çıkıntı	1	0,002%	(T.)
3531	çıkışma	1	0,002%	(T.)
3532	çıkıma	1	0,002%	(T.)
3533	çılınca	1	0,002%	(T.)
3534	çıplak	1	0,002%	(T.)
3535	çirak	1	0,002%	(Far.)
3536	çırpınma	1	0,002%	(T.)
3537	çırpmak	1	0,002%	(T.)
3538	çıtırdat-	1	0,002%	(T.)
3539	çıtırtı	1	0,002%	(T.)
3540	çiçeklik	1	0,002%	(Moğ.+T.)
3541	çifte	1	0,002%	(Far.)
3542	çiğ	1	0,002%	(T.)
3543	çiğneme	1	0,002%	(T.)
3544	çiklet	1	0,002%	(Fr.)
3545	çilek	1	0,002%	(T.)
3546	çit	1	0,002%	(T.)
3547	çivileme-	1	0,002%	(T.)
3548	çivili	1	0,002%	(T.)
3549	çobanlık	1	0,002%	(Far.+T)
3550	çocuksuz	1	0,002%	(T.)
3551	çokça	1	0,002%	(T.)
3552	çorba	1	0,002%	(Far.)
3553	çöküntü	1	0,002%	(T.)
3554	çözeme-	1	0,002%	(T.+F.)
3555	çözül-	1	0,002%	(T.)
3556	çözüm	1	0,002%	(T.)
3557	çözümle-	1	0,002%	(T.)
3558	çul	1	0,002%	(A.)
3559	çürütül-	1	0,002%	(T.)
3560	dadan-	1	0,002%	(T.)
3561	dağılma-	1	0,002%	(T.)
3562	dağılmama	1	0,002%	(T.)
3563	dağınık	1	0,002%	(T.)
3564	dağıtıl-	1	0,002%	(T.)
3565	dahası	1	0,002%	(T.)
3566	daireseli	1	0,002%	(A.+T.)
3567	dakikalık	1	0,002%	(A.+T.)
3568	dala-	1	0,002%	(T.)
3569	dalaş	1	0,002%	(T.)
3570	dalaş-	1	0,002%	(T.)
3571	daldır-	1	0,002%	(T.)
3572	dalga	1	0,002%	(T.)
3573	dam	1	0,002%	(Sansk.)
3574	damar	1	0,002%	(Sansk.)
3575	daralt-	1	0,002%	(T.)
3576	darıl-	1	0,002%	(T.)
3577	darılma-	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3578	darlık	1	0,002%	(T.)
3579	darmadağın	1	0,002%	(T.+T.)
3580	davet	1	0,002%	(A.)
3581	dayanamama	1	0,002%	(T.+T.)
3582	dayanma	1	0,002%	(T.)
3583	dayanma-	1	0,002%	(T.)
3584	defol-	1	0,002%	(A.+T.)
3585	değerlendirme-	1	0,002%	(T.)
3586	değerlendirmek	1	0,002%	(T.)
3587	değirmen	1	0,002%	(T.)
3588	değnek	1	0,002%	(T.)
3589	delikli	1	0,002%	(T.)
3590	delilik	1	0,002%	(T.)
3591	delir-	1	0,002%	(T.)
3592	delirme	1	0,002%	(T.)
3593	demetleme	1	0,002%	(Yun.+T.)
3594	dengelesiz	1	0,002%	(T.)
3595	denil-	1	0,002%	(T.)
3596	depo	1	0,002%	(Fr.)
3597	depreş-	1	0,002%	(T.)
3598	deri	1	0,002%	(T.)
3599	derince	1	0,002%	(T.)
3600	derinlik	1	0,002%	(T.)
3601	derken	1	0,002%	(T.)
3602	derlen-	1	0,002%	(T.)
3603	dershane	1	0,002%	(A.+Far.)
3604	dertlenme	1	0,002%	(Far.+T)
3605	dertleş-	1	0,002%	(Far.+T)
3606	destek	1	0,002%	(Far.)
3607	deşme-	1	0,002%	(T.)
3608	deterjanlı	1	0,002%	(Fr.+T.)
3609	devlet	1	0,002%	(A.)
3610	deyim	1	0,002%	(T.)
3611	deyiver-	1	0,002%	(T.+F.)
3612	dikilme	1	0,002%	(T.)
3613	dikilmek	1	0,002%	(T.)
3614	diklen-	1	0,002%	(T.)
3615	dikme	1	0,002%	(T.)
3616	dikme-	1	0,002%	(T.)
3617	diktiril-	1	0,002%	(T.)
3618	dileme	1	0,002%	(T.)
3619	dilenme	1	0,002%	(T.)
3620	dilimlen-	1	0,002%	(T.)
3621	dilsiz	1	0,002%	(T.)
3622	dindir-	1	0,002%	(T.)
3623	dinleme	1	0,002%	(T.)
3624	dinlemek	1	0,002%	(T.)
3625	dinlet-	1	0,002%	(T.)
3626	dinme-	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3627	direnc	1	0,002%	(T.)
3628	direnmek	1	0,002%	(T.)
3629	dişi	1	0,002%	(T.)
3630	dişleme	1	0,002%	(T.)
3631	dişsiz	1	0,002%	(T.)
3632	dize	1	0,002%	(T.)
3633	dizilme	1	0,002%	(T.)
3634	doğrultama-	1	0,002%	(T.+T.)
3635	doğu	1	0,002%	(T.)
3636	doktorluk	1	0,002%	(Fr.+T.)
3637	dolanama-	1	0,002%	(T.+T.)
3638	dolanma-	1	0,002%	(T.)
3639	dolaşabil-	1	0,002%	(T.+T.)
3640	dolaşık	1	0,002%	(T.)
3641	dolaşmak	1	0,002%	(T.)
3642	dolaştır-	1	0,002%	(T.)
3643	doldurmak	1	0,002%	(T.)
3644	dolmuş	1	0,002%	(T.)
3645	donatma	1	0,002%	(T.)
3646	dondurucu	1	0,002%	(T.)
3647	donma-	1	0,002%	(T.)
3648	donmak	1	0,002%	(T.)
3649	donuklaş-	1	0,002%	(T.)
3650	doruk	1	0,002%	(T.)
3651	doy-	1	0,002%	(T.)
3652	doymak	1	0,002%	(T.)
3653	doyulma-	1	0,002%	(T.)
3654	doyurabil-	1	0,002%	(T.+T.)
3655	doyurmak	1	0,002%	(T.)
3656	dökme-	1	0,002%	(T.)
3657	döktür-	1	0,002%	(T.)
3658	dökün-	1	0,002%	(T.)
3659	döndürme	1	0,002%	(T.)
3660	dönem	1	0,002%	(T.)
3661	dönül-	1	0,002%	(T.)
3662	dönüm	1	0,002%	(T.)
3663	dönüşme	1	0,002%	(T.)
3664	dönüştür-	1	0,002%	(T.)
3665	dörtmala	1	0,002%	(T.+A)
3666	döşe-	1	0,002%	(T.)
3667	dövmek	1	0,002%	(T.)
3668	dövül-	1	0,002%	(T.)
3669	dövünme	1	0,002%	(T.)
3670	duraksa-	1	0,002%	(T.)
3671	durala-	1	0,002%	(T.)
3672	durma	1	0,002%	(T.)
3673	durmama	1	0,002%	(T.)
3674	durula-	1	0,002%	(T.)
3675	duruş	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3676	duyama-	1	0,002%	(T.+T.)
3677	duyarlık	1	0,002%	(T.)
3678	duyarlıklı	1	0,002%	(T.)
3679	duyarsız	1	0,002%	(T.)
3680	duyma	1	0,002%	(T.)
3681	duymama	1	0,002%	(T.)
3682	duymazlık	1	0,002%	(T.)
3683	duyul-	1	0,002%	(T.)
3684	duyulma-	1	0,002%	(T.)
3685	duyurama-	1	0,002%	(T.+T.)
3686	duyurulma	1	0,002%	(T.)
3687	dür-	1	0,002%	(T.)
3688	dürtü	1	0,002%	(T.)
3689	dürtüver-	1	0,002%	(T.+T.)
3690	düşebil-	1	0,002%	(T.+T.)
3691	düşkünlük	1	0,002%	(T.)
3692	düşleme	1	0,002%	(T.)
3693	düşmek	1	0,002%	(T.)
3694	düşmemek	1	0,002%	(T.)
3695	düşsel	1	0,002%	(T.)
3696	düşüncesizce	1	0,002%	(T.)
3697	düşünmek	1	0,002%	(T.)
3698	düşürücü	1	0,002%	(T.)
3699	düz	1	0,002%	(T.)
3700	düzelme	1	0,002%	(T.)
3701	düzenlemek	1	0,002%	(T.)
3702	düzenlenme	1	0,002%	(T.)
3703	düzensiz	1	0,002%	(T.)
3704	düzlük	1	0,002%	(T.)
3705	edinil-	1	0,002%	(T.)
3706	efendilik	1	0,002%	(Yun.+T.)
3707	eğitimsiz	1	0,002%	(T.)
3708	eğitme	1	0,002%	(T.)
3709	eğlendir-	1	0,002%	(T.)
3710	eğlenme	1	0,002%	(T.)
3711	ekeme-	1	0,002%	(T.+F.)
3712	ekin	1	0,002%	(T.)
3713	eklem	1	0,002%	(T.)
3714	ekme-	1	0,002%	(T.)
3715	eksikli	1	0,002%	(T.)
3716	eksiklik	1	0,002%	(T.)
3717	eksiksiz	1	0,002%	(T.)
3718	elbet	1	0,002%	(A.)
3719	elebaşı	1	0,002%	(T.+T.)
3720	eleştiri	1	0,002%	(T.)
3721	eleştirme	1	0,002%	(T.)
3722	Elif	1	0,002%	(A.)
3723	elleme-	1	0,002%	(T.)
3724	elver-	1	0,002%	(T.+T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3725	elverme-	1	0,002%	(T.+T.)
3726	emebil-	1	0,002%	(T.+T.)
3727	emekli	1	0,002%	(T.)
3728	emektar	1	0,002%	(T.+Far.)
3729	emmek	1	0,002%	(T.)
3730	emzir-	1	0,002%	(T.)
3731	emzirme	1	0,002%	(T.)
3732	emzirme-	1	0,002%	(T.)
3733	engin	1	0,002%	(T.)
3734	enginlik	1	0,002%	(T.)
3735	erdem	1	0,002%	(T.)
3736	erdemli	1	0,002%	(T.)
3737	Erdirler	1	0,002%	(T.)
3738	Erhanlar	1	0,002%	(T.+T.)
3739	erime	1	0,002%	(T.)
3740	erkence	1	0,002%	(T.)
3741	erme	1	0,002%	(T.)
3742	esintili	1	0,002%	(T.)
3743	eski-	1	0,002%	(T.)
3744	Esrikçay	1	0,002%	(T.+Çin.)
3745	eş-	1	0,002%	(T.)
3746	eşkıya	1	0,002%	(A.)
3747	eteklik	1	0,002%	(T.)
3748	etkilen-	1	0,002%	(T.)
3749	ettirme	1	0,002%	(T.)
3750	evcik	1	0,002%	(T.)
3751	evir-	1	0,002%	(T.)
3752	evren	1	0,002%	(T.)
3753	evsiz	1	0,002%	(T.)
3754	ey	1	0,002%	(T.)
3755	ezberle-	1	0,002%	(Far.+T)
3756	ezilmemek	1	0,002%	(T.)
3757	fabrika	1	0,002%	(İt.)
3758	fazlasıyla	1	0,002%	(A.+T.)
3759	fener	1	0,002%	(Yun.)
3760	fert	1	0,002%	(A.)
3761	fıkra	1	0,002%	(A.)
3762	fır	1	0,002%	(T.)
3763	Fırat	1	0,002%	(T.)
3764	fırlayiver-	1	0,002%	(T.+T.)
3765	fıstık	1	0,002%	(A.)
3766	fide	1	0,002%	(Yun.)
3767	Figen	1	0,002%	(T.)
3768	film	1	0,002%	(Fr.)
3769	Florya	1	0,002%	(Yun.)
3770	Franızlar	1	0,002%	(Fr.+T.)
3771	fren	1	0,002%	(Fr.)
3772	fundalık	1	0,002%	(Yun.+T.)
3773	futbol	1	0,002%	(İng.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3774	gagala-	1	0,002%	(T.)
3775	gagalı	1	0,002%	(T.)
3776	gak	1	0,002%	(T.)
3777	gakla-	1	0,002%	(T.)
3778	Galatasaray	1	0,002%	(İt.+Far.)
3779	garaj	1	0,002%	(Fr.)
3780	gariplik	1	0,002%	(A.+T.)
3781	gayret	1	0,002%	(A.)
3782	gaz	1	0,002%	(Fr.)
3783	gazlı	1	0,002%	(Fr.+T.)
3784	gazozcu	1	0,002%	(Fr.+T.)
3785	geber-	1	0,002%	(T.)
3786	Gebze	1	0,002%	(T.)
3787	gecikme-	1	0,002%	(T.)
3788	geçebil-	1	0,002%	(T.+T.)
3789	geçilebil-	1	0,002%	(T.+T.)
3790	geçimli	1	0,002%	(T.)
3791	geçindir-	1	0,002%	(T.)
3792	geçinebil-	1	0,002%	(T.+T.)
3793	geçinmek	1	0,002%	(T.)
3794	geçirebil-	1	0,002%	(T.+T.)
3795	geçireme-	1	0,002%	(T.+T.)
3796	geçit	1	0,002%	(T.)
3797	geçiver-	1	0,002%	(T.+T.)
3798	gelecek	1	0,002%	(T.)
3799	gelenek	1	0,002%	(T.)
3800	gelirli	1	0,002%	(T.)
3801	gelişeme-	1	0,002%	(T.+T.)
3802	geliver-	1	0,002%	(T.+T.)
3803	gelmeme	1	0,002%	(T.)
3804	gençten	1	0,002%	(T.)
3805	genişle-	1	0,002%	(T.)
3806	gerçekleşeme-	1	0,002%	(T.+T.)
3807	gerçekleştirmek	1	0,002%	(T.)
3808	gerektir-	1	0,002%	(T.)
3809	gergin	1	0,002%	(T.)
3810	gerile-	1	0,002%	(T.)
3811	gerileme	1	0,002%	(T.)
3812	gerin-	1	0,002%	(T.)
3813	getirebilme	1	0,002%	(T.+T.)
3814	getiril-	1	0,002%	(T.)
3815	getirilme	1	0,002%	(T.)
3816	getiriver-	1	0,002%	(T.+T.)
3817	getirme	1	0,002%	(T.)
3818	gevşet-	1	0,002%	(T.)
3819	gezdir-	1	0,002%	(T.)
3820	gezdirme	1	0,002%	(T.)
3821	gezme-	1	0,002%	(T.)
3822	gipta	1	0,002%	(A.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken	Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3823	gırgır	1	0,002%	(T.)	3872	Güler	1	0,002%	(Far.+T)
3824	gidebilmek	1	0,002%	(T.+T.)	3873	gülle	1	0,002%	(Far.)
3825	giden	1	0,002%	(T.)	3874	gülümseyiş	1	0,002%	(T.)
3826	giderme	1	0,002%	(T.)	3875	günaydın	1	0,002%	(T.+T.)
3827	girebilmek	1	0,002%	(T.+T.)	3876	güney	1	0,002%	(T.)
3828	gireme-	1	0,002%	(T.+T.)	3877	günümüzde	1	0,002%	(T.)
3829	girişil-	1	0,002%	(T.)	3878	gür	1	0,002%	(T.)
3830	girişim	1	0,002%	(T.)	3879	güreş-	1	0,002%	(T.)
3831	girme	1	0,002%	(T.)	3880	güreşme	1	0,002%	(T.)
3832	giyecek	1	0,002%	(T.)	3881	gürleş-	1	0,002%	(T.)
3833	giyimli	1	0,002%	(T.)	3882	Gürsulu	1	0,002%	(T.+T.)
3834	giymek	1	0,002%	(T.)	3883	gütme	1	0,002%	(T.)
3835	giz	1	0,002%	(T.)	3884	güvenli	1	0,002%	(T.)
3836	gizleme	1	0,002%	(T.)	3885	haberleşme	1	0,002%	(A.+T.)
3837	gocuk	1	0,002%	(Bul.)	3886	hafif	1	0,002%	(A.)
3838	gofret	1	0,002%	(Fr.)	3887	haftalardır	1	0,002%	(Far.+T)
3839	gölgelen-	1	0,002%	(T.)	3888	haftalık	1	0,002%	(Far.+T)
3840	gömgök	1	0,002%	(T.)	3889	hain	1	0,002%	(A.)
3841	gönlünce	1	0,002%	(T.)	3890	hâlen	1	0,002%	(A.)
3842	gönüllü	1	0,002%	(T.)	3891	hanımefendi	1	0,002%	(T.+Yun.)
3843	görebilmek	1	0,002%	(T.+T.)	3892	hap	1	0,002%	(A.)
3844	görenek	1	0,002%	(T.)	3893	har	1	0,002%	(T.)
3845	görgüsüz	1	0,002%	(T.)	3894	harca-	1	0,002%	(A.+T.)
3846	görgüsüzlük	1	0,002%	(T.)	3895	harçlık	1	0,002%	(A.+T.)
3847	görmeme	1	0,002%	(T.)	3896	harf	1	0,002%	(A.)
3848	görülmemiş	1	0,002%	(T.)	3897	haşlan-	1	0,002%	(T.)
3849	görünür	1	0,002%	(T.)	3898	hatırlama	1	0,002%	(A.+T.)
3850	görünüüş	1	0,002%	(T.)	3899	havalandırma	1	0,002%	(A.+T.)
3851	görüşebil-	1	0,002%	(T.+T.)	3900	havasız	1	0,002%	(A.+T.)
3852	görüşeme-	1	0,002%	(T.+T.)	3901	havlaş-	1	0,002%	(T.)
3853	görüşmek	1	0,002%	(T.)	3902	havlayış	1	0,002%	(T.)
3854	görüver-	1	0,002%	(T.+T.)	3903	hayat	1	0,002%	(A.)
3855	gösterebil-	1	0,002%	(T.+T.)	3904	hayırsız	1	0,002%	(A.+T.)
3856	göstereme-	1	0,002%	(T.+T.)	3905	haykır-	1	0,002%	(T.)
3857	götürebil-	1	0,002%	(T.+T.)	3906	haylazlık	1	0,002%	(T.)
3858	götürül-	1	0,002%	(T.)	3907	hayran	1	0,002%	(A.)
3859	gözenekli	1	0,002%	(T.)	3908	hayvancağız	1	0,002%	(A.+T.)
3860	gözleme	1	0,002%	(T.)	3909	hazırlanma	1	0,002%	(A.+T.)
3861	guguk	1	0,002%	(Sansk.)	3910	hazırlanmak	1	0,002%	(A.+T.)
3862	gurbet	1	0,002%	(A.)	3911	helâlleşmek	1	0,002%	(A.+T.)
3863	güçlendir-	1	0,002%	(T.)	3912	helva	1	0,002%	(A.)
3864	güçlendirme	1	0,002%	(T.)	3913	hepten	1	0,002%	(Far.+T)
3865	güçleneme-	1	0,002%	(T.+T.)	3914	hevenk	1	0,002%	(Far.)
3866	güçlenme-	1	0,002%	(T.)	3915	hınç	1	0,002%	(T.)
3867	güçlük	1	0,002%	(T.)	3916	hırçınlaş-	1	0,002%	(T.)
3868	güçlülük	1	0,002%	(T.)	3917	hırka	1	0,002%	(A.)
3869	Gülçin	1	0,002%	(Far.)	3918	hurlama	1	0,002%	(T.)
3870	güldür-	1	0,002%	(T.)	3919	hırpala-	1	0,002%	(T.)
3871	güleç	1	0,002%	(T.)	3920	hırpalama-	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3921	hırsızlık	1	0,002%	(T.)
3922	hısım	1	0,002%	(A.)
3923	hile	1	0,002%	(A.)
3924	hindi	1	0,002%	(A.)
3925	hohla-	1	0,002%	(T.)
3926	homurdanma	1	0,002%	(T.)
3927	homurtu	1	0,002%	(T.)
3928	hoplat-	1	0,002%	(T.)
3929	hor	1	0,002%	(Far.)
3930	horlan-	1	0,002%	(Far.+T)
3931	hoşgör-	1	0,002%	(Far.+T)
3932	hoşnutsuzluk	1	0,002%	(Far.+T)
3933	höst	1	0,002%	(T.)
3934	huylu	1	0,002%	(Far.+T)
3935	hüzün	1	0,002%	(A.)
3936	ih	1	0,002%	(T.)
3937	ihlamur	1	0,002%	(Yun.)
3938	ıplık	1	0,002%	(T.)
3939	ırgatlık	1	0,002%	(Yun.+T.)
3940	ısınama-	1	0,002%	(T.+T.)
3941	ısındırma	1	0,002%	(T.)
3942	ısınma	1	0,002%	(T.)
3943	ısınmak	1	0,002%	(T.)
3944	ısrıgan	1	0,002%	(T.)
3945	ıslak	1	0,002%	(T.)
3946	ıslanma-	1	0,002%	(T.)
3947	ıslatma-	1	0,002%	(T.)
3948	ıslık	1	0,002%	(T.)
3949	ısmarla-	1	0,002%	(T.)
3950	ışın	1	0,002%	(T.)
3951	içer-	1	0,002%	(T.)
3952	içiril-	1	0,002%	(T.)
3953	içirme	1	0,002%	(T.)
3954	içki	1	0,002%	(T.)
3955	içlik	1	0,002%	(T.)
3956	içme	1	0,002%	(T.)
3957	içme-	1	0,002%	(T.)
3958	içten	1	0,002%	(T.)
3959	ifade	1	0,002%	(A.)
3960	iğneli	1	0,002%	(T.)
3961	iğren-	1	0,002%	(T.)
3962	ikram	1	0,002%	(A.)
3963	ilaçla-	1	0,002%	(A.+T.)
3964	ilen-	1	0,002%	(T.)
3965	ileng	1	0,002%	(T.)
3966	ileride	1	0,002%	(T.)
3967	ilerlet-	1	0,002%	(T.)
3968	ilettil-	1	0,002%	(T.)
3969	ilik	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
3970	ilikle-	1	0,002%	(T.)
3971	iliştir-	1	0,002%	(T.)
3972	ilkin	1	0,002%	(T.)
3973	iltihap	1	0,002%	(A.)
3974	imansız	1	0,002%	(A.+T.)
3975	inanıl-	1	0,002%	(T.)
3976	inanılmaz	1	0,002%	(T.)
3977	inat	1	0,002%	(A.)
3978	inatlaşma	1	0,002%	(A.+T.)
3979	incele-	1	0,002%	(T.)
3980	incelik	1	0,002%	(T.)
3981	incelikli	1	0,002%	(T.)
3982	incitmeme	1	0,002%	(T.)
3983	indirme	1	0,002%	(T.)
3984	İngilizler	1	0,002%	(İng.+T.)
3985	inilti	1	0,002%	(T.)
3986	insanlık	1	0,002%	(A.+T.)
3987	insanoğlu	1	0,002%	(A.+T.)
3988	inşaat	1	0,002%	(A.)
3989	inşaatçı	1	0,002%	(A.+T.)
3990	inşaatçılık	1	0,002%	(A.+T.)
3991	iplik	1	0,002%	(T.)
3992	irili	1	0,002%	(T.)
3993	irkilme	1	0,002%	(T.)
3994	ishal	1	0,002%	(A.)
3995	iskelet	1	0,002%	(Fr.)
3996	isteksizlik	1	0,002%	(T.)
3997	isten-	1	0,002%	(T.)
3998	işaretleş-	1	0,002%	(A.+T.)
3999	işitme-	1	0,002%	(T.)
4000	işlek	1	0,002%	(T.)
4001	işlen-	1	0,002%	(T.)
4002	işsiz	1	0,002%	(T.)
4003	işsizlik	1	0,002%	(T.)
4004	iştahsız	1	0,002%	(A.+T.)
4005	it-	1	0,002%	(T.)
4006	İtalyanlar	1	0,002%	(İng.+F.)
4007	itfaiye	1	0,002%	(A.)
4008	itici	1	0,002%	(T.)
4009	itil-	1	0,002%	(T.)
4010	itiş-	1	0,002%	(T.)
4011	itmek	1	0,002%	(T.)
4012	iyileşme-	1	0,002%	(T.)
4013	iyileştir-	1	0,002%	(T.)
4014	iyiliksever	1	0,002%	(T.+T.)
4015	iyimserlik	1	0,002%	(T.)
4016	izleme-	1	0,002%	(T.)
4017	jandarma	1	0,002%	(İt.)
4018	Japon	1	0,002%	(İng.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4019	kabak	1	0,002%	(T.)
4020	kabalık	1	0,002%	(T.)
4021	kabarma	1	0,002%	(T.)
4022	kabartıcı	1	0,002%	(T.)
4023	kaburga	1	0,002%	(Moğ.)
4024	kaçak	1	0,002%	(T.)
4025	kaçamak	1	0,002%	(T.)
4026	kaçık	1	0,002%	(T.)
4027	kaçırıl-	1	0,002%	(T.)
4028	kaçırma-	1	0,002%	(T.)
4029	kaçışma	1	0,002%	(T.)
4030	kaçmak	1	0,002%	(T.)
4031	kafile	1	0,002%	(A.)
4032	kahret-	1	0,002%	(A.+T.)
4033	kak-	1	0,002%	(T.)
4034	kaka	1	0,002%	(Far.)
4035	kakınc	1	0,002%	(T.)
4036	kakış-	1	0,002%	(T.)
4037	kalakal-	1	0,002%	(T.+T.)
4038	kalama-	1	0,002%	(T.+T.)
4039	kaldırma-	1	0,002%	(T.)
4040	kalkama-	1	0,002%	(T.+T.)
4041	kalkışabil-	1	0,002%	(T.+T.)
4042	kalkışma	1	0,002%	(T.)
4043	kalkmak	1	0,002%	(T.)
4044	kalmamak	1	0,002%	(T.)
4045	kalp	1	0,002%	(A.)
4046	kalpak	1	0,002%	(T.)
4047	kama	1	0,002%	(Erm.)
4048	kamaş-	1	0,002%	(T.)
4049	kamaştır-	1	0,002%	(T.)
4050	kanama	1	0,002%	(T.)
4051	kanat-	1	0,002%	(T.)
4052	kanatlanma	1	0,002%	(T.)
4053	kanlı	1	0,002%	(T.)
4054	kanma	1	0,002%	(T.)
4055	kapabilmek	1	0,002%	(T.+T.)
4056	kapaklanma-	1	0,002%	(T.)
4057	kapama	1	0,002%	(T.)
4058	kapama-	1	0,002%	(T.)
4059	kapılmak	1	0,002%	(T.)
4060	kapıcılık	1	0,002%	(T.)
4061	kapışıl-	1	0,002%	(T.)
4062	kapışma	1	0,002%	(T.)
4063	kapkaranlık	1	0,002%	(T.)
4064	kaplan-	1	0,002%	(T.)
4065	kaplumbağa	1	0,002%	(T.)
4066	kapmak	1	0,002%	(T.)
4067	Karaköy	1	0,002%	(T.+Far.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4068	karala-	1	0,002%	(T.)
4069	karalama	1	0,002%	(T.)
4070	karalı	1	0,002%	(T.)
4071	karaltı	1	0,002%	(T.)
4072	kararmak	1	0,002%	(T.)
4073	kararsız	1	0,002%	(T.)
4074	karart-	1	0,002%	(T.)
4075	karartı	1	0,002%	(T.)
4076	kardeşçe	1	0,002%	(T.)
4077	kargakıran	1	0,002%	(T.+T.)
4078	kargaşa	1	0,002%	(T.)
4079	karışabil-	1	0,002%	(T.+T.)
4080	Kars	1	0,002%	(T.)
4081	karşılama-	1	0,002%	(T.)
4082	karyola	1	0,002%	(İt.)
4083	kasa	1	0,002%	(İt.)
4084	kasabalı	1	0,002%	(A.+T.)
4085	kaset	1	0,002%	(Fr.)
4086	kaskatı	1	0,002%	(T.)
4087	kaşı-	1	0,002%	(T.)
4088	kaşıma	1	0,002%	(T.)
4089	kaşıntı	1	0,002%	(T.)
4090	katılma	1	0,002%	(T.)
4091	katış-	1	0,002%	(T.)
4092	katışıl-	1	0,002%	(T.)
4093	katışma-	1	0,002%	(T.)
4094	katkı	1	0,002%	(T.)
4095	katma-	1	0,002%	(T.)
4096	katman	1	0,002%	(T.)
4097	kavak	1	0,002%	(T.)
4098	kaval	1	0,002%	(Yun.)
4099	kavgalaş-	1	0,002%	(Far.+T)
4100	kavgalaşma	1	0,002%	(Far.+T)
4101	kavramak	1	0,002%	(T.)
4102	kavrayış	1	0,002%	(T.)
4103	kavruk	1	0,002%	(T.)
4104	kavun	1	0,002%	(T.)
4105	kavur-	1	0,002%	(T.)
4106	kavuşama-	1	0,002%	(T.+T.)
4107	kavuştur-	1	0,002%	(T.)
4108	kaybolmak	1	0,002%	(A.+T.)
4109	kayboluş	1	0,002%	(A.+T.)
4110	kaydır-	1	0,002%	(T.)
4111	kaydırma-	1	0,002%	(T.)
4112	kaygılı	1	0,002%	(T.)
4113	kayıp	1	0,002%	(A.)
4114	kayısı	1	0,002%	(Far.)
4115	kaynaklan-	1	0,002%	(T.)
4116	kaynama-	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4117	kaynatmak	1	0,002%	(T.)
4118	kazanama-	1	0,002%	(T.+T.)
4119	kazandır-	1	0,002%	(T.)
4120	kazı-	1	0,002%	(T.)
4121	kazınma	1	0,002%	(T.)
4122	keder	1	0,002%	(A.)
4123	kederli	1	0,002%	(A.+T.)
4124	kek	1	0,002%	(Far.)
4125	kel	1	0,002%	(Far.)
4126	kelle	1	0,002%	(Far.)
4127	kemiril-	1	0,002%	(T.)
4128	kendiliğinden	1	0,002%	(T.)
4129	kendince	1	0,002%	(T.)
4130	kentli	1	0,002%	(Soğd.+T.)
4131	kerecik	1	0,002%	(A.+T.)
4132	kereste	1	0,002%	(Far.)
4133	kertenkele	1	0,002%	(Far.)
4134	kesilme	1	0,002%	(T.)
4135	kesim	1	0,002%	(T.)
4136	kesin kes	1	0,002%	(T.)
4137	kesinlik	1	0,002%	(T.)
4138	kesiverme	1	0,002%	(T.+T.)
4139	kestir-	1	0,002%	(T.)
4140	kestirmek	1	0,002%	(T.)
4141	keşke	1	0,002%	(Far.)
4142	keyfol-	1	0,002%	(A.+T.)
4143	Kıbrıs	1	0,002%	(A.)
4144	kılıf	1	0,002%	(A.)
4145	kımıl-da-	1	0,002%	(T.)
4146	kımıldama-	1	0,002%	(T.)
4147	kımıl-daş-	1	0,002%	(T.)
4148	kıpırtı	1	0,002%	(T.)
4149	kıraç	1	0,002%	(T.)
4150	kırbaç	1	0,002%	(A.)
4151	kırgın	1	0,002%	(T.)
4152	kırıcılık	1	0,002%	(T.)
4153	kırılma	1	0,002%	(T.)
4154	kırlık	1	0,002%	(T.)
4155	kırmak	1	0,002%	(T.)
4156	kırmamak	1	0,002%	(T.)
4157	kırıştır-	1	0,002%	(T.)
4158	kıs-	1	0,002%	(T.)
4159	kısıt-	1	0,002%	(T.)
4160	kısıtlama	1	0,002%	(T.)
4161	kıskaç	1	0,002%	(T.)
4162	kıskan-	1	0,002%	(T.)
4163	kıskanma	1	0,002%	(T.)
4164	kısma	1	0,002%	(T.)
4165	kışkırt-	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4166	kışlama	1	0,002%	(T.)
4167	kıta	1	0,002%	(A.)
4168	kıtlaş-	1	0,002%	(T.)
4169	kıvılcım	1	0,002%	(T.)
4170	kıvrınma	1	0,002%	(T.)
4171	kıyıl-	1	0,002%	(T.)
4172	kıymak	1	0,002%	(T.)
4173	kızart-	1	0,002%	(T.)
4174	kızdır-	1	0,002%	(T.)
4175	kızgınlaş-	1	0,002%	(T.)
4176	kızıl	1	0,002%	(T.)
4177	kızma	1	0,002%	(T.)
4178	kızma-	1	0,002%	(T.)
4179	kilim	1	0,002%	(Far.)
4180	kilitli	1	0,002%	(Far.+T)
4181	kilometre	1	0,002%	(Fr.)
4182	kimisi	1	0,002%	(T.)
4183	kimlik	1	0,002%	(T.)
4184	kimsecik	1	0,002%	(T.)
4185	kimsesiz	1	0,002%	(T.)
4186	kin	1	0,002%	(Far.)
4187	kir	1	0,002%	(T.)
4188	kireç	1	0,002%	(Far.)
4189	kirlet-	1	0,002%	(T.)
4190	kirletme	1	0,002%	(T.)
4191	kirletme-	1	0,002%	(T.)
4192	kirletmek	1	0,002%	(T.)
4193	kişneme	1	0,002%	(T.)
4194	kocakarı	1	0,002%	(T.+T.)
4195	kok-	1	0,002%	(T.)
4196	koklama	1	0,002%	(T.)
4197	koklan-	1	0,002%	(T.)
4198	koklanmak	1	0,002%	(T.)
4199	koklat-	1	0,002%	(T.)
4200	kolaylaştır-	1	0,002%	(T.)
4201	kollama-	1	0,002%	(T.)
4202	kolonya	1	0,002%	(İt.)
4203	kolye	1	0,002%	(Fr.)
4204	konakla-	1	0,002%	(T.)
4205	kondur-	1	0,002%	(T.)
4206	kondurma-	1	0,002%	(T.)
4207	konma-	1	0,002%	(T.)
4208	konserve	1	0,002%	(Fr.)
4209	konul-	1	0,002%	(T.)
4210	konuşama-	1	0,002%	(T.+T.)
4211	konuşkan	1	0,002%	(T.)
4212	konuşmak	1	0,002%	(T.)
4213	konuşturma	1	0,002%	(T.)
4214	koparma	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4215	kopmak	1	0,002%	(T.)
4216	korkaklaş-	1	0,002%	(T.)
4217	korkma	1	0,002%	(T.)
4218	korkulu	1	0,002%	(T.)
4219	korkuluk	1	0,002%	(T.)
4220	korkutma-	1	0,002%	(T.)
4221	korunma	1	0,002%	(T.)
4222	koskocaman	1	0,002%	(T.)
4223	koşabilmek	1	0,002%	(T.+T.)
4224	koşama-	1	0,002%	(T.+T.)
4225	koşma-	1	0,002%	(T.)
4226	koşmaca	1	0,002%	(T.)
4227	koştur-	1	0,002%	(T.)
4228	koşulma	1	0,002%	(T.)
4229	koşulmak	1	0,002%	(T.)
4230	koşuşturma	1	0,002%	(T.)
4231	koşuşturmak	1	0,002%	(T.)
4232	kovama-	1	0,002%	(T.)
4233	kovma	1	0,002%	(T.)
4234	kovma-	1	0,002%	(T.)
4235	kovmak	1	0,002%	(T.)
4236	koyu	1	0,002%	(T.)
4237	koyuncağız	1	0,002%	(T.)
4238	koyver-	1	0,002%	(T.+T.)
4239	köhne	1	0,002%	(Far.)
4240	köpekoğlu	1	0,002%	(T.+T.)
4241	köpük	1	0,002%	(T.)
4242	köpür-	1	0,002%	(T.)
4243	körebe	1	0,002%	(Far.+T.)
4244	körel-	1	0,002%	(T.)
4245	körelt-	1	0,002%	(T.)
4246	kötüleme	1	0,002%	(T.)
4247	kötüleşme	1	0,002%	(T.)
4248	kristal	1	0,002%	(Fr.)
4249	kucaklama	1	0,002%	(T.)
4250	kucaklama-	1	0,002%	(T.)
4251	kucaklamak	1	0,002%	(T.)
4252	kucaklaş-	1	0,002%	(T.)
4253	kudur-	1	0,002%	(T.)
4254	kul	1	0,002%	(A.)
4255	kullan-	1	0,002%	(T.)
4256	kullanılma-	1	0,002%	(T.)
4257	kumsal	1	0,002%	(T.)
4258	kundaklan-	1	0,002%	(Yun.+T.)
4259	kuraklık	1	0,002%	(T.)
4260	kurbağa	1	0,002%	(T.)
4261	kurcalama	1	0,002%	(T.)
4262	kurdele	1	0,002%	(İt.)
4263	kursak	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4264	kurtarabil-	1	0,002%	(T.+T.)
4265	kurtulabil-	1	0,002%	(T.+T.)
4266	kurtulma	1	0,002%	(T.)
4267	kurtuluş	1	0,002%	(T.)
4268	kurula-	1	0,002%	(T.)
4269	kurulabil-	1	0,002%	(T.+T.)
4270	kurulama	1	0,002%	(T.)
4271	kurum	1	0,002%	(T.)
4272	kuruma	1	0,002%	(T.)
4273	kurut-	1	0,002%	(T.)
4274	kurutma	1	0,002%	(T.)
4275	kurutul-	1	0,002%	(T.)
4276	kus-	1	0,002%	(T.)
4277	kuşak	1	0,002%	(T.)
4278	kuşulan-	1	0,002%	(T.)
4279	kuşulanma	1	0,002%	(T.)
4280	kuytu	1	0,002%	(Rum.)
4281	küçülme	1	0,002%	(T.)
4282	küçümsemek	1	0,002%	(T.)
4283	küfür	1	0,002%	(A.)
4284	kükre-	1	0,002%	(T.)
4285	külöt	1	0,002%	(Fr.)
4286	külüstür	1	0,002%	(Yun.)
4287	küpe	1	0,002%	(T.)
4288	kürklü	1	0,002%	(T.)
4289	küskün	1	0,002%	(T.)
4290	küsmek	1	0,002%	(T.)
4291	küsmek	1	0,002%	(T.)
4292	küstüş-	1	0,002%	(T.)
4293	kütüphane	1	0,002%	(A.+Far.)
4294	lâcivert	1	0,002%	(Far.)
4295	lâmba	1	0,002%	(Yun.)
4296	lâyık	1	0,002%	(A.)
4297	lise	1	0,002%	(Fr.)
4298	lodos	1	0,002%	(Yun.)
4299	lütfen	1	0,002%	(A.)
4300	maç	1	0,002%	(İng.)
4301	madde	1	0,002%	(A.)
4302	maden	1	0,002%	(A.)
4303	mahalleli	1	0,002%	(A.+T.)
4304	mahvol-	1	0,002%	(A.+T.)
4305	maki	1	0,002%	(İt.)
4306	Malatyalı	1	0,002%	(Hit.+T.)
4307	manav	1	0,002%	(Yun.)
4308	manca	1	0,002%	(İt.)
4309	manto	1	0,002%	(Fr.)
4310	maskara	1	0,002%	(A.)
4311	masmavi	1	0,002%	(A.)
4312	mavili	1	0,002%	(A.+T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4313	mavilik	1	0,002%	(A.+T.)
4314	maya	1	0,002%	(Far.)
4315	mayıs	1	0,002%	(Yun.)
4316	mayo	1	0,002%	(Fr.)
4317	maytap	1	0,002%	(Far.)
4318	memurluk	1	0,002%	(A.+T.)
4319	mendil	1	0,002%	(A.)
4320	menekşe	1	0,002%	(Far.)
4321	merhaba	1	0,002%	(A.)
4322	mermer	1	0,002%	(A.)
4323	mesele	1	0,002%	(A.)
4324	mesken	1	0,002%	(A.)
4325	mesleksiz	1	0,002%	(A.+T.)
4326	metre	1	0,002%	(Fr.)
4327	meyvelik	1	0,002%	(Far.+T)
4328	mızıkcı	1	0,002%	(T.)
4329	mikrofon	1	0,002%	(Fr.)
4330	millet	1	0,002%	(A.)
4331	minare	1	0,002%	(A.)
4332	minibüs	1	0,002%	(Fr.+İng.)
4333	miyav	1	0,002%	(T.)
4334	muhtaç	1	0,002%	(A.)
4335	Murat	1	0,002%	(A.)
4336	musluk	1	0,002%	(A.)
4337	Mustafa	1	0,002%	(A.)
4338	mutsuz	1	0,002%	(T.)
4339	mutsuzluk	1	0,002%	(T.)
4340	müjdele-	1	0,002%	(Far.+T)
4341	müzik	1	0,002%	(Fr.)
4342	n'ol-	1	0,002%	(T.+T.)
4343	nankör	1	0,002%	(Far.)
4344	nazlan-	1	0,002%	(Far.+T)
4345	nehir	1	0,002%	(A.)
4346	neşelendir-	1	0,002%	(A.+T.)
4347	neşelendirme-	1	0,002%	(A.+T.)
4348	neşesiz	1	0,002%	(A.+T.)
4349	nişan	1	0,002%	(Far.)
4350	niye	1	0,002%	(T.)
4351	niyet	1	0,002%	(A.)
4352	noktalık	1	0,002%	(A.+T.)
4353	ofla-	1	0,002%	(T.)
4354	oğuştur-	1	0,002%	(T.)
4355	okşama	1	0,002%	(T.)
4356	okşan-	1	0,002%	(T.)
4357	okşanma	1	0,002%	(T.)
4358	okşanmak	1	0,002%	(T.)
4359	okşayabilmek	1	0,002%	(T.+T.)
4360	okutmak	1	0,002%	(T.)
4361	okuyabil-	1	0,002%	(T.+T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4362	okuyama-	1	0,002%	(T.+T.)
4363	ola ki	1	0,002%	(T.+Far.)
4364	olacak	1	0,002%	(T.)
4365	olamağa	1	0,002%	(T.+T.)
4366	olasılık	1	0,002%	(T.)
4367	oldur-	1	0,002%	(T.)
4368	olmaz	1	0,002%	(T.)
4369	olmuş	1	0,002%	(T.)
4370	oltacı	1	0,002%	(Yun.+T.)
4371	olumlu	1	0,002%	(T.)
4372	oluşma	1	0,002%	(T.)
4373	oluşturma	1	0,002%	(T.)
4374	oluşturul-	1	0,002%	(T.)
4375	oluver-	1	0,002%	(T.+T.)
4376	onarılma	1	0,002%	(T.)
4377	onart-	1	0,002%	(T.)
4378	onartma	1	0,002%	(T.)
4379	onayla-	1	0,002%	(T.)
4380	onsuz	1	0,002%	(T.)
4381	onul-	1	0,002%	(T.)
4382	onurlandır-	1	0,002%	(Fr.+T.)
4383	ordu	1	0,002%	(Moğ.)
4384	Orhan	1	0,002%	(A.)
4385	ortaklık	1	0,002%	(T.)
4386	ortalıkta	1	0,002%	(T.)
4387	ortam	1	0,002%	(T.)
4388	ortanca	1	0,002%	(T.)
4389	ortaokul	1	0,002%	(T.+T.)
4390	Osman	1	0,002%	(A.)
4391	otlat-	1	0,002%	(T.)
4392	otlatıl-	1	0,002%	(T.)
4393	otlayabil-	1	0,002%	(T.+T.)
4394	otlayadur-	1	0,002%	(T.+T.)
4395	otomobil	1	0,002%	(Fr.)
4396	otopark	1	0,002%	(Fr.)
4397	otur	1	0,002%	(T.)
4398	oturama-	1	0,002%	(T.+T.)
4399	oturtul-	1	0,002%	(T.)
4400	oturul-	1	0,002%	(T.)
4401	oturuş	1	0,002%	(T.)
4402	oturuver-	1	0,002%	(T.+T.)
4403	ovala-	1	0,002%	(T.)
4404	ovuştur-	1	0,002%	(T.)
4405	oy-	1	0,002%	(T.)
4406	oyalan-	1	0,002%	(T.)
4407	oynama-	1	0,002%	(T.)
4408	oynamama	1	0,002%	(T.)
4409	oynan-	1	0,002%	(T.)
4410	oynaşmak	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4411	oynat-	1	0,002%	(T.)
4412	oyuncu	1	0,002%	(T.)
4413	öç	1	0,002%	(T.)
4414	öd	1	0,002%	(A.)
4415	ödemek	1	0,002%	(T.)
4416	ödeyebilmek	1	0,002%	(T.+T.)
4417	ödüllendir-	1	0,002%	(T.)
4418	ödüllendirme	1	0,002%	(T.)
4419	öfkelen-dir-	1	0,002%	(T.)
4420	öfkelenme	1	0,002%	(T.)
4421	öğlenci	1	0,002%	(T.)
4422	öğreneme-	1	0,002%	(T.+T.)
4423	öğrenil-	1	0,002%	(T.)
4424	öğrenilme-	1	0,002%	(T.)
4425	öğrenim	1	0,002%	(T.)
4426	öğretilebil-	1	0,002%	(T.+T.)
4427	öğretme	1	0,002%	(T.)
4428	öğretmek	1	0,002%	(T.)
4429	öğün-	1	0,002%	(T.)
4430	öğünlük	1	0,002%	(T.)
4431	öğünmek	1	0,002%	(T.)
4432	öğüt-	1	0,002%	(T.)
4433	öğütlemek	1	0,002%	(T.)
4434	öksürük	1	0,002%	(T.)
4435	öküz	1	0,002%	(T.)
4436	ölç-	1	0,002%	(T.)
4437	ölçme	1	0,002%	(T.)
4438	ölçmek	1	0,002%	(T.)
4439	ölçül-	1	0,002%	(T.)
4440	öldürme	1	0,002%	(T.)
4441	öldürme-	1	0,002%	(T.)
4442	öldürmek	1	0,002%	(T.)
4443	öldürül-	1	0,002%	(T.)
4444	ölekal-	1	0,002%	(T.+T.)
4445	ölesiye	1	0,002%	(T.)
4446	ölgün	1	0,002%	(T.)
4447	ölüver-	1	0,002%	(T.+T.)
4448	önderlik	1	0,002%	(T.)
4449	önem	1	0,002%	(T.)
4450	önlemek	1	0,002%	(T.)
4451	önlen-	1	0,002%	(T.)
4452	önlü	1	0,002%	(T.)
4453	öpme-	1	0,002%	(T.)
4454	öpmek	1	0,002%	(T.)
4455	öptücük	1	0,002%	(T.)
4456	örtme	1	0,002%	(T.)
4457	örül-	1	0,002%	(T.)
4458	örümcek	1	0,002%	(T.)
4459	örüş	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4460	ötekisi	1	0,002%	(T.)
4461	ötme	1	0,002%	(T.)
4462	ötücü	1	0,002%	(T.)
4463	ötüş-	1	0,002%	(T.)
4464	övendire	1	0,002%	(T.)
4465	Özden	1	0,002%	(T.)
4466	özenç	1	0,002%	(T.)
4467	özgü	1	0,002%	(T.)
4468	özgürce	1	0,002%	(T.)
4469	özverili	1	0,002%	(T.+T.)
4470	paçavra	1	0,002%	(Yun.)
4471	paha	1	0,002%	(Far.)
4472	paketle-	1	0,002%	(Fr.+T.)
4473	panayır	1	0,002%	(Yun.)
4474	papatya	1	0,002%	(Yun.)
4475	paralık	1	0,002%	(Far.+T)
4476	parasızlık	1	0,002%	(Far.+T)
4477	parçalama	1	0,002%	(Far.+T)
4478	parçalamak	1	0,002%	(Far.+T)
4479	park	1	0,002%	(İng.)
4480	parlak	1	0,002%	(Süm.+T)
4481	parlat-	1	0,002%	(Süm.+T)
4482	parmaklık	1	0,002%	(T.)
4483	pars	1	0,002%	(Far.)
4484	pas	1	0,002%	(T.)
4485	pataklama	1	0,002%	(T.)
4486	patates	1	0,002%	(Rum.)
4487	patatesli	1	0,002%	(Rum.+T.)
4488	patırtı	1	0,002%	(T.)
4489	patlama	1	0,002%	(T.)
4490	patlıcan	1	0,002%	(A.)
4491	paydos	1	0,002%	(Yun.)
4492	paylanma	1	0,002%	(Sansk.+T)
4493	paylaş-	1	0,002%	(Sansk.+T)
4494	paylaşmak	1	0,002%	(Sansk.+T)
4495	pekâlâ	1	0,002%	(T.+A)
4496	pekiştirme	1	0,002%	(T.)
4497	pekiştirmek	1	0,002%	(T.)
4498	peklik	1	0,002%	(T.)
4499	Pelin	1	0,002%	(T.)
4500	pembeleşme	1	0,002%	(Far.+T)
4501	Pendik	1	0,002%	(T.)
4502	peri	1	0,002%	(Far.)
4503	pervane	1	0,002%	(Far.)
4504	pes	1	0,002%	(Far.)
4505	peşin	1	0,002%	(Far.)
4506	petrol	1	0,002%	(Fr.)
4507	pıhla-	1	0,002%	(T.)
4508	pıhlaşma	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4509	pinekle-	1	0,002%	(T.)
4510	pire	1	0,002%	(T.)
4511	pislet-	1	0,002%	(T.)
4512	pist	1	0,002%	(Fr.)
4513	piş-	1	0,002%	(T.)
4514	pişirme-	1	0,002%	(T.)
4515	pişpişle-	1	0,002%	(T.)
4516	plan	1	0,002%	(Fr.)
4517	planlı	1	0,002%	(Fr.+T.)
4518	plastik	1	0,002%	(Fr.)
4519	pohpohla-	1	0,002%	(T.)
4520	porcelain	1	0,002%	(Fr.)
4521	post	1	0,002%	(Far.)
4522	postlu	1	0,002%	(Far.+T)
4523	pota	1	0,002%	(Fr.)
4524	pörsü-	1	0,002%	(T.)
4525	problem	1	0,002%	(Fr.)
4526	pufila-	1	0,002%	(T.)
4527	puhu	1	0,002%	(T.)
4528	püsle-	1	0,002%	(T.)
4529	rahvan	1	0,002%	(Far.)
4530	rastlamak	1	0,002%	(Far.+T)
4531	rastlaş-	1	0,002%	(Far.+T)
4532	rastlayama-	1	0,002%	(Far.+T)
4533	Red Kid	1	0,002%	(İng.)
4534	rica	1	0,002%	(A.)
4535	roka	1	0,002%	(Lat.)
4536	ruam	1	0,002%	(A.)
4537	s	1	0,002%	(T.)
4538	saatlik	1	0,002%	(A.+T.)
4539	sabırlı	1	0,002%	(A.+T.)
4540	sabırsızlanma	1	0,002%	(A.+T.)
4541	sabredeme-	1	0,002%	(A.+T.)
4542	sabretme	1	0,002%	(A.+T.)
4543	sabunlama	1	0,002%	(A.+T.)
4544	sabunlan-	1	0,002%	(A.+T.)
4545	sabunlu	1	0,002%	(A.+T.)
4546	sabunsuz	1	0,002%	(A.+T.)
4547	saç-	1	0,002%	(T.)
4548	saçak	1	0,002%	(T.)
4549	saçıl-	1	0,002%	(T.)
4550	saçma	1	0,002%	(T.)
4551	saçmalama-	1	0,002%	(T.)
4552	sağanak	1	0,002%	(T.)
4553	sağlamak	1	0,002%	(T.)
4554	sağlayama-	1	0,002%	(T.+T.)
4555	sağlı	1	0,002%	(T.)
4556	sahipsiz	1	0,002%	(A.+T.)
4557	sakal	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4558	sakat	1	0,002%	(A.)
4559	sakın-	1	0,002%	(T.)
4560	sakıncalı	1	0,002%	(T.)
4561	saklama	1	0,002%	(T.)
4562	saklanmak	1	0,002%	(T.)
4563	saklayabil-	1	0,002%	(T.+T.)
4564	salgın	1	0,002%	(T.)
4565	salıncak	1	0,002%	(T.)
4566	sallama	1	0,002%	(T.)
4567	sallamak	1	0,002%	(T.)
4568	sallan-	1	0,002%	(T.)
4569	salma	1	0,002%	(T.)
4570	salma-	1	0,002%	(T.)
4571	sanatoryum	1	0,002%	(Fr.)
4572	Sancar	1	0,002%	(A.)
4573	sancı	1	0,002%	(T.)
4574	sandıklama	1	0,002%	(A.+T.)
4575	sapan	1	0,002%	(T.)
4576	sapsarı	1	0,002%	(T.)
4577	sapta-	1	0,002%	(T.)
4578	saptayama-	1	0,002%	(T.)
4579	sargılı	1	0,002%	(T.)
4580	Sarıkavak	1	0,002%	(T.)
4581	sarın-	1	0,002%	(T.)
4582	sarışın	1	0,002%	(T.)
4583	sarma-	1	0,002%	(T.)
4584	sarmalama	1	0,002%	(T.)
4585	sarsıl-	1	0,002%	(T.)
4586	satama-	1	0,002%	(T.+T.)
4587	sataşma	1	0,002%	(T.)
4588	satılık	1	0,002%	(T.)
4589	satılma	1	0,002%	(T.)
4590	sav	1	0,002%	(T.)
4591	savsakla-	1	0,002%	(T.)
4592	savunma-	1	0,002%	(T.)
4593	saygılı	1	0,002%	(T.)
4594	saygısız	1	0,002%	(T.)
4595	sayılı	1	0,002%	(T.)
4596	sayışma	1	0,002%	(T.)
4597	sayma	1	0,002%	(T.)
4598	sebzelik	1	0,002%	(Far.+T)
4599	Sedat	1	0,002%	(A.)
4600	sekizinci	1	0,002%	(T.)
4601	selâmla-	1	0,002%	(A.+T.)
4602	sene	1	0,002%	(A.)
4603	sergi	1	0,002%	(T.)
4604	sergile-	1	0,002%	(T.)
4605	serinle-	1	0,002%	(T.)
4606	sersemlik	1	0,002%	(Far.+T)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4607	sevdir-	1	0,002%	(T.)
4608	sevdirme	1	0,002%	(T.)
4609	sevgisizlik	1	0,002%	(T.)
4610	sevindir-	1	0,002%	(T.)
4611	sevinme-	1	0,002%	(T.)
4612	sevmek	1	0,002%	(T.)
4613	Sevr	1	0,002%	(A.)
4614	seyirci	1	0,002%	(A.+T.)
4615	seymen	1	0,002%	(Far.)
4616	seyrek	1	0,002%	(T.)
4617	seyrekleşme	1	0,002%	(T.)
4618	seyretme	1	0,002%	(A.+T.)
4619	sez-	1	0,002%	(T.)
4620	sezgi	1	0,002%	(T.)
4621	sezinlemek	1	0,002%	(T.)
4622	sıçan	1	0,002%	(T.)
4623	sıfır	1	0,002%	(A.)
4624	sıfırlı	1	0,002%	(A.+T.)
4625	sığdırmak	1	0,002%	(T.)
4626	sıkça	1	0,002%	(T.)
4627	sıkıltıver-	1	0,002%	(T.+T.)
4628	sıla	1	0,002%	(A.)
4629	sınır	1	0,002%	(Yun.)
4630	sırala-	1	0,002%	(Yun.+T.)
4631	sırık	1	0,002%	(T.)
4632	sırtüstü	1	0,002%	(T.+T.)
4633	sıvama	1	0,002%	(T.)
4634	sıvış-	1	0,002%	(T.)
4635	sıyırma	1	0,002%	(T.)
4636	sıyırılama-	1	0,002%	(T.)
4637	sıyırılma	1	0,002%	(T.)
4638	sız-	1	0,002%	(T.)
4639	sızı	1	0,002%	(T.)
4640	sızlanma	1	0,002%	(T.)
4641	sızma	1	0,002%	(T.)
4642	siftin-	1	0,002%	(T.)
4643	silahlan-	1	0,002%	(A.+T.)
4644	silgi	1	0,002%	(T.)
4645	silinme-	1	0,002%	(T.)
4646	silkelen-	1	0,002%	(T.)
4647	silkiniş	1	0,002%	(T.)
4648	silkinme	1	0,002%	(T.)
4649	silkmek	1	0,002%	(T.)
4650	sindiril-	1	0,002%	(T.)
4651	sindirme-	1	0,002%	(T.)
4652	sindirmek	1	0,002%	(T.)
4653	sinema	1	0,002%	(Fr.)
4654	sinirlen-	1	0,002%	(T.)
4655	sinme-	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4656	sirke	1	0,002%	(Far.)
4657	site	1	0,002%	(Fr.)
4658	siyah	1	0,002%	(Far.)
4659	soğuma-	1	0,002%	(T.)
4660	sokama-	1	0,002%	(T.+T.)
4661	sol-	1	0,002%	(T.)
4662	sollu	1	0,002%	(T.)
4663	solma	1	0,002%	(T.)
4664	soluklan-	1	0,002%	(T.)
4665	soluksuz	1	0,002%	(T.)
4666	somurt-	1	0,002%	(T.)
4667	somurtkan	1	0,002%	(T.)
4668	somurtkanlık	1	0,002%	(T.)
4669	somurtma	1	0,002%	(T.)
4670	Soner	1	0,002%	(T.+T.)
4671	sonraki	1	0,002%	(T.)
4672	sopa	1	0,002%	(T.)
4673	sormama	1	0,002%	(T.)
4674	sorumlu	1	0,002%	(T.)
4675	sorumluluk	1	0,002%	(T.)
4676	soruştur-	1	0,002%	(T.)
4677	soy	1	0,002%	(T.)
4678	soyma	1	0,002%	(T.)
4679	soyun-	1	0,002%	(T.)
4680	soyunma	1	0,002%	(T.)
4681	sökme	1	0,002%	(T.)
4682	sökmek	1	0,002%	(T.)
4683	sökün	1	0,002%	(T.)
4684	sömür-	1	0,002%	(T.)
4685	söndür-	1	0,002%	(T.)
4686	söndürme	1	0,002%	(T.)
4687	sönme-	1	0,002%	(T.)
4688	sönme-	1	0,002%	(T.)
4689	söyleme	1	0,002%	(T.)
4690	söylememe	1	0,002%	(T.)
4691	söylenme	1	0,002%	(T.)
4692	söylenmek	1	0,002%	(T.)
4693	söyleşi	1	0,002%	(T.)
4694	söyleyeme-	1	0,002%	(T.+T.)
4695	söyleyiş	1	0,002%	(T.)
4696	söz gelimi	1	0,002%	(T.+T.)
4697	sözleş-	1	0,002%	(T.)
4698	sucuklu	1	0,002%	(T.)
4699	suçlamak	1	0,002%	(T.)
4700	suçsuz	1	0,002%	(T.)
4701	suçüstü	1	0,002%	(T.+T.)
4702	sulama	1	0,002%	(T.)
4703	sulanma	1	0,002%	(T.)
4704	sunabil-	1	0,002%	(T.+T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4705	sunulma-	1	0,002%	(T.)
4706	surat	1	0,002%	(A.)
4707	susam	1	0,002%	(A.)
4708	susma-	1	0,002%	(T.)
4709	susmak	1	0,002%	(T.)
4710	susmuşluk	1	0,002%	(T.)
4711	susturma	1	0,002%	(T.)
4712	sürç-	1	0,002%	(T.)
4713	sürdürmek	1	0,002%	(T.)
4714	süregel-	1	0,002%	(T.+T.)
4715	sürgü	1	0,002%	(T.)
4716	sürmek	1	0,002%	(T.)
4717	sürpriz	1	0,002%	(Fr.)
4718	sürtünme	1	0,002%	(T.)
4719	süsleme	1	0,002%	(T.)
4720	süslen-	1	0,002%	(T.)
4721	sütsüz	1	0,002%	(T.)
4722	süzülme	1	0,002%	(T.)
4723	şahlan-	1	0,002%	(Far.+T)
4724	şakacı	1	0,002%	(İt.+T.)
4725	şakalaşma	1	0,002%	(İt.+T.)
4726	şamar	1	0,002%	(A.)
4727	şamata	1	0,002%	(A.)
4728	şangırtı	1	0,002%	(T.)
4729	şap	1	0,002%	(A.)
4730	şarbon	1	0,002%	(Fr.)
4731	şarfa-	1	0,002%	(T.)
4732	şaşıрма-	1	0,002%	(T.)
4733	şaşırmak	1	0,002%	(T.)
4734	şehir	1	0,002%	(Far.)
4735	şenlenme-	1	0,002%	(Far.+T)
4736	şenlikli	1	0,002%	(Far.+T)
4737	şeycik	1	0,002%	(A.+T.)
4738	şeytanca	1	0,002%	(A.+T.)
4739	şıklat-	1	0,002%	(T.)
4740	şımarık	1	0,002%	(T.)
4741	şımarma	1	0,002%	(T.)
4742	şiddetli	1	0,002%	(A.+T.)
4743	şiiir	1	0,002%	(A.)
4744	şikâyet	1	0,002%	(A.)
4745	şişin-	1	0,002%	(T.)
4746	şişinme	1	0,002%	(T.)
4747	şişlik	1	0,002%	(T.)
4748	şişmanla-	1	0,002%	(T.)
4749	şuracıkta	1	0,002%	(T.+T.)
4750	şuraya	1	0,002%	(T.+T.)
4751	şükret-	1	0,002%	(A.+T.)
4752	tablet	1	0,002%	(Fr.)
4753	tabure	1	0,002%	(Fr.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4754	taç	1	0,002%	(A.)
4755	takırtı	1	0,002%	(T.)
4756	takma	1	0,002%	(T.)
4757	takmak	1	0,002%	(T.)
4758	tamamlama-	1	0,002%	(A.+T.)
4759	tamamlan-	1	0,002%	(A.+T.)
4760	tağırdatma	1	0,002%	(T.)
4761	tanışma	1	0,002%	(T.)
4762	tanışmak	1	0,002%	(T.)
4763	tanyama-	1	0,002%	(T.+T.)
4764	tapırtı	1	0,002%	(T.)
4765	taran-	1	0,002%	(T.)
4766	tarım	1	0,002%	(T.)
4767	tarif	1	0,002%	(A.)
4768	tarihî	1	0,002%	(A.+A.)
4769	tarlasız	1	0,002%	(T.)
4770	tart-	1	0,002%	(T.)
4771	tartakla-	1	0,002%	(T.)
4772	tartışmacı	1	0,002%	(T.)
4773	tasalanma-	1	0,002%	(Far.+T)
4774	tasalı	1	0,002%	(Far.+T)
4775	tastamam	1	0,002%	(A.)
4776	taşımak	1	0,002%	(T.)
4777	taşınmama	1	0,002%	(T.)
4778	taşla-	1	0,002%	(T.)
4779	tat-	1	0,002%	(T.)
4780	tatma	1	0,002%	(T.)
4781	tatma-	1	0,002%	(T.)
4782	tatsız	1	0,002%	(T.)
4783	tatsızlık	1	0,002%	(T.)
4784	tava	1	0,002%	(Far.)
4785	tavsama	1	0,002%	(T.)
4786	tavuk	1	0,002%	(T.)
4787	tekdüze	1	0,002%	(T.+T.)
4788	Tekinler	1	0,002%	(T.)
4789	tekmeleme	1	0,002%	(T.)
4790	tekrar	1	0,002%	(A.)
4791	telâşlanma	1	0,002%	(A.+T.)
4792	telâşlanma-	1	0,002%	(A.+T.)
4793	telâşlı	1	0,002%	(A.+T.)
4794	telek	1	0,002%	(T.)
4795	temizleme	1	0,002%	(A.+T.)
4796	temizlemek	1	0,002%	(A.+T.)
4797	Tenten	1	0,002%	(T.)
4798	tep-	1	0,002%	(T.)
4799	tepeleme	1	0,002%	(T.)
4800	tepin-	1	0,002%	(T.)
4801	terbiye	1	0,002%	(A.)
4802	terbiyesiz	1	0,002%	(A.+T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4803	terlemek	1	0,002%	(Far.+T)
4804	terslen-	1	0,002%	(T.)
4805	tezek	1	0,002%	(T.)
4806	tıka-	1	0,002%	(T.)
4807	tıkınma	1	0,002%	(T.)
4808	tırıs	1	0,002%	(T.)
4809	tırmala-	1	0,002%	(T.)
4810	tırmalayıcı	1	0,002%	(T.)
4811	tırmık	1	0,002%	(T.)
4812	tıslama	1	0,002%	(T.)
4813	tifo	1	0,002%	(Yun.)
4814	tip	1	0,002%	(Fr.)
4815	titreme	1	0,002%	(T.)
4816	tohum	1	0,002%	(Far.)
4817	tokluk	1	0,002%	(T.)
4818	tombul	1	0,002%	(T.)
4819	tombullaş-	1	0,002%	(T.)
4820	toplamak	1	0,002%	(T.)
4821	toplanma	1	0,002%	(T.)
4822	toplucu	1	0,002%	(T.)
4823	toptancı	1	0,002%	(T.)
4824	tornavida	1	0,002%	(İt.)
4825	toslaşma	1	0,002%	(T.)
4826	toslaştırma	1	0,002%	(T.)
4827	toslatma	1	0,002%	(T.)
4828	toslayış	1	0,002%	(T.)
4829	tozlu	1	0,002%	(T.)
4830	tökezle-	1	0,002%	(T.)
4831	tökezlen-	1	0,002%	(T.)
4832	tövbe	1	0,002%	(A.)
4833	tuğla	1	0,002%	(Yun.)
4834	tutabil-	1	0,002%	(T.+T.)
4835	tutsaklık	1	0,002%	(T.)
4836	tutulma-	1	0,002%	(T.)
4837	tutun-	1	0,002%	(T.)
4838	tutunma	1	0,002%	(T.)
4839	tutunmak	1	0,002%	(T.)
4840	tutuşma-	1	0,002%	(T.)
4841	tutuşturmak	1	0,002%	(T.)
4842	tüccar	1	0,002%	(A.)
4843	tük	1	0,002%	(T.)
4844	tüketme	1	0,002%	(T.)
4845	Türkiye	1	0,002%	(T.+A)
4846	tüt-	1	0,002%	(T.)
4847	tütme-	1	0,002%	(T.)
4848	ucuzlat-	1	0,002%	(T.)
4849	uçama-	1	0,002%	(T.+T.)
4850	uçmak	1	0,002%	(T.)
4851	uçurabilmek	1	0,002%	(T.+T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4852	uçuşma	1	0,002%	(T.)
4853	uçuverme	1	0,002%	(T.+T.)
4854	ufaklı	1	0,002%	(T.)
4855	ufalt-	1	0,002%	(T.)
4856	uğraştır-	1	0,002%	(T.)
4857	uğurla-	1	0,002%	(T.)
4858	ulaşıl-	1	0,002%	(T.)
4859	uluorta	1	0,002%	(T.+T.)
4860	ulusal	1	0,002%	(Moğ.+T.)
4861	ulusça	1	0,002%	(Moğ.+T.)
4862	umma-	1	0,002%	(T.)
4863	unutama-	1	0,002%	(T.+T.)
4864	unutul-	1	0,002%	(T.)
4865	urba	1	0,002%	(İt.)
4866	Urfalı	1	0,002%	(A.+T.)
4867	usanma-	1	0,002%	(T.)
4868	uslandır-	1	0,002%	(T.)
4869	usta	1	0,002%	(Far.)
4870	ustabaşı	1	0,002%	(Far.+T)
4871	ustalaş-	1	0,002%	(Far.+T)
4872	utandırma-	1	0,002%	(T.)
4873	utanmak	1	0,002%	(T.)
4874	uyama-	1	0,002%	(T.+T.)
4875	uyanabilmek	1	0,002%	(T.+T.)
4876	uyarabil-	1	0,002%	(T.+T.)
4877	uyarma-	1	0,002%	(T.)
4878	uydurma-	1	0,002%	(T.)
4879	uyduruk	1	0,002%	(T.)
4880	uydurukçuluk	1	0,002%	(T.)
4881	uyduruver-	1	0,002%	(T.+T.)
4882	uygula-	1	0,002%	(T.)
4883	uygunsuz	1	0,002%	(T.)
4884	uymamazlık	1	0,002%	(T.)
4885	uysallaş-	1	0,002%	(T.)
4886	uysallık	1	0,002%	(T.)
4887	uyuklama	1	0,002%	(T.)
4888	uyum	1	0,002%	(T.)
4889	uzaklaşma-	1	0,002%	(T.)
4890	uzaklaşmak	1	0,002%	(T.)
4891	uzaklık	1	0,002%	(T.)
4892	uzama	1	0,002%	(T.)
4893	uzatma-	1	0,002%	(T.)
4894	uzunca	1	0,002%	(T.)
4895	ünlü	1	0,002%	(T.)
4896	üremek	1	0,002%	(T.)
4897	üretici	1	0,002%	(T.)
4898	üretme	1	0,002%	(T.)
4899	ürk-	1	0,002%	(T.)
4900	ürkme	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4901	ürkünç	1	0,002%	(T.)
4902	ürküş	1	0,002%	(T.)
4903	ürper-	1	0,002%	(T.)
4904	üsteleme-	1	0,002%	(T.)
4905	üşüme	1	0,002%	(T.)
4906	üşümek	1	0,002%	(T.)
4907	üşütme	1	0,002%	(T.)
4908	ütü	1	0,002%	(T.)
4909	üzülme	1	0,002%	(T.)
4910	üzülmeme	1	0,002%	(T.)
4911	vahlan-	1	0,002%	(A.+T.)
4912	varıl-	1	0,002%	(T.)
4913	varsay-	1	0,002%	(T.)
4914	vatan	1	0,002%	(A.)
4915	vazgeçir-	1	0,002%	(Far.+T)
4916	vazgeçme-	1	0,002%	(Far.+T)
4917	vefa	1	0,002%	(A.)
4918	veremli	1	0,002%	(A.+T.)
4919	verimli	1	0,002%	(T.)
4920	vermeme	1	0,002%	(T.)
4921	vermemek	1	0,002%	(T.)
4922	veteriner	1	0,002%	(Fr.)
4923	vızıldama	1	0,002%	(T.)
4924	vitesli	1	0,002%	(Fr.+T.)
4925	vurabil-	1	0,002%	(T.+T.)
4926	vurdurmak	1	0,002%	(T.)
4927	vurgula-	1	0,002%	(T.)
4928	vurgulamak	1	0,002%	(T.)
4929	vurmak	1	0,002%	(T.)
4930	vurmama	1	0,002%	(T.)
4931	vuruş	1	0,002%	(T.)
4932	yabanıl	1	0,002%	(Far.+T)
4933	yabanilik	1	0,002%	(Far.+T)
4934	yakalamak	1	0,002%	(T.)
4935	yakalayama-	1	0,002%	(T.+T.)
4936	yakar-	1	0,002%	(T.)
4937	yakışık	1	0,002%	(T.)
4938	yakışıklı	1	0,002%	(T.)
4939	yaklaşık	1	0,002%	(T.)
4940	yakma-	1	0,002%	(T.)
4941	Yakuplar	1	0,002%	(A.+T.)
4942	yalatma	1	0,002%	(T.)
4943	yalayış	1	0,002%	(T.)
4944	yalın	1	0,002%	(T.)
4945	yalvarış	1	0,002%	(T.)
4946	yalvarma	1	0,002%	(T.)
4947	yaman	1	0,002%	(T.)
4948	yaman-	1	0,002%	(T.)
4949	yamasız	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4950	yanaşma-	1	0,002%	(T.)
4951	yandaş	1	0,002%	(T.)
4952	yanında	1	0,002%	(T.)
4953	yanma	1	0,002%	(T.)
4954	yapılış	1	0,002%	(T.)
4955	yapıt	1	0,002%	(T.)
4956	yapmama	1	0,002%	(T.)
4957	yaptırma-	1	0,002%	(T.+T.)
4958	yaradılış	1	0,002%	(T.)
4959	yarala-	1	0,002%	(T.)
4960	yaralan-	1	0,002%	(T.)
4961	yaralanma	1	0,002%	(T.)
4962	yaraşma-	1	0,002%	(T.)
4963	yarat-	1	0,002%	(T.)
4964	yaratıcı	1	0,002%	(T.)
4965	yardımlaşma	1	0,002%	(T.)
4966	yargıla-	1	0,002%	(T.)
4967	yarışma	1	0,002%	(T.)
4968	yasa	1	0,002%	(T.)
4969	yaşama-	1	0,002%	(T.)
4970	Yaşarlar	1	0,002%	(T.)
4971	yaşasın	1	0,002%	(T.)
4972	yaşlılık	1	0,002%	(T.)
4973	yatırılma	1	0,002%	(T.)
4974	yatırma	1	0,002%	(T.)
4975	yatkınlaş-	1	0,002%	(T.)
4976	yatma-	1	0,002%	(T.)
4977	yatmak	1	0,002%	(T.)
4978	yatsı	1	0,002%	(T.)
4979	yavrucak	1	0,002%	(T.)
4980	yavuz	1	0,002%	(T.)
4981	yayıma	1	0,002%	(T.)
4982	yazdır-	1	0,002%	(T.)
4983	yazıhane	1	0,002%	(T.+Far.)
4984	yazlık	1	0,002%	(T.)
4985	yedirmek	1	0,002%	(T.)
4986	yemiş	1	0,002%	(T.)
4987	yen-	1	0,002%	(T.)
4988	yenileme	1	0,002%	(T.)
4989	yenilerde	1	0,002%	(T.)
4990	yenilik	1	0,002%	(T.)
4991	yenme-	1	0,002%	(T.)
4992	yer-	1	0,002%	(T.)
4993	yerin-	1	0,002%	(T.)
4994	yerleştirme	1	0,002%	(T.)
4995	yeşilli	1	0,002%	(T.)
4996	yeteri	1	0,002%	(T.)
4997	yetin-	1	0,002%	(T.)
4998	yetiştirmek	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
4999	yetkili	1	0,002%	(T.)
5000	yığılakal-	1	0,002%	(T.+T.)
5001	yığılı	1	0,002%	(T.)
5002	yık-	1	0,002%	(T.)
5003	yıkamak	1	0,002%	(T.)
5004	yıkanış	1	0,002%	(T.)
5005	yıkıcı	1	0,002%	(T.)
5006	yıkım	1	0,002%	(T.)
5007	yıkıntı	1	0,002%	(T.)
5008	yıkma	1	0,002%	(T.)
5009	yıl-	1	0,002%	(T.)
5010	yıldırım	1	0,002%	(T.)
5011	yıllarca	1	0,002%	(T.)
5012	yıpran-	1	0,002%	(T.)
5013	yıprat-	1	0,002%	(T.)
5014	yığıt	1	0,002%	(T.)
5015	yinele-	1	0,002%	(T.)
5016	yitiklik	1	0,002%	(T.)
5017	yitirme	1	0,002%	(T.)
5018	yitirme-	1	0,002%	(T.)
5019	yiği	1	0,002%	(T.)
5020	yiycilik	1	0,002%	(T.)
5021	yoğur-	1	0,002%	(T.)
5022	yoksun	1	0,002%	(T.)
5023	yonga	1	0,002%	(T.)
5024	yorma-	1	0,002%	(T.)
5025	yorucu	1	0,002%	(T.)
5026	yorulma-	1	0,002%	(T.)
5027	yorulmak	1	0,002%	(T.)
5028	yorum	1	0,002%	(T.)
5029	yönelmek	1	0,002%	(T.)
5030	yönetici	1	0,002%	(T.)
5031	yönetilme	1	0,002%	(T.)
5032	yönlendirme-	1	0,002%	(T.)
5033	yudum	1	0,002%	(T.)
5034	yudumla-	1	0,002%	(T.)
5035	yum-	1	0,002%	(T.)
5036	yumruklan-	1	0,002%	(T.)
5037	yumruklaşma	1	0,002%	(T.)
5038	yumruklaşmak	1	0,002%	(T.)
5039	yumruklu	1	0,002%	(T.)
5040	yumul-	1	0,002%	(T.)
5041	yumurcak	1	0,002%	(T.)
5042	yumurtla-	1	0,002%	(T.)
5043	Yunanlılar	1	0,002%	(?)
5044	yuvalama	1	0,002%	(Çin.+T.)
5045	yuvarlanabil-	1	0,002%	(T.+T.)
5046	yuvarlanma	1	0,002%	(T.)
5047	yükle-	1	0,002%	(T.)

Sıra	Sözcük	Sıklık	Yüzde	Köken
5048	yükleme	1	0,002%	(T.)
5049	yükleme-	1	0,002%	(T.)
5050	yüksekçe	1	0,002%	(T.)
5051	yüksünme-	1	0,002%	(T.)
5052	yürekendirme	1	0,002%	(T.)
5053	yürümek	1	0,002%	(T.)
5054	yürüt-	1	0,002%	(T.)
5055	yürütme	1	0,002%	(T.)
5056	yüzdür-	1	0,002%	(T.)
5057	yüzme	1	0,002%	(T.)
5058	yüzük	1	0,002%	(T.)
5059	yüzyıllardır	1	0,002%	(T.+T.)
5060	zamanında	1	0,002%	(T.)
5061	zehirlenme-	1	0,002%	(Far.+T)
5062	zeytin	1	0,002%	(A.)
5063	zeytinyağlı	1	0,002%	(A.+T.)
5064	zıncık	1	0,002%	(T.)
5065	zıt	1	0,002%	(A.)
5066	zihin	1	0,002%	(A.)
5067	zincirleme	1	0,002%	(Far.+T)
5068	ziyafet	1	0,002%	(A.)
5069	zorlama	1	0,002%	(Far.+T)
5070	zorlama-	1	0,002%	(Far.+T)
5071	zorlamak	1	0,002%	(Far.+T)
5072	zorlu	1	0,002%	(Fr.+T.)
5073	zorunlu	1	0,002%	(Far.+T)

* Bu tip sözcükler, ölçünlü (standart) söyleyiş ve yazım kurallarına uymamaktadır. Metnin özgün biçimine bağlı kalmak kaygısıyla bu tip sözcüklerde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

EK-2. ÇOCUK ÖYKÜLERİNDEKİ DEYİMLERİN SIKLIK DİZELGESİ

Sıra	Deyim	Sıklık	Yüzde
1.	arada bir	39	2,924%
2.	kendini alamamak	24	1,799%
3.	başına gelmek	19	1,424%
4.	yerinden fırlamak	19	1,424%
5.	peşine takılmak	17	1,274%
6.	zorunda kalmak	15	1,124%
7.	aklından geçirmek	13	0,975%
8.	bağrına basmak	13	0,975%
9.	çekip gitmek	13	0,975%
10.	içini çekmek	13	0,975%
11.	ortaya çıkmak	13	0,975%
12.	sevinçten uçmak	13	0,975%
13.	sözünü kesmek	12	0,900%
14.	ayağa kalkmak	11	0,825%
15.	yolunu tutmak	11	0,825%
16.	omuz silmek	10	0,750%
17.	iç çekmek	9	0,675%
18.	ileri atılmak	9	0,675%
19.	söz vermek	9	0,675%
20.	eline tutuşturmak	8	0,600%
21.	hoşuna gitmek	8	0,600%
22.	kesip atmak	8	0,600%
23.	şaşırp kalmak	8	0,600%
24.	canı sıkılmak	7	0,525%
25.	dillere destan (olmak)	7	0,525%
26.	el sürmek	7	0,525%
27.	göz kırpmak	7	0,525%
28.	gözleri dolmak	7	0,525%
29.	kulak asmamak	7	0,525%
30.	sırası gelmek	7	0,525%
31.	boşa gitmek	6	0,450%
32.	göz atmak	6	0,450%
33.	göze almak	6	0,450%
34.	gözünü açmak	6	0,450%
35.	iple çekmek	6	0,450%
36.	işe yaramak	6	0,450%
37.	üstüne yürümek	6	0,450%
38.	yok olmak	6	0,450%
39.	ad takmak	5	0,375%
40.	anlam verememek	5	0,375%
41.	can atmak	5	0,375%
42.	eli boş dönmek	5	0,375%

Sıra	Deyim	Sıklık	Yüzde
43.	fırsat bulmak	5	0,375%
44.	gözlerini dikmek	5	0,375%
45.	içinden gelmek	5	0,375%
46.	kanat çırpma	5	0,375%
47.	karşı durmak	5	0,375%
48.	kaşlarını çatmak	5	0,375%
49.	kulak vermek	5	0,375%
50.	sesini çıkarmamak	5	0,375%
51.	yol almak	5	0,375%
52.	yola çıkmak	5	0,375%
53.	yola koyulmak	5	0,375%
54.	*gözde	4	0,300%
55.	ad koymak	4	0,300%
56.	akıl almaz	4	0,300%
57.	ayağına dolanmak	4	0,300%
58.	başını alıp gitmek	4	0,300%
59.	belli etmek	4	0,300%
60.	bilincine varmak	4	0,300%
61.	dile getirmek	4	0,300%
62.	dilinden anlamak	4	0,300%
63.	gözleri parlamak	4	0,300%
64.	gözü takılmak	4	0,300%
65.	gülmekten katılmak	4	0,300%
66.	korkuya kapılmak	4	0,300%
67.	kulak kesilmek	4	0,300%
68.	ne yapıp etmek	4	0,300%
69.	neye uğradığını anlamamak	4	0,300%
70.	özen göstermek	4	0,300%
71.	tadını çıkarmak	4	0,300%
72.	(-den) yana çıkmak	3	0,225%
73.	ağızdan ağza yayılmak	3	0,225%
74.	akıl erdirememek	3	0,225%
75.	akıl etmek	3	0,225%
76.	aklına gelmek	3	0,225%
77.	araya girmek	3	0,225%
78.	azar işitmek	3	0,225%
79.	baş sallamak	3	0,225%
80.	başını sallamak	3	0,225%
81.	bıyık altından gülmek	3	0,225%
82.	burun buruna gelmek	3	0,225%
83.	can çekişmek	3	0,225%

Sıra	Deyim	Sıklık	Yüzde
84.	can yoldaşı	3	0,225%
85.	cana yakın	3	0,225%
86.	canı çıkmak	3	0,225%
87.	canını dişine takmak	3	0,225%
88.	canını kurtarmak	3	0,225%
89.	canla başla	3	0,225%
90.	ekmek parası	3	0,225%
91.	el birlik olmak	3	0,225%
92.	el sallamak	3	0,225%
93.	eline geçmek	3	0,225%
94.	gönlünü almak	3	0,225%
95.	göz alabildiğine	3	0,225%
96.	gözden kaybolmak	3	0,225%
97.	gözü pek	3	0,225%
98.	gözünü ayırmamak	3	0,225%
99.	gözünü dikmek	3	0,225%
100.	haber salmak	3	0,225%
101.	iyi etmek	3	0,225%
102.	kendini toplamak	3	0,225%
103.	koluna girmek	3	0,225%
104.	kulağını çekmek	3	0,225%
105.	kulaklarını dikmek	3	0,225%
106.	oralı olmamak	3	0,225%
107.	peşine düşmek	3	0,225%
108.	sahip çıkmak	3	0,225%
109.	saldırıya uğramak	3	0,225%
110.	soluğu (bir yerde) almak	3	0,225%
111.	söze başlamak	3	0,225%
112.	söze karışmak	3	0,225%
113.	takla atmak	3	0,225%
114.	tetiği çekmek	3	0,225%
115.	tos vurmak	3	0,225%
116.	ün salmak	3	0,225%
117.	yasa bürünmek	3	0,225%
118.	yerine getirmek	3	0,225%
119.	yok etmek	3	0,225%
120.	yolu düşmek	3	0,225%
121.	yüreği küt küt atmak	3	0,225%
122.	yüz vermemek	3	0,225%
123.	zorluk çekmek	3	0,225%
124.	zoruna gitmek	3	0,225%
125.	açgözlü	2	0,150%
126.	adımlarını sıklaştırmak	2	0,150%
127.	ağrına gitmek	2	0,150%

Sıra	Deyim	Sıklık	Yüzde
128.	ağzından bal akmak	2	0,150%
129.	akıl edememek	2	0,150%
130.	aklı ermemek	2	0,150%
131.	aklı karışmak	2	0,150%
132.	aklı sıra	2	0,150%
133.	araya almak	2	0,150%
134.	ardı kesilmek	2	0,150%
135.	ayağa fırlamak	2	0,150%
136.	ayağa kaldırmak	2	0,150%
137.	baş edememek	2	0,150%
138.	başı dönmek	2	0,150%
139.	başına üşüşmek	2	0,150%
140.	başından geçmek	2	0,150%
141.	baştan savma	2	0,150%
142.	bir dediğini ikiletmemek	2	0,150%
143.	boğazına düğümlenmek	2	0,150%
144.	boğazından geçmemek	2	0,150%
145.	boynunu bükmek	2	0,150%
146.	boyun kırmak	2	0,150%
147.	can dostu	2	0,150%
148.	canını yakmak	2	0,150%
149.	çileden çıkarmak	2	0,150%
150.	dert edinmek	2	0,150%
151.	dil dökmek	2	0,150%
152.	dile gelmek	2	0,150%
153.	dişini sıkmak	2	0,150%
154.	dövene koşmak	2	0,150%
155.	düşman kesilmek	2	0,150%
156.	el çırpak	2	0,150%
157.	el ele vermek	2	0,150%
158.	elde edilmek	2	0,150%
159.	ele avuca sığmamak	2	0,150%
160.	elinde kalmak	2	0,150%
161.	elinden geleni yapmak	2	0,150%
162.	fırsat bulamamak	2	0,150%
163.	fırsat kollamak	2	0,150%
164.	fırsat vermemek	2	0,150%
165.	gık dememek	2	0,150%
166.	göğüs germek	2	0,150%
167.	gönlü razı olmamak	2	0,150%
168.	gönül eğlendirmek	2	0,150%
169.	görmezlikten gelmek	2	0,150%
170.	göz göre göre	2	0,150%
171.	göz hapsine almak	2	0,150%

Sıra	Deyim	Sıklık	Yüzde
172.	gözdağı vermek	2	0,150%
173.	gözden çıkarmak	2	0,150%
174.	gözden düşmek	2	0,150%
175.	gözlerini açamamak	2	0,150%
176.	gözlerini çevirmek	2	0,150%
177.	gözünün önüne gelmek	2	0,150%
178.	güçsüz düşmek	2	0,150%
179.	haber almak	2	0,150%
180.	hak vermek	2	0,150%
181.	hiçe saymak	2	0,150%
182.	içi burkulmak	2	0,150%
183.	içi içine sığmamak	2	0,150%
184.	içi kazanmak	2	0,150%
185.	içinden geçirmek	2	0,150%
186.	içine korku salmak	2	0,150%
187.	içine sinmemek	2	0,150%
188.	ilgi görmek	2	0,150%
189.	karşı gelmek	2	0,150%
190.	karşılık vermek	2	0,150%
191.	kaşla göz arasında	2	0,150%
192.	kendinden geçmek	2	0,150%
193.	kendine gelmek	2	0,150%
194.	kendini beğenmek	2	0,150%
195.	korktuğu başına gelmek	2	0,150%
196.	küçük düşürmek	2	0,150%
197.	meydan okumak	2	0,150%
198.	onuru kırılmak	2	0,150%
199.	öfkesi kabarmak	2	0,150%
200.	önüne çıkmak	2	0,150%
201.	özür dilemek	2	0,150%
202.	sağlığına kavuşmak	2	0,150%
203.	sırt çevirmek	2	0,150%
204.	sırtını sıvazlamak	2	0,150%
205.	soluğunu tutmak	2	0,150%
206.	soluk soluğa kalmak	2	0,150%
207.	söz dinlememek	2	0,150%
208.	suç işlemek	2	0,150%
209.	tadı damağında kalmak	2	0,150%
210.	tatile girmek	2	0,150%
211.	tepesi atmak	2	0,150%
212.	tepki göstermek	2	0,150%
213.	türkü tutturmak	2	0,150%
214.	uzak durmak	2	0,150%
215.	uzak tutmak	2	0,150%

Sıra	Deyim	Sıklık	Yüzde
216.	üstesinden gelmek	2	0,150%
217.	yarın öbür gün	2	0,150%
218.	yere çalmak	2	0,150%
219.	yerinde duramamak	2	0,150%
220.	yolunu bulmak	2	0,150%
221.	yolunu kesmek	2	0,150%
222.	yorgun düşmek	2	0,150%
223.	yüreği burkulmak	2	0,150%
224.	yüz tutmak	2	0,150%
225.	yüz yüze gelmek	2	0,150%
226.	zor gelmek	2	0,150%
227.	(bir şeyde) gözü olmamak	1	0,075%
228.	(bir şeye) gözü takılmak	1	0,075%
229.	(bir şeyi birine) çok görmek	1	0,075%
230.	... durumuna düşmek	1	0,075%
231.	acı çekmek	1	0,075%
232.	acı vermek	1	0,075%
233.	acısını çıkarmak	1	0,075%
234.	açığa çıkmak	1	0,075%
235.	açığa vurmak	1	0,075%
236.	açıktta kalmak	1	0,075%
237.	adam etmek	1	0,075%
238.	adam olmak	1	0,075%
239.	adım atmak	1	0,075%
240.	adım atmamak	1	0,075%
241.	ağır basmak	1	0,075%
242.	ağır başlı	1	0,075%
243.	ağız dalaşı	1	0,075%
244.	ağız dolusu	1	0,075%
245.	ağzı sulanmak	1	0,075%
246.	ağzına geleni söylemek	1	0,075%
247.	ağzına tıkmak	1	0,075%
248.	ağzından almak	1	0,075%
249.	ağzından eksilmemek	1	0,075%
250.	ağzını bıçak açmamak	1	0,075%
251.	akan sular durmak	1	0,075%
252.	akıl almamak	1	0,075%
253.	akıl ermemek	1	0,075%
254.	akıl etmemek	1	0,075%
255.	akıl öğretmek	1	0,075%
256.	akın etmek	1	0,075%
257.	akla kararı seçmek	1	0,075%
258.	akla yakın	1	0,075%

Sıra	Deyim	Sıklık	Yüzde
259.	aklı başına gelmek	1	0,075%
260.	aklı başında	1	0,075%
261.	aklı ermek	1	0,075%
262.	aklı gitmek	1	0,075%
263.	aklı takılmak	1	0,075%
264.	aklı yatmamak	1	0,075%
265.	aklına esmek	1	0,075%
266.	aklına gelmemek	1	0,075%
267.	aklına koymak	1	0,075%
268.	aklına takılmak	1	0,075%
269.	aklından çıkmamak	1	0,075%
270.	aklından geçmek	1	0,075%
271.	aklını çelmek	1	0,075%
272.	aklını yitirmek	1	0,075%
273.	alıcı çıkmak	1	0,075%
274.	aman vermemek	1	0,075%
275.	anlamına gelmek	1	0,075%
276.	ara vermek	1	0,075%
277.	arsızlığa dökmek	1	0,075%
278.	aşağıdan almak	1	0,075%
279.	ateşler içinde (kalmak)	1	0,075%
280.	ava çıkmak	1	0,075%
281.	ayağa kalkmamak	1	0,075%
282.	ayağı alışmak	1	0,075%
283.	ayağı takılmak	1	0,075%
284.	ayağına dolaşmak	1	0,075%
285.	ayağına takılmak	1	0,075%
286.	ayağını alıştırmak	1	0,075%
287.	ayağını kesmek	1	0,075%
288.	az buçuk	1	0,075%
289.	bacası tütmemek	1	0,075%
290.	baş başa vermek	1	0,075%
291.	başına bir iş gelmek	1	0,075%
292.	başına dert açmak	1	0,075%
293.	başına dolanmak	1	0,075%
294.	başına iş açmak	1	0,075%
295.	başına toplanmak	1	0,075%
296.	başından büyük işlere kalkışmak	1	0,075%
297.	başının etini yemek	1	0,075%
298.	bayram etmek	1	0,075%
299.	beyninden vurulmuşu dönmek	1	0,075%
300.	bildiğinden şaşmamak	1	0,075%

Sıra	Deyim	Sıklık	Yüzde
301.	bin dereden su getirmek	1	0,075%
302.	birbirine girmek	1	0,075%
303.	birbirine katmak	1	0,075%
304.	bismillah çekmek	1	0,075%
305.	boğazına düşkün	1	0,075%
306.	boş kalmamak	1	0,075%
307.	boşluğa düşmek	1	0,075%
308.	boşta kalmak	1	0,075%
309.	boyunu bükülme	1	0,075%
310.	burnunu çekmek	1	0,075%
311.	burnunu sokmamak	1	0,075%
312.	can derdine düşmek	1	0,075%
313.	can sıkmak	1	0,075%
314.	can vermek	1	0,075%
315.	canı çekmek	1	0,075%
316.	canı yanmak	1	0,075%
317.	canına kıymak	1	0,075%
318.	canına yetmek	1	0,075%
319.	canından olmak	1	0,075%
320.	canını sıkmak	1	0,075%
321.	canını vermek	1	0,075%
322.	canıyla uğraşmak	1	0,075%
323.	cesaretini kırmak	1	0,075%
324.	cezasını çekmek	1	0,075%
325.	çene yormak	1	0,075%
326.	çifte atmak	1	0,075%
327.	çile çekmek	1	0,075%
328.	çileden çıkmak	1	0,075%
329.	çişi gelmek	1	0,075%
330.	çoluk çocuğa karışmak	1	0,075%
331.	çara düşmek	1	0,075%
332.	değme gitsin	1	0,075%
333.	dehşete kapılmak	1	0,075%
334.	denize açılmak	1	0,075%
335.	dert ortağı edinmek	1	0,075%
336.	dert yanmak	1	0,075%
337.	dışarı atmak	1	0,075%
338.	diken üstünde durmak	1	0,075%
339.	dikkatini çekmek	1	0,075%
340.	dil uzatmak	1	0,075%
341.	dili tutulmak	1	0,075%
342.	dilinden kurtulamamak	1	0,075%
343.	diline dolamak	1	0,075%
344.	dilini tutamamak	1	0,075%

Sıra	Deyim	Sıklık	Yüzde
345.	dillerden düşmemek	1	0,075%
346.	dizinin dibinden ayırmamak	1	0,075%
347.	dizlerinin bağı çözülmek	1	0,075%
348.	dizlerinin gücü kesilmek	1	0,075%
349.	doğru bulmamak	1	0,075%
350.	dört elle sarılmak	1	0,075%
351.	dudak bükmek	1	0,075%
352.	dudak sarkıtmak	1	0,075%
353.	duymazlıktan gelmek	1	0,075%
354.	düinden hazır (olmak)	1	0,075%
355.	dünyası kararmak	1	0,075%
356.	düş kurmak	1	0,075%
357.	düşünceye dalmak	1	0,075%
358.	eksik olmamak	1	0,075%
359.	el ayak çekilmek	1	0,075%
360.	el değiştirmek	1	0,075%
361.	el değmemek	1	0,075%
362.	el etmek	1	0,075%
363.	el sıkışmak	1	0,075%
364.	elden bırakmamak	1	0,075%
365.	elden çıkarmak	1	0,075%
366.	elden geçirmek	1	0,075%
367.	elden gitmek	1	0,075%
368.	eli açık	1	0,075%
369.	eli kolu bağlanmak	1	0,075%
370.	eli varmamak	1	0,075%
371.	elinden düşürmemek	1	0,075%
372.	elinden geleni geri koymamak	1	0,075%
373.	elinden kaçırmak	1	0,075%
374.	elinden kurtulmamak	1	0,075%
375.	eline fırsat geçmek	1	0,075%
376.	eline gelmek	1	0,075%
377.	elini sıkmak	1	0,075%
378.	elini sürmek	1	0,075%
379.	emir almamak	1	0,075%
380.	eşek sudan gelene kadar	1	0,075%
381.	fır dönmek	1	0,075%
382.	fırsat bilmek	1	0,075%
383.	fırsat kalmamak	1	0,075%
384.	garibine gitmek	1	0,075%
385.	gecesini gündüzüne katmak	1	0,075%

Sıra	Deyim	Sıklık	Yüzde
386.	geçimini sağlamak	1	0,075%
387.	gelin gitmek	1	0,075%
388.	geri durmamak	1	0,075%
389.	geri kalmak	1	0,075%
390.	geri kalmamak	1	0,075%
391.	göğsünü kabartmak	1	0,075%
392.	gönlü el vermemek	1	0,075%
393.	gönlü olmak	1	0,075%
394.	gönlünden geçmek	1	0,075%
395.	göz açıp kapayıncaya dek	1	0,075%
396.	göz alıcı	1	0,075%
397.	göz dikmek	1	0,075%
398.	göz gözü görmemek	1	0,075%
399.	göz kamaştırmak	1	0,075%
400.	göz kulak olmak	1	0,075%
401.	göz önüne sermek	1	0,075%
402.	gözden geçirmek	1	0,075%
403.	gözden kaçırmamak	1	0,075%
404.	gözleri buğulanmak	1	0,075%
405.	gözleri ışıdamak	1	0,075%
406.	gözleri kamaşmak	1	0,075%
407.	gözlerini ayırmamak	1	0,075%
408.	gözü açılmak	1	0,075%
409.	gözü dönmek	1	0,075%
410.	gözü gibi bakmak	1	0,075%
411.	gözü ilişmek	1	0,075%
412.	gözü kaymak	1	0,075%
413.	gözü yok (gözü olmamak)	1	0,075%
414.	gözünden kaçmamak	1	0,075%
415.	gözüne görünmemek	1	0,075%
416.	gözüne kestirmek	1	0,075%
417.	gözüne uyku girmemek	1	0,075%
418.	gözünü kırpmamak	1	0,075%
419.	gözünün önünden geçmek	1	0,075%
420.	gücü yetmemek	1	0,075%
421.	gülüp geçmek	1	0,075%
422.	güneş almamak	1	0,075%
423.	gününü görmek	1	0,075%
424.	haber vermek	1	0,075%
425.	haklı bulmak	1	0,075%
426.	hal hatır sormak	1	0,075%
427.	har vurup harman savurmak	1	0,075%
428.	hayata küsmek	1	0,075%

Sıra	Deyim	Sıklık	Yüzde
429.	hazıra konmak	1	0,075%
430.	her kafadan bir ses çıkmak	1	0,075%
431.	hor görmek	1	0,075%
432.	hünerini göstermek	1	0,075%
433.	iç açmak	1	0,075%
434.	içi bulanmak	1	0,075%
435.	içi el vermemek	1	0,075%
436.	içi ezilmek	1	0,075%
437.	içi götürmemek	1	0,075%
438.	içi kaldırmamak	1	0,075%
439.	içi kararmak	1	0,075%
440.	içi rahat olmak	1	0,075%
441.	içi sızlamak	1	0,075%
442.	içine dert olmak	1	0,075%
443.	içine gömmek	1	0,075%
444.	içine kapanmak	1	0,075%
445.	içini sarmak	1	0,075%
446.	içini yakmak	1	0,075%
447.	ilgi çekici	1	0,075%
448.	ilgi çekmek	1	0,075%
449.	insan yerine koymak	1	0,075%
450.	işaret vermek	1	0,075%
451.	işe koyulmak	1	0,075%
452.	işine gelmemek	1	0,075%
453.	işini gücünü bırakmak	1	0,075%
454.	iştahı açılmak	1	0,075%
455.	iyi olmak	1	0,075%
456.	kabına sığmamak	1	0,075%
457.	kafasına kakıncı etmek	1	0,075%
458.	kafasına yatmak	1	0,075%
459.	kan beynine sıçramak	1	0,075%
460.	kan dökmek	1	0,075%
461.	kan dökülmek	1	0,075%
462.	kan ter içinde (kalmak)	1	0,075%
463.	kana bulanmak	1	0,075%
464.	kapan kurmak	1	0,075%
465.	kara kara düşünmek	1	0,075%
466.	karın ağrısı	1	0,075%
467.	karını tok (olmak)	1	0,075%
468.	karşı çıkmak	1	0,075%
469.	karşı durmamak	1	0,075%
470.	karşısına çıkmak	1	0,075%
471.	katılışıya gülmek	1	0,075%
472.	kavga çıkmak	1	0,075%

Sıra	Deyim	Sıklık	Yüzde
473.	kayıplara karışmak	1	0,075%
474.	kendini atmak	1	0,075%
475.	kendini avutmak	1	0,075%
476.	kendini bilmek	1	0,075%
477.	kendini bir yerde bulmak	1	0,075%
478.	kendini bulmak	1	0,075%
479.	kendini kaptırmak	1	0,075%
480.	kendini tutamamak	1	0,075%
481.	kendini vermek	1	0,075%
482.	keyfine diyecek yok	1	0,075%
483.	keyfini sürmek	1	0,075%
484.	kına yakmak	1	0,075%
485.	kış uykusu	1	0,075%
486.	kollarına atılmak	1	0,075%
487.	kollarını açmak	1	0,075%
488.	kollarını sıvamak	1	0,075%
489.	koltukları kabarmak	1	0,075%
490.	komadan çıkmak	1	0,075%
491.	kök sökmek	1	0,075%
492.	köşeye çekilmek	1	0,075%
493.	kötüye gitmek	1	0,075%
494.	kulak tırmalamak	1	0,075%
495.	kulaklarından gitmemek	1	0,075%
496.	kuluçkaya yatmak	1	0,075%
497.	kursağında kalmak	1	0,075%
498.	kusura bakmamak	1	0,075%
499.	kuş beyinli	1	0,075%
500.	küçük düşmek	1	0,075%
501.	lafa girmek	1	0,075%
502.	mahkemeye vermek	1	0,075%
503.	maskara olmak	1	0,075%
504.	merak salmak	1	0,075%
505.	mesken tutmak	1	0,075%
506.	midesi kazınmak	1	0,075%
507.	midesini bozmak	1	0,075%
508.	müjde vermek	1	0,075%
509.	ne olursa olsun	1	0,075%
510.	neşe katmak	1	0,075%
511.	neşe saçmak	1	0,075%
512.	neşe vermek	1	0,075%
513.	neşesi kaçmak	1	0,075%
514.	neşesi yerinde	1	0,075%
515.	o gün bugündür	1	0,075%
516.	okumayı sökmek	1	0,075%

Sıra	Deyim	Sıklık	Yüzde
517.	ortada kalmak	1	0,075%
518.	ortaya atmak	1	0,075%
519.	ortaya çıkarmak	1	0,075%
520.	öç almak	1	0,075%
521.	ödü kopmak	1	0,075%
522.	öfkesi yatışmak	1	0,075%
523.	öfkesini çıkarmak	1	0,075%
524.	ölçüsünü kaçırmak	1	0,075%
525.	öne sürmek	1	0,075%
526.	önüne bakmak	1	0,075%
527.	önüne düşmek	1	0,075%
528.	özlem duymak	1	0,075%
529.	özlem gidermek	1	0,075%
530.	özlemini çekmek	1	0,075%
531.	para kırmak	1	0,075%
532.	parmak kaldırmak	1	0,075%
533.	pes etmemek	1	0,075%
534.	peşinde koşmak	1	0,075%
535.	peşine takmak	1	0,075%
536.	peşini bırakmamak	1	0,075%
537.	poz vermek	1	0,075%
538.	pusu kurmak	1	0,075%
539.	pusuya yatmak	1	0,075%
540.	rahatı kaçmak	1	0,075%
541.	rahatını kaçırmak	1	0,075%
542.	renkten renge girmek	1	0,075%
543.	sabahın köründe	1	0,075%
544.	sabrı taşmak	1	0,075%
545.	sakal sıvazlamak	1	0,075%
546.	satılığa çıkarmak	1	0,075%
547.	ses etmemek	1	0,075%
548.	ses vermemek	1	0,075%
549.	sesi soluğu çıkmamak	1	0,075%
550.	sevaba girmek	1	0,075%
551.	sıkıntıya düşmek	1	0,075%
552.	sırt üstü yatmak	1	0,075%
553.	sırtını yere getirmek	1	0,075%
554.	sinek avlamak	1	0,075%
555.	soluk alamamak	1	0,075%
556.	sorun çıkarmamak	1	0,075%
557.	soyup soğana çevirmek	1	0,075%
558.	söz almak	1	0,075%
559.	söze girmek	1	0,075%
560.	sözü değiştirmek	1	0,075%

Sıra	Deyim	Sıklık	Yüzde
561.	sözünde durmamak	1	0,075%
562.	su yüzüne çıkmak	1	0,075%
563.	suratı bir karış	1	0,075%
564.	suyuna gitmek	1	0,075%
565.	şaşkına döndürmek	1	0,075%
566.	şöyle dursun	1	0,075%
567.	tadı kaçmak	1	0,075%
568.	tadına doyamamak	1	0,075%
569.	tadına doyulmamak	1	0,075%
570.	tadına varmak	1	0,075%
571.	tadında bırakmak	1	0,075%
572.	tartışma götürmemek	1	0,075%
573.	tehlike geçirmek	1	0,075%
574.	tehlikeye atmak	1	0,075%
575.	tekmeyi basmak	1	0,075%
576.	telaşa kapılmak	1	0,075%
577.	tepesine çıkarmak	1	0,075%
578.	ters düşmek	1	0,075%
579.	tetikte beklemek	1	0,075%
580.	tetikte durmak	1	0,075%
581.	tırısı kalkmak	1	0,075%
582.	toz kondurmamak	1	0,075%
583.	toz olmak	1	0,075%
584.	tuzak kurmak	1	0,075%
585.	tuzla buz olmak	1	0,075%
586.	türkü yakmak	1	0,075%
587.	türküyü çekmek	1	0,075%
588.	ucuza çıkmak	1	0,075%
589.	umudunu yitirmemek	1	0,075%
590.	uygun bulmamak	1	0,075%
591.	uykusu açılmak	1	0,075%
592.	uykuya dalmak	1	0,075%
593.	üstüne basmak	1	0,075%
594.	üstüne yok	1	0,075%
595.	yağma yok	1	0,075%
596.	yağmurdan kaçarken doluya tutulmak	1	0,075%
597.	yakasını kurtaramamak	1	0,075%
598.	yaraya tuz basmak	1	0,075%
599.	yardıma koşmak	1	0,075%
600.	yarım ağızla	1	0,075%
601.	yarından tezi yok	1	0,075%
602.	yasa boğulmak	1	0,075%
603.	yaş yetmiş iş bitmiş	1	0,075%

Sıra	Deyim	Sıklık	Yüzde
604.	yatağa düşmek	1	0,075%
605.	yedeğine almak	1	0,075%
606.	yem olmak	1	0,075%
607.	yer bakır gök demir	1	0,075%
608.	yer bulmak	1	0,075%
609.	yerden yere atmak	1	0,075%
610.	yere yıkılmak	1	0,075%
611.	yere sermek	1	0,075%
612.	yere vurmak	1	0,075%
613.	yere yıkılmak	1	0,075%
614.	yerini sevmek	1	0,075%
615.	yokluğa düşmek	1	0,075%
616.	yol göstermek	1	0,075%
617.	yola düşmek	1	0,075%
618.	yola getirememek	1	0,075%
619.	yoluna çıkmak	1	0,075%
620.	yolunu beklemek	1	0,075%
621.	yolunu gözlemek	1	0,075%
622.	yolunu şaşırarak	1	0,075%
623.	yük olmak	1	0,075%
624.	yüreği ağzına gelmek	1	0,075%
625.	yüreği şişmek	1	0,075%
626.	yüreği yumuşamak	1	0,075%
627.	yüreğini hoplatmak	1	0,075%
628.	yüz akıyla çıkmak	1	0,075%
629.	yüz bulmak	1	0,075%
630.	yüz kararı	1	0,075%
631.	yüzü gülmek	1	0,075%
632.	yüzüne bakmamak	1	0,075%
633.	yüzüne gülmek	1	0,075%
634.	yüzüne renk (kan) gelmek	1	0,075%
635.	yüzünü buruşturmak	1	0,075%
636.	yüzünü güldürmek	1	0,075%
637.	yüzünü kara çıkarmamak	1	0,075%
638.	zamanını öldürmek	1	0,075%
639.	ziyafet çekmek	1	0,075%

*Tek ögeli deyim (Aksan, 2002: 95)

EK-3. ÇOCUK ÖYKÜLERİNDEKİ İKİLEMELERİN SIKLIK DİZELGESİ

Sıra	İkileme	Sıklık	Yüzde
1.	ana baba	23	3,050%
2.	sık sık	20	2,653%
3.	soluk soluğa	15	1,989%
4.	acı acı	11	1,459%
5.	ana oğul	11	1,459%
6.	ister istemez	10	1,326%
7.	konu komşu	10	1,326%
8.	oradan oraya	9	1,194%
9.	yavaş yavaş	9	1,194%
10.	gide gide	8	1,061%
11.	gitmek gelmek	8	1,061%
12.	olmak bitmek	8	1,061%
13.	tir tir	8	1,061%
14.	bir bir	7	0,928%
15.	iyiden iyiye	7	0,928%
16.	kendi kendine	7	0,928%
17.	ana kız	6	0,796%
18.	art arda	6	0,796%
19.	baba oğul	6	0,796%
20.	hoplamak zıplamak	6	0,796%
21.	kesik kesik	6	0,796%
22.	birer birer	5	0,663%
23.	bol bol	5	0,663%
24.	çeşit çeşit	5	0,663%
25.	günden güne	5	0,663%
26.	okuma yazma	5	0,663%
27.	sağ sol	5	0,663%
28.	sarmak sarmalamak	5	0,663%
29.	anne baba	4	0,531%
30.	dağ bayır	4	0,531%
31.	doğru dürüst	4	0,531%
32.	donmak kalmak	4	0,531%
33.	gelen geçen	4	0,531%
34.	hele hele	4	0,531%
35.	koşa koşa	4	0,531%
36.	köşe bucak	4	0,531%
37.	ora bura	4	0,531%
38.	renk renk	4	0,531%
39.	sıcak sıcak	4	0,531%
40.	zaman zaman	3	0,398%
41.	açık seçik	2	0,265%

Sıra	İkileme	Sıklık	Yüzde
42.	açıktan açığa	2	0,265%
43.	alır almaz	2	0,265%
44.	Allah Allah	2	0,265%
45.	allak bullak	2	0,265%
46.	araç gereç	2	0,265%
47.	atmak tutmak	2	0,265%
48.	bağıra çağıra	2	0,265%
49.	ballandıra ballandıra	2	0,265%
50.	bas bas	2	0,265%
51.	boy boy	2	0,265%
52.	büyük küçük	2	0,265%
53.	çabuk çabuk	2	0,265%
54.	çalı çırpı	2	0,265%
55.	çalıştırır çalıştırmaz	2	0,265%
56.	çekine çekine	2	0,265%
57.	çok çok	2	0,265%
58.	çoluk çocuk	2	0,265%
59.	derme çatma	2	0,265%
60.	dertli dertli	2	0,265%
61.	dursuz duraksız	2	0,265%
62.	düşünmek taşınmak	2	0,265%
63.	eğilmek bükülmek	2	0,265%
64.	el gün	2	0,265%
65.	er geç	2	0,265%
66.	eş dost	2	0,265%
67.	gece gündüz	2	0,265%
68.	gelir gelmez	2	0,265%
69.	gelmek gitmek	2	0,265%
70.	girer girmez	2	0,265%
71.	gizli gizli	2	0,265%
72.	günlük güneşlik	2	0,265%
73.	hoplaya zıplaya	2	0,265%
74.	ışıl ışıl	2	0,265%
75.	inim inim	2	0,265%
76.	inleye inleye	2	0,265%
77.	iri iri	2	0,265%
78.	iş güç	2	0,265%
79.	itiş kakış	2	0,265%
80.	adım adım	1	0,133%
81.	ağlaya ağlaya	1	0,133%
82.	ağlaya sızlaya	1	0,133%

Sıra	İkileme	Sıklık	Yüzde
83.	aklı akralı	1	0,133%
84.	alev alev	1	0,133%
85.	anamlı anlamlı	1	0,133%
86.	anlata anlata	1	0,133%
87.	apar topar	1	0,133%
88.	ara sıra	1	0,133%
89.	araya araya	1	0,133%
90.	arkalı önlü	1	0,133%
91.	ata dede	1	0,133%
92.	atar atmaz	1	0,133%
93.	avaz avaz	1	0,133%
94.	aylak aylak	1	0,133%
95.	az az	1	0,133%
96.	bağıra çağıra	1	0,133%
97.	bağıra bağıra	1	0,133%
98.	bağrı çağrı	1	0,133%
99.	bahçe bahçe	1	0,133%
100.	baka baka	1	0,133%
101.	bakar bakar	1	0,133%
102.	bakıp bakıp	1	0,133%
103.	bakkal kasap	1	0,133%
104.	bar bar	1	0,133%
105.	başlar başlamaz	1	0,133%
106.	baştan ayağa	1	0,133%
107.	belli belirsiz	1	0,133%
108.	benek benek	1	0,133%
109.	bırakıp bırakıp	1	0,133%
110.	bilgiç bilgiç	1	0,133%
111.	bitir bitmez	1	0,133%
112.	boğuk boğuk	1	0,133%
113.	börtü böcek	1	0,133%
114.	bucak bucak	1	0,133%
115.	bula bula	1	0,133%
116.	bulmak getirmek	1	0,133%
117.	bulunmazı buldurmak	1	0,133%
118.	civil civil	1	0,133%
119.	cin peri	1	0,133%
120.	göz gönül	1	0,133%
121.	gurul gurul	1	0,133%
122.	güle söyleye	1	0,133%
123.	gümbür gümbür	1	0,133%
124.	hemen hemen	1	0,133%
125.	hızlı hızlı	1	0,133%
126.	hiç mi hiç	1	0,133%

Sıra	İkileme	Sıklık	Yüzde
127.	homurdana homurdana	1	0,133%
128.	ince ince	1	0,133%
129.	iner inmez	1	0,133%
130.	iri yarı	1	0,133%
131.	irili ufaklı	1	0,133%
132.	isteksiz isteksiz	1	0,133%
133.	istemeye istemeye	1	0,133%
134.	isteyip istememek	1	0,133%
135.	işsiz güçsüz	1	0,133%
136.	iteleye dürtükleye	1	0,133%
137.	itmek kakmak	1	0,133%
138.	izleyip izlememek	1	0,133%
139.	kaba kaba	1	0,133%
140.	kalın kalın	1	0,133%
141.	kahr kalmaz	1	0,133%
142.	kalkar kalkmaz	1	0,133%
143.	kana kana	1	0,133%
144.	kapı baca	1	0,133%
145.	karışmak görüşmek	1	0,133%
146.	karman çorman	1	0,133%
147.	katar katar	1	0,133%
148.	kazma kürek	1	0,133%
149.	kedi köpek	1	0,133%
150.	kıran kırana	1	0,133%
151.	kıvrıla kıvrıla	1	0,133%
152.	koklaya koklaya	1	0,133%
153.	kolay kolay	1	0,133%
154.	kona kalka	1	0,133%
155.	konuşa konuşa	1	0,133%
156.	kopmak gitmek	1	0,133%
157.	korka korka	1	0,133%
158.	koyun koyuna	1	0,133%
159.	körü körüne	1	0,133%
160.	sürtiye sürtiye	1	0,133%
161.	süslemek püslemek	1	0,133%
162.	tapır tapır	1	0,133%
163.	tarla ova	1	0,133%
164.	taze taze	1	0,133%
165.	tek tük	1	0,133%
166.	teker teker	1	0,133%
167.	tısl tısl	1	0,133%
168.	top top	1	0,133%
169.	türlü türlü	1	0,133%
170.	uslu uslu	1	0,133%

Sıra	İkileme	Sıklık	Yüzde
171.	üçer beşer	1	0,133%
172.	üst baş	1	0,133%
173.	üstüne üstüne	1	0,133%
174.	vah vah	1	0,133%
175.	verip vermemek	1	0,133%
176.	verirsin vermezsin	1	0,133%
177.	yakmak yıkamak	1	0,133%
178.	yalvarmak yakarmak	1	0,133%
179.	şaşkın şaşkın	4	0,531%
180.	tatlı tatlı	4	0,531%
181.	tıka basa	4	0,531%
182.	uzun uzun	4	0,531%
183.	ürkek ürkek	4	0,531%
184.	akıta akıta	3	0,398%
185.	aramak sormak	3	0,398%
186.	bağ bahçe	3	0,398%
187.	bata çıka	3	0,398%
188.	beslemek büyütmek	3	0,398%
189.	bile bile	3	0,398%
190.	boylu boyunca	3	0,398%
191.	buruk buruk	3	0,398%
192.	çığılık çığığa	3	0,398%
193.	delik deşik	3	0,398%
194.	derin derin	3	0,398%
195.	doğmak büyümek	3	0,398%
196.	duyar duymaz	3	0,398%
197.	gider gitmez	3	0,398%
198.	girmek çıkmak	3	0,398%
199.	güzel güzel	3	0,398%
200.	hiçkıra hiçkıra	3	0,398%
201.	hüngür hüngür	3	0,398%
202.	koca koca	3	0,398%
203.	pırıl pırıl	3	0,398%
204.	pisi pisi	3	0,398%
205.	savurta savurta	3	0,398%
206.	seve okşaya	3	0,398%
207.	sıkı sıkı	3	0,398%
208.	sora sora	3	0,398%
209.	süklüm püklüm	3	0,398%
210.	sürtüne sürtüne	3	0,398%
211.	tembel tembel	3	0,398%
212.	tepeden tırnağa	3	0,398%
213.	üç beş	3	0,398%
214.	varır varmaz	3	0,398%

Sıra	İkileme	Sıklık	Yüzde
215.	yanık yanık	3	0,398%
216.	yeni yeni	3	0,398%
217.	yorgun argın	3	0,398%
218.	iyi kötü	2	0,265%
219.	karı koca	2	0,265%
220.	kat kat	2	0,265%
221.	kır bayır	2	0,265%
222.	kırık çıkık	2	0,265%
223.	kızarmak bozarmak	2	0,265%
224.	kızgın kızgın	2	0,265%
225.	küme küme	2	0,265%
226.	nazlı nazlı	2	0,265%
227.	öbek öbek	2	0,265%
228.	öpe koklaya	2	0,265%
229.	öptü öptü	2	0,265%
230.	öpüle koklana	2	0,265%
231.	parça parça	2	0,265%
232.	pembe pembe	2	0,265%
233.	sessiz sessiz	2	0,265%
234.	sevile okşana	2	0,265%
235.	sevmek okşamak	2	0,265%
236.	sürmek gitmek	2	0,265%
237.	şapır şapır	2	0,265%
238.	şunun şurasında	2	0,265%
239.	şurda burda	2	0,265%
240.	ters ters	2	0,265%
241.	tıp tıp	2	0,265%
242.	tıslaya tıslaya	2	0,265%
243.	topallaya topallaya	2	0,265%
244.	uçsuz bucaksız	2	0,265%
245.	uyanır uyanmaz	2	0,265%
246.	üst üste	2	0,265%
247.	yampiri yampiri	2	0,265%
248.	yara bere	2	0,265%
249.	yıldan yıla	2	0,265%
250.	yüz göz	2	0,265%
251.	zıp zıp	2	0,265%
252.	*alt üst	1	0,133%
253.	*çalıçırpı	1	0,133%
254.	*söge saya	1	0,133%
255.	aç susuz	1	0,133%
256.	açık açık	1	0,133%
257.	açlık susuzluk	1	0,133%
258.	çalar çalmaz	1	0,133%

Sıra	İkileme	Sıklık	Yüzde
259.	çalışmak çabalamak	1	0,133%
260.	çangıl çangıl	1	0,133%
261.	çatır çatır	1	0,133%
262.	çekilir çekilmez	1	0,133%
263.	çekip çekip	1	0,133%
264.	çıkır çıkmaz	1	0,133%
265.	çıtır çıtır	1	0,133%
266.	dal yaprak	1	0,133%
267.	dalgın dalgın	1	0,133%
268.	deli deli	1	0,133%
269.	demet demet	1	0,133%
270.	deneye deneye	1	0,133%
271.	dereden tepeden	1	0,133%
272.	derlenmek toplanmak	1	0,133%
273.	didik didik	1	0,133%
274.	dik dik	1	0,133%
275.	dilsiz ağızsız	1	0,133%
276.	dizi dizi	1	0,133%
277.	doğar doğmaz	1	0,133%
278.	doğru yanlış	1	0,133%
279.	dolup dolup	1	0,133%
280.	duman duman	1	0,133%
281.	durup dururken	1	0,133%
282.	düşe düşe	1	0,133%
283.	düşe kalka	1	0,133%
284.	el kol	1	0,133%
285.	el yüz	1	0,133%
286.	evirmek çevirmek	1	0,133%
287.	evsiz barsız	1	0,133%
288.	fıldır fıldır	1	0,133%
289.	fokur fokur	1	0,133%
290.	geçer geçmez	1	0,133%
291.	geçmek gitmek	1	0,133%
292.	gelen giden	1	0,133%
293.	gelmek çatmak	1	0,133%
294.	gelmek gelmemek	1	0,133%
295.	geri geri	1	0,133%
296.	gevrek gevrek	1	0,133%
297.	gezmek dolaşmak	1	0,133%
298.	kös kös	1	0,133%
299.	köy kent	1	0,133%
300.	kucak kucak	1	0,133%
301.	kucaktan kucağa	1	0,133%
302.	kurt kuş	1	0,133%

Sıra	İkileme	Sıklık	Yüzde
303.	küt küt	1	0,133%
304.	lokma lokma	1	0,133%
305.	masadan masaya	1	0,133%
306.	mırıl mırıl	1	0,133%
307.	mışıl mışıl	1	0,133%
308.	minik minik	1	0,133%
309.	neşeli neşeli	1	0,133%
310.	oflaya puflaya	1	0,133%
311.	okşaya koklaya	1	0,133%
312.	okumak üflemek	1	0,133%
313.	olmazı oldurmak	1	0,133%
314.	öğrenilip öğrenilmemek	1	0,133%
315.	ölçmek biçmek	1	0,133%
316.	ölçülme biçilme	1	0,133%
317.	öpülme koklanma	1	0,133%
318.	öve öve	1	0,133%
319.	özene bezene	1	0,133%
320.	rahat rahat	1	0,133%
321.	sabah akşam	1	0,133%
322.	sabah sabah	1	0,133%
323.	sağlı sollu	1	0,133%
324.	sakal bıyık	1	0,133%
325.	salına salına	1	0,133%
326.	sap saman	1	0,133%
327.	sarmaş dolaş	1	0,133%
328.	sek sek	1	0,133%
329.	semt semt	1	0,133%
330.	seve seve	1	0,133%
331.	sevine sevine	1	0,133%
332.	sevip sevip	1	0,133%
333.	sırt sırta	1	0,133%
334.	sindire sindire	1	0,133%
335.	sinirli sinirli	1	0,133%
336.	söylene söylene	1	0,133%
337.	suçlu suçlu	1	0,133%
338.	yan yana	1	0,133%
339.	yan yön	1	0,133%
340.	yana yana	1	0,133%
341.	yapa yapa	1	0,133%
342.	yarım yamalak	1	0,133%
343.	yaz kış	1	0,133%
344.	yediden yetmiş	1	0,133%
345.	yer yemez	1	0,133%
346.	yer yer	1	0,133%

Sıra	İkileme	Sıklık	Yüzde
347.	yerden göğe	1	0,133%
348.	yerli yerinde	1	0,133%
349.	yiye yiye	1	0,133%
350.	yontula yontula	1	0,133%
351.	yumuşak yumuşak	1	0,133%
352.	yüze yüze	1	0,133%
353.	zangır zangır	1	0,133%
354.	zar zor	1	0,133%
355.	zorlayıp zorlamamak	1	0,133%

*Bu tip ikilemeler, ölçünlü (standart) söyleyiş ve yazım kurallarına uymamaktadır. Metnin özgün biçimine bağlı kalmak kaygısıyla bu tip ikilemelerde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır

EK-4. ÇOCUK ÖYKÜLERİNDEKİ YANSIMALARIN SIKLIK DİZELGESİ

Sıra	Yansıma	Sıklık	Yüzde	Sıra	Yansıma	Sıklık	Yüzde
1.	fırıla-	37	20,787%	25.	fırılaiyer-	1	0,562%
2.	havla-	23	12,921%	26.	gak	1	0,562%
3.	mele-	14	7,865%	27.	gakla-	1	0,562%
4.	miyavla-	14	7,865%	28.	gümbürtü	1	0,562%
5.	homurdan-	12	6,742%	29.	gür	1	0,562%
6.	fırlat-	9	5,056%	30.	gürle-	1	0,562%
7.	mırıldan-	8	4,494%	31.	gürültü	1	0,562%
8.	civilti	4	2,247%	32.	havlaş-	1	0,562%
9.	pat	4	2,247%	33.	haykırmak	1	0,562%
10.	hırıla-	3	1,685%	34.	hohla-	1	0,562%
11.	üfle-	3	1,685%	35.	homurtu	1	0,562%
12.	vızıl-da-	3	1,685%	36.	miyav	1	0,562%
13.	çat	2	1,124%	37.	patırtı	1	0,562%
14.	çatırtı	2	1,124%	38.	patla-	1	0,562%
15.	fişkır-	2	1,124%	39.	patlamak	1	0,562%
16.	haşla-	2	1,124%	40.	pıhla-	1	0,562%
17.	hıçkır-	2	1,124%	41.	pıhlaş-	1	0,562%
18.	hıçkırık	2	1,124%	42.	şangırtı	1	0,562%
19.	mula-	2	1,124%	43.	şap	1	0,562%
20.	pis	2	1,124%	44.	şarla-	1	0,562%
21.	zıpla-	2	1,124%	45.	takırtı	1	0,562%
22.	civıl-daş-	1	0,562%	46.	tapırtı	1	0,562%
23.	çatırda-	1	0,562%	47.	zink	1	0,562%
24.	çatırdat-	1	0,562%				

EK 5. ÇOCUK ÖYKÜLERİNDEKİ KALIP SÖZLERİN SIKLIK DİZELGESİ

<i>Sıra</i>	<i>Kalıp söz</i>	<i>Sıklık</i>	<i>Yüzde</i>
1.	Aferin	4	9,524%
2.	Hoş geldin	3	7,143%
3.	İnşallah	3	7,143%
4.	Buyrun	2	4,762%
5.	Çok şükür	2	4,762%
6.	Dilerim	2	4,762%
7..	Maşallah	2	4,762%
8.	Acısını göstermesin	1	2,381%
9.	Adam ölüm yok ya	1	2,381%
10.	Allah bağışlasın	1	2,381%
11.	Allah bereket versin	1	2,381%
12.	Allah cezanı versin	1	2,381%
13.	Allah vere de...	1	2,381%
14.	Allah'ım dizlerime güç ver	1	2,381%
15.	Allah'ım sana şükürler olsun	1	2,381%
16.	Allah'ın cezası	1	2,381%
17.	Allah'ın emri değil	1	2,381%
18.	Allah'tan	1	2,381%
19.	Aşk olsun	1	2,381%
20.	Beter olsun	1	2,381%
21.	Düşmez kalkmaz bir Allah	1	2,381%
22.	Eline sağlık	1	2,381%
23.	Günahı boynuna olsun	1	2,381%
24.	Günaydın	1	2,381%
25.	Hayırdır inşallah	1	2,381%
26.	Hoş geldiniz	1	2,381%
27.	İki gözün kör olsun	1	2,381%
28.	Kolay gelsin	1	2,381%
29.	Sağ olun	1	2,381%
30.	Tanrı sevdiğine kavuştursun	1	2,381%
31.	Ya sabır	1	2,381%

EK-6. ÇOCUK ÖYKÜLERİNDEKİ SÖZCÜKLERİN KÖKEN YÖNÜYLE SINIFLANDIRILMASI

Sıra	Köken	Sıklık	Yüzde	Sıra	Köken	Sıklık	Yüzde
1.	(T.)	3777	74.453%	28.	(Süm.+T)	3	0.059%
2.	(A.)	397	7.826%	29.	(T.+Far.+T.)	3	0.059%
3.	(Far.)	210	4.140%	30.	(Far.+A.)	2	0.039%
4.	(A.+T.)	176	3.469%	31.	(İng.+T.)	2	0.039%
5.	(Far.+T)	130	2.563%	32.	(İt.+T.)	2	0.039%
6.	(Fr.)	113	2.227%	33.	(Soğd.+T.)	2	0.039%
7.	(Yun.)	56	1.104%	34.	(T.+Yun.)	2	0.039%
8.	(İt.)	37	0.729%	35.	(Alm.)	1	0.020%
9.	(Fr.+T.)	17	0.335%	36.	(Bul.)	1	0.020%
10.	(Moğ.)	15	0.296%	37.	(Erm.+A)	1	0.020%
11.	(Moğ.+T.)	15	0.296%	38.	(Far.+A.+T.)	1	0.020%
12.	(T.+Far.)	15	0.296%	39.	(Far.+Far.+T)	1	0.020%
13.	(İng.)	11	0.217%	40.	(Fr.+İng.)	1	0.020%
14.	(Rum.)	8	0.158%	41.	(Hit.)	1	0.020%
15.	(Yun.+T.)	8	0.158%	42.	(Hit.+T.)	1	0.020%
16.	(İt.+T.)	6	0.118%	43.	(İt.+Far.)	1	0.020%
17.	(Sansk.)	6	0.118%	44.	(Jap.)	1	0.020%
18.	(T.+A)	6	0.118%	45.	(Jap.+T.)	1	0.020%
19.	(A.+Far.)	5	0.099%	46.	(Lat.+T.)	1	0.020%
20.	(Çin.)	5	0.099%	47.	(Mac.)	1	0.020%
21.	(?)	4	0.079%	48.	(Moğ.+Far.)	1	0.020%
22.	(Çin.+T.)	4	0.079%	49.	(Moğ.+T.+Far.)	1	0.020%
23.	(Rum+T.)	4	0.079%	50..	(Rus.)	1	0.020%
24.	(Sansk.+T)	4	0.079%	51.	(Sl.)	1	0.020%
25.	(Erm.)	3	0.059%	52.	(T.+Çin.)	1	0.020%
26.	(Lat.)	3	0.059%	53.	(Yun.+Çin.)	1	0.020%
27.	(Soğd.)	3	0.059%				

Köken	Sıklık	Yüzde
(T.)	3777	74.45%
(A.)	397	7.83%
(Far.)	210	4.14%
Diğer	689	13.58%

EK-7. GÜLTEN DAYIOĞLU’NUN ÇOCUK EDEBİYATI ÜZERİNE GÖRÜŞLERİ

Yazar Gülten Dayıoğlu, bu çalışma sürecinde araştırmacıya içtenlikli bir özveri göstermiş, çalışmanın sağlıklı ve nitelikli olması için elinden geleni yapmıştır. Aşağıda kendileriyle 05. 07. 2007 tarihinde “çocuk edebiyatı”, “çocuk öyküleri” ve bu çalışmada incelenen kimi öyküler hakkında yapılan görüşme yer almaktadır. Yazarın gönderdiği metne bağlı kalınmıştır.

Bekir Gökçe (B.G.): Türkiye’de “çocuk edebiyatı” deyince akla ilk gelen yazarlardan birisiniz. Yarım asra yaklaşan sanat yaşamınızda çocuk edebiyatı üzerine sürekli olarak kafa yordunuz, düşünce ürettiniz. Çocuk edebiyatı üzerine en yeni görüşleriniz nelerdir?

Gülten Dayıoğlu: Çocuk edebiyatının varlığına daha ilk öykülerimi yazarken, yürekten inanmıştım. Zaman yanılmadığımı gösterdi. Bazı bilimciler altmış, yetmiş, seksenli yıllarda çocuk edebiyatı diye bir tür yoktur, diyerek görüşlerime karşı duruyorlardı. Ama şimdi çocuk edebiyatının varlığı, üniversitelerde de kabul edildi. Bu dalda bölümler açıldı. Sempozyumlar düzenlenmekte. Bu etkinliklerde, çocuk edebiyatına değgin birbirinden ilginç bildiriler sunulmakta.

Çocuk edebiyatı alanında birçok ilerleme kaydedildi. Ancak, yine de çok eksiklerimiz var. Bunun nedeni, ülkemizde çocuk edebiyatının sağlam temellere oturtulamamış olmasıdır. Bu temeller yurt çapında yapılacak, sosyal, kültürel, tarihsel, coğrafi araştırmalarla oluşturulabilir. Başka bir deyişle halkımızın kültürel, sosyal alt yapısı, yaşam ortamlarının özellikleri ayrıntılı araştırmalarla saptanmalı. Halkın ilgi alanları, yaşama değgin beklentileri, gereksinimleri, dil düzeyleri belirlenmeli. Uygur ülkelerde bilimciler, bu tür çalışmalarını sürekli yapmaktalar. Öyle ki, çocukların yaş düzeylerine göre dil dağarcıklarındaki sözcükler bile saptanmakta. Aynı saptama değışik meslek ve yaş kesiminden genç ve yetişkinler için de yapılıyor. Bizim bilimcilerimiz çocuk edebiyatı ve eğitim bilimi çalışmalarında yazık ki, bu yabancı bilimcilerin kendi ulusları ve ülkeleri için saptadıkları görüşleri, yorumları türlü değerleri bizim çocuklar için de kullanmayı yeğlemekte. Bu nedenle akademik bildirilerde ikide bir parantez açılıp filan ülkenin çocuk kitapları yazarı, şöyle dedi, filan ülkenin ünlü pedagoğu, böyle dedi, diyerek kaynak gösterilmekte. Tezler hep bu kaynaklara dayandırılmakta.

Oysa ülke koşulları ve ulusal özelliklerimiz, bu yabancı kaynakların pek çoğuyla, taban tabana zıt konumda. Kısacası, ekmeği zor bulana pasta sunulmaya kalkışılması gibi bir durum çıkıyor ortaya. Elifi görse mertek sanır özdeyişi içinde debelenmekte olan çocuk ve hatta gençler için, kültürün doruklarında yaşayan ülkelerde uygulanan çocuk ve gençlik edebiyatı kuralları önerilmekte. Leb derken leblebiyi kavrayan çocukla, elifi mertek burgacında yaşayan çocuk bir olur mu? Öncelikle ülke çocukları geniş kapsamlı araştırmalarla iyice tanınmalı. Elde edilen sonuçlara dayanılarak çocuk yazını ilkeleri oluşturulmalı. Görüldüğü gibi, taşıma suyla değirmen dönmüyor. Bu yüzden okuma özürülü bir ulus konumundayız.

Bir sorun da günümüzde çalاکalem yazılan çocuk kitapları. Politik ideolojik hedeflere yönelik, ya da hiçbir özelliğı olmayan, kırık dökük tümce, klişe anlatımlarla dolu, niteliksiz kitaplar, piyasayı ayırık otu gibi sarmış durumda. Oysa bu alan uzmanlık gerektirir. Nasıl ki, hasta çocuğumuzu veterinerine değil de çocuk doktoruna götürüyorsak. çocuk kitabı yazarların da uzman olması gerekiyor. Yazık ki, uzmanlık konusunu yayınevleri hiç dert edinmiyor. Kâr amacıyla önlerine gelen kitabı yayımlıyorlar. Nasıl olsa arayan soran yok. Umarım gelecekte sizler TARAFSIZ eleştiri birimleri oluşturarak, bu sorunları çözersiniz.

B.G.: Çocuk öyküleriniz, hangi yaş düzeyinde bulunan çocuklar için uygundur? Siz, çocuklar için öykü yazmadan önce neleri göz önünde bulunduruyorsunuz?

Gülten Dayıoğlu: Sizin incelediğiniz “Gelincik Dizisi” sekiz - on yaş çocukları için uygundur. Ne var ki bazı öyküler beşinci sınıfta bile okutuluyor. İlkokul öğrencilerine yönelik olarak yazdığım bazı kitaplarım da altıncı sınıfta okutuluyor. “Suna’nın Serçeleri” buna örnek gösterilebilir. Çocuğun yaş düzeyi, kültür alt yapısı, bilgisi, görgüsü bu seçimde etkili oluyor. Öğretmen öğrencisinin alt yapısını aşağı yukarı bildiğinden, kitap seçimini de ona göre yapıyor.

Çocuklar için yazarken önce konuyu seçiyorum. Bunda pedagojik bilgimi de kullanıyorum. Hangi yaş çocuğı neyi kavrar, neyi kavramaz ben bunun bilincindeyim. Yazarken ilkelerim var. Dil dağarcığını geliştirmek, çocuğun ruhsal yapısını sarsmamak, onu karamsarlığa düşürmemek... Sevginin sık sık altını çizerim. Küfür asla yoktur kitaplarımda. Arı, duru bir Türkçe kullanırım. Bu durum, sorumluluk da yüklüyor üzerime. Ayrıca, öyküyü yazarken hedef kitlemi saptarım.

Ama sizin de belirttiğiniz gibi, çocukların durumu benim saptadığım sınırların ya altında ya da üstünde olabiliyor. “Yaşanmış Hayvan Öyküleri 1-2” adlı kitaplarım Koç Koleji’nde (kültür düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının öğrenim gördüğü örnek bir okul) ikinci sınıf öğrencilerine tatil kitabı olarak öneriliyor. Buna karşın pek çok il ve ilçede bu kitaplar beşinci sınıflarda okutuluyor.

B.G.: “Çocuk gerçekliği” kavramına bakışınızı anlatır mısınız?

Yazarken kahramanlarla özdeşleşir misiniz?

Gülten Dayıoğlu: Çocuk gerçekliği fiziksel, ruhsal, duygusal, zihinsel bir bütünden oluşur. Çocuk için yazarken, bu öğeleri hep göz önünde tutmaya çalışıyorum. Çocuğu, doğum tarihine bakarak, kalıp ya da robot gibi algılamıyorum. Çokluk, öykü kahramanlarıyla özdeşleşiyorum. Acı, sevinç, kaygı, korku gibi durumlarını paylaşıyorum. Bu yüzden çocuk ve gençler için yazarken, zaman zaman ağladığım ya da kahkaha ile güldüğüm oluyor.

B.G.: Öykülerinizi ne zaman, hangi amaçlarla yazdınız? Öykülerinizin esin kaynağı nedir? Öykülerinizi eleştirel bir gözle okur musunuz?

Gülten Dayıoğlu: Öykülerin çoğunu, yetmişli seksenli yıllarda Milliyet Çocuk Dergisinde yayınlanmak üzere yazdım. O zamanlar dergide bana ayrılmış sayfalar vardı. Her hafta bir öykü yazardım. Bazı öyküler ise doksanlı yıllarda yazıldı. İki binli yıllarda yazılmış öyküler henüz yayımlanmadı. Çünkü son yıllarda roman yazmaya yoğunlaştım. Bu yüzden çocuk öykülerinin sayısı az. Bir kitabı kapsayacak oyluma ulaşınca, onlar da yayımlanacak.

Öyküleri yazarken, yaşamdan ve çevremdeki çocuklardan, hayvanlardan, doğadan, yakın uzak çevremden esinleniyorum. Gerekli yerlerde araştırma yapıyorum. Öykülerimde didaktik olmaktan kaçınarak, eğitsellik ilkesini, konu içinde yedirmeye özen gösteriyorum. Dayatarak, korkutarak, akıl öğreterek, tepeden bakarak değil, öykünün akışı içinde, duygu, düşünceleri sezgi yoluyla aktarmaya çalışıyorum. Çünkü ülke genelinde çocuklarımızın eğitime çok gereksinimi var. Uygar ülkelerde çocuğun doğal yaşam biçimi olan pek çok olayı, bizim çocuklarımız, özellikle kırsaldakiler, kitaplardan sezinleyerek öğrenmek durumunda. Çünkü kitap en etkin eğitim aracıdır. Yazık ki aileler de çocuklarına gerekli eğitimi verecek donanıma sahip değiller. Örneğin, çocuğu ilk adımda eğitip yaşama hazırlama konumunda olan anneler, televizyonları ayrık otu gibi sarmış olan, niteliksiz kadın programlarıyla

kuşatılmış durumdadır. Bu gerçekler nedeniyle didaktiklik tuzacağına düşülmeden, eğitselliğe, özellikle yaşama değgin pratik görüşlerin aktarılmasına önem verilmesinden yanayım. Öykülerimi zaman zaman, eleştirel gözle okurum. Bu güne kadar, tedirgin edici bir durumla karşılaşmadım.

B.G.: Kimi öykülerinizde (“Yoğurtçunun Çıngırağı”, “Neşeli Boyacı” gibi) yaşamın ağır yükünü sırtlamak zorunda kalan çocuklar var. Kimi zaman aşırı kaygı, korku gibi durumlarla karşılaşılıyor. Bu özellikler, çocuğu okuma eyleminden uzaklaştırmaz mı?

Gülten Dayıoğlu: Tam tersine söz konusu öyküler en çok okunan öyküler arasında yer alıyor. Varsıl kesim çocukları bile yoksulların yaşamını ilgiyle okuyorlar. Yoksullar ise öykülerdeki kahramanlarla özdeşleşerek, yoksullukta yalnız olmadıklarını düşünüyorlar.

B.G.: “Azat Kuşu”, “Deli Bey” ve “Kara Kedi” öykülerinde kahramanlar olağanüstü bir değişim geçiriyor. Bu durum, çocukta inandırıcılık sorunu oluşturur mu?

Gülten Dayıoğlu: Bence kahramanların olumlu bir değişime uğraması, çocuğa keyif veriyor.

B.G.: “Kara Kedi”, “Sıcak Ekmek” gibi öykülerde öykünün ana düşüncesi okura doğrudan doğruya sunulmuş: “Yalan er geç açığa çıkar.” ya da “Sana yapılmasını istemediğini sen de başkasına yapma.” gibi... Bu durumda çocuğa neyi yapması ya da yapmaması gerektiği söylenmekte; çocuk, eylemi üzerinde yeterince düşünmemektedir. Sever (2003: 14), kitabın çocuğa neleri yapması ya da yapmaması gerektiği konusunda düşündürme işlevi görmesi gerektiğini düşünmektedir. Bunu, çocuğa seslenme ile ilgili bir sorun olarak görüyor musunuz?

Gülten Dayıoğlu: Yalan dolanın pek çok kesimde yaşam biçimi olarak benimsenmesini gözlemek, seyrek de olsa, bu tür çıkışlar yapmama neden oluyor. Yazık ki yaşamdan yalan dolanı soyutlayamıyoruz. Yalanın kötü bir eylem olduğu, daha ince bir dille ve sezgileri uyararak vurgulanması gerekirken ben kolay yolu seçerek, doğrudan dile getirmişim. İlk yıllarda yazdığım bazı öykülerde bu tür çıkışlara, seyrek de olsa rastlanıyor. Bu konuda Sayın Sedat Sever’e elbette katılıyorum. Yazının bir çok yerinde, didaktik olmaktan

kaçınmaya çalıştığımı belirtirken Sedat Hoca gibi düşündüğümü vurgulamak istiyordum.

B.G.: Çocuk öykülerini yazarken kendinize nasıl bir hedef belirlediniz?

Bu hedefe hangi araçlarla ulaştınız?

Gülten Dayıoğlu: Öykü ve romanlarımda birincil hedefim, okurlarıma sağlam ve zengin bir dil kazandırmaktır. Bu nedenle bende olan dil zenginliğini, her fırsatta okurlarıma aktarmaya çalışıyorum. Bunu bilinçle yapıyorum.

B.G.: Öykülerinizin en önemli dil özelliklerinden biri Türkçe duyarlığı.

Bu konuda neler söylemek istersiniz?

Gülten Dayıoğlu: Arı duru Türkçe sevdami satırlarda yakalamış olmanıza sevindim. Öykülerimi öğrencilerine okutan öğretmenler de öykülerdeki dilsel özelliğimden övgüyle söz ediyorlar. Öz Türkçe sözcüklerle yazmak, yazarlığımın olmazsa olmazlarından.

B.G.: Öykü kitaplarındaki kimi resimler metni destekleyici nitelikte iken; kimileri de metne pek uygun düşmemektedir. Bu durumu nasıl değerlendirirsiniz?

Gülten Dayıoğlu: Kitap kapakları ve resimler konusunda ben de hoşnutsuzluk içindeyim. Yayınevimle en azından şimdilik romanların kapaklarını değiştirmeyi planladık. Daha sonra öykü kitaplarının kapaklarında da düzenlemeler yapılacaktır.

(Gökçe, 2007: Ek-7)

LEYLEK KARDA KALDI

Bahar gelmiş, kırlar yeşermiş, ağaçlar çiçeklenmişti. Erdirlerin evinin önünde kocamış, dalı yaprağı yitlik, kuru bir söğüt ağacı vardı. Kara bir kütük gibi dikilip duruyordu. Çevredeki ağaçlar çiçeğe gelince, söğüt kütüğü daha da çirkinleşiyordu. Fakat, bu çirkinlik

uzun sürmüyordu. Tepesinde kocaman bir leylek yuvası vardı. Yuvanın konukları gelince, kara kütük de canlanıp şenleniyordu.

Bir sabah Erdir'in annesi:

- Müjde, müjde! Leylekler gelmiş! diye bağırarak oğlunu uyanırdı. Erdir uykulu gözlerini ovuşturarak pencereye koştu. Söğüt ağacının üstündeki yuvada iki leylek vardı. Boyunlarını birbirlerine dolamış, diklilip duruyorlardı.

Erdir o yıl üçüncü sınıfa gidiyordu. Öğretmeni, derslerde leyleklerle ilgili pek çok şey anlatmıştı. Onların nerelere göç ettiklerini,¹⁰⁰ göç sırasındaki uçuş düzenlerini öğrenmişti. Deniz aşırı ülkelere gittikten sonra, hiç yanılmadan dönüp aynı yuvaya konduklarını duyunca şaşkalmıştı. Bir süre gözlerini leyleklerden ayırmadan, pencerenin önünde dikildi, sonra annesine döndü:

- Sonbahar gelince neden çekilip gidiyorlar? Bunca emeğe yazık değil mi? Burada kuytu bir yere yuva yapıp kışı geçirebilirler.

- Olur mu öğlüm? Uygun bir barınak edinsele, bile, kışın burarlarda yiyecek bulamazlar.

- Öyleyse gittikleri sıcak ülkelere yerleşsinler.

- Buralara üremek için geliyorlar. Yazın oralar sıcak olur. Yumurtadan çıkan yavrular bu sığa dayanamazlar. Üstelik yiyecek de kıtladır oralarda. Oysa buralara ilkbahar gelince, solucanlar, kurbağalar, yılanlar, kertenkeleler ortaya dökülür. Leylekler, yavrularını bunlarla besleyip kolayca büyütürler. ²⁰⁰

- Demek ki, leylekler yurdumuza yavru çıkarmaya geliyorlar?

- Evet oğlum. Buraya gelir gelmez, önce yuvalarını onarırlar. Sonra diş leylekler yumurtlayıp kuluçkaya yatarlar. Baba leylek...

Erdir, annesinin sözünü kesti:

- Biliyorum, biliyorum... Baba leylek hep yuvaya yiyecek taşıyor. Yavrular çıkınca, ilk günler onları ana babaları besliyor. Yıllardır hep gözüyorum. Yavru leylekler pek aç göz- lü oluyorlar. Gagalarını göğe doğru açarak, durmadan yiyecek istiyorlar, doymak bilmi- yorlar.

- Elbette öyle yapacaklar oğlum. Bol bol yiyip çabucak büyüyecekler. Kanatları güçlenecek. Uçmayı öğrenecekler. Sonba- harda ana babalarıyla birlikte, uzun bir yol- culuğa çıkacaklar.

- Bu yıl yavrulardan birini eve alıp besle- sek n' olur?

- Sakin hal leylekler yuvaya yaklaşan- gözünü oyarlar. Leylek yuvasına el sürmek / 300 uğursuzluk getirir. Şöyle bir düşünsene! İnsan- lar neden leyleğin etini ve yumurtasını yemi- yorlar?

- Nedenini bilmem. Ama, pekâlâ yenir. Kuş değil mi bunlar? Yumurtaları kimbilir ne denilirdir. Doğrusu leylek yumurtasının tadı- nı denemek isterim.

Erdir'in annesi bu sözleri duyunca daha bir derlendi.

- Aman Allahım! Tövbeler olsun! Bunlar ne biçim sözler? Kaç kez dedim. Leylek eti, leylek yumurtası yenmez. Leyleğe taş atmak bile günah sayılır. Ellerin kırılır. Uğursuz işler gelir başına. Yuvaya yaklaştığını görürsem...

Erdir annesinin bu sert çıkışına hiçbir an- lam veremedi:

LEYLEK KARDA KALDI

45

Çevreyi kolladı. Söğüt ağacına yaklaştı. Elindeki uzun değnekle dürtükleyerek ürktüp leylekleri yuvadan uzaklaştırdı. Bir solukta ağaca tımandı. Yuvadaki üç yumurtayı alıp eve döndü. Ağaçtan inerken yumurtalardan biri kırılmıştı. Onu bahçeye fırlatıp attı.

- Tavuğun, hindinin, kazın, ördeğin etini, yumurtasını yiyoruz, günah olmuyor, uğursuzluk getirmiyor da, leyleğinki neden günah oluyor? diye sormaktan kendini alamadı. Annesi bu sözleri duyunca daha bir öfkelenildi.

- Sen gelenek, görenek nedir bilmez misin? Biz böyle gördük, böyle öğrendik. Böyle inanır, böyle yaparız. Hiçbir gün de bunun nedenini sormayız büyüklüremize. Onlar ne dilyorsa doğrudur.

Erdir bunca paylanmaya karşın, yine de annesinin sözlerine ve inançlarına akıl erdilemedi. Tersine merakı daha da arttı. İlk fırsatta leylek yumurtalarını yuvadan alıp yemeye karar verdi.

Böylece birkaç gün geçti. Bir akşamüstü, annesi evde yoktu. Erdir kapının önüne çıktı.

Ötekileri el çabukluğuyla tencereye koyup haşladı. Bahçeye çıktı. Tam yumurtanın birini soyup yiyecekti, annesi çıkageldi. Erdir'in elindeki yumurtaları görünce, oğlunun üstüne yürüdü.

Erdir can acısıyla:

- Anneciğim, n'olursun kızma! Bir daha yapmam. İstersen hemen yerine koyarım yumurtaları, diye yalvarıyordu.

Annesi öfkeyle gürledi:

- Hayırsız çocuk! Elbette koyacaksın yumurtaları. Elbette bir daha yapmayacaksın. Yaparsan ellerini kırarım!

Birlikte dışarıya çıktılar. Leylekler tasalı lak lak'larla yuvaya konup kalkıyorlardı. Yumurtanın yok olduğunu anlamışlardı. Ana çomakla onları kovarlarken, Erdir tepeye tırmanıp yumurtaları yuvaya koydu.

O gece yemeklerini yiyip yattılar. Erdir, işlediği suç babasına söylememesi için,

annesinden söz almıştı. Bu olay, ana oğul arasında kalacaktı. Yatağına uzanınca, annesinin leyleklerle ilgili sözlerini düşünmeye başladı. Annem gelmeseydi, yumurtaları yiyecektim. Leylek yuvasına el sürdüm, diye ellerim kırılmadı. Yumurtaları yeseydim, yine de bir şeycikler olmayacaktı. Annem körü körüne inançlarına bağlı, korkak bir insan. Böyle gördüm, böyle duydum, böyle bilirim, böyle yaparım, diyor da başka bir şey demiyor. Bunları aklından geçirirken uyuyakaldı.

Gece yarısına doğru birden çığlıkları uyardı. Annesi ve babası bir solukta giyinip, "Yangın, yangın!" diye bağırarak çarşıya doğru koşular. Erdir kapının önüne çıktı. Çarışından yana yükselen alâvler, gözlerini kamaştırdı. Konu komşu ayaklanmış sokaklara dökmüşlerdi. Kasabanın nalbantı da yangın yerine doğru koşuyordu.

LEYLEK KARDA KALDI

49

Erdir'in babası bakkaldı. O gece dükkânın büyük bir bölümü yanıp kül oldu. İtfaiye ile birlikte komşular yardıma koşmasalardı dükkân kökten yanıp gidecekti. Bu olaya ailece çok üzüldüler. Babası eve dönünce, Erdir yangının nedenini sordu:

- Yangın neden çıkmış bababa?

- Kesin olarak bilemiyorum. Ama mangal devrilmiş olabilir. Akşamüstü hava biraz serinleşti. Mangalda bir tutam kömür tütüş-turdum. Dükkânın orta yerine koydum. Eve gelirken kıvılcımları külle iyice örtmüştüm. Ateş sıçramış olamaz. Yalnız, arada bir bacadan sucuk filan çıalmak için kedl geliyor-du. Belki yine geldi. Karanlıkta mangalı devirdi.

Anne öfkeyle babanın sözünü kestti:

- Geçen yıl bacaya delikli tel geçirmiş-tin. Oradan kedl girmiş olamaz.

LEYLEK KARDA KALDI

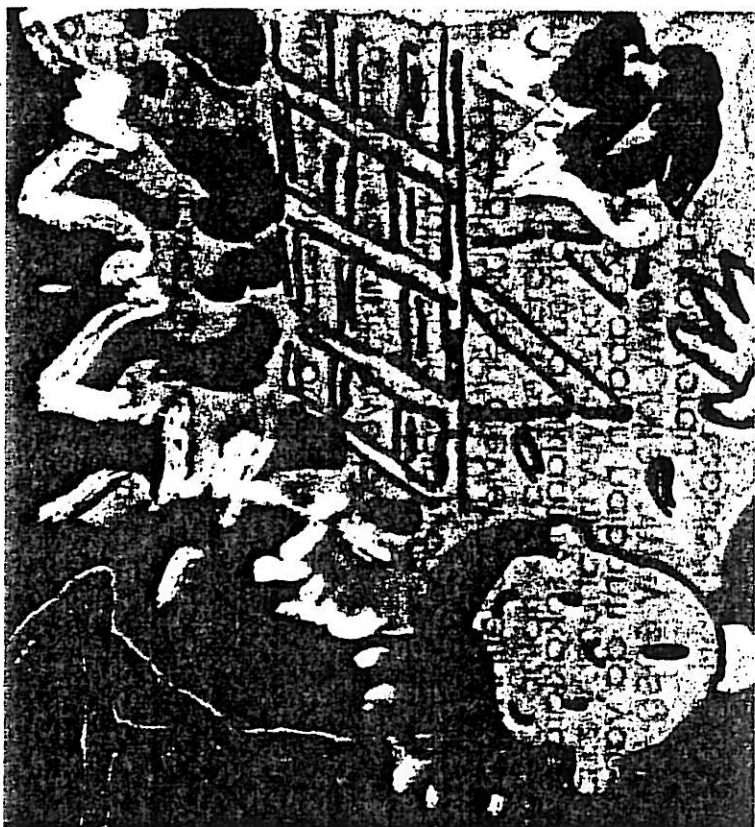
48

Erdir, önüne çıktı:

- N'oldu Hasan Amca? Nere/yanıyor-muş?

Nalbant Hasan onu hiç duraklamadan yanıtladı:

- Sizin dükkân yanıyormuş oğlum. Babanın dükkânı tütüşmüş.

- Eee? dedi, cinler periler mi devirdi man-
galı? Belki de bacadaki tel yitilmiştir.

Anne üstelemedi. Kuşukulu bakışlarını Er-
dir'e çevirdi. Onu baştan ayağa dek bir iyi
süzdü. Erdir, tamam, diye aklından geçirdi.
Leylek yuvasına el sürdüm diye, annem be-
ni suçluyor. Yangının bu yüzden çıktığını sa-
nıyor. Ne kötü rastlantı! Artık dillinden kurtu-
lamam... Annesinin tedirgin edici bakışların-
dan kaçmak için odadan çıktı.

Babası, yakınlarından borç para alarak,
dükkanı onarttı. Ama kazancı eskisi gibi de-
ğildi artık. O, dükkanı onartmaya çalışırken,
çarşıya yeni bir bakkal dükkanı açılmıştı.
Halkın ayağı kısa sürede bu dükkana aliş-
mişti. Baba bu nedenle sıkıntıya düştü. Bor-
cunu ödeyebilmek için, ev giderlerini kisma-
ya başladı. Erdir'in eskiyen ayakkabılarını
yenilemeye bile gücü yetmiyordu. Durum-
ları günden güne kötüye gidiyordu. Anne her

firsatta bu sıkıntıya neden oldu diye, Erdir'in
suçunu kafasına kakinç ediyordu.

Okullar kapanmıştı. Erdir dükkanda ba-
basına yardım ediyordu. Bu görev onu pek
sıkıyordu. Tatilini geçmiş yıllarda olduğu gibi
sokakta arkadaşlarıyla koşup oynayarak
geçirmek istiyordu. Oysa babası, parasızlık-
tan ayak işlerine koşacak, dükkanı temizle-
yecek bir çırak tutamıyordu. Bu işleri Erdir'in
yapmasını istiyordu.

Erdir bir gün topallayarak eve geldi. Te-
razıyı devirip ayağının üstüne düşürmüştü.
Parmakları ezilmiş, üstelik bir de babasından
azar işitmişti. Annesi soğani tuzla ezip ayağı-
na sardı. ¹⁹⁹⁰ Sonra onu pencerenin önüne oturt-
tu. Karşısına geçip söylemeye başladı:

- Başımıza her gün bir kötülük geliyor. Tüm
bu uğursuzluklar, senin yüzünden oldu. Ley-
leğin yuvasına el sürme dedim, dinlemediğini

- Aman annel Sen de bunu tutturduun...
 - Sus, karşı gelme sözlerimel Bir bildiğim var ki dediklerimde direniyorum. Bunları an-nemden öğrendim ben. Ona da annesi an-latmış. Anneannem nereden biliyordu? El-bette ona da annesi, ninesl söyledi. Bunca insan yalan mı konuşuyor? Sen bana inan-madin, başından büyük işlere kalkıştin. Ba-kalim daha neler olacak, nice uğursuz işler gelecek başımıza?

Erdir'in içinl bir an korku kapladı. Ama ça-bucak geçiştirldi karanlık düşünceleri. Anne-sil sözlerini sürdürdü:

- Biliyor musun? Çevredeki leyleklerin yavruları çıktı. Bizim leylekler hâlâ kuluçka-da. ¹¹⁰

-- Neden?

- Bilmem ki... Yumurtalar çatlamış ya da kırılmış olmasın?

Erdir kıpkırmızı oldu. Ama, yalan söyle-mekten de kendinl alamadı:

- Yumurtaları yuvaya koyduğumda ikisi de sapasağlamdı.

- Eee? Öyleyse neden çıkmıyor yavru-lar? Yaz geldi. Öteki leyleklerin yavruları bü-yüyüp kanatlanmaya başladı bile. Bizim ley-lek hâlâ yumurtaların üstünde bekliyor. Ba-ba leylek, ilk günler ona bol bol yiyecek ta-şıyordu. Artık bu işten usandı. Son günlerde sabah gidiyor, akşama dek yuvaya uğramı-yor. Anne leylek, aç susuz, yuvada tüneyip duruyor. Acıyorum ona.

Erdir bu sözleri duyunca iyiden iyiye bo-zuldu. Ama, korkuddan annesine, yumurtala-rı haşladığını söylemedi. Böylece yaz geçti. Öteki semtlerde konaklayan leyleklerin yav-ruları ¹²⁰⁰ büyüyüp leylek kümeleriyle birlikte gökyüzünde süzümeye başladılar. Kuru sö-

güdü'n üstündeki leylek, hâlâ umutla yavrularının çıkmasını bekliyordu.

Sonbahar gelince, çevredeki leylekler gökyüzünde küme küme toplanıp uçmaya başladılar. Bu, göç hazırlığı demektir. Anne leylek bu uçuşlara katılmıyordu. Baba leylek birkaç gün, onun çevresinde kanat çırpıyordu. Gagasıyla dürtükleylep kanatlarıyla iteleyle, onu kümeye katmaya çalıştı. Fakat, anne leylek, yumurtaların üstünden ayrılmıyordu. Daha sonra, başka leylekler de gelip anne leyleğin çevresinde uçuştular. Onu aralarına katmaya çalıştılar. Çabaları boşa gitti.

Hava gittikçe soğuyordu. Bir sabah tüm leylekler, son bir kez daha anne leyleğin çevresini aldılar. El birlik olup onu iteleyle dürtükleyle yuvadan uçurdular. Göç kümesine katıp gökyüzüne süzüldüler. Erdir'le annesi

bu olayı pencereden izliyorlardı. Leyleğin gidişine çok sevindiler.

- Çok şükür, dedi Erdir'in annesi, bizim leylek direnmekten vazgeçti. İnşallah gelecek yıl özlemini çektiği yavrularına kavuşur.

Erdir içtenlikle annesinin isteğini pekiştirdi.

- Dilerim!

Ertesi sabah uyanır uyanmaz, her günkü alışkanlıkla perdeyi açtı. Leylek yuvasına baktı. Bir de ne görsün? Anne leylek geri gelmiş, aylardır yaptığı gibi yumurtaların üstüne oturmuştu.

- Hiçli ederek içini çekti. Annesi yatakları topluyordu. Telâşla yanına koştu.

- Ne var? N'oldu?

Erdir, eksiklik, üzüntüyle yanıtladı annesini:

- Anne leylek, göç kümesinden ayrılıp yuvasına dönmüş.

Sonbahar ilerliyordu. Soğuk yel, dell deli esiyor, yağmurun ardi kesilmiyordu. Anne

leylek, kötü koşullara aldırmadan yumurtaların üstünde oturup duruyordu. Kasaba halkı, böyle bir olayla ilk kez karşılaşyordu. Leyleğin kasabada kışlamasını, iyiye yorana- lar yanında, kötüye yoranlar da vardı. Bununla beraber, yediden yetmişe herkes, leyleğe acıyordu.

Bir gün semt bekçisi, ağaca merdiven dayadı. Günlerdir hiç kimildamadan tüneyen leyleğe, yiyecek ve su verecekti. Leyleğin onun yaklaştığını görünce, uyuşuk kanatlarını çırparak yuvadan uçtu. Birkaç metre yükselip geri döndü. Bu sırada bekçi yumurtaları gördü.

- Yuvada iki tane yumurta var! diye bağırdı. Aşağıda bekleyenler, hep bir ağızdan bağırdılar.

- Aman elini sürme! Başına uğursuz işler gelir. Yaşlı kadınlardan biri:

- Leyleğin neden göç etmediği anlaşılırdı, dedi. Yumurtalardan ¹⁵⁰⁰gyırlımadı. Analık duygusu ağır bastı. Hâlâ yumurtalardan yavru çıkacağını sanıyor. Oysa aldanıyor. Bu süğükta yavru çıkar mı?

Orada bulunanlar başlarını iki yana sallayarak, derfil derfil iç çektiler.

Evlerde, kahvelerde hep anne leyekten söz ediliyordu. Hiç kimse bu olayın gizini çözemiyordu. "Yumurtalar sâpasağlam oldu- ğu hâlde, yavrular neden çıkmamıştı?" Herkes birbirine bunu soruyordu. Bu sorunun yanıtını, bir tek kişi, Erdil verebiliirdi. Fakat o, hep susuyordu.

Kış ilerledikçe, hava daha da soğudu. Bir gün, gün ortasında gökyüzü karardı... Gündüz, alacakaranlığa dönüştü. İkinciye doğru birden tipi bastırdı. Öyle çok, öyle hızlı yağıyordu ki! Kısa sürede her yer bem-

beyaz kesildi. İnsanlar evlerine sokulup, sobaların çevresine dizildiler.

Erdir akşam yemeğini yer yemeyi / yatağına girdi. Fakat uyuymadı. İkide bir yaktan fırlayıp burnunu cama dayayarak, leyleği gözlüyordu. Bir süre sonra, sobanın

arkasında yün örtmekte olan annesine sokuldu:

- Annelğim, babam çarşıdan dönünce, dışarıya çıkıp leyleği eve alalım, ne dersin?

- Bu fiilde yuvaya çıkamayız. Leylek zaten yuvadan ve yumurtalardan ayrılmak istemeyecek. Olan ki üstümüze saldırır...

Erdir İçini saran tedirginlikten kurtulmak için üstelede.

- Yuvasına yiyecek koyan bekçiye saldırdı mı? Tersine, yuvadan uçarak İçini kolaylaştırdı. Bize de saldırılmaz. Yumurtalarını da getirir kilere koyarız. Leyleği de kilere yerleştiririz. Soğuklar geçinceye değin...

Annesi sözü ağzına tıktı.

- Olmaz, kilerde un çuvalı, tarhana, bulgur torbaları var. Gagalar tümünü, üstelik

leylekle yumurtalarını yuvadan alırsak uğursuzluk getirir. Ben öyle duydum, öyle bildim, öyle yaparım...

– Ya soğuktan donarsa?
 – O, yavrularına kavuşmak için, bu günleri göze aldı. Dilerim ki dönmez.
 Erdir derin derin içini çekti.

– Ölmeden kişi atlatırsa, sevinçten uçurum.

O gece, sabaha değin kar yağdı. Erdir, sabahlığın erkenden uyanı. Pencereye koştu. Leylek, yumurtalarını soğuktan korumak için, kanatlarını iki yana açmış. Öylece donup kalmıştı.

Onun ölümüne, büyük küçük, tüm kasabalı acındı. Ama, bu olay herkesten çok, Erdir'i etkiledi. Benliğini saran acidan yaşamı süresince kurtulamadı.

Bahar geldi. Kırklar çimenlerle, ağaçlar çiçeklerle bezendi. Fakat, Erdir'lerin evinin önündeki kuru söğüt ağacı canlanıp şenlenmedi. Tersine, iyice kararıp çirkinleşti. Çünkü, ¹⁸⁰⁰üzerindeki yuva boştu. Bu olaydan sonra, bir daha hiçbir leylek gelip o yuvaya konmadı.

SEN HERKESİ SEV

Barış öğle yemeğini bitirmişti. Meyve tabağından bir elma ile mandalina aldı, balkona çıktı. O gün okulda çok bunalmıştı. Öğretmen, iki derste sürekli özet yazdırmış, teneffüse çıkarmamıştı. Bir yandan elmayı kemiriyor, bir yandan çevreye bakıyordu. Oturdukları yapı, on altı katlı, yetmiş daireliydi. Onlar on ikinci katta oturuyorlardı. Balkona çıkınca kendini uçmakta sayardı. Çevresinde ne varsa oyuncak gibi görüyordu. Bu ilginç görünüme dalarak, elmasını bitirdi, koçanını aşağıya attı, mandalinasını soymaya başladı.

Birden, ikinci katın on numaralı dairesinin balkonundan garip bir bağırtılar gelmeye başladı. Evin hanımı Serpil Hanım, başını yarıya doğru kaldırmış, var gücüyle bağırtıyı yordu:

- Evinizde çöp kabı yok mu? Görgüsüz insanlar! Apartmanda oturmayı bilmiyorsanız, gidin dağ başında bir kulübede oturun, bıktım sizin çöpünüzden!...

Bariş, kendini savunmak istiyordu. Ama ne diyeceğini bilemiyordu. Çünkü, biraz önce aşağıya attığı elma kocanı, Serpil Hanım'ın

elinde, mandalina kabukları da sokakta duryordu. Tek istediği annesinin olayı duymamasıydı. Yavaşça geri çekildi, odaya girip balkon kapısını kapadı. Bir süre durup asansör sesine kulak verdi.

Arka odada ütü yapmakta olan annesi, işini bitirip onun yanına geldiğinde Bariş, olayın etkisinden sıyrılmış, özene bezene, Türkiye haritası yapmaya koyulmuştu. Annesi, "Kolay gelsin." diyerek karşısına oturdu. O sırada Bariş, Ege kıyılarını çiziyordu. Bir an eli kaydı. Kalemın ucuyla üç burnu birleştirip tek bir çıkıntı durumuna getirdi.

Annesi telâşla atıldı:

- Dikkat et oğlum! Kalemın ucuyla yok ettiğin üç burun yüzyıllardır uğruna kan dökülüp can verilerek, yurt edinilmiş topraklardır. Haritadaki, tek noktalık toprağın bile değeri büyüktür. Bunu gözden kaçırmamalısın. Bariş hemen bu yeri sildi. Gerçeğe uygun biçimde yeniden çizmeye başladı. Bir van-

dan da gülümsüyordu. Burunları çizince, kalemli bıraktı:

- Bak anne, sana hoşuna gidecek bir şey anlatacağım. Harita üzerinde konuşurken öğretmen de senin gibi, ülkemizden hep "topraklarımız" diye söz eder. Geçen gün, Sevr Antlaşması'ndan söz ediliyordu. "İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar, Yunanlılar, ülkemizin doğu, batı ve güneyindeki toprakları aldılar. Bize sadece, Ankara ve çevresinde bir avuç toprak bıraktılar." dedi. Sınıfımıza yeni gelen bir arkadaş var. Çekine çekine parmak kaldırıp "Öğretmenim, düşünmanlar onca toprağımızı ülkelerine neyle taşıdılar acaba?" diye sormasin mi?

Annesi, üzüntüyle içini çekerek Barış'ın sözünü kesti:

- Atatürk'ün önderliğinde ulusça el ele vermeseydik, bu işin üstesinden gelemedik. El birlik olmak da kolay değil hanım! Ancak birbirini seven insanlar elbirlik olabilir. Şu

apartmanda yetmiş aile yaşıyor. Yaklaşık olarak üç dört yüz kişi eder. Kışla savaştık için yakıt alınacak. Bir türü el birlik olup da yakıt parasını toplayamadık. Çünkü koca yapıda kimse kimseyi tanımıyor. Kapılarda, asansörlerde karşılaşırsak, şöyle bir baştan savma selâm veriyoruz birbirimize. Kimileri bunu da yapmıyor. O nedenle hep birbirimizi eleştirip duruyoruz. Duyduğuma göre, katlar arasında olmadık şeylerden kavgalar çıkıyormuş...

- Öğretmenim de böyle söylüyor: "Eğer insanlara insan sevgisi öğretilbilseydi, uluslar, birbirleriyle savaşmaz, tersine tüm güçlerini birleştirerek, doğanın yıkıcı güçlerine, açlığa ve hastalıklara karşı kendilerini savunma yolları ararlardı. O zaman belki de veryüzünde, bugünkü gibi kimi insanlar fazlasıyla beslenirken, kimi insanlar, açlıktan ölme durumuna gelmezlerdi." diyor.

SEN HERKESİ SEV

34

Bariş, bir an durup annesinin yüzüne baktı. Kendisini ilgiyle dinlediğini görünce sordu:

- Böyle bir şey olabilir mi anne? Yeryüzünde birbirlerinin dillerini, törelerini, âdetlerini bilmeyen, yani birbirlerini hiç tanımayan insanlar var. Bunlar birbirlerini nasıl sevebilirler? Bu yolla savaşların önüne nasıl geçilebilir? Pek aklım ermedi.

Annesi hiç düşünmeden yanıtladı:

- Bir ulus içindeki insanlar birbirlerini sevmeyi öğrenmişlerse, onlar komşu ulusların insanlarını da "insan" oldukları için seveceklerdir. O komşular da kendi komşularını seven insanlarla dolacaktır. Sen, bana ya da babana, öğretmenine, arkadaşlarına, akrabalarımıza kızsan silâhla saldırıp bizleri yok etmeye evlerimizimizi yıkıp yıkmaya kalkışabilir misin?

Bariş telâşla atıldı:

- Böyle bir şey kesinlikle yapamam.
- Neden? dedi, annesi.
- Çünkü sizleri seviyorum...

SEN HERKESİ SEV

35

- İşte dedi, annesi. Anlatmak istediğim de bu...

Bariş bir an on numaradaki komşu kadını düşündü: "O hanımın beni sevebileceğini hiç sanmıyorum ya!..." diye mırıldandı.

Annesi odadan çıkıyorken geri döndü:

- Yoksa, bu dediğime hâlâ aklın ermedi mi?
- Eh, diye boynunu kırdı Bariş! Aklıma takılan bazı şeyler var da...

Böylece kış geldi geçti. Okullar kapandı. Bariş dördüncü sınıf öğrencisi oldu. Babası işyerinden yıllık iznini aldı. Hep birlikte, gemilerle Kıbrıs'a geziye çıktılar, Bariş gezi sırasında sevinçten kabına sığmaz olmuştu. Pek çok arkadaş edinmişti. Onlarla geziyor, oyunlar oynuyordu. Bazen de bir köşeye toplanıp aralarında konuşuyorlardı.

Bir gün yemek sonrasında herkes kamlarına çekilmiş dinleniyordu. Bariş arkadaşlarını aradı, bulamadı. Tek başına dolaşmaya koyuldu. Alt katlara indi, salonları aezdi.

Burundaki güverteye geldiğinde, üç yaşlarındaki bir çocuğun üst güverteye çıkan demir merdivenleri tırmanmaya çalıştığını gördü.

Hemen telaşla koştu, onu kucağına aldı. Çocuğun üst güverteye çıktığında kurtar-

ma sandallarının bulunduğu yerlerden ya da başka aralıklardan denize düşebileceğini, hatta demir merdivenden bile yuvarlanabileceğini düşünmüştü...

Çocuk önce direndi ama kurtulamadı. Barış ona sınıksı sarılmıştı. Doğruca gidip gemi kâtipini buldu. Çocuk adının Cem olduğunu söyleyince, kâtip mikrafonla durumu yolculara duyurdu. Kısa sürede çevreleri yolcularla doldu. Cem'in annesi, çocuğunu ağlayarak bağrına bastı, sonra olayı anlattı:

- Oğlumu öğlen uykusuna yatırmışım. Ona Kırmızı Başlıklı Kız'ın öyküsünü anlatıyordum. Birden uyuymışım. Babası daha önce uyduğundan, Cem'in kamaradan çıkışını duyan olmadı.

Çok korktum. Bu iyiliksever çocuk, oğlumu bulmasaydı, kimbilir başına neler gelecekti yavrumun!...

Cem'in annesiyle babası, Barış'ın annesi ve babasıyla tanıştılar. Kısa sürede dost oldular. Yolculuk boyunca birbirlerinden ayrılmadılar.

Vapur, İstanbul'a yaklaşırken aynı masada oturmuş, akşam yemeklerini yiyorlardı. Barış'ın babası, Cem'in babasına:

- Dostluğumuzu İstanbul'da da sürdürülim. Birbirimize adreslerimizi verelim. Siz nerede oturuyorsunuz? diye sordu.

- Ben de dedim, Cem'in babası, aynı soruyu soracaktım. Sizleri çok sevdim. Biz de dostluğumuzu sürdürmek istiyoruz.

Bunları söylerken, cebinden kartını çıkarıyordu. Aynı anda, Barış'ın babası da kartını Cem'in babasına uzattı. Birden suskunluk oldu. Erkekler ellerindeki kartlara bakakalmışlardı.

- Oo! Meğer, aynı apartmanda oturuyormuşuz da haberimiz yokmuş, dedi Barış'ın babası...

Gerçekten, Cemler, Barışların oturduğu sitenin on numaralı daireesinde oturuyorlardı. Cem'in annesi, geçen sonbaharda, Barış'ın balkondan attığı elma koçanı yüzünden, bağırıp çağırarak ortalağı ayağa kaldıran Serpil Hanımdı...

Hep birlikte eve vardılar. Yakın akraba gibi birbirleriyle sarılıp sık sık görüşmek üzere sözleşerek vedalaştılar. Asansöre bindiklerinden Barış:

- Anne, dedi. Hani bir gün bana insanlar birbirlerini tanıyıp severlerse, yeryüzünde savaslar sona erer demiştin ya, söylediklerine aklım ermeye başladı artık.

- Çok iyi, dedi annesi. Bu inanç seni ve çevrendekileri mutlu edecek.